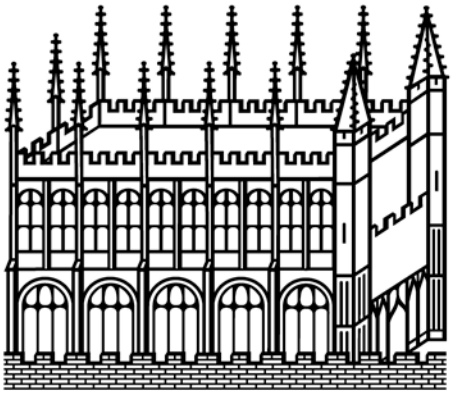

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

Presented by

Mrs Leech.

A.D. 1914.

1470 d. 17
T. Text. GR. 350

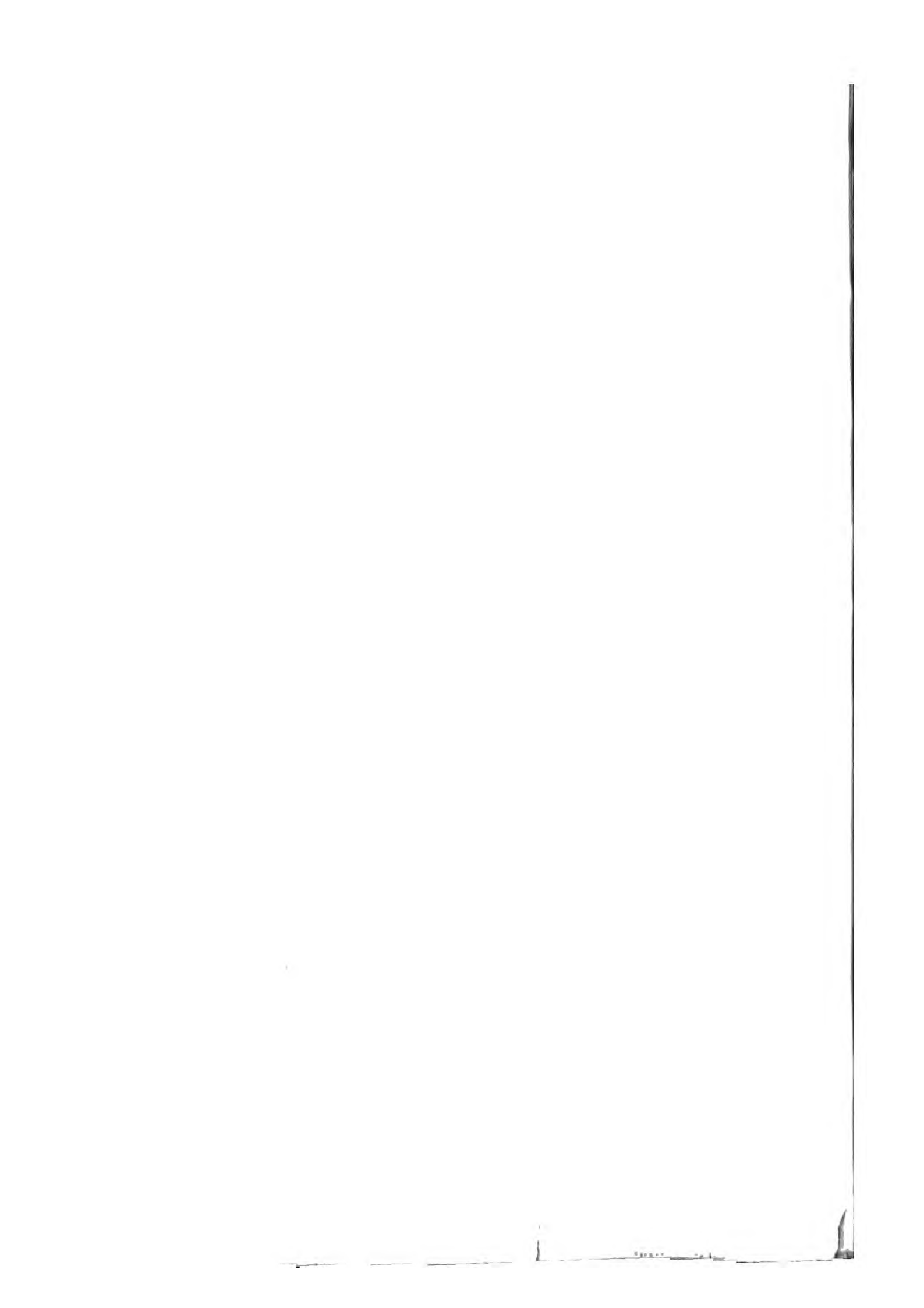

66/41

ANTHOLOGIA GRAECA

CARMINUM CHRISTIANORUM

ADORNAVERUNT

W. CHRIST ET M. PARANIKAS.

LIPSIAE,
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

PRAEFATIO.

Mirabundos audio meos amicos quaerentes, quo tandem pacto factum sit, ut a graecorum romanorumque poetarum tersa urbanitate veterumque scriptorum elegantia atque libertate ad christianorum hymnorum gravitatem Byzantinorumque spinas atque acumina deferrer. Qui ne vela me retrorsum dedisse transfugamque in aliena castra secessisse suspicentur, paucis iam exponam, quid rei me impulerit, ut studiis meis prioribus non relictis sed repositis huic litterarum generi per plus quam biennii spatium impensam operam navarem. Atque metricam quidem disciplinam Graecorum plene perspici non posse cognoveram, nisi quas vices illa subiisset, accurate quaesitum et distinctum esset. Qua de causa veterum poetarum versus pangendi studiis examinatis, ad recentiora tempora delato ne christianorum quidem vatum artem neglegendam esse duxi. Quid? quod huic carminum generi eo magis animum nos advertere par erat, quod inde non nihil subsidii ad difficillimas quaestiones metricas solvendas redundaturum sperabamus. Nam neque christianos vates a veterum poetarum arte plane descivisse verisimile est et carmina eorum, quo propiora iis carminibus sint, quorum moduli musici etiamnunc exstant, eo plus inde lucis accipere patet. Atque latini quidem hymni et vergentis antiqui et inchoantis medii aevi Dresselii, Danielis, Monii, Wolfii, Schubigeri, aliorum ope tam docte et subtiliter illustrati sunt, ut doctissimorum editorum interpretumque vestigiis tuto insistere possis. At graeci adeo adhuc neglecti iacebant, ut neque commoda criticisque fundamentis innixa editio suppeteret neque de metricis rhythmicisque legibus, quibus versus eorum adstricti essent, certius quidquam constaret. Rud. enim Vormbaum, qui in Danielis Thesauri hymnologici volumine tertio delectum carminum ecclesiae graecae edidit, cum leges, quas poetae christiani in versibus factitandis secuti erant, nullas perspexisset, neque bonorum librorum auxilio in periodis membrisque digerendis adiutus esset, adeo omnia susque deque habuit, ut ne novem odas quidem, quibus singuli canones constare solent, separaret. Tantis in turbis quid mirum erat, quod viri docti artem illorum poetarum ut omni impedimentorum genere obstructam et quasi sepultam expediri posse desperaverunt? Mihi diu multumque rem frustra tentanti tandem aliquando caligine paulatim discussa artis lineamenta,

numero syllabarum et accentuum concentu definita, clarius apparere coeperunt. Inde in meo exemplari Danielis Thesauri hymnologici turbas removere odasque suos in versiculos dividere conabar, cum felici casu tentamina mea duabus de partibus egregie promota sunt. Atque primum quidem Haneberg, reverentissimus coenobii Benedictorum Monacensis antistes, de Pindari periodis versiculisque in academia nostra me disserentem similis artis commonuit, qua byzantinorum poetarum hirmos et troparia composita esse vir doctissimus J. B. Pitra in libro de hymnographia ecclesiae graecae nuper demonstrasset. Continuo librum a collega humanissimo mihi commodatum perscrutatus cum summo gaudio intellexi, lineolas a me ad separandos versiculos positas non modo auctoritate viri litterarum byzantinarum inter paucos periti sed etiam, id quod multo plus valet, fide vetustissimarum membranarum comprobari atque confirmari; cum enim in illis singula cola punctis distincta essent, iam certo et comprobato fundamento indagatio numerorum niti videbatur. Tantum autem aberat, ut Pitra, quamvis egregiis subsidiis adiutus esset, artem poetarum ecclesiasticorum plane perspiceret ut mihi iam ante librum eius perlectum certae cuiusdam rei suspicio subnata esset, quam virum doctissimum fugisse non possum non mirari. Ille enim, cum strophis eorumque colis ex codicum fide divisis versiculos, qui in singulis strophis sibi invicem responderent, pari syllabarum numero constare recte intellexisset, una numeri syllabarum lege artem byzantinorum poetarum coerceri iudicavit. Hoc cum neque per se ipsum probabile esse videretur neque analogia hymnorum latinorum commendaretur, tum ex comparatis his octo versibus sibi respondentibus (apud Pitram p. XXXIV et in nostra editione p. 239)

προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον. Τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόσυνον.
παραδόξως ὑπέμεινας σταύρωσιν. ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος.
τῇ τῶν ζώντων ζωῇ καὶ δεσμούμενος. δι' ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα.
τὸν δεσπότην, παμμάκαρ, τῆς κτίσεως. ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι.

satis certe falsum esse coarguitur. Luce enim clarius est, non forte fortuna accidisse, sed a poeta data opera provisum esse, ut ne omnium octo versuum tertia, sexta, nona quaeque syllaba accentu careret. En praeclarum adiumentum, quod hac re percepta lucramur ad artem poetarum byzantinorum aestimandam et ad locos corruptos vel lacunosos restituendos. Accentuum enim ex concentu colligere possis, utrum carminis numeri assurgant an descendant, utrum sedate incedant an velociter rapiantur; denique rhythmum, quem veteres poetae certo ac definito longarum et brevium syllabarum ordine expresserant, a poetis graecis medii aevi accentu indicatum sentias. Equidem eo confidentius hanc vim accentuum concentui in byzantinis carminibus assignavi, quod idem fere in latinis sequentiis, graecorum tropariorum illis quidem simillimis, accentus valere inter omnes constare noveram. Neque tamen haec res in omnibus versibus aeque atque in octo illis colis in

aprico posita erat. Ut enim eorum colorum, quae speciem anapaestici vel dactylici numeri induerunt, omnes fere pedes accentu significati sunt, ita longe plurimis in versibus plerosque accentus nullo ordine fluctuare, paucos certae sedi adhaerere cognovi.

Praeterea aliam rem a Pitra neglectam tamquam per nebulam atque caliginem cernere mihi visus sum. Aliorum enim versiculorum confiniis mediam sententiam haud raro dirimi nec non nominum compositorum partes discindi, aliorum cum finibus maiorem quoque interpunctionem tantum non semper coniunctam esse animadverteram; inde versus non omnes pari modo disiungendos, sed plures in singularum periodorum societatem coniungendos esse eo certius conclusi, quo magis haec ratio et veteris poesis analogia et ipsa cantus natura confirmari videbatur.

Haec cum animo volutabam et veteris disciplinae metricae vestigiis insistens singularum odarum cola atque periodos volgaribus notis describebam, doctus quidam iuvenis Graecus, Math. Paranicas, cuius industriam atque multifariam doctrinam iam antea cognoveram, me salutatum venit. Pauca igitur de aliis, de quibus sententiam me rogaverat, rebus confabulatus sermonem ad eas quaestiones transtuli, ad quas enucleandas totus tum incumbebam. Ille cupidissime me de cantilenis, quas puer didicerat, disserentem audire et primum vultu, tum voce significare, quantopere rationes a me propositas comprobaret. Quid multa? Alta iam voce celeberrima carmina cantare exorsus recte cola ac periodos me diremisse, et quid accentuum concentus in melodia valeret, luculentissime demonstravit. Summo igitur gaudio perfusus rem feliciter et inventam et comprobatam amplius persequi literisque mandare constitui, et praeclaro exemplo edoctus, quantum vivae vocis peritia umbratici doctoris commenta adiuvarentur, Paranicam socium laboris adscivi.

Atque primum quidem modica commentatione lineamenta artis byzantinorum poetarum adumbrare exemplisque paucorum carminum illustrare in animo habebam; mox tamen exiguis dissertationis angustiis me virorum doctorum usui parum prospecturum esse intellexi. Neque enim commodus delectus hymnorum christianorum, quo lectores delegarem, exstabat, et voluminosae editiones Venetae Menaeorum, Triodii, Pentecostarii privato censu maiores esse videbantur. Quam ob rem fines libri prolatare et commentationem de arte metrica et musica byzantinorum melodorum cum anthologia graeca carminum christianorum coniungere decrevi: arduum mehercle et laboriosum opus, quod diu reluctatus et paene invitus suscepi. Nova enim spatia mihi, tot tantisque negotiis alioquin distracto, permetienda esse intellexi et animum meum veterum scriptorum libros elegantissimorumque poetarum carmina in deliciis habentem gravate ad hoc literarum genus avocavi. Neque hoc ita dico, tamquam christianae doctrinae gravitatem cum Musarum decora gratia coniungi posse negem, aut sacrae poesis maiestatem prae levitate profanorum carminum spernam atque contemnam. Immo vero

Davidis psalmorum grandem sublimitatem venerabundus admiror, neque latina nostra carmina ecclesiastica ultimum locum inter multiplices Musarum foetus obtinere iudico. At homines byzantini ut in reliquis vitae humanae studiis, sic in hoc quoque literarum genere artificiosam quandam subtilitatem potius quam veros animi affectus sequebantur, quo factum est, ut plerique melodi, cum divino afflatu et gratae simplicitatis sensu carerent, theologicarum rixarum spinas atque argutias suis carminibus intexerent. Accedit quod canones, quo hymni genere nulli magis studebant, et prolixiores et angusto sententiarum orbe inclusi sunt, unde usu venit, ut et eaedem res usque ad satietatem recoctae taedium animo moveant et compages carminum plerorumque alienis sententiis admixtis turpiter laxatae dehiscant. Quamquam igitur inter byzantina carmina non deerant, quae et sententiarum gravitate et modorum dulcedine me quam maxime captum tenerent, tamen multo maior pars idiomelorum et canonum animum ita defatigabat, ut plus semel onus gravissimum meis cervicibus impositum excutere cogitarem. Contra mecum reputabam, quam turpe esset rem, qua literas haud mediocriter me promoturum multisque gratam operam praestaturum esse confisus eram, fastidio quodam animi derelinquere; nec non amicorum adhortationes atque indefessa socii mei Paranicae industria animum deficientem denuo erigebant et stimulabant. En, benevole lector, ad umbilicum perductum librum, quo thesauros paene reconditos poesis byzantinae reclusimus, singularem quandam versus faciendi artem aperuimus, multas quaestiones de generibus ecclesiasticorum carminum eorumque auctoribus illustravimus, denique falsas opiniones haud paucas removimus atque redarguimus.

Priusquam autem prooemiandi finem faciam, de ambitu huius anthologiae, de criticis subsidiis, de commentariis et indicibus pauca mihi praemonenda esse video. Atque primum quidem hanc anthologiam non intra fines byzantini imperii coercere, sed vetera carmina christiana adiicere mihi visum est. Quamquam enim quaestionibus de byzantinis hymnis pertractatis ad hunc librum conscribendum adducti eramus, tamen praeclara illa monumenta veteris poesis christianae eo minus excludenda duximus, quo acceptiorem viris doctis commodam eorum editionem futuram esse sperabamus. Namque liber Boissonadii, qui Synesii hymnos et Gregorii odas selectas in quinto decimo tomo Poetarum graecorum sylloges edidit, dudum divenditus est, et Danielis Thesaurus hymnologicus Synesii, Methodii, Naassenorum carminibus caret. Byzantina vero aetas cum ecclesiasticis melodis fecundissima fuisset, nos ea potissimum carmina selegimus, quae graeca ecclesia in Officiorum libros receperat et sua quasi auctoritate sanxerat. Neque solum ecclesiastica carmina hoc libro edenda curavimus, sed etiam alia quaedam, quae, cum numquam in coetibus hominum christianorum cantata essent, tamen ad sacras res et ad doctrinam christianam pertinere videbantur; qua in re vereor, ne in criminationes atque calumnias eorum incidamus, qui haereticorum quoque Naassenorum psalmo et Synesii hymnis,

quos philosophicos rectius quam christianos dicas, locum concessum esse aegre ferant. At nos, cum nec odio nec studio traheremur, quidquid praeclari carminis vates christiani divino spiritu inflati composuerant, oblivione obrui noluimus.

Subsidia autem critica in singulis carminibus recognoscendis partim ex libris et manu scriptis et prelo excusis hausimus, partim mentis acumine ipsi peperimus. Atque ecclesiastica carmina ita hominum animis infixa haerebant et cantorum modis numerorumque legibus ab effusa labe tuta erant, ut codices excussi vulgatas lectiones fere ubique confirmarent, et raro coniecturas ad numeros restituendos aut sententias expediendas tentare cogeremur. Neque tamen illa omni interpolatione vacasse cum libris collatis, tum argumentatione facta plus semel evicimus. Namque et Mariae cultu inde ab nono saeculo in dies latius patente multa theotokia addita sunt, et libri passim ita variant, ut cum alius aliud verbum vel colum exhibeat, tamen utraque lectio et syllabarum numero et accentuum concentu concordet. Quin etiam hic illic per longam saeculorum seriem latius corruptela gliscit, ut troparia sui hirmi numeros non iam sequi viderentur: quod ubi factum est, recentiores Graeci, utpote qui musicas modulationes variandi, quam artem criticam factitandi peritiores essent, veterum magistrorum praeceptis plane neglectis eiusdem odae alii strophae alios modos accommodaverunt. Insigne huius rei exemplum in Ioannis canonis septimi versu decimo septimo p. 222 exstat, ubi numeros versus in vulgata lectione et Pentecostarii et Hirmologii Στερέωσόν με, Χριστὲ, ἐπὶ τὴν πέτραν misere turbatos nos codicis A lectione τὴν ἄσειστον πέτραν revocata feliciter sanavimus. Aliis locis, cum codicum subsidiis parum adiuti essemus, inveterata menda indicare quam removere cautius esse duximus. Neque enim carminum ecclesiasticorum tam amplam et electam critici apparatus supellectilem comparare nobis contigit, ut satis firma ubique fundamenta artis criticae nos iecisse gloriemur. Immo vero alios, quibus Corinthum adire licet, publice admonitos velim, ut Romanas, Parisinam, Russicas, Graecas bibliothecas perscrutati nostram penuriam suis divitiis augeant. Nos quidquid bibliothecae Monacensis et Vindobonensis suppeditabant, sedulo rimati neque Triodion neque plena Menaea reperire potuimus, quamquam vel exiguis his subsidiis instructi multos locos partim emendavimus partim perpolivimus. Idem valet de Synesii et Gregorii hymnis, qui, licet codicibus nec bonitate nec vetustate insignibus usi simus, tamen primum in hac editione iusto apparatu critico instructi prodeunt.

Ad postremum ut, quo consilio in libro adornando et partibus digerendis usi simus, edisseram, Prolegomenorum libros quatuor praemisimus, quorum primo cum poetarum recensu historiam christianae poesis graecae contexere, altero de singulis generibus carminum et ritualibus libris disserere, tertio artem versus faciendi poetarum byzantinorum explicare, quarto de musica disciplina disputare visum est; quarum partium paenultimam carminibus aliquot in nostram linguam conversis, ultimam melodiis ab Eustathio The-

reiano, archimandrita Tergestino, commodatis illustrandam curavimus. Latine quod de his rebus disputavimus, vereor ne multi, praesertim musici, qui, cum parum latine calleant, tamen artem illam singularem byzantinorum melodorum cognoscere cupiant, vituperent et conquerantur; et multo, si dis placet, lubentius ipse patria lingua usus essem, sed in libro de graecis rebus ad Graecos potissimum mittendo et omnium nationum hominum elegantiorum, quibus haec studia cordi sunt, usui destinato cum aut graece aut latine mihi loquendum esse intellexissem, ea lingua uti malui, qua viri docti diversarum nationum et olim in sermonis commerciis usi erant nec nunc uti prorsus destiterunt.

Carmina ipsa ita digessi, ut vetera a byzantinis seiungerem, in his autem ordinandis et genera carminum et poetarum tempora spectarem. Textui verborum lectiones varias codicum et editionum subieci, quo in apparatu quod vel apertos errores optimorum librorum enotavi, ii non reprehendent, qui quam saepe iam ex ductibus literarum vulgo neglectis sagacis viri acumine manus auctoris recuperata sit, usu cognoverunt. Bartholomeus enim Cutlumusianus, qui nostra memoria Menaeis et Triodio ecclesiae graecae edendis egregiam operam navavit et vetustissimos codices se excussisse testatur, tamen parum criticam artem promovit restituendaeque genuinae carminum formae profecit, quod neque quos codices contulerit, nec quas quoque loco discrepantes lectiones repererit, plene et accurate adnotavit. Criticis notis breves indiculos locorum veteris et novi Testamenti a poetis expressorum aut significatorum inserendos curavimus, quos colligendi curam Paranicas meus totam in se receperat. Verba vero carminum ipsa, si formam et versus spectes, primum pleraque in lucem prodire videntur; quamquam enim iam saepe prelo excusa sunt, tamen primum in hoc libro eandem speciem, quam reliquarum nationum carmina, prae se ferunt. Quin etiam Teubnerianae officinae egregiis subsidiis adiutus non solum versiculos, sed etiam periodos in sua cola divisas, id quod ne in latinis quidem nostrisve odis factum vidimus, exprimendas oculisque subiiciendas curavimus. Denique corrolarii instar, quod multis exoptatum fore speramus, Paranicae industria duos indices copiosissimos libro subiecit, quorum priore, quo loco cuiusque carminis modi scripti sint, altero, quae carmina poetarum byzantinorum in libros ecclesiasticos recepta sint, cognoscere possis.

Scribebam Monachii sacra hebdomade anni 1871.

WILHELM CHRIST.

PROLEGOMENA.

LIBER PRIMUS.

DE POETIS CHRISTIANIS GRAECIS.

Poetarum agmen in hac anthologia carminum christianorum graecorum ducit Synesius Cyrenaicus. Huic primum locum propterea assignandum duximus, quod ipse in exordio hymni septimi primum se cantilenam Iesu Solymitano, praeclarissimo virginis filio, panxisse gloriatur. Quamquam vereor, ut verius hoc vates Cyrenaicus dixerit, quam poeta Venusinus primum se Aeolium carmen ad Italos modos deduxisse iactavit. Namque ante Synesium iam tertio post Christum natum saeculo inter Ophitas Naassenos Valentinianos haereticos exstitisse constat, qui versibus christianam, quam profitebantur, doctrinam explicarent (cf. Pitra Hymnographie de l'église grecque p. 40 sq.) et quarto saeculo medio Gregorius theologus gravissimis carminibus morum severitatem christianam commendaverat. Verum haereticorum hymnos, quippe quos ecclesia orthodoxos damnasset, Synesius ne numerasse quidem probatur, et Gregorii carminum notitia e remotis Cappadociae regionibus usque in Africanum agrum illo tempore nondum penetrasse videtur. Neque enim ita poetam Cyrenaicum excusarim, ut, quod cantilenae modos (νόμον) se primum in Christi honorem panxisse dixit, vetustiores hymnos, si qui extarent, tamen ad canendum parum accommodatos eum significasse dicam.

Integrum vero librum decem hymnorum quod in hunc delectum carminum christianorum recepimus, merito reprehendere possis, quandoquidem plerique non christianae fidei simplicitatem, sed tumida philosophorum neoplatonicorum de rebus divinis somnia exponunt. Quid? quod quinque tantum hymnos, quintum septimum octavum nonum decimum dico, christianus factus composuisse probatur; quorum septimo tres magos Iesu infanti dona offerentes laudat, nono dominum nostrum ad inferos descendentem rursusque de mortuis resurgentem praedicat, quinto Christi, virginis integrae filii, laudes cum philosophorum placitis de lumine omnium rerum fonte coniungit, octavo, quem ante tertium filium sibi natum (cf. v. 29) i. e. anno 405 aut 406 composuisse probatur (cf. H. Druon Études sur la vie et les oevres de Synesius p. 105 ff. et R. Volkmann Synesius von Cyrene S. 185) suavissimas

preces pro sua, coniugis filiorumque salute fundit. Reliquis sex hymnis poeta christianam fidem adeo non profitetur, ut tertio hymno longissimo, quem paulo post aerumnosam legationem ad imperatoris Arcadii aulam Constantinopolitanam susceptam, sive circa annum 400 eum composuisse ex versibus 427 sqq. et 489 sqq. elucet, deorum auxilium imploret supplicemque omnia templa paganorum se adiisse vv. 449 sqq. testetur. Nihilo secius cunctos decem hymnos hoc libro edendos curavimus, quoniam auctor ipse epilogo decimi hymni omnes in unius libri corpus coniungendos significavit, et exordio primi hymni gravitatem atque sublimitatem Musae his decem hymnis expressam levitati carminum, quae iuvenis Alcaei et Anacreontis more (μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν μετὰ Λεσβίαν τε μολπάν) luserat, contrariam posuit. Namque hoc ipsum Synesii proprium atque peculiare fuit, quod neoplatonicorum philosophorum placitis et christianae fidei praeceptis coniunctis et confusis, quae philosophi de deo omnium rerum principio ac radice, de sapientia (λόγος vel σοφία) inde prognata totiusque mundi procreatrice et gubernatrice, denique de consilio (βουλὴ vel ὠδίς) inter stirpem et prolem medio intercedente praeceperant (cf. hymn. I, 50 sqq. II, 25 sqq. III, 210 sq. IV, 87 sqq. VI, 1 sqq.), haec ad christianorum praecepta de trinitate dei patris, Christi filii, spiritus sancti illustranda et confirmanda conferebat. Eo lubentius autem omnes decem hymnos in hanc anthologiam recepimus, quod altum et elatum spirant animumque arida carminum byzantinorum tenuitate fessum sententiarum sublimitate verborumque audacia recreant atque erigunt.

Ex iis, quae modo disputavimus, illud quoque apparet, cur Synesii hymni numquam inter ecclesiasticas odas recepti sint. Quod enim tum temporis sedulo cavebant, ne hymnis noviciis inter ecclesiastica cantica receptis animi christianorum ipsa modorum dulcedine a vera et incorrupta doctrina christiana ad errores haereticos avocarentur, ad huius quoque vatis poemata pertinebat. Sed ea cantata et lyrae fidibus accommodata fuisse, inde coniicere possis, quod μέλη (I, 51; VII, 9, 42; VIII, 51) ᾠδὰς (I, 5) μολπὰν (IV, 40; V, 50) νόμους (VII, 1) ea poeta appellat et plus semel cantorum vocis (II, 4; IV, 7; VIII, 3) et phormingis citharaeque (I, 1, 13; VIII, 52) mentionem facit. Quamvis autem in contrariam partem hoc afferre possis, quod inde ab Horatii aetate poetae lyrici, licet carmina, quae legerentur, non canerentur, scripserint, tamen fidium, tibiarum, canorae Musarum vocis commemorationem ex iis, quae imitabantur vel aemulabantur, carminibus veteribus ad suas odas transtulisse feruntur, tamen hoc concedas oportet, Synesium iis numeris, quibus cantilenarum auctores illo tempore vulgo utebantur, et ipsum orationem inclusisse. Namque Anacreonticis modis sive dimetris ionicis

⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏔ – ⏑ – ⏑ – ⏓

in primo et secundo, trimetris ionicis

⏔ – – ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏓ vel ⏑ ⏑ – – ⏑ ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏓

in sexto, logaoedicis versiculis

$$\overline{\smile} _ \smile \smile _ \smile \underline{\smile} \text{ vel } \overline{\smile} _ \smile \smile _ _$$

in septimo octavo nono, tetrapodiis spondaicis catalecticis

$$_ \perp _ \perp _ \perp _$$

in quinto, denique anapaesticis monometris in reliquis hymnis usus est; monometros enim anapaesticos ubique, codicum fidem secutus, constitui, quoniam licentia hiatus et syllabae ancipitis creberrime in fine monometri admissa, ne bina metra sive quaternos pedes in singula cola coniungerem, prohibuit; idem autem quod paucos hypercatalecticos monometros sive catalecticas tripodias (III, 41, 141, 166) coniecturis removendas duxi, vereor ne calidius fecerim. Nam Plautum quoque comicum tripodiis anapaesticis catalecticis dipodias acatalecticas immiscuisse, nuper in commentariis bavaricae Academiae a. 1871 p. 49 demonstravi.

Quod vero doricas odas se canere (I, 4) et doricis modis lyrae nervos intendere (VIII, 1) Synesius dicit, cave de dorica harmonia doricisve numeris interpreteris. Unius enim quinti hymni numeri gravitatem doricae harmoniae prae se ferunt; reliqui quantopere ab ea abhorreant, ex iis quae A. Boeckhius de rhythmis doriis in libro de metris Pindari p. 280 disputavit, facile intellegas. Immo vero doricae odae nomen ad sententiarum severitatem atque sublimitatem relatum voluisse poeta videtur, ut hoc grave et decorum poematum genus petulantiae et levitati lusus amatorii Anacreontis Ionis et Alcaei Sapphusque Aeolum obstrepere significaret. Praeterea ionica dialecto, qua Anacreonteorum auctores cum alii tum Gregorius theologus uti consueverunt, spreta doricas formas verborum adhibere maluit, quo magis tumor vocalium doricarum cum gravitate sententiarum concineret. Nam sua patria, quam a Doribus olim conditam esse constat, nihil poeta, ut dorica potissimum dialecto uteretur, commotus esse videtur. Vulgaris autem dialecti formas, quae multae in textum hymnorum irrepserunt, removere doricisque formis commutare sine codicum auxilio dubitavimus, quod ancipites haerebamus, quid scribarum somniculosorum errori, quid poetae ipsius neglegentiae, denique quid limitibus dialectorum parum discretis tribuendum esset.

Ad postremum ut, quae critica subsidia in hymnis Synesii recognoscendis habuerim, brevi moneam, tres codices Monacenses excussi, quorum primo (A) saec. XIII vel XIV exarato, sed multis correcturis defoedato iam Canterus, qui Basileae a. 1567 horum hymnorum editionem procuravit, se usum testatur, alter (M) recentissimus tot varias lectiones, ex alio libro procul dubio enotatas, in margine et supra lineam adscriptas habet, ut duorum codicum vice fungatur. Pleniorem autem notitiam horum codicum Monacensium qui desiderat, Hardtii Catalogum codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae regiae bavaricae vel Krabingeri Synesii operum tom. I praef. X et XIV evolvat. Alio de fonte eoque nonnullis versibus locupletiore (IX, 7—11, 15, 21, 27—29) descendit codex Parisinus n. 1039 (P),

cuius ope Boissonade in Sylloges poetarum graecorum tomo XV nonnullos locos feliciter emendavit. Atque Boissonadii librum, in hoc quidem terrarum sinu rarissimum diuque a me frustra quaesitum, tandem Zottenbergii officiosa amicitia sub ipsa molimina belli atrocissimi Parisiis mihi transmisit. Ipsius autem codicis pleniorem notitiam quod nancisci mihi non licuit, eo potissimum nomine doleo, quod Boissonade paucas tantum varias lectiones inde excerpsit, neque, sicubi a vulgato textu recessit, utrum emendata lectio codicis fide niteretur an ingenii acumini deberetur, religiose adnotavit. Neque J. C. Thylonis, qui lautissimas critici apparatus copias conquisiverat, opera multum adiutus sum, quoniam tam prolixos commentarios conscripsit, ut duobus programmatis non plus quam viginti quinque versus emendaret et illustraret.

Synesii decem hymnos in nostra anthologia carmina selecta Gregorii sequuntur, cui ab urbe, cuius episcopus fuerat, Nazianzeni, et a docta sapientia, qua fidei christianae integritatem contra haereticos defendebat, theologi cognomen inditum est. Huic quamquam secundum locum adsignavimus, tamen primas deferendas esse, si et temporum rationem et carminum indolem spectaveris, supra iam significavimus. Namque medio saeculo quarto eum floruisse et, priusquam Ptolemaidis episcopus hymnos pangere coepisset, anno 389 supremum diem obiisse inter omnes constat. Christianis vero praeceptis iam a parentibus christianis imbutus et acerrimus verae fidei vindex atque defensor factus in carminibus quoque, quae senem se conscripsisse testatus est, christianum fere, non philosophum sese gessit, quo factum est, ut summa apud byzantinos scriptores et melodos auctoritate valeret. De Synesio enim poeta altum silentium, nec Suidas lexicographus ut orationes eius et epistolas, ita hymnos quoque recensuit; Gregorium summum ubique theologum strepunt et praeclarum, quem aemularentur, vatem praedicant. Inprimis Cosmas Hierosolymitanus, celeberrimus canonum et triodiorum poeta, carmina eius divina admirabatur eorumque amplissimos commentarios conscripsit, quos nuper Ang. Maius in Spicil. Rom. tomo II in lucem edidit. Verum enim vero idem Gregorius episcopus, cum rhetorum et philosophorum scholas Alexandriae et Athenis frequentasset et grammatica disciplina diligentissime institutus esset, perpolitae orationis et limatae artis studiosissimus exstitit. Quin adeo nonnihil ex sententiis veterum philosophorum et ipsum hausisse, praestantissimus ὕμνος εἰς θεόν, qui est secundus in hac anthologia, declarat, quo numen divinum, omnium rerum principium et exitum, quod, cum omnia comprehendat, omnia tamen superet, sublimissima oratione praedicans Parmenidis et Empedoclis praeclaros versus feliciter aemulatus est.

Ecclesiasticis in coetibus Gregorii non magis quam Synesii carmina umquam in usu erant. Praeterquam enim quod Davidis psalmis et sacris canticis usu diuturno atque dignitate auctorum sancitis recentiorum poetarum carmina quamvis casta et orthodoxa gravate admiscebant, Gregorii poe-

mata ne apta quidem ad canendum erant. Longe enim maior eorum pars non lyricis cantusque modis accommodatis versiculis, sed longis versibus, dactylicis hexametris vel trochaicis septenariis vel iambicis trimetris, composita est. Huc accessit, quod episcopus Nazianzenus id maxime suis carminibus egit, ut hominum animos ab rerum inanium studio effusaque libidine ad morum integritatem et christianae vitae severitatem revocaret; rerum autem a Christo et apostolis gestarum memoriae pie semper a Christianis recolendae, in qua celebranda poetae byzantini fere toti versabantur, adeo suam musam non dedicavit, ut tertius hymnus εἰς Χριστὸν μετὰ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ Πάσχα, quo christianorum post longa silentia laetum ob Christi resurrectionem iubilum expressit, singularem locum inter eius carmina obtineat. Quid? quod ne martyrum quidem casus, qui tam commodam et copiosam materiem carminibus praebebant et a Damaso et Prudentio, aequalibus poetis latinis, praedicati tantum applausum tulerant, suis versibus referre sustinuit.

Quae cum ita sint, mirum non videbitur, quod in hunc delectum poematum, quae proprie carmina sive μέλη dicantur, praestantissimi et fecundissimi poetae pauca tantum carmina recepimus, epici et didactici generis versibus exclusis omnibus. Atque primum quidem celeberrimum ὕμνον εἰς Χριστὸν et suavissimum carmen εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, Anacreonticis illa quidem versiculis composita et cum Synesii hymnis fere coniuncta, in hoc quoque libro recudi par erat. His in editionibus plerisque adhaeret hymnus vespertinus (VII), eo nomine insignis, quod antiquissimum rhythmicae quam dicunt poesis exemplum graecum exstat. Numeri enim iambici huius odae non longis brevibusque syllabis sed accentu verborum expressi sunt. Verum non tam arctis limitibus suam artem poeta circumscripsit, ut, quocunque loco veteres poetae productam syllabam collocare soliti erant, ipse acutam syllabam ponendam curaret; sed in eo acquiescit, ut in versiculis dimetris catalecticis, cum secundam quartam sextam syllabam acuere deberet, duas syllabas acuere non supersederet. Atque haec quidem licentia inde satis excusationis accipere videtur, quod veteres quoque poetae et musici non omnibus tribus locis vocem aeque erigebant; illud autem vereor, ne errore librariorum factum sit, quod versuum 2, 17, 23, 26 paenultima syllaba, longe illa gravissima, accentu caret. Similibus numerorum legibus poematis ultimo loco a nobis collocati, quod ne carmen quidem, sed λόγος πρὸς παρθένον παραινετικὸς inscriptum est, periodi illigatae sunt. Hoc autem poema, cum nec sententiarum luminibus nec elocutionis lepore commendetur, his duabus causis in hac anthologia edendum curavimus, quod numeri eius recte intellecti et viam muniunt ad byzantinorum poetarum artem simillimam explicandam et quae de celeberrimi mimorum scriptoris Siculi Sophronis arte grammatici memoriae prodiderunt, egregie illustrant. Namque scholion, quod Billius, qui melioribus, certe plenioribus, quam nos codicibus usus est, in sua editione Operum Gregorii huic carmini praefigit ‘ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ

τὸν Συρακούσιον μιμεῖται. οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας' ad Sophronem Syracusanum referendum esse collatis Suidae testimoniis de Sophronis mimis (ἔγραψε μίμους ἀνδρείους καὶ μίμους γυναικείους, εἰσὶ δὲ καταλογάδην) et Ioannis Damasceni canonibus pedestri oratione (καταλογάδην) conscriptis dudum a viris doctis intellectum est; conf. Bernhardy Grundriss der griech. Litt. II, 909. Sed quibus tandem numeris Gregorius, Sophronis imitator, in hac oratione exhortativa usus est? Ad hanc rem expediendam editio Billiana et codex Vind. V mutuum auxilium praebuerunt, quorum hic, qui inter pedestres orationes Gregorii hanc quoque rhythmicam orationem exaratam exhibet, cola sive membra orationis punctis interiectis distinxit, illa, cum cola neglegat, versus sive periodos separat, consentiens in hac re cum Cosma interprete, qui in commentariis supra commemoratis inter Γρηγορίου ἔμμετρα huius quoque orationis aliquot versus laudat; quo cum accedat sententia fere post alterum quodque colum finita, orationem ex versibus sive periodis binorum colorum compositam esse patet. Singulae autem periodi cum multae ex quindenis aut bis octonis syllabis constent, Lambeccius in Commentariis de bibliotheca Caesaria III, 181 de versibus tetrametris cogitavit, quibus paulo ante Gregorium etiam Methodium episcopum in carmine virginali usum esse infra dèmonstrabimus. At huic sententiae ne calculum adiiciamus, maior versuum pars obstaculo est, qui, cum bis septenis syllabis constent, tetrametris et catalecticis et acatalecticis breviores sunt. Nullo vero modo in metrici versus leges verba huius orationis cogi possunt, unde, si qua lege oratio vincta est, accentu, non quantitate syllabarum numeros regi statuas necesse est. Jam si accentibus ducibus rhythmum singulorum colorum et versuum definire coneris, non omnes versus iisdem numeris includi, sed alia cola iambicorum, alia dactylicorum, alia et longe plurima logaoedicorum versiculorum speciem imitari intellegas, quam quidem rem cum in omnibus periodis persequi longum sit, his paucis exemplis comprobare mihi visum est:

– ◡ – ◡ – ◡ – | ◡ – ◡ – ◡ – ◡ –

v. 41 ἔρως ὅλος πρὸς θεὸν γνησίως τεταμένος.
v. 62 μή που πλήξῃς ἢ πληγῇς ἐκ μώμου τοῦ Βελίου.

◡ – ◡ – ◡ – ◡ | ◡ – ◡ – ◡ – ◡ –

v. 48 Ἰούδας ἦν προδότης, οἱ δ' ἕνδεκα λαμπτῆρες.
v. 70 οὐ πάντες ἄνδρες τὴν σὴν ἁπλότητα χωροῦσι.

– ◡ ◡ – ◡ ◡ – | ◡ – ◡ – ◡ – ◡

v. 3 ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ συζήσῃς τὸν αἰῶνα.
v. 22 ταύτην καὶ τότε καιροῖς ἐτίμων τοῖς εὐθέτοις.
v. 64 μὴ παρειὰ παρειαῖς διδότω παρρησίαν.

– ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ | – ◡ – ◡ ◡ – ◡

v. 88 Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν καὶ ῥιγοῦντα προθύμως.

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪

v. 54 μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων καὶ τῆς Σηρῶν εὐκοσμίας.

– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | ∪ – ∪ – ∪ – ∪

v. 20 γάμος συγγνώμη πάθους, ἁγνεία δὲ λαμπρότης.
v. 61 ὄψιν δ' ἀρρένων φεῦγε, εἰ θέμις, καὶ σωφρόνων.
v. 72 καὶ πονηρῶν ἐπάνω παγίδων διαβαίνεις.

– ∪ – ∪ ∪ – ∪ | ∪ – ∪ – ∪ – ∪

v. 17 ἵν' ἐκ πάλης καὶ νίκης τὸ στέφος ἀπολάβῃς.
v. 69 τί μοι σάρκα φυγοῦσα πρὸς σάρκας ἐπιστρέφεις;

– ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ – ∪ ∪ – ∪

v. 35 μήτε λίαν σε σαρκὸς ἐκφοβείτω ἡ φύσις.
v. 87 οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων φυγοῦσαν.

∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – ∪ – ∪

v. 9 οἱ πρῶτοι φέρους' ἀκτῖνα τῆς καθαρᾶς οὐσίας.

– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ ∪ – ∪

v. 90 ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν οἶδε καὶ μυριάδας.

Haec si cui nugatoria et iusto argutiora esse videantur, eum rogatum velim, ut, priusquam severius iudicet omnemque mihi fidem deroget, quae de byzantinis melodis multifarias veterum metrorum formas accentibus simillimum in modum imitantibus infra disseruimus, legat atque examinet. Etenim quod in hac oratione Gregorii magis divinavimus quam probavimus, idem in byzantinis carminibus et iisdem formis rhythmicis in pluribus strophis redeuntibus et modulis musicis servatis plane confirmatum atque stabilitum est. Merito igitur Gregorium duobus extremis nostri delectus carminibus byzantinorum poetarum quasi signiferum exstitisse dixeris. Sophron autem mimographus, ut unde deflexit oratio redeat, aeque atque episcopus Nazianzenus, non certo metrorum orbe orationem contexuisse, sed varia cola, quae, cum mixtis pleraque pedibus constarent, rhythmos scholiasta dixit, ita commiscuisse videtur, ut soluta magis quam vincta oratione eius mimi conscripti esse viderentur.

Tertium locum in hac anthologia obtinet Naassenorum psalmus, quem Origenes in Philosophumenorum libri V cap. I servavit. Is tertio et quarto hymno Synesii simillimus est, ut Naassenorum Gnosticorumque psalmos Africano episcopo exemplo fuisse haud inmerito suspiceris. Namque Naassenorum quoque poeta cosmogoniam philosophorum commentis ornatam potius quam christianae institutionis simplicitatem referre maluit. Quid? quod simillimo quoque numerorum genere usus est? nam anapaesticos versus logaoedicos, quibus Synesii hymni VII, VIII, IX compositi sunt, hic quoque adhibitos videmus, ita tamen variatos, ut alii aliis longiores sint in hunc modum:

∪ ∪ – ∪ ∪ – | – – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –

τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

ποτὲ μὲν βαcιλεῖαν ἔχουcα βλέπει τὸ φῶc.

⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

λαβύρινθον ἐcῆλθε πλανωμένη.

Unius autem codicis, a Mina Graeco non ita pridem reperti, fide cum Originis liber, unde carmen excerpsimus, nitatur, licet multos in tam parvo carmine librarii errores Milleri, Patricii Cruicii, meis coniecturis removerimus, tamen versus septimum et octavum ne ita quidem perpolire nobis contigit, ut numeros restituere conaremur.

Praeter hunc, quem edidimus, psalmum multos Gnosticorum hymnos exstitisse Origenes eodem loco refert (ὕμνοι δὲ εἰc Ἀδάμαν γεγόναcι πολλοὶ καὶ ποικίλοι), quorum errores dulci Musarum melli conditi ne in animos hominum furtim sese insinuarent, cum christiani orthodoxi vererentur, minus carminum faciendorum arti studuisse et sacrae scripturae psalmis odisque solis favisse perhibentur. Atque e codice quidem Nazaraeo sive Adami libro octo gnostica carmina syrica lingua scripta in lucem protracta sunt. Praeterea hymni Ophitarum sex strophae, quas Origenes in libro contra Celsum VI, 31 servavit, e syrica lingua in graecam translatae esse probantur; in graecis enim verbis nec metricarum nec rhythmicarum legum vola aut vestigium indagari potest. Qua de causa ex hoc libro carminum graecorum eas secludendas duximus, praesertim cum sententiae ipsae non solum obscurae, sed etiam inficetae et portentuosae sint.

Ad aliud carminum genus parthenion pertinet, quod Methodius martyr, quem anno 312 pro fide christiana vitam profudisse novimus, dialogo cυμποcίου ἢ περὶ ἁγνείαc inseruit. In illo libro, quo christianus episcopus Platonis philosophi celeberrimum dialogum cognominem imitatus est, decem virgines inducuntur post laetum ac modicum convivium de laude inviolatae virginitatis disserentes et ad postremum assurgentes omnes, ut divino spiritu inflatae Christo tamquam optimo sponso suam vitam consecrent. Thecla igitur virgo, quae eloquentiae castaeque orationis palmam tulerat, carmen canere coepit, reliquae, quae a dextera et sinistra manu adstabant, post unam quamque stropham laetum ephymnium succinentes respondent (ὑπακούουcι). Sic quod canendi partes distribuunt, vetustissimum cantus responsorii morem sequuntur, quem iam a Therapeutis in Aegypto institutum fuisse Philo in libro περὶ βίου θεωρητικοῦ p. 901 ed. Paris. a. 1640 his verbis rettulit: καὶ ἔπειτα ὁ ἀναcτὰc ὕμνον ᾄδει πεποιημένον εἰc τὸν θεὸν ἢ καινὸν αὐτὸc πεποιηκὼc ἢ ἀρχαῖόν τινα τῶν πάλαι ποιητῶν· μέτρα γὰρ καὶ μέλη καταλελοίπαcι ποιηταὶ ἐπῶν, τριμέτρων, προcοδίων, ὕμνων, παραcπονδείων, παραβωμίων, cτacίμων, χορικῶν cτροφαῖc πολυcτρόφοιc εὖ διαμεμετρημένων· μεθ' ὃν καὶ οἱ ἄλλοι κατὰ τάξειc ἐν κόcμῳ προcήκοντι, πάντων κατὰ πολλὴν ἡcυχίαν ἀκροωμένων, πλὴν ὁπότε τὰ ἀκροτελεύτια καὶ ἐφύμνια ᾄδειν δέοι· τότε γὰρ ἐξηχοῦcι πάντεc τε καὶ πᾶcαι. Sed ut Philonis suspectam fidem vilipen-

damus, gravissimi scriptores Athanasius De fuga 24, 265 A, Chrysostomus Expos. in psalmum 41 t. V p. 131 B, Theodoretus Hist. eccl. II, 13 (vide Buhl 'Der Kirchengesang in der griechischen Kirche bis zur Zeit des Chrysostomos' in der Zeitschrift für histor. Theol. XVIII, 190. 198) eodem, quo Methodius utitur, nomine ὑπακοῆς versum a toto coetu congregatorum christianorum recitatum nuncupant et psalmo, quem solus praecentor cantabat, contrariam ponunt.

Parthenii titulum Methodii carmini indidimus, quod a virginibus cantabatur et eius auctor, quem veterum scriptorum splendida exempla suis libris aemulari solitum esse satis constat, in hoc quoque poemate Alcmanis et Pindari pervulgata παρθένια imitatus esse videtur. Nec non Theocriti et Catulli carminibus nuptialibus, quibus puerorum puellarumque chori permixti maritos domum prosequebantur, hoc carmen Methodii conferre iuvat. Quo enim pacto romanus poeta virgines, dum pineas taedas manu quatientes novam nuptam flammeo indutam comitantur, notum illud

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee

succinentes facit, eodem modo christianae virgines, dum candida veste et lucidis facibus Christo sponso obviam eunt, exultantes itentidem exclamant:

Ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Constat autem hoc carmen Methodii viginti quatuor strophis ita in unum orbem coeuntibus, ut litterae initiales ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον efficiant, quod idem artificium non solum creberrime in byzantinis poematis, sed etiam in Gregorii theologi carmine iambico (p. 186 ed. Colon. a. 1690) occurrit; neque dubium est, quin poetae christiani in hac re exemplum recentiorum hymnorum veteris Testamenti (conf. Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 140) secuti sint. Singulae autem strophae ex quatuor versibus longis et brevi clausula consistunt, quae licet Pitrae (Hymnogr. p. 40 'un mètre caché, qui échappe à notre curiosité') obscuro aliquo metro composita esse videantur, tamen aperte iambicum rhythmum produnt, modo Methodium normam veterum poetarum nonnihil migrasse teneas, ut non solum syllabam longam nusquam in duas breves solveret, sed etiam interdum brevibus syllabis longarum, nec non longis brevium vim tribueret. Sic literarum positionem in σὺν παιδί v. 141 neglexit, verbi μέλπουσαι v. 40 extremam syllabam contra veterum poetarum usum corripuit, vocabulorum ἐλᾱθόμην vv. 25, 26, ἀγάπη v. 33, σοφία v. 34, γοερῶς v. 44, φλεγομένη v. 69, πρόδρομος ἄνόμως v. 98, θεόνυμφε v. 115, θάνᾱτος v. 112, ἄφοβος v. 130 breves syllabas produxit; quae quidem licentiae eo magis nos offendunt, quod ne accentus quidem vi syllabae illae contra morem productae eriguntur. Praeterea nec versus nec clausulae pari omnes magnitudine sunt, hac in re inaequalitati versuum octavi Gregorii carminis non dissimiles. Quamquam enim fere versus septenarii iambici acatalectici quatuordenum syllabarum, versiculi tetrapodiae acatalecticae octonum syllabarum metrum

explent, tamen tam multi una vel etiam duabus syllabis partim longiores, partim breviores sunt, ut coniecturis omnes discrepantias removere veriti simus. Denique caesuram, qua versus longiores in duo membra discinduntur, non eodem loco ubique factam videmus; modo enim post octavam, modo post nonam syllabam versus poeta tam temere incidit, ut stropharum nulla aequabilitas compareat; quo cum accedat numerorum caesura incisionibus sententiarum parum adiuta, divisionem versuum rectis lineis significare inutile esse iudicavimus. Aegerrime autem tulimus, quod in difficillimo carmine recognoscendo nec ipsi codicum subsidia comparare potuimus neque A. Iahnii, qui Methodii opera Halis Saxonum a. MDCCCLXV edidit et adnotavit, opera magnopere adiuti sumus.

Hymnum, qui Methodii parthenion in hac anthologia sequitur, Clementis Alexandrini inscripsi, quamvis non ignorarem fuisse qui celeberrimum ecclesiae christianae doctorem huius hymni auctorem esse negarent. Sed in re incerta, ne maiores etiam turbae moverentur, dubii quam nullius auctoris nomen praefigere malui. Illud enim non potest dubitari, quin hymnus libri Clementis de educatione (Παιδαγωγός), cuius in calce exaratus legitur, integra pars non fuerit; libro enim iusta peroratione iam finito hymnus tamquam alter epilogus adhaeret. Hoc autem tuo iure possis ambigere, utrum eum a Clemente primum seorsim editum et postea libro Paedagogi adiectum, an ab interpolatore aliquo recentiore et factum et Clementi suppositum esse statuas. Sed utut res sese habet, hymnus inter antiquissima et celeberrima monumenta poesis christianae merito numeratur. Quod autem raro nobis in longo labore contigit, ut viam ab aliis patefactam et munitam sequi nobis liceret, id in hoc carmine opera A. Thierfelderi factum est, qui subtili dissertatione nuper de christianorum psalmis et hymnis commentatus est. Atque hoc quidem vir doctissimus mihi plane persuasit, binos monometros anapaesticos huius carminis vel repugnantibus codicibus in singula cola dimetra coniungendos esse, siquidem versibus paroemiacis, qui codicum consensu tribus locis (vv. 10, 13, 25) comprobantur, inter monometros nullus locus est. Cum autem non solum post singulos monometros nusquam non verbum finiatur, sed etiam hiatus et syllabae ancipitis licentia crebro (14, 15, 16, 26, 28) medio in dimetro admissa sit, interiecta lineola significavimus, non tam arcte, quam in veteribus carminibus graecis et latinis factum novimus, pedes huius hymni coaluisse. Minus iam illud mihi probatur, quod audacissimis coniecturis, modo eiiciendo modo transponendo verba, strophicam compositionem, quam vel limatissimi poetae scaenici in anapaesticis systematis fere spreverant, huic hymno restituere conatus est. Plane vero de recta via aberrasse mihi videtur, quod quatuor primos versiculos tamquam alter Procrustes usque adeo torquebat atque vexabat, donec anapaesticae tripodiae formam induerent. Namque cum ab tormentorum iniuria veteres scriptores omnes defendere consuessem, tum tripodiae anapaesticae forma adeo suspecta est, ut recentiori poetae, qualis Clemens fuit vel quisquis hymnum

fecit, coniecturis reddi non debeat. Neque tamen magis Cobeti sententiae adstipulor, qui in Λογίῳ Ἑρμῇ I, 494 resectis ultimis cuiusque versiculi verbis volgares monometri anapaestici formas restituit. Equidem haec quatuor cola, cum et obscurissima esse et iis sententiam quinto versu comprehensam inficete dilatari cognossem, ab recentiore aliquo interpolatore, mysticarum nugarum illo studiosiore quam tersae orationis, adiecta esse duxi; quod quo tempore factum sit, inde aliqua ex parte definiri potest, quod iis numerorum legibus, quae apud byzantinos melodos solae valebant, adstrictae sunt. Ne plura, qui anapaestici metrici versiculi viris doctis visi sunt, mihi dimetri iambici rhythmici octonum syllabarum esse videntur hoc modo ordinandi:

. : . ⁞ . : . ⁞ = ⏑ – ⏑ ⏓ ⏑ – ⏑ ⏓

στομίον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν.

Resectis primis quatuor colis, quatuor, quae in codicibus illa sequuntur, suo loco mota post vicesimum primum ita collocavi, ut hymnus, id quod commode fieri nemo, si dis placet, infitias ibit, a Βασιλεῦ ἁγίων, λόγε πανδαμάτωρ initium capiat.

Agmen carminum prioris partis anthologiae ὕμνοι ἀδέσποτοι claudunt, qui cum vere ecclesiastici dicantur, memoriam carminum sacrorum ecclesiae christianae altius hoc loco repetere mihi visum est. Atque primum quidem Paulus apostolus in epist. ad Ephes. V, 18 (καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ) et epist. ad Cor. III, 16 (ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ψαλμοῖς ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ) christianos iam antiquissimis temporibus psalmis et hymnis et odis spiritualibus deum celebrasse memoriae prodidit, sed quae ille carmina intellexerit et quid discriminis inter tria, quae commemorat, genera carminum intercesserit, diu multumque a viris doctis disceptatum est. Verba quidem ipsa si spectaveris, nihil sane impedit, quominus nova carmina a vatibus christianis facta iam tum exstitisse et quotidiano usu celebrata esse existimes. Neque enim inepte verba ᾠδὰς πνευματικὰς de christianis carminibus ita interpreteris, ut ψαλμοὺς vel ψαλμοὺς καὶ ὕμνους ad veteres Davidis psalmos referas. At permirum esset, si sacrorum illorum carminum, ipsa vetustate quasi sacratorum, nihil ad posteros propagatum esset. An christianos memoriam rerum ab apostolis gestarum religiose servandam curasse, carmina antiquissimis temporibus celebrata et ipsa modorum suavitate facilius hominum animis inhaerentia aboleri oblivioneve obrui sivisse putabimus? Qua de causa cum de talibus carminibus nihil relatum, nedum integrum servatum sit, omnia tria nomina ad carmina sacra, quae christiani ab Iudaeorum synagogis una cum musicis modis assumpserant, referenda esse iudico.

Atque psalmos Davidis duplici nomine ψαλμῶν καὶ ὕμνων significatos sentio, quod et psalli solebant et laudes dei optimi maximi continebant, reliqua autem carmina veteris Testamenti, velut cantica Mosis et Annae et trium puerorum, apud posteros quoque scriptores odae audiunt (vide meam dissertationem de hirmo tropario canone in Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 11) et ᾠδαὶ πνευματικαὶ a Paulo apostolo cognominatae esse videntur, quo severam gravitatem eorum a ludicris nugis scoliorum graecorum distingueret. Huic vero rei fidem maxime psalterium christianum antiquissimum facit, quod in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse constat. Etenim in hoc psalterio, quod canticorum librum lingua latina, nostra Gesangbuch interpretamur, Davidis psalmis quatuordecim odae, ex sacris libris veteris ac novi Testamenti excerptae, subiectae sunt, de quibus, cum ad byzantini canonis vim et significationem enucleandam pervenero, explicatius agam. Itaque usque ad quintum saeculum, quo codicem Alexandrinum exaratum esse palaeographicae rationes convincunt, christiani in suis coetibus fere iisdem cantibus, quibus Iudaei in suis synagogis, usi esse probantur. Primas autem, ut par erat, partes praeclaris et paene divinis psalmis Davidis assignabant*), qui inde ab illis temporibus insignem inter carmina ecclesiastica cum apud omnes christianos, tum apud Graecos locum obtinent; reliquis ex carminibus veteris Testamenti ea potissimum, quae ad Christum salvatorem futurum referri posse viderentur, selegebant (conf. Buhl l. l. p. 203) nec non ex novo Testamento Mariae post nuntium a Gabriele acceptum laetissimas voces (Luc. I, 46—55) et Zachariae vaticinia (Luc. I, 68—79) Symeonisque senis hymnum (Luc. II, 29—32) adiiciebant.

Verum enim vero praeter haec sacra carmina, in communem omnium christianorum usum recepta, noviciis quoque carminibus Christi ipsius laudes iam temporibus imperatoris Traiani celebratas fuisse veri simile est. Nam notissimus locus Plinii Secundi de christianorum institutis in epist. X, 96 'adfirmabant autem hanc fuisse summam vel culpae suae vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo deo dicere**) secum invicem' ad illa, quae modo recensui, carmina sacra vix, ac ne vix

*) Vide Constitutiones apostolicas II, 57: Μέσος δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐφ' ὑψηλοῦ τινὸς ἑστὼς ἀναγινωσκέτω τὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυὴ, τὰ τῶν κριτῶν καὶ τῶν βασιλείων, τὰ τῶν παραλειπομένων καὶ τὰ τῆς ἐπανόδου, πρὸς τούτοις τὰ τοῦ Ἰὼβ καὶ τὰ Σολομῶντος καὶ τὰ τῶν δεκαὲξ προφητῶν· ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω, confer Hippolyti can. XXI nuper ab Hanebergio editum et Theodoreti hist. eccl. II, 24.

**) Huic sententiae illud favere videtur, quod Plinius dixisse carmen christianos, non cantasse dicit; at ne plus, quam par est, verbo dicendi tribuas, Horatium constat duobus locis (Od. III, 4, 1 'Dic, age, tibia longum Calliope melos' et Od. IV, 12, 9 'Dicunt in tenero gramine pinguium custodes ovium carmina fistula') dicendi verbo non de formulis quibusdam, sed de iustis carminibus usum esse.

quidem referri potest; unde concludas si non omnes, at tamen Bithynos christianos novo quodam carmine Christum deum celebrasse, nisi vero carmen formulas exclamationesque, veluti Κύριε ἐλέησον et Εὐλογεῖτε τὸν κύριον, recitatas potius quam cantatas, intellegemus, aut Plinium falso vel parum accurate de rebus christianis rettulisse putabimus. Sed Plinii testimonio alia accedunt minus suspecta. Doctissimus enim pater ecclesiae, Origenes in libro contra Celsum VIII, 67 christianos orthodoxos hac re ab haereticis differre monuit, quod nisi in deum patrem eiusque filium unigenitum hymnos non dicerent (ὕμνους γὰρ εἰς μόνον τὸν ἐν πᾶσι λέγομεν θεὸν καὶ τὸν μονογενῆ αὐτοῦ). Et quod Eusebius hist. eccl. V, 30, 10 Firmilianum Cappadocem tertio saeculo psalmos in Iesum Christum factos abolendos, eorumque loco alios, quibus ipsius praeconium contineretur, hymnos in ecclesiis cantandos curasse dicit, Origenis testimonium per ambages confirmat. Denique idem Eusebius V, 32, 5 ad doctrinae christianae fidem defendendam utitur testimonio psalmorum, ὅσοι ἀδελφῶν ἀπ' ἀρχῆς ὑπὸ πασῶν γραφεῖσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὸν Χριστὸν ὑμνοῦσι θεολογοῦντες.

Inprimis autem haeretici hymnos pangendi canendique artem alebant, inter quos cum aliorum tum Nepotis episcopi Aegypti (conf. Euseb. hist. eccl. VII, 24, 4: ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νέπωτα . . . καὶ τῆς πολλῆς ψαλμῳδίας, ᾗ μέχρι νῦν πολλοὶ τῶν ἀδελφῶν ἐνθυμοῦνται) Ariani (conf. Socratem I, 9 Photium in Philostorg. exc. II, 2) Bardesanis (conf. Theodoreti hist. eccl. IV, 29 Sozomeni hist. eccl. VI, 25 et inprimis Aug. Hahnii librum de Bardesane Gnostico Syrorum primo hymnologo) Apollinaris (conf. Sozomeni hist. eccl. VI, 25) carmina pervulgata fuisse perhibentur. Huc Naassenorum quoque psalmus, in hac anthologia p. 32 editus, pertinet, de quo paulo ante fusius commentatus sum. Sed haec ipsa erat causa, cur orthodoxae ecclesiae antistites inde a medio tertio saeculo, ne errorum labes modorum suavitate commendata latius serperet, novicios hymnos exstirpandos, veteres psalmos Davidis et cantica ex libris sacris excerpta unice probanda esse censerent. Insigne huius rei documentum concilii Laodicensis canon LIX praebet, quo patres congregati caverunt, ne idiotici psalmi, quos nescio an novicios christianos eodem iure quo subditicios Salomonis intellegas, in ecclesia recitarentur, quo cum decreto admonitiones singulorum episcoporum scriptorumque a Buhlio l. l. p. 197 sq. collectae plane conspirant.

Quae cum ita essent, hymni, quibus laudes domini nostri canerentur christianaeque doctrinae mysteria enarrarentur, conscribi cantarique paulatim desierunt. Preces tantum matutinae, vespertinae, cenatoriae, numeris illae quidem liberioribus compositae neque tamen psalmorum gravitati atque sublimitati conferendae, in usu quotidiano permanserunt. Partem earum librarius aliquis Constitutionum apostolicarum libro septimo pridem subiecit, unde eas aliis quibusdam auctas in hoc libro repetendas curavimus.

Atque primo quidem loco praeclarum hymnum matutinum collocavimus, quem a primo vocabulo δοξολογίαν nuncupant et etiamnunc in celeberrimis

ecclesiae canticis numerant. Is quo in honore iam antiquissimis temporibus fuerit, inde intellegere possis, quod vetustissimo psalterio christianorum, quod codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti servatum esse supra monuimus, insertus legitur. Illius enim psalterii cum longe amplissimam partem Davidis psalmi efficiant, et tredecim odae, quae corrolarii instar psalmis Davidis adiectae sunt, aut ex vetere novoque Testamento petita sint aut iam Alexandrina, quam dicunt, aetate locis quibusdam veteris Testamenti adsutae esse videantur (ᾠδ. ζ′ η′ θ′), ex noviciis carminibus unus hic hymnus matutinus sive angelicus dignus existimatus est, qui sacris illis odis ultimo loco adiiceretur. Atque insignem hunc locum meruisse videtur, quod et sententiis dictisque sacris magna ex parte contextus est et veneranda quadam vetustate commendatur. Antiquior vero eius pars quatuordecim primos versus complectitur, quos quarto saeculo Hilarius Pictaviensis latine vertisse fertur (conf. Daniel Thesauri hymnologici t. II p. 270). Graecam autem eius originem cum alia tum hoc comprobat, quod in latinis membranis iuxta latinam versionem graeca verba exarata inveniuntur, quarum membranarum Tegernseenses (T) ipsi excussimus, Vindobonenses Daniel Thes. hymn. II, 272 descripsit.

Hymnum angelicum in septimo libro Constitutionum apostolicarum hymnus vespertinus et preces cenatoriae excipiunt. Ille ex duabus partibus constat, quarum prior voce ἀμὴν concluditur et ab altera separatur; haec altera pars Symeonis senis Iesum infantem suis brachiis tenentis verba (Luc. II, 29—32) continet, eademque inter quatuordecim odas psalterii codicis Alexandrini recepta est. Usque ad quintum igitur saeculum ipsa verba sacrae scripturae recitari solebant, quibus aevo byzantino novicia carmina addebantur, quae a primis verbis Νῦν ἀπολύεις nomen Ἀπολυτικίων nancta sunt.

Quamquam autem hic, de quo agimus, hymnus vespertinus inter vetustissima carmina christianae ecclesiae in Constitutionibus apostolicis receptus legitur, maiore tamen fama alius hymnus Φῶς ἱλαρόν celebrabatur, quem Byzantini inter officia vespertina (ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ) receperunt et ipsi in libro Ὡρολογίου saeculo XII exaratum invenimus. Eum num auctor Constit. apost. VIII, 34 ‘μετὰ δὲ ῥηθῆναι τὸν ἐπιλύχνιον ψαλμὸν προσφωνήσει ὁ διάκονος ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων’ in animo habuerit, admodum dubium est, quandoquidem et brevior tenuiorque, quam qui psalmi titulo insigniatur, esse videtur, et Davidis psalmorum alios, qui vespere, alios, qui mane canerentur, constitutos fuisse novimus; conf. Const. apost. VIII, 37 ὡσαύτως ὄρθρου ὁ διάκονος μετὰ τὸ ῥηθῆναι τὸν ὀρθρινὸν καὶ ἀπολῦσαι αὐτὸν τοὺς κατηχουμένους. Contra certum est a Basilio De spir. sancto c. 29 hunc hymnum ἐπιλύχνιον εὐχαριστίαν nuncupatum esse, quem locum plene hic exscribere iuvat: ἔδοξε τοῖς πατράσι ἡμῶν μὴ σιωπῇ τὴν χάριν τοῦ ἑσπερινοῦ φωτὸς δέχεσθαι, ἀλλ’ εὐθὺς φανέντος εὐχαριστεῖν· καὶ ὅστις μὲν ὁ πατὴρ τῶν ῥημάτων ἐκείνων τῆς ἐπιλυχνίου εὐχαριστίας, εἰπεῖν οὐκ ἔχομεν· ὁ μέντοι λαὸς

ἀρχαίαν ἀφίηςι τὴν φωνὴν καὶ οὐδενὶ πώποτε ἀςεβεῖν ἐνομίςθηςαν οἱ λέγοντες· Αἰνοῦμεν πατέρα υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα θεοῦ. εἰ δέ τις καὶ τὸν ὕμνον τοῦ Ἀθηνογένους ἔγνω, ὃν ὑπέρ τι ἄλλο ἐξιτήριον τοῖς cυνοῦcιν αὐτῷ καταλέλοιπεν ὁρμῶν ἤδη τὴν πρὸς τοῦ πυρὸς τελείωcιν, οἶδε καὶ τὴν τῶν μαρτύρων γνώμην, ὅπως εἶχον καὶ περὶ τοῦ πνεύματος. Hoc testimonio multi ita abusi sunt, ut Athenogenem martyrem hymnum Φῶς ἱλαρὸν panxisse dicerent. At paulo attentius Basilii verba perlegentem non fugiet, Athenogenem alius hymni auctorem significari, in quo et ipso spiritus sancti mentio facta esset.

Restat, ut quo iure haec quatuor scripta inter carmina receperim, defendam atque exponam. Numeris enim illa soluta nec cantorum modis aptata fuisse facile aliquis dixerit, quod nec certis usitatisque metrorum legibus illigata sunt et primum atque ultimum in codicibus Const. apost. προcευχαὶ non ᾠδαὶ inscribuntur, qua de re conferas, sodes, apparatum criticum editionis Lagardianae. Quid? quod preces cenatoriae non solum εὐχὴ, sed εὐχὴ λεγομένη ἐπ' ἀρίcτῳ in codicibus dicuntur? Nihilo tamen secius has quatuor preces non solum recitatas, sed etiam cantatas fuisse, si quid aliud, certum atque exploratum est. Namque ut modulationes doxologiae et hymni epilychnii celeberrimas et antiquissimas (vide Πίνακα τῶν μελῶν in fine libri) omittam, doxologia in codice Alexandrino titulum ὕμνου ἑωθινοῦ prae se fert et in psalterium sive canticorum librum recepta est. Difficilior altera quaestio ad discernendum est, quo numerorum genere hi quatuor hymni inclusi esse videantur. Nam cum modulationes eorum protractae in latos circuitus exspatientur nec verba ipsa presse sequantur, iure tuo suspicari possis, numerorum legibus modulationes illigatas, solutam orationem fuisse. Neque Thierfelderum, cum in libro De christianorum psalmis p. 33 carminis Φῶς ἱλαρὸν metrica cola syllabarumque quantitate definita restitueret, operam et oleum perdidisse nego. Ne tamen omni numerorum genere quatuor hymnos solutos fuisse iudicemus, iam illud prohibet, quod hymnus epilychnius in Horologio et doxologia in cod. Alexandrino cτιχηδὸν exarata sunt. Namque cτίχοι illi sive versus, quos in nostra quoque editione exprimendos curavimus, et numerose clauduntur et similis psalmorum divisionis commonent. Singula autem cola eorum hoc quoque nomine Davidis psalmis similia sunt, quod non certis pedum rhythmorumque regulis, ut cetera fere carmina graeca, illigata sunt. Sunt tamen aliquot particulae, inprimis clausulae, quarum numeros, accentibus syllabarum expressos, modo monitus sis, non possis non agnoscere. En perspicua quaedam exempla, quae ita proponere placet, ut numeros notis metricis expressos adiiciam:

καὶ εἰc τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοc.	– ∪ – ∪ – ∪ – ∪ – ∪
cὺ εἶ μόνοc ἅγιοc,	– ∪ – ∪ – ∪ –
cὺ εἶ μόνοc κύριοc.	– ∪ – ∪ – ∪ –
αἰνεῖτε, παῖδεc, κύριον.	∪ – ∪ – ∪ – ∪ –
ὑμνοῦμεν πατέρα υἱὸν	∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ –
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.	∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ –

τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ _ ◡ _ ◡ _ ◡ _
καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ◡ _ ◡ _ ◡ _ ◡ _

DE CARMINIBUS BYZANTINIS.

Quatuor hymni, de quibus extremo loco disputavi, cum relictis veterum graecorum carminum legibus aliam normam sequantur, transitum nobis parant ad carmina ecclesiastica byzantina, quorum delectum in altera parte anthologiae proposuimus. Byzantina ea nuncupavimus, quod intra fines byzantini imperii medio aevo orta sunt; ipsa urbs Byzantium sive Constantinopolis nec plurimos nec fertilissimos melodos tulit; immo tresviri, quibus palmam in hoc genere literarum detulerunt, Cosmas, Ioannes, Theophanes Hierosolymitani fuisse feruntur, quod cum auctoritate, qua sacra sedes et inprimis S. Sabbae monasterium floreret, cohaerere videtur. Nam ritus quoque, quales in coenobio S. Sabbae exculti erant, inde a septimo saeculo paulatim per omnes ecclesias graecas diffundebantur (conf. Leontem Allatium De libris ecclesiasticis graecis p. 6 ed. Paris. a. MDCXLV) et celeberrimi melodi Ioannes et Cosmas magnam vitae partem in illo coenobio egerunt. Inter reliquas imperii byzantini partes Sicilia eminuit, qua in insula, priusquam Arabum ditionis facta est, multi et clari poetae velut Methodius Syracusanus, Georgius Siceliota, Constantinus Siculus octavo et nono saeculo floruerunt. Quid? quod Cosmam maiorem, quo Ioannes Damascenus et Cosmas Maiumensis magistro usi sunt, in Sicilia ortum et a piratis Damascum perductum esse ferunt? Denique etiam extra fines imperii byzantini in Italia prope Romam urbem monachi exules coenobii S. Nili sacrae poesi studebant, quorum melodorum S. Bartholomaeus, qui duodecimo saeculo florebat, facile princeps exstitit, alii, ut Clemens, Arsenius, Germanus, Ioannes, Iosephus, Paulus, Sophronius cognomines summis melodis byzantinis nominantur (conf. Pitra Hymnogr. p. 18 et 62); neque tamen ulla eorum carmina parietes monasterii Grottaferratae egressa sunt, unde ea cum neque in Menaea neque in Triodium graecae ecclesiae recepta essent, ex hac quoque anthologia excludenda duximus.

Homines autem byzantini quam tenuis et pusilli animi fuerint, inde maxime intellegitur, quod omnis fere eorum poesis intra angustos ecclesiastici carminis fines inclusa continebatur. Cum enim monachi et episcopi tam apud reges quam apud populum plurimum valerent et animi hominum spinosis theologiae quaestionibus adeo capti tenerentur, ut altius spirare et praeclara consilia moliri non auderent, turpissima ingeniorum sterilitas et nugatoria quaedam garrulitas cum in aliis literarum generibus tum in poeticis studiis nata est. Haec quam late patuerint, ut intellegas, aequalem poesim gentium occidentalis Europae conferre iuvat. Quamquam enim ne illic quidem barbari et rudes homines mentis caliginem plane depellere valebant, tamen inexhausta vis Germanarum gentium, tamquam felix sarculum

effetae arbori insitum, laetos carminum foetus peperit; neque solum epicis carminibus speciosa heroicarum fabularum miracula pandebant, sed etiam lyricos carminum ecclesiasticorum modulos lusibus profanis et rerum gestarum laudibus accommodabant. Tam laetae fecunditatis ingenii et mutui sacrarum profanarumque literarum commercii vestigia frustra apud Byzantinos quaesiveris; neque enim ipsi, qua erant animi humilitate viriumque imbecillitate, praeclaras res naviter gesserunt, et parvas amplificandi et prodigiose augendi iuvenili ardore carebant; amare vero et ludere, excandescere et commiserari, denique naturalibus animi affectibus commoveri prorsus desiisse videntur. Quo factum est, ut in epica, iambica, ludicra poesi aut nihil procrearent aut nihil, quod occidentalium gentium musae conferri posset, elaborarent. An Tzetzae Psellique garrulas nugas vel etiam Georgii Pisidae calamistros cum Nibelungorum nervis et lacertis aut Anacreonteorum tornatos cincinnos cum Waltheri nostri suco atque simplicitate componere audebimus?

Haec cum ita sint, ecclesiastica carmina fere sola fuerunt, in quibus pangendis homines Byzantini operam collocabant nec mediocrem laudem consecuti sunt; quae quamvis et ipsa labem frigidae subtilitatis et aridi torporis traxerint, tamen magis, quam par erat, a viris doctis adhuc neglecta iacebant. Nobis autem eo digniora sunt, quae cognoscamus et pervestigemus, quod ad poesim cantumque ecclesiasticum occidentalium populorum promovendum plurimum valuerunt. Huius rei documenta ipsa nomina sunt carminum ab graeco fonte derivata; veluti antiphonae et tropi Francorum (vide Beiträge S. 18 f.) ab antiphonis et tropariis Graecorum originem duxerunt, et sequentiarum latinum nomen a graeco ἀκολουθίας translatum esse apparet, licet genuinam graeci vocabuli significationem Franci Germanique paululum detorserint. Etiam apertiora graecae originis indicia musica ars latinae ecclesiae praebet; neque enim solum octo toni occidentalium gentium et ὀκτὼ ἤχοι Graecorum sibi invicem respondent, sed etiam nomina authentici et plagii toni graecae originationis notam servarunt. Denique non desunt diserta testimonia scriptorum latina carmina ecclesiastica a graecis promota testantium. Sic Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monumenta germ. historiae II, 751) haec memoriae prodidit: 'Cum igitur Graeci . . . . secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent. Item Cyprianus S. Caesarium Arelatensem refert adiecisse et compulisse, ut laicorum popularitas psalmos et hymnos pararet altaque et modulata voce instar clericorum alii graece, alii latine prosas antiphonasque cantarent (vide Gerbert De musica sacra I, 340). Hoc autem cum testimonio conferas Ekkehardum (Casus S. Galli in Monum. Germ. hist. II, 125) narrantem Hadvigam ducissam latinam antiphonam 'Maria et flumina' sic graece vertisse: 'θάλασσαι καὶ ποταμοὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον· ὑμνεῖτε πηγῶν

τὸν κύριον· ἀλληλούϊα.' Denique non parva farrago graecorum verborum in carmina et liturgiam ecclesiae latinae irrepsit, quorum nonnullis, ut κύριε ἐλέησον, etiamnunc utimur.

Haec praefati iam ad genera carminum byzantinorum explicanda et vitas singulorum poetarum enarrandas transeamus. Atque formam quidem carminum si spectaveris, duo in genera ea discedunt, quorum altera versibus usitatis et quantitate syllabarum definitis composita sunt, altera novas leges accentuum et numeri syllabarum sequuntur; quod discrimen ut brevi significem, priora metrica, rhythmica posteriora appellabo. Metrica igitur carmina ut antiquis temporibus, quibus productas et correptas syllabas vulgo distinguebant, aptissima erant, ita medio aevo artificiosam quandam speciem affectabant. Etenim iam in primis post Christum natum saeculis adeo accentus quantitati syllabarum praevalere coeperat, ut haud raro scriptores quantitatem neglegerent syllabasque acutas cum longis commutarent. Huius rei permulta et manifesta testimonia in titulis lapideis aeneisque exstant, in quibus literae Ο et Ω sexcenties inter se commutatae inveniuntur. Idem crebri errores testantur, quos poetae recentiores syllabas breves pro longis et longas pro brevibus usurpantes commiserunt; qua de re vide indicem errorum Methodii supra p. XIX confectum et adde Synesii III, 10 θύμ' ἀναίμακτον, 39 τὸν ἀπόστρῡφον, 109 ἐπὶ βαλβῖδας, Gregorii I, 3 δεσπότην, Clementis v. 13 παίδων ἀνεπάφων. Nostra vero memoria Graeci ita accentibus nihil non tribuunt, ut et ipsi in Sophoclis Aristophanisque versibus recitandis metricam compagem solvere soleant et nos accentus syllabarum neglegentes aut minus observantes graece loqui negent.

Metricae igitur odae byzantinae, cum vetera carmina artificiosa potius subtilitate imitarentur quam hominum aequalium sermonem exprimerent, neque in ecclesiis umquam cantatae neque in libros canticorum canonicos receptae sunt. Cantatas tamen eas esse ne infitias eas, modulationis tonus (ἦχος) carminibus Eliae Syncelli et Photii patriarchae adscriptus prohibet. Quae autem ad canendum destinata erant carmina, iisdem, quibus scriptores Anacreonteorum veteres delectabantur, versiculis constant, dimetris dico iambicis vel ionicis anaclomenis; quamquam hoc nomine severiori legi illigata sunt, quod quina aut sena cola singulas periodos stropharum efficiunt. Hoc ut nemo non comprobabit in carminibus ad cantandum factis, ita inutili et inficeto lusu eae literae in initiis stropharum positae sunt, quae ordinem viginti quatuor literarum alphabeti reddant. Cumulum vero his artificiosis nugis Syncellus addidit, qui non solum stropharum, sed omnium eiusdem strophae versiculorum initia acrostichidis angustiis coercuit. Praeterea in plerisque carminibus Anacreonticis poetarum byzantinorum dimetris versiculis post tertiam vel quartam quamque stropham duo longiores versus interiecti sunt, quos, ut a strophis sive οἴκοις distinguerent, κουκούλια appellabant (conf. G. Hermannum Elem. doct. metr. 487 sq.). Atque plerique eo modo compositi sunt, ut versuum Asclepiadeorum exemplum sequi videantur:

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – | – ∪ ∪ – –

Ρίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόχους.

Sed cum choriambici pedes iambicis et ionicis minus facile admisceantur, trimetros ionicos, quales in altero Sophronii carmine leguntur,

Ἱεραὶ παρθενικαὶ, παστάδα Θέκλης
στεφάνοις ἀθανάτοις στέψατε νύμφης.

priscam et genuinam horum versuum formam fuisse crediderim, quorum in locum choriambicos illos fere supponebant. Utraque autem versus forma non modo pari duodevicenum morarum temporis spatio sed etiam similibus accentibus coniuncta erat, modo caesurae indicia secutus hos ictus primarios utrique versui adsignaveris:

∪ ∪ – ± ∪ ∪ – | – ∪ ∪ ± –
– ∪ ∪ ± ∪ ∪ – | – ∪ ∪ ± –

Scriptores Anacreonteorum christianorum in cod. Barberino n. 246 saec. XI vel XII, qui byzantina Anacreontea in unum corpus coniuncta continet, nominantur hi: Sophronius Hierosolymitanus, Elias Syncellus, Ignatius, Arethas, imperator Leo; vide Matrangam in Maii Spicil. Rom. IV p. XXXVI sqq. Equidem quatuor tantum carmina, tria Sophronii, unum Eliae, recepi, ut ne huius quidem carminum generis exempla in hac anthologia plane desiderarentur. Etiamsi enim Leo Allatius Sophronii carmina elegantissima, piissima, melitissima praedicaverit et nostra memoria Matranga doctissimo signifero succinuerit, tamen non digna mihi esse videbantur, quae omnia in hoc libro typis repeterentur. Plura qui desiderabit, adeat, quaeso, Maii Spicil. Rom. tom. IV, Matrangae Anecdot. tom. II, Danielis Thes. hymnol. vol. tertium. Selegi autem praeter bella praeconia Pauli apostoli et Theclae martyris memorabile carmen de locis venerandis sacrae urbis Hierosolymorum, quo recuso et emendato viris doctis, qui archaelogiae christianae tam egregi operam nostra memoria impendunt, me gratum acceptumque fecisse spero. Sophronius enim hoc carmine pium, quo flagrabat, desiderium sacra loca adeundi ita persecutus est, ut urbis Hierosolymorum eiusque aedificiorum, qualia septimo saeculo erant, lineamenta adumbraret, quae cum ipsa satis notabilia sint, tum in tanta veterum testimoniorum penuria plurimum lucis ad difficillimas de topographia Hierosolymitana quaestiones expediendas afferunt; conf. Messmer Mittheilungen der k. k. Centralcommission a. 1867 p. LXVII, Tobler Golgatha p. 344, Bock Die Kirche der Benediktinerabtei Petershausen, s. f. Inprimis vero memoratu digna sunt, quae poeta in tertia stropha de sacro cubo ante scalas, quibus in sepulcrum Christi descendebant, collocato rettulit. Cum autem Matranga locum gravissimum et corruptelis foedatum et lacuna haustum edidisset, ipsi Flaschium, doctum iuvenem tum Romae commorantem, quem disciplinae Monacensis gratam memoriam servare noveramus, per litteras rogavimus, ut codicem denuo excuteret

et num qui apices in loco lacunoso dispici possent, religiose quaereret. Sed haec spes me plane fefellit; ille enim mihi rescripsit versiculi quarti decimi praeter quinque literas τετρα nihil non modo apparere, sed ne scriptum quidem ab librario fuisse. *) Inde ad Messmeri collegae amicissimi doctrinam atque humanitatem confugi, qui κύβον ἱερὸν lapidem illum intellegendum esse intellexit, qui, cum olim monumentum, in quo corpus domini nostri positum erat, clausisset, postea ante illud monumentum arae instar collocatus esse narratur; tales autem arae cum quatuor columnis cingi et tholo, cui ciborio nomen erat, tegi solitae essent, Sophronium divinavimus scripsisse: ἱερὸν κύβον κατίδω μέγαν οὐρανοστεγόν τε τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις.

Sophronii et Eliae carminibus metricis Leontis regis ᾠδάριον κατανυκτικὸν et Photii patriarchae ὕμνον ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότου subiunxi, quae carmina Anacreonteorum, quibus in cod. Barberino consociata sunt, formam accentibus syllabarum imitantur; tantum autem aberat, ut omnes pedes horum carminum auctores accentibus exprimerent, ut in paenultima syllaba nusquam non acuenda acquiescerent, quod similiter Gregorium Nazianzenum in carmine septimo instituisse supra p. XV demonstravimus. Praeterea rhythmicis Anacreonteis adnumerandae sunt Preces Ioannis Damasceni in Danielis Thes. hymnol. III, 94 et carmina Palaeologi Manuelis et Catrarae in Matrangae Anecd. II, 675. 682 edita.

Longe maximam autem partem huius libri carmina ecclesiastica byzantina implent, quae adeo summam huius anthologiae efficiunt, ut quae adhuc enarravimus carmina tamquam pro corollario habenda sint. Ea in quae genera dividenda, cui numerorum arti illigata, quibus musicis modulis instructa sint, tribus peculiaribus libris infra edisseram; in hoc libro historiae huius poesis lineamenta adumbrare et poetarum vitas succincte enarrare decrevi.

Tertio igitur et quarto saeculo patres ecclesiae cavisse supra docuimus, ne praeter psalmos Davidis et sacra cantica quidquam carminis in ecclesiis caneretur. Veteres autem illi hymni, quamvis divini hominumque animis commovendis erigendisque idonei essent, tamen iis, quae christiani sentiebant et sibi propria venerabantur, illustrandis praedicandisve facti non erant. Qua de causa postquam turbis ecclesiae compositis minus verendum fuit, ne noviciis carminibus christianae fidei integritas corrumperetur, fieri non potuit, quin et poetae divino instinctu compulsi Christi domini Mariaeque matris dei laudes canerent et populus has cantilenas comprobaret ac quasi

*) Hac occasione oblata, quibus locis Flaschius alia atque Matranga e cod. Barberino enotaverit, referam: v. 2 νῦν ἐθέλων omisso δή — 6 αἰὲν ἡμῖν κραδίην — 19 ἐπαναξίου — 21 ἀκροκρυνο χρυσόμορφον — 39 παμμέδων τεχύνη κεχαραγμένω γραφῆος εἰκόνι σέβας — 46 ἔλει — μέδουσα — 50 κάλαμος σπόγγος τε λόγχη — 53 χορεία — 74 πέτρης — 81 βαίνων — 93 ὑγιὴν — 95 τρυφοίην τεμένωδε πᾶν τὸ σῶμα — 98 Μαρίην — 102 οὐρανὸν ἴδεν.

sinu foveret. Eo accedit, quod ritibus christianis auctoritate publica comprobatis publicisque sumptibus adiutis canticis quoque atque musicae sacrae maiorem operam impendere splendoremque addere coeperunt. Inprimis in urbibus reges et magistratus, ne in christianis sacris adornandis pecuniae parciores quam in paganis esse viderentur, magnifica aedificia exstruebant et pompam rituum omni modo augebant. Quid? quod plebeculae quoque aliquid dandum fuit, quae sacrorum splendore modorumque dulcedine ad christianas ecclesias frequentandas alliciebatur? id quod anachoreta quidam, qui quinto saeculo in solitudinem Nitrearum secesserat, diserte testatur apud Pitram Hymnogr. p. 43: καὶ τὸ τροπάρια καὶ κανόνας ψάλλειν καὶ ἤχους μελίζειν τοῖς κατὰ κόσμον ἱερεῦσί τε καὶ λοιποῖς ἁρμόζον· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ὁ λαὸς ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συναθροίζεσθαι εἰώθη. Inde factum est, ut quinto et sexto saeculo christiani in duas partes discederent, quorum alteri veterum institutorum venerandam simplicitatem tuebantur mordicusque tenebant, alteri rerum divinarum dignitatem externo quoque splendore augeri fas esse putabant. Neque minimas lites nova illa carmina cantusque modi artificiosiores movebant. Luculentum huius rei testimonium praebet festiva narratio de abbatis Pambonis eiusque discipuli colloquio, quae Alexandriae in ecclesia S. Marci iam quinto saeculo tropariorum cantum floruisse docet. Abbo enim suum discipulum Alexandriam miserat, qui opera suis manibus facta in urbe divenderet. Is per sex dies, quibus in urbe morabatur, in vestibulo ecclesiae S. Marci pernoctabat, ubi officia ecclesiastica cognoscebat et troparia discebat. In cellulam redux tristitiam mente vultuque prae se ferebat, quod ubi Pambo animadvertit, sollicitus ex eo quaerit, quid tandem ei acciderit, cur maestus et demissus incederet. Ille, quid mirum, inquit, quod in hac solitudine animum despondeam, cum neque troparia neque canones canamus, quorum suavitate Alexandriae deliniebar? Cui superciliis contractis abbas: vae nobis, mi fili; video enim tempora instare, quibus monachi hanc severam disciplinam relinquant, et carminum modis ducantur; tum pietatem morumque sanctitatem homines exuent magnaque calamitate affligentur. *)

*) Hanc narrationem e codice Vindobonensi ab Gerberto in Scriptor. eccles. de musica editam et a me in Beitr. p. 33 repetitam hic quoque plene subiicere visum est:

Ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἀπέστειλε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν. ποιήσας δὲ ἡμέρας δεκαὲξ ἐν τῇ πόλει, ὡς ἔλεγεν ἡμῖν, τὰς νύκτας ἐκόθευδεν ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μάρκου· καὶ ἰδὼν τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα· ἔμαθε δὲ καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· ὁρῶ σε, τέκνον, τεταραγμένον· μή τις πειρασμός σοι συνέβη ἐν τῇ πόλει; λέγει ὁ ἀδελφὸς γέροντι· φύσει, ἀββᾶ, ἐν ἀμελείᾳ δαπανῶμεν τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, καὶ οὔτε κανόνας, οὔτε τροπάρια ψάλλομεν· ἀπελθόντος γάρ μου ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶδον τὰ τάγματα τῆς ἐκκλησίας, πῶς ψάλλουσι, καὶ ἐν λύπῃ γέγονα πολλῇ, διατί καὶ ἡμεῖς οὐ ψάλλομεν κανόνας καὶ τροπάρια.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρων· οὐαὶ ἡμῖν, τέκνον, ὅτι ἔφθασαν αἱ ἡμέραι, ἐν αἷς ὑπολείψουσιν οἱ μοναχοὶ τὴν στερεὰν τροφὴν τὴν διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ῥηθεῖσαν καὶ ἐξακολουθήσουσιν ᾄσματα καὶ ἤχους· ποία γὰρ κατάνυξις, ποῖα δάκρυα τίκτονται ἐκ τῶν τροπα-

Eodem autem tempore in Cappadocia etiam per monasteria eundem troparia canendi morem increbuisse, alia narratiuncula docet, quam Pitra, quo duce in hac parte libri utimur, ex codice Vallicell. E, 21 fol. 518 rettulit. Paulus enim abbas, cum quinto saeculo Persae Cappadociam invasissent, primum Constantinopolin, deinde Alexandriam aufugit et ad postremum in solitudinem Nitrearum recessit. Nihil autem in nova sede aegrius tulit, quam quod a contubernali anachoreta prohibitus est, quominus quae in Cappadocia psallere consuerat troparia caneret. Neque ab antistite anachoretarum impetrare potuit, ut sibi soli in sua cellula psalmodiae carminumque cantui vacare liceret. Severioris enim ille disciplinae patronus monacho, qui suae saluti bene consultum vellet, cantilenarum illecebras fugiendas esse monuit.

Sed quae tandem carmina ecclesiastica quinto saeculo florere et percrebescere coeperunt? Hac de re colloquia ab Ioanne et Sophronio cum Nilo abbate in mente Sina conserta*) nos certiores faciunt. Nam eorum, quae

---

ρίων; ποία γὰρ κατάνυξις τῷ μοναχῷ, ὅταν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν κελλίῳ ἵσταται καὶ ὑψοῖ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὡς οἱ βόες; Εἰ γὰρ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ παριστάμεθα, ἐν πολλῇ κατανύξει ὀφείλομεν ἵστασθαι καὶ οὐχὶ ἐν μετεωρισμῷ· καὶ γὰρ οὐκ ἐξῆλθον οἱ μοναχοὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ, ἵνα παρίστανται τῷ θεῷ καὶ μετεωρίζονται καὶ μελῳδοῦσιν ᾄσματα καὶ ῥυθμίζουσιν ᾄχους καὶ σείουσι χεῖρας καὶ μεταβαίνουσι πόδας, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν φόβῳ πολλῷ καὶ τρόμῳ δάκρυσί τε καὶ στεναγμοῖς μετὰ εὐλαβείας καὶ εὐκατανύκτου καὶ μετρίας [ταπεινῆς] φωνῆς τὰς προσευχὰς τῷ θεῷ προσφέρειν· Ἰδοὺ γὰρ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐλεύσονται ἡμέραι, ὅτε φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων προφητῶν, λεαίνοντες τὰς γραφὰς τῶν ἁγίων καὶ γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων· διὰ τοῦτο καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν εἰρήκασιν, ἵνα μὴ γράφωσιν οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ὄντες καλόγραφοι τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν γερόντων ἐν μεμβράναις, ἀλλ' ἐν χαρτίοις· μέλλει γὰρ ἡ ἐρχομένη γενεὰ λεαίνειν τοὺς βίους καὶ λόγους τῶν πατέρων καὶ γράφειν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῖς.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς· τί οὖν; ἀλλαχθήσονται τὰ ἔθη καὶ αἱ παραδόσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἱερεῖς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ταῦτα γένηται; καὶ εἶπεν ὁ γέρων· ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν καὶ ἔσται θλῖψις οὐκ ὀλίγη ἐθνῶν.

*) Haec quoque colloquia a Pitra in Iuris eccles. graec. historia et monumentis tom. II p. 220 primum edita et a me loco laudato repetita hic subiicienda curavimus:

Διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης καὶ ὁ ἀββᾶς Σωφρόνιος λέγοντες· ὅτε ἀπήλθομεν πρὸς τὸν ἀββᾶ Νεῖλον διαφοιβούσης τῆς ἁγίας κυριακῆς εἰς τὸ ὄρος Σινά· ἦν δὲ ὁ γέρων ἡσυχάζων ἄνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἔχων ἄλλους δύο μαθητάς. Ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὰ ἑσπερινὰ ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Δόξα πατρὶ σὺν τοῖς ἑξῆς. Καὶ εἰπόντων τὸ Μακάριος (Ps. 1) καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα (Ps. 140) χωρὶς τῶν τροπαρίων, καὶ [εἰπόντες] τὸ Φῶς ἱλαρὸν καὶ τὸ Καταξίωσον, ἤρξαντο τὸ Νῦν ἀπολύεις σὺν τοῖς ἑξῆς (Luc. 2). καὶ τελέσαντες τὰ ἑσπερινὰ παρέθηκεν ἡμῖν τράπεζαν. καὶ μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἠρξάμεθα τοῦ κανόνος. καὶ μετὰ τὸν ἑξάψαλμον καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἠρξάμεθα τοὺς ψαλμοὺς ἀνέτως. καὶ εἰπόντων τὴν πρώτην στάσιν τῶν πεντήκοντα ψαλμῶν ἤρξατο ὁ γέρων τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς [καὶ ν'] καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον. καὶ καθίσαντες ἀνέγνω εἷς τῶν μαθητῶν αὐτῶν (an αὐτοῦ?) τὴν καθολικὴν Ἰακώβου. καὶ ἀναστάντες πάλιν ἠρξάμεθα τὴν δευτέραν στάσιν τῶν ν' ψαλμῶν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ν' ψαλμοὺς ἔδωκε τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ καὶ ἀνέγνω ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου Πέτρου τὴν καθολικὴν ἐπιστολήν· καὶ

modo rettulimus, testimoniorum scriptores non modo nihil certi de hac re memoriae prodiderunt, sed etiam mentionem canonum, qui aliquanto post inclaruerunt (conf. Beiträge S. 26 ff.), falso interpolasse videntur. Abbates igitur Ioannes et Sophronius die dominica in cacumen montis Sina ascenderunt, ubi Nilus senex cum duobus discipulis agebat. Hos cum sub vesperum convenissent, mirati sunt severae et antiquae disciplinae addictos omnem carminum modorumque suavitatem respuere. Vespertina enim officia postquam Nilus senex verbis Δόξα τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι exorsus est, psalmos Davidis primum et centesimum quadragesimum sine tropariis recitaverunt et preces notissimas Φῶς ἱλαρὸν et Καταξίωσον et ad postremum Symeonis verba Νῦν ἀπολύεις κ. τ. λ. subiunxerunt. Deinde cenati magna officia, quae canonis nomine significantur, peragere coeperunt. Atque primum quidem hexapsalmum sive psalmos 3, 37, 62, 87, 102, 142 recitarunt recitatisque preces Πάτερ ἡμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς κ. τ. λ. addiderunt. Tum omnes centum et quinquaginta psalmos submissa voce ita dixerunt, ut in tres partes (στάσεις*) eos partirentur et post primam catholicam epistolam Iacobi, post secundam Petri, post tertiam Ioannis legerent. Finitis psalmis et catholicis epistolis novem cantica sacra recitare coeperunt, neque post tertium et sextum canticum mesodia, sed preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον intertexuerunt. Deinde psalmorum recitatione denuo facta αἶνους sive psalmos CIIL. CIL. CL dixerunt, ne his quidem troparia adiicientes. Ad postremum doxologiam recitarunt et precibus aliquot adiectis finem officiis fecerunt.

Haec igitur officia ab abbate Nilo in monte Sina sexto saeculo observata, a quibus quae etiam nunc in usu sunt officia vespertina (ἑσπερινά) et matutina (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου) non multum differunt, tropariis et cathis-

---

ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὴν γ΄ στάσιν, καὶ πληρώσαντες τοὺς ρν΄ ψαλμοὺς καὶ εἰπόντες τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, ἐκαθέστημεν καὶ ἔδωκεν ἐμοὶ ὁ γέρων τὴν βίβλον καὶ ἀνέγνωκα τὴν καθολικὴν Ἰωάννου καὶ ἀναστάντες ἠρξάμεθα τὰς ᾠδὰς ἀνέτως ἄνευ τροπαρίων, καὶ οὔτε εἰς τὴν γ΄ ᾠδήν, οὔτε εἰς τὴν ϛ΄ ἐποιήσαμεν μεσῴδιον, ἀλλὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· καὶ εἰπόντες τοὺς αἴνους ἄνευ τροπαρίων ἤρξαντο τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις σὺν τῇ πίστει καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον· προσέθηκεν οὖν ὁ γέρων λέγων· Υἱὲ καὶ λόγε τοῦ θεοῦ Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁ θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ βοήθησον καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν. καὶ εἰπόντων ἡμῶν τὸ Ἀμὴν ἐκαθέστημεν.

Καὶ λέγω τῷ γέροντι· διατί, ἀββᾶ, οὐ φυλάττετε τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας; καὶ λέγει μοι ὁ γέρων· ὁ μὴ φυλάττων τὴν τάξιν τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἔστω ἀνάθεμα καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ λέγω αὐτῷ· πῶς σὺ αὐτὸς οὐ ψάλλεις εἰς τὰ ἑσπερινὰ τῆς ἁγίας κυριακῆς οὔτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τροπάρια, οὔτε εἰς τὸ Φῶς ἱλαρὸν τροπάριον, οὔτε εἰς τὸν κανόνα τὸ Θεὸς κύριος, οὔτε εἰς τὴν στιχολογίαν τῶν ψαλμῶν καθίσματα ἀναπαύσιμα, οὔτε εἰς τὰς ᾠδὰς τῶν τριῶν παίδων τροπάρια; ἀλλ' οὔτε εἰς τὸ Μεγαλύνει τὸ Πᾶσα πνοὴ, ἀλλ' οὔτε εἰς τὴν δοξολογίαν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ σωτῆρος;

*) Στάσεις psalmorum partes audiebant, quod, cum sedentes epistolarum praelectionem audirent, stantes psalmos recitabant, quem morem testimoniis veterum scriptorum allatis interpretes Cassiani Instit. II, 5 illustraverunt.

matis, psalmorum et canticorum recitationi interponendis, carebant. Sed haec ipsa troparia Ioannes et Sophronius abbates adeo desiderabant, ut Nilum communem ecclesiae christianae normam migrasse criminarentur. Sexto igitur saeculo in omnibus fere ecclesiis atque monasteriis graecis tropariorum cantus florebat, quae psalmis odisque sacris veteris Testamenti inserebant, ne novi Testamenti mysteria, quae νέαν χάριν Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 dixit (vide Maii Spicil. Rom. t. IV p. 40: Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν ἀρχῇ πάσης ἑωθινῆς τε καὶ λυχνικῆς τελετῆς πρῶτον τῆς παλαιᾶς ψάλλονται οἱ ψαλμοὶ, εἶτα τῆς νέας χάριτος ᾄσματα, ἵν' ἔχοιεν εἰδέναι πάντες, ὡς εἷς καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς καὶ δεσπότης ἐστὶν ὁ ταῦτα κἀκεῖνα νομοθετήσας Χριστός) suo praeconio carerent. Atque ita haec nova carmina christiana placebant, ut mox eorum usus multo latius pateret, neque solum iis, quos in colloquio trium abbatum commemoratos novimus, locis sed etiam singulis psalmorum, canticorum sacrorum, doxologiae versibus troparia νέας χάριτος intertexerentur. Neque solum in graeca ecclesia, sed etiam in latina hunc morem psalmis canticisque veteribus novicios versus intercalandi viguisse edictum papae Adriani II (867—872) docet, quod Leboef Chants eccles. p. 103 ex cod. Parisino 4660 (conf. Ferd. Wolf Ueber die Lais, Sequenzen und Leiche S. 94) edidit: 'hic constituit per monasteria ad missam maiorem in solemnitatibus praecipuis non solum in hymno angelico «Gloria in excelsis deo» canere hymnos interstinctos, quos Laudes appellant, verum etiam in psalmis Davidicis, quos Introitus dicunt, interserta cantica decantare, quae Romani festivas laudes, Franci tropos appellant.' A Graecis vero hunc morem originem duxisse et inde ad occidentales regiones propagatum esse, ipsum nomen troporum satis manifesto demonstrat, quod a graeca radice derivatum esse et cum graeco vocabulo τροπαρίου arcte cohaerere infra docebimus.

Tropariorum poetae antiquissimi Anthimos et Timocles fuisse feruntur, quos Cedrenus p. 349 C anno quadringentesimo sexagesimo quarto floruisse testatur: Ἄνθιμος καὶ Τιμοκλῆς οἱ τῶν τροπαρίων ποιηταὶ ἐγνωρίζοντο. Nullum autem eorum carminum, quae ad hanc aetatem duraverunt, Anthimi aut Timoclis nomen praefixum habet; neque Cyrillum, strenuum Alexandriae episcopum († 444), quem ἀκολουθίας τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς auctorem esse Triodii libri testantur, troparia quoque, psalmis intericienda, composuisse pro certo affirmare ausim. Locupletissimis autem testimoniis antiquissimum troparium Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ (p. 52) ab imperatore Iustiniano (527—565) compositum esse constat; conf. Sophronium in Maii Spicil. Rom. IV, 41: τὸ δὲ Ὁ μονογενὴς υἱὸς παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐμπεφώνηται, et Cedrenum Hist. compend. p. 371 A: Τούτου τῷ β' ἔτει ἀνεκαίνισεν ἐκ θεμελίων Ἰουστινανὸς τὴν τοῦ θεοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν κάλλος καὶ μέγεθος ὑπὲρ τὸ πρότερον, παραδοὺς καὶ τροπάριον αὐτῇ ὑπ' αὐτοῦ μελισθὲν ψάλλεσθαι 'Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος', ἐποίησε δὲ καὶ τὸ ὡρολόγιον τοῦ μιλίου. Contra minime dubito, quin neque Anatolium neque Syceotam

his antiquissimis auctoribus tropariorum adnumerare liceat. Anatolium enim, cuius multa et egregia troparia tam in libros canonicos ecclesiae graecae quam in hanc anthologiam recepta sunt, falso patriarcham Constantinopolinum saeculi quinti dici infra demonstrabimus, et Syceotam, qui plura idiomela 15. Ian. 5. Febr. 6. Mart. composuisse dicitur, ne cum cognomine Syceota, episcopo Anastasiopolitano (conf. Συναξάρια 22. Ἀπριλ.) confundas, gravissimum argumentum prohibet; nam idiomelon diei sexti Martis memoriam oppidi Amorii ab Agarenis sub imperatore Theophilo capti conservat. Hoc quoque dubium est, num praeclarum troparion Symeonis (25. Octob.)

Τῆς γῆς συνταραχθείσης τῷ τῆς ὀργῆς σου φόβῳ
βουνοὶ καὶ τὰ ὄρη συσσείονται, κύριε·
ἀλλ' εὐσπλαγχνίας ὄμματι ἐφ' ἡμᾶς ἐπιβλέψας
μὴ τῷ θυμῷ σου ὀργισθῇς ἡμῖν.
ἀλλὰ σπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τὸ πλάσμα τῶν χειρῶν σου
τῆς φοβερᾶς ἡμᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς ἐλευθέρωσον
ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

ab Symeone Thaumastorita, quem sub finem sexti saeculi duodeviginti annos in summa columna stetisse narrant (conf. Συναξάρια 24. Μαΐου) compositum sit. Terrae enim motus, qui hoc et aliis eiusdem diei carminibus indicatur, longe post Symeonis illius obitum sub imperio Leontis Isaurici anno 740 accidisse Synaxaria testantur; qua de causa nisi antiquum carmen hoc novo terrae motu resuscitatum esse statuas, alium Symeonem huius troparii auctorem dicas necesse est. Contra inter antiquissima troparia καθίσματα, ἀπολυτίκια, στιχηρὰ αὐτόμελα numeraverim, quae, cum sine nomine auctoris ferantur, hac ipsa re remotam originem produnt. Neque solum veneranda vetustate illa insignia sunt, sed etiam grata quadam numerorum simplicitate sententiarumque gravitate, quo factum est, ut multos imitatores invenirent, qui iisdem numeris modisque usi similia troparia (Προσόμοια) componerent. Atque adeo horum modorum suavitate vulgo delectabantur, ut nullus fere dies festus tropariis ad exemplar eorum factis careret. Haec cum ita essent, καθίσματα et στιχηρὰ προσόμοια primo loco in hac anthologia collocanda et in tertio libro, quo de numeris carminum byzantinorum commentatus sum, inprimis illustranda duximus. Neque dubito, quin multis idem, quod mihi, accidat, ut cum poetarum a Byzantinis maxime laudatorum prolixos canones non sine taedio perlegerint, ad gratam simplicitatem brevium horum carminum iterum iterumque redeant.

Poesis igitur christiana medio aevo a singulis versibus modicisque strophis, quas tropos vel troparia appellabant, faciendis initium cepit. Tanto opere enim christiani primis saeculis medii aevi psalmorum cantui, patrum institutis quasi consecrato, favebant, ut nova cantica integra comprobare non auderent, sed in brevibus strophis psalmorum versibus intexendis vel adfigendis acquiescerent. Ampliorem autem huic novo poesis generi campum officia matutina et vespertina quam liturgia sive missa praebebat. Quod

enim maxime his tropariis agebant, ut ne psalmorum cantu solo probato christiana mysteria neglegerentur, hoc in liturgia, qualem Chrysostomus et Basilius adornaverant, cum aliis rebus tum exclamationibus (ἐκφωνήσεσι) insertis satis iam provisum esse videbatur; conf. Sophronium in Maii Spic. Rom. IV, 31: Μετὰ δὲ τοὺς θεηγόρους ἀποστόλους τινὲς τῶν θείων πατέρων ἰδιάζοντες ἕκαστος εὐχὰς ἐποιεῖτο καὶ ἐκφωνήσεις καὶ ἀπηρτισμένην ἱερουργίας ἀκολουθίαν· ὡς ὁ ἐν ἁγίοις ἐπιφανὴς Ἐπιφάνιος καὶ ὁ μέγας Βασίλειος καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος. Quid vero? quod illas exclamationes, quarum nonnullae ut

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἐν εἰρήνῃ τοῦ κυρίου δεηθῶμεν, κύριε ἐλέησον.
Σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι.

tam numerose clauduntur, ut rhythmicam earum naturam non agnoscere non possis, tropariorum exempla et originem haud immerito dixeris. Nova autem troparia cum dierum festorum officiis, quae ἀκολουθίας Graeci appellabant, tam arcte coniuncta erant, ut qui haec concinnaverant, carminum quoque auctores fere perhiberentur. Inde causa repetenda esse videtur, cur quo nomine Graeci totum officiorum orbem appellaverant, in latina ecclesia carmina sola significata sint. Etenim et nomen sequentiarum a graeco nomine ἀκολουθίας translatum esse manifestum est et verborum significatio mutuo linguarum commercio paululum detorta nihil novi aut inauditi habet.

Atque haec quidem tropariorum poesis, cum iam quinto et sexto saeculo florere coepisset, et numero Sanctorum aucto et sacris ritibus locupletatis latius in dies patebat. Postquam vero maiorem populi applausum novicii poetae tulerunt, non solum alteram et tertiam stropham addere, sed etiam integra carmina, quae seiuncta a psalmis cantarentur, pangere coeperunt. Longiora haec carmina, quae partim res in evangeliis relatas poetico decore ornabant, partim martyrum Sanctorumque laudes celebrabant, fere viginti quatuor strophis constabant et acrostichide aut poetae nomen aut literas alphabeti continebant. Versuum metrorumque genere non eodem omnes utebantur, sed qui Anacreonticos versiculos continuabant, syllabarum quantitatem, qui varios et liberiores numeros miscebant, accentuum vices observabant. Atque adeo tum temporis rhythmicorum carminum dulcedine magis quam metricorum artificiosa subtilitate homines delectabantur, ut Anacreontea carmina legere, non cantare solerent, rhythmica et in ecclesiis cantarent et psalmorum canticorumque sacrorum dignitati cedere nollent. Peculiaria nomina his carminibus ipsis nulla fuisse videntur, vulgaribus enim notisque nominibus alia ποιήματα, alia ψαλμοὺς, alia ὕμνους, alia αἴνους, alia denique ἔπη nominabant, strophas autem proprio et obscuro nomine οἴκους appellabant.

Summi huius carminum generis auctores Sophronius Hierosolymitanus, Sergius patriarcha Constantinopolitanus, Romanus, Anastasius fuerunt, qui

omnes septimo saeculo floruisse perhibentur. Atque Sophronii quidem praeter parva quaedam idiomela tria longiora carmina Anacreontea metrica, de quibus supra p. XXIX iam disputavimus, Sergii ὕμνον ἀκάθιστον, qui solus innotuit, Romani celeberrimi et fecundissimi vatis psalmum apostolorum hoc libro excudendum curavimus. Anastasii autem, qui Romano paene gemellus et ipse humilem (ταπεινόν, conf. Romani psalmi acrostichidem p. 136) in acrostichide sese praedicat, unum carmen novimus, cuius strophas aliquot ex cod. Corsiniano Pitra in Iur. eccl. graeci hist. et monum. II, 284 primus edidit et nos tamquam anapaestici numeri exemplum infra afferemus. Praeterea alios poetas, velut Cosmam, Georgium, Cyriacum, Demetrium, Eliam, Romanum melodum quasi corona cinxisse ex iis, quae Pitra Hymnogr. p. 49 ex vetere tropologio codicis Corsiniani rettulit, apparet. Sed omnis haec poesis mox adeo in oblivionem abiit, ut praeter rudera aliquot stropharum, quae sub nominibus κοντακίων et οἴκων in libros canonicos receptae etiamnunc in honore sunt, pleraque carmina interierint. Aliud enim carminum genus inde ab octavo saeculo suo fulgore vetera carmina obscurare coepit, canonum dico poesis, de quibus iam mihi disserendum est.

Canones nonas aut octonas odas complectuntur, quarum pleraeque ex tribus pluribusve strophis constant. Numerus odarum cum novem canticis sacris cohaeret, quae christiani inde ab antiquissimis temporibus psallere consueverant. Horum canticorum versibus cum similiter atque psalmorum singula troparia intertexerent, aliae novem odae ortae sunt, quas canonis nomine comprehendebant. Quo autem tempore haec canonum poesis florere coeperit, ideo difficile ad diiudicandum est, quod et nominis canonis multifariae significationes erant et recentiores scriptores, si quos carminibus ecclesiasticis studuisse acceperant, alia carmina quam troparia et canones non intellegebant. Atque Pitra quidem, cum Pambonis discipulum in ecclesia Alexandrina troparia et canones cantatos audiisse et Paulum abbatem in Nitrearum cellulis sua troparia et canones desiderare (cf. p. XXXI) legisset, dicere non dubitavit canonum cantu iam quarto saeculo christianos graecos delectatos esse. At huic opinioni multae et gravissimae res refragantur. Primum enim omnium, cum latinorum canonum nulla vestigia exstent, graecos canones tum demum ortos esse verisimile est, cum latinae et graecae ecclesiae commercia solvi coepta sunt. Troporum certe, quos quinto saeculo Constantinopoli floruisse constat, et usum et nomen a Graecis ad Latinos propagatum esse novimus. Deinde in colloquio trium abbatum supra p. XXX relato, quo quibus carminum generibus sexto saeculo christiani usi sint, docemur, et nomen κανόνος alia significatione usurpatum est, et mesodia non omnibus novem canticis sacris subiicienda, sed tertio tantum et sexto intertexenda commemorantur. Denique plurimum valet, quod neque Anthimi neque Timoclis neque Romani neque alius ex vetustioribus poetis canones exstant aut commemorati inveniuntur. Quae cum ita sint, interpolatorem nescio quem narratiunculis illis de Pambone Aegyptio et Paulo Cappadoce

mentionem canonum falso immiscuisse veri simillimum est. Primi autem canonum scriptores, Andreas Cretensis, Ioannes Damascenus, Cosmas Hierosolymitanus octavo saeculo floruerunt; atque duo posteriores summa fama apud Byzantinos celebrabantur et etiamnunc celebrantur, eorumque carmina adeo aequalibus et posteris probabantur, ut in omnibus ecclesiis graecis cantarentur neque umquam cantari desinerent. Ipsorum vero auctoritas formae quoque canonis, qua tantum non omnia sua carmina incluserunt, dignitatem auxit, quo factum est, ut non solum carmina illorum ipsa, sed etiam forma eorum canonico quodam iure frueretur.

Atque Ioannes et Cosmas praecipuis ecclesiae graecae solemnitatibus, τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῆς Θεοφανίας, τῆς ὑπαπαντῆς τοῦ κυρίου, τῶν Βαΐων, τῆς πέμπτης τῆς μεγάλης ἑβδομάδος, τοῦ μεγάλου σαββάτου, τοῦ Πάσχα, τοῦ Ἀντιπάσχα, τῆς ἀναλήψεως καὶ μεταμορφώσεως Χριστοῦ, τῆς κοιμήσεως τῆς θεομήτορος, τῆς Πεντηκοστῆς, denique τῆς κυριακῆς canones composuerunt. Locum autem a principibus melodis intermissum multi, qui praeclaram eorum artem aemulabantur, mox ita explebant, ut nullus dies festus suo canone careret nec pauci duobus pluribusque instruerentur. Praeterea Cosmas in secundum tertium quartum diem magnae hebdomadis breviora carmina fecit, quae secundum numerum odarum διῴδιον, τριῴδιον, τετραῴδιον appellabat. Atque in hac quoque arte imitatores invenit Theodorum et Iosephum, qui in aliarum quoque hebdomadum singulos dies triodia composuerunt. Neque tamen in tanta poeticorum studiorum fecunditate tropariorum sticherorumque poesis prorsus neglecta iacebat, immo vero qui longos canones pangendi aut otio aut facultate carebant, brevibus idiomelis orthodoxiae fautores et patronos sese iactabant. Quid? quod feminae quoque, quod in magno studiorum ardore usu venire solet, cum viris concertare conabantur. neque male iis conatus cessisse videtur, siquidem Casiae hirmos Marcus monachus dignos esse existimavit, quorum modulos in suis tropariis sequeretur; conf. adnot. ad Cosmae can. XIII. Reges quoque non solum melodos honoribus et beneficiis ornabant, sed etiam ipsi carmina pangebant et psallendi artem promovebant. Sic de rege Theophilo, quem iconoclastarum partibus favisse constat, Zonaras Epit. hist. XV, 27 haec refert: ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν· λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸ κατὰ βαϊοφόρον ἑορτὴν ᾀδόμενον στιχηρὸν τὸ Ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοὶ, καὶ θεάσασθε σήμερον, τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν, ὡς ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ, ἐπὶ πώλου εὐτελοῦς, τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐπιβαίνοντα· γενεὰ Ἰουδαίων, ἄπιστε καὶ μοιχαλὶς, δεῦρο θέασαι, ὃν εἶδεν Ἡσαΐας ἐν σαρκὶ δι' ἡμᾶς παραγενόμενον, πῶς νυμφεύεται ὡς σώφρονα τὴν νέαν Σιὼν, καὶ ἀποβάλλεται τὴν κατάκριτον συναγωγήν· ὡς ἐν ἀφθάρτῳ δὲ γάμῳ καὶ ἀμιάντῳ, ἀμίαντοι συνέδραμον εὐφημοῦντες, οἱ ἀπειρόκακοι παῖδες, μεθ' ὧν ὑμνοῦντες βοήσωμεν, ὕμνον τὸν ἀγγελικόν· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, τῷ ἔχοντι τὸ μέγα ἔλεος' (Τριῳδ. σελ. 339), quocum conferas Cedrenum Hist. compend. p. 522 B similia de eodem Theophilo referentem: ἐφιλοτιμεῖτο καὶ μελῳδὸς

εἶναι· διὸ καὶ ὕμνους ποιῶν τινὰς καὶ στιχηρὰ μελίζων ᾄδεσθαι προετρέπετο· μεθ' ὧν καὶ τὸ τοῦ τετάρτου ἦχου 'Εὐλογεῖτε' ἐκ τοῦ κατὰ τὴν ὀγδόην ᾠδήν· ''Ακουε κόρη' (vide p. 240) μεθαρμοσάμενος καὶ ῥυθμὸν ἕτερον παρασχὼν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ εἰς ἐπήκοον ᾄδεσθαι διωρίσατο· φέρεται δὲ καί τις λόγος, ὡς ἔρωτι τοῦ μέλους βαλλόμενος κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν φαιδρᾷ πανηγύρει (φαιδραῖς πανηγύρεσι ed. Paris.) οὐ παρῃτήσατο τὸ χειρονομεῖν, δοὺς τῷ κλήρῳ ὑπὲρ τούτου χρυσίου λίτρας ἑκατόν· καὶ τὸ στιχηρὸν δὲ τὸ κατὰ τὴν βαϊοφόρον τὸ ''Εξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί' τῆς ἐκείνου φασὶν εἶναι τόκον ψυχῆς. Magno vero in honore habentur orthodoxorum regum Leontis Ἐωθινὰ et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια, quae in notissimos libros graecae ecclesiae, Octoechum, Paracleticum, Horologium recepta ne ex hac quidem anthologia seclusimus. Quamquam, ut quid sentiam eloquar, non meum pulchri venustique sensum, sed hominum byzantinorum iudicium sive potius ambitionem, in hac re secutus sum. Sunt enim illa carmina, si quid aliud, putida et inficeta neque tantam dignitatem consecuta essent, nisi Byzantini, quo erant abiecto et servili animo, regia auctoritate rei tenuitatem fulciri posse arbitrati essent.

Sed ut ad poesin canonum redeam, graeci poetae usque ad nonum saeculum iidem et carmina panxerunt et musicis modulis instruxerunt. Atque musici partes tanti vulgo faciebant, ut clarissimos poetas, velut Romanum, Ioannem μελῳδούς, id est modulationum (μελῶν) compositores appellarent, et poetae quoque nomine vetere more (conf. Bergk Poetae lyr. gr. p. 820 ed. III) ad auctorem et verborum et modorum significandum uterentur. Sed haec scriptoris et musici societas saeculo nono et decimo solvi coepta est, unde auctoribus quoque canonum non μελῳδῶν, sed ὑμνογράφων cognomen indiderunt. Atque haec quoque res cum auctoritate, qua Ioannis et Cosmae canones florebant, arcte coniuncta est; eo magis enim novi canones placebant, quo similiores probatis hirmis illorum melodorum esse videbantur. Accedit, quod modorum nimia varietas et cantoribus haud mediocrem difficultatem parabat et auditoribus parum accepta erat. Ut enim verba et sententias alias alii dies festi flagitabant, ita modorum decor et laetitia fere omnibus festivitatibus ecclesiae, et quae Christi domini Mariaeque matris vitam spectabant et quae martyrum praemia celebrabant, idonea atque accommodata erant. Quo factum est, ut iam Theophanes, quem cum Cosma et Ioanne carminum ecclesiasticorum auctores Byzantinis, ut Homerum et Hesiodum veteribus Graecis mythologiae, exstitisse Cedrenus p. 456 D refert, in suis canonibus Ioannis probatis modis quam novis uti mallet. Eius exemplum, qui insequentibus temporibus canones conscripserunt, omnes secuti sunt, ut Iosephus hymnographus, Metrophanes, Georgius, Arsenius, Basilius, Clemens, Ignatius, Stephanus, Tarasius, alii. Ne in minoribus quidem poematis poetas huius aetatis antiquos numeros modosque aspernatos esse Iosephi et Theophanis στιχηρὰ ad exemplar veterum hirmorum expressa demonstrant; quamquam in hac parte musicae studia magis exercita esse

amplus numerus idiomelon testatur, quae quidem ab hac re ipsa, quod propriis, non veteribus modis aptata erant, cognominata sunt.

Post undecimum saeculum fecunda poetarum ecclesiasticorum vena paulatim deficere et exarescere coepit. Nec mirum illud quidem; nam canonibus et minoribus carminibus paene innumeris factis et omni laudum materia exhausta poetae non habebant, in quo amplius vires exercerent. Huc accessit, quod decimo saeculo publica auctoritate libri, qui celeberrima omnium solemnitatum carmina vel, ut graecis vocabulis utar, ἀκολουθίας ἀσματικὰς complectebantur, componi coepti sunt. Carmina vero his libris, quorum nomina et argumenta in secundo libro enucleate exponemus, recepta in omnibus ecclesiis cantabantur, unde ea Cedrenus p. 456 D τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι dixit. Quae cum ita essent, operam non perdere non poterant, qui sua musa carmina communi consensu probata et summa auctorum auctoritate commendata loco movere molirentur. Et quod certissimum venae poetarum exarescentis documentum esse solet, iam undecimo saeculo in veteres canones Cosmae, Ioannis, Theophanis prolixos commentarios conscribere coeperunt. Sic Zonaras, quem Alexi Comnena imperatore (1081—1118) floruisse constat, de canonibus anastasimis Ioannis Damasceni commentatus est, quibus ex commentariis gravissimam commentationem de nominibus κακόνος εἱρμοῦ τροπαρίου in Beitr. S. 1—10 nuper edidimus. Sequenti autem saeculo Theodorus Prodromus Ἐξήγησιν εἰς τοὺς ἐν ταῖς θείαις καὶ δεσποτικαῖς ἑορταῖς μελουργηθέντας κανόνας παρὰ τῶν ἁγίων καὶ σοφῶν μελῳδῶν Κοσμᾶ καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ conscripsit, quam in membranis paene aequalibus bibliothecae Vindobonensis cod. gr. theol. n. 121 perlustravimus, et a Gregorio Corinthio auctam atque locupletatam in codice bombycino Monacensi (A) perlegimus. Raro autem et praeter consuetudinem accidit, ut post carmina ecclesiastica vetera in libris Octoechi, Triodii, Menaeorum collecta et commentariis virorum doctorum illustrata recentiora cantica communi consensu comprobarentur comprobataque libris illis canonicis insererentur. Eximium hunc honorem quarto decimo saeculo meriti sunt Philotheus, clarissimus patriarcha Constantinopolitanus, quem ἀκολουθίας ἀσματικὰς S. Gregorii Palamae (Τριῳδ. 170) et S. Golinduchis martyris (13. Iul.) composuisse ferunt et multi alii canones codicis Vindob. theol. n. 187 auctorem perhibent, et Nicephorus Xanthopulus, Callisti filius et Συναξαρίων auctor, cuius ἀκολουθίαν εἰς τὴν Θεοτόκον intra carminum Pentecostarii delectum iam constitutum postea receptam esse scholion Pentec. p. 15 his verbis adnotavit: ψάλλομεν τὴν παροῦσαν ἀκολουθίαν τὴν γεγονυῖαν παρὰ κυρίου Νικηφόρου Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου εἰς τὴν ὑπεραγίαν καὶ κυρίαν Θεοτόκον, τὴν ζωοδόχον πηγήν· οὐ γὰρ εὕρομεν ὑπὸ τυπικοῦ τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἐτέθη δι' ἀγάπην τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου; conf. Barth. Cutlumusianum in praef. Pentec. ε'. Recentissimus vero, quod sciam, auctor carminum ecclesiasticorum saeculo sexto decimo Nicolaus Malaxus Peloponnesius exstitit, cuius ex multifariis carminibus in codicibus Venetis n. 188

et 198 servatis (conf. Barth. Cutlumusianum Pent. ζ') pauca tantum frustula in Pentecostario et Menaeis relicta sunt.

Alia ratio monachorum graecorum coenobii Grottaferratae fuit, qui cum decretis patriacharum imperii byzantini non tenerentur, multa nova carmina ecclesiastica composuerunt; sed cum neque novo artis splendore eminerent nec a reliquis Graecis comprobarentur, nomina melodorum supra p. XXVI rettulisse satis habuimus.

Societate musicae et poeticae artis soluta poesin post brevem fecunditatem paulatim defecisse cognovimus, musica autem tamquam molesta societate liberata laetius efflorescere coepit et sorori multum superstes ne post interitum quidem imperii byzantini pullulare desiit. Eadem autem cum necessitudine poesis non iam coerceretur, modestiae et pudoris fines egressa latius evagari et maiores gyrorum ambages in dies ducere coepit. Cosmae enim et Ioannis Damasceni aetate verborum numeri et cantus modi adeo coniuncti erant, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus responderent, at extremis temporibus medii aevi gratam illam simplicitatem modulationum fastidiebant et maxime protractis modis delectabantur. Quin adeo musica ars de sua origine degeneravit, ut haud raro plus vicenos vocis flexus uni syllabae tribuerent; quo more probato nihil iam verborum numeri valebant et sententiae omni et quantitatis et accentus lege solutae in musicos modos cogi poterant. Rarissime autem verba, quibus modulationum flexus accommodarent, ipsi panxerunt, quod ubi factum est, ut in Manuelis Chrysaphis idiomelo a nobis ex cod. bibliothecae universitatis Monacensis (U) primum edito (p. 105), et verba et modulationes (τά τε γράμματα καὶ τὸ μέλος) eiusdem auctoris esse monuerunt. Vulgo psalmorum Davidis veterumque tam canonum quam sticherorum verba suis modulationibus ornabant, nec non verba invertentes et veteres modos dilatantes ludebant, unde modulatio huius generis in cod. Vindob. phil. n. 194 fol. 138 audit μέλος μετατεθὲν καὶ καλλωπισθὲν καὶ πλατυνθὲν ἔν τε χειρονομίαις καὶ μέλεσι καὶ ἰδιώμασι παρὰ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου λαμπαδαρίου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Κλάδα. Musici ipsi μαΐστορες, quod nomen de latino nomine magistri fluxisse patet, vel patres musicae, unde ars musica τέχνη παπαδικὴ a Graecis dicta esse videtur, cognominari soliti sunt. Maximam autem famam inter eos consecuti sunt Μανουὴλ Χρυσάφης, Ἀνανεώτης, Ἰωάννης Γλυκὺς, Ἰωάννης Κουκουζέλης, Ἰωάννης Κλάδας. Praeterea multa barbara musicorum nomina, ut Μπερίτη, Τζακνοπούλου, aliorum occurrunt (conf. Pitra Hymnogr. p. 65); quamquam valde dubito, num cum Pitra inde colligere liceat, graecae musicae integritatem his ultimis temporibus imperii byzantini Persarum Arabum Turcorum sordibus corruptam et inquinatam esse. Equidem enim huius rei documenta adeo desidero, ut multo verisimilius esse existimem musicam artem a Graecis ad barbaras illas gentes translatam esse. Omnino autem graecae musicae historia spississima caligine adhuc obruta est, et lineamenta tantum tenuissima Chrysanthus in libro Θεωρητικὸν μέγα τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς inscripto

p. 33 sqq. adumbravit. Nec meum fuit in hoc libro, quo carmina ipsa emendata edere eorumque historiam contexere institui, hanc quoque provinciam, meis viribus maiorem, administrare. Qua de causa Graecos ipsos iterum iterumque rogatos velim, ut eius artis, cuius monumenta inter praeclarissima decora suae gentis merito iactant, historiam ex membranarum situ eruere conentur.

Poesis ecclesiasticae byzantinae nascentis, pubescentis, deficientis historia succincta oratione enarrata, ad poetarum, quorum carmina in hanc anthologiam recepimus, vitam et opera aperienda mihi transeundum est; rem adgredior difficilem, cum nec ipse in literis byzantinis ita versatus sim, ut ad fontes vitarum ipsos aditus mihi pateat, nec alii viam satis patefecerint. Qui enim huic rei illustrandae maxime idoneus erat, Leo Allatius, tractatum de melodis graecis, quem conscribendi consilium non modo se iniisse, sed etiam perfecisse in commentatione De libris eccles. Graecorum p. 81 dixit, numquam in lucem emisisse videtur. Fabricius autem in Bibl. graecae novae t. XI p. 76 sqq. et Chrysanthus in Θεωρητ. τῆς μουσικῆς p. 33 sqq., qui soli, quantum comperi, post Leontem Allatium huic rei operam navarunt, in eo acquieverunt, ut nominum poetarum indicem, ab illo iam concinnatum, paucis et brevibus additamentis ampliarent. Maiores copias Synaxaria Sanctorum graecae ecclesiae, a Nicephoro Callisto Xanthopuli filio conscripta, mihi suppeditaverunt. Multi enim melodi digni post mortem existimati sunt, quorum memoria annuis diebus festis resuscitaretur. Praeterea lexicographorum et historicorum notissimis testimoniis adhibitis vitas poetarum ita adumbravi, ut hanc provinciam aliis non explendam, sed redintegrandam relinquerem, multis tamen lectoribus gratum et acceptum me fecisse confiderem. Opera vero singulorum poetarum si quis plene recensere in animum induxerit, eum non solum libros prelo excusos, sed etiam codices manu scriptos evolvere oportebit; amplae enim eorum copiae, luce clariore vix dignae, adhuc in bibliothecarum tenebris latent, quas inspiciendi cum nobis copia non esset, Paranicas meus tantum eorum carminum, quae in libros canonicos Menaeorum, Triodii, Pentecostarii recepta sunt, indicem confecit et huic libro subiunxit. Priusquam autem alphabeticum ordinem secutus poetarum vitas enarrem, brevi praemoneo primas partes melodis Cosmae Hierosolymitano et Ioanni Damasceno, secundas hymnographis Theophani et Iosepho a Byzantinis assignatas esse, quam quidem rem Cedrenus p. 456 D testatur: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κοσμᾶ τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαιουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι atque etiam apertius Typici auctor cap. VII: Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς εἴπερ ἔχει τὸ Μηναῖον ἐν μνήμῃ ἁγίου τινὸς κανόνας διαφόρων ποιητῶν, εἰ μέν ἐστι κανὼν ὁ τοῦ κυρίου Κοσμᾶ, προκριτέος· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωάννου καὶ ἑτέρων, ὁ τοῦ Ἰωάννου προκρίνεται· εἰ δὲ τοῦ κυρίου Θεοφάνους καὶ ἑτέτων, ὁ τοῦ κυρίου Θεοφάνους προκρίνεται· προτιμητέος γάρ ἐστι τῶν ἄλλων·

εἰ δὲ τοῦ κυρίου Ἰωσὴφ, οὗτος τῶν λοιπῶν προτετίμηται ποιητῶν. Denique his testimoniis Nicephori Xanthopuli versus, quibus celeberrimi melodi recensentur, conferre iuvat:

Οἱ τὰ μέλη πλέξαντες ὕμνων ἐνθέων:
ἡ λύρα τοῦ πνεύματος Κοσμᾶς ὁ ξένος,
Ὀρφεὺς νεαρὸς ἡ Δαμασκόθεν Χάρις,
καὶ Θεόδωρος, Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται
ὄργανα τὰ κράτιστα τῆς μουσουργίας,
ξένη τε Σειρὴν Ἰωσὴφ ὑμνογράφος,
μέλος παναρμόνιον Ἀνδρέας ἐκρότεις,
καὶ Θεοφάνης, ἡ μελιχρὰ κινύρα,
Γεώργιος, Λέων τε, Μάρκος, Κασία.

Ἀνατόλιος. In Menaeis et Octoecho plus centum carmina exstant Anatolii nomine inscripta; omnia cum minorum carminum generi adnumeranda sint, plurimis singulae tantum strophae sunt; qui pluribus strophis constant, non iisdem in omnibus strophis numeris modisque utuntur. Sed qui Anatolius ille fuerit, et qua aetate floruerit, neque certi quidquam memoriae proditum inveni neque ab aliis diligenter quaesitum novi. Quid? quod Anatolium, ut alterum Orpheum, nullum fuisse inde non inepte aliquis colligat, quod haud raro in libris illa carmina στιχηρὰ ἀνατολικὰ inscribuntur. Cum enim στιχηρὰ alia ἀναστάσιμα, alia κατανυκτικὰ, alia νεκρώσιμα, alia alio nomine ex carminis cuiusque argumento ducto dicantur, illum quoque titulum ab argumento, non ab homine derivandum esse suspiceris. Sed animum ad hanc sententiam pronum et nomen Ἀνατολίου aliis locis in libris plene exaratum et res in illis carminibus expositae revocant. Ad remotissima autem tempora inscriptione Ἀνατολίου πατριάρχου in Octoechi editione Veneta a. 1869 obvia ducimur; Anatolius enim patriarcha quinto saeculo floruit et concilio Constantinopolitano, quo Eutychis errores anno 450 damnati sunt, praefuit. At patriarchae cognomen nos quidem in nullo codicum, licet satis magnum numerum inspexerimus, adscriptum invenimus, nec ullam ei fidem habendam esse argumenta certissima evincunt. Carmine enim, quod 24. Octob. vulgo cantatur, Anatolius Arethae martyris, quem Iustiniano imperatore in Aethiopia mortem pro sua patria occubuisse Synaxaria narrant, et alio, quod 12. Novemb. cantatur, Ioannis Eleemonis, qui septimo saeculo ineunte Alexandriae archiepiscopus factus est, laudes praedicat. Ex altera parte Anatolium post octavum saeculum floruisse veri dissimile est. Namque cum in Octoechi libris duo cuiusque toni (ἦχου) στιχηρὰ ἀναστάσιμα ferantur, Anatolii, quae secundo loco collocata sunt, librarius codicis Monacensis D a prioribus ita distinxit, ut ἀπὸ τῶν παλαιῶν ea inscriberet. Iam priora ab Ioanne Damasceno, qui omnium Octoechi carminum, quae aliis non nominatim tribuuntur, auctor esse probatur, composita esse veri simile est. Ergo ante Ioannem Damascenum vel ante medium saeculum octavum Anatolium vixisse merito concludere

nobis videmur. Nolo tamen silentio praetermittere in cod. Vindob. theol. n. 181 anno 1221 exarato, in quo similiter atque in cod. Vindob. theol. n. 136 priora στιχηρὰ ἀναστάσιμα plane omissa sunt, illa στιχηρὰ, quae vulgo Anatolii esse feruntur, ποίημα Ἰωάννου μοναχοῦ inscripta esse. Nec tamen dubito, quin hunc librariorum esse errorem dicam, qui aliorum quoque carminum auctores referentes persaepe erraverunt, aut duo nomina coniungentes (vide cod. E innumeris locis et Menaea 2. Febr. p. 12 et 30. Nov. p. 197) ancipitem iam sua aetate virorum doctorum opinionem fuisse testantur. Coniuncta autem cuiusque toni duo carmina ita explico, ut alia aliis locis antiquitus cantata fuisse, Octoechi autem scriptorem, ut utriusque partis usui consuleret, utraque carmina copulasse statuam. Quae si recte disputavi, illud quoque probabiliter coniici potest, in qua terrarum parte Anatolius floruerit. Duas enim tum temporis, quae reliquis eminerent, sedes ecclesiae graecae fuisse constat, alteram Hierosolymitanam, alteram Constantinopolitanam. Iam Ioannis Damasceni, quippe qui coenobii S. Sabae presbyter fuisset, Hierosolymis et in orientalibus partibus imperii byzantini summa auctoritas erat. Inde Anatolium Constantinopoli vixisse aut patriarchae Constantinopolitani favore usum esse suspicor. Haec literis iam mandaveram, cum in magno Horologio Venetiis anno 1850 edito Barth. Cutlumusianum p. 301 adnotasse cognovi fuisse, qui Anatolium poetam Theodori Studitae discipulum epistola Anatolii etiamnunc servata probarent, quod si recte adnotatum est, non video, quomodo Anatolii στιχηρὰ in cod. D ἀπὸ τῶν παλαιῶν inscribi potuerint, nisi forte ea quae priore loco scripta sunt στιχηρὰ non ab Ioanne Damasceno, sed ab alio quodam recentiore poeta composita esse statuas.

Ἀνδρέας Κρήτης Damasci natus Hierosolymitani cognomen sortitus est, quod iuvenis patriarchae Hierosolymitano ab epistulis fuit, Cretensis, quod provecta aetate sub finem septimi saeculi Cretae insulae archiepiscopus factus est. Doctrinae autem copia et morum integritate ita excelluit, ut inter sanctos patres ecclesiae reciperetur eiusque memoria non solum eo, quo vita defunctus est, die (4. Iul.), sed etiam aliis temporibus (vide troparia in Andreae honorem scripta in Triod. p. 84 et 260) in honore haberetur. Quamquam autem permultos libros conscripsisse fertur, tamen praeter aliquot orationes, una cum Amphilochii et Methodii operibus a Cambefisio Parisiis a. 1644 editas, nihil novimus quam idiomelon et canonum haud exiguum numerum. Inter canones celeberrimus est magnus canon (ὁ μέγας κανών), cuius amplitudo apud Graecos in proverbium abiit. Is cum ex quatuor partibus et ducentis quinquaginta strophis constet, unam partem (τμῆμα) in hoc libro edere satis esse duximus; magis enim Andreas, quod primus canones scripsit, quam sententiarum lepore modorumve dulcedine magnum nomen nanctus est.

Ἀνδρέας Πυρός, quem rectius Πυρρὸς sive Πυρσὸς scribi putamus, quo tempore vel in qua regione vixerit, equidem explorare non potui. Ex octo idiomelis, quae in Menaeis sub eius nomine feruntur, suavissimas laudes

apostolorum Petri et Pauli dignas esse existimavimus, quas in hanc anthologiam reciperemus.

Βυζάντιος et Βύζας nescio an eiusdem poetae nomina fuerint. Sed neque hoc neque illud nomen viam mihi aperuit certius aliquid de vita melodi, cuius minora tantum carmina exstant, cognoscendi; quamquam ex eo, quod canones eius nulli feruntur, concludere possis vetustioribus eum potius quam recentioribus vatibus esse adnumerandum.

Γερμανὸς nobili gente prognatus fuit, quae cum ab imperatore Heraclio crudelissime vexaretur, pater trucidatus et filius eviratus est. Inde ordini clericorum adscriptus totam vitam rerum sacrarum studio consecravit. Mox ad summa honorum fastigia evectus primum Cyzici episcopus, deinde Constantinopolis patriarcha factus est. Tum temporis christiani imperii byzantini luctuosis litibus de imaginum veneratione inter se dissidebant, nec minimas partes in illis rerum turbis Germanus patriarcha sustinuit. Cum enim acerrimus vindex imaginum Christi et Sanctorum exstitisset, ab imperatore Leonte Isaurico (717—741), qui theologorum altercationibus auctoritatem publicam pessimo exemplo interponens imagines removendas delendasque censebat, coactus est, ut dignitate patriarchali sese abdicaret et privatae vitae otium amplecteretur; conf. Cedrenum p. 456 sq. Eo maiorem apud posteros laudem et famam consecutus etiamnunc die XII mensis Maii inter sanctos patres ecclesiae colitur. De ecclesiastica autem musica idem magnopere meritus est, quod non solum imaginum signorumque splendore ecclesias decorasse, sed etiam carminum modulationumque dulcedine vigiliarum asperitatem mitigasse dicitur; conf. Synaxaria 12. Maii: πανηγυρικοῖς καὶ ἐγκωμιαστικοῖς λόγοις τὰς τῶν πιστῶν ἐκκλησίας ἐφαίδρυνε καὶ μελῳδίαις καὶ ᾄσμασι τὸ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις σκληρόν τε καὶ σύντονον κατέθελξεν. Huius rei documenta multa idiomela exstant, quae altum animum certaminumque ardorem spirant. Quatuor autem canones (2. 13. Sept. 17. Ian. 16. Aug.), quibus Germani nomen praefixum est, ab recentiore aliquo poeta cognomine compositos esse iudico, quandoquidem alienis hirmis utuntur, id quod et recentioris aetatis et tenuioris ingenii est.

Ἐφραὶμ cognomine Καρίας a notissimo melodo Syrorum distinguitur et Cariae aut civis aut episcopus fuisse declaratur. Praeterea nihil certi de eius vita memoriae proditum novimus, ex eo autem, quod nulli canones eius, sed idiomela tantum exstant, octavo saeculo, quo maxime idiomelorum studia fervebant, eum vixisse probabiliter coniicias.

Θεόδωρος (759—826), qui Στουδίτης, quia Studii, monasterii Constantinopolitani notissimi, antistes fuit, cognominatur, frater maior Iosephi episcopi Thessalonicensis erat et similiter atque ille ab impiis regibus Constantino Copronymo et Leonte Armenio (813—820) verberibus et omni iniuriarum genere vexatus est. Eo maiorem constantiae et virtutis famam consecutus etiamnunc die XI mensis Novembris pia memoria colitur. Rituum

autem frequentiam et dignitatem ita amplificavit, ut, cum Cosmas et Ioannes tantum diei dominicae et praecipuarum solemnitatum carmina instituissent, ipse cum fratre Iosepho minorum quoque dierum triodia et idiomela pangeret, quae primum monasterio Studii destinata, postea in omnibus imperii partibus comprobata et recepta sunt.

Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς cum Ioanne Damasceno et Cosma Hierosolymitano cantum ecclesiasticum instituisse atque ordinasse dicitur a Cedreno p. 456 D: ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη, μετὰ Κόσμα τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι. Omnes tres melodi cum Hierosolymis maiorem vitae partem agerent, veri simile fit ritus sacros, quales in sacra urbe primum instituti sunt, postea ab aliis ecclesiis comprobatos et receptos esse. Theophanes autem cum paene centum annis post praeclarissimos antecessores, Ioannem et Cosmam, floreret, turbarum, quae de imaginibus sacris motae erant, fluctibus iactatus est. Constantinopolin enim cum Theodoro fratre missum, ut causam imaginum defenderent, Theophilus rex (829—842) crudelissime in vincula coniecit eorumque frontibus impios versus iambicos inuri iussit, unde Γραπτῶν cognomen obtinuerunt. Postquam autem anno 842 synodo Constantinopolitana lites compositae sunt, Theophanes Methodii patriarchae favore Nicaeae metropolita factus summa quiete die XI mensis Octobris mortem obiit. In ecclesiasticis vero carminibus maioribus minoribusque, quae plurima in Menaeorum et Triodii libros recepta sunt, alienis modulis usus sententiarum gravitate stilique elegantia insignem laudem merito tulit.

Ἰουστινιανὸν imperatorem (527—565) antiquissimum troparium, cuius quidem auctorem noverimus, Ὁ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος (vide p. 52) composuisse Sophronii et Cedreni testimoniis supra p. XXXIV a nobis allatis constat; neque defuisse Germanus in Commentario liturgico (vide Goar Euchologion p. 107[b]) dicit, qui carmen venerandae vetustatis a Iosepho et Nicodemo, cum Christi corpus sepelirent, cantatum esse fabularentur.

Ἰωάννης Δαμασκηνὸς cum Cosma Hierosolymitano laudem sacrae poesis provectae participat eumque multiplicis doctrinae copia superat. Eius vitae et studiorum pleniorem notitiam vita, a Lesquieno Ioannis operum editioni praemissa, suppeditat, meliorem Synaxariorum auctor, qui fabulosis narratiunculis minus captus tenebatur. Nobili igitur loco Damasci natus ab Cosma Siculo, quem pater ab Arabibus captum redemerat, una cum Cosma melodo institutus est. Iuvenis paterna domo relicta cum Cosma Hierosolyma perrexit et in coetum coenobii celeberrimi S. Sabae receptus est, quo in coenobio usque ad vītae finem presbyteri dignitate ornatus permansit. Industria autem eius intra parietes monasterii adeo non continebatur, ut orationibus libris carminibus acerrime pro integritate fidei christianae contra reges Leontem Isauricum (717—741) et Constantinum Copronymum (741—775), qui a partibus Iconoclastarum stabant, propugnaret (conf.

Cedrenum p. 456 C). Senex octogesimo quarto vel, ut alii tradunt, centesimo quarto aetatis anno quarto die mensis Decembris vita defunctus est, quo die ecclesia graeca eius laudes grata memoria prosequitur.

Ut veteres Graeci Pindarum et Aeschylum a Baccho, quo divinum eorum furorem significarent, ad carmina scribenda compulsos esse fabulabantur, sic Mariam virginem antistiti coenobii Sabaitici in somniis suadere visam esse narrant, ut iuvenem Ioannem suam musam laudi Christi consecrare iuberet. Eius admonitionibus obsecutus favore populi et ipsis turbis ecclesiae non mediocriter adiutus est. Tantum enim aberat, ut in psalmorum veterumque canticorum cantu etiamtum acquiescerent, ut ea quam maxime carmina desiderarent, quae christianis mysteriis et theologicorum placitis aperiendis confirmandisque inservirent. Cum Cosma igitur condiscipulo et contubernali Ioannes in dies dominicas et praecipuas solemnitates Christi domini et Mariae matris tot carmina piissima et dulcissima composuit, ut auctores musicae ecclesiasticae a suis gentilibus praedicarentur. Huius rei auctor locupletissimus Suidas lexicographus refert haec: Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, ὁ ἐπικληθεὶς Μανσοὺρ, ἀνὴρ καὶ αὐτὸς ἐλλογιμώτατος οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ᾽ αὐτὸν ἐν παιδείᾳ λαμψάντων· συγγράμματα αὐτοῦ πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα, εἵς τε τὴν θείαν γραφὴν παράλληλοι κατ᾽ ἐκλογὴν καὶ οἱ ᾄσματικοὶ κανόνες ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην· συνήκμαζε δ᾽ αὐτῷ καὶ Κοσμᾶς ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἀνὴρ εὐφυέστατος καὶ πνέων μουσικὴν ὅλως τὴν ἐναρμόνιον· οἱ γοῦν ᾄσματικοὶ κανόνες Ἰωάννου τε καὶ Κοσμᾶ σύγκριςιν οὐκ ἐδέξαντο οὐδὲ δέξαιντο ἄν, μέχρις ὁ καθ᾽ ἡμᾶς βίος περαιωθήσεται. Hoc autem cum testimonio conferre iuvat, quae Cedrenus loco supra iam laudato p. 456 D memoriae prodidit: Ὁ ὅσιος Ἰωάννης καὶ μελῳδὸς ὠνομάσθη μετὰ Κόσμα ἐπισκόπου τοῦ Μαϊουμᾶ καὶ Θεοφάνους ἀδελφοῦ Θεοδώρου τῶν Γραπτῶν διὰ τὸ αὐτοὺς μελῳδῆσαι τὰ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Χριστιανῶν τετυπωμένα ψάλλεσθαι· ἦν γὰρ ὁ ἅγιος Ἰωάννης οὗτος τῷ βίῳ καὶ τῷ λόγῳ διδάσκαλος ἄριστος πάσης γνώσεως θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης ἐμπεπλησμένος. Ab his duobus scriptoribus Ioannis et Cosmae laudes aequiparantur, sed nimius est in suo scriptore praedicando Ioannes patriarcha, qui in Vita Ioannis Damasceni c. 34 Cosmam quasi ministrum ac satellitem Ioannis fuisse dicit: οὗτος Κοσμᾶς τοῖς ἐν ᾄσμασι πνευματικοῖς πόνοις τὸν Ἰωάννην ἐμιμήσατο συνετῶς καὶ ὑπῆρε λιγυρὰς τῇ ἐκκλησίᾳ ἁρμονίας. Immo vero Cosmas adeo non imitator alieni operis exstitit, ut aequales homines ei primas deferre non dubitarent; qua de re vide testimonia in vita Cosmae infra allata. Quamquam Ioannis odarum modos multo magis placuisse inde patet, quod recentiores poetae Cosmae hirmis rarissime, Ioannis creberrime usi sunt.

Iam ut Ioannis de poesi ecclesiastica merita singillatim persequar, summam famam eo consecutus est, quod Octoechi libri, quo nullus canticorum liber magis apud Graecos pervulgatus est, maximam partem composuit. Ne enim omnis Octoechi, quod vulgo narrant, Ioannem auctorem dicam, canones triadici Metrophani et stichera multa Studitae et Anatolio diserte in meis

codicibus attributa prohibent. Tamen Ioannem non solum maiorem libri partem composuisse, sed etiam carmina secundum octo tonos, quos ἤχους Graeci dicunt, digessisse, ordine στιχηρῶν τῶν κατ' ἀλφάβητον, quae Ioannis nomen in fronte gerunt, manifesto demonstratur. Sic enim viginti horum carminum strophae per octo libri partes distributae sunt, ut eodem ordine, quo literae alphabeti, sese excipiant. Memoratu vero dignum est, quod vetustissimum Paracleticon, quod e codice Grottaferratae n. 15 Romae anno 1736 in lucem editum est, sola Ioannis carmina nullis aliis admixta teste Pitra Hymnogr. p. 59 continet. Praeterea praecipuarum solemnitatum ecclesiae canones Ioannes composuit, quorum nobilissimos, a Theodoro Prodromo et Gregorio Corinthio prolixis commentariis illustratos, in hanc quoque anthologiam p. 205—236 recepimus. Horum tres priores, quos iambicos Suidas loco laudato nominat, miro quodam artificiosae diligentiae lusu memorabiles sunt. Vere enim eos vincta oratione scriptos dixeris, siquidem triplici vinculo poeta ipse sese coercuit. Namque primum iambicos trimetros ita panxit, ut leges quantitatis non minus religiose quam veteres poetae graeci observaret. Deinde poetarum byzantinorum more, ut vocis flexus accentibus adiuvaret, non modo syllabas longos nusquam in duas breves solvit, sed etiam certis sedibus cuiusque versus accentuatas syllabas collocavit, cuius rei ut exemplum oculis subiiciam, en primi canonis primae odae primi et tertii versus schemata:

1. ⏑ – ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἔσωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης.
ἤνεγκε γαστὴρ ἡγιασμένη λόγον.
ἔδειξεν ἀστὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον.

3. ⏒ ⏓ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏓
ἑκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης τρίβον βατήν.
μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεόν.
σαφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος τὸν συμπαθῆ.

Denique literas initiales singulorum non tropariorum, sed versuum acrostichidis sententia coniunxit, quam, ut cumulum artificioso lusui adderet, duorum distichorum dactylicorum numeris inclusit: laboriosum mehercle et Byzantinorum argutiis dignum opus. Tantis autem angustiis non coercitus, sed paene vinctus non mirum est, quod non solum molestam hymnos pangendi artem dicebat (I, 118), sed etiam grammatices leges haud raro violabat, velut αἰγλῆντα φύσιν II, 107 πυρῶδες ἦχος III, 30 πνεῦμα . . . ὃν III, 60. Tam obscure vero elocutus est, ut Heracliti libros difficiliores ad interpungendum quam hos canones fuisse negem. Denique Ioannes praeter longos canones minora quoque carmina multa, quorum nonnulla hoc libro p. 117—121 edidimus, et Κανόνιον ἢ γραμματικὴν τῆς μουσικῆς conscripsit, saltem conscripsisse fertur. Hunc enim libellum de musica, quem Philoxenus in Lexico musices p. 113 commemorat, frustra in bibliothecis Monacensi et Vindobonensi quae-

sivi; eo enixius eos, quibus ampliores copias codicum byzantinorum adeundi facultas facta est, rogatos velim, ut e bibliothecarum tenebris hunc antiquissimum tractatum de musica in publicam lucem emittant.

Magnas turbas in genuinis carminibus Ioannis Damasceni segregandis cognomines Ioannes moverunt. Atque Ioannem quidem, cui Ἀρκλᾶ cognomen fuit, a Damasceno non diversum fuisse Barth. Cutlumusianus in Pentec. p. 5 probabiliter demonstravit. Monachi quoque cognomen non est, quod ab eodem Ioanne Damasceno alienum fuisse arbitremur, quandoquidem coenobii S. Sabae per maximam vitae partem sodalis fuit. Sed cum canones, qui Ἰωάννου μοναχοῦ nomine inscribuntur, alienis modulis utantur, neque in commentariis modo laudatis commemorentur, recentiorem aliquem poetam Damasceno cognominem significari veri simillimum est. Magnopere vero erravit Ang. Maius, qui canones, quos in honorem Chrysostomi, Basilii, Nicolai, Petri, Georgii, Blasii compositos e cod. Vaticano in Spicil. Rom. t. IX edidit, ab celeberrimo melodo Ioanne Damasceno compositos esse putavit. Illi enim omnes alienis modulis utuntur et acrostichide poetae ipsius nomen produnt, qui quidem mos ab Iosepho hymnographo profectus esse videtur. Sed ut recentiorem aliquem monachum illorum canonum auctorem esse certum atque exploratum est, ita quem ex magno Ioannum numero selegam, anceps haereo. Unum hoc adseverare possum in duobus codicibus Vindobonensibus n. 146 et 186 Ἰωάννου μοναχοῦ Μαυρόποδος, quem primum monachum, deinde metropolitam Euchaitarum medio undecimo saeculo fuisse Fabricius Bibl. graeca VIII, 627 docet, multos canones exstare; sed qui in cod. 186 canon in honorem S. Chrysostomi compositus exstat, diversus est a canone eiusdem Chrysostomi, quem Maius loco laudato edidit.

Ἰωσήφ. Nicephorus in iambis supra p. XLIII allatis duos Iosephos hymnorum scriptores recenset, quorum alterum Studiorum monasterii socium, alterum peregrinum dicit. Priorem intellego Iosephum fratrem minorem Theodori, Studiorum antistitis, cuius memoriae dies XIV mensis Iulii consecratus est. Is ob morum integritatem et doctrinae laudem Thessalonicensis ecclesiae archiepiscopus electus a Theophilo rege (829—842), qui in cultores imaginum saeviebat, in vincula coniectus et omni tormentorum genere adeo vexatus est, ut in carcere mortem occumberet. Alterius Iosephi, qui proprie ὑμνογράφος audit, memoriam die III mensis Aprilis ecclesia graeca concelebrat. Is peregrinus (ξένος) ab Nicephoro dictus esse dicitur, quod ex Sicilia insula oriundus erat et patria ab Arabibus capta et vastata cum matre et fratribus primum in Peloponnesum, deinde Thessalonicem confugit, qua in urbe monachorum disciplinae severissimae sese addixit. Mox ubi Iconoclastae in ecclesia byzantina superiores agere coeperunt, Romam petens a piratis deprensus in Cretam insulam avectus est. Multis aerumnis exantlatis Constantinopolin redux in summis rerum ecclesiasticarum tummultibus modo honoribus ornatus, modo exilio multatus est, donec turbis

Theodorae reginae ope et consilio compositis in summa quiete diem supremum obiit.

Iosephi nomine plus ducenti canones Menaeorum inscripti sunt, et ne ulla auctoris dubitatio subnasceretur, ipsius poetae nomine acrostichide prodito cautum est. Cum enim principes melodi Ioannes et Cosmas praecipuarum solemnitatum Christi et Mariae canones confecissent, Iosephus id potissimum egisse videtur, ut Sanctorum quoque memoriam canonibus celebraret. Praeterea Iosephus Ioannis Octoechum ita amplificavit, ut, cum ab illo diei dominicae canones et stichera octo tonorum confecta essent, ipse reliquorum quoque cuiusque hebdomadis dierum canones, triodia, stichera componeret. Sic sexies octoni sive quadraginta octo canones Iosephi, secundum octo tonos digesti, feruntur, quos in cod. Monacensi D et cod. Vindob. theol. n. 309 saec. XII exaratos repperi. *) Denique Triodion a Iosepho et Theodoro ita amplificatum est, ut triodiis magnae hebdomadis, a Cosma melodo compositis, reliquarum quoque hebdomadum τῆς Τεσσερακοστῆς triodia adiicerent, quod Nicephorus his verbis testatus est: Οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρός τε καὶ Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται κατὰ ζῆλον τοῦ Κοσμᾶ κἀν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρῶτον παραδεδώκασιν ἐπὶ μᾶλλον τὰς ᾠδὰς κατατάξαντες καὶ ῥυθμίσαντες.

Illud autem difficillimum est ad diiudicandum, utri Iosepho singula carmina ecclesiastica adsignanda sint. Atque triodia illa, de quibus modo disputavi, teste Nicephoro Iosephus, Theodori frater, composuit, quem eundem Octoechum modo exposito amplificasse veri simillimum est. Praeterea quinque canones Pentecostarii, cum nomen Ἰωσὴφ Θεσσαλονίκης in fronte inscriptum prae se ferant, Iosepho Studitae potius quam Iosepho Siculo tribuendos esse patet. Sed canonum Sanctorum in Menaea receptorum omnium Iosephum Siculum auctorem esse duxerim; is enim cum maiorem laudem poeticae facultatis meruisset, cognomine ὑμνογράφου ornatus est et Sanctorum laudes cecinisse in Synaxariis perhibetur. Ingenii autem ubertate et arte res multifariam variandi cum facile Cosmam et Ioannem superet, eo potissimum nomine principibus illis melodis inferior est, quod musicae artis parum gnarus modis ab illis inventis suorum hymnorum verba accommodavit.

Κασίαν monacham, quae eadem Κασιανὴ quoque nominari videtur, quatuor priorum odarum canonis magni Sabbati (vide notas p. 196) hirmos composuisse Theodorus Prodromus in commentariis illius canonis his verbis testatur: Ὁ παρὼν κανὼν ποίημα μέν ἐστιν ἄχρι τῆς πέμπτης ᾠδῆς Μάρκου ἐπισκόπου Ἰδροῦντος, ἐκ δὲ ταύτης ἄχρις ἐννάτης τοῦ μεγάλου ποιητοῦ Κοσμᾶ· ἀλλὰ πολὺ πρότερον, ὡς ἐξ ἀγράφου ἔχομεν παραδόσεως, γυνή τις τῶν Εὐπα-

*) Id tamen hac opportunitate oblata moneo in cod. Vindobonensi nunc extremis paginis rescissis octo canones ἤχου πλ. δ΄ desiderari.

τριδῶν σοφὴ καὶ παρθένος, Κασία τοὔνομα, τοῦ τε μέλους ἀρχηγὸς ἐχρημάτισε καὶ τὸν κανόνα συνεπεράνατο· οἱ δὲ ὕστερον τὸ μέλος μὲν ἀγιασάμενοι, ἀνάξιον δ' ὅμως κρίναντες γυναικείοις συμμίξαι λόγοις τὰ τοῦ ἥρωος ἐκείνου μουσουργήματα, τὸ μέλος παραδόντες τῷ Μάρκῳ καὶ τοὺς εἱρμοὺς ἐγχειρήσαντες τὴν πλοκὴν τῶν τροπαρίων τούτῳ μόνῳ (scribe μόνων τούτῳ) ἐπέτρεψαν. Ex hac narratiuncula, cui non est cur fidem derogemus, illud simul apparet, Casiam feminam ante aetatem Leontis Sapientis, quo rege Marcus episcopus Hidruntinus vixisse fertur, floruisse hirmosque composuisse. Eidem Casiae plura idiomela in Menaeis tribuuntur, quorum duo in hac anthologia p. 103 sq. edidimus. Ab hac Casia monacham Εἰκασίαν, quae Theophilo rege celebre coenobium condidisse suumque nomen indidisse narratur, differre Chrysanthus Θεωρητ. p. 37 monuit. Sed cum Εἰκασία et ipsa carmina composuisse dicatur et nomina Κασίας et Ἰκασίας in libris commutentur, priusquam de codicum antiquissimorum fide quaesitum sit, rem in medio relinquendam esse censeo.

Κοσμᾶς princeps melodorum graecorum octavo saeculo medio floruit, Ioannis Damasceni aemulus et contubernalis. Etenim a patre Ioannis melodi, cive nobilissimo Damasci, adoptatus una cum Ioanne filio educatus et institutus est. Magistro autem optimo et doctissimo utebantur Cosma maiore, quem ex Sicilia oriundum et ab Arabibus captum pater Ioannis redemerat redemptumque in libertatem vindicaverat. Cognomines hi Cosmae magnas turbas cum aliis tum Gerberto moverunt, qui in libro De cantu et musica sacra II, 9 Cosmam Siculum plurimorum, qui sub Cosmae nomine feruntur, canonum auctorem facit. At cum Cosmas ille maior magister, non melodus audiat, ne tu celeberrimo melodo suas laudes detrahas alienasque magistro tribuas. Illud quoque caveas, ne quod celeberrimi melodi graeci Cosmas et Ioannes ab Siculo magistro instituti esse feruntur, musicam artem ex Sicilia et Italia in orientem apportatam esse iudices. Etenim iam ante hos melodos Constantinopoli et Hierosolymis poesi ecclesiasticae operam navatam esse ipsa nomina Anthimi, Timoclis, Sophronii, Andreae, aliorum luculentissime demonstrant. Literarum igitur artiumque honestarum disciplina egregie instituti Cosmas iuvenis cum Ioanne condiscipulo Damasco relicta sacram urbem Hierosolymorum petierunt et coenobii celeberrimi S. Sabae consortes facti sunt. Huius coenobii in otio postquam literis et sacrae musae diu vacavit, anno septingentesimo quadragesimo tertio episcopus Maiumensis in agro Phoenicio electus est, a qua sede episcopali Maiumensis (Κοσμᾶς ὁ Μαϊουμᾶ), ut ab coenobio S. Sabae Ἱεροσολυμίτου vel Ἁγιοπολίτου cognomen accepit. Vita vero defuncti gratam memoriam ecclesia graeca etiamnunc die XIV mensis Octobris (non Novembris, ut Fabricius falso refert) conservat.

Magnum nomen Cosmas canonibus et triodiis in solemnitates praecipuas heriles compositis meruit. Praeter hos canones, quos ad unum omnes in hanc anthologiam recepimus, Gregorii theologi, quem unum maxime e poetis

et scriptoribus colebat et aemulabatur, canonem (24. Ian.) et nonnulla idiomela confecit modisque musicis instruxit. Diligentiae quoque, qua Gregorii libros perscrutatus est, documentum esse voluit Συναγωγὴν καὶ ἐξήγησιν ὧν ἐμνήσθη ἱστοριῶν ὁ θεῖος Γρηγόριος, nuper a Maio in Spicil. Rom. tomo II in lucem protractam. Eodem autem honore, quem Gregorii carminibus impertivit, mox ipsius canones digni existimati amplis commentariis illustrati sunt, de quibus vide nos supra p. LX disputantes et Fabricium Bibl. gr. IX, 742. Qua vero laude gravitas sententiarum et modorum dulcedo eius in coelum sublata sint, eius rei ex multis testimoniis unum Theodori Prodromi ex cod. Vind. theol. n. 18 fol. 1^{b} decerptum hic apponam: Παρατήρει μοι παρ' ὅλον δὴ τὸν παρόντα κανόνα (sc. τῶν Χριστουγέννων) τὸ πολυμαθὲς τοῦ μελῳδοῦ καὶ μεγαλοφυὲς καὶ περὶ τὸ δόγμα εὐσεβές, καὶ ὅπως ὡς ἐξ ἀεινάου πηγῆς καὶ ἀθολώτου τῶν θείων λόγων τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου καὶ ἀρίστου διδασκάλου τῆς ὀρθοδοξίας Γρηγορίου τοῦ πάνυ τὰ πλείονα τῶν νοημάτων ἀναρρύεται, πρὸς δὲ καὶ πάσης σχεδὸν τῆς θείας γραφῆς ὑφαίνων ἡμῖν μελῳδίας ἱστὸν ὄντως θεοπρεποῦς ἢ μᾶλλον ἅρμα παναρμόνιον πλέκων τῷ ποικίλῳ τῶν ἱστοριῶν. Vereor tamen, ut multi tam effusas laudes hodie comprobent; typologiae enim argutiae, quibus cum in ceteris tum in primo canone mysteria crucis, baptismatis, aliarum rerum christianarum vetere Testamento iam significata esse docet, mysticum theologum magis quam divinum poetam decent; frigida vero quam maxime atque ieiuna sunt, quae poeta VIII, 7—10. 30—35 de duplici natura Christi et munere apostolis iniuncto praecipit. Denique doctoris theologiae placita subtiliter explicantis, quam poetae hominum animos commoventis et orationis luminibus delectantis partes agit.

Non celeberrimum melodum, sed cognominem quendam Cosmam monachum auctorem canonis sabbati Lazari (Τριῴδ. p. 327) esse iudico. Cum enim Cosmas Maiumensis, ut qui non hymnographi, sed melodi palmam tulerit, et verba et modos carminum fecerit, illius canonis odae omnes alienis modis accommodatae sunt. Idem valet de canone in honorem Davidis et Iacobi composito (26. Dec.), qui cum vulgo Κοσμᾶ inscribebatur, Barth. Cutlumusianus in suo codice Ἰωάννου μοναχοῦ inscriptum esse adnotavit. Hunc autem recentiorem Cosmam monachum eundem esse coniicio, quem Montfaucon Palaeogr. graeca p. 75 Κοσμᾶν μοναχὸν τοῦ Παναρέτου nominat et saeculi decimi quarti scriptorem dicit. Praeterea tertii et, ut videtur, vetustioris Cosmae carmina Pitra Hymnogr. p. 49 in Tropologio bibliothecae Corsinianae se invenisse testatur.

Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου regis (913—959) insignia merita de literis antiquis conservandis nemo non novit. Minus pervulgatum est eundem patrem suum Leontem Sapientem aemulatum carmina quoque ecclesiastica, quae Ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα dicuntur, composuisse. Ea quod undecim numero composuit, ideo fecisse videtur, quod Christus undecies suis discipulis post resurrectionem apparuisse dicitur. Quamquam autem

omnibus undecim carminibus totidem versus iidemque numeri sunt, tamen modi eorum ita inter se discrepant, ut alia alius toni indolem referant. Singulis Exaposteilariis theotokia in libris adhaerent, quae quod non ab Constantino rege ipso adiecta esse videntur, ex hac anthologia seclusimus. Cum enim in verbis Ἐξαποστειλαρίων referendis libri fere inter se conspirent, in theotokiis in diversissimas partes ita discedunt, ut alii alias strophas exhibeant. Quare veri simile esse ducimus crescente in dies Mariae cultu, cum his carminibus non aeque atque canonum odis singula theotokia subiuncta esse moleste ferrent, vario modo has lacunas expletas esse.

Λέων ὁ βασιλεὺς (886—912) Sapientis cognomen meruit, quod literarum artiumque studia promovebat et ipse carmina componere conatus est. Praeter odam deprecatoriam Anacreonticis versibus compositam et a nobis p. 48 sq. editam sex idiomela (12. Sept. 17. Oct. Triod. p. 207, 319, 320 Pent. 187) et undecim carmina matutina (Ἑωθινὰ ἀναστάσιμα) composuit. Primum carmen Anacreonteum, quod imaginem terrorum extremi iudicii vividis coloribus depingit, elatum quiddam et fervidum spirat; reliqua quamquam humi repunt, tamen ieiunis carminibus imperatorum Constantini Porphyrogennetae et Justiniani, quos collegas in poeticis studiis habuit, longe praestant.

Μάρκος, primum monachus, tum episcopus Hidruntinus, ab Leonte rege adductus esse narratur, ut Cosmae tetraodio magni sabbati quatuor odas praefigeret, quo plenus ac iustus canon efficeretur; conf. Cedrenum p. 599 D. Hanc provinciam ita administravit, ut Casiae monachae hirmis uteretur, de qua supra iam disseruimus.

Μεθόδιος magnum nomen in historia ecclesiae graecae meruit, quod a synodo Constantinopolitana anno 842, postquam fractis Iconoclastarum opibus Ioannes grammaticus patriarchatu se abdicavit, patriarcha Constantinopolitanus factus est, unde diem eius supremum (14. Iun.) una cum recordatione atrocium ecclesiae turbarum eius consilio et industria compositarum grata memoria etiamnunc prosequuntur. In Menaeorum libros duo idiomela patriarchae clarissimi recepta sunt, quorum unum in hoc libro p. 99 repetendum curavimus.

Ῥωμανὸς inter vetustiores melodos graecos principem locum obtinuit, postea autem, cum Sabaitarum et Studitarum canones maiore favore excepti essent, paulatim submoveri et in oblivionem venire coepit. Memoriam eius quod graeca ecclesia primo die mensis Octobris conservat, factum est, ut Synaxariis notitiam de eius vita quamvis exilem debeamus. Emesae igitur, in urbe Syriae, natus esse et Anastasio rege Constantinopolin venisse dicitur. Aegre autem ferimus, quod non accuratius definitum est, utrum Anastasium primum, qui 491—518, an Anastasium secundum, qui 713—719 regnavit, nos intellegere oporteat. Neque quidquam ad hanc litem dirimendam ecclesiis Constantinopolitanis ἐν τοῖς Κύρου et Βλαχερνῶν commemoratis lucramur, quandoquidem utraque iam ante Anasta-

sium primum condita est. Verum enim vero, si quinto saeculo poesin ecclesiasticam nasci et primos surculos emittere coepisse reputarimus, Romanum magnarum odarum auctorem Anastasio secundo potius quam Anastasio primo floruisse iudicabimus. Sed utram sententiam amplectimur, Romanum Emesanum confundere non licet cum Romano Italo, quem una cum Petro Hadrianus I precibus Caroli Magni adductus Roma in urbem Mediomatricorum (Metz) misisse fertur, ut Germanos arte musica instituerent; conf. K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 2. Romanus igitur Emesanus, quem item atque Ioannem Damascenum ab Maria matre dei ad carmina pangenda in somniis stimulatum esse fabulantur, auctor plus mille contakiorum in Synaxariis esse perhibetur. Itaque iam Nicephori aetate accurata cognitio formae et ambitus carminum Romani plane oblitterata fuit. Namque nostra memoria Pitrae praeclara industria intellectum est, κοντάκια illa parva rudera esse e naufragio carminum Romani servata. In vetusto enim tropologio, quod in duobus codicibus, uno Mosquensi, altero Corsiniano servatum vir clarissimus quasi de inferis resuscitavit, plus viginti carmina eius longissima exstant, quorum singulae strophae excerptae sub nominibus κοντακίου et οἴκου in Menaeorum et Triodii libros receptae sunt. Sic eius psalmi, quem in hoc libro p. 131—138 typis exscribendum curavimus, prima et secunda strophae, quarum priorem, cum aliis atque reliquae strophae numeris composita sit, proodon rectius dixeris, inter sextam et septimam odam canonis in honorem apostolorum compositi (30. Iun.) mediae sub titulis κοντακίου et οἴκου intercalatae sunt. Atque similiter celeberrimum contakion Ἡ παρθένος σήμερον, quod p. 91 vulgavimus, magni psalmi Nativitatis Christi partem fuisse Pitra Hymnogr. p. 47 testatur. Hoc autem ita institutum esse coniicio, ut hymni, quem antiquitus totum cantabant, temporibus mutatis unam tantum vel duas strophas retinerent. Illud tamen vehementer dubito, num omnia contakia Romani ex maioribus carminibus excerpta sint. Certe contakia ipsa collecta exstant in duobus codicibus monasterii insulae Patmi, quos Guérin Déscription de l'île de Patmos his verbis recenset: n. 88 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς η' Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς η' Αὐγούστου — n. 217 Ῥωμανοῦ τοῦ μελῳδοῦ κοντάκια εἰς τοὺς ἁγίους. Celeberrimi melodi quod unum tantum psalmum in hac anthologia edidimus, erunt qui querantur et reprehendant. Neque hoc mea aut amicorum culpa factum est. Duo enim amici curam plures psalmos ex codice Corsiniano transcribendi mihique mittendi in se receperant, sed codicem inspiciendi excutiendique copiam frustra quaerebant, quia Pitra, qui totum Tropologion propediem in lucem se emissurum esse pollicebatur, suis manibus eum non dimisit.

Σέργιος, qui Heraclio rege (610—641) gubernacula ecclesiae Constantinopolitanae tractabat, ὕμνου ἀκαθίστου auctor in codice bibliothecae Marcianae, quo Barth. Cutlumusianus usus est, perhibetur. Hymnus celeberrimus, qui ab eo, quod stantes, non sedentes eum cantabant, ἀκάθιστος dictus

est, grata memoria praesidium Mariae matris dei prosequitur, quo adiuti Byzantini anno 630 Persas eorumque regem Chaganum, urbem Constantinopolin invadere molientes, muris deiecerunt, deiectosque fuderunt fugaruntque. Hoc auctor Synaxarii testatur, qui, postquam stragem Persarum rettulit, sic pergit: ὅ γε μὴν θεοφιλὴς Κωνσταντίνου λαὸς τῇ θεομήτορι τὴν χάριν ἀφοσιούμενος ὁλονύκτιον τὸν ὕμνον καὶ ἀκάθιστον αὐτῇ ἐμελῴδησαν, ὡς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγρυπνησάσῃ καὶ ὑπερφυεῖ δυνάμει διαπραξαμένῃ τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τρόπαιον· ἐκ τότε οὖν εἰς μνείαν τοῦ τοσούτου καὶ ὑπερφυοῦς θαύματος ἡ ἐκκλησία τὴν τοιαύτην ἑορτὴν παρέλαβε τῇ μητρὶ ἀνατιθέναι τοῦ θεοῦ τῷ παρόντι καιρῷ, ὅτε καὶ τὸ τρόπαιον τῇ θεομήτορι γέγονεν· ἀκάθιστον δὲ ὠνόμασαν διὰ τὸ τότε οὕτω πρᾶξαι τὸν τῆς πόλεως κλῆρόν τε καὶ λαὸν ἅπαντα. Equidem Sergium hunc hymnum composuisse dixi, quamquam non ignoro Georgium Pisidam vulgo eius auctorem perhiberi. Sed haec opinio Quercii Florentini coniectura eaque futilissima nititur, qui in Appendice Corp. hist. byzant. Georgii limatum carmen de bello Avarico edidit, eiusque versus 502 sqq.

ᾄσωμεν οὖν σοι ὕμνον οὐκ ἐν τυμπάνοις
ἄρρυθμα βομβήσαντες, ἀλλ' ἐξ ὀργάνων
τῶν ἔνδον ἡμῖν μυστικῶς ἡρμοσμένων

ad hunc ὕμνον ἀκάθιστον referendos esse opinatus est. At nemo non videt incertissimam hanc coniecturam esse, qua fides codicis non modo everti, sed ne sollicitari quidem possit.

Cognominem Sergio patriarchae esse iudico auctorem complurium idiomelon (vide indicem secundum), qui quod Ἁγιοπολίτης i. e. Hierosolymitanus vocatur, hoc ipso cognomine a patriarcha Constantinopolitano distingui videtur.

Σωφρόνιος, quem anno 629 Hierosolymorum patriarcham factum esse Cedreni p. 420 B testimonio constat, cum aliis rebus tum poeticis studiis praeclare de ecclesia graeca meritus est. Neque enim solum carminibus Anacreonteis, quae supra p. XXVII iam commemoravi, laudes Christi, apostorum, martyrum cecinit, sed etiam idiomela, quae in solemnitatibus ecclesiae canerentur, composuit modisque musicis instruxit. Horum duo in Menaea (24. Dec. 6. Jan.), tertium in Horologium p. 134 receptum est. Praeterea in cod. Vind. theol. n. 136 fol. 223 σύνταξιν τῶν Ὡρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς, quam vulgo Cyrillo tribuunt, a Sophronio archiepiscopo Hierosolymitano factum esse adnotatum est. Nuper vero Ang. Maius in Spicilegii Romani tomo quarto canonum quoque et triodiorum Sophronii magnum numerum ex codice Vaticano edidit. Sed virum clarissimum turpiter lapsum esse et omnia ista carmina non a Sophronio patriarcha, sed ab Iosepho hymnographo composita esse Paranicas meus acutissima et doctissima commentatione evicit, quae cum in commentariis Academiae bavaricae a. 1870 edita esset, etiam Paranicae libello 'Beiträge zur byzantinischen Literatur' inserta legitur.

Φώτιος patriarcha Constantinopolitanus († 891), cuius doctrinae copias omnes novimus et admiramur, poeticae quoque arti, quod minus pervulga-

tum esse video, operam impendit. In lucem autem edita sunt duo carmina Anacreontea rhythmica, primum a Maio Spic. Rom. t. IX vulgata, et duo idiomela in honorem Methodii patriarchae composita et tam in Menaea quam in hanc anthologiam p. 99 recepta.

LIBER SECUNDUS.

DE GENERIBUS CARMINUM ECCLESIASTICORUM.

Saepe iam in primo libro hirmi, troparii, contakii, aliis nominibus usus sum, quorum significatio vereor ne multos, qui literis byzantinis impensam operam non impenderint, fugiat atque lateat. Horum usui ut consulam, hoc altero libro varia carminum ecclesiasticorum genera eorumque nomina explicare mihi visum est, rem difficilem et obscuram, quoniam multorum nominum genuina significatio adeo rebus mutatis obscurata est, ut in origine eorum expedienda plerique caecutiant aut hariolentur. Licet enim ritus ecclesiae graecae minores vices quam latinae subierint, tamen nonnihil labis ex longa annorum serie traxerunt. Accedit quod primis medii aevi saeculis in carminibus eorumque partibus denominandis mysticas quasdam rationes secuti esse videntur, quas nobis, a nugis istis quam maxime abhorrentibus, enucleare vix contingat. Viam autem in hac parte illustranda mihi muniverant Arcudius in libris VII de concordia ecclesiae occidentalis et orientalis, Paris. 1626, Leo Allatius in commentatione de libris ecclesiasticis Graecorum, Paris. 1646, Goar in Euchologio sive Rituali Graecorum, Venet. 1730, Du Cange in Glossario ad scriptores mediae et infimae Graecitatis, Lugd. 1688; Philoxeni quoque Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, cuius primum fasciculum vidi, ut non sine fructu, ita cum summa cautione consului. Ipse vero quaestiones gravissimas de canone eiusque partibus peculiari dissertatione (ex Commentariis Academiae bavaricae a. 1870 t. II separatim edita in meo libello Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner) adhibitis Zonarae commentariis de canonibus anastasimis Octoechi illustravi, ad quem librum delego, si quis accuratius rem cognoscere et examinare velit.

Priusquam autem ad nomina carminum explicanda me accingam, de officiis divinis ecclesiae graecae, quibus carmina intexebantur, pauca mihi praemonenda sunt. Constitutionibus igitur apostolicis, quas quarto saeculo conscriptas esse constat, christiani sexies in quoque die preces fundere iubentur: tempore matutino, hora tertia, hora sexta, hora nona, vesperi, gallicinio (vide Const. ap. VIII, 33: εὐχὰς ἐπιτελεῖτε ὄρθρου καὶ τρίτῃ ὥρᾳ καὶ ἕκτῃ καὶ ἐννάτῃ καὶ ἑσπέρᾳ καὶ ἀλεκτοροφωνίᾳ), quarum precum institutio paulo post ita amplificata et mutata est, ut vesperi ἀπόδειπνον adiiceretur et preces gallicinii ampliatae sub nomine τοῦ μεσονυκτικοῦ primo loco pone-

rentur. Sed cum omnibus his temporibus in ecclesiis congregari nimis molestum esset, iisdem Constitutionibus provisum est, ut duae preces praecipuae, vespertinae et matutinae, in ecclesiis maiore cum cura et studio fierent (vide II, 36: τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μὴ ἀπολείπου, ὀρθρίζων εἰς αὐτὴν πρὸ παντὸς ἔργου, καὶ πάλιν ἑσπέρας ἁπάντα, εὐχαριστῶν τῷ θεῷ ὑπὲρ ὧν σοι τὴν ζωὴν κεχάρισται; conf. II, 59). Vespertinis vero matutina officia splendore atque dignitate eminebant, praesertim postquam precibus psalmisque matutinis sacrificium divinum (λειτουργία) additum et Chrysostomi Basiliique praeceptis ordinatum est. His cum officiis, matutinis et vespertinis, in graeca et latina ecclesia usque ad nostram memoriam conservatis, omnis christianae poesis et initia et incrementa arctissime cohaerent. Etenim iam antiquissimis temporibus cum precibus et lectione sacrae scripturae cantum psalmorum coniunctum fuisse Constitutionum apost. (II 59) testimonio constat: ἑκάστης ἡμέρας συναθροίζεσθε ὄρθρου καὶ ἑσπέρας ψάλλοντες καὶ προσευχόμενοι ἐν τοῖς κυριακοῖς, ὄρθρου μὲν λέγοντες ψαλμὸν τὸν ξβ΄, ἑσπέρας δὲ τὸν ρμ΄, quo cum loco conferas II, 57: ἀνὰ δύο λεγομένων ἀναγνωσμάτων ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Psalmorum autem a temporibus, quibus recitabantur, alterum ὀρθρινόν, alterum ἐπιλύχνιον vocabant; conf. Const. ap. VIII, 34, 37. Postea autem amplificato divini cultus splendore et studio versus faciendi excitato alios psalmos addere et psalmis canticisque sacris novicia troparia intexere coeperunt. Quomodo vero officia matutina et vespertina paulatim aucta et constituta sint exponere neque huius loci neque mei muneris est; unum hoc moneo, sexto iam saeculo, id quod ex celeberrimo illo trium abbatum colloquio (vide p. XXX) colligitur, officia illa fere eodem modo, quo nostra memoria, ordinata et disposita fuisse.

Atque nunc quidem matutina officia (ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου), ut praecipuas eorum partes recenseam, ab hexapsalmo sive psalmis 3, 37, 62, 87, 102, 142 legendis initium faciunt, quorum psalmorum sexagesimus secundus, iam antiquissimis temporibus mane recitari solitus, ὀρθρινὸς cognominatus est. Post hexapsalmi lectionem variis precibus et cantu troparii Θεὸς κύριος interiectis versus aliquot psalmorum alternis vicibus recitant, quam recitandi rationem στιχολογίας dicunt. Atque antiquitus versus omnium psalmorum, in tres partes (στάσεις) divisorum, recitari solitos esse colloquio trium abbatum docemur; nunc paucos tantum versus recitant, sed tripertita divisione servata post unam quamque στιχολογίαν troparium intercinunt. Deinceps versibus gradualibus (ἀναβαθμοί) cantatis et evangelio lecto eam officii partem peragere incipiunt, quae plurimum valuit ad poesin ecclesiasticam promovendam. Cum enim antiquitus ipsa novem cantica sacra in hac parte cantassent, inde ab octavo saeculo veteribus canticis parem numerum noviciarum odarum, quas canonis nomine comprehendunt, subiungere coeperunt. Canone peracto et pusillis tropariis, quae Φωταγωγικὰ et Ἐξαποστειλάρια dicunt, adiectis iterum ad psalmorum recitationem reversi psalmos 148, 149, 150, quos a verbo αἰνεῖτε saepius repetito αἴνους nuncupant, ita recitant, ut quatuor

plurave troparia intertexant. Denique tropario, quod Ἑωθινὸν appellant, et magna doxologia cantatis finem faciunt matutinorum officiorum (ὄρθρου) et λειτουργίαν sive missam subiungunt. Huius autem partes enarrare eo magis supersedere possum, quo minorem locum verba a Chrysostomo et Basilio Magno instituta et usque ad hunc diem religiosissime servata carminibus novis interserendis dederunt.

Vespertini autem officii (ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ ἢ ἐπιλυχνικοῦ) breviores duae partes sunt. Atque in priore parte postquam anagnosta psalmum paroemiarum sive centesimum tertium legit, psalmum CXI Κύριε ἐκέκραξα, qui in Const. apost. VIII, 34 (conf. II, 59) ψαλμὸς ἐπιλύχνιος audit, modulata voce canunt. Huius psalmi ultimis versibus iam sexto saeculo novicia troparia intertexere coeperunt, quae cum versibus (στίχοι) adhaererent, versiculos (στιχηρὰ) appellabant; et tum quidem temporis psalmis vetustissimum hymnum Φῶς ἱλαρὸν et preces Καταξίωσον subiungentes finem officii vespertini faciebant. Postea autem institutum est, ut post illas preces plures versus legerentur singulisque versibus subiuncta τροπάρια ἀπόστιχα canerentur, denique sub finem officii verba Symeonis senis Νῦν ἀπολύεις uno alterove tropario adiecto recitarentur.

Haec potissima officia ecclesiae graecae sunt, quae melodis byzantinis largam copiam troparia et longiora carmina componendi fecerunt. Neque tamen omni cantus carminumque decore reliqua officia carebant, ut baptismatis, communionis (μεταλήψεως), horarum, exequiarum (ἀκολουθίας τοῦ ἐξοδιαστικοῦ), alia. Sic Sophronius Hierosolymitanus egregia quaedam troparia horarum officiis inseruit, Anastasius praeclarum cantum exequiarum composuit, communionis et funerum canones alii fecerunt.

Amplissimus vero campus poesi christianae singulis hebdomadis diebus memoriae praecipuarum partium vitae Christi consecratis et solemnitatibus herilibus et Sanctorum institutis aperiebatur. Atque Constitutionibus apostolicis VIII, 32 iam praeceptum est, ut sabbato quoque dei omnium rerum creatoris, dominica resurrectionis Christi memoria celebraretur: ἐργαζέσθωσαν οἱ δοῦλοι πέντε ἡμέρας, σάββατον δὲ καὶ κυριακὴν σχολαζέτωσαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς εὐσεβείας· τὸ μὲν γὰρ σάββατον εἴπομεν δημιουργίας λόγον ἔχειν, τὴν δὲ κυριακὴν ἀναστάσεως. Praeterea iisdem temporibus totam magnam hebdomadem, qua Christus capitis damnatus cruci affixus est, diem paschalem, quo de inferis resurrexit, pentecosten, qua apostolis discipulisque sanctum spiritum demisit, nec non natalicia (γενεθλίων ἑορτήν), assumptionem (ἀνάληψιν), baptisma (θεοφανείων ἑορτήν) Christi pie recolebant. Quid? quod apostolorum quoque et Stephani protomartyris dies celebrare christiani apostolicis illis constitutionibus iubentur? Insequentibus vero saeculis Mariae quoque et martyrum sanctorumque, qui pro fide christiana atrocissimos cruciatus sustinuerant aut sancta morum integritate eminuerant, laudes grata memoria prosequebantur, unde solemnitatum ecclesiae numerus adeo succrevit, ut nullus fere dies suo patrono careret, multi plu-

rium Sanctorum memoriam conservarent. Melodi autem christiani in eo elaboraverunt, ut sua cuique diei festo troparia et canones suppeterent. Atque primum quidem diei dominicae et praecipuarum solemnitatum herilium officia instituerunt, postea autem ad profestos dies hebdomadis et minores solemnitates annuas delapsi paene innumerabilia carmina ecclesiastica procuderunt, laudabili illi quidem studio, eo tamen nomine reprehendendi, quod prolixos canones quam brevia troparia facere malebant, quo fieri non potuit, quin easdem res iterum iterumque recoquerent verborumque inanem strepitum sectarentur.

Divinorum officiorum ecclesiae graecae partibus succincta oratione enarratis viam mihi patefeci ad singula carminum genera illustranda. Quoniam autem initia et incrementa poesis ecclesiasticae iam priore libro adumbravimus, rem ita pertractabimus, ut alphabeticum ordinem in nominibus explicandis sequar.

Ἀκολουθία cum a verbo τοῦ ἀκολουθεῖν descendat, proprie consequentiam quandam significat, quae addito casu genetivo vel nomine adiectivo accuratius definienda erat. Vulgo systema quoddam precum et carminum certo quodam ordine sese excipientium intellegebant, quo sensu ἀπηρτισμένη ἱερουργίας ἀκολουθία a Sophronio in Comm. liturg. c. I et ἀκολουθία ᾄσματικὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου in Triodio p. 170 dicta est. Paulatim autem genetivo omisso ipsi vocabulo ἀκολουθίας eandem vim ita assignabant, ut ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου, ἀκολουθίαν ἑσπερινὴν, ἀκολουθίαν τῶν ὡρῶν et similia dicerent. Graecum vocabulum Latini medio aevo sequentiam interpretabantur, sed significationem, ut in peregrinis verbis usu venit, paulo detorquebant. Illi enim sequentias primum melismata intellegebant, quibus in missa post graduale extremam syllabam iubili alleluia protrahebant, deinde carmina, quae modulationis illius flexibus aptata erant; conf. F. Wolf Ueber die Lais Sequenzen und Leiche S. 30, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 1 ff. Cum igitur de fonte graeco latinum vocabulum procul dubio descenderit, Durandus in Rationali IV, 22 aliique errarunt, qui originem latinam scrutati sequentiam inde dictam esse opinabantur, quod iubili pneuma graduale et epistolam sequeretur.

Ἀναβαθμοὶ tria antiphona, ex binis psalmorum versibus et singulis tropariis constantia, dicuntur, quae in officiis matutinis (ἀκολουθίᾳ τοῦ ὄρθρου) recitationem psalmorum sequuntur. Nomen ἀναβαθμῶν illa antiphona sortita sunt, quod versus ex psalmis 119—133 sumpti sunt, qui psalmi in versione Alexandrina ᾠδαὶ τῶν ἀναβαθμῶν audiunt, quem quidem titulum inde obtinuerunt, quod apud Iudaeos in quindecim scalis, quae de mulierum in virorum vestibulum traducebant, cantati esse feruntur. Tria autem antiphona coniungebantur, ut similiter atque exclamatio ἅγιος ter repetita et tripertita stichologia officii matutini imaginem dei trinitatis referrent. In Octoecho cum octo ἀναβαθμοὶ octo tonorum (ἤχων) exstent, unius toni exexemplum in hac anthologia p. 53 sq. proponere satis habuimus. Latinum

graduale, quod huic graeco vocabulo respondet, et ipsum antiphoniam ex psalmorum versibus interiectisque tropis constantem significat, duplici tamen nomine a graeco differt, primum quod missae, non matutini officii partem efficit, deinde quod a scalis altaris, in quibus cantatur, dictum esse perhibetur; conf. F. Wolf Ueber die Lais S. 283 A. 108.

Ἀντίφωνον, quod, cum nomen adiectivum sit, plene ἀντίφωνον μέλος dicitur, cantum versuum cum aliorum canticorum tum psalmorum significat ita inter duos choros distributum, ut alter alteri invicem respondeat. Morem autem cantum inter duos choros distribuendi antiquissimum iam apud veteres Graecos pervulgatum fuisse ipsa nomina στροφὴ et ἀντιστροφὴ, ἐπίρρημα et ἀντεπίρρημα dilucide ostendunt. Therapeutas quoque in Aegypto similiter cantum instituisse Philo De vita contempl. p. 102 ed. Paris. a 1640 memoriae tradidit: δύο γίνονται τὸ πρῶτον χοροὶ, ὁ μὲν ἀνδρῶν, ὁ δὲ γυναικῶν· εἶτα ᾄδουσι πεποιημένους εἰς τὸν θεὸν ὕμνους πολλοῖς μέτροις καὶ μέλεσι, τῇ μὲν συνηχοῦντες, τῇ δὲ ἀντιφώνων ὕμνοις καὶ ἁρμονίαις ἐπιχειρονομοῦντες καὶ ἐπορχούμενοι καὶ ἐπιθειάζοντες. Christianis vero huius cantus generis probandi et recipiendi auctores Flavianum et Diodorum Antiochenses fuisse Theodoretus hist. eccl. II, 24 his verbis testatur: οὗτοι πρῶτοι διχῇ διελόντες τοὺς τῶν ψαλλόντων χοροὺς ἐκ παραδοχῆς ᾄδειν τὴν Δαϋιδικὴν ἐδίδαξαν μελῳδίαν· καὶ τοῦτο ἐν Ἀντιοχίᾳ πρῶτον ἀρξάμενον παντόσε διέδραμε καὶ κατέλαβε τῆς οἰκουμένης τέρματα· a quo testimonio Georgius apud Photium bibl. c. 96 p. 81 ed. Bekk. paululum discedit, qui in eadem urbe Antiochia, sed ab Ignatio Theophoro, quem imperatore Traiano vixisse ferunt, antiphonorum cantum primum institutum esse refert. Tantopere autem psalmorum hic cantus placuit, ut ab Antiochia primum per omnes ecclesias graecas et postea S. Ambrosii ope et consilio per latinas quoque disseminaretur. Medio vero aevo institutum est, ut non solum psalmorum versus, sed etiam novicia carmina, προσόμοια, στιχηρὰ, κανόνες, omne denique odarum genus a duobus choris per vices cantarentur, quem morem ecclesia graeca, utpote quae veterum institutorum multo quam latina tenacior fuerit, usque ad nostram memoriam tuetur atque observat. Cum igitur omnia carmina graeca antiphonice canantur, tamen proprie ἀντίφωνα dicuntur tria illa cantica, quae in liturgia minorem introitum (μικρὰν εἴσοδον) et epistolam praecedunt. Ea ex quaternis psalmorum versibus (στίχοις) et ephymnio post unumquemque versum interserendo constant. Psalmis autem ephymnia, quae Christi novaeque gratiae praeconia continent, subiunguntur, ut veteris et novi Testamenti conexus et vicissitudo significetur; qua de re Symeon Thessalonicensis 'De templo' haec praecipit: ψαλμικὰ μὲν προλέγοντες, συνάπτοντες δὲ καὶ ἐκ τῆς χάριτος (i. e. τῆς νέας χάριτος) τοὺς ὕμνους, διὰ μὲν τῶν ψαλμῶν προκηρυχθεῖσαν καὶ τοῖς πάλαι, οἷς καταγγέλλουσι, τὴν τοῦ θεοῦ σάρκωσιν καὶ διὰ τῶν ἐφυμνίων αὐτὴν παριστῶσι τὴν χάριν τετελεσμένην καὶ τὸν τοῦ θεοῦ υἱὸν σαρκωθέντα τε καὶ πάντα ὑπὲρ ἡμῶν ἐνεργήσαντα.

Haec igitur antiphona partem λειτουργίας sive missae efficiunt, neque

tamen eadem omnibus in diebus in usu sunt. Diebus enim dominicis psalmi CII et CV et μακαρισμοὶ cantantur, diebus profestis ea, quae p. 51 sq. edidimus antiphona, denique praecipuis solemnitatibus peculiaria quaedam antiphona, quorum unum exemplum p. 53 proposuimus. Priora antiphona longe vetustissima, quae iam Sophronius Hierosolymitanus in Comment. liturg. c. 12 commemorat et enarrat, quominus ad Chrysostomum auctorem tota referamus, alterius antiphoni ephymnium Ὁ μονογενὴς, quod imperatorem Iustinianum composuisse supra p. XXXII demonstravimus, prohibet. Cum autem antiphonis iam antiquissimis temporibus locus in λειτουργίᾳ sive missa concessus esset, non mirum est, quod Latini, qui etiamtum mutuo commercio cum Graecis coniuncti erant, antiphonorum cantum a graeca ecclesia mutuati sunt. Quid? quod similes quoque mutationum vices antiphona in utraque ecclesia subierunt? Cum enim Caelestinus papa in introitu missae, ut psalmi alternatim recitarentur, praecepisset, postea Gregorius papa, ne prolixa psalmorum recitatio taedium hominibus moveret, antiphonas ad introitum missae composuit, quo factum est, ut primus versus eius psalmi ad introitum cantaretur, qui olim totus recitari solitus erat; conf. Goar Euchologium p. 107[a].

Ἀπολυτίκιον breve troparium intellegitur, quod sub finem officii vespertini (τῶν ἑσπερινῶν) cantatur. Talia apolytikia octo, secundum octo tonos (ἤχους) ordinata, in Octoecho leguntur; praeterea in Menaeis et Triodio peculiaria praecipuarum solemnitatum ecclesiae apolytikia exstant, quorum delectum in hac anthologia p. 86 sqq. proposuimus. Nomen autem haec troparia non tam ἀπὸ ἀπολύσεως sive ab dimissione officii, ut Goar Euchol. p. 25 opinatur, originem duxisse videntur, quam a verbis Symeonis senis, quae, dum Christum infantem bracchiis tenet, laetabundus loquitur apud Lucam II, 29—32: Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου κ. τ. λ. Ipsa haec verba evangelii usque ad sextum saeculum sub finem vespertini officii recitata esse narratiuncula de colloquio trium abbatum supra p. XXX edita docemur. Postea autem illis Symeonis verbis troparium, quod ad diei, quo cantabatur, proprietatem relatum erat, adiectum et eodem nomine ἀπολυτίκιον nuncupatum est.

Ἀπόστιχα carmina alterius partis officii vespertini dicuntur; hanc enim alteram partem nomine στίχου a priore parte, quam Κύριε ἐκέκραξα appellant, vulgo distinguunt, quoniam prior pars a centesimo quadragesimo psalmo Κύριε ἐκέκραξα initium capit, in altera autem parte non pleni psalmi, sed singuli tantum versus (στίχοι) recitantur. Ἀπόστιχα carmina ipsa ex tribus, si minima, ex quinque, si maxima, tropariis constant, quibus omnibus singuli psalmorum versus coniuncti sunt. Ut exemplo rem illustrem, carmini archangelorum Michaelis et Gabrielis, quod p. 64 edidimus, in Menaeis titulus praefixus est: Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια; atque priori tropario versus Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, alteri Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, tertio Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι subiicitur.

Αὐτόμελον troparium appellatur, quod suos propriosque modos habet,

nec alius carminis modulatione utitur. Vulgo hoc nomine ea troparia insigniuntur, quorum ad exemplar στιχηρὰ προσόμοια composita sunt. Sic troparium antiquissimum Ἔδωκας σημείωσιν τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε p. 68 automelon audit, quod quae sequuntur στιχηρὰ προσόμοια omnia iisdem et numeris rhythmicis et modis musicis utuntur.

Εἱρμὸν sive hirmum Zonaras in Commentariis canonum Ioannis (Beiträge S. 2) sic interpretatur: Ὁ μὲν οὖν εἱρμὸς ἁρμονία τίς ἐστι μέλους ἐν συνδέσει φωνῆς ἐνάρθρου τε καὶ σημαντικοῦ ὡρισμένῳ τινὶ μέτρῳ καὶ ποσῷ μεγέθους περιγραφομένη· ἥτις ἁρμονία προωρισμένη τε καὶ προεγνωσμένη προυπόκειται, πρὸς ἣν τὰ λεγόμενα τροπάρια ἀναφέρεται· οἱονεὶ γὰρ ἀρχὴ τῶν τροπαρίων ἐστὶ καὶ κανόνων, ἐπεὶ τὰ τροπάρια διὰ τοῦ εἱρμοῦ κανονίζεται καὶ ῥυθμίζεται, πρὸς αὐτὸν ὡς προϋπόδειγμα συντιθέμενα καὶ ἁρμοζόμενά τε καὶ μελῳδούμενα. Simillimam igitur vim atque significationem cum hoc vocabulum atque illud, de quo modo diximus, habeant, ita tamen inter se differunt, ut εἱρμὸς ad odas canonis, αὐτόμελον ad στιχηρὰ προσόμοια referatur. Sic Ioannis primi canonis iambici primae odae prima stropha Ἔσωσε λαόν p. 205 hirmus, secunda Ἤνεγκε γαστὴρ et tertia Ἔδειξεν ἀστὴρ troparia audiunt. Difficilius est ad dicendum, quae vocabuli originatio et primaria significatio fuerit. Atque similitudine latini vocabuli 'tractus', quo medio aevo iubili alleluia protractam modulationem significabant (conf. F. Wolf Die Lais S. 97), facile aliquis induci possit, ut graecum vocabulum et ipsum ab vocis flexibus in infinitum protractis simili modo impositum esse arbitretur, quo Aristoteles in Rhet. III, 9 εἰρομένην λέξιν, quae clausulam non habeat definivit et λέξει κατεστραμμένῃ contrariam ponit. Sed cum hirmi canonum antiquissimi adeo non protracti sint, ut singulas syllabas singulis vocis flexibus reddere soleant, equidem potius de sonis in unam periodum, tamquam in catenam coniunctis, cogitaverim. Atque haec etymologia vetere usu vocabuli ῥαψῳδοῦ fulcitur, quem scholiasta Pindari Nem. II, 2 scite his verbis exponit: τοὺς ῥαψῳδοὺς οἱ μὲν ῥαβδῳδοὺς ἐτυμολογοῦσι διὰ τὸ μετὰ ῥάβδου δηλονότι τὰ Ὁμήρου ἔπη διεξιέναι . . . . οἱ δέ φασιν, ὁπότε ῥαψῳδοῖεν, εἱρμῷ τινὶ καὶ ῥαφῇ παραπλήσιον ποιεῖν εἰς ἓν αὐτὴν ἄγοντας. Utram autem explicationem probaveris, hoc certum est vocem εἱρμοῦ antiquitus cantus modulationem significasse et postea ad carmina modulationi illi accommodata significanda translatam esse. Plura autem nosse si cuius intererit, adeat libellum meum Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner S. 12 ff.

Ἐξαποστειλάριον troparium intellegitur, quod in matutinis officiis inter canonem et αἴνους sive psalmos 148—150 cantari solet. Nobilissima sunt undecim ἐξαποστειλάρια ἀναστάσιμα a Constantino Porphyrogenneta composita et in extrema Octoecho et Paracletice collocata; praeter haec praecipuarum solemnitatum propria ἐξαποστειλάρια in Menaeis exstant. Nominis origo obscura est; Nicephorus quidem eam inde repetendam esse censuit, quod haec carmina antiquissimo troparo Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου, Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ φώτισον τὴν καρδίαν μου, προστασίαις τῶν ἀσωμάτων, καὶ σῶσόν με' suc-

cessisse viderentur. Sed cum incerta haec coniectura sit, et numerus undenarius carminum Constantini cum Christo undecies post resurrectionem suis apostolis et discipulis comparente cohaereat, equidem ab apostolis potius in omnes terras a domino nostro, postquam de inferis resurrexit, dimissis, ἀπὸ τοῦ ἐξαποστέλλεσθαι, carmina denominata esse duxerim. Neque tamen silentio praetermitto, hanc originationem ut Constantini carminum primis versibus (vide p. 110) commendari, ita reliquis exaposteilariis, in quibus de apostolis dimissis altum silentium est, si minus refutari, at tamen labefactari. Sed multo etiam minus aliae etymologiae mihi probantur, quas Goar in Euchologio p. 57 proposuit.

Ἑωθινὰ sive τροπάρια sive μέλη in officiis matutinis, id quod ipsum nomen declarat, post psalmos 148—150, qui αἶνοι sive laudes audiunt, cantantur. Celeberrima sunt octo ἑωθινὰ ἀναστάσιμα et ipsa a rege poeta, Leonte Sapiente, composita.

Θεοτοκίον, quod, cum θεοτόκιον dicere debeant, falso accentu vulgo θεοτοκίον dicunt, a nomine θεοτόκος derivatum troparium in honorem Mariae matris dei compositum significat. Mariae cultu inde ab octavo saeculo in dies magis aucto, innumera θεοτοκία fungorum instar orta sunt, quae, cum reliquae sui carminis parti magis adsui quam coniungi soleant et eiusdem non solum rerum, sed etiam verborum tenuitatis gyros usque ad taedium varient, inficetissimam partem literarum byzantinarum dicere non dubito. Atque primum quidem ab Ioanne Damasceno institutum est, ut in canonibus trinorum cuiusque odae tropariorum ultimum Mariae laudes contineat; Georgius vero (vide Triod. p. 171 et 9 Dec.) Malaxus (vide 4. Iun.) Philotheus (vide 26. Oct.) adeo haec theotokia primariam canonis partem esse voluerunt, ut eorum literis initialibus acrostichidem canonis efficerent. Neque solum canonis odis, sed etiam aliis carminibus theotokia intexuerunt, et si quae carmina iis carere animadverterant, inepta interpolatione supposuerunt; inepta dico interpolatione, quoniam pleraque theotokia, ut in Leontis odario p. 49, ipsis acrostichidis indiciis spuria atque suppositicia coarguuntur. Pauca tantum antiqua et bona θεοτοκία αὐτόμελα feruntur, ut Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 et Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος p. 81; hoc postremum troparium σταυροθεοτοκίον audit, quod Mariam sub cruce filii stantem inducit.

Ἰδιόμελον carmen dicitur, quod non alienis modis utitur, sed suos et proprios modos habet. Hoc nomine cum ab automelo non differat, id discriminis inter duo vocabula intercedit, quod αὐτόμελον troparium est, cuius modis alia utuntur, ἰδιόμελον ut alienis modis non utitur, ita ne aliis quidem exemplum et protypum fuit. Praeterea pleraque idiomela ex pluribus strophis constant, quae cum omnes inter se dissimiles nec raro diversorum tonorum modis instructi sint, summam difficultatem dividentibus versus et cola parant. Omnia vero idiomela cum versibus (στίχοις) ita coniuncta cantantur, ut singulis versibus singulae strophae subiiciantur; hoc autem non ratione institutum, sed consuetudine factum usuque comprobatum esse videtur, quod

inaequalibus potius quam similibus strophis post versus psalmorum 148—150 et exclamationes Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι et Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων uti consueverunt.

Κάθισμα. Hoc verbum inprimis animo meo obversabatur, cum carminum ecclesiasticorum nomina rebus mutatis obscurata esse dixi. Namque ab etymologia vocabuli, quod a verbo sedendi (τοῦ καθίζεσθαι) derivatum esse patet, profecti nihil ad eius vim cognoscendam lucramur. Καθίσματα enim vulgo troparia intelleguntur et quae post tertiam aut post tertiam et sextam quamque odam canonum intertexuntur, et quae in matutinis officiis psalmorum tripertitam recitationem (στιχολογίας α′ β′ γ′) claudunt, et quae in officio sabbati magnae hebdomadis post tres stationes encomiorum (Triod. p. 408) cantantur. Sic cathismata Τὸν τάφον σου σωτήρ (vide p. 54) post primam stichologiam diebus dominicis, Ἡ μνήμη σου ἔνδοξε (v. p. 58) post primam et Τὸν συμπαθέστατον (v. p. 57) post tertiam stichologiam die festo S. Demetrii, Σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι θείοις (v. p. 55) post encomia magni sabbati cantantur. Sin autem cur illa carmina sessoria (καθίσματα) dicta sint quaesiveris, nomen ὕμνου ἀκαθίστου et στάσεις τῶν ψαλμῶν in rectam viam te deducent. Ut enim ὕμνον ἀκάθιστον inde denominatum esse novimus, quod stantes eum recitabant (vide p. LIII), sic κάθισματα illa troparia ideo dicta esse veri simile est, quod antiquitus sedentes ea cantabant. Hoc vero inprimis ex colloquio trium abbatum in monte Sina instituto (v. p. XXX) apparet, quod colloquium saepe numero iam ad obscuras rituum graecorum partes aperiendas adhibuimus. Tum enim temporis in nocturnis officiis psalmos in tres partes divisos*) ita recitabant, ut post unamquamque partem, quam στάσιν dicebant, alii epistolam legerent, alii τροπάριον ἀναπαύσιμον intercinerent. Quid inde consectaneum est? Nimirum homines, dum psalmos recitarent, stetisse, dum troparia canerent, sedentes requievisse, et troparia ipsa ab sedendo καθίσματα nominata esse. Haec autem vocabuli origo prorsus iam obscurata et obliterata est, siquidem nunc contrario modo institutum est, ut dum stichologias recitant, sedeant, dum canere incipiunt, e sedilibus exsurgant. Quae cum ita sint, in psalterio quoque psalmi Davidis non iam in tres στάσεις, sed in viginti καθίσματα vulgo dividuntur, qua de re conf. Leo Allatium de libris eccles. Graecae p. 55.

Κανών. De Scylla in Charybdim incidimus; a nomine enim obscurato ad nomen spissa caligine circumfusum devenimus. Atque primum omnium,

---

*) Hic mos psalmos dividendi iam in concilio Laodicensi commendatur canone XXXVII: περὶ τοῦ μὴ δεῖν ἐπισυνάπτειν ἐν ταῖς συνάξεσι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου καθ' ἕκαστον ψαλμὸν γίνεσθαι ἀνάγνωσιν, quod praeceptum sic commentantur: τῶν ψαλμῶν ἀναγινωσκομένων λαοῦ ἀποκάμνοντος κάντεῦθεν ἀκηδιῶντος ἀπὸ τοῦ κόπου καὶ ἐξερχομένου τῆς ἐκκλησίας, ὥρισαν οἱ πατέρες μὴ συναπτῶς ἐν ταῖς συνάξεσιν ἐκφωνεῖσθαι τοὺς ψαλμούς, ἀλλὰ διὰ μέσου γίνεσθαι καὶ ἀναγνώσεις ἐπὶ τῷ ἀναπαύεσθαι τὸν λαὸν πρὸς μικρὸν καὶ πάλιν ψάλλειν.

ut de vi atque significatione vocabuli disseram, canonem amplum canticum novem vel octo odas complectens intellegunt, quae novem odae non tam sententiis in unum orbem coeuntibus quam tono (ἤχῳ) omnium communi coniunguntur atque copulantur. Cuius enim toni primae odae modulatio est, eiusdem omnium reliquarum sunt, unde usu venit, ut fronti canonis toni notatio praefigatur. Praeterea haud raro cum aliorum poetarum, tum Cosmae, Ioannis, Iosephi, Theophanis canonum partes acrostichide ita concatenantur, ut literae initiales omnium aut tropariorum aut versuum (vide Ioannis can. I. II. III) aut theotokiorum (v. p. LXII) unam sententiam efficiant vel seriem literarum alphabeti (ἀκροστιχίδα κατ' ἀλφάβητον) compleant. Nonarius vero odarum numerus cum novem canticis sacrorum librorum cohaeret, quibus novem canticis novem canonis odae contextae sunt. Novem autem illa cantica sunt Mariamis post rubrum mare feliciter traiectum (Exod. XV), Mosis populum Israelitarum supremo vitae die exhortantis (Deuteronom. 32), Annae post Samuelem filium natum exultantis (Reg. I, 2), Habbacuci Salvatoris futuram gratiam divinantis (Habb. 3), Iesaiae lucem iustitiae exorientem praedicantis (Ies. 26), Ionae tertio die a monstro marino exsputi (Ion. 3), trium puerorum dei auxilium implorantium (Dan. 3) eorundemque in medio igne conservatorum (ibid.), denique Mariae post laetum nuntium a Gabriele angelo acceptum et Zachariae post Ioannem filium prognatum (Luc. 1) laetantium et iubilantium. Haec igitur cantica, quae cum quinque aliis coniuncta in vetustissimo psalterio codicis Alexandrini exstant, in summo honore apud christianos inde a remotissimis temporibus habebantur, et cultu divino rite instituto et disposito primum in officio nocturno, postea matutino cantabantur. Atque sexto quidem saeculo hoc ita institutum fuisse, colloquio trium abbatum (v. p. XXX) docemur, qui novem has odas similiter atque psalmos in tres partes partiti post tertiam et sextam odam preces Πάτερ ἡμῶν et Κύριε ἐλέησον interposuerunt. Postquam autem mos versibus veteris Testamenti troparia novae gratiae (τῆς νέας χάριτος) adiiciendi increbuit, item novem illis canticis novem odae noviciae succrescere coeperunt. Atque primum, ut ex magno canone Andreae Cretensis colligimus, noviciae odae fere tot troparia, quot versus veteri cantico, erant, mox autem numerus stropharum ita diminutus est, ut extremis versibus canticorum solis nova troparia subiicerentur. Ioannis Damasceni vero auctoritate factum est, ut inde ab nono saeculo fere trinis strophis unaquaeque oda constaret. Harum prima in iis canonibus, qui suis, non alienis modis utebantur, εἱρμὸς, reliquae τροπάρια, ultima, cum matris dei laudes contineret, θεοτοκίον vel σταυροθεοτοκίον dictae sunt. Praeterea veterem morem secuti post tertiam et sextam odam mesodia, sive cathismata sive contakia, interseruerunt. Sententiae autem ipsae novem odarum, quo antiquiores canones sunt, eo magis veteribus canticis sese applicant, unde in Cosmae Hierosolymitani et Ioannis Damasceni canonibus prima oda rubri maris feliciter traiecti Aegyptiorumque in eo sepultorum, septima trium puerorum dei beneficia praedicantium mentionem fere faciunt. Numeri

quoque et modi musici, cum veterum canticorum discrimina prae se ferant, in tribus ultimis odis ad effusae laetitiae iubilum assurgere solent. Postquam autem conexus novem odarum canonis et novem veterum canticorum obliterari coeptus est, in rebus quoque praedicandis atque illustrandis poetae arctos illos fines egredi ausi sunt, id quod ex Theophanis, Iosephi, Metrophanis canonibus manifesto apparet.

Novem cum cantica sacra sint, novem quoque odas cuiusque canonis exspectamus; sed licet ultima oda nusquam non nona audiat, tamen longe plurimi canones ex octo, non novem odis ita constant, ut secunda oda interciderit. Novem enim odae paucis canonibus sunt, ut Andreae Cretensis magno canoni (vide p. 148), Iosephi canonibus κατανυκτικοῖς et ἀποστολικοῖς, denique duobus canonibus ab Ang. Maio Spic. Rom. IV, 181—4 editis et falso ad Sophronium auctorem relatis. Praeterea non numquam factum esse, ut secunda oda ab librariis eiiceretur, ex illustri exemplo Iosephi canonis de terrae motu p. 242 elucet. Literas enim initiales tropariorum si collegeris, acrostichidis Ὦ Χριστὲ τῆς γῆς τὸν κλόνον παῦσον τάχος, Ἰωσήφ partem lacuna ita haustam esse intelleges, ut syllabae τε τη desiderentur. Atque eiecta oda secunda hanc lacunam ortam esse, nemo, opinor, modo monitus sit, infitias ibit; sed quo illud tempore factum esset, equidem codicum subsidiis destitutus definire non potui. Ne hoc quidem exploratum est, utrum librariorum arbitrio volgarem formam canonis revocantium, an obscura quadam causa secunda oda abiecta sit. Habeo enim suspitionem quandam, quam virorum doctorum iudicio proponam. Canon ille Iosephi terrae motum, quo Leonte Isaurico rege anni 740 mensis Octobris die XXVI Constantinopolis urbs vehementer concussa est, in memoriam revocare fertur; cum autem Iosephus uterque multis annis post florere coepisset, illum canonem primum alium terrae motum indicasse et postea ad celeberrimum illum motum relatum esse veri simile est. Fac illum motum tempore τῆς Τεσσαρακοστῆς accidisse, et idoneam causam habebis, cur secunda oda primum addita et postea canone ad aliud tempus translato omissa sit.

Sed ut huius canonis Iosephi et fortasse aliorum quorundam secunda stropha non a poeta, sed a librario omissa sit, plurimi tamen et clarissimi canones secunda oda carent, et semper caruisse ipsa acrostichide probantur. Causam huius rei Zonaras a tristi natura secundi cantici sacri, qua Moses Israelitarum impietatem et impotentiam increpat, merito repetiisse videtur. Harum enim admonitionum et minarum severitas ut a tristitia et gravitate canonum τῆς Τεσσερακοστῆς non aliena erat, ita a laetitia et hilaritate reliquarum solemnitatum ecclesiae quam maxime abhorrebat.

Quo tempore haec canonum poesis floruerit et qui primi canones composuisse et dignitatem huius literarum generis auxisse ferantur, iam in priore libro exposuimus. Reliquum igitur est, ut rem obscurissimam, originem et primam significationem nominis aperiamus. Atque Zonaras quidem hanc quaestionem bene ita instituit, ut ad poetici canonis vim explicandam reli-

quas huius vocabuli significationes in auxilium advocaret. Grammatici igitur canones dicuntur, quibus dicendi norma declinandique verba regulae continentur, iuris vero ecclesiastici conciliorumque canones, quibus rerum sacrarum fideique christianae leges definitae sunt; hanc utramque autem notionem ab regula (κανών), qua fabri in lignis exaequandis utuntur, translatam esse apparet. Inde carmina quoque canonis nomen obtinuisse probabile est, quae certam quandam legem aut constituebant aut constitutam sequebantur. Sed quae tandem fuit illa lex? In proclivi quidem est de artis musicae legibus, quibus odarum modi illigati erant, cogitare, praesertim cum eam musicae partem, qua intervallorum (διαστημάτων) tonorumque (εἰδῶν vel τρόπων τῆς διὰ πασῶν) disciplina tradebatur, a veteribus Graecis τέχνην κανονικὴν appellatam esse M. Terentii Varronis apud A. Gellium Noct. att. XVI, 18 testimonio constet. Huc accedît, quod cantores musici in decimo septimo canone concilii Laodicensis (περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ) ab artis musicae peritia canonici dicti esse videntur. At musices legibus omnia carminum genera adstricta erant, neque intellegi potest, quo pacto quod omnium commune fuit, certo cuidam generi nomen dederit. Canonicorum vero cantorum nomen nescio an aliis et probabilioribus rationibus explicari possit. In codice enim Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti psalmi, qui interdiu et qui noctu recitentur, κανόσι ἡμερινοῖς ψαλμῶν et κανόσι νυκτερινοῖς τῶν ψαλμῶν definiuntur. Delectus igitur psalmorum legitime constitutus cum ad similitudinem κανόνων τῶν ἐπικῶν, τῶν λυρικῶν, τῶν ῥητόρων, a veteribus grammaticis constitutorum, canon dictus esset, aptissime nomen κανονικῶν ψαλτῶν ad canones illos psalmorum referri videtur. Neque solum psalmorum, sed etiam aliorum canticorum et precum delectum canonem dictum esse ex colloquio trium abbatum apparet, in quo homines post coenam officia nocturna exordientes ἄρχεσθαι τοῦ κανόνος dicuntur. Quamvis igitur diserta testimonia afferre nequeam, tamen admodum veri simile est nonarium quoque numerum canticorum sacrorum canonem dictum esse. Cum enim, quo tempore codex Alexandrinus exarabatur, quatuordecim cantica sacra ferebantur, paulo post, quinto vel sexto saeculo, nonarius numerus odarum mysticis rationibus constitutus et definitus esse videtur; confer Zonaram p. 4: καὶ τοῖς ὕμνοις τούτοις τὸ τοῦ κανόνος ἐξείληπται ὄνομα, ὅτι ὡρισμένον καὶ τετυπωμένον τὸ μέτρον τοῦτό ἐστιν ἐν ἐννέα ᾠδαῖς συντελούμενον καὶ ταύτας μὴ ὑπερβαῖνον. Quod autem mysticis rationibus illum numerum definitum esse dixi, et ad ternarii numeri arcanam dignitatem ter repetitam et ad novem choros angelorum deum sine intermissione praedicantium (conf. Dionysium De coeli hierarchia c. VI et VII) spectat. Postquam autem novem cantica sacra canon dici coepta sunt, novicias quoque novem odas eodem nomine comprehendi par erat. Rei capita hoc loco attigi; qui plura cognoscere et Zonarae tractatum perlegere velit, libellum meum Beiträge S. 1—34 evolvat.

Καταβασία eandem rem, quam εἱρμὸς, significat, unde in Triodio p. 8 adnotatum est: καταβασίαν δὲ λέγομεν τοὺς εἱρμοὺς τῶν κανόνων. Nomen autem ortum esse videtur quo tempore troparia canonis legere, non cantare coeperunt, quod quotiescumque faciunt, post troparia cuiusque odae pronuntiata veterem hirmum modulata voce canunt. Atque eum quidem hirmum fere canunt, cuius numeris troparia quaeque utuntur; tamen hic illic, ut apud Pitram Hymnogr. LXXXV, institutum esse accepimus, ut alieni hirmi καταβασιῶν locum occuparent. Hos autem hirmos καταβασίας dicunt, quod, dum troparia leguntur, sedere, ubi hirmi cantari incipiuntur, de altis sedilibus descendere solent.

Κοντάκια, sive κονδάκια troparia dicuntur, quae in officiis matutinis post sextam canonis odam cantantur. Pleraque Romani melodi esse feruntur et primum facta erant, quae proodorum instar longo carmini, ex viginti quatuor pluribusve strophis (οἶκοι) constanti, praemitterentur, qua de re copiosius supra, cum de Romano melodo ageremus, disputavimus. Sed aliorum quoque poetarum contakia perhibentur, ut Sergii hymni acathisti proodus Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια (v. p. 140) contakii vice die XXV mensis Martii fungitur. Nominis origo spissis tenebris involuta est. Atque vocabulum κόνταξ, a quo diminutivum κοντάκιον derivatum esse patet, cum vulgo iaculum significet, facile aliquis induci possit, ut proodos illas tamquam missilia e poetae mente emissa significari dicat, cuius interpretationis audaciam ne insolitam esse arguas, Pindarus sua carmina cum sagittis comparavit loco notissimo Ol. II 97: ἔπεχε νῦν σκοπῷ τόξον· ἄγε θυμὲ, τίνα βάλλομεν ἐκ μαλθακᾶς αὖτε φρενὸς εὐκλέας οἰστοὺς ἱέντες; Sed multo probabilior Arcudii explicatio est, qui in libro de concordia eccl. occ. et orient. p. 433 sq. κοντάκιον tenuem membranam rotundo bacillo, quasi iaculo, circumvolvi ab antiquis solitam interpretatur et hunc dicendi usum multorum exemplorum nube collecta et similitudine latini vocabuli 'breve' advocata illustrat et confirmat; conf. Du Cange in glossario graeca loca ab Arcudio indagata recudentem. Quodsi canone XVII concilii Laodicensis (vide p. LXV) cantores ut ἀπὸ διφθέρας cantarent admonitos esse reputaveris, veri simile fit κοντάκιον primum librum haud ita magnum, quo carmina antiquissima collecta exstabant, postea autem singula quoque carmina illius libri appellata esse.

Μακαρισμοὶ primi versus evangelii Matthaei V 3—12 'Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι κ. τ. λ.' a primo vocabulo in initio cuiusque versus repetito dicebantur. Posteaquam autem in liturgia dierum dominicarum et praecipuarum solemnitatum singulis versibus evangelii singula troparia subiungi coepta sunt, haec quoque troparia idem nomen sortita sunt.

Μεγαλυνάρια proodici versus dicuntur, qui in summis ecclesiae solemnitatibus nonae odae canonis praemittuntur. Hoc autem nomen ex eo obtinuerunt, quod nona oda a verbis Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον exorditur. Talia megalynaria duo, gratissima numerorum simplicitate conspicua, in hanc anthologiam recepimus.

Οἶκοι longorum carminum singulae strophae vocantur, neque tamen omnium, sed Romani, Sergii, Anastasii, aliorum, qui septimo vel octavo saeculo, priusquam canonica poesis praevalere coepisset, floruerunt. Eodem nomine Anacreonteorum quoque carminum strophas medio aevo nuncupatas esse iam supra p. XXVI docuimus; utrum autem ecclesiastici poetae dicendi usum profanorum, an vice versa profani ecclesiasticorum secuti sint, in medio relinquendum esse censeo. Hoc tamen moneo Anacreonteorum summum auctorem, Sophronium, fere eodem, quo Romanum, tempore floruisse videri. Postquam autem Romani, Anastasii carmina displicere et canonibus cedere coeperunt, singulae tantum strophae cum suis proodis (κοντάκια) relictae sunt, in officiis matutinis post sextam odam canonis recitandae; quae singulae strophae, quamvis seiunctae a reliquis strophis eiusdem carminis, tamen nomen οἴκων retinuerunt. Originem unde haec denominatio duxerit, non minus obscurum est, quam cur duo longiores versus inter strophas Anacreonteorum interiecti κουκούλια dicta sint. Tamen si in re obscura suspitionem promere licet, οἴκους cellulas vel sacella magni aedificii interpretor, quorum similitudinem partes magni poematis referre satis illi quidem inficete significaverunt; haec autem originatio inde aliquid commendationis accipere videtur, quod graecum οἴκους Itali stanze interpretati sunt.

Προσόμοια, quae ὅμοια quoque audiunt, troparia dicuntur aliorum ita similia, ut iisdem numeris modisque utantur. Προσόμοια igitur ut automeli exemplar sequuntur, ita contraria sunt idiomelis, quae suis modulis utuntur nec aliis exemplo sunt. Suum autem locum habent in vespertinis officiis, ita tamen ut nec a matutinis officiis prorsus exclusa sint et pluribus troparis similibus haud raro dissimile quoddam (ἰδιόμελον) adiiciatur.

Στιχηρά. Huius nominis explicatio a primitivo nomine στίχου recte intellecto pendet. Στίχους igitur psalmorum canticorumque sacrorum versus aliosque ad illorum similitudinem factos, ut Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, vulgo intellegunt, qui dicendi usus non dubium est quin cum libris sacris στιχηδὸν exaratis cohaereat. Christianae autem poesis ea erant initia, ut veterum psalmorum versibus novicia ephymnia vel troparia succinerent, quorum cognationem cum versibus ita significabant, ut illos στίχους, haec στιχηρὰ appellarent. Sed ne nimia prolixitate cantus taedium hominibus moverent, non omnibus, sed ultimis tantum versibus psalmorum troparia succinere consueverunt, id quod verbis ἱστάναι στίχους γ′ vel ϵ′ vel ϛ′ in libris significatum est. Sic, ut exemplo rem illustrem, ante στιχηρὰ προσόμοια S. Georgii, quae p. 70 edidimus, in libris Menaeorum scriptum est: Εἰς τὸ κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους ϛ′ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Ἁγίου, quibus verbis psalmi Κύριε ἐκέκραξα primos versus nulla intercapedine facta recitare, sex autem extremis versibus singula troparia subiicere cantores iubentur. Quodsi in aliis ecclesiis, id quod codicis Monacensis F testimonio constat, tres tantum strophae illius carminis in honorem S. Georgii compositi innotuerunt, aut tribus psalmi versibus ultimis troparia subiiciebant, aut,

quod non raro fieri accepimus, singulas strophas bis cantabant (ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Ἁγίου, δευτεροῦντες αὐτά).

Τριῴδια, Τετραῴδια, Διῴδια minora cantica sunt, quae non nonis, ut canones, sed trinis aut quaternis aut binis odis constant. Cum enim in minoribus solemnitatibus ecclesiae omnia novem cantica sacra una cum noviciis odis cantari nimis prolixum esset, pluribus abiectis duo aut tria tantum relinquere coeperunt. Tantum autem aberat, ut prioribus canticis servatis posteriora semper abiicerent, ut fere primum, octavum, nonum canticum selegerent et triodiorum odas primam octavam nonam numerarent. Auctor huius carminum generis Cosmas Hierosolymitanus esse perhibetur, cuius exemplum Iosephus et Theodorus ita imitati sunt, ut cum magnae hebdomadis ille triodia fecisset, ipsi omnium hebdomadum τῆς Τεσσερακοστῆς triodia componerent, qua de re cod. Vindobon. theol. n. 296 fol. 1^{b} haec rettulit: πρῶτος δὴ πάντων τοῦτ' ἐπενόησε, τὰς τρεῖς φημὶ τῶν ᾠδῶν, εἰς τύπον, οἶμαι, τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς τριάδος ὁ μουσικώτατος καὶ πνευματικὸς τῷ ὄντι νέος Ὀρφεύς, ὁ μέγας ποιητὴς Κοσμᾶς ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τῶν παθῶν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑβδομάδι . . . ἐξ οὗπερ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πατέρων καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων Θεόδωρός τε καὶ Ἰωσὴφ οἱ Στουδῖται κατὰ ζῆλον ἐκείνου κἀν ταῖς λοιπαῖς ἑβδομάσι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης Τεσσερακοστῆς συνταξάμενοι τῇ αὐτῶν μονῇ τοῦ Στουδίου πρώτως παραδεδώκασι; haec si vere relata sunt, triodiorum quae nomine Ἀνδρέου feruntur (vide indic. II) Andreas Cretae episcopus auctor esse non potest. Omnia, quae modo significavi, triodia partem libri Triodii efficiunt, qui ab illo carminum genere suum nomen sortitus est; praeterea pauca tantum triodia in Menaeis exstant, ut Nativitatis Christi (Dec. p. 138, 147, 153, 162) Epiphaniorum (Ian. p. 21) Transfigurationis (Aug. p. 26). Cosmae vero tetraodion magni Sabbati adiectis a Marco monacho quatuor odis plenus ac iustus canon factus esse fertur, qua de re conf. p. LI.

Τροπάριον diminutiva forma primitivi τρόπου est, ut ᾠδάριον ab ᾠδὴ derivatum esse constat. Τρόπον autem iam veteres Graeci modum quendam cantus vocabant, unde Pindarus dixit Ol. III, 4 νεοσίγαλον εὑρόντι τρόπον, et Ol. XIV, 17 Λυδίῳ γὰρ Ἀσώπιχον ἐν τρόπῳ ἀείδων ἔμολον· et cum fidibus lyrae aliter dispositis alii cantus modi fierent, varias harmonias τρόπους dicebant, ut Bacchius p. 12 ed. Meib.: Οἱ τοὺς τρεῖς τρόπους ᾄδοντες τίνας ᾄδουσι; λύδιον φρύγιον, δώριον· οἱ δὲ τοὺς ἑπτά, τίνας; μιξολύδιον, λύδιον, φρύγιον, δώριον, ὑπολύδιον, ὑποφρύγιον, ὑποδώριον. Latini quoque Graecorum usum dicendi secuti vulgo modulationem carminis modos vel modulos dicebant; medio vero aevo non solum modum Ottinc, modum Liebinc, alios (vide F. Wolf Die Lais S. 313) autumabant, sed etiam carmina ipsa secundum modum aliquem cantata tropos appellabant, ut auctor Vitae Anastasii apud Wolf p. 94: constituit interserta cantica decantare, quae Romani Festivas Laudes, Franci Tropos appellant. Apud Graecos quoque vocabulum tropi antiquitus in usu fuisse, titulus libri Τροπολογίου ostendit, quo de infra disputabo; vulgo autem

forma diminutivi τροπαρίου utebantur, quippe quae brevitati horum carminum magis accommodata esse videretur. Maxime vero haec derivatio analogia simillimi vocabuli idyllii firmatur. Nam et εἰδύλλιον diminutivum primitivi nominis εἶδους esse patet, et εἴδη primum harmoniae sive scalae genera (εἴδη τῆς διὰ πασῶν) dicta sunt; unde cum longa carmina Pindari modis musicis instructa εἴδη audiissent, εἰδύλλια brevia carmina Theocriti nuncupata esse in commentatione de nomine εἰδυλλίου (vide Verhandlungen der Philologenversammlung in Würzburg a. 1869 S. 49—58) demonstravimus. Quae cum ita sint, non est, quod Durandum Rat. div. off. IV, 114 tropum a conversione (ἀπὸ τοῦ τρέπεσθαι) dictum esse statuentem aut F. Wolfium germanicum vocabulum 'Kehre' conferentem longa oratione redarguamus. Ne strophae quidem vocabulum, quamvis a cognata stirpe descendat, cum troparii origine confundere licet; hoc enim ad cantorum sonos, illud ad saltationis motus spectat.

Ὑπακοή. Supra p. XVI iam docuimus Methodii parthenii eum versum, quem totus chorus virginum Theclae praecinenti succinebat, ὑπακοὴν dictum esse. Latini cum et ipsi hanc canendi rationem probassent, ephymnia a toto populo cantata responsoria vocabant, quod vocabulum ex graeco ὑπακοῆς expressum esse iam Gerbert De musica sacra I, 47 monuit. Cum autem haud raro universus populus psalmi, quem a praecantore modulate pronuntiatum acceperat, ipsam clausulam referret, Eusebius in hist. eccl. II, 17 responsoria illa ἀκροτελεύτια nominavit: ἑνὸς μετὰ ῥυθμοῦ κοσμίως ἐπιψάλλοντος οἱ λοιποὶ καθ' ἡσυχίαν ἀκροώμενοι τῶν ὕμνων τὰ ἀκροτελεύτια ἐξηχοῦσι· confer Const. apost. II, 57: ἕτερός τις τοῦ Δαβὶδ ψαλλέτω ὕμνους καὶ ὁ λαὸς τὰ ἀκροστίχια ὑποψαλλέτω. Neque quidquam hoc cantu responsorio frequentius antiquissimis temporibus fuit, quo instituto et ne homines rudes canendique imperiti turbas moverent et ne populi frequentia a cantu prorsus exclusa esse videretur, caverunt. Medio quoque aevo a Graecis hunc morem servatum esse cum alia tum Tropologion codicis Corsiniani demonstrat; compluribus enim ephymniis in calce illius codicis collectis titulum στιχολογίαν τῆς ὑπακοῆς praefixum esse Pitra Hymnogr. p. 50 testatur. Nostra autem memoria, ut cantus responsorii ratio obsolevit, ita nomen ὑπακοῆς servatum est. Ὑπακοὴ enim nunc troparium dicitur, quod in officiis matutinis post psalmum CXVIII Μακάριοι οἱ ἄμωμοι magis recitatur quam cantatur; praeterea illud quoque troparium, quod post tertiam odam canonis cantatum vulgo κάθισμα dicitur, hic illic ὑπακοὴ nuncupatur, ut in Menaeis Iun. p. 108, ubi recentissimus editor Barth. Cutlumusianus adnotat: Ἰστέον, ὅτι, ὅτε λέγεται ὑπακοή, κάθισμα οὐ λέγεται. Atque ipso hoc vocabulo probabile fit rem ita antiquitus institutam fuisse, ut psalmi et cantica sacra ab uno praecantore, troparia ab universo populo, praecantori quasi respondente, cantarentur. Sed rebus mutatis genuina quoque significatio nominis adeo obscurata est, ut in eo explicando Goar Euchol. p. 46 in omnia avia aberraret.

Postquam genera carminum ecclesiasticorum eorumque nomina exposuimus, indicem librorum, quibus carmina ecclesiastica comprehenduntur, adiiciamus.

Ψαλτήριον sc. βιβλίον psalmos et cantica sacra complectitur; vetustissimum in codice Alexandrino versionis graecae veteris Testamenti exstat, cuius saepe numero iam in hoc libro mentionem fecimus; praeter psalmos quatuordecim odae in eo scriptae sunt, novem dico cantica postea sola comprobata et προσευχὴ Ἐζεκίου, προσευχὴ Μανασσῆς, προσευχὴ Ἀζαρίου, προσευχὴ Συμεὼν, ὕμνος ἑωθινὸς, quorum canticorum tria priora aetate Alexandrina a doctis Iudaeis, ut locis veteris Testamenti, Paralip. II, 33 et Dan. 3, insererentur, composita esse perhibentur, quartum sub nomine ἀπολυτικίου in officia vespertina postea receptum est, quintum denique etiamnunc in ecclesia graeca variis temporibus cantatur. Recentiora autem psalteria, et quae manu scripta et quae prelo excusa sunt, Davidis psalmos in viginti καθίσματα divisa et novem cantica sacra comprehendunt.

Τροπολόγιον, si vocis originem spectes, liber tropos vel troparia complectens intellegitur, et eo tempore, quo canonum poesis nondum percrebuerat, tamquam supplementum psalterii fuisse videtur. Sed iam in antiquissimo tropologio, cuius notitiam Pitra Hymnogr. p. 49 ex codice Corsiniano hausit, praeter brevia troparia longa carmina Romani, Anastasii, aliorum secundum menses anni digesta exstabant. Postquam autem Ioannis Damasceni, Cosmae Hierosolymitani, Theophanis canonibus vetera illa carmina loco mota sunt, nomen ad Octoechum translatum esse codice Vindob. theol. n. 146 saec. XV docemur, cuius in fol. XXIV hic titulus scriptus est: Τροπολόγιον ἤτοι ὀκτώηχος περιέχουσα τά τε στιχηρὰ καθίσματα τῶν ὀκτὼ ἤχων, τοὺς μακαρισμοὺς, τὰ ἑωθινὰ καὶ λοιπὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν συνήθως ψαλλομένην. Typis exscriptum Tropologion novi nullum.

Ὀκτώηχος sc. βίβλος nomen inde accepit, quod carmina secundum octo tonos (ἤχους) musicae ecclesiasticae disposita continet; neque tamen omnia carmina sacra, sed ea tantum, quae in officiis diei dominicae (τῆς κυριακῆς) cantantur, complectitur; hoc autem die quod ressurrectionis (ἀναστάσεως) Christi memoriam celebrant, canones et troparia Octoechi ἀναστάσιμα audiunt. Auctorem libri vulgo Ioannem Damascenum esse perhibent, sed carminibus Ioannis, cui dispositio libri secundum octo tonos debetur, postea Anatolii, Metrophanis, Constantini, Leontis canones et troparia addita esse supra p. XLV demonstravimus.

Παρακλητικὴ sc. βίβλοις et ipsa carmina secundum octo tonos digesta habet, sed praeter diei dominicae aliorum quoque dierum hebdomadis carmina continet. Amplificati libri auctores Theodorus et Iosephus Studitae in codicibus dicuntur, carmina autem ipsa dierum aliorum alia nomina sortita sunt; ut enim diei dominicae canones ἀναστάσιμοι, ita secundi et tertii diei κατανυκτικοὶ, quarti et sexti σταυρώσιμοι, quinti ἀποστολικοὶ, septimi μαρτυρικοὶ cognominantur. Nomen libri Leo Allatius de libr. eccl. Graec. p. 68

inde derivandum esse censet, quod omnia, quae in eo contineantur, eo maxime spectent, ut peccatorem consolentur. Nos in carminibus, quae ex Paracletico in hanc anthologiam recepimus, recognoscendis codice Monacensi bombycino n. 205 saec. XIII (D) usi sumus.

Μηναῖα annuarum solemnitatum carmina secundum menses (μῆνας) disposita complectuntur, a quibus mensibus nomen Μηναίων obtinuerunt; exorditur autem liber in duodecim partes divisus a mense Septembri, utpote qui in indictionibus Iustinianeis primum locum occupet. Carminibus succincta enarratio vitae Sanctorum et causarum cuiusque solemnitatis inserta est, quam ex Nicephori Callisti Συναξαρίων libro depromptam post sextam odam canonis cuiusque diei collocaverunt. Plenum Menaeorum codicem nec Monacensis nec Vindobonensis bibliothecae in amplissimis copiis indagare mihi contigit, sed pluribus codicibus, qui unius alteriusque mensis carmina amplectebantur, usus sum. Inter eos principem locum sibi vindicant duo codices Vindobonenses membranei optimae notae (G), qui, cum mensium Martii et Maii carmina contineant, amplissimi operis duodecim voluminum partes fuisse videntur. Praeterea bibliotheca Vindobonensis mihi suppeditavit cod. theolog. n. 33 bombycinum (F), qui carmina alterius partis anni sive mensium Martii, Aprilis, Maii, Iunii, Iulii, Augusti exarata et idiomela notis musicis instructa exhibet, cod. theol. n. 183 (J) et cod. theol. n. 186 (K), quorum prior Ianuarii Februariique, alter Novembris officia continet. Monacensis vero bibliotheca nuper duos codices Menaeorum membraneos n. 586 et 587 nacta est, qui mensis Decembris pleraque carmina neglegentissime scripta complectuntur. Typis Menaea saepe exscripta sunt, novissime Venetiis a. 1869 cura Barth. Cutlumusiani Imbrii, qui multis mendis priorum editionum partim codicum ope, partim ingenii acumine sublatis praeclare de his libris meritus est. Praeterea hic illic editionem principem, quae Venetiis anno 1595 a Georgio Blasto sacerdote Cretensi adornata prodiit, inspexi.

Τριῴδιον et Πεντηκοστάριον supplementa quaedam librorum Menaeorum sunt; cum enim Menaea solemnitatum, quae statis diebus fiunt (τῶν ἀκινήτων ἑορτῶν), carmina contineant, in Triodio et Pentecostario eorum dierum, qui una cum die paschali moventur, carmina adiecta sunt. Atque Triodion quidem officia τῆς Τεσσαρακοστῆς, id est a dominica Pharisaei usque ad sabbatum magnae hebdomadis, amplectitur, quibus diebus cum tristi et humili oratione uti christianos deceat, liber ipse deprecatorius (Τριῴδιον κατανυκτικόν) cognominatur. Sed in nonnullis codicibus, ut in cod. Vaticano, quo Ang. Maius in Spic. rom. t. IV usus est, carmina insequentium quoque dierum usque ad pridiem Pentecostes eodem libro comprehensa sunt. Triodii autem nomen liber obtinuit, quod triodia sive cantica trinum odarum, in Menaeis illa quidem rarissima, crebro in eo occurrunt. Pentecostarii vero liber, cuius nomen explicatione non indiget, officia reliquorum dierum mobilium inde a die paschali usque ad diem festum Omnium Sanctorum continet.

Ὡρολόγιον nomen accepit a prima et praecipua parte, qua preces et carmina septem horarum (μεσονυκτικοῦ, ὄρθρου μετὰ τῆς πρώτης ὥρας, τρίτης ὥρας, ἕκτης ὥρας, ἐννάτης ὥρας, ἑσπερινοῦ, ἀποδείπνου) continentur. Huic parti duae aliae adiectae sunt, quarum prior τροπάρια, ἀπολυτίκια καὶ κοντάκια omnium dierum anni collecta exhibet, altera ἀκολουθίας τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῶν δύο παρακλητικῶν κανόνων εἰς τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον, τῆς θείας μεταλήψεως (communionis) et canones aliquot amplectitur. Mihi in hac anthologia conscribenda Horologii duae editiones Venetae a. 1831 et 1850 et codex Monacensis n. 320 saec. XII (F) praesto erant.

Qui hucusque a me libri recensiti sunt, carmina ipsa ecclesiae graecae exarata habent; praeter eos alii libri cantorum usui ita accommodati sunt, ut verba cum notis musicis contineant. Horum quoque librorum indicem sub finem huius libri proponam:

Εἱρμολόγιον hirmos odarum canonum corpore unius libri collectos continet. Talis libri iam Suidas lexicographus mentionem facit, inani tamen explicatione addita: Εἱρμολόγιον· βιβλίον τι. Manu scriptum hirmologium nullum vidi, sed bibliothecae insulae Patmi codici n. 206 titulum Εἱρμολόγιον μουσικὸν praefixum esse ex Guerin Déscription de l'île de Patmos cognovi. Typis autem hunc librum exscribendum nuper Ioannes Lampadarius curavit: Εἱρμολόγιον τῶν καταβασιῶν Πέτρου τοῦ Πελοποννησίου μετὰ τῶν κανόνων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ συντόμου εἱρμολογίου, ἐξηγημένα κατὰ τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον, ἐπιθεωρηθέντα ἤδη καὶ ἀκριβῶς διορθωθέντα παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. ἔκδοσις γ΄. Κωνσταντινοπόλει, ἐκ τῆς τυπογραφίας Θάδδαίου Τιβιτσιάν 1856. Hunc autem in librum praeter hirmos canonum etiam modulationes Προσομοίων receptae sunt.

Στιχηράριον verba et notas musicas versiculorum (στιχηρῶν) cum aliorum tum eorum, qui suis et propriis modis utuntur, complectitur; tales codices multi in bibliothecis reperiuntur, ipse unum codicem Monacensem membranaceum n. 471 saec. XI (E) et tres codices Vindobonenses theol. n. 136 saec. XII (H), theol. n. 181 saec. XIII, theol. n. 33 saec. XIII (F) inspeximus.

Κεκραγάρια Leo Allatius de libris eccl. Graec. p. 103 inter libros canticorum recenset. Equidem peculiarem librum hoc nomine inscriptum nullum novi, sed codicis Vindob. theol. n. 330 hunc titulum notavi: ἀρχὴ . . . τῆς ὀκτωήχου σὺν τοῖς κεκραγαρίοις καὶ τοῖς ἑωθινοῖς αὐτῶν, quo ex eodem codice apparet κεκραγάρια varios modos intellegi verborum Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου· πρόσεχε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ· εἰσάκουσόν μου, κύριε.

Denique libros canticorum prelo excusos adhibuimus hos:

Ἀναστασιμάριον carminum, quae die dominica cantantur, modos complectens, quod Ioannes Protopsaltes Constant. a. 1863 edendum curavit.

Δοξαστάριον a Gregorio Protopsalta Constant. a. 1849 iterum editum duobus voluminibus eorum idiomelorum modulationes continet, quae cum verbis Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι· Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν coniuncta sunt.

Πανδέκτη ab Ioanne Lampadario et Stephano Domestico Constant. a. 1848 edita quatuor voluminibus cunctam, ut ipsum nomen declarat, ecclesiasticam hymnodiam totius anni complectitur; huius libri in praefatione p. 2 omnes modulationum libros, qui hucusque typis vulgati sunt, enumeratos invenies.

LIBER TERTIUS.

DE RHYTHMICIS LEGIBUS CARMINUM BYZANTINORUM.

Carminibus ecclesiasticis byzantinis, quorum delectum in hoc libro adornavimus, eadem fere forma est, quae prosis ecclesiae latinae. Neque hanc similitudinem viros doctos medii aevi fugisse cum nomina tropi et prosae inter se commutata (vide F. Wolf Die Lais S. 93) tum Cypriani in vita S. Caesarii latinas prosas et graeca carmina coniungentis testimonium demonstrat. Voluit, inquit ille, Caesarius atque etiam compulit laicos et populares homines psalmos et hymnos promere altaque et modulata voce instar clericorum alios graece, alios latine prosas et antiphonas decantare. Idem vero Suidas lexicographus comprobat, qui Ioannis Damasceni refert συγγράμματα πάνυ πολλὰ καὶ μάλιστα φιλόσοφα . . . . καὶ οἱ ᾄσματικοὶ κανόνες, ἰαμβικοί τε καὶ καταλογάδην. Iambicos enim dicit canones iambicis trimetris compositos Nativitatis Christi, Theophaniorum, Pentecostes; reliquos omnes prosa oratione conscriptos esse significat. His autem reliquis canonibus summa similitudo cum Cosmae, Theophanis, Iosephi, aliorum non solum canonibus sed etiam tropariis intercedit. Neque mirum est, quod graeci et latini scriptores talia cantica prosae orationi potius quam versibus adnumerabant, namque non solum carminum metricorum, quae sola vincta veteres grammatici dixerant, legibus non illigata erant, sed ne aliarum quidem legum eas notas impressas prae se ferebant, quae sensus hominum ferirent. Oedipum mehercle sagacitate et acumine superaret, qui Ioannis, Cosmae, Metrophanis versuum, quales in Danielis Thesauro hymnologico descripti sunt, leges primo aspectu perspiceret. Ne ii quidem, qui rectius divisi sunt, versus tanta aequabilitate conspicui sunt, quanta Homeri hexametri aut Ovidii elegiae, ut quae vel imperitum et rudem hominem certae cuiusdam legis commoneant.

Altera ex parte cantici natura a solutae orationis genere adeo abhorret, ut carminis et vinctae orationis notiones vulgo confundant, id quod cum in omnia carmina cadit, tum in ea, quae ut cantarentur, non legerentur facta et destinata erant. Nam quod nostra memoria plerosque canones Octoechi recitare potius quam psallere solent, a consilio poetae et vetere instituto degenerarunt. Et profecto, modo plura troparia, quorum iidem modi musici sunt, inter se contuleris, byzantina quoque illa carmina ad amussim facta esse facile intelleges. Primum igitur omnium προσόμοια et odae canonum examinanda sunt, ut leges byzantinae poesis cognoscantur; et quo plura troparia eosdem modos sequuntur, eo plus ad artis leges aperiendas valent. Quibus autem modis quodque carmen aptatum sit, ut in latinis sequentiis saepe obscuratum nec sine difficultate eruendum est, ita in graecis carminibus apertum et in aprico positum est. Namque si quod troparium alienis modis utitur, in libris et manu scriptis et prelo excusis ita indicatum est, ut aut plenum exemplar aut prima eius verba praefixa sint. Neque rara carminum alienis modis utentium exempla sunt; immo antiquissimorum tropariorum et Ioannis hirmorum modi adeo omnibus placebant, ut sexcenties saepe idem exemplar expressum sit. Qua de causa προσομοίοις et Ioannis canonibus praeter cetera carmina animum advertimus. Neque hoc ita dico, tamquam idiomela minus severae normae illigata esse sentiam; sed cum similium stropharum indiciis non comprobari possit, num idiomelon versiculi recte in codicibus divisi sint, certis et exploratis quam dubiis et ancipitibus exemplis uti maluimus.

Atque primum quidem tropariis similibus collatis pari unamquamque stropham numero versiculorum sive membrorum (κώλων) constare apparet. Atque singulae quidem strophae vulgo ita divisae sunt, ut nova stropha a nova linea et litera initiali maiore nec raro minio pincta ordiatur; quod vero in codicibus DE finis strophae insuper paragrapho cum duobus punctis in hunc modum iuncta :— significari solet, ex veterum grammaticorum disciplina receptum esse videtur. Hephaestione enim (p. 137 ed. alt. Gaisf.) teste lyrica carmina ita a grammaticis dividebantur, ut post unamquamque stropham paragraphum ponerent. Quid? quod ea quoque paragraphi vis, qua Heliodorum in comoediis Aristophaneis versonarum chorique partium vices significasse constat (conf. Hense Heliodoreische Studien S. 49), in carmina byzantina ecclesiastica quadrat, siquidem duo chori alternis vicibus singula troparia canere solent. Stropharum vero singula cola ut dividerent, librarii codicum post unumquodque colum punctum aut auream stellulam, quam quidem in codice Mosquensi interpositam esse Pitra Hymnogr. p. 12 testatur, collocabant. Hunc puncta interiiciendi morem a veteribus editoribus servatum recentiores ita mutaverunt, ut loco punctorum commata interponerent. Quamquam autem in nullo libro colorum divisiones plane omissas esse novi, tamen saepe numero aliter aliis in codicibus cola divisa sunt. Sed ne ex discrepantia librorum alios aliis carminum modis membrorumque divi-

sionibus usos esse calidius colligas, longe plurimis locis neglegentia et oscitantia scribarum peccatum est. Atque ut alio alius librarius in literis exarandis religiosior et diligentior erat, sic cola quoque in codicibus D E accuratissime, in A C neglegentissime distincta sunt. Maximae vero turbae in colis dividendis ambiguitate notarum ortae sunt; cum enim in colis numerorum distinguendis iisdem, quibus in membris orationis interpungendis, notis uterentur, neque semper utriusque rei eaedem rationes essent, fieri non potuit, quin librarii in errores inducerentur. Sed hi quoque errores pluribus similibus tropariis inter se collatis facile plerique removeri possunt.

Numero versiculorum magnopere troparia inter se differunt, sed raro infra quatuor membra descendunt aut supra viginti progrediuntur; fere iisdem igitur finibus, quibus strophae veterum poetarum lyricorum et scenicorum includuntur. Praeterea hac quoque re veteres strophae et byzantina troparia concordant, quod singuli versiculi plerumque disparis magnitudinis sunt et rarissime tria quatuorve membra eiusdem strophae gemina inveniuntur.

DE COLIS SIVE VERSICULIS.

Prima igitur lex byzantinorum carminum erat, ut quae troparia iisdem modis utebantur, pari versiculorum numero constarent. Iam illud quaeritur, quibus tandem legibus forma singulorum membrorum ipsa illigata fuerit et quibus rebus factum sit, ut quae in duobus pluribusve tropariis membra sibi respondebant, sui similia esse viderentur. Atque hoc quidem, si Ioannis tres canones iambicos exceperis, in propatulo est similitudinem quantitatis syllabarum nullam esse nec certo ordine syllabas longas et breves sese excipere. Hoc igitur nomine byzantina carmina ab odis veterum Graecorum plane differunt; quo cum accedat, quod hiatus, quem limatissimus quisque poetarum veterum religiosissime vitabat, saepe admissus est, Suidas canones byzantinos prosa oratione (καταλογάδην) conscriptos esse iudicavit. Sed ut melodi christiani iis, quibus veteres poetae, legibus non astricti fuerint, certa tamen aliqua norma eos coercitos fuisse ipsa versus natura clamat. Atque Pitra in libro saepe iam laudato nuper luculentissime demonstravit versiculos, qui sibi invicem responderent, totidem syllabis constare numerumque syllabarum artis vatum christianorum quasi cardinem fuisse. Sed ut hoc rectissime vir clarissimus perspexit, ita neque causas huius rei bene aperuit et nimia severitate in versibus ad istam normam exigendis usus est. Namque codicum fidem si sequimur, satis magnus versiculorum numerus exstat, qui, cum nullam interpolationis corruptelaeve suspitionem admittant, eos, qui iis respondent, versus una alterave syllaba superant. Neque in graecis carminibus solis hoc factum est, sed latinarum quoque sequentiarum simillimam licentiam C. Bartsch in libro Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters S. 34—46 indagavit. Qua de causa nisi nimia audacia in arte critica exercenda uti malis, severitatem in pari numero

syllabarum exigendo paululum remittas et licentiae illius causas et fines rimeris oportet. Sed ne filum argumentationis inceptae interrumpamus, infra de hac inaequabilitate colorum eiusque causis copiosius disseramus. Plane vero recta via Pitra aberravit, quod nimio ardore fidei catholicae defendendae inflammatus byzantinos melodos hac paris numeri syllabarum lege constituta cavisse dixit, ne verbis adiectis aut omissis sua placita interpolari et in contrariam partem detorqueri possent. Licet enim principes melodi Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus non solum poetarum, sed etiam theologorum partes tuiti sint neque ab argutiis nugisque suae aetatis abstinuerint, tamen in carminibus pangendis eorumque textura instituenda artis poeticae potius quam theologicae subtilitatis leges secuti sunt. Iam si byzantina carmina ad canendum facta eaque modorum simplicitate antiquissimis temporibus usa esse reputamus, ut singulae syllabae fere singulis vocis flexibus pronuntiarentur, causam paris syllabarum numeri ex natura modorum repetendam esse apparet. Hoc autem eo minus in dubitationem vocare licet, quia iam veteres poetae lyrici in carminibus ad canendum destinatis non solum pedum morarumque, sed etiam numeri syllabarum aequabilitatem spectabant; unde factum est, ut grammatici iam eo tempore, quo metricae leges rhythmicis nondum cesserant, nonnullos versus, velut Σαπφικὰ ἑνδεκασύλλαβον καὶ πεντεκαιδεκασύλλαβον, Ἀλκαϊκὸν δωδεκασύλλαβον numero syllabarum definirent. Quo magis autem discrimina longarum et brevium syllabarum minui et obliterari coepta sunt, eo minus poetae syllabam longam in duas breves solvere ausi sunt, quo factum est, ut etiam in trimetris iambicis, qui recitationi potius quam cantui facti erant, certum numerum duodenum syllabarum egredi vererentur. Quodsi medio aevo qui veterum poetarum vestigia legebant, syllabarum numerum in versibus pangendis non neglegebant, melodos, qui insuper modorum natura coercebantur, multo etiam magis cavere par erat, ne versus sibi respondentes disparis magnitudinis essent.

Altera igitur lex, quam byzantini poetae in carminibus faciendis observabant, ad numerum syllabarum pertinebat. Neque hanc legem tamquam suam et sibi propriam constituerunt, sed et vetustiores poetae Syri et aequales scriptores sequentiarum latini eadem norma artis usi sunt. Sed ne in hac una re observanda eos acquievisse putemus, ipsa versuum modorumque natura prohibemur. Namque nobis quidem cum notione versus numerorum sive rhythmi vis adeo coniuncta esse videtur, ut versum nullum esse sentiamus, quin cantoris vel recitatoris vox certis intervallis modo erigatur, modo deprimatur. Verum ne quod in latinis nostrisque versibus usu venire novimus, in byzantinis quoque factum esse temere colligamus, pedetemptim et caute nobis progrediendum est. Nam ut psalmorum versus in pares numerorum pedes nec umquam divisos nec ullo modo dividendos mittam, latini quoque poetae medii aevi duo carminum genera, hymnos et prosas, ita differre statuebant, ut prosae non iisdem, quibus hymni, legibus rhythmi tene-

rentur. Quin adeo lyrici poetae graeci versus, quorum pedes ex vario pedum genere mixti essent, frequentius quam versiculos aequabiliter decurrentes pangere soliti erant. Quamvis enim fieri potuerit, ut inaequabilitas pedum, quae in syllabis carminum lyricorum conspicua est, cantoris voce minueretur et plane tolleretur, tamen parum caute et circumspecte nostra memoria agunt, qui suum magis arbitrium quam veterum scriptorum fidem secuti omnem inaequabilitatem pedum multifariis artificiis, modo protrahendo syllabas, modo corripiendo removere conantur. Verum enim vero ut aequabilitate pedum lyrici versiculi carere potuerint, omnes tamen ictu vocis in plures pedes dividebantur; quaeritur igitur, num byzantinorum quoque troparium versiculi non solum pari numero syllabarum, sed etiam pedum ictuumque similitudine sibi invicem responderint.

Atque primum quidem quisquis plures strophas similis carminis (τῶν προσομοίων) a cantore vel imperitissimo cantatas audiet, continuo versiculorum sibi respondentium certas quasdam syllabas maiore ictu erigi animadvertet. Si vero melodiarum libros inspexerit, easdem illas syllabas fere duplici nota instructas videbit, quarum altera altitudinem, altera intentionem vocis indicat. Atque in eo quidem scribendi genere, quo nunc modos musicos exprimere solent, duabus notis ad ictum vocis indicandum utuntur. Harum altera, cuius usus latissime patet, ψηφιστὸν audit, et idem fere quod Italorum marcato valet*); ut in versu

υμνοις α ει γητοις μεγα λυ νο ο μεν

hac nota ter posita cantores syllabas υμ γη λυ vehementiore ictu pronuntiare iubentur. Multo rarius nota βαρείας utuntur, quae, cum descendente modulatione plerumque coniuncta, vocis gravitatem significat**); ut in versu

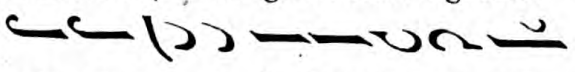

και χα μαι αι ζη λον φρο νη μα.

secunda syllaba vocabuli χαμαίζηλον gravitatis nota instructa ad rei humilitatem significandam quasi altius demittitur. Praeterea tertia nunc nota musica utuntur, quae altitudinem eademque intentionem vocis indicat. Cum enim tribus notis κεντήματος, ὀλίγου, πεταστῆς vocem a cantore uno intervallo erigendam esse moneant, ultimam notam, quod ipsum nomen declarat, iis locis usurpant, quibus vox volatu quodam ad altiorem gradum feratur,

*) Confer Philoxenum Θεωρητικὸν στοιχειῶδες τῆς μουσικῆς p. 88: Τὸ ψηφιστὸν εἰς τοὺς χαρακτῆρας, ὅπου ὑπογραφθῇ, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ ἐνέργειαν θέλει νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς δύναμίν τινα καὶ ζωηρότητα ἐκτὸς τῆς φυσικῆς ὀξύτητος, ἣν ἔχει ὁ χαρακτὴρ ἐκεῖνος.

**) Philoxenus ibid. p. 87: Ἡ μὲν βαρεῖα θέλει νὰ προφέρηται μετὰ βάρους ὁ φθόγγος τοῦ χαρακτῆρος, ὅπου κεῖται ἔμπροσθέν της, ὥστε νὰ διακρίνηται ἡ ζωηρότης του τόσον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἑπόμενον.

neque ulla in graecis modulationibus hac intendendae vocis nota crebrior est, veluti in exordio carminis celeberimi Τὴν ὡραιότητα:

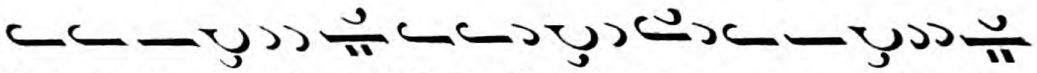

quatuor syllabas ο νι περ νει petastae nota insignitas ita pronuntiant, ut vocem vehementius in altitudinem rapiant. Hoc quoque memoratu dignum est, quod nota κλάσματος signo petastae subiecta cantores quatuor illas syllabas non solum erigere sed etiam ita protrahere iubentur, ut duplum temporis spatium sive duas moras expleant. Sed quamquam saepe protractio vocis cum petastae nota coniuncta est, tamen caveas, ne ubique hoc factum et plenam similitudinem inter syllabam hac nota byzantina instructam et syllabam productam veterum poetarum intercedere arbitreris. Similiter etiam eae syllabae, quae cum gravitate (μετὰ βάρους) pronuntiandae sunt, si minus omnibus locis, at tamen plerisque duplum temporis spatium explent.

His igitur notis nostra memoria secundum praecepta novae disciplinae musicae (τῆς νέας μεθόδου) ad ictum sive intentionem vocis significandam utuntur; in codicibus notas τῆς βαρείας καὶ τῆς πεταστῆς fere iisdem locis, quibus in libris prelo excusis, usurpatas, ψηφιστὸν autem multo rarius adhibitum repperi. Neque tamen res ipsa ulla ex parte mutata esse videtur; codicum enim librarii praeter tres, quae etiam nunc in usu sunt, quarta nota, qua vocem uno intervallo erigendam esse monerent, utebantur, et hanc quartam notam, cui et nomen et signum accentus acuti (ὀξείας) erat, fere iis locis, quibus nunc ὀλίγον cum ψηφιστῷ coniungunt, adhibebant. Quo autem tempore veterem illam notationem abiecerint novamque adsciverint, equidem in mea librorum penuria accuratius definire non potui, qua de causa Graecos, quibus carminum libros plures inspiciendi et rectius interpretandi copia facta est, admonitos velim, ut hanc quoque rem examinent et ad liquidum perducant.

Ex iis, quae hucusque disserui, apparet byzantinos musicos ictus intentionisque vocis vim adeo non fugisse, ut certas quasdam notas ad eam significandam invenirent. Quid vero? nihilne poetae musicos adiuverunt? nullane musicorum et poetarum mutua commercia erant, praesertim iis temporibus, quibus iidem et carmina scribere et modos facere solebant? Hoc cum ipsum satis improbabile sit, tum modorum signis cum verbis carminum collatis apparet nisi syllabam acutam intentionis nota non insignitam esse. uno exemplo ut hanc rem illustrem, tropariorum, quae carminis Τὴν ὡραιότητα modulos sequuntur (vide p. 56), primos versus ita hic apponam, ut syllabas nota petastae instructas pinguioribus literis exscribendas curem:

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου ‖ καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου.
Τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆς θεότητος ‖ καὶ τὸ ἑκούσιον | πάθος σου, κύριε.
Τὸ ἀκατάλληκτνν | τὸ τῆς σταυρώσεως ‖ καὶ ἀνερμήνευτον | τὸ τῆς ἐγέρσεως.
Σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται, ‖ ὅτι τὸ χαῖρε σοι | φωνεῖ ἀρχάγγελος.
Ἐπιφανέντος σου | ἐν Ἰορδάνῃ, σωτὴρ, ‖ καὶ βαπτισθέντος σου | ὑπὸ προδρόμου, Χριστέ.
Τὸν συμπαθέστατον | κύριον μάρτυρα ‖ ἐκδυσωποῦμέν σε | πιστῶς, Δημήτριε.
Θεομακάριστε | μῆτερ ἀνύμφευτε ‖ τὴν ἀσθενοῦσάν μου | ψυχὴν θεράπευσον.

En summum nulloque loco turbatum concentum musicae notae πεταστῆς et syllabae acuto accentu pronuntiandae. Adeo autem hanc societatem accentuum et mucicarum notarum iam codicum librarii persenserant, ut quotiescunque notis musicis verba carminum instruebant, accentus syllabarum scribere supersederent. Nihil vero referre videmus, utrum circumflexus, an acutus accentus syllabae sit; nimirum cum discrimine syllabae productae et correptae evanescente illa quoque accentus circumflexi et acuti differentia obliterari coepta est. Contra nulla indicia apparent societatis inter vocis sonum elevatum et syllabam longam intercedentis. Immo vero metricae compositionis legibus spretis et abiectis poesis byzantina rhythmici carminis naturam totam induerat. Atque iam quarto saeculo Gregorium Nazianzenum in duobus carminibus ab metricis ad rhythmicas rationes transire coepisse supra p. XIII monuimus, et etiam multis annis ante Gregorium Babrius, fabularum scriptor, quamvis severe in versibus claudis faciendis leges metricas observaret, tamen accentui quoque hoc dandum esse epistimavit, ut paenultimo loco cuiusque versus nusquam non acutam syllabam poneret; conf. Westphal Griechische Metrik 2. Aufl. II, 54. Praeterea mutata pronuntiatione et vocalium brevium longarumque discrimine primum minuto, deinde sublato, cuius rei errores titulorum primis saeculis post Christum natum inscriptorum insculptorumve larga documenta suppeditant, fieri non potuit, quin rhythmica carmina in dies magis placerent maioremque applausum ferrent. Nescio tamen an etiam plus exemplum psalmorum et canticorum hebraicorum valuerit. Etenim psalmorum cantus in ecclesia graeca usque ad nostram memoriam insignem locum obtinet et christianorum cantica procul dubio ex synagogis Iudaerum tamquam capite et fonte profluxerunt. Mirum igitur, ni hebraica poesis similium carminum pangendorum studia apud christianos excitaverit. Hac autem re in difficillimas quaestiones de rhythmica forma psalmorum canticorumque sacrorum incidimus, quibus diu multumque a viris doctissimis disceptatis meum iudicium interponere non temerarii, sed impudentis hominis esset. Verum accentibus syllabarum summam vim in modulationibus hebraicis tributam esse a peritissimis iudicibus concedi audio, quorum ex numero unum Delitzschium testem hoc loco afferre iuvat: Das musikalische Element der hebräischen Grammatik ist das accentuologische.... Jeder Vers des alttestamentalischen Textes bildet eine durch die Tonzeichen geregelte, aus Vorder- und Nach-

satz mit ihren Cadenzen bestehende musikalische Periode (Delitzsch Zur Geschichte der jüdischen Poesie S. 23 u. 48, vergl. Fétis Histoire de la musique I, 440).

Tertiam igitur legem a melodis byzantinis observatam esse novimus, ut troparia sibi respondentia certis quibusdam locis accentu syllabarum concinerent. Atque hanc quidem legem, quam Pitrae sagacitatem fugisse magnopere miror, fundamentum artis poetarum byzantinorum dicere non dubito. Neque ego primus hanc legem in lucem protraxi, sed multis abhinc non annis sed saeculis grammaticus quidam byzantinus pronuntiavit. In libro enim de prosodia, cui titulum Theodori grammatici Alexandrini falso praefixum esse alio loco (Beitr. S. 27) demonstravi, hoc praeceptum legimus: Ἐάν τις θέλῃ ποιῆσαι κανόνα, πρῶτον δεῖ μελίσαι τὸν εἱρμὸν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ὁμοτονοῦντα καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα. Nam quae grammaticus de canonum odis praecipit, etiam ad reliqua carminum byzantinorum genera pertinet, et qua accentus congruentia hirmus et troparia cuiusque odae coniunguntur, eandem inter αὐτόμελον et προσόμοια intercedere par est. Accedit, quod etiam in iambicis politicisque versibus faciendis scriptores byzantini similes rationes ita secuti sunt, ut duobus pluribusve locis cuiusque versus syllabam nisi acutam non ponerent, et latini melodi medii aevi quantitate syllabarum neglecta accentuum regula in versiculis faciendis utebantur; conf. Struve Ueber den politischen Vers der Mittelgriechen, Henrichsen Ueber den sogenannten politischen Vers bei den Griechen, K. Bartsch Die lateinischen Sequenzen des Mittelalters. Denique ne hoc quidem neglegendum est, quod graecorum vocabulorum accentus, quales Aristophanis et Herodiani grammaticorum temporibus fuisse novimus, usque ad nostram memoriam immoti manserunt, id quod eo plus admirationis habet, quo mobilior et inconstantior natura accentus in aliis linguis est. Neque dubito mirae huius constantiae graeci sermonis causam ex insigni vi repetere, quam in carminum cum aliorum tum ecclesiasticorum arte accentus obtinuit. Quamquam enim Fallmereierum nostrum, quod suos Slavos a sacerdotibus monachisque usum graeci sermonis accepisse statuit, probabilitatis limites evagatum esse iudicamus, tamen ecclesiastica carmina nonnihil ad integritatem sermonis et accentuum servandam valuisse veri simillimum est.

Sed ut ad quaestionem, unde profecti sumus, redeamus, versuum rhythmus ictu certis quibusdam intervallis redeunte efficitur. Sic hexametrum dactylicum veteres graeci dicebant, quod non uno duobusve, sed sex locis aequo intervallo distantibus percutiebatur. Et ut glyconei, pherecratei, logaoedici versuum alios pedes trium, alios duarum vel duarum et dimidiae morarum spatium explesse ducamus, tamen omnes, modo syllabarum longarum indicia sequamur, plus semel ictu feriebantur, unde horum quoque lyricorum versuum similitudinem quandam rhythmi ictibus si minus paribus, at tamen similibus intervallis redeuntibus fuisse dicimus. Iam ex iis, quae supra exposuimus,

apparere videtur in byzantinis carminibus syllabam acutam vel accentuatam locum syllabae productae obtinuisse. Quaeritur igitur, num haec quoque carmina syllaba acuta paribus vel similibus intervallis redeunte modulate decurrerint. Priusquam autem ad hanc quaestionem difficillimam solvendam aggrediamur, pauca nobis praemonenda sunt.

Atque primum omnium admirationem movet, quod byzantini melodi, quamvis paene innumeras notas musicas excogitaverint, quibus non solum altitudinem vocis, sed etiam temporis spatium et vocis varios flexus notarent, tamen nullo signo ad rhythmum numerosque indicandos usi sunt. Sed ne magistri quidem, qui de arte musica commentati sunt, hanc partem, quae nobis quidem gravissima esse videtur, pertractant, et sicubi rhythmi mentionem iniiciunt, ita fluctuant, ut eius vim magis fama accepisse, quam usu percepisse videantur. Sic Philoxenus Θεωρ. p. 45, postquam rhythmi naturam in legitimo ordine arsis et thesis positam esse recte definivit, paulo post rhythmum cum accelerato aut retardato motu vocis, quem ἀγωγὴν veteres magistros dixisse constat, commutavit: Ἐκεῖνο δὲ, τὸ ὁποῖον γίνεται ἐκ τῆς τακτικῆς συμφωνίας μιᾶς μουσικῆς διὰ τῶν πολλῶν ὀργάνων ἢ ψαλτῶν διὰ τῆς ἑνώσεως τοῦ ἀργοῦ καὶ γοργοῦ, ὡς ἐκ τῆς κινήσεως τῆς ἄνω καὶ κάτω φορᾶς ἑνὸς σώματος εἰς δεῖξιν κρότου καὶ ἠρεμίας τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, ἢ ἐκ τοῦ μετρήματος τοῦ βραχέος καὶ μακροῦ χρόνου, ὀνομάζεται ῥυθμὸς, ὅπερ λέγεται κατὰ μὲν τοὺς Ἄραβας οὐσούλ, κατὰ δὲ τοὺς Εὐρωπαίους τέμπο. Eustathios quidem Thereianos, qui aliquot carminum modos nostris notis musicis expressos officiose nobis commodavit, nostro more etiam singulos pedes lineis rectis divisit, sed neque graecorum characterum exemplum in hac re adornanda secutus est, neque nihil, ut numerosius modi percurrerent, novavit. Ipse enim per literas mihi significavit se numerorum gratia temporum spatia hic illic partim contraxisse, partim dilatasse: οὐδὲν δ' ἄλλο, ἔφη, ἐποίησα ἢ προσθαφαιρέσεις τινῶν χρόνων ἐπὶ τὸ ῥυθμικώτερον. Cantores vero graeci quod dextero pede, dum carminum modos canunt, humum percutere solent, neque ad pedes dividendos neque ad id rhythmi genus, quod nos vulgo intellegimus, significandum pertinet. Nos enim similiter atque veteres Graeci pedis manusve ictu syllabam intenta voce pronuntiandam esse ita significamus, ut intervallis modo maioribus, modo minoribus intermissis plures syllabas uno pede comprehendamus; recentiorum Graecorum in cantilenis fere singulae syllabae singulis ictibus pedis feriuntur, rarissimeque duo soni correpti uno ictu comprehenduntur; confer Philoxenum l. l. p. 77: ὁ δὲ ἀπὸ τὴν μίαν κροῦσιν ἕως εἰς τὴν ἄλλην ἐξοδευόμενος καιρὸς λογαριάζεται εἷς χρόνος εἷς χαρακτὴρ, ὅστις φανερόνει ἕνα φθόγγον, ἐξοδεύει ἕνα χρόνον. Creberrimi igitur hi ictus pedis, etiamsi et ipsi cantorem in intervallis temporum rite servandis adiuvent, tamen toto coelo ab intersecivis illis ictibus differunt, quibus veteres Graecos ad pedes numerorum significandos usos esse novimus.

Nihil igitur Byzantinorum nec musicis notis nec pedis ictibus ad rhythmum

cuiusque carminis cognoscendum adiuvamur. Itaque fundamento signorum ad intentionem vocis significandam adhibitorum accentuumque verborum concentus nos inniti oportet. Sed praeter eas versuum sedes, quae in nulla stropha syllaba acuta non explentur, aliae quoque, in quibus syllaba acuta plerumque colloeata est, in censum vocandae sunt. Si enim Προσομ. IV versiculos sextos p. 67 et Προσομ. VI versiculos primos p. 70 inter se contuleris:

καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο. Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν.
οἱ μοχλοὶ συνετρίβησαν. ῥωμαλέῳ φρονήματι.
τὰ θανάτου ἀπέκλεισας. τῷ σωτῆρι συνέπαθες.
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματος. τῷ τῆς πίστεως θώρηκι.
Γεωργίου τοῦ μάρτυρος. ὡς ἀστέρα πολύφωτον.
καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον. ἐν θαλάσσῃ με πλέοντα.
καὶ σοφῶς ἀποθέμενος. τὴν χρυσήλατον σάλπιγγα.
καὶ διώκων ψυχώλεθρον. τὸν ἀστέρα τὸν ἄδυτον.

tertia et sexta sede cuiusque versus numquam non, prima plerumque syllabam acutam positam esse videbis; neque causa huius discriminis te fugiet, si modos versiculorum examinaveris

Hanc igitur rem ita notis exprimere visum est, ut plenum concentum trinis, imperfectum binis punctis in hunc modum notaremus:

: . ⁝ . . ⁝ . .

Eo magis autem hunc ancipitem quoque concentum notare constituimus, quod simillima quaedam inconstantia in nonnullis versibus veterum poetarum occurrit, ut in pherecrateis Aeschyli Sept. adv. Thebas vv. 296, 313, glyconeis Sophoclis Philoctetis vv. 1126, 1148:

πανδαμὶ πανομιλί. τὰν ἐμὰν μελέου τροφάν.
θεοὶ τοῖσι μὲν ἔξω. φυγᾷ μ' οὐκέτ' ἀπ' αὐλίων.

et in phalaeciis Catulli I, 1—4

Quoi dono lepidum novum libellum
arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi: namque tu solebas
meas esse aliquid putare nugas.

Quod quo luculentius perspicias, schemata illius versus byzantini et versus glyconei iuxta posita conferas:

: . ⁝ . . ⁝ . . . . ⏑ ⏑ – ⏑ –

Iam si et plenam et imperfectam congruentiam accentuum consideraverimus, multos versiculos byzantinos numerose cadentes et manifestam similitudinem cum metricis colis veterum poetarum prae se ferentes videbimus. En satis amplam messem talium versiculorum schematis byzantinis et veteribus iuxta positis illustratam:

COLA ANAPAESTICA ET ANAPAESTICA LOGAOEDICA:

. . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . . ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Ἐβόησε προτυπῶν Pitra XXXIV, Theophanis can. I od. ϛ′ vv. 2, 4, 6 p. 239:

v. 2: προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον.
τὴν φωνὴν Γαβριὴλ τὴν χαρμόσυνον.
ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεος.
δι' ἐμοῦ καταργείσθω κατάκριμα.
ὁ θεὸς Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι,

v. 4: Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος.
εὐφροσύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι.
πᾶσα κτίσις κραυγάζει, θεόνυμφε.
δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα σήμερον.
ἐν τῷ σπέρματι τούτῳ τὰ ἔθνη,
ἁγνή.

v. 6: Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων.
καὶ χαρὰν καταγγέλλεις τὴν ἄληκτον.
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίσθης, ἁγνή.
τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέστατον,
ἡ ὑπόσχεσις δέχεται σήμερον.

. ⁝ . . ⁝ . . ⁝ . : ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Cosmas can. II od. ε′ v. 1 p. 167, Ioannes Damasc. can. IV od. ϛ′ v. 1 p. 219:

θεὸς ὢν εἰρήνης πατὴρ οἰκτιρμῶν.
ἐν δούλοις τῷ Καίσαρος δόγματι.
ἰδοὺ ἡ παρθένος, ὡς πάλαι φησίν,
κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς.
φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ.
σωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον.

. . ⁝ . . ⁝ . . ⁝ = ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –

Ὕμνος ἀκάθιστος v. 3 p. 140 sqq. vicies quater repetitus:

καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ.
τὸ σὲ βρέφος ἐκείνης εὐθύς.
ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρός.
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

COLA DACTYLICA ET DACTYLICA LOGAOEDICA:

: . . ⁝ . . ⁝ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – colon prius versus hexametri:

Ioannes Damasc. can. V od. α′ v. 1:

ᾄσωμεν πάντες λαοί.
σήμερον ἔαρ ψυχῶν.
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν.
πύλαι θανάτου, Χριστέ.

: . . ⁝ . . ⁝ . – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Προσομ. II v. 1 p. 64 et IX v. 2 p. 76:

ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα.
τὴν ἐπὶ γῆς φθειρομένην.
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα,
τῶν οὐρανίων ταγμάτων.
ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω.
ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν θείων.

: . . ⁝ . . ⁝ . : – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Προσομ. VI v. 5 p. 70, Ioannes Damasc. can. IV od. θ′ v. 3:

ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας.
ὑπερορῶν μὲν τοῦ σώματος.
τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος.
χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών.
μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ.
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον.

:..:..:..:.. = _ ◡ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ ◡

Ioannes Damasc. can. apostolorum Petri et Pauli (29. Iun.) od. ϛ′ v. 5:

ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην σου.
τερατουργῶν παραδόξως τῇ χάριτι.
τὴν τῶν θαυμάτων ἐπλούτησε δύναμιν.

:..:. _ ◡ ◡ _ ⏑ versus Adonius.

Ioannes Damasc. can. I od. γ′ v. 1, δ′ v. 1, η′ v. 1:

νεῦσον πρὸς ὕμνους. ἴσος προῆλθες. μήτραν ἀφλέκτως.
νύμφη πανάγνου. ἔθνη τὰ πρόσθεν. λύμην φυγοῦσα.
ὕψους ἀνάσσων. ῥίζης φυεῖσα. ἥκεις πλανῆτιν.

COLA GLYCONEA ET PHERECRATEA ET LOGAOEDICA:

:.:..:.. _ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ _

Προσομ. VIII v. 8 p. 74:

ὅθεν τὴν παναγίαν σου. ᾧ καὶ νῦν παριστάμενος.
ὅθεν καὶ τὸν τῆς νίκης σου. δεῖξον τῆς ὡραιότητος.

:.:..:. _ ◡ _ ◡ ◡ _ ◡

Κάθισμα VIII v. 1 p. 62:

τὴν σοφίαν καὶ λόγον. σὺ υἱὸς ἐπεκλήθης.
τῶν παθῶν τοῦ κυρίου. παναγία παρθένε.

:..:.. _ ◡ ◡ _ ◡ _

Κάθισμα II v. 1 p. 56:

τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου. τὸ ἀναλλοίωτον | τὸ τῆς θεότητος.
σήμερον ἅπασα | κτίσις ἀγάλλεται. θεομακάριστε | μῆτερ ἀνύμφευτε.

:..:.:. _ ◡ ◡ _ ◡ _ ◡ versus Aristophanicus.

Cosmas can. XIII od. γ′ v. 1 p. 196, Octoechus p. 163 od. α′ v. 1:

σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων. ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ.
σύμβολα τῆς ταφῆς σου. ἄχραντε θεοτόκε.
ἥπλωσας τὰς ἀγκάλας. βότρυν σε ζωηφόρον.

.:..:.. ◡ _ ◡ ◡ _ ◡ _

Ioannes Damasc. can. VII od. α′ v. 1, Κάθισμα I v. 11:

ἀνοίξω τὸ στόμα μου. ὡς μόνος φιλάνθρωπος.
παρθένοι νεάνιδες. τοῦ σῶσαι τὸν ἄνθρωπον.
ἀξίως ὡς ἔμψυχον. συμφώνως προσφέρομεν.

IAMBICA ET TROCHAICA COLA:

Cola, quae iambicorum colorum similitudinem ita referrent, ut unoquoque pede acutam syllabam loco longae haberent, equidem nulla novi. Neque hoc quidem mirum est, quandoquidem veteres quoque Graeci, ne crebrescente vocis ictu

petulantes et illepidi versiculi fierent, singulis ictibus binos pedes iambicos trochaicosve comprehendere solebant, quo factum esse constat, ut versum sex pedibus iambicis constantem non hexametrum sed trimetrum vocarent. Quodsi veterum Graecorum vestigiis institimus, ea quoque cola iambica vel trochaica dicere nobis licet, quorum secunda et sexta aut prima et quinta syllabae acutae sint et intenta voce cantoris erigantur. Atque hoc etiam confidentius dicemus, sicubi medias syllabas, quartam dico iambicorum et tertiam trochaicorum colorum, plerumque acui cognoverimus.

. ⁝ . : . ⁝ . ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Cosmas can. XIV od. θ′ vv. 7, 8:

δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου. χωρίον τοῦ ἀπείρου.
ἐξ ὕψους ἀποστόλους. ὑφ' ἧς καταλαμφθέντες.
λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι. τὰ θεῖα μεγαλεῖα.

: . ⁝ . : . ⁝ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Μεγαλυνάρια vv. 1, 2 p. 84:

ἀκατάληπτόν ἐστιν τὸ τελούμενον ἐν σοί.
ἀγκαλίζεται χερσὶν ὁ πρεσβύτης Συμεών.
βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδάμ.
γένος ἅπαν τῶν βροτῶν μακαρίζει σε, ἁγνή.

. ⁝ . ⁝ . : . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 120 od. γ′ v. 1, Ioseph can. I od. γ′ v. 1:

οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς σύ. ἡ γῆ μαστίζεται ἡμῶν.
θεὸν σταυρούμενον σαρκί. συσσείσας, κύριε, τὴν γῆν.
θανάτῳ θάνατος λυθείς. γεννήσας θάνατον πικρόν.
τοῦ θείου τόκου σου, ἁγνή. ἡ μόνη οὖσα ἀγαθή.

. ⁝ . . ⁝ . : . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προσομ. IX v. 9:

ὑπήκοοι γενόμενοι Χριστῷ. στρεβλώσεων μαστίγων καὶ πυρός.
ὑμνήσωμεν ἀξίως ἑορταῖς. στεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χριστοῦ.

⁝ . : . ⁝ . ⁝ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Ioannes Dam. can. IV od. γ′ v. 1:

δεῦτε πόμα πίωμεν καινόν. χθὲς συνεθαπτόμην σοι, Χριστέ.

⁝ . . ⁝ . ⁝ . . – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Προσομ. III v. 1:

Ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος. σήμερον, πιστοί, χορεύσωμεν.

: . . . ⁝ . . . ⁝ . – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑

Ioannes Dam. VI od. γ′ v. 1:

τοὺς σοὺς ὑμνολόγους θεοτόκε. ἐξ ὀσφύος προαχθεῖσα.

Eorum, quae hucusque recensuimus, colorum rhythmum iambicum vel trochaicum tribus quatuorve locis ducibus constituimus; sunt autem

alia breviora, in quibus concentus duorum locorum idem arguere videtur, velut:

. ⁝ . ⁝ . . ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 121 od. δ′ v. 1, Ioseph. can. I od. δ′ v. 1:

Χριστός μου δύναμις καλεύεις, κύριε.
τὸ ξύλον ἤνθησε. τῇ θείᾳ νεύσει σου.

. ⁝ . . . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα I v. 1:

τὸν τάφον σου, σωτήρ. τὰ πάθη τὰ σεπτά.
σταυρῷ προσηλωθείς. ἐξέστησαν χοροί.

⁝ . . . ⁝ . – ⏑ – ⏑ – ⏑

Προσομ. II v. 5:

ἄχραντε παρθένε. φύλακα καὶ ῥύστην.
μίαν σὺν ἀγγέλοις. φύλαττε καὶ σκέπε.

⁝ . . . ⁝ . . vel ⁝ . . . ⁝ . . – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα V v. 6, Προσομ. IX v. 1:

νίκας χορηγῶν αὐτοῖς. ὅλην ἀποθέμενοι.
ἕτοιμοι συνέλθωμεν. ὕλην ἐβδελύξαντο.
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν. ἠχήσουσι σάλπιγγες.

. . ⁝ . . . ⁝

Κάθισμα VI v. 1:

κατεπλάγη Ἰωσήφ. ἐκ τῶν ἄνω κατελθών.
ἑκουσίᾳ σου βουλῇ. μετὰ κλάδων νοητῶς.

. ⁝ . . . ⁝ . . ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Κάθισμα VII v. 9:

ἐξίσταμαι κραυγάζειν σοι. εἰς τοῦτο γὰρ ἐλήλυθας.

. . . ⁝ . . . ⁝ ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Octoechus p. 22 od. δ′ v. 2:

προβλεπτικῶς ὁ Ἀββακούμ. στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν.

⁝ . ⁝ . . – ⏑ – ⏑ –

Προσομ. VI v. 4:

εὐφημοῦμέν σε. σε γινώσκομεν. μιμησάμενος.
πρὸς τὴν ἄθλησιν. τὰ στρατεύματα. συμφραξάμενος.

Praeter anapaestica, dactylica, iambica, trochaica cola, quae byzantinis melodis accentuum concentu adducti reddidimus, vereor ut alia numerorum genera probaverint. Nam ionici dimetri, quos iam veteres poetas cum iambicis tetrapodiis commutasse constat, in rhythmica poesi Byzantinorum ab iambicis vel trochaicis colis vix distingui poterant. Cum enim non omnibus locis, quibus veteres syllabam longam posuerant, acutam Byzantini collocarent, dimetrum ionicum a minore sic ab iis exprimi par erat:

..⁝...⁝. ∪ ∪ – – ∪ ∪ – –

hoc autem schema eodem iure trochaicae tetrapodiae – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ conferri posse ex iis, quae modo exposuimus, apparet.

Bacchiacis vero quod colis conferri possit, unum colon apud Ioannem Damascenum can. IV od. θ′ v. 1 novi:

φωτίζου, φωτίζου. ὦ θείας, ὦ φίλης. ὦ πάσχα τὸ μέγα.

neque modi huic opinioni obstare videntur:

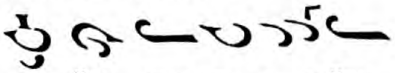

φω τι ζου φω τι ι ι ζου.

sed cum alia exemplа huius rhythmi non suppetant*), nescio an rectius hunc versiculum in duo pusilla cola φωτίζου | φωτίζου dirimas. Eodem vero modo aliquot dochmiaci rhythmi exemplа removeri posse videntur, velut Andreae Pyrrhi στιχ. v. 1:

⁝....⁝⁝.. – ∪ – ∪ ∪ – – ∪ –

ποίοις εὐφημιῶν στέμμασι. ποίοις ὑμνῳδιῶν ἄνθεσι.

..:.⁝..|.⁝⁝..

Cosmas can. XIV od. ε′ v. 1:

τὸ διὰ τὸν φόβον σου ληφθὲν κύριε. ἡ ἐπιφοιτήσασα ἰσχὺς σήμερον.

.⁝⁝..|.:.⁝ ∪ – – ∪ –| ∪ – ∪ –

Cosmas can. VI od. α′ v. 6:

τῷ σῷ ᾄδοντας μονογενεῖ. μεθ' ὧν, ἄχραντέ, σου τὴν σεπτήν.

.⁝⁝..⁝.⁝.. ∪ – – ∪ ∪ – ∪ – ∪ –

Cosmas can. XIII od. η′ v. 3:

ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖς λογίζεται. νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενος.

.⁝⁝..|.:..⁝.. ∪ – – ∪ –|∪ – ∪ ∪ – ∪ –

Ioannes Dam. can. III od. θ′ v. 5:

νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν. πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

Namque in duobus prioribus carminibus extrema trisyllaba, in duobus posterioribus prima disyllaba vocabula ita a reliqua parte versus separare licet, ut suum membrum efficiant et duo membra, id quod non raro accidit, adversa fronte collidant. Atque haec quidem divisio modis versus Cosmae can. XIV odae quintae (vide Hirmol. p. 400) parum commendari videtur, reliquorum autem versuum modulationibus tantum non efflagitatur, siquidem duplum temporis spatium, quod priori syllabarum collidentium assignatur, suum locum in fine colorum habet. Quidquod in alio exemplo dochmiaci

*) Unum posthac cognovi versiculum similibus numeris decurrentem, Κοντάκιον I v. 1 p. 90:

ψυχή μου, ψυχή μου | ἀνάστα, τί καθεύδεις;

rhythmi Προσομ. IX v. 6 tertiae syllabae acutae in similibus tropariis duae syllabae respondent

. . ⋮ ⋮ . . vel . . ⋮ . ⋮ . . ⏑ – ⏑ – ⏑ – vel – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

δωρεὰν ἔλαβον.	ὡς κρουνοὶ βλύζουσι.	καὶ σεπτὸν σύμβολον.
ἡ ὁμόφρων σύσκηνος.	τῇ γὰρ κτίσει, δέσποτα.	οἱ προφῆται, κύριε.

unde byzantinis quoque temporibus creticam basin ἑξάσημον fuisse coniicias.

Sub finem huius capitis de colis eorumque numeris ut summam quaestionis complectar et quibus numerorum legibus carmina illigata fuerint, brevi definiam, byzantini melodi et cantores scrupulosa illa diligentia, qua veteres Graecos tritorum versuum, ut hexametri dactylici et tetrametri anapaestici, pedes dimetiendos et exaequandos curasse constat, spreta et neglecta non rhythmum, sed rhythmi quandam umbram consecuti sunt. Atque adeo numerorum natura eos latebat, ut nec magistri cola in pedes dirimenda esse monerent, nec musici lineis aliisve adminiculis ad modos in aequales particulas dissecandos uterentur. Pedum igitur divisionem cum spernerent, colorum divisio ultima erat, eaque tantum aberat ut aequabilitatem quandam partium spectaret, ut pleraque cola eiusdem troparii non modo numerorum genere, sed etiam magnitudine sibi dispares et dissimiles essent. Neque eadem, qua nostri musici, necessitate byzantini ad modos in pares pedes sive tactus dividendos adducebantur, quandoquidem omnia eorum carmina unisona erant neque nostra memoria in iis ecclesiis, quae vetera instituta observant, polyphonia in usu est. Neque vero corporis motus cum cantu consociati, quo veteres Graeci inprimis commovebantur, a christianis melodis ratio habenda erat: quantum autem illa societas ad pedes numerorum dimetiendos valuerit, ex nomine βάσεως, qua dipodiam iambicam trochaicamve significabant, et discrimine anapaestorum et melicorum poematum optime intellegas. Nam anapaesti, quorum sub ictibus choreutae incedebant, summa pedum aequabilitate conspicui erant, melici poetae trochaicos pedes cum dactylicis vel, si mavis, rationales pedes cum irrationalibus pedibus miscebant. Byzantini igitur musici neque cola in pedes dividebant neque rhythmi notionem eam, quam nos mente concipimus, noverunt; qua cum re illud quoque cohaeret, quod pausae spatium, maius an brevius sit, numquam indicant.

Quamquam autem et quantitatem syllabarum neglegebant et severis rhythmi legibus coerceri reluctabantur, tamen accentus in versibus faciendis ita disponebant, ut cola similitudinem quandam veterum versiculorum referrent; quae quidem res tam late patet, ut omnes lyricorum et scenicorum poetarum versus byzantinis modis aptari posse confidam. Neque equidem dubito, quin veterum cantilenarum modos, ut qui carminibus ipsis superstites esse soleant, byzantini melodi imitati sint, et servatorum modorum luce tenebrae veteris artis si minus discutiantur, at certe rarescant. Sed

ne similitudinem illam maiorem esse statuas, accentus non ea vis erat, ut syllaba et ictu erigeretur et duplum temporis spatium expleret. Licet enim acutas syllabas melodi non raro producerent, tamen maiori parti pedum dactylicorum byzantinorum non quaternae, ut veteribus, sed trinae temporis morae erant. Quin etiam hac ipsa re, quod acutae syllabae passim protrahebantur, rhythmi concinnitas turbata est. Sic ut exemplo rem illustrem, versui Ioannis can. IV supra allato

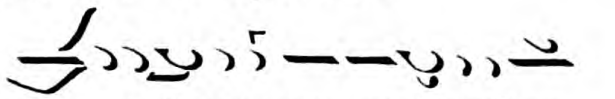

χο ρευε νυ υ υν και α γαλλου Cι ων.

si verborum accentum spectamus, aequales pedes sunt hi:

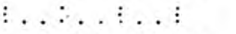

sed haec aequabilitas pedum hoc modo modulatione turbata est:

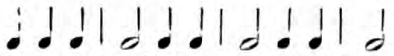

Etiam magis rhythmi concinnitas huius versiculi

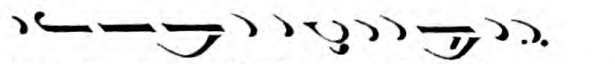

εν ο μο νοι ϕυλαττων την ποιμνην cου

syllaba acuta modo producta modo correpta turbatur, id quod ex schematis et verborum et modorum iuxta positis clarius elucebit:

Plurimum vero in protractis melodiis (ἀρχαῖc μελῳδίαις) musici ab iis, qui verbis expressi erant, pedibus discedebant, ita tamen ut ne hic quidem vim accentus plane neglegerent.

Denique haec erat praecipua lex melodis christianis proposita nec umquam violata, ut singula cola uno saltem loco syllabam acutam haberent; neque pauci versiculi in tropariis byzantinis occurrunt, quorum accentus uno excepto omnes fluctuant. Sed in iis quoque versiculis, quorum accentus pluribus locis concinunt, unus reliquis eminere et in modulatione clarius distingui solet. Atque ex hac causa illud quoque derivandum est, quod versus politici, utpote qui ex binis membris constent, duobus locis syllabam acutam numquam non habent. Plerumque autem insignis ille accentus in extrema versiculi parte positus est, quod cum in aliis numerorum generibus, tum in anacreonticis versibus apparet, qui cum secunda et quarta sede saepe, sexta numquam non acuuntur, ut in Photii carmine p. 47:

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον	Βάθοc cου τῆc coφίαc
προcφέρω coι, τῷ κτίcῃ,	κριμάτων τὰc ἀβύccουc
ἀπὸ καρδίας βάθουc	τίc λόγοc ἐξυμνήcει,
coι δόξαν ἀναπέμπω.	δέcποτα τῶν ἁπάντων;

Quae cum ita sint, modorum indoles in clausulis colorum maxime conspicua fit, et cantoris vox, cum in priore parte versus a pronuntiandi

tenuitate vix recedat, hic flecti et modulate moveri coepit. Clausularum autem in brevioribus melodiis (cυντόμοις μέλεcι), neque si numeros, neque si sonos spectamus, magna varietas erat; plurima his schematis comprehenduntur:

bisyllabae 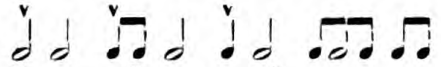

trisyllabae

quaternariae
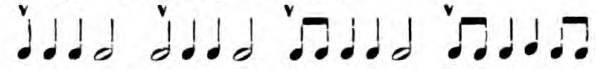
unaquaeque autem clausula quod modo breviore, modo prolixiore modulatione expressa est, hoc cum discrimine colorum, quae priorem vel medium et eorum quae extremum periodi locum obtinent, cohaeret, qua de re sequenti capite fusius disputabimus.

Hunc igitur clausularum concentum praecipuam legem artis byzantinae esse monui, eandemque ab arte veterum poetarum graecorum haudquaquam abhorrere iudico. Atque hoc quidem in propatulo est, tria quae proposui clausularum genera aptissima esse versibus veteribus, velut primum dactylico hexametro, Sapphico hendacasyllabo, paroemiaco anapaestico, alterum trimetro iambico, trochaico septenario, dochmiaco, tertium choriambicis versibus et galliambis. Plus iam illud valet, quod veteres quoque Graeci praecipuum accentum ab exordio versus removere consueverunt, id quod cum ex duobus ultimis pedibus versus dactylici ita a politioribus poetis latinis fere compositis, ut ictus versus cum accentu verborum concineret, tum ex maiore licentia primi pedis aeolicorum et glyconeorum versuum apparet. Nam si poetae graeci ordini logaoedico, dactylico, choriambico pedem dissyllabum ἀδιάφορον, quam basin G. Hermannus vocavit, praemittunt

. . – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪

. . – ∪ ∪ – ∪ –

. . – ∪ ∪ – – ∪ ∪ – ∪ –

causa huius licentiae inde repetenda esse videtur, quod primus pes ictu vocis, apud veteres Graecos cum syllaba longa fere coniuncto, ita carebat, ut nihil referret, utrum iambico an trochaico vocabulo, spondeo an pyrrichio explereretur. Contra si elegantissimus quisque poeta latinus discrepantiam ictus numerorum et accentus verborum in clausula hexametri et versus Sapphici vitavit, hoc ea de causa fecisse probantur, quod quo maior vis ictus erat, eo magis repugnantia accentus hominum aures offendebat. Maxime vero meam opinionem de vicissitudine inter cola byzantinorum et veterum poetarum graecorum intercedente praecepta veterum scriptorum artis metricae de pedibus compositis confirmare videntur. Illi enim pluribus pedibus simplicibus unum pedem compositum (πόδα cύνθετον) effici et pedis compositi vim fere eandem, quam coli sive membri esse docuerunt, qua de re nuper

in libro Die metrische Ueberlieferung der pindarischen Oden S. 51—54 commentatus sum. Iam cum ea pedis natura sit, ut ex duabus partibus, arsi et thesi, constet, cola glyconea, ithyphallica, paroemiaca, prosodiaca nomen pedum ea re meruisse necesse est, quod singula singulis ictibus percutiebantur. Hoc autem aliter fieri non potuit, quam ut aut unam syllabam longam cuiusque coli solam ictu percussam esse aut unius pedis simplicis ictum reliquorum pedum simplicium ictus depressisse dicamus. Hoc alterum cum et ipsum veri similius sit, tum ex similitudine modorum carminum byzantinorum probabile fit, quod ut facilius perspiciatur, compluria schemata byzantinorum et veterum colorum oculis lectorum subiiciamus:

Ἄχραντε παρθένε	: . . . ⁞ .	– ◡ – ◡ ± –
Τὴν ὡραιότητα	: . . ⁞ . .	– ◡ ◡ ± ◡ –
Ὅλην ἀποθέμενοι	: . . . ⁞ . .	– ◡ – ◡ ± ◡ –
Οὐκ ἀπ᾽ ἀνθρώπων	: . . ⁞ .	– ◡ ◡ ± ◡
Καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο	: · ⁞ . . ⁞ . .	– ◡ ± ◡ ◡ – ◡ –*).

DE VERSIBUS ET PERIODIS.

Versiculi, de quibus hucusque disputavimus, fere membra maioris versus vel periodi sunt. Quo modo enim psalmorum versus ex pluribus membris constant, eodem modo christianorum quoque tropariorum versus, psalmorum canticorumque sacrorum versibus illi quidem intermixti, rarissime ex singulis, plerumque ex binis trinisve colis sive membris compositi sunt. Sic quarti cathismatis duo primi versiculi et tres insequentes

Ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς
ἐχθροῖς βλασφημοῦσι σε | καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν | Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.

singulas periodos efficiunt. Neque solum hebraicorum psalmorum, sed veterum quoque Graecorum carminum similitudine plura membra in unius versus vel periodi corpus coniuncta firmantur. Nam plerosque versus veteres, ut dactylicum hexametrum, iambicum trimetrum, anapaesticum tetrametrum, galliambicum et priapeium ex binis membris constare et qui maiorem in longitudinem excreverint et tribus pluribusve membris constent, periodos sive circuitus appellari novimus. Lyricos vero poetas versibus in sua cola dirimendis magis quam pedibus numerorum dimetiendis animum advertisse cum ex aliis rebus, tum ex caesura hexametri tantum non semper observata apparet. Namque si Aristoxenus Mario Victorino II, 2 teste hexametrum aut in sex pedes per monopodiam aut in tres per dipodiam dividi aut in duas partes per cola duo dirimi statuit, ultima divisio ad artem lyricorum poetarum, cuius colorum divisio propria erat, referenda

*) Alterum, non tertium pedem huius versiculi cur primario ictu feriri monuerimus, non tam ex accentibus, quam ex modis supra allatis apparet; nam cum et tertia et sexta syllaba huius versiculi acuta sit, tertiae vis dupla temporis mora augetur.

esse videtur. Hoc quoque memoratu dignum est, poetas graecos et latinos, quo recentiores aevoque christiano propiores fuerint, eo maiorem diligentiam versibus certo quodam loco incidendis caesuraque in cola dividendis impendisse. Poetae igitur byzantini quod binos pluresve versiculos in singulos versus coniungebant, vestigiis artis et hebraicorum et graecorum poetarum insistebant.

Priusquam autem de versuum periodorumque compositione disseramus, nos exponere par est, quibus rebus cognosci possit, quae membra coniungenda sint et quo loco versus cuiusque finem constitui oporteat. Atque primum omnium in libris et manu scriptis et typis repraesentatis ut cola lineolis punctisve divisa, ita versus nullo modo descripti sunt. Neque hoc quidem mirum est, siquidem iis, qui quomodo et colorum et versuum divisionem significarent nesciebant, colorum divisio potior non videri non potuit. Perpauci tantum versus ita in libris digesti sunt, ut versus finis magis quam colorum divisio appareat, versus dico canonum iambicorum Ioannis, quorum artificiosa compositio trimetris versibus in sua cola solutis obliterata esset*), et Theophanis vel Ioannis duorum carminum (v. p. 240 sq.), quae ita adornata sunt, ut literae initiales versuum acrostichidem efficiant.**) Idem igitur in byzantinis tropariis, quod in carminibus poetarum lyricorum et scenicorum usu venit; nam haec quoque carmina in codicibus inde ab grammaticorum Alexandrinorum temporibus ita exarata esse constat, ut cola sive membra divisa, versuum fines non significati sint. Quod igitur Boeckhius, cuius memoriam pie semper colam, in Pindari carminibus edendis instituit, ut quibus ex periodis quaeque stropha constaret, primus indagaret et oculis lectorum subiiceret, idem ego in his carminibus christianis digerendis spectavi, ut et versus et cola dividenda curarem. Neque tamen iisdem, quibus ille, indiciis in periodis dirimendis usus sum. Veteres enim poetae lyrici et scenici versus fine numquam vocabulum ita dissecabant, ut priorem verbi partem priori, sequenti versui posteriorem tribuerent; praeterea in fine versus sive periodi neque ancipitem syllabam neque hiatum, quem aliis locis sedulo vitabant, admittere dubitabant. His igitur tribus indiciis in veteribus carminibus utimur, ut, quo loco singuli versus finiantur, cognos-

---

*) Uno tamen loco, can. III od. θ′ v. 4, 5 melodia Hirmologii p. 407 ab iamborum divisione in hunc modum recessit:

versuum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.
modorum divisio: Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον νοεῖν·
ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

**) In hoc quoque carmine melodia Hirmologii p. 309 a divisione versuum, qualem acrostichis indicat, ita discrepat, ut quarta periodus ab διὸ καὶ χαίρων, non ab εὐλογεῖτε πάντα, ut debebat, initium capit. Qua autem ratione Theophanes vel Ioannes (vide notas p. 236) in hoc carmine usus est, eam Georgium Siculum et S. Bartholomeum imitatos esse Pitra Hymnogr. p. 18 monet.

camus. At in tropariis byzantinorum melodorum neque ex ancipite syllaba neque ex hiatu quidquam concludi potest, siquidem et quantitatem syllabarum prorsus neglegebant et hiatum non eadem, qua veteres poetae, diligentia fugiebant. Neque finito vocabulo (τελείᾳ λέξει) tantum hic, quantum in veteribus poetis, adiuvamur. Illi enim et inprimis princeps poetarum lyricorum, Pindarus, cum saepe duo cola verbo continuato coniungerent (συνῆψαν), numquam hac licentia in fine periodorum abusi sunt; byzantini melodi, recentiorum poetarum graecorum latinorumque exemplum secuti, rarissime fine coli vocabulum diremerunt, unde finitum vocabulum tenuissimum indicium finis versus vel periodi factum est. Ne tamen umquam vocabulum in duo cola dissectum esse negem, nonnulli loci prohibent, ut

Ioannis can. I od. γ′ v. 18 > 33:

φέρων τε παντεπόπτα | τῆς ἁμαρτίας.
ἰδεῖν ἀφράστως | ἀξιωθεὶς τὸν τύπον.

Ioannis can. III od. ζ′ v. 82 > 92:

σέβειν τὸ χρυσότευκτον | ἄψυχον βρέτας.
ἔνθους Ἰωὴλ | τοῦ θεαρχικωτάτου.

Ioannis can. IV od. α′ v. 3 > 9:

καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν | Χριστὸς ὁ θεός.
ἐξαστράπτοντα | καὶ χαίρετε φάσκοντα.

Ioannis can. IV od. ε′ v. 49 > 53:

καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προσοίσομεν τῷ δεσπότῃ.
οἱ ταῖς τοῦ ᾄδου σειραῖς | συνεχόμενοι δεδορκότες.

Cosmae can. V od. α′ v. 4 > 16. v. Hirmologium p. 321:

δυσμενεῖς ὁρῶντες | ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους.
ὡς ὀφθήσομαι | λαμπρότερον ἡλίου ἐξαστράπτων.

Cosmae can. VI od. α′ v. 4 > 10:

ἐξαρχούσης Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων.
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | σοι παρέστησαν ἄρδην.

Sergii v. 11 > 83 > 203:

ἐξίστατο καὶ ἵστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.
ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντες εἴπον.
ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες | πιστῶς βοῶμεν.

His autem in versibus canendis non verba dissecant, id quod ex ea, qua nos in periodis veterum poetarum dividendis utimur, ratione concludere possis, sed nunc hoc, nunc illo loco, ut lineolis rectis significavimus, cola dividunt, ut ἐν τελείᾳ λέξει unumquodque colum finiatur. Neque hoc in iis

versibus solis faciunt, qui eodem loco dividi nequeunt, nisi verbum dissecare velis, sed etiam in aliis, in quibus mobili caesura rectius sententia dividitur, ut in

Ioannis can. VIII od. ξ' v. 126 > 139:

πέτραι δὲ ἐςχίσθηςαν· | διὰ ςταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος.
χαῖρε ἡ παγκόςμιος χαρὰ, | δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.

Ioannis can. IV od. η' v. 99 > 103, conf. Hirm. p. 380:

ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.
ὑμνοῦντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Quod vero aliam nos in veteribus carminibus dividendis rationem inimus, nescio an falso faciamus et veteres cantores Pindari Ol. I, vv. 1, 31 varie dividentes eandem, quam byzantini, rationem secuti sint:

Ἄριστον μὲν ὕδωρ ὁ δὲ | χρυςὸς αἰθόμενον πῦρ.
χάρις δ' ἅπερ ἅπαντα τεύχει | τὰ μείλιχα θνατοῖς.

Librarii certe codicum quod saepissime respondentes versus strophae et antistrophae sic diviserunt, ut ne vocabuli partes discinderentur, non oscitasse, sed morem sua aetate comprobatum secuti esse videntur.

His igitur subsidiis, quibus Pindari Aeschyli Aristophanis cantica dividentes adiuvamur, in tropariis christianorum poetarum digerendis destituti, modorum indiciis, manifestioribus illis quidem sed magis fluctuantibus, utimur. Haec igitur Paranicas meus secutus, quo loco coli, quo versus finis statuendus esset, mihi indicavit cantuque comprobavit. Modulationum vero libros perscrutatus rationes amici fere ubique μαρτυρίαις, id est altitudinis vocis explicatis notationibus, periodis modorum interpositis, confirmatas intellexi; neque tamen numquam Paranicae et librorum divisiones secum pugnabant, quod non mirabitur, qui quantopere cantores omnium temporum modulationes paululum ex suo arbitrio variare soleant, reputaverit. Denique licentiae quaedam metricae, ut pes creticus ⁝ . . cum choriambico ⁝ . . ., vel spondaicus ⁝ . cum cretico ⁝ . . in fine periodi commutatus, de quibus infra explicatius disseram, viam a Paranica meo patefactam muniverunt. Atque hae quoque licentiae cum modorum natura cohaerent; mediis enim in versibus cola brevioribus clausulis claudebant, in ultimis, cum prolixioribus vocis flexibus syllabarumque numerum superantibus uterentur, nihil obstaculo erat, quominus pro tribus syllabis quatuor ponerent.

Colorum vero et versuum divisionem ut animis oculisque hominum patefacerem, duplicem rationem inii: aut unum in versum cola ita coniunxi, ut lineola membra versus distinguerem, aut secundum et tertium membrum amplius a margine removi; neque certis quibusdam causis, ut alteram utram rationem sequerer, commotus sum, sed typothetarum commodis nec non arbitriis obtemperavi. Sic primi versus Ioannis can. VII et Iosephi can. II, quamvis iisdem modis utantur, modo hoc, modo illo modo exarati sunt:

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου
καὶ πληρωθήσεται θαύματος.
Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐσφραγισμένην σε πνεύματι.

Praeterea cum duorum vel trium versuum modi haud raro ita cohaereant, ut maior incisio in fine extremi versus fiat, hanc quoque rationem typographicis adminiculis hoc duplici modo indicavi p. 81 et 129:

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος
ὦ μυστηρίου καινοῦ!
ὦ φρικτῆς ἐγχειρήσεως!
ἡ παρθένος ἔλεγεν.
Βασιλικῶς μοι ὑπέγραψας | ἐλευθερίαν βαφαῖς
ἐρυθραῖς τῶν δακτύλων σου | αἱματώσας, δέσποτα.

Atque hanc quidem complurium versuum comprehensionem, quam vetere nomine περικοπῆς dicere mihi liceat, veteribus quoque poetis cognitam et usurpatam fuisse nuper intellectum et ab Rossbachio Westphalio Brambachio Schmidtio subtili iudicio demonstratum est. Atque in veteribus quidem carminibus huius rei argumenta ex numerorum indole et sententiarum finibus repetenda sunt, in byzantinis aperta et luculenta testimonia modulationes praebent, sed ne sententiarum quidem indicia plane desunt; pleraeque enim pericopae maiore interpunctione clauduntur, id quod strophis cum aliis tum Προσομοίων IV inter se comparatis manifestum fit.

Huic secundo capiti de versibus et periodis hunc finem imponere constituimus, ut aliquot exempla versuum cum suis schematis apponerem, quibus in exemplis selegendis id potissimum egi, ut byzantinos melodos veterum poetarum versus suo more imitatos esse demonstrarem. Modos autem versuum qui cognoscere velit, ex indice carminum, quo quaeque melodia exstet, cognoscat.

VERSUS DACTYLICI ET ANAPAESTICI.

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ . . ⁝ . – ◡ ◡ – ◡ ◡ – – – ◡ ◡ – ◡ ◡ – –
ἡ μετὰ τόκον παρθένος | καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα (Cosm. VI θ′, 5)

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ . – ◡ ◡ – ◡ ◡ – – – ◡ ◡ – –
αἱ μυροφόροι γυναῖκες | ὄρθρου βαθέος (Ἰδιομ. τοῦ Πάσχα v. 15)

: . . ⁝ . . ⁝ . | : . . ⁝ . . – ◡ ◡ – ◡ ◡ – – – ◡ ◡ – ◡ –
τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα (Προσομ. II, 1)

: . . ⁝ . . ⁝ | : . . ⁝ . . ⁝ . – ◡ ◡ – ◡ ◡ – – ◡ ◡ – ◡ ◡ – –
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ (Ioan. V, α′ 9, Hirm. 385)

. . ⁝ . . ⁝ . | . ⁝ . . ⁝ ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ ◡ –
ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἀρρεύστως υἱῷ (Cosm. VI θ′, 5) *)

*) Hic versus utrum in duo cola dissecandus sit necne, dubitari posse video, quoniam nec modis (vide Hirm. 261), ut versum dividamus, cogimur, et quaternum pedum anapaepaesticorum colis nihil frequentius apud veteres poetas fuisse constat. Sed caesura post

.⁝..⁝.|..⁝..⁝. ∪ _ ∪ ∪ ⏑ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ _

εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας (Ioan. V, ζ′, 77)

.⁝..⁝..|⁝..⁝..⁝ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _ ∪ ∪ _

ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς (Κάθισμα IV, 1)

VERSUS TROCHAICI ET IAMBICI:

⁝.⁝.⁝...⁝ |.⁝...⁝. tetram. troch. acatalecticus.

ὁ βουλήσει ἅπαντα ποιῶν | ὁ καὶ μετασκευάζων (Ioan. VIII, η′, 146)

..⁝.⁝..|...⁝.⁝.. tetram. troch. catal.

φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα (Ioan. IV, δ′, 30)

⁝...⁝..|...⁝...⁝ tetram. troch. catal.

πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστούς (Cosm. VI, α, 3)

⁝...⁝ |...⁝.⁝. hexapodia trochaica.

ἔσωσε λαὸν | θαυματουργῶν δεσπότης (Ioan. I, α′, 1)

⁝...⁝ |.⁝...⁝. hexapodia trochaica.

ῥᾳον σιωπήν· | τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε (Ioan. I, θ′, 117)

⁝.⁝..|.⁝...⁝. hexapodia trochaica.

ἄγων ἅπαντας | πρὸς σέλας ζωηφόρον (Ioan. I, δ′, 39)

⁝...⁝..|.⁝.⁝. hexapodia trochaica.

σύμφωνον ἐθρόησεν | ὀργάνων μέλος (Ioan. III, ζ, 81)

..⁝.⁝..|...⁝. hexapodia trochaica.

φωταυγὸς ἐξώρουσεν | ἀνθρώπων γένους (Ioan. II, ϛ′, 69)

...⁝.⁝..|.⁝...⁝. tetram. iamb. catal.

τὸν λίθον θεωρήσασαι | ἀποκεκυλισμένον (Constant Ἑξαποστ. v. 8)

...⁝...⁝ |...⁝...⁝ tetram. iamb. acatal.

στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν | πεφοινιγμένος τὴν στολήν (Ioan. VIII, δ′, 52)

...⁝...⁝ |...⁝.. heptapodia iambica.

τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ | τὰ νικητήρια (Sergius cont. v. 1)

.⁝...⁝..|.⁝...⁝.⁝. tetram. iamb. hypercatal.

ἐξίστατο καὶ ἵστατο | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα (Sergius hym. acath. 5)

...⁝.|.⁝.⁝.|...⁝.. ∪ _ ∪ _ _ | ∪ _ ∪ _ _ | ∪ _ ∪ _ ∪ _

τῇ τῶν ὁσίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ | ἀντιφθεγγόμενος (Cosm. VI, ζ′, 104)

---

septimam syllabam nusquam non facta divisioni versus favere videtur; quod indicium secutus persaepe etiam alias minutiora cola dividere possis, ut Theophanis στιχ. v. 1 p. 122:

πανεύφημοι μάρτυρες | ὑμᾶς. οὐδεὶς ἀναμάρτητος, | οὐδείς.
σοῦ, σῶτερ, δεόμεθα | τῆς σῆς ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ σά.

Neque codices in his minusculis colis dividendis non variant. Sic primi versus duae extremae syllabae a reliquo versu in libris prelo excusis non separantur, in codice D disiunctae inveniuntur. Causa autem huius inconstantiae inde repetenda esse videtur, quod in prolixioribus (ἀργοῖς) melodiis versum in plura, in brevioribus melodiis (συντόμοις) in pauciora cola dividi par erat.

..:..|.:...:..|.:.:.. – ◡ – ◡ – |◡ – ◡ – ◡ – ◡ – |◡ – ◡ – ◡ –

οὐκ ἐλάτρευσαν|τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες|παρὰ τὸν κτίσαντα (Ioan. VII, ζ′, 94)

:...:..|:...:.. – ◡ – ◡ – ◡ – |– ◡ – ◡ – ◡ –

τότε μὲν τυπούμενος, | νῦν δὲ ἐνεργούμενος (Ioan. VII, η′, 116)

...:...:|:...:. ◡ – ◡ – ◡ – ◡ – |– ◡ – ◡ – ◡

τὴν ἐκ παρθένου σου, Χριστὲ, | φέγγος ἀστραπῆς σου (Cosm. VI, δ′, 39)

:...:.|.:.:.. – ◡ – ◡ – ◡ |◡ – ◡ – ◡ –

καὶ μετεωρήσας | ἀσχέτως βρίθουσαν (Octoech. p. 100 od. γ′ v. 2)

..:.|.:..:..

τὴν εἰρήνην | παράσχου μοι, φιλάνθρωπε (Cosm. XII, α′, 4).

Duobus in ultimis versibus duo cola ita collidunt, ut eorum coniunctione id numerorum genus efficiatur, quod aliis exemplis iam illustrabo:

VERSUS LOGAOEDICI ET MIXTI:

.:.:..:.|:.:..:. ◡ – ◡ – ◡ ◡ – ◡ |– ◡ – ◡ ◡ – ◡

ὁ τοῦ φωτὸς διατμήξας | τὸ πρωτόγονον φάος (Cosm. V, ε′, 62)

:..:..|:..:.. – ◡ ◡ – ◡ – |– ◡ ◡ – ◡ –

τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου (Κάθισμα II, 1)

:..:.|:....:. – ◡ ◡ – ◡ |– ◡ ◡ – ◡ – ◡

νῦν σοι τελοῦσιν | ὕμνον ὡς εὐεργέτῃ (Ioan. I, ε′, 53)

:..:.|..:..:. – ◡ ◡ – ◡ |– ◡ – ◡ ◡ – ◡

ἔλθοις πορίζων | εὐχερῆ τε τὴν τρίβον (Ioan. I, ε′, 4)

:...:..|:..:..:.. – ◡ – ◡ – ◡ – |– ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ –

ἔδωκας σημείωσιν | τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε (Προσομ. V, 1)

.:...:|..:..:. ◡ – ◡ – ◡ – |◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡

τὸν τάφον σου, σωτὴρ, | στρατιῶται τηροῦντες (Κάθισμα I, 1)

....:...:|:..:..:..:.. – ◡ – ◡ – ◡ – ◡ – |– ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ –

σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ | θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύι δεδόξασται (Ioan. VIII, α′, 1)

:...:..|:..:.. – ◡ – ◡ – ◡ – |– ◡ ◡ – ◡ –

ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε (Προσομ. VII, 3)

:..:..:|.:.:.:. – ◡ ◡ – ◡ ◡ – |◡ – ◡ – ◡ – ◡

τῷ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς | Χριστῷ συνόντες παῖδες (Cosm. V, ζ′, 110)

:..:..:.|:.:.. – ◡ ◡ – ◡ ◡ – ◡ |– ◡ – ◡ –

χαῖρε, λυχνία καὶ στάμνε, | μάννα φέρουσα (Ios. II, δ′, 45)

:..:.|:..:.|:..:.. – ◡ ◡ – ◡ |– ◡ ◡ – ◡ |– ◡ ◡ – ◡ –

ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου | παραλαμβάνεται (Cosm. I, γ′, 33)

.:.:.|...:.|:.:..:. ◡ – ◡ – ◡ |◡ – ◡ – ◡ |– ◡ – ◡ ◡ – ◡

παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον | πάλιν μένει παρθένος (Καθ. VI, 8).

Antequam ad tertium caput huius libri, quo de compositione stropharum agam, progrediar, hoc loco commentationem de locis legibus numerorum

repugnantibus inserere visum est. Nam qui carmina byzantina edenda susceperit, eum legibus, quas de numero syllabarum, accentuum concentu, caesurae constantia exposui, tamquam regula in versibus digerendis et verborum textu constituendo uti par et consentaneum est. Equidem non solum illas leges primus aperui, sed etiam earum norma in multis locis, qui turbati et corrupti in editionibus ferebantur, emendandis et rectius disponendis nec non in variis lectionibus codicum examinandis usus sum. Quamvis enim libri in vulgaribus carminibus magnopere inter se dissidere soleant, tamen plerumque res ita comparata est, ut neutra lectio legibus numerorum repugnet. Sic, ut unum ex multis exemplum afferam, in Προσομ. II, γ′, 11 hoc modo codices G et F variant:

ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν | τῇ βροντοφώνῳ σου γλώττῃ.
ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀναφωνῶν | τῇ βροντοφόρῳ σου γλώττῃ.

En duo verba aliter alio in codice scripta, ita tamen variata, ut utraeque lectiones syllabarum et numero et accentu concinant. Sed praeter eos locos, quibus libri varias nec modis obstrepentes lectiones suppeditabant, et praeter illos, quorum errores facile removeri poterant, alii occurrebant, qui cum leges numerorum turbarent, tamen corruptelae suspitionem non admittere videbantur. Atque minus quidem illa troparia animum offendebant, quorum accentus non ex omni parte concinebant. Nam cantores graecos cantilenas ita canentes ipsi audivimus, ut non solum praecipuos accentus, quorum concentu numeri modique cuiusque versus continentur, clara et distincta voce exprimerent, sed ne reliquos quidem prorsus neglegerent, quos cum aliis locis aliis in tropariis ponere poetae non dubitarent, factum est, ut etiam numeri versuum sibi respondentium paululum variarent. Idem autem etiam apud veteres Graecos usu venisse, inde concludas, quod duarum formarum versus glyconei

– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – – ⏑ ⏑ – ⏑ –

altera, ut quae assurgentem vocem melius adiuvet, fere in exordio strophārum, priore in mediis et ultimis periodis utebantur, cuius rei cum innumera documenta afferri possint, unum carmen Pindari Nem. II laudo. Praeterea hoc quoque accidit, ut cum protypi carminis alios alii praecipuos accentus esse ducerent, harum discrepantium opinionum notae in similibus (προσομοίοις) tropariis expressae sint. Sic versiculi celeberrimi Ὅλην ἀποθέμενοι (vide p. 76) alii praeter quintam syllabam primam quoque numquam non acuebant, alii, cum in quintae syllabae accentu solo legem modorum positam esse sensissent, secundae quam primae syllabae secundas partes tribuere malebant, id quod ex primis versiculis duorum similium carminum clarius elucebit:

στιχ. ζ′. ὅλην ἀποθέμενοι.
ὅλως ἀγαπήσαςα.
παίδων ἐστερήθητε.

στιχ. ε′. ὁ πλάστης μου κύριος.
στολὴν θεοΰφαντον.
παράδειςε πάντιμε.

et simile quiddam in tertio colo eiusdem carminis factum est:

στιχ. β′. καὶ τῷ θείῳ πνεύματι.
τοῦ ἁγίου πνεύματος.
καὶ θυμὸν κινήσαντες.

στιχ. ϛ′. τοῦ πνεύματος ὄργανα.
πυρὸς κατεφρόνησας.
ὄνυξι ξεόμενοι.

Sed hae discrepantiae versuum sibi respondentium leviusculae sunt et ex modorum variationibus facilem explicatum habent. Multo gravius illud est, quod etiam numero syllabarum sat multi versus sibi respondentes differunt, cuius rei supra iam mentionem inieci. Atque longe plurimae quidem discrepantiae ad clausulas versuum pertinent, et cum protractis modis clausularum cohaerent. Inprimis pes creticus, ut metrica nomina ad rhythmica carmina transferam, tam saepe cum choriambico commutatus invenitur, ut pauca exempla afferre satis esse ducamus:

Καθ. IV, 1: ταχὺ προκατάλαβε | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς.
τὰ ῥεῖθρα ἡγίασας | τὰ Ἰορδάνεια.
Καθ. IV, 6: μόνε φιλάνθρωπος.
ῥύσαι ἡμᾶς πειρασμῶν.
Προσομ. II, 1: τῶν οὐρανίων ταγμάτων | τὸ ἀγαλλίαμα.
ἡ θεοκίνητος λύρα | τῶν οὐρανίων ᾠδῶν.
Roman. vv. 6, 47: καὶ διδάσκων, φησὶν, | οὕτος μέγας ἐστίν.
καὶ μικρὸν ὡς δειλοῖς | αἰνιττόμενος. conf. vv. 11, 19,
Theophan. I, γ′, 4: ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶς ὁ Χριστός. [22, 24.
τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον. conf. ε′, 4. ϛ′, 6. ζ′, 3. η′, 2, 3.
Ioannes VII, ζ′, 3: ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες.
τὴν μνήμην σέβοντες | πρεσβύται καὶ ἄρχοντες.
Cosm. XIII, α′, 3: ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν σεσωσμένων οἱ παῖδες.
ἐν κατωτάτοις τῆς γῆς | ἀπὸ γάρ σου οὐκ ἐκρύβη.

Cognata huic discrepantiae altera est, qua hos pedes – ⏑ ⏑ – et – ⏑ ⏑ ⏑ – in clausulis commutaverunt; sed ut illius creberrima, sic huius paucissima exempla sunt, velut

Καθ. VII, 1: τὸ προσταχθὲν μυστικῶς.
ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβίμ.
Ioan. VI, α′, 1: τῷ σωτῆρι θεῷ | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαόν·
Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβίμ.
Andr. I, α′, 3: θεὸς τοῦ πατρός μου | καὶ ὑψώσω αὐτόν.
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ | ἀλλ᾽ ὡς εὔσπλαγχνός μοι δός.

Plus offensionis commutatio pedis spondaici cum cretico in clausulis versuum habere videtur, et erat, cum coniecturis huius discrepantiae exempla removere tentarem. Sed cum protracta spondaicae clausulae modulatione haec quoque commutatio excusari videatur et simillimae licentiae exempla in latinis sequentiis crebro occurrant (conf. K. Bartsch Die latein. Sequenzen des Mittelalters S. 41 f.), non iam versus tentare conabor, quales sunt

Καθ. VI, 3, 10: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε.
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα | συστησάμενον.

Ioan. IV, η′, 1: αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα.
δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος.
Ioan. V, γ′, 2: τῶν ἐντολῶν σου.
ὁ ἀπερίγραπτος.
Cosm. V, θ′, 1: ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη.
καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα.

Denique ad clausulae licentias hos quoque pedes $- \breve{} - \breve{}$ et $- \breve{} \breve{} - \breve{}$ commutatos rettulerim, ut

Καθ. VI, 3: ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου | θεοτόκε.
καὶ πῶς γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δῦναι.
Ioan. V, α′, 1: ᾄσωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας.
ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ.
Cosm. V, θ′, 4: ἐπὶ γῆς καὶ ἀνθρώποις συνανεστράφη.
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑφίστου, σθένος.

Quidquid licentiae hucusque comprobavi, cum prolixitate modorum clausularum ita cohaeret, ut cum in aliis tropariis una syllaba cum duplici vocis flexu pronuntianda esset, in aliis duo illi soni in duas syllabas dispertirentur. Simili autem licentia veteres quoque poetas graecos usos esse certis numerorum indiciis concludi potest. Neque enim casu aut temere factum est, ut in dochmiacis periodis pro pede cretico ultimi dochmii molossum ponerent, ut Aesch. Choeph. 935, Eur. Ion 678, Orest. 1490:

ἔμολε μὲν δίκα | Πριαμίδαις χρόνῳ | βαρύδικος ποινά.
ὅταν ἐμὰ τύραν|νον εὐπαιδίαν | πόσιν ἔχοντ' εἰδῇ.
ἔμολε δ' ἁ τάλαιν' | Ἑρμιόνα δόμους | ἐπὶ φόνῳ χαμαι|πετεῖ ματρὸς, ἃ| νιν ἔτεκεν τλάμων.

Nam cum modorum varietatem syllabarum quantitate exprimere studerent nec tamen longius ab recepta pedis dochmiaci forma recedere auderent, protractam clausulae modulationem lenissimo indicio syllabae ancipitis $\breve{} - - \breve{} -$ indicaverunt. Quamquam prolixas clausularum modulationes latius apud veteres poetas patuisse et ad simpliciores versuum formas variandas plurimum valuisse mihi persuasum est; sed hanc quidem rem ea, qua par est, diligentia persequi non huius loci esse videtur.

Licentiae in fine versus admissae contraria est alia multo rarior, qua usi melodi aut anacrusi versum auxerunt aut modo ab iambico, modo ab anapaestico pede exorsi sunt. Sic Romanus in longa oda viginti quatuor stropharum quod octavo versui nunc decem, nunc undecim syllabas inclusit, hanc duplicem formam

. : . . ⁞ . . ⁞ . . . . : . . ⁞ . . ⁞ . .
82 σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι. 49 ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα.

ante oculos habuisse videtur, quo simili modo veteres poetas primo pede trimetri modo iambico, modo anapaestico usos esse constat. Confer praeterea Cosm. XI, ζ′, 4; Προσομ. VIII, δ′, 1.

Denique ne media quidem pars versus ea licentia prorsus caret, ut anapaestus iambi, vel dactylus trochaei locum obtineat, velut

Προσομ. II, 3: ἄχραντε παρθένε | σῶσον ἡμᾶς.
φύλακα καὶ ῥύστην | ὑμνοῦμεν πιστῶς.
Ioan. VI, α΄, 1: τῷ σωτῆρι θεῷ.
ᾄσωμεν πάντες λαοί.
Theophanes I, η΄, 1: ἄκουε κόρη παρθένε ἁγνή.
νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς.
And. I, ϛ΄, 3: καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶς | τὴν ζωήν μου.
ἵνα μὴ τὸ χάσμα τῆς γῆς | σὲ συγκαλύψῃ.

Sed rara sunt huius licentiae exempla nec scio an librariorum errori debeantur, praesertim cum ne modis quidem satis excusationis habeant. Neglegentia vero melodorum factum est, ut hic illic versus toto pede abundet, ut

Cosm. I, α΄, 5: Φαραὼ τοῖς ἅρμασιν | κροτήσας ἤνωσεν.
κατελύθη φρύαγμα, | ἀπάτη ἀνετράπη δέ.
Cosm. IV, η΄, 3: τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντες.
πρὸ προσώπου τοῦ θείου.
Cosm. V, α΄, 4: δυσμενεῖς ὁρῶντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυχίους.
ἐπιγνώσεσθε φωτὶ, ὡς ἐξαστράπτω ἀπροσίτῳ.
Ioan. VIII, ζ΄, 5: ἐν τῇ γαστρί σου ὁλόκληρον, δι' ἧς ἡμῖν ἐξανέτειλεν.
διὰ σταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος καὶ κραταιᾷ χειρὶ συν-

conf. Ioan. IV, η΄, 1; VI, α΄, 4; Theoph. I, θ΄, 1. [ανέστησας.

Sed in his omnibus locis ne subtiles rationes musicas scruteris, poeta grata quadam neglegentia severitatem legis violasse videtur, qua in re hoc mirum accidit, quod in latinis sequentiis similiter totos pedes contra numerorum regulam interpositos Bartschius l. l. indagavit.

DE STROPHARUM COMPOSITIONE.

Pluribus ex versibus coniunctis strophae sive, ut byzantino nomine utar, troparia efficiuntur. Veterum Graecorum strophae aut paribus aut disparibus versibus constabant, sed longe plures disparum versuum erant, siquidem pares versus in epicis poematis et diverbiis (ἐν ποιήμασι κατὰ στίχον) continuare, dispares in lyricis carminibus stropharum periodis includere consueverant. Christiani autem melodi ita in duas partes discesserunt, ut latini et syri fere ex paribus, graeci ex disparibus colis versibusque strophas componerent. Nam praeter Anacreontea, quae, cum veteris ludicrae poesis formam imitarentur, ex dignitate carminum ecclesiasticorum excludebantur, unum tantum carmen graecum novi, cuius strophae ex paribus colis constant, megalynaria dico die festo τῆς ἁπαντῆς Χριστοῦ (2. Febr. vide p. 84) cantata:

Ἀκατάληπτόν ἐστιν
τὸ τελούμενον ἐν σοί
καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς,
μητροπάρθενε ἁγνή.

Ἀγκαλίζεται χερσὶν
ὁ πρεσβύτης Συμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν
καὶ δεσπότην τοῦ παντός.

Huius enim carminis strophis ex quatuor trochaicis dimetris catalecticis compositis cum hymnis latinis summa similitudo est, nulla cum byzantinis carminibus, quo aegrius ferimus neque auctorem carminis memoriae proditum esse, neque quo tempore scriptum sit liquere. Canonum autem iambicorum Ioannis Damasceni strophae et ipsae ex paribus versibus constare videntur; nam singulae strophae, si syllabarum quantitatem spectamus, ex quinque trimetris iambicis constant, quorum quintus quasi epodi vice fungitur strophae et antistrophae, ex binis versibus illis quidem compositis, subiuncti; sed ne species artificiosae compositionis metricae te fallat, canonum illorum cantus accentibus verborum ita aptatus est, ut ex dissimillimis versibus singulae strophae constent, quod quo luculentius appareat, secundi canonis iambici primae strophae rhythmicum schema metricis notis expressum hic apponam:

– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
– ⏑ ⏑ – ⏑ | – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑
– ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑

Στείβει θαλάσσης | κυματούμενον κάλον,
ἤπειρον αὖθις | Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
μέλας δὲ πόντος | τριστάτας Αἰγυπτίων
ἔκρυψεν ἄρδην | ὑδατόστρωτος τάφος
ῥώμῃ κραταιᾷ | δεξιᾶς τοῦ δεσπότου.

Quid? quod hoc quoque paene singulare et proprium horum canonum iambicorum est, quod singuli versus ex pari numero syllabarum constant; plerorumque enim troparium versus non modo numeris modisque, sed etiam magnitudine dispares sunt, neque plura quam duo carmina ex hac parte iambicis illis canonibus comparanda novi, Sergii troparium Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ (vide p. 140) ex sex versibus compositum, qui cum versus septenarii iambici speciem imitentur, modo tredecim, modo quatuordecim syllabis constant, et Constantini Porphyrogennetae Ἐξαποστειλάρια p. 110 sqq., quorum ex septenis versibus quini (1. 2. 3. 4. 7) trochaici tetrametri catalectici sive quindecim syllabarum magnitudinem habent, bini reliqui (5. 6) coniuncti totidem syllabarum sunt.

Denique ne rhythmi quidem genere cola atque versus singulorum troparium ita inter se concinunt, ut iisdem numeris sive dactylicis sive iambicis sive logaoedicis vox cantoris ab initio usque ad finem decurrat. Nulla igitur carmina byzantina exstant, quae veterum Graecorum συστημάτων ἐξ ὁμοίων similia sint; quamquam hoc nonnumquam factum videmus, ut unum quoddam rhythmi genus praevaleat et strophae certam quandam notam rhythmicam imprimat. Sic in Anastasii carmine a Pitra Iur. eccl. graeci hist. II, 286 edito quatuor primi et duo extremi versus anapaesticos numeros prae se ferunt:

Ἰδοὺ νῦν, ἀδελφοί, ἡσυχάσατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
τῷ κειμένῳ λοιπὸν μὴ ὀχλήσατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
ἠρεμήσατε, θόρυβον*) λύσατε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ τὸ μέγα μυστήριον βλέπετε,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
φοβερᾷ ὥρᾳ σιωπήσατε,	⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – (?)
ἵνα μετ' εἰρήνης	– ⏑ – ⏑ – –
ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ,	– ⏑ – ⏑ – –
εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται,	⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
καὶ φόβῳ πολλῷ δυσωπῇ τὸν Χριστόν.	⏑⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Prosodiaci vero sive dactylici versus anacrusi aucti plerique versus egregiae primae odae septimi canonis Ioannis Damasceni sunt:

⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ –
– ⏑ – ⏑ – | ⏑ – ⏑ – ⏑ – –
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Ἀνοίξω τὸ στόμα μου | καὶ πληρωθήσεται πνεύματος,
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βασιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήσομαι | φαιδρῶς πανηγυρίζων,
καὶ ᾄσω γηθόμενος | ταύτης τὰ θαύματα.

Iambica autem dicas aposticha p. 84:

Λυθέντες τῶν δεσμῶν	⏑ – ⏑ – ⏑ –
τῆς πάλαι καταδίκης,	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
πιστοὶ σταυροῦ τῷ ξύλῳ	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
Χριστὸν δοξολογήσομεν.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Iambici cum trochaicis versibus consociati sunt in Theodori στιχ. p. 83:

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.	– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

et inverso ordine in ἐγκωμίοις magni sabbati (Τριῳδ. 405):

Δεῦρο πᾶσα κτίσις	– ⏑ – ⏑ – ⏑
ὕμνους ἐξοδίους	– ⏑ – ⏑ – ⏑
προσοίσομεν τῷ κτίστῃ.	⏑ – ⏑ – ⏑ – –

et in pusillo tropario Τριῳδ. p. 233:

Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, δέσποτα,	– ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
καὶ τὴν ἁγίαν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –

Hoc quoque nonnumquam factum est, ut iambici vel trochaici versiculi logaoedica clausula claudantur, ut in apolytikio II p. 88:

*) θορύβου Pitra; idem falso ἡ ψυχὴ ἐξέλθῃ post εἰς ἀγῶνα γὰρ μέγαν συνέρχεται posuit, aliaque numerorum legibus non perspectis temere mutavit.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσὴφ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
σινδόνι καθαρᾷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
εἰλήσας καὶ ἀρώμασι	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ἐν μνήματι καινῷ	⏑ – ⏑ – ⏑ –
κηδεύσας ἀπέθετο.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

et in tropario Paschatis p. 88:

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ –
θανάτῳ θάνατον πατήσας	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι	– ⏑ – ⏑ – ⏑ –
ζωὴν χαρισάμενος.	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ –

Plerumque autem ne haec quidem aequabilitas numerorum servata est, sed ut in versibus iambici pedes cum anapaesticis, trochaici cum dactylicis fere coniuncti sunt, sic etiam pleraeque strophae ex colis versibusque varii rhythmi promiscue positis constant. Eadem igitur varietas numerorum, quae strophis veterum poetarum lyricorum et scenicorum, byzantinis quoque tropariis est. Quod autem nostra memoria viri docti stropharum veterum partes, quamvis dissimiles esse videantur, tamen ad symmetriae leges syllabis artificiose protractis et intervallis interpositis revocabant, id modis byzantinorum tropariorum, qui cum et codicum et cantorum fide servati sint, ista artificia non admittunt, parum probatur. Plurima enim troparia, praesertim principum melodorum Ioannis Damasceni et Cosmae Hierosolymitani ita composita sunt, ut frustra eorum cola aequabilitatis cuiusdam legibus includere coneris. Sola antiquissima carmina perspicuam quandam symmetriam prae se ferunt, quam insignibus aliquot exemplis iam illustrabo:

Ἐξαποστειλάριον in Pentec. p. 4:

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
τριήμερος ἐξανέστης,	⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – *b*
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
καὶ καταργήσας θάνατον.	⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – *a*
Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας, | τοῦ κόσμου σωτήριον.	– ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ | ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – ⏑ – *c*

Κάθισμα I p. 54:

⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *a*
⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *a*
⏑ – ⏑ – ⏑ – ⏑ – | ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *c*
– ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
– ⏑ – ⏑ – | – ⏑ ⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ *b*
⏑ – ⏑ ⏑ – ⏑ – *d*

Τὸν τάφον σου, σωτὴρ, | στρατιῶται τηροῦντες
νεκροὶ τῇ ἀστραπῇ | τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντος | γυναιξὶ τὴν ἀνάστασιν·
σὲ δοξάζομεν | τὸν τῆς φθορᾶς καθαιρέτην,
σοὶ προσπίπτομεν | τῷ ἀναστάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Κοντάκιον I p. 90:

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *a*
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *a*
– ∪ – ∪ ∪ – ∪ – | ∪ – ∪ ∪ – *c*
∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *d*

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ Ἅιδου καθεῖλες τὴν δύναμιν,
καὶ ἀνέστης ὡς νικητὴς, | Χριστὲ ὁ θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις φθεγξάμενος, χαίρετε,
καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις εἰρήνην δωρούμενος,
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

Κάθισμα IV p. 58:

∪ – ∪ ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ∪ – *a*
∪ – ∪ ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ∪ – *a*
∪ – ∪ ∪ – ∪ – *c*
– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ ∪ – ∪ *b*
– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ ∪ – ∪ *b*
∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – – – *d*

Ταχὺ προκατάλαβε, | πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς,
ἐχθροῖς βλασφημοῦσί σε | καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν.
ἄνελε τῷ σταυρῷ σου | τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας·
γνώτωσαν, πῶς ἰσχύει | ὀρθοδόξων ἡ πίστις
πρεσβείαις τῆς θεοτόκου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Κάθισμα II p. 56:

– ∪ ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ – *a*
– ∪ ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ – *a*
∪ – ∪ – ∪ – ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ *c*
– ∪ – ∪ – ∪ – | ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
– ∪ – ∪ – ∪ – | ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
∪ – ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ ∪ – ∪ – ∪ *d*

Τὴν ὡραιότητα | τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον | τὸ τῆς ἁγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς | ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποῖόν σοι ἐγκώμιον | προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε; | ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι·
διό, ὡς προσετάγην, βοῶ σοι· | χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Κάθισμα VII p. 61:

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ *a*
– ∪ ∪ – ∪ ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ *a*
∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ – ∪ *c*
∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – *b*
∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ | ∪ – ∪ – ∪ ∪ – *d*
– ∪ – ∪ ∪ – ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ ∪ – *d*
∪ – ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *e*

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς | λαβὼν ἐν γνώσει
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ | σπουδῇ ἐπέστη
ὁ ἀσώματος λέγων | τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάσει | τοὺς οὐρανοὺς
χωρεῖται ἀναλλοιώτως | ὅλος ἐν σοί,
ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου | λαβόντα δούλου μορφὴν
ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κάθισμα III p. 57:

Θείας πίστεως | ὁμολογίᾳ – ∪ – ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ *a*
ἄλλον Παῦλον σὲ | ἡ ἐκκλησία – ∪ – ∪ – | ∪ – ∪ – ∪ *a*
ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦσιν ἀνέδειξε· – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *c*
συνεκβοᾷ σοι καὶ Ἄβελ πρὸς κύριον – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον· – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ – *b*
πάτερ ὅσιε, | Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ – ∪ – *d*
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος. ∪ – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ – ∪ – *e*

Τροπάριον apud Pitram Hymnogr. p. XXXIV:

Ἐβόησε ∪ – ∪ –
προτυπῶν τὴν ταφὴν τὴν τριήμερον ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
ὁ προφήτης – ∪ – ∪
Ἰωνᾶς ἐν τῷ κήτει δεόμενος· ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
ἐκ φθορᾶς με ῥῦσαι, – ∪ – ∪ – ∪
Ἰησοῦ βασιλεῦ τῶν δυνάμεων. ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –

Praeterea in iis quoque hirmis et tropariis, quorum membra, quamvis numerose sese excipiant, tamen ad certas proportionis regulas revocari nequeunt, saepe duo versus vel periodi similitudine et numerorum et sententiarum sibi respondent, velut

Ῥωμανοῦ κοντάκιον p. 90:

– ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪
– ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪

Ἡ παρθένος σήμερον | τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον | τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.

Ἀπολυτίκιον II p. 88:

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι. ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –

Κάθισμα VIII p. 62:

– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
– ∪ ∪ – ∪ – ∪ | ∪ – ∪ ∪ – ∪ –

καὶ ἐν ἀγκάλαις ἔσχες | τὸν πάντα συνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων | καὶ πλάστην καὶ κύριον.

Κάθισμα VI p. 60:

βάτον ἐν πυρὶ ἀκατάφλεκτον, – ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
ῥάβδον Ἀαρὼν τὴν βλαστήσασαν. – ∪ – ∪ – ∪ ∪ – ∪ –

Προσόμοια VII p. 72:

Ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἠμαύρωσε – ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ –
τοὺς ὀφθαλμούς σου τοῦ σώματος, – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
τῆς ἀσεβείας – ∪ ∪ – ∪
δημοσιεῦον | τὴν σκυθρωπότητα, – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – ∪ –
τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε – ∪ – ∪ – ∪ – | – ∪ ∪ – ∪ –
σῆς διανοίας τὰ ὄμματα, – ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ –
τῆς εὐσεβείας – ∪ ∪ – ∪
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα. – ∪ ∪ – ∪ | – ∪ ∪ – ∪ –

Troparium in Triod. p. 356:

∪ – ∪ – ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ – ∪ – ∪
∪ – ∪ – ∪ – ∪ | – ∪ – ∪ – ∪ – ∪

Μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥαθυμοῦντα.

Atque haec quidem similitudo versuum non tam de graeco fonte, quam de hebraicorum canticorum parallelismo, quem dicunt, derivanda esse videtur. In fine vero huius libri, ut quae de arte byzantinorum melodorum commentatus sum, meo exemplo comprobem, aliquot carmina in theodiscam linguam numeris graeci exemplaris servatis conversa proponam, quae si cui recitata minus numerose cadere videntur, cantata nescio an magis placeant.

Lied auf die Märtyrer von Nikopolis (S. 63).

Gepriesene Glaubenszeugen, euch
nimmer birgt der Erde Schooss;
beim Vater droben ist euer Sitz,
es öffnen zum Empfang
sich des Himmels Pforten;
in des Paradieses Glanz
geniesst die Frucht vom Baume des Lebens ihr;
von Christus dort erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Gepriesene Glaubenszeugen, ihr
von der Steine Wucht erdrückt
bekanntet Christus den Felsen laut,
den unzerbrechlichen.
Mit des Sieges Kränzen
durch die Huld des Herrn geschmückt,
nun jubelt ihr im Chor der Engel dort;
mit ihnen fleht zumal,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Des Glaubens gekrönte Zeugen, ihr
in des Kerkers dunkler Nacht
bliebt treue Wächter für Gottes Wort;
vom heissen Durst gequält
fandet ihr Erquickung
in dem Thau dem göttlichen,
der euch die Seele labte im Jammerthal;
von Christus drum erfleht,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Ihr Zeugen des Glaubens, unberückt
suchtet ihr des Lebens Born,
der stets und immer von neuem quillt;
den ungerechten Tod
durch den Spruch der Frevler
ihr ertruget unverzagt;
und jubelt froh jetzt mit der Bekenner Schaar;
allsammt erfleht vom Herrn,
dass uns Erdenpilgern werd zu Theil
Seelenfrieden und der Gnade Heil.

Lied auf Charfreitag (S. 67).

Als du in das neugebaute Grab
warst zu unser aller Erlösung
gelegt, o Heiland des Alls,
und der Hades nah'n dich sah,
erschrack er und erblich:
es zerbrechen die Siegel all,
es bersten die Steine,
alte Gräber thun sich auf,
und Todte auferstehen.
Adam da in Dankesgefühlen
rief mit lautfrohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, du Menschenfreund!

Als Arimatheas deinen Leib
nahm herab vom Stamme des Kreuzes,
des Lebens ewigen Quell,
hüllt er dich in Linnen ein,
und salbt mit Myrrhen dich.
Mit den Lippen da wollte er
im heissen Verlangen
küssen deinen hehren Leib,
den unvergänglichen.
Da erfasst von heiligem Schauer
rief er mit frohlockender Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund!

Als sie legten deinen hohen Leib
in des Grabes düstere Enge,
und rings umschlossen du lagst,
du der unermesslich
und ohne Schranke ist,
da erbrachst du des Hades Reich,
allmächtiger Heiland!
ganz entleertest du sein Haus
und stürztest seine Macht.
Seit der Zeit ertönt am Sabbat
allwärts in der Christengemeinde
deines Ruhmes Preis im hohen Lobgesang.

Als die Engel von da oben sahen,
wie dich ruchlos höhnte und schmähte
der Sünder gottlose Schaar,

staunten sie die Langmuth an,
mit der den Schimpf du trugest,
und im Unmuth aufwallten sie,
dass frevelnde Hände,
die durchstochen deinen Leib,
das Grab versiegelten.
Doch ob der Menschen Erlösung
riefen sie mit jubelnder Stimme:
stets gepriesen sei dein Tod, o Menschenfreund.

Auf den Märtyrer Georgios (S. 70).

Als den Helden der Märtyrer,
ehrenreicher Georgios,
preisen wir dich allzumal,
heut an deinem Fest.
Siegreich ja hast du den Lauf vollbracht,
den Glauben bewahret treu.
Drum des Sieges Ehrenkranz
ward zum Lohne dir dort zu Theil;
fleh zu Christus jetzt,
dass von Leiden und Noth erlöset werden
alle, die in reinem Glauben
heute gedenken in Ehren dein.

Wie ein Löwe mit kühnem Muth
fest du schrittest zum Glaubenskampf,
ohne Zaudern, stark bewehrt
mit des Glaubens Schild.
Nicht in den Kämpfen du achtetest
des Leibes Vergänglichkeit;
weise warst du nur bedacht
auf das ewige Seelenheil.
In der Feuergluth
von unsäglichen Peinen ward geläutert
deine Seele, gleich dem Golde
siebenfach, hehrer Georgios!

Wie der Heiland, ruhmreicher Held,
gingst nach freiem Entschlusse du
in den Tod und littest gleich
unserm Jesu Christ.
Drum du auch thronest im Himmelreich
im Glanze des Lichtes gleich ihm,
mit des Blutes Purpurkleid
und dem Scepter des Thatenruhms
königlich geschmückt.
Auf dem Haupte des Sieges Krone tragend
glänzst du grosser Glaubenszeuge
ewige Zeiten, Georgios!

Auf Kreuzerhöhung (S. 81).

O der übergrossen Wunderthat,
das lebenspendende Holz,
der vielheilige Kreuzesstamm
stehet aufgerichtet hoch
uns zum Heile und Segen heut.
Alle Geschöpfe in Andacht beugen sich,
alle Dämonen in Furcht erbeben bleich;
o welch ein Gnadenborn
ist geschenkt den Menschen all!
durch seine Kraft
rette unser Seelenheil erbarmungsvoll, o Herr!

O der übergrossen Wunderthat!
das Kreuz zeigt heute sich uns,
das den höchsten des Weltenalls,
das des Segens Inbegriff
ausgespannt an dem Querholz trägt.
Es hat vom Tode die Menschen erlöst,
es hat zerstöret des Hades Allgewalt;
o hehres Wunderholz,
alle die verehren dich
und Jesu Christ,
werden einst beglücket mit des Paradieses Lust.

O der übergroszen Wunderthat!
gleich ist an Grösse das Kreuz
dem unendlichen Himmelsraum,
da von seiner Gnade Kraft
wird geheiligt der Menschen Stamm.
In ihm zerbricht sich des Feindes stolze Macht,
in ihm sich festigt des Königs Herrscherstab.
O Himmelsleiter du,
deine Sprossen führen uns
aufwärts zum Herrn,
wenn wir singen liederfroh dem Heiland Jesu Christ.

Osternlied (S. 221).

Erglänze, erglänze,
du neues Hierusalem!
Denn die Sonne des Herrn
ist erstrahlt ob deinem Haupt.
Tanze, Sion, und frohlocke dem Herrn!
Dich auch erfreu, reine Gottesmutter,
der von den Todten erstandene Sohn.

O hehres, o liebes,
o honigsüsses Wonnewort,
das uns gab die Verheissung,
dass du werdest unter uns
weilen, o Herr, bis zum Ende der Zeit;
stets wird es sein unsrer Hoffnung Anker,
den wir festhalten in Sturm und Noth.

O Ostern! o Christus!
o neues, hehres Opferlamm,
Gottes Allmacht und Weisheit
ist in dir geoffenbart.
Gib uns den Dienern
noch höheren einst
Antheil an dir, an dem abendlosen
Tage des himmlischen neuen Reichs.

Heute ist der Herr erstanden,
jubelt alle vereint!
Heil uns, o Heiland! Heil uns!
zum Leben hat von Grabes Nacht,
von der Erd zum Himmelreich geleitet uns
der Herr.
Drum lasst uns anstimmen jetzt
das frohlockende Siegeslied!

Mit des Geistes reinen Sinnen
werden heute wir schaun
Christus, den Herrn der Welten,
im unnahbaren Strahlenglanz
seiner Auferstehung, und die Worte seiner
Huld
vernehmend anstimmen laut
das frohlockende Siegeslied.

Auf, ihr Himmel, lasst erklingen
lauten Jubelgesang!
Jauchzend stimm' ein die Erde,
und was im weiten Weltenraum
sichtbar ist und unsichtbar zieh' an das
Festgewand;
denn Christus erstanden ist
zu dem Heile der Christenheit.

LIBER QUARTUS.

DE ARTE MUSICA BYZANTINA.

Saepe numero iam monuimus carmina ecclesiastica a melodis byzantinis facta esse, quae canerentur, non quae legerentur. Qua de causa cum in libro de sacra poesi byzantina ne modos quidem carminum artemve musicam neglegi par esse intellexissemus, hoc quoque munus, quamvis nostris viribus maius, subire ausi sumus. Neque hoc nisi rerum necessitate coactus feci; vereor enim, ne impudentiae crimine me haud immerito lacessant, quod ipse docendus alios docere conatus sim. Sed lineamenta tantum rei, lippis quoque oculis conspicua, adumbrabo; plura qui scire velit, eum ad libros modorum supra p. LXXII iam allatos delego et ad Philoxeni Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς et Chrysanthi, Margaritae, Philoxeni Θεωρητικὰ τῆς μουσικῆς.

Duplici de fonte musica ars christianorum orta esse videtur, de modis psalmorum et de arte atque disciplina Graecorum. Ut enim cantus ecclesiae christianae ex synagogis Iudaeorum profecta est, ita arte et praeceptis Graecorum perfecta et perpolita esse videtur. Sed cum graecarum cantilenarum modi tantum non omnes deperditi et Iudaeorum artis aenigmata magis quam documenta servata sint, difficillimum est dictu, quid christiana ars Graecis, quid Iudaeis accepta debeat, nec ex tantis tenebris alia, ut fieri solet, quam signa quaedam speciosa eminent. Atque toni (ἤχου) quidem notatio cuique carmini praemissa*) similis moris a Iudaeis in psalmis observati (vide Ewald Die poetischen Bücher des alten Testamentes I, 172 ff.) nos commonefacit; sed ne huic rei iusto plus tribuamus, Byzantini octo tonis, novem vel decem modulationum generibus Iudaei utebantur, neque quidquam de vicissitudine inter utraque intercedente memoriae proditum est. Plura atque certiora indicia veteris artis Graecorum ad Christianos propagatae exstant. Neque enim solum in narratiuncula de Pambone abbate (v. p. XXIX) troparia graecae originis esse significantur (φθείρουσιν οἱ Χριστιανοὶ τὰς βίβλους τῶν ἁγίων εὐαγγελίων . . . γράφοντες τροπάρια καὶ ἑλληνικοὺς λόγους καὶ χυθήσεται ὁ νοῦς εἰς τρόπους καὶ εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων), sed etiam octo toni sive ἦχοι a byzantinis scriptoribus iisdem nominibus, quibus veteres Graeci suas harmonias vocabant, significabantur; conf. Westphal Metrik der Griechen (2. Aufl.) I, 310 f. Sed ne haec quidem res satis certa et explorata est; neque enim octo, sed septem modorum generibus veteres Graecos vulgo usos esse Bacchii p. 12 Meib. testimonio

*) Idem in cantilenis christianis Syrorum factum esse docet A. Hahn Bardesanes p. 32.

constat, et nomina illa Δωρίου, Λυδίου, Φρυγίου τρόπου Byzantini non a suis maioribus tradita accepisse, sed doctrinae speciem ut venditarent e Ptolemaei veterumque musicorum libris eruisse videntur. Quid? quod ipsum nomen ἤχων novum est nec a veteribus scriptoribus ad genera modorum, quae τρόπους vel εἴδη vocabant, significanda usurpatum fuit. Notis quoque aliis, quam veteres Graeci, ad modos literis mandandos utebantur; sed hoc ne mireris, veterum Graecorum notae musicae tam implicatae et tam difficiles et ad intellegendum et ad scribendum erant, ut novas et faciliores notas ne mutata quidem artis musicae disciplina sollertes homines commentos esse neutiquam veri dissimile sit.

Ut autem radices artis musicae byzantinae spissa caligine obtectae sunt, ita propagatio eius ad latinas gentes et ad occidentales partes Europae in aprico posita est. Una enim cum graecis carminibus, quae etiam in Gallia inclaruisse supra p. XXV docui, cantus quoque et musica institutio a Graecis ad Latinos translata sunt. Atque huius quidem rei apertissima testimonia octo tonorum, qui graecae et latinae ecclesiae communes erant, nomina praebent. Neque enim solum distinctio tonorum plagiorum (ἤχων πλαγίων) et authentorum (ἤχων αὐθεντῶν sive κυρίων) graecae originis est, sed etiam tonum primum latini magistri vulgo tonum protum dicebant, ut ne in re latino quidem nomine facile dicenda graecae stirpis vestigia relinquerent. Quo autem tempore haec disciplina octo tonorum exculta, quo ad Latinos perlata sit, in tanta testimoniorum penuria difficile ad disceptandum est. Hoc certum est octavo saeculo, quo Ioannes Damascenus carmina Octoechi secundum octo tonos disposuit, hanc disciplinam iam pervulgatam fuisse. Sed cum cathismata et troparia anonyma multo vetustiora esse videantur, nescio an iam Anthimi et Timoclis aetate, qui quinto saeculo tropariorum poetae floruisse feruntur, fundamenta huius artis iacta sint.

Graeci vero non solum musicam artem ecclesiasticam excoluerunt excultamque ad Latinos pertulerunt, sed etiam multo integriorem, quam Latini, conservaverunt, unde multa, quae in occidentalibus partibus Europae dudum oblivione obruta sunt, apud Graecos usque ad hunc diem perdurarunt. Sic neumatum scriptura apud nos medio aevo ad finem vergente obliterata et alia scribendi modos musicos ratione submota est; Graeci veteribus notis musicis, quae neumatis cognatae sunt, etiamnunc vulgo utuntur. Latinas vero sequentias, graecis tropariis simillimas, postquam iam diu in ecclesia cantari desierunt, nostra memoria viri docti ex bibliothecarum tenebris denuo in lucem protraxerunt; graecis in ecclesiis vetera cathismata et troparia, quae sequentiis illis vel vetustiora sunt, iisdem modis, quibus ante plus quam mille annos, etiam hodie cantantur. Quae cum ita sint, cantus ecclesiae graecae multa singularia habet, ex remotissimis temporibus quasi hereditate accepta nec multum his temporibus variata, quae iam succincta oratione exponam.

Atque primum quidem vetustissimo more antiphonici cantus servato

usque ad hunc diem apud Graecos institutum est, ut omnia carmina ecclesiastica a duobus choris per vices cantentur; quodsi carmen una stropha constat, eadem stropha primum a dextro, deinde a sinistro choro cantatur. Uterque autem chorus ex uno praecentore et quatuor vel quinque pueris constat; dextri chori praecentor πρωτοψάλτης, sinistri λαμπαδάριος dicitur; utrique in maioribus ecclesiis singuli apparitores, qui δομεστικοὶ audiunt, additi sunt. Ita autem inter praecentorem et pueros cantus partitus est, ut, dum praecentor vocem modulate flectit, pueri sonum principalem usque retinent, qui cum ἴσον vocetur, ipsi ἰσοκρατοῦντες audiunt. Hac de causa omnibus melodiis in libris modulationum nota soni illius principalis praefixa est, multique sunt scriptores artium in vi et notione illius ἴσου definienda. Cantores autem antiquitus in excelso loco collocati erant, qui ἄμβων ab scriptoribus vocatur. Eius iam in concilii Laodicensis can. XVII mentio fit: Περὶ τοῦ μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν τῶν ἐπὶ τὸν ἄμβωνα ἀναβαινόντων καὶ ἀπὸ διφθέρας ψαλλόντων ἑτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; confer Sophronium Com. lit. apud Maii Spic. Rom. IV, p. 42: Εἶτα οἱ ψάλται ἀνέρχονται ἐν τῷ ἄμβωνι, ψάλλουσι δὲ 'τὸ δεῦτε ἀγαλλιασόμεθα τῷ κυρίῳ'· τούτῳ συμφωνοῦσι καὶ οἱ κάτω, δεικνύντες τὴν συμφωνίαν τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων· eundemque quarto decimo saeculo in cod. Vind. phil. n. 194 fol. 489 'ἀνέρχονται δὲ οἱ ψάλται ἐπὶ ἄμβωνος καὶ ψάλλουσι τὰ ἀπολυτίκια τῆς ἡμέρας' commemoratum inveni. Nunc hunc morem aboluisse accepimus.

Alterum signum veteris canendi moris in ecclesiis graecis servati hoc est, quod omnia carmina assa voce canunt. Atque hac quidem in re Christiani a more Iudaeorum, quos instrumentis musicis usos esse inter omnes constat, desciverunt. Nam patres ecclesiae quo magis animos hominum verbis atque sententiis carminum adverterent, fidium tibiarumque cantum omnesque aurium delicias removendas curaverunt. Cum hoc more assa voce canendi convenit, quod lyrae et tibiarum, totiens a Sapphone Pindaro Horatio commemoratarum, in carminibus byzantinis fere nusquam mentio fit; nam quod p. 65 Ioannes apostolus praedicatur 'ᾄδει τερπνῶς, τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡς νευρὰς, ὥσπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν ἀνακινῶν' non ita interpretari licet, ut illud carmen ad lyram cantatum esse concludas. In latinis quoque ecclesiis instrumentorum usum sero increbuisse narrant, quo magis notatu dignum est, quod Monachus Sangallensis in Gestorum Karoli libro secundo (Monum. Germ. hist. II, 751) Germanos a legatis graecis organis uti didicisse refert: 'Cum igitur Graeci post matutinas laudes imperatori celebratas in octava die Theophaniae secreto in sua lingua deo psallerent et ille occultatus in proximo carminum dulcedine delectaretur, praecepit clericis suis, ut nihil ante gustarent, quam easdem antiphonas in latinum conversas ipsi praesentarent... Adduxerunt etiam iidem missi omne genus organorum et variarum rerum secum; quae cuncta accuratissime sunt in opus conversa et praecipue illud musicorum organum praestantissimum, quod doliis ex aere conflatis follibusque taurinis per fistulas aereas mire perflantibus rugitum

quidem tonitui boatu, garrulitatem vero lyrae vel cymbali dulcedine coaequabat'.

Cum autem organis Graeci carerent, certe in ecclesiis non uterentur, manuum variis motibus (χειρονομία) cantum dirigebant; quod munus ne imperatorem quidem Theophilum subire aspernatum esse Cedrenus p. 522 B refert. His manuum motibus quod altitudinem, depressionem, flexus vocis significabant, notae musicae, multo post illae quidem inventae, nomine χειρονομίας comprehendebantur; conf. Beiträge S. 61. Quin etiam formas notarum motus manuum imitari Chrysanthus Μέγα Θεωρητ. p. 91 sq. rectissime monet, velut πεταστὴ manus quasi ad volatum levatae et κέντημα digiti tamquam ad pungendum porrecti similitudinem refert. Simillimo vero modo Indos quoque vocis flexus manibus digitisque significare et adiuvare familiaris meus Martinus Haug mecum communicavit.

Non minus veneranda simplicitas cantus ecclesiae graecae in eo conspicitur, quod usque ad hunc diem intra fines veteris imperii byzantini concentum plurium vocum sive polyphoniam spreverunt. Solis in ecclesiis Vindobonae, Odessae, Londinii, Tergestis auribus incolarum, polyphoniae tumori assuefactis, hoc dandum esse existimaverunt, ut a tenuitate unisoni cantus desciscerent. Eandem autem cantus simplicitatem in latina quoque ecclesia usque ad duodecimum saeculum viguisse nec etiamnunc prorsus abiectam esse inter omnes constat. Cum unisono cantu autem illud quoque cohaeret, quod puellarum mulierumque voces virorum cantui non admiscentur. Quamquam in Therapeutarum coetibus unum chorum virorum, alterum mulierum fuisse Philo De vita contempl. p. 902 ed. Par. a. 1640 retulit; verum in canone XVII concilii Laodicensis modo laudato cantores, neque tamen cantrices commemorantur.

Cantorum modi ipsi antiquissimis temporibus simplicissimi fuisse videntur; sedulo enim caverunt, ne modorum dulcedine et varietate homines magis permulcerentur, quam rerum gravitate commoverentur. Neque deerant, qui omnes cantilenarum pellecebras a severitate et austeritate christianorum morum alienas esse opinarentur. Huius rei testimonia supra p. XXX Pambonis et Nili abbatum edicta attulimus, idem vero locupletissimus auctor S. Augustinus in Confess. X, 33 his verbis significavit: 'Interdum melos omne cantilenarum suavium, quibus Davidicum psalterium frequentatur, ab auribus meis removeri velim atque ipsius ecclesiae, tutiusque mihi videtur, quod de Alexandrino episcopo Athanasio saepe mihi dictum commemini, qui tam modico flexu vocis faciebat sonare lectorem psalmi, ut pronuntianti vicinior esset quam canenti.' Neque non concilio ecclesiastico a. 692 congregato can. LXXV provisum est, ut ne cantores pudoris et modestiae terminos egrederentur: τοὺς ἐπὶ τῷ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις παραγινομένους βουλόμεθα μήτε βοαῖς ἀτάκτοις χρῆσθαι μήτε τι ἐπιλέγειν τῶν μὴ ἐν ἐκκλησίᾳ ἁρμοδίων τε καὶ οἰκείων. Hanc autem normam procul dubio summi melodi octavi saeculi, Ioannes Damascenus et Cosmas Hierosolymitanus secuti sunt, quo-

rum hirmi tam modicis flexibus vocis cantantur et accentibus sermonis adeo accommodati sunt, ut fere in clausulis solis liberiores motus melismatum admittant. Sed brevi post qui modulationum varietate et petulantia delectabantur, adeo auctoritate praevalere coeperunt, ut verba carminum ipsa prae strepitu modorum vix exaudiri intellegive possent. Hoc Zonaras, grammaticus et historicus duodecimi saeculi, in interpretatione canonis laudati his verbis testatur: κεκλασμένα μέλη καὶ μινυρίσματα καὶ ἡ περιττὴ τῶν μελῳδιῶν ποικιλία εἰς ᾠδὰς ἐπιτρεπομένη θυμελικὰς καὶ εἰς ᾄσματα πορνικὰ τὰ νῦν ἐν ψαλμῳδίαις ἐπιτηδευόμενα μάλιστα. Idem vero codicibus quarti decimi et quinti decimi saeculi confirmatur, qui protractis modulationibus et inficetis artificiis teretismatum (Triller) scatent.

Indè factum est, ut duo modorum genera distinguantur, alterum tenue et breve, χύμα sive σύντομον μέλος vocatum, alterum flexuosum et protractum, quod ab tarditate motus ἀργὸν μέλος dicebant. Neque solum aliae odae aliis modorum generibus utebantur, sed etiam pleraque carmina brevioribus eademque tardis modis instructa sunt. Cum autem breves illi modi a sermocinationis tenuitate parum differrent, canones et stichera, quorum modi plerique breves sunt, dici (λέγεσθαι) vulgo feruntur, et in Triod. p. 425 'τὸν αὐτὸν ἦχον ψάλλομεν ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν ἑπομένων στίχων τοῦ ψαλμοῦ πα', λεγομένων παρὰ τοῦ ἀναγνώστου χύμα' cantus troparii et modulata lectio versuum psalmi contraria ponuntur. Vocabulo autem χύμα iam veteres Graeco similiter usos esse Aristides Quintilianus de mus. p. 32 ed. Meib. testatur: μέλος μὲν γὰρ νοεῖται κατ' αὐτὸ μὲν τοῖς διαγράμμασι καὶ ταῖς ἀτάκτοις μελῳδίαις, μετὰ δὲ ῥυθμοῦ μόνου, ὡς ἐπὶ τῶν κρουμάτων καὶ κώλων, μετὰ δὲ λέξεως μόνης ἐπὶ τῶν καλουμένων κεχυμένων ᾀσμάτων. Nam Byzantinorum quoque μέλη κατὰ χύμα λεγόμενα liberis rhythmis volvebantur. Denique multis carminibus tertium genus modorum est, quod cum mediam viam inter brevem et lentam modulationem teneat, μικτὸν sive ἀργοσύντομον audit.

Aliis et obscurioribus rationibus saepe a byzantinis magistris artiumque scriptoribus μέλη στιχηραρικὰ, εἱρμολογικὰ, παπαδικὰ distinguuntur. Duo priora nomina facilem explicatum habent ex iis, quae de Sticherariis et Hirmologiis secundo libro p. LXXII disseruimus; παπαδικὰ μέλη, quae tardis et protractis adnumerantur, nec apertae originis sunt nec a magistris perspicue definiuntur. Chrysanthus enim, quem reliqui sequuntur, ne dicam expilant, in eo acquievit, ut diceret p. 179: παπαδικὸν μέλος εἶναι τοιοῦτον, οἷον εὑρίσκεται εἰς τὰ Κοινωνικὰ καὶ Χερουβικά, neque multum lucramur ex cod. Vind. phil. n. 194, in cuius fol. 161, quo loco carminis melodia finitur et inanium sonorum (Triller) longa series orditur, adnotatum legimus: τέλος τῆς παπαδικῆς τέχνης καὶ ἀρχὴ τῆς καλλοφωνίας. Hoc autem patet, tria haec melodiarum genera cum vicibus, quas ars musica Byzantinorum et octo tonorum discriminatio subiit, arctissime cohaerere. Alio enim sono στιχηραρικὰ, alio εἱρμολογικὰ, alio παπαδικὰ μέλη cuiusque toni claudi aliosque

aliorum sonos praecipuos (φθόγγους δεσπόζοντας) esse diligentissime magistri praecipiunt. Sed haec enucleanda et cum historia progressuum artis musicae coniungenda aliis peritioribusque viris relinquo; ipse in eo acquiesco, ut viam aliis monstrasse videar.

DE GENERIBUS ET SCALIS MUSICAE BYZANTINAE.

Ut veteres scriptores musici tria genera musicae (τρία γένη μουσικῆς) esse statuerant, ita recentiores quoque magistri γένος διατονικὸν, χρωματικὸν, ἐναρμόνιον distinxerunt; sed praeter nomina nihil fere veteribus et byzantinis generibus musicae commune est, et ut in multis aliis partibus musicae disciplinae, sic in hac quoque re recentiores scriptores, quod veteribus nominibus suae artis discrimina notabant, speciem doctrinae ac eruditionis captasse et patriae decori consuluisse videntur. Tria igitur genera musicae ita inter se differunt, ut aliud alia scala utatur. Atque ut a primario genere diatonico exordiar, hanc eius scalam esse docent:

πα βου γα δι κε ζω νη πα

| 9 | 7 | 12 | 12 | 9 | 7 | 12 |

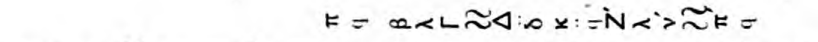

quae quidem scala sonos medios vocis humanae, sive nostrae scalae d — d̄ complectitur. Hos sonos cum obscuris nominibus olim nominassent (conf. Chrysanthum l. l. p. 107), auctores novi systematis artis musicae Γρηγόριος πρωτοψάλτης, Χρύσανθος Προύσης, Χουρμούζιος χαρτοφύλαξ septem primis literis alphabeti ita appellarunt, ut vocalibus consonantem praefigerent, consonantibus vocalem subiungerent in hunc modum:

πΑ Βου Γα Δι κΕ Ζω νΗ.

Atque his quidem nominibus nostra memoria melodi et magistri vulgo utuntur. Manuel autem Bryennius, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres doctius quam scitius conscripsit, cum doctrinae speciem affectaret, nominibus veteribus et Ptolemaei systemate pentekaidekachordi usus est. Neque auctor affectatae huius doctrinae ille exstitisse videtur, siquidem iam ante eum latini scriptores nominibus alieni systematis male intellecti praecepta de arte musica magis obscuraverunt quam illustraverunt; confer Westphal Metrik der Griechen I, 269 et 310—320 et commentationem meam 'Ueber die Harmonik des Manuel Bryennius und das System der byzantinischen Musik' in Beiträge S. 35—60.

Praeter haec autem nomina lineis scalae diatonicae supra descriptae notae quaedam, quas μαρτυρίας graeci magistri vocant, ex adversa parte adscriptae sunt. Harum notarum unaquaeque ex duabus partibus constat, quarum superiorem prima quaque litera nominum sonorum effici patet, inferiorem ad sonos principales octo tonorum referendam esse in commentatione modo laudata p. 59 demonstravi. Nam primae martyriae inferior pars toni primi et recti

et plagii, secundae toni legeti, tertiae toni tertii, quartae toni quarti et recti et plagii sonum finalem literis veteris scripturae indicat. Has autem notas μαρτυρίαc dicunt, quod in libris melodiarum et manu scriptis et prelo excusis singulis versibus periodisque interponuntur, ut altitudo vocis et toni modulatio definiatur et confirmetur. Iisdem vero notis, modo accentu acuto auctis, modo inverso ordine scriptis, utuntur ad duplicem scalam sive cύcτημα δὶc διὰ πacῶν significandum hoc modo:

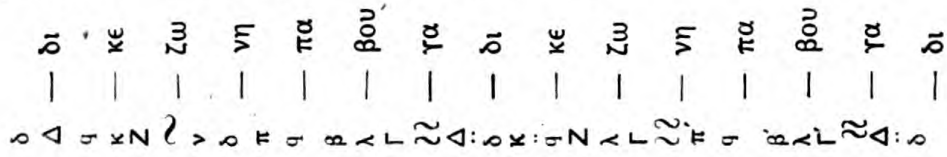

Hoc autem in schemate acuto accentu notas augent, ut altos sonos a gravibus distinguant, et scalam principalem inter graviorem sonum ζω sive nostrum H et altiorem ζω sive nostrum h contineri statuunt, quod horum octo sonorum terminis melodiae octo tonorum fere includuntur. Iis autem, quae iam explicavi, notis unam notam $\overset{z}{\sim}$ = ζω additam vides, cuius inferiore parte litera β sive sonus finalis ἤχου βαρέοc indicatur.

Venio iam ad difficiliorem huius rei partem. Numeri enim in scala diatonica singulis lineis interpositi, quibus Graeci, quanto intervallo duo soni distent, significant, multum admirationis nobis habent. Primum enim non duo intervallorum genera, toni dico et semitonii, ut a veteribus Graecis et a nostris musicis, sed tria τόνου μείζονοc, τόνου ἐλάccονοc, τόνου ἐλαχίcτου distincta sunt. Quamquam haec quidem res non prorsus nova et inaudita est, quia iam veteres philosophi (conf. Ptolemaei Harm. I, 10, 11) invenerant et recentiores mathematici confirmaverunt eos sonos, qui uno tono distare dicerentur, non plane aequali intervallo, sed plus minus distare. Verum ne scalam Byzantinorum cum scala Eratosthenis et Ptolemaei (v. Westphal Metrik I, 423) prorsus concordare opineris, in illa maximum intervallum imum, minus secundum, minimum summum locum, in hac semitonii intervallum imum, maioris toni secundum, minoris toni summum locum tetrachordi obtinet; quodsi plenum concentum duarum scalarum efficere velis, byzantina ita tibi invertenda est, ut a sono βου initium facias et sic intervalla disponas:

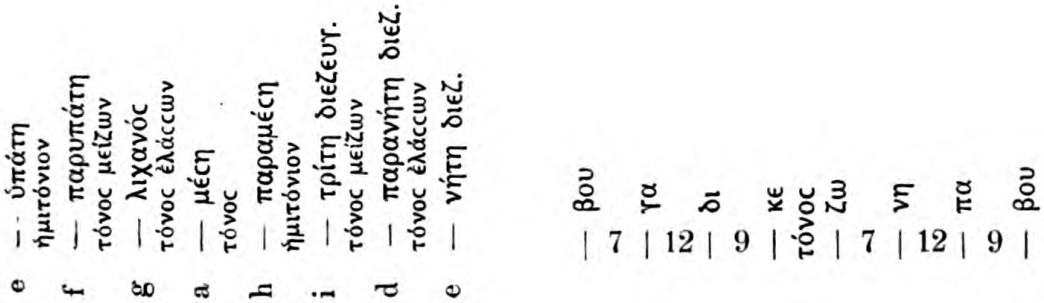

Magis nos numeris ipsis offendi par est. Tota enim ratio, qua byzantini magistri intervalla sonorum satis inscite definiverunt, a docta argumentatione Ptolemaei et mathematicorum discrepat. Illi enim, quae proportio inter motus vibrantium fidium (Saitenschwingungen) intercederet, subtili computatione eruerunt, Byzantini cum toni intervallum duodecim particulis (διαστήματα) constare statuissent, minori tono novem, semitonio (ἡμιτονίῳ sive λείμματι) septem particulas adsignaverunt. Atque quod minimum intervallum (τόνον ἐλάχιστον) dimidiam partem intervalli toni paululum superare statuerunt, id plane cum praeceptis Ptolemaei (vide Harm. I, 15) convenit; quod autem tonum minorem novem, maiorem duodecim particularum esse docent, et a disciplina mathematica Ptolemaei et a rei probabilitate abhorret. Cum enim mathematici maiorem tonum et minorem tam exiguo discrimine, ut magis mathematicis rationibus inveniri quam aurium iudicio percipi posset, differre docuissent et nostri musici pusillo illo discrimine prorsus neglecto aut tono aut semitonio sonos distare vulgo statuant, recentiores Graeci minorem tonum (ἐλάσσονα τόνον) minimo propius quam maximo accedere definiunt. Quo cum accedat, quod et Manuelis Bryennii aetate, qui quarto decimo saeculo Harmonicorum libros tres conscripsit, praecepta illa de intervallis septem, novem, duodecim particularum prorsus inaudita fuisse probantur, neque quibus calculis et mensuris illa discrimina inventa sint quidquam memoriae proditum est, in commentatione de Man. Bryennio totam illam doctrinam commenticiam et ab recentiore aliquo magistro parum scite excogitatam esse iudicavi. Probatur autem huius sententiae audacia ipso cantu Graecorum; licet enim Chrysanthus p. 9 et 102, commenticia illa disciplina, cui fidem derogare non ausus est, in errorem, ut videtur, inductus, suum τόνον ἐλάχιστον ab semitonio Europaeorum differre dicat, tamen peritissimi iudices Graecos iisdem intervallis, quibus nos, scalam decantare mihi asseveraverunt. Neque tamen silentio praetermittere fas est collegam doctissimum Schafhäutl, veteris musicae ecclesiasticae inter paucos peritum, secus sentire et lyram (Guitarre) sollertissime adornasse, cuius nervi intervallis et nostrae et Byzantinorum et veterum Graecorum scalae resonent.

Hactenus de scala diatonica, qua Graeci in plerisque cantilenis et praesertim in omnibus toni primi et recti et plagii et toni quarti recti utuntur. Praeter hanc autem scalam genera enharmonium et chromaticum suas et proprias scalas habent, quarum expositionem melius cum octo tonis musicis coniungemus.

DE OCTO TONIS (ΗΧΟΙC) MUSICIS.

Nulla re vicissitudo, quae inter graecae et latinae ecclesiae artem musicam intercedit, magis perspicua fit, quam similitudine octo tonorum latinorum cum octo ἤχοις Graecorum; atque in hac parte, quod raro fieri novimus, latinae ecclesiae ars perspecta plurimum lucis ad graecam artem plene

intellegendam affert. Quamquam enim Latini a Graecis artem musicam accepisse probantur et graeca ecclesia veterum institutorum multo tenacior fuit, tamen latini scriptores iam aliquot saeculis prius quam Graeci quae usu et experientia didicerant literis mandarent, de arte musica praecepta dare coeperant. Quo cum accedat, quod antiquissimus auctor graecus, Man. Bryennius, artem musicam ecclesiasticam non solum multis partibus iam immutatam invenit, sed etiam ineptis involucris affectatae eruditionis obscuravit, vis et natura octo ἤχων nisi latinis scriptoribus in auxilium vocatis plene explicari non potest. Byzantini igitur aeque atque Latini octo musicae tonos esse statuerunt, et eorum quatuor authentos sive κυρίους, quatuor πλαγίους appellaverunt. Haec denominatio veteribus Graecis incognita fuit, sed simile quoddam harmoniarum discrimen illi nominibus δωριστὶ et ὑποδωριστὶ, φρυγιστὶ et ὑποφρυγιστὶ significasse videntur. Medio autem aevo quo pacto authenti et plagii toni primitus discriminati fuerint, optime ex Hucbaldi et Oddonis testimoniis (vide Gerbert Scriptores ecclesiastici de musica p. 116 et 258 sq.) apparet, qui tonum authentum a suo finali usque in nonum sonum ascendere, descendere autem in sibi vicinum et aliquando ad semitonium vel ad tertium, plagium autem usque in quartum descendentem ad quintum ascendere docent. Inde hoc quoque patet, cur authenti toni alti (ὀξεῖς), plagiales graves (βαρεῖς) vulgo audiant, quae quidem res in multis melodiis nunc adeo obscurata est, ut ordo invertisse videatur.

Singuli toni a Byzantinis et Latinis nominibus ordinalibus primus (πρῶτος) secundus (δεύτερος) tertius (τρίτος) quartus (τέταρτος) appellantur, excepto tono tertio plagio, qui non ἦχος πλάγιος τρίτος sed ἦχος βαρὺς a Graecis vocatur, quem dicendi usum eo tempore natum esse probabile est, quo systemate octo tonorum mutato non iam primus et secundus tonus plagius, sed tertius maxime ad gravitatem descendere coeperit, nisi forte ex veterum Graecorum systemate, qui septem non octo modorum genera vulgo statuebant, causam huius rei repetendam esse censeas. Certe nominibus ordinalibus ad singulas harmonias distinguendas iam multo ante byzantinos scriptores extremis saeculis imperii romani vulgo utebantur; conf. Westphal Metrik I, 85 et 318.

In omnibus igitur libris melodiarum, quos inspiciendi mihi quidem copia facta est, tonus cuiusque carminis ea, quam modo exposui et in hac anthologia retinui, ratione indicatus est. Verum ii, qui eruditionis gloriolam venati artem suae aetatis cum praeceptis Ptolemaei et veterum scriptorum coniungebant, antiquis nominibus φρυγιστὶ δωριστὶ similibus ne mutata quidem vetere musica uti desierunt. Sed cum alii alias rationes vel errores in antiquis nominibus ad ecclesiasticos tonos transferendis sequerentur, aliis nominibus Hucbaldus et veteres scriptores latini, aliis Manuel Bryennius qui quarto decimo saeculo vixit, aliis denique recentissimi scriptores Chrysanthus, Philoxenus, Margarites utuntur in hunc modum:

	Hucbaldus.	Bryennius.	Script. recentiores
ἦχος α΄	dorius	ὑπερμιξολύδιος	δώριος
ἦχος β΄	phrygius	μιξολύδιος	λύδιος
ἦχος γ΄	lydius	λύδιος	φρύγιος
ἦχος δ΄	mixolydius	φρύγιος	μιξολύδιος
ἦχ. πλ. α΄	hypodorius sive aeolius	δώριος	ὑποδώριος
ἦχ. πλ. β΄.	hypophrygius	ὑπολύδιος	ὑπολύδιος
ἦχ. βαρύς	hypolydius	ὑποφρύγιος	ὑποφρύγιος
ἦχ. πλ. δ΄	hypomixolydius.	ὑποδώριος.	ὑπομιξολύδιος.

Atque recentiores scriptores graeci, cum in reliquis partibus cum Hucbaldo conspirent, nomina λύδιον et φρύγιον inverterunt, quod nescio an errore, oscitantia scriptorum illo quidem propagato, factum sit. Bryennium autem artificiosius quam verius octo tonos disposuisse, nec non musica sua aetate magna ex parte immutata in errores inductum esse in commentatione de Man. Bryennio nuper demonstravi. Denique ne Hucbaldus quidem veteresque scriptores latini antiqua nomina recte ad tonos ecclesiasticos transtulerunt, quoniam pentekaidekachordo utebantur, quod quamvis veteris pentekaidekachordi et speciem et nomina mutuatum esset, tamen aliter nervos dispositos habebat, quam rem Westphal I, 219 ingeniosissime dilucidavit.

Nihil igitur ex antiquis illis nominibus ficticiis, quae vis et natura octo tonorum fuerit, concludi potest. Testimonia autem latinorum scriptorum si sequimur, antiquitus octo toni sono finali hoc modo differebant:

ἦχ. α΄ et ἦχ. πλ. α΄ sono finali utebantur πα (d)
ἦχ. β΄ et ἦχ. πλ. β΄ - - - βου (e)
ἦχ. γ΄ et ἦχ. βαρύς - - - γα (f)
ἦχ. δ΄ et ἦχ. πλ. δ΄ - - - δι (g).

Sed cum melodi graeci in tenuitate priscorum modorum non acquiescerent et maiori modulationum varietati studerent, brevi factum est, ut discriminatione illorum finalium sonorum turbata multae melodiae ἤχου α΄ in κε, ἤχου δ΄ in βου, ἤχου βαρέος in ζω finirentur. Huc accessit, quod, ne nimia modorum simplicitate taedium hominibus moverent, non omnes eiusdem toni periodos eodem sono finali finiebant; quamobrem tria genera καταλήξεων esse statuerunt, τελικῶν in fine tropariorum, ἐντελῶν in fine periodorum mediis in carminibus, denique ἀτελῶν in fine colorum et commatum, quo loco cum melodiae magis suspenderentur quam clauderentur, maxima licentia utebantur. Huius mutatae artis locupletissimus testis Man. Bryennius est, qui octo ἤχους scalis et duplicibus sonis finalibus hoc modo discriminavit:

	κλίμαξ	ὑπάτη	μέση
ἦχ. α΄	μέση — νήτη ὑπερβολαίων = δι — δι΄ = g — $\bar{g}$	κε	πα΄
ἦχ. β΄	λιχανὸς μέσων — παρανήτη ὑπερβολ. = γα — γα΄ = f — $\bar{f}$	δι	νη

ἦχ. γ΄	παρυπάτη μέσων — τρίτη ὑπερβολ. = βου — βου΄ = e — $\bar{e}$	γα	ζω
ἦχ. δ΄	ὑπάτη μέσων — νήτη διεζευγμένων = πα — πα΄ = d — $\bar{d}$	βου	κε
ἦχ. πλ. α΄	λιχανὸς ὑπάτων — παρανήτη διεζ. = νη — νη = c — $\bar{c}$	πα	δι
ἦχ. πλ. β΄	παρυπ. ὑπάτων — τρίτη διεζ. = ζω — ζω = $\bar{H}$ — h	νη	γα
ἦχ. βαρὺς	ὑπάτη ὑπάτων — παραμέσῃ = κε — κε = A — a	ζω	βου
ἦχ. πλ. δ΄	προσλαμβανόμενος — μέση = δι — δι = G — g	κε	πα.

Sed ne cum Westphalio iusto plus scriptori byzantino confidas, non solum Ptolemaei systematis, quo tamquam fundamento argumentationis usus est, intervalla aliter disposuit, sed etiam multa, ne artificiosa dispositio octo ἤχων turbaretur, partim omisisse, partim mutasse probatur.

Praeter Bryennium exigua admodum et parca testimonia mutatae vis octo tonorum nobis suppetunt. Atque certissima quidem indicia in μαρτυρίαις posita sunt, quas supra p. CXVI iam attigimus. Hic enim ζω tamquam sonus finalis ἤχου βαρέος significatur, et βου novi cuiusdam toni sonus finalis ita statuitur, ut ἦχ. β΄ et ἦχ. πλ. β΄ alii soni finales, extra gradus scalae diatonicae positi, assignentur. Cum his autem indiciis μαρτυριῶν hoc conspirat, quod praeter octo ἤχους duos novos constituerunt, alterum Λέγετον vocatum et eas melodias ἤχου δ΄, quibus βου sonus finalis erat, complectentem, alterum Βεγαγω dictum et partem modorum ἤχου πλ. β΄ comprehendentem.

Nostra vero memoria ad octo tonorum discriminationem redierunt, sed in multifaria varietate melodiarum non unum soni finalis signum, sed plura signa cuiusque toni esse docent, ἀπήχημα dico sive προετοιμασίαν τοῦ ψαλθησομένου μέλους, ἴσον sive βάσιν, quam pueri ἰσοκρατοῦντες (vide p. CXIII), dum praecentor carmen modulatur, retinent, καταλήξεις sive sonos finales, τόνους δεσπόζοντας sive sonos in quoque carmine praecipuos, ad postremum κλίμακα sive scalam cuiusque toni. Horum signorum certissima esse dicunt τὰ ἀπηχήματα, quae in brevissimo compendio artis musicae, quod Gerbert De cantu et musica sacra tom. II tab. VIII in lucem edidit, omnia perscripta sunt. Soni autem finales cuiusque toni quantopere fluctuent, ex hoc indice finalium sonorum, quem ex libris recentiorum magistrorum excerpsi, optime intellegas:

ἦχ. α΄: εἱρμολογικῶς πα, στιχηραρικῶς fere πα, παπαδικῶς fere πα et κε.
ἦχ. πλ. α΄: fere πα, εἱρμολογικῶς κε.
ἦχ. β΄: fere βου et δι, εἱρμολογικῶς πα.
ἦχ. πλ. β΄: στιχηραρικῶς et παπαδικῶς δι et πα, εἱρμολογικῶς βου.
ἦχ. γ΄: γα.
ἦχ. βαρύς: στιχηραρικῶς et εἱρμολογικῶς βου, παπαδικῶς δι.
ἦχ. δ΄: στιχηραρικῶς πα et βου, εἱρμολογικῶς βου, παπαδικῶς δι.
ἦχ. πλ. δ΄: νη et γα.

Scalarum autem, quamvis suam cuiusque ἤχου esse statuant, tamen tres tantum species sunt, quae cum tribus generibus musicae cohaerent. Atque

diatonica quidem scala, qua de in superiore capite disserui, ἦχου α′, ἦχου πλ. α′, ἦχου δ′ communis est, nec non in plerisque melodiis ἦχου πλ. δ′ adhibetur. Non multum ab diatonica scala differt κλίμαξ ἐναρμόνιος, quae tertii ἦχου propria est. Quoniam enim scala quae ab sono γα orditur

γα δι κε ζω νη πα βου γα
| 12 | 12 | 9 | 7 | 12 | 9 | 7 |

ipsa parum modulata est, ad similitudinem eius scalae, quam nos f dur dicimus, immutatur, quae quidem immutatio in libris melodiarum ita indicatur, ut notis musicis ζω et βου signum ♯ addiiciatur. Hac igitur de parte scala enharmonia Byzantinorum nihil novi habet; praeterea autem hoc proprium cantilenarum ἦχου γ′ est, quod soni κε et πα infirmissima voce (ἀδυνάτῳ φωνῇ) cantari solent, quam rem cum plerique ex minuto intervallo repetendam esse censeant, hanc scalam enarmoniam tertii toni esse dicunt:

γα δι κε ζω νη πα βου γα
| 12 | 12 | 3 | 13 | 12 | 3 | 13 |

Peculiarem vero locum sibi vindicat κλίμαξ χρωματικὴ Byzantinorum, quae ἦχου β′ et ἦχου πλ. β′ propria est et adeo Europaeis novum et insolitum sonat, ut cantilenae horum tonorum nostris notis musicis plane exprimi nequeant; quo molestius ferimus, quod graeci scriptores ipsi in intervallis huius scalae definiendis sibi non constant; alii enim eam κατὰ διφωνίαν sic progredi docent:

| 7 | 12 | 7 | 12 | 7 | 12 | 7 |

alii, ut Margarites, subtilius haec intervalla statuunt:

| 7 | 14 | 7 | 12 | 7 | 14 | 7 |

Videtur autem hoc proprium esse huius scalae chromaticae, quod alterum quodque intervallum semitonii est; quoniam autem scala chromatica non minus quam diatonica a quolibet sono initium capere potest, perversa illa distinctione intervallorum duodecim, novem, septem particularum comprobata fieri non potuit, quin in spinas et salebras musici scriptores inciderent.

Veteres philosophos suam cuique harmoniae vim ad animos hominum commovendos tribuisse constat. Ridicule autem recentiores scriptores, cum vetera harmoniarum nomina ad octo tonos ecclesiasticos falso translata esse non perspexissent, Platonis Aristotelis Plutarchi dicta ad res diversissimas trahunt. Omnino tot et tantas vices singuli ἦχοι subierunt, ut certam quandam indolem cuique tono tribuere difficillimum sit. Equidem satis habeo versus Octoechi, satis illos quidem inanes et inficetos, hoc loco apponere:

ἦχ. α′ Τέχνη μελουργὸς σοὺς ἀγασθεῖσα κρότους
πρώτην νέμει σοι τάξιν· ὢ τῆς ἀξίας!

ἦχος ὁ πρῶτος μουσικῇ κληθεὶς τέχνῃ
πρῶτος παρ' ἡμῶν εὐλογείσθω τοῖς λόγοις·
τὰ πρῶτα, πρῶτε, τῶν καλῶν λαχὼν φέρεις·
πρωτεῖα νίκης πανταχοῦ πάντων ἔχεις.

ἦχ. β΄ Κἂν δευτέραν εἴληφας ἐν τάξει θέσιν,
ἀλλ' ἡδονὴ πρώτη σοι τῷ μελιρρύτῳ·
τὸ σὸν μελιχρὸν καὶ γλυκύτατον μέλος
ὀστᾶ πιαίνει καρδίας τ' ἐνηδύνει.
Σειρῆνες ᾖδον δευτέρου πάντως μέλη·
οὕτω πράως σοι ῥεῖ μελισταγὲς μέλος.

ἦχ. γ΄ Εἰ καὶ τρίτος σὺ, πλὴν πρὸς ἀνδρικοὺς πόνους
σύνεγγυς εἶ πως τοῦ προάρχοντος, τρίτε·
ἄκομψος, ἁπλοῦς, ἀνδρικὸς πάνυ, τρίτε,
πέφηνας ὄντως, καὶ σὲ τιμῶμεν, τρίτε·
πλήθους κατάρχων ἰσαρίθμου σοι, τρίτε,
πλήθει προσήκεις προσφυῶς ἡρμοσμένῳ.

ἦχ. δ΄ Πανηγυριστὴς καὶ χορευτὴς ὢν φέρεις
τέταρτον εὖχος μουσικωτάτῃ κρίσει·
σὺ τοὺς χορευτὰς δεξιούμενος πλάττεις (?),
φωνὰς βραβεύεις καὶ κροτῶν ἐν κυμβάλοις·
σὲ τὸν τέταρτον ἦχον, ὡς εὐφωνίας
πλήρη, χορευτῶν εὐλογοῦσι τὰ στίφη.

ἦχ. πλ. α΄ Θρηνῳδὸς εἶ σὺ καὶ φιλοικτίρμων ἄγαν,
ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ καὶ χορεύεις εὐρύθμως.
ὁ μουσικὸς νοῦς, ὃν ἐγνώρισεν τέχνη,
τίς ἡ παρεκκλίνουσα κλῆσις πλαγίων,
πέμπτον σε τάξις (an τάξιν?), ἀλλὰ πρῶτον τοῦ μόνου (?)
ἔχει σε καὶ λέγει σε, πρῶτε πλαγίων.

ἦχ. πλ. β΄ Ἕκτος μελῳδὸς, ἀλλ' ὑπέρπρωτος πέλεις,
ὁ δεύτερος σὺ δευτερεύων τῶν μελῶν·
τὰς ἡδονὰς σὺ διπλοσυνθέτους φέρεις,
τοῦ δευτέρου [σὺ] πως δευτερεύων δευτέρως·
σὲ τὸν μελιχρὸν, τὸν γλυκὺν, τὸν τέτταρα,
τὸν ἐν πλαγίοις δεύτερον τίς οὐ φιλεῖ;

ἦχ. βαρύς Ὁπλιτικῆς φάλαγγος οἰκεῖον μέλος
ὁ τοῦ βαροῦς σὺ κλῆσιν εἰληφὼς φέρεις·
ἦχον τὸν ἁπλοῦν τὸν βαροῦς ἐπώνυμον
ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ,
ἀνδρῶν δὲ ᾆσμα, δευτερότριτε, βρέμεις,
ὢν ποίκιλος δὲ τοὺς ἁπλοῦς ἔχεις φίλους.

ἦχ. πλ. δ΄ Ἦχων cφραγὶc, τέταρτε cὺ τῶν πλαγίων,
ὡc ἐν ceαυτῷ πᾶν καλὸν μέλος φέρων.
ἀνευρύνειc cὺ τοὺc κρότουc τῶν ᾀcμάτων,
ἤχων κορωνὶc ὡc ὑπάρχων καὶ τέλοc·
ὡc ἀκρὸν ἐν φθόγγοιc τε καὶ φωνῶν cτάcει
ἀκρόν ce φωνῆc δὶc καλῶ ce καὶ τέλοc.

DE NOTIS MUSICIS.

Multi vereor, ne a byzantina musica ecclesiastica tractanda proprietate notarum musicarum deterreantur, quae cum a nostra ratione modos scribendi toto coelo differant, non exiguam nobis difficultatem parant. Illi enim nec lineis nec notis nostris utuntur, sed continuis signis, quanto intervallo insequens sonus a praecedente distet, significant. Itaque unicuique melodiae basim praefigunt, a qua quantum primus sonus modorum distet, prima nota indicant, deinceps reliquis notis ascensionem et descensionem vocis significant. Praeterea aliis peculiaribus signis utuntur, quibus intensio vocis, temporum productio aut correptio, toni mutatio (ἤχου φθορά) denique varii vocis flexus exprimantur. Atque haec quidem notarum scriptura, quae neumatis in occidentalibus partibus Europae medio aevo usurpatis simillimae sunt, ex manuum motibus (χειρονομία), ut supra p. CXIV monuimus, orta est, sed iam decimo saeculo et exculta et in codicibus usurpata esse videtur. Quod autem ab Ioanne Damasceno eam inventam esse Chrysanthus p. 31 asseverat, nullo testimonio confirmatum invenimus. Neque nihil annis volventibus hanc scripturam mutatam esse codices vel obiter inspecti persuadent, sed nullo, quod sciam, libro haec res accuratius et copiosius pertractata est. Quae autem scribendi ratio quinto decimo saeculo in usu fuerit, anonymi cuiusdam ψαλτικὴ τέχνη et Ioannis Cucuzelis carmen de signis (μέλος περὶ cημαδίων), a Gerberto in libro de musica sacra tom. II tab. VIII (conf. Beiträge S. 61—64) edita, docent. Magnopere vero initio huius saeculi ab auctoribus novae methodi musicae Chrysantho, Gregorio, Churmuzio immutata est, qui multis supervacaneis signis abiectis artem simpliciorem facilioremque ad intellegendum reddiderunt. Atque ea quidem, quam emendatores illi musicae disciplinae constituerunt, ratio scribendi in libris melodiarum in secundo libro extremo a nobis recensitis usurpata est.

Iam ut summa huius artis capita succincta oratione percurram, gravissima signa ea sunt, quibus ascensio et descensio vocis indicatur. Sonorum (φθόγγων) autem ascendentium et descendentium signa decem numero sunt, sex ascendentium (ἀνιόντων) et quatuor descedentium (κατιόντων):

⏑ ἴcον	parem sonum nec ascendentem nec descendentem significat,
‒ ὀλίγον	sonum uno intervallo altiorem,

πεταστὴ sonum uno intervallo altiorem exsultimque ascendentem,
δύο κεντήματα sonum uno intervallo altiorem punctimque ascendentem,
κέντημα sonum duobus intervallis altiorem,
ὑψηλὴ sonum quatuor intervallis altiorem,
ἀπόστροφος sonum uno intervallo graviorem,
ὑπορροὴ sonum duobus intervallis graviorem sensimque descendentem,
ἑλαφρὸν sonum duobus intervallis graviorem mediumque sonum supersalientem,
χαμηλὴ sonum quatuor intervallis graviorem.

Praeterea decem haec signa vario modo coniunguntur, ut vocem tribus vel quinque intervallis ascendere aut descendere indicent; quo autem pacto coniungenda sint, quae partes superiorem (σημεῖα ἐπιτακτικά), quae inferiorem locum (σημ. ὑποτακτικά) obtineant, singulatim praecipiunt; eaque signa, quae nisi aliis imposita non inveniuntur, ut κέντημα et ὑψηλὴν, πνεύματα, quae aut sola scribuntur aut aliis subiunguntur, ut ὀλίγον et πεταστὴν, σώματα appellant.

Decem quae enarravi signa ad altitudinem vocis spectant, quam graeci scriptores ποσότητα μελῳδίας parum accommodate dicunt, his undecim alia accedunt, quae qualitatem melodiae (ποιότητα μελῳδίας) indicare dicuntur. Ex his quatuor, cum ad temporis spatium pertineant, ἔγχρονα audiunt:

κλάσμα ἀργόν
γοργόν ἁπλῆ.

Atque primum quidem signum, in commentariis illius anonymi iam commemoratum, ultimis sonis cuiusque coli et periodi additum sonum syllabamque ita producendam esse monet, ut duplicem temporis moram expleat. Veteribus in membranis hoc signum frustra quaesivi, unde ne temere concludas eius vim in clausulis protrahendis antiquitus neglectam esse; immo vero cum productio syllabarum clausulae in ipsa rerum natura posita esse videretur, apertam rem signis indicare supersedisse probantur. Contraria sibi sunt duo sequentia signa, etiam extra fines clausulae usurpata, γοργὸν et ἀργόν, quorum prius corripiendam, alterum producendam syllabam, cui additum est, monet. Atque posteriore quidem nota uni sono duas moras (𝅗𝅥) tribuendas esse significatur, prioris autem vis etiam ad sequentem sonum ita pertinere dicitur, ut duo soni coniuncti unius temporis moram expleant (♫). Quartum signum, et inutile et raro usurpatum, prorsus eandem vim habet atque ἀργὸν et κλάσμα. Praeterea tribus extremis signis duplicatis vel triplicatis duplici vel triplici parte syllabam aut producendam aut corripiendam esse indicant.

Septem alia signa, cum ad solam qualitatem soni spectent, ἄχρονα dicuntur:

◟ βαρεῖα	◞ ἕτερον ἢ cύνδεcμοc
◝ ὁμαλόν	◜ ἐνδόφωνον
◝ ἀντικένωμα	+ cταυρόc.
◞ ψηφιcτόν	

Horum duo, βαρεῖα et ψηφιστόν, quam vim ad accentus syllabarum acuendos habeant, iam in tertio libro p. LXXVII fuse explicavi. Simile quiddam duo alia signa ἀντικένωμα et ὁμαλὸν valent, quorum prius undulatum motum vocis e faucibus non sine vehementia erumpentem (κυματισμὸν τῆς φωνῆς ἐκ τοῦ λάρυγγος μετὰ ἀνεπαισθήτου ὀξύτητος) significat, alterum, coniunctis signis ὀλίγου et ἀποστρόφου subiectum, sonum ὀλίγου erigit, ut paene idem, quod signum πεταστῆς, valere videatur. Cύνδεσμος autem duo sonos coniungit, σταυρὸς divellit, ἐνδόφωνον denique vocem ore occluso per nasum emittendam esse indicat. Atque haec quidem signa etiamnunc in usu sunt, antiquitus autem multo pluribus ad vocis varios flexus significandos utebantur, quorum nomina hic afferre et cum similibus notis Notkeri (vide Gerbert Scriptores eccl. de mus. p. 95 sq.) componere satis habemus: ἴσον, διπλῆ, παρακλητικὴ, κράτημα, κύλισμα, ἀντικενοκύλισμα, τρομικὸς, ἐκστρεπτὸν, τρομικοσύναγμα, ψηφιστοσύναγμα, θεματισμὸς ἔσω, θεματισμὸς ἔξω, ἐπέγερμα, παρακάλεσμα, ξηρὸν, οὐράνισμα, ἀπόδερμα, θὲς καὶ ἀπόθες, θέμα ἁπλοῦν, χόρευμα, ψηφιστοπαρακάλεσμα, τρομικοπαρακάλεσμα, πίεσμα, σεῖσμα, σύναγμα, ἔναρξις, λύγισμα, στράγγυσμα, κολαφισμὸς, βυθογρόνθισμα, χαιρετισμὸς, ἀνατρίχισμα.

Denique musici byzantini peculiaribus signis utuntur, quibus ab uno tono ad alterum transeundum (σημεῖα φθορᾶς ἤχου) et ab usitatis scalarum intervallis paululum deflectendum esse significant; eosdem autem et pedum et pausarum notationibus carere supra iam diximus.

Ne autem hac arida enarratione signorum hunc librum finirem, insigni benevolentia archimandritae Tergestini Eustathii Thereiani cautum est, qui celeberrimas melodias nostris notis musicis expressas nobis commodavit, quas hoc loco publico usui proponere visum est. Licet enim et ipse fieri posse negem, ut proprietates graecarum melodiarum cum aliarum tum chromaticarum nostris notis musicis plane reddantur, et Timotheus Milesius nuper in commentatione περὶ τῆς μουσικῆς τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων (vide Πανδώρα 1. Ian. 1871) omnem conatum graecos modos nostris notis exprimendi damnaverit, tamen futurum esse spero, ut, si rem in aprica luce positam conspicere non liceat, ne umbra quidem rei contemnatur. Minus autem discriminibus scalarum diatonicarum Europaeorum et Byzantinorum me commoveri supra iam indicavi; magis me difficultates mollitiem vocis quorundam sonorum enharmonici et chromatici generis reddendi conturbant. Rhythmici vero pedes vereor ne magis oculis lectorum rectis lineis indicati esse videantur, quam auribus auditorum sese insinuent; denique illud dubito, num aegre ferant, quod vocem per nares emittendam, id quod in cantu Graecorum nostras aures maxime offendit, notis nostris significare neque potuimus neque voluimus.

Κανὼν τοῦ μεγάλου σαββάτου. p. 196.

ἦχος πλ. β'.

Andante.

ᾠδὴ α'.

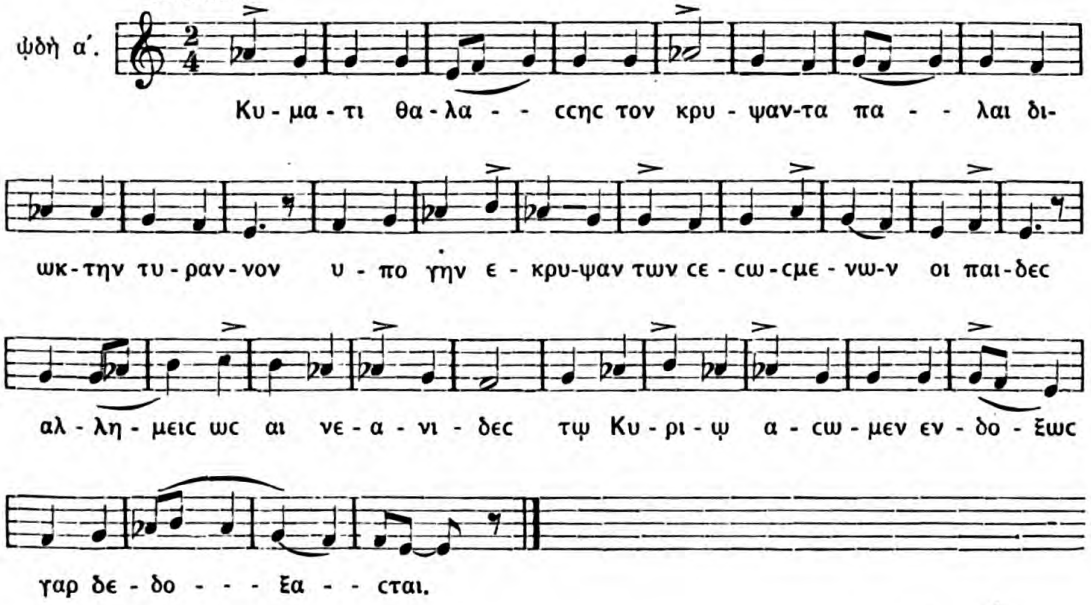

ᾠδὴ γ'.
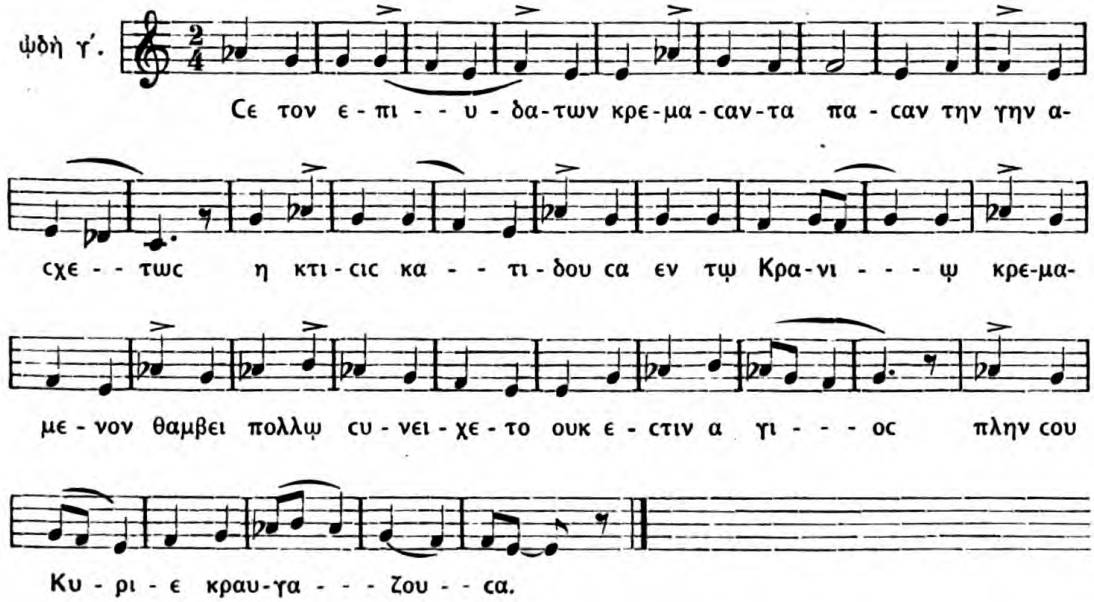
ᾠδὴ δ'.
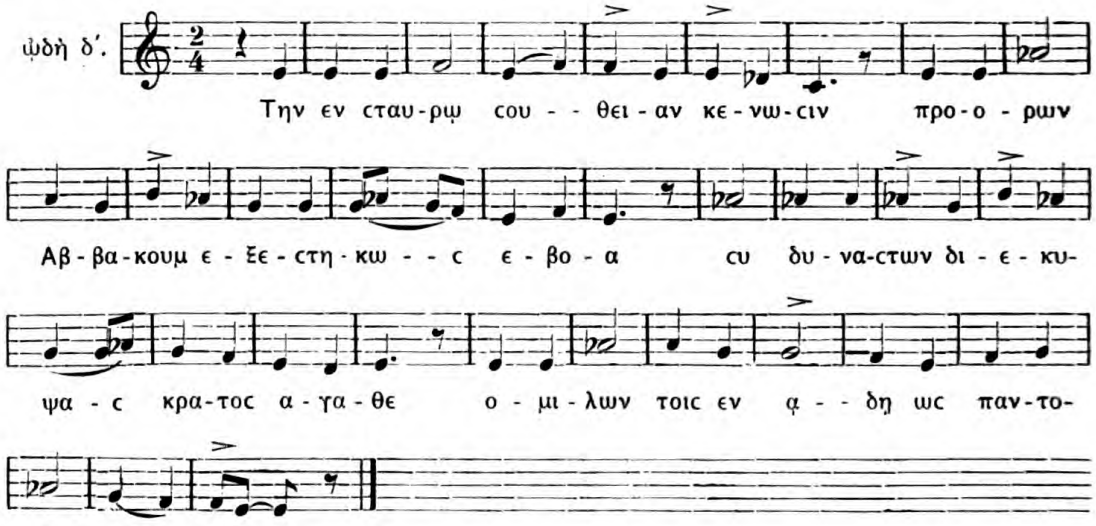
ᾠδὴ ε'.

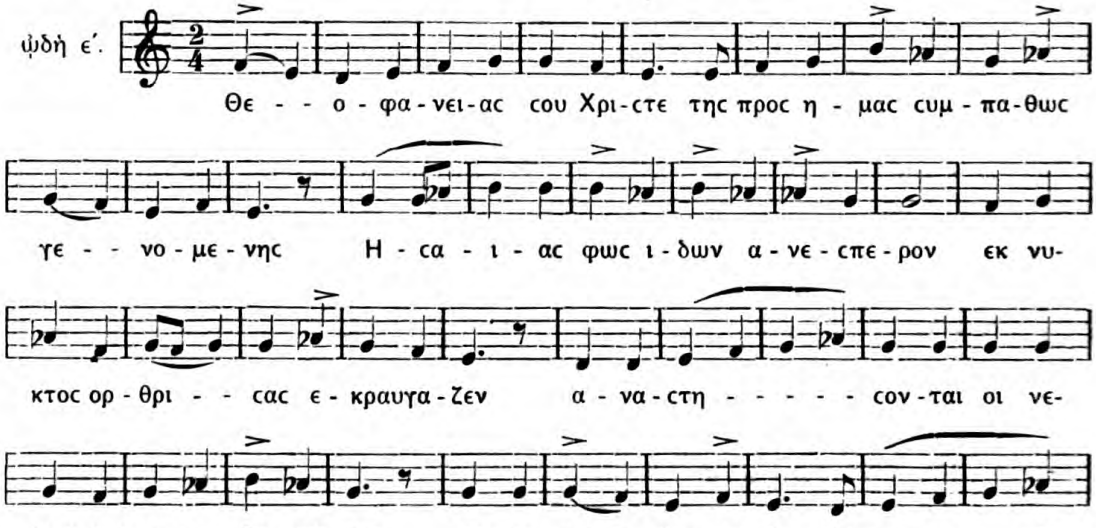

ᾠδὴ ς'.
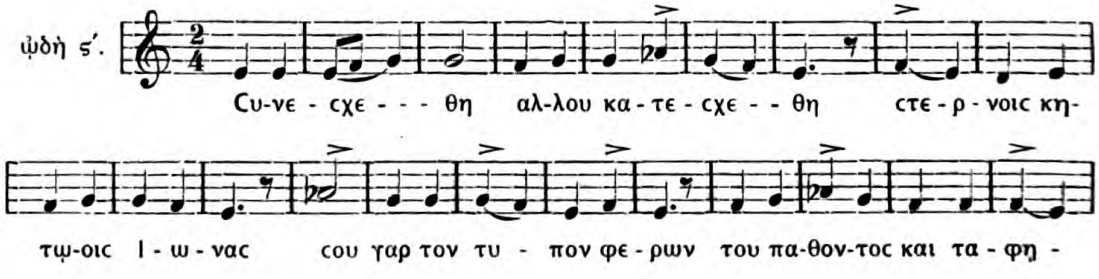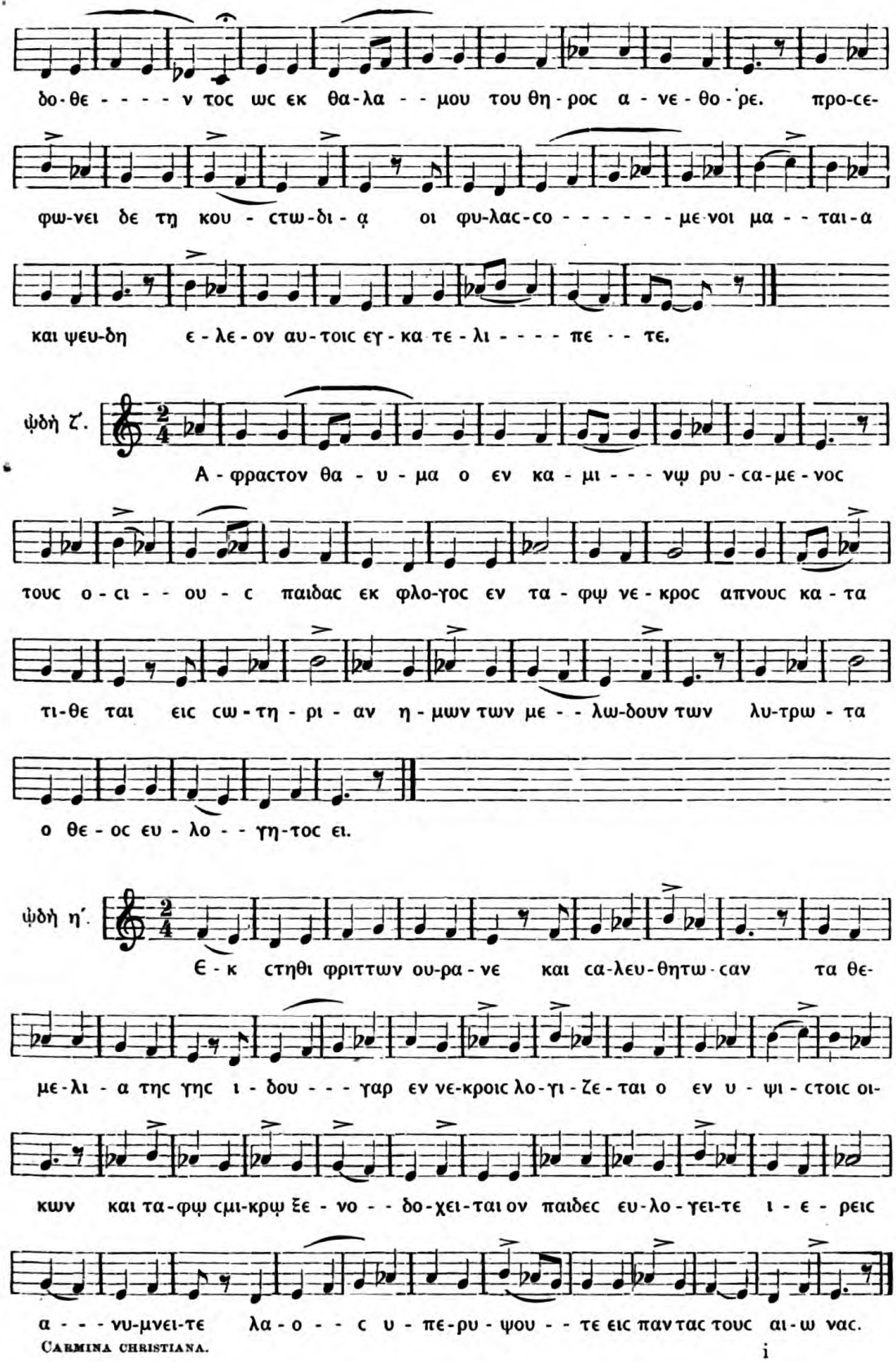
δο-θε - - - - ν τος ως εκ θα-λα - - μου του θη-ρος α - νε - θο - ρε. προ-σε-
φω-νει δε τη κου - στω-δι - α οι φυ-λας-σο - - - - - - με νοι μα - - ται-α
και ψευ-δη ε - λε - ον αυ-τοις εγ - κα τε - λι - - - - πε - - τε.
ψδὴ ζ'.
Α - φραστον θα - υ - μα ο εν κα - μι - - - νῳ ρυ - σα-με - νος
τους ο - σι - - ου - ς παιδας εκ φλο-γος εν τα - φῳ νε - κρος απνους κα - τα
τι-θε ται εις σω - τη - ρι - αν η - μων των με - - λω-δουν των λυ-τρω - τα
ο θε - ος ευ - λο - - γη-τος ει.
ψδὴ η'.
Ε - κ στηθι φριττων ου-ρα - νε και σα-λευ-θητω - σαν τα θε-
με-λι - α της γης ι - δου - - - γαρ εν νε-κροις λο-γι - ζε - ται ο εν υ - ψι - στοις οι-
κων και τα-φῳ σμι-κρῳ ξε - νο - - δο-χει-ται ον παιδες ευ-λο - γει-τε ι - ε - ρεις
α - - - νυ-μνει-τε λα - ο - - ς υ - πε-ρυ - ψου - - τε εις παν τας τους αι-ω νας.

ᾠδὴ θ΄.

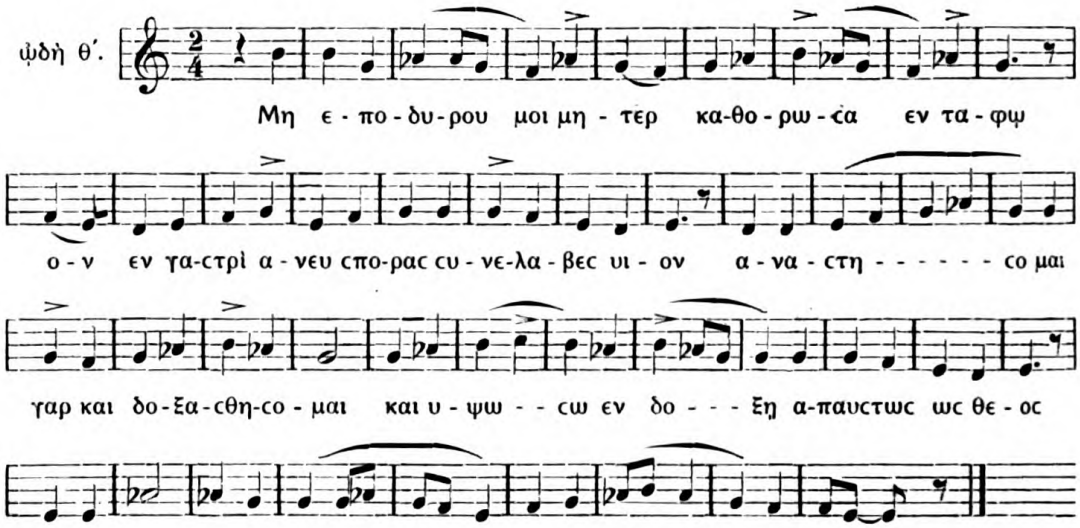

Κανὼν τῆς Ἀναστάσεως. p. 218.

ἦχος α΄.

Andante.

ᾠδὴ α΄.
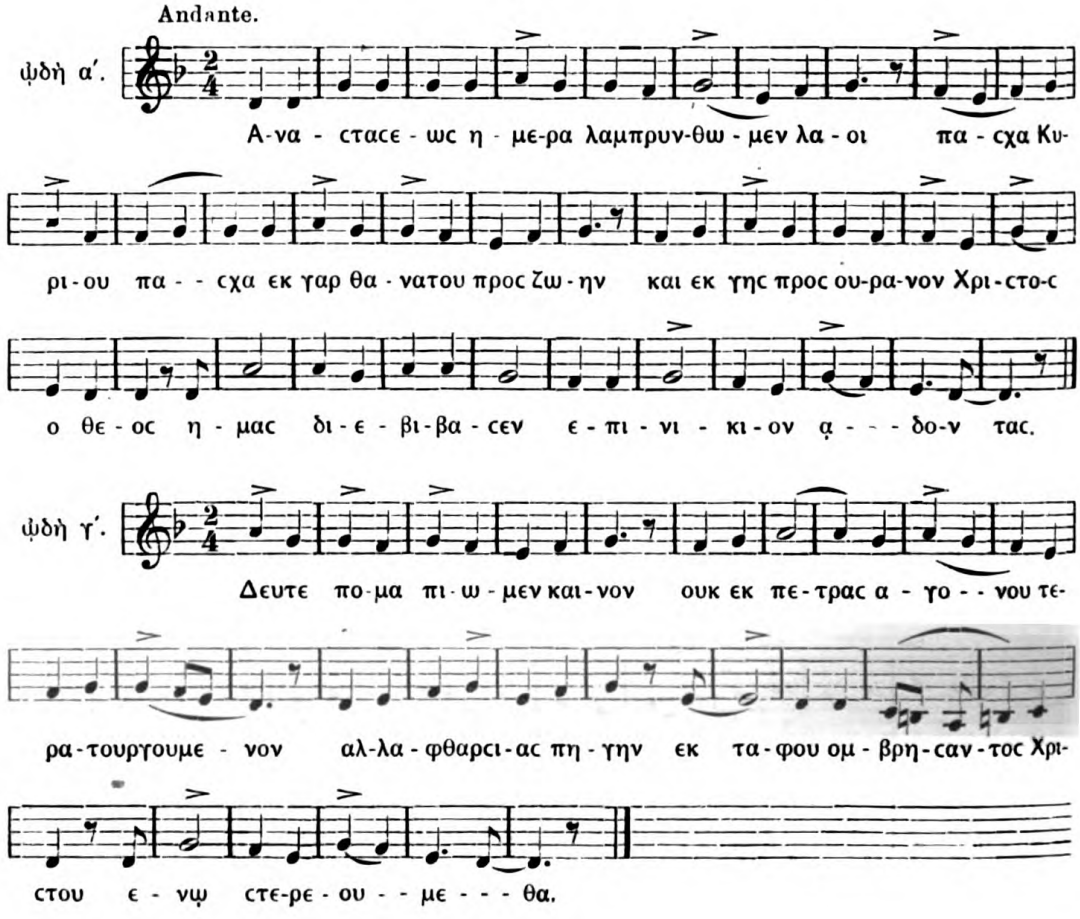
ᾠδὴ γ΄.

ᾠδὴ δ'.
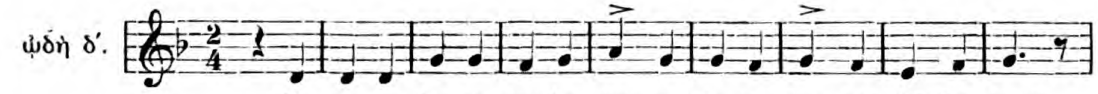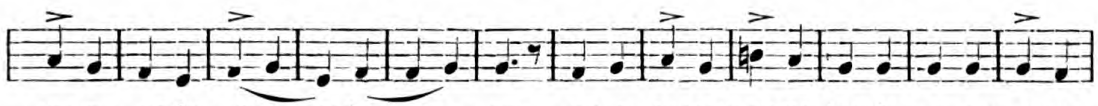
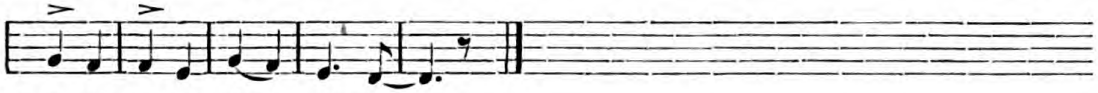

ᾠδὴ ϛ'.

ᾠδὴ ζ'.
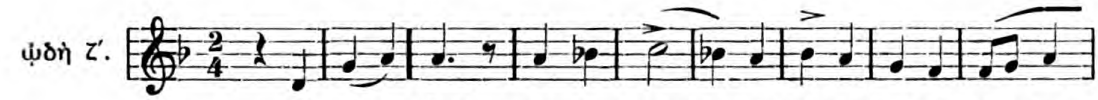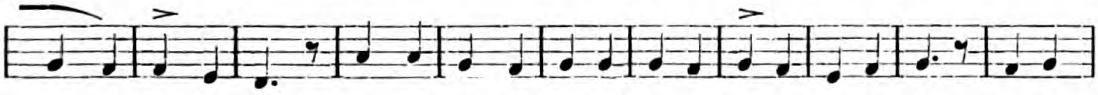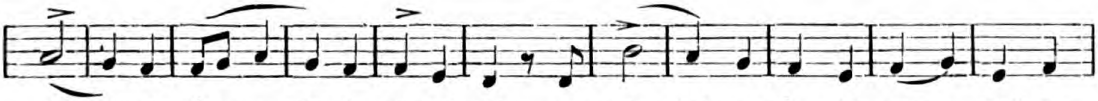
ᾠδὴ η΄.
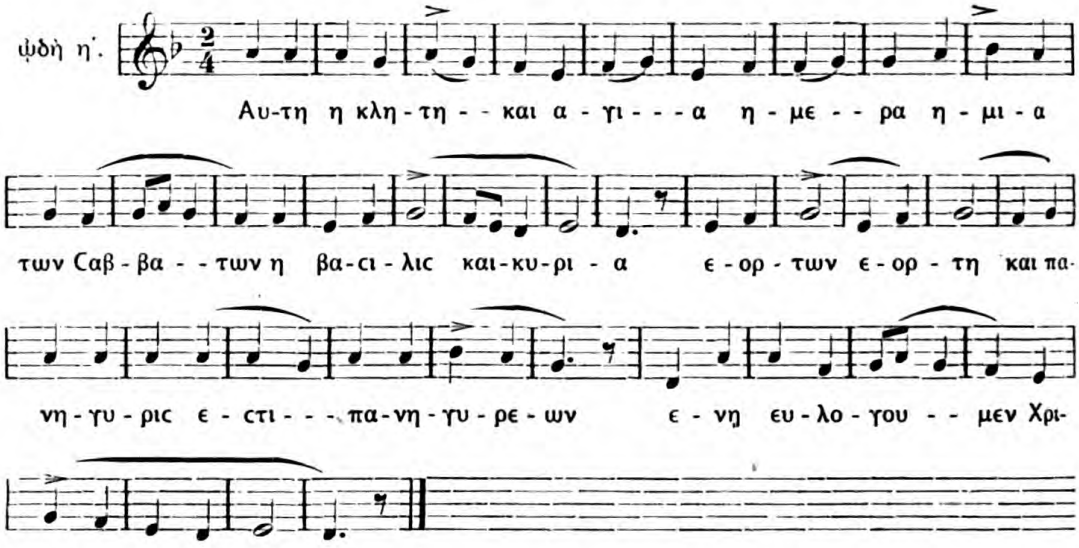
ᾠδὴ θ΄.

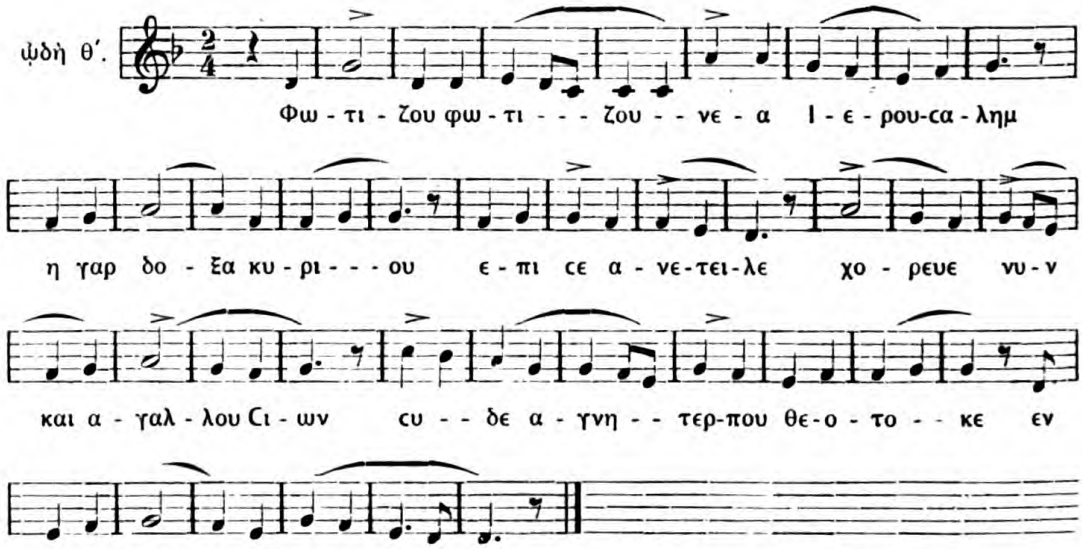

Προσόμοια.

Allegro.

ἦχος α΄.
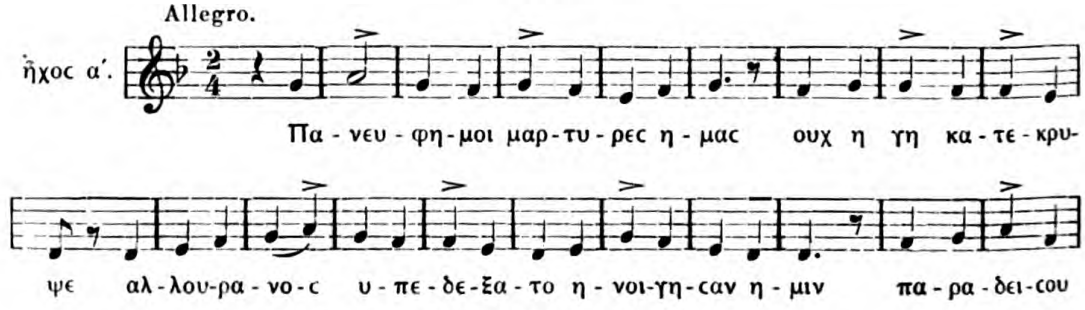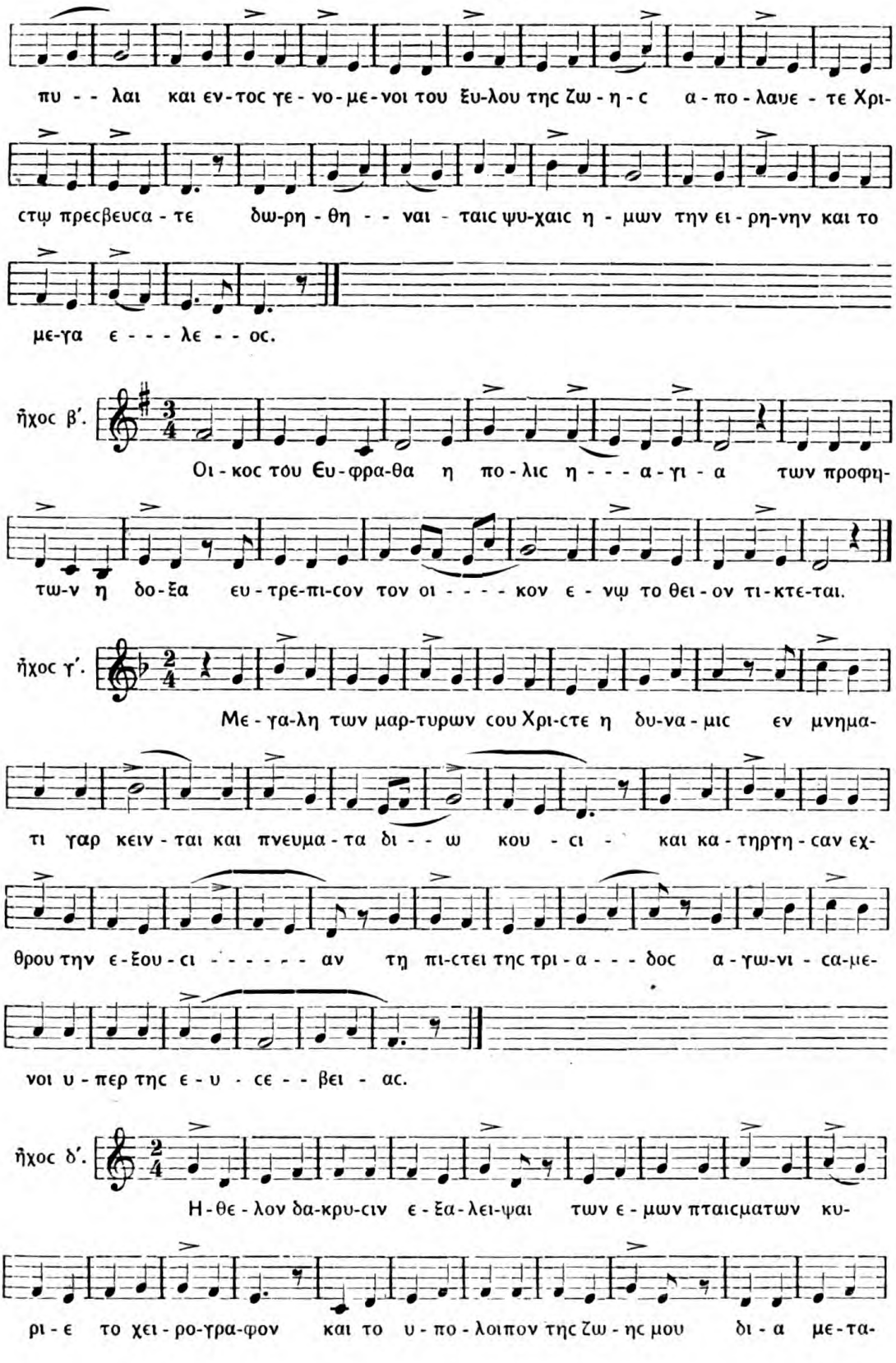
πυ - - λαι και εν - τος γε - νο - με - νοι του ξυ - λου της ζω - η - ς α - πο - λαυε - τε Χρι-
στῳ πρεσβευσα - τε δω - ρη - θη - - ναι - ταις ψυ - χαις η - μων την ει - ρη - νην και το
με - γα ε - - - λε - - ος.
ἦχος β'.
Οι - κος του Ευ - φρα - θα η πο - λις η - - - α - γι - α των προφη-
τω - ν η δο - ξα ευ - τρε - πι - σον τον οι - - - - κον ε - νῳ το θει - ον τι - κτε - ται.
ἦχος γ'.
Με - γα - λη των μαρ - τυρων σου Χρι - στε η δυ - να - μις εν μνημα-
τι γαρ κειν - ται και πνευμα - τα δι - - ω κου - ci - και κα - τηργη - σαν εχ-
θρου την ε - ξου - ci - - - - - - αν τῃ πι - στει της τρι - α - - - δος α - γω - νι - σα - με-
νοι υ - περ της ε - υ - σε - - βει - ας.
ἦχος δ'.
Η - θε - λον δα - κρυ - σιν ε - ξα - λει - ψαι των ε - μων πταισματων κυ-
ρι - ε το χει - ρο - γρα - φον και το υ - πο - λοιπον της ζω - ης μου δι - α με - τα-
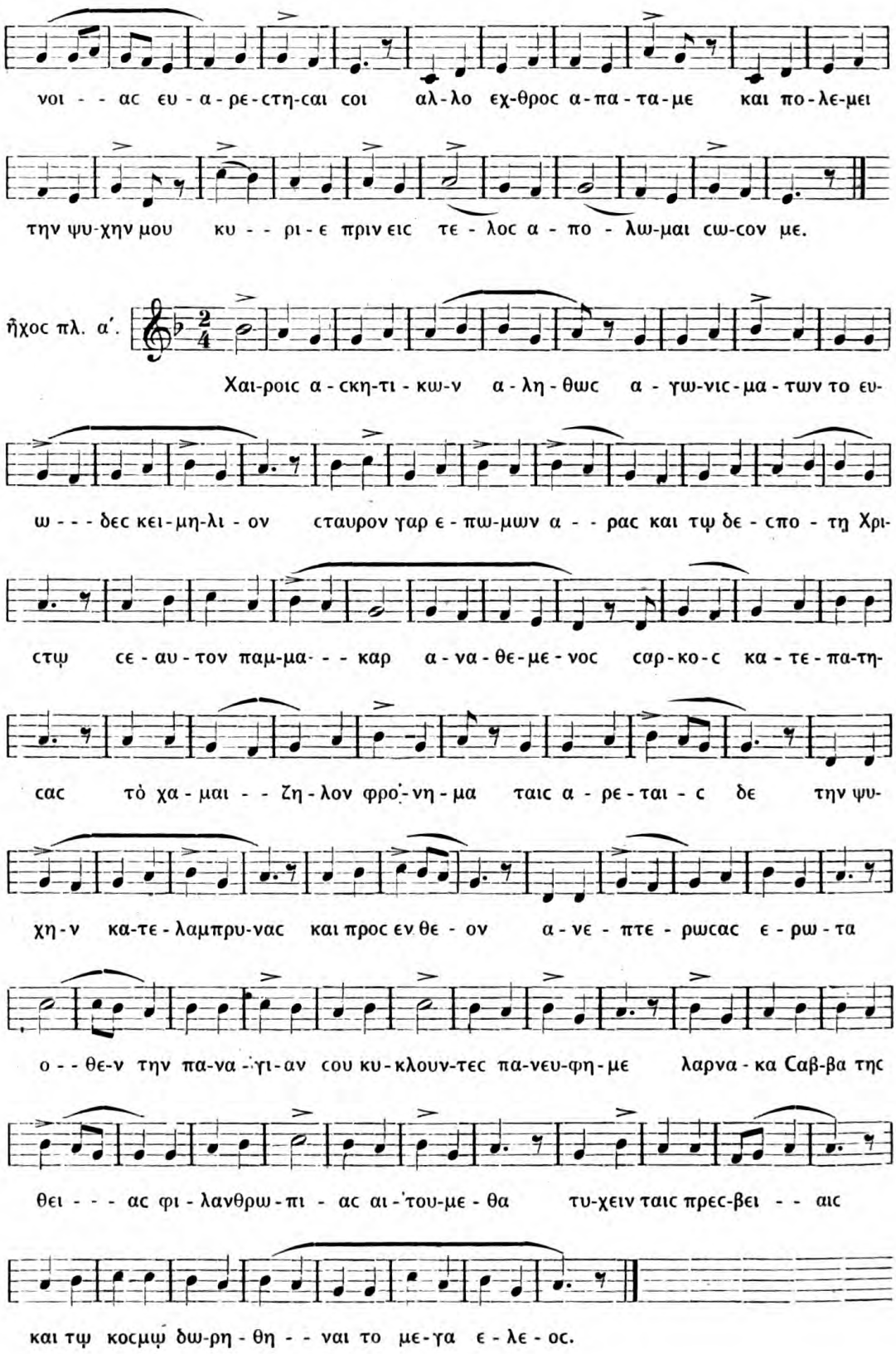
νοι - - ας ευ - α - ρε - στη-σαι σοι αλ - λο εχ-θρος α - πα - τα - με και πο - λε-μει
την ψυ-χην μου κυ - - ρι - ε πριν εις τε - λος α - πο - λω-μαι σω-σον με.
ἦχος πλ. α΄.
Χαι-ροις α - σκη-τι - κων α - λη - θως α - γω-νις-μα - των το ευ-
ω - - - δες κει-μη-λι - ον σταυρον γαρ ε - πω-μων α - - ρας και τῳ δε - σπο - τῃ Χρι-
στῳ σε - αυ - τον παμ-μα- - - καρ α - να - θε-με - νος σαρ-κο-ς κα - τε - πα-τη-
σας τὸ χα - μαι - - ζη - λον φρό-νη - μα ταις α - ρε - ται - ς δε την ψυ-
χη - ν κα-τε - λαμπρυ-νας και προς εν θε - ον α - νε - πτε - ρωσας ε - ρω - τα
ο - - θε-ν την πα-να-γι-αν σου κυ-κλουν-τες πα-νευ-φη-με λαρνα - κα Σαβ-βα της
θει - - - ας φι - λανθρω - πι - ας αι-τού-με - θα τυ-χειν ταις πρες-βει - - αις
και τῳ κοσμῳ δω-ρη - θη - - ναι το με-γα ε - λε - ος.

ἦχος πλ. β΄.
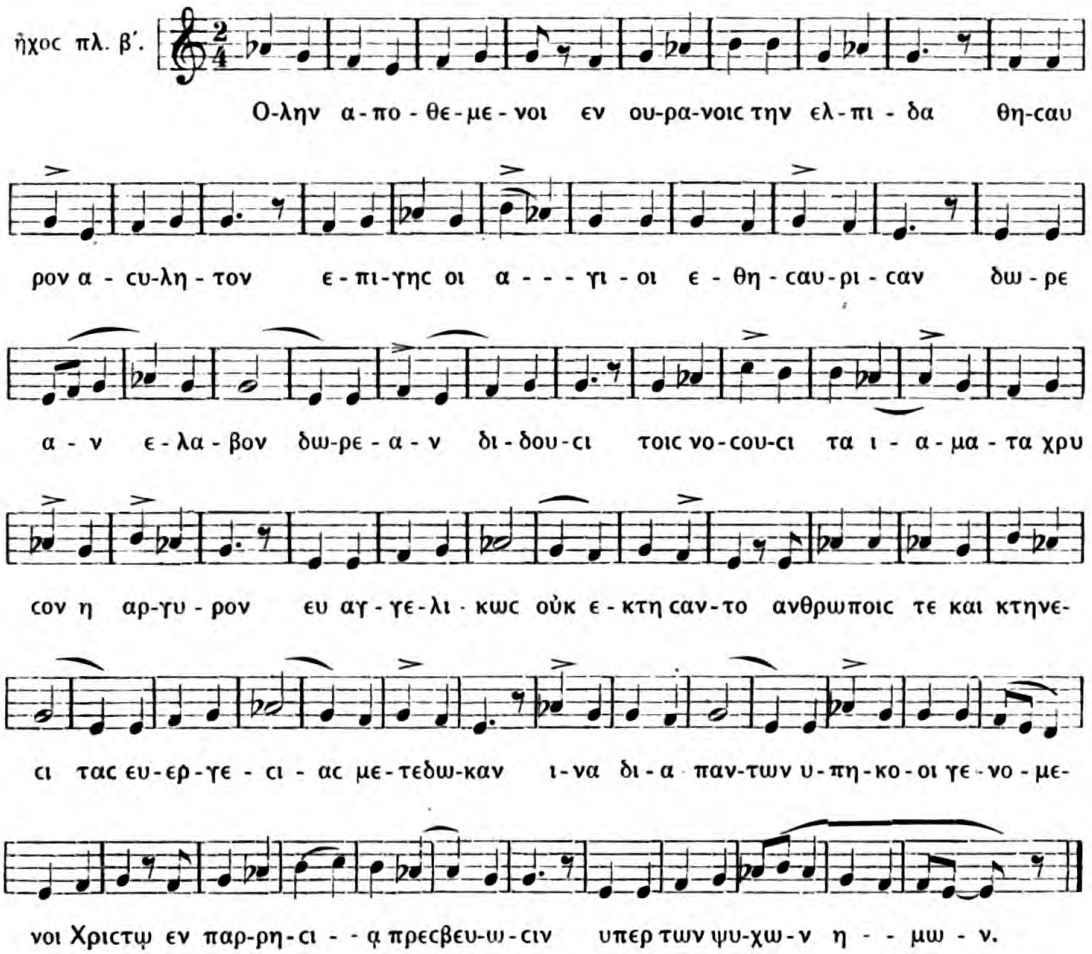
ἦχος βαρύς.
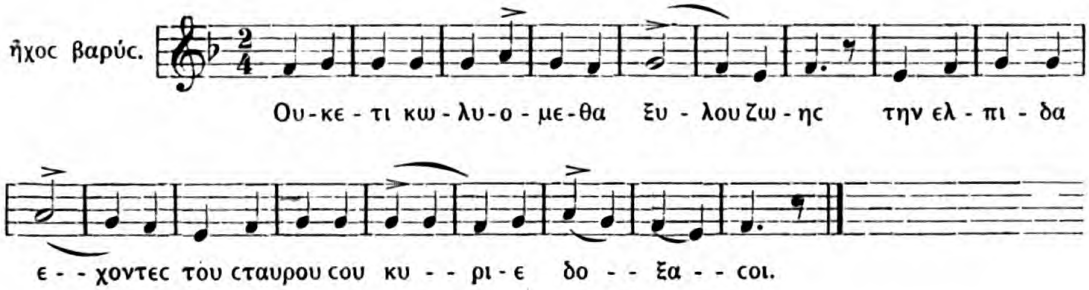
ἦχος πλ. δ΄.
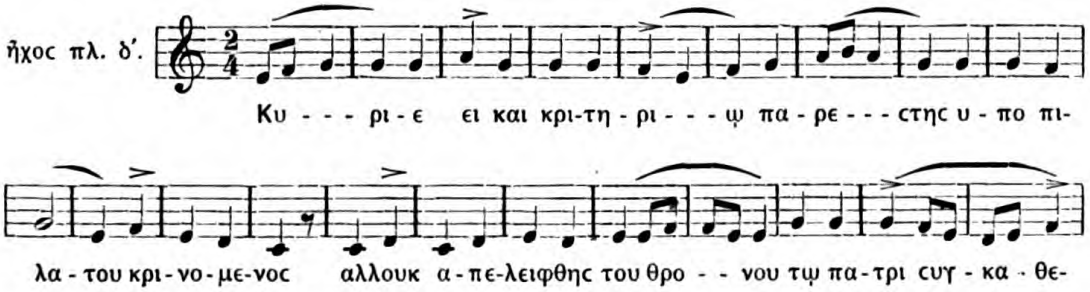
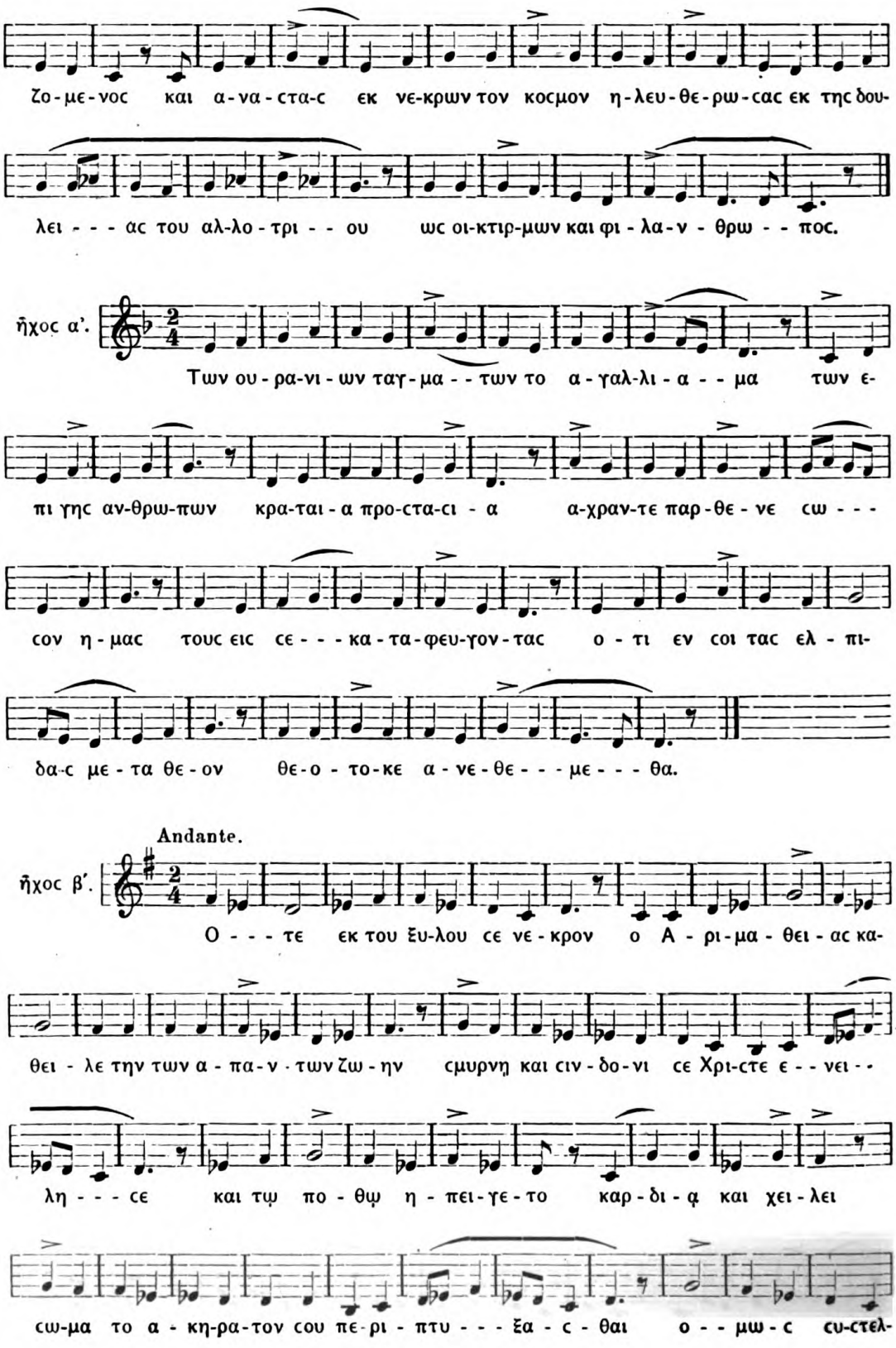
Ζο-με-νος και α-να-στα-ς εκ νε-κρων τον κοσμον η-λευ-θε-ρω-σας εκ της δου-
λει - - - ας του αλ-λο-τρι - - ου ως οι-κτιρ-μων και φι-λα-ν-θρω - - πος.
ηχος α'.
Των ου-ρα-νι-ων ταγ-μα - - των το α-γαλ-λι-α - - μα των ε-
πι γης αν-θρω-πων κρα-ται-α προ-στα-σι-α α-χραν-τε παρ-θε-νε σω - - -
σον η-μας τους εις σε - - - κα-τα-φευ-γον-τας ο-τι εν σοι τας ελ-πι-
δα-ς με-τα θε-ον θε-ο-το-κε α-νε-θε - - - με - - - θα.
Andante.
ηχος β'.
Ο - - - τε εκ του ξυ-λου σε νε-κρον ο Α-ρι-μα-θει-ας κα-
θει-λε την των α-πα-ν-των ζω-ην σμυρνῃ και σιν-δο-νι σε Χρι-στε ε - - νει - -
λη - - - σε και τῳ πο-θῳ η-πει-γε-το καρ-δι-ᾳ και χει-λει
σω-μα το α-κη-ρα-τον σου πε-ρι-πτυ - - - ξα-ς-θαι ο - - μω-ς συ-στελ-
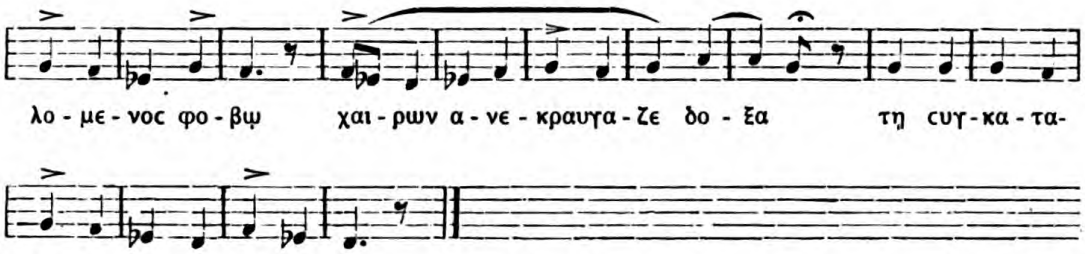
Andante.

ἦχος δ΄.
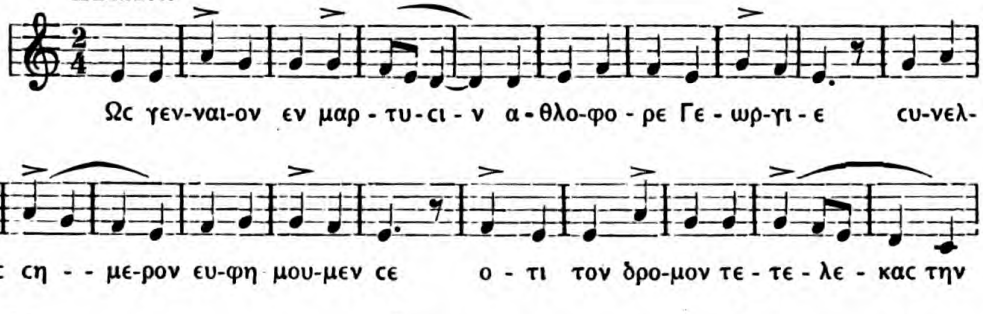
Andante.

ἦχος πλ. δ΄.
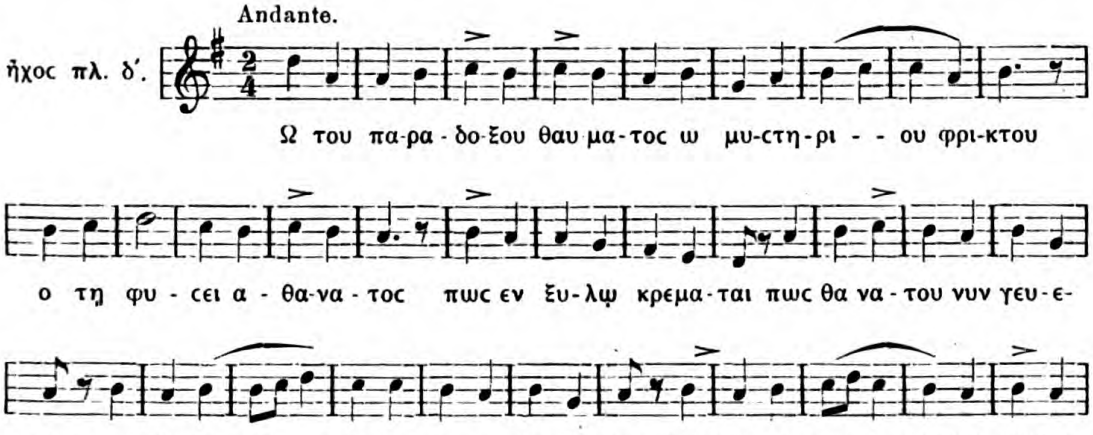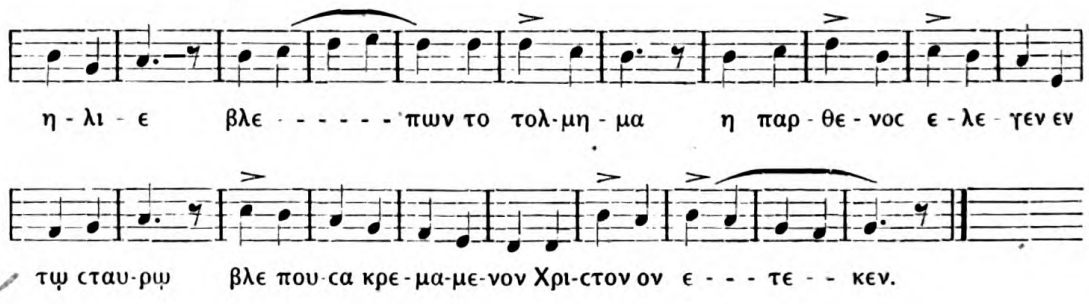
ΙΔΙΟΜΕΛΑ.

Adagio.
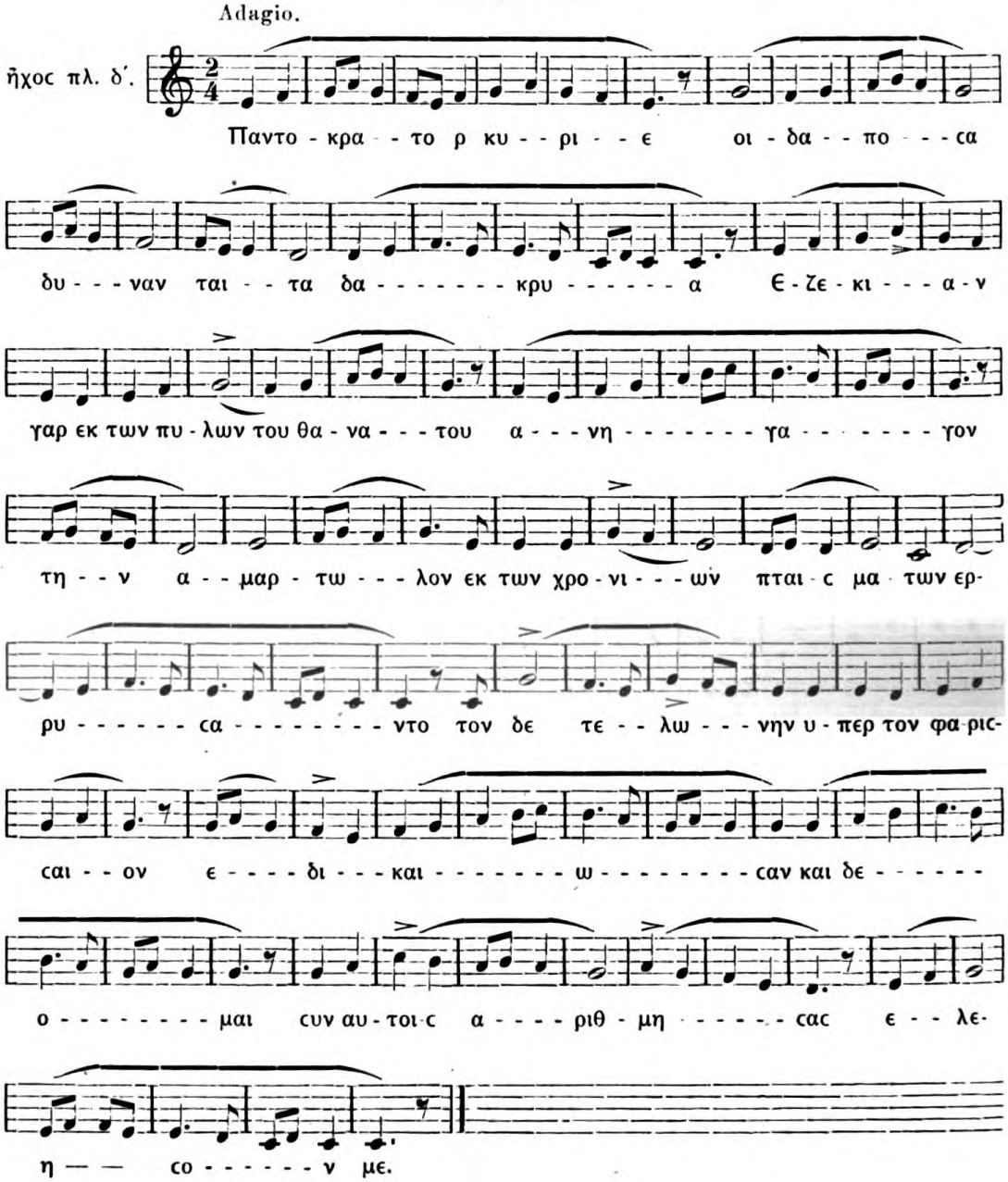
Adagio.

ἦχος πλ. β΄.
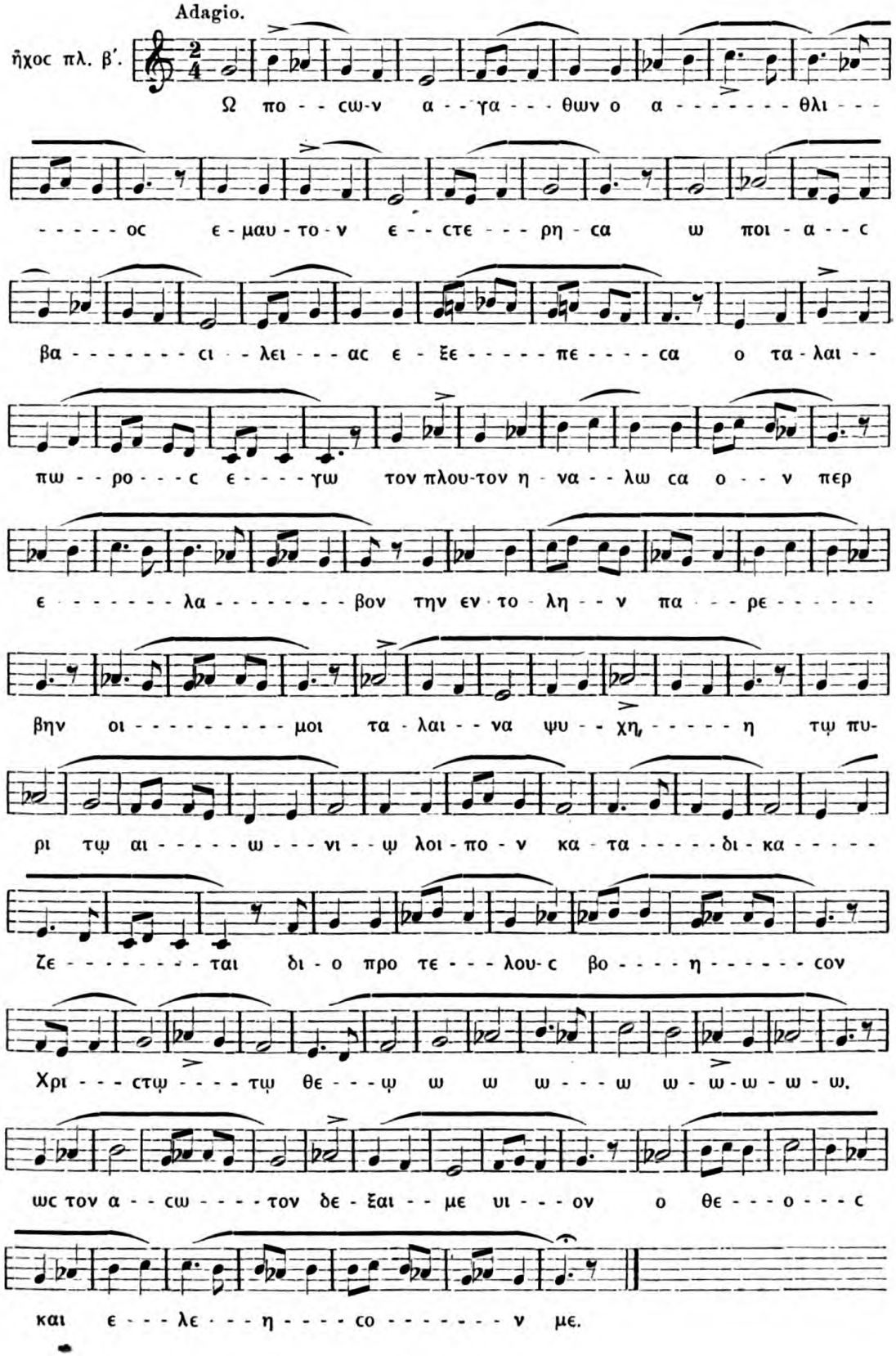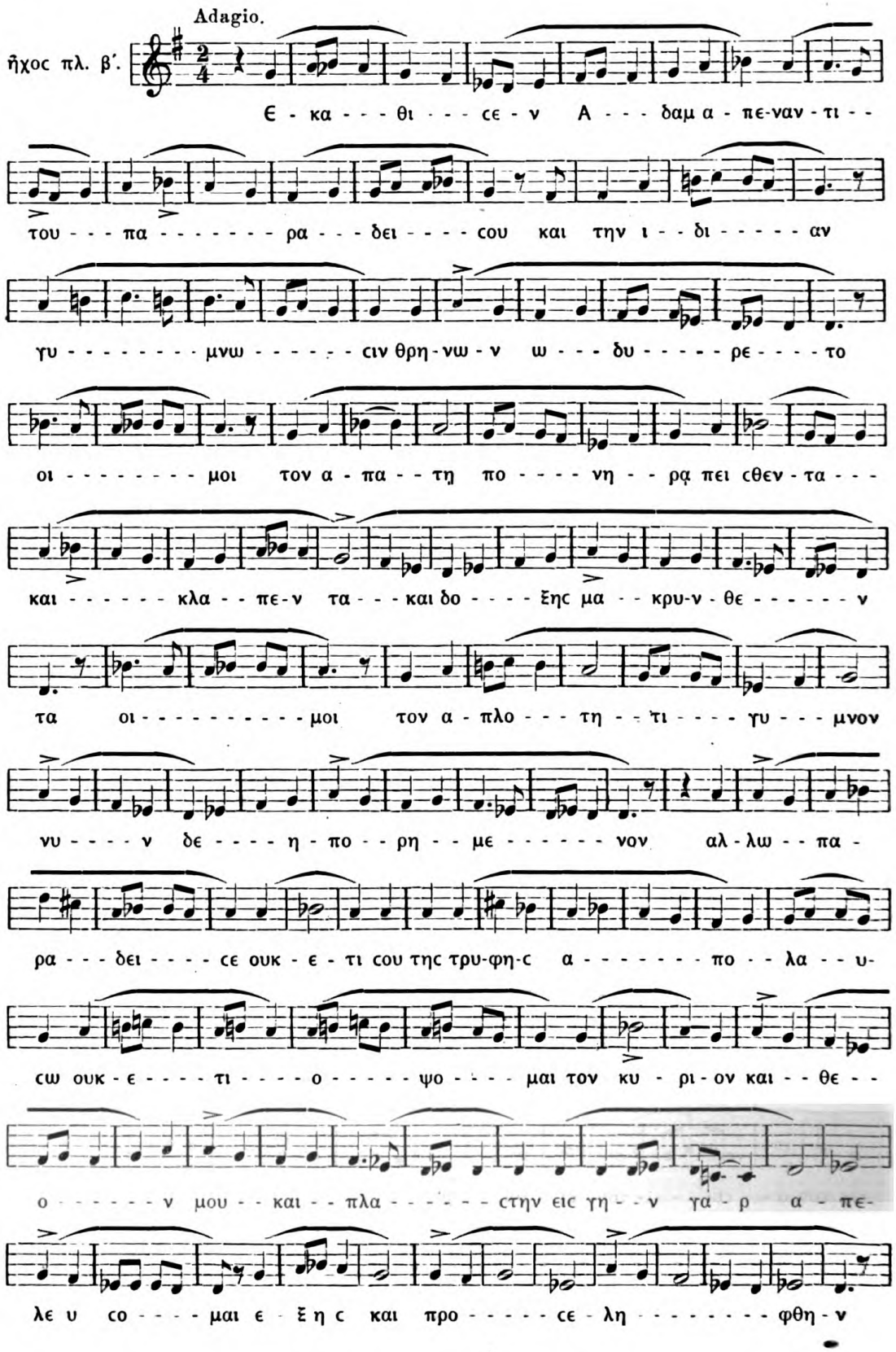
Adagio.
ἦχος πλ. β΄.
Ε - κα - - - θι - - - σε - ν Α - - - δαμ α - πε-ναν - τι - -
του - - - πα - - - - - - - ρα - - - δει - - - - σου και την ι - - δι - - - - - αν
γυ - - - - - - - - μνω - - - - - - σιν θρη - νω - ν ω - - - δυ - - - - - ρε - - - - το
οι - - - - - - - - μοι τον α - πα - - τη πο - - - - νη - - ρᾳ πει σθεν - τα - - -
και - - - - - - κλα - - πε - ν τα - - - και δο - - - - ξης μα - - κρυ-ν - θε - - - - - - ν
τα οι - - - - - - - - - - - μοι τον α - πλο - - - τη - - τι - - - - γυ - - - μνον
νυ - - - - ν δε - - - - η - πο - - ρη - - με - - - - - - νον αλ - λω - - πα -
ρα - - - δει - - - - σε ουκ - ε - τι σου της τρυ-φη-ς α - - - - - - - πο - - λα - - υ-
σω ουκ - ε - - - - τι - - - - ο - - - - - ψο - - - - μαι τον κυ - ρι - ον και - - θε - -
ο - - - - - - ν μου - - και - - πλα - - - - - - στην εις γη - - ν γα - ρ α - πε-
λε υ σο - - - - μαι ε - ξ η ς και προ - - - - - σε - λη - - - - - - - - φθη - ν
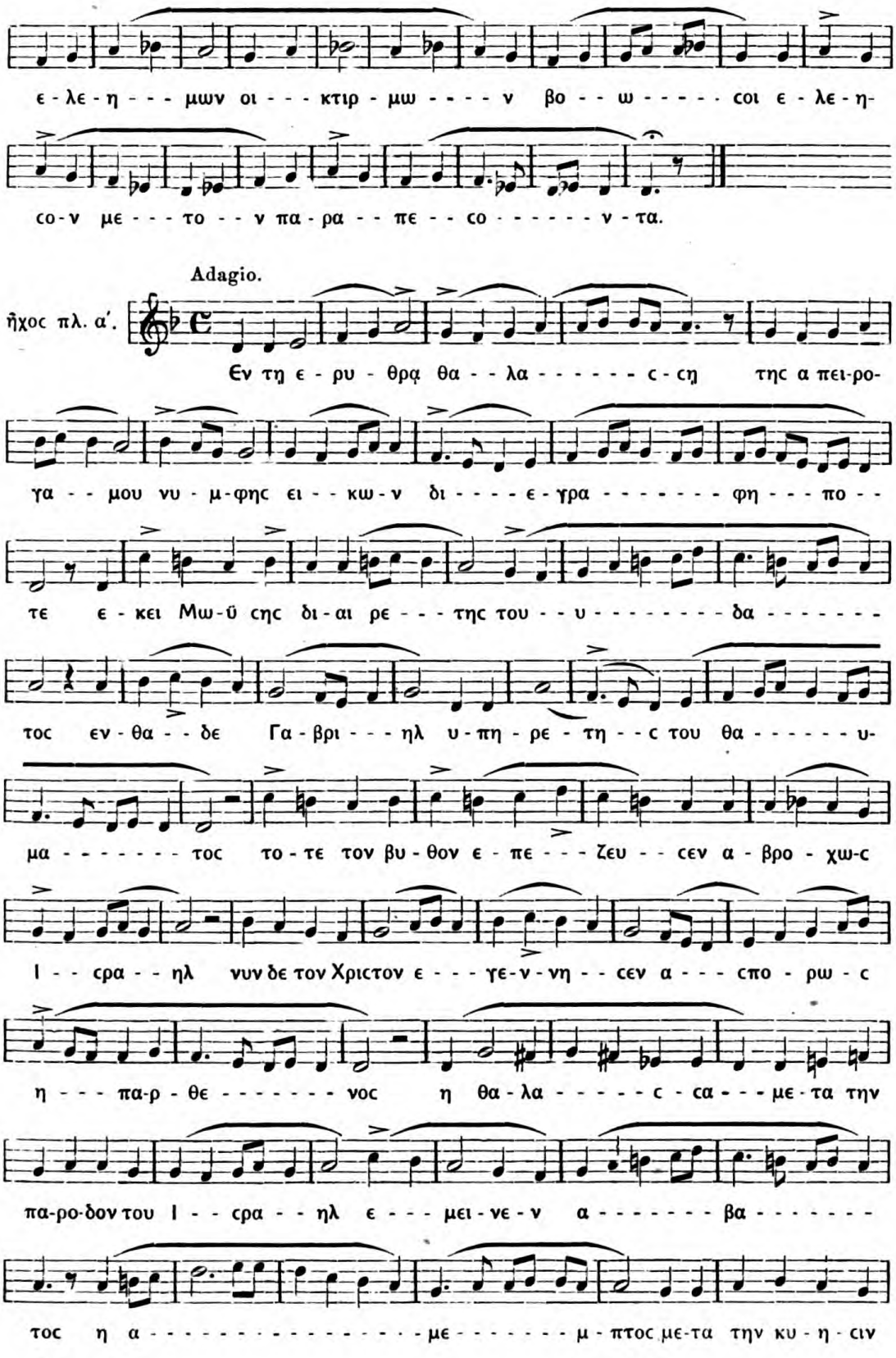
ε - λε - η - - - μων οι - - - κτιρ - μω - - - - - ν βο - - ω - - - - - - σοι ε - λε - η -
σο - ν με - - - το - - ν πα - ρα - - πε - - σο - - - - - - ν - τα.
Adagio.
ἦχος πλ. α'.
Εν τη ε - ρυ - θρᾳ θα - - λα - - - - - - - σ - σῃ της α πει - ρο -
γα - - μου νυ - μ - φης ει - - κω - ν δι - - - - ε - γρα - - - - - - - - φη - - - πο - -
τε ε - κει Μω - ϋ σης δι - αι ρε - - - της του - - υ - - - - - - - - - δα - - - - - - -
τος εν - θα - - δε Γα - βρι - - - ηλ υ - πη - ρε - τη - - σ του θα - - - - - - υ -
μα - - - - - - - - τος το - τε τον βυ - θον ε - πε - - - ζευ - - σεν α - βρο - χω - σ
Ι - - σρα - - ηλ νυν δε τον Χριστον ε - - - γε - ν - νη - - σεν α - - - σπο - ρω - σ
η - - - πα - ρ - θε - - - - - - - - νος η θα - λα - - - - - σ - σα - - - με - τα την
πα - ρο - δον του Ι - - σρα - - ηλ ε - - - μει - νε - ν α - - - - - - - - βα - - - - - - -
τος η α - - - - - - - - - - - - - - - - - με - - - - - - - μ - πτος με - τα την κυ - η - σιν

CXLII
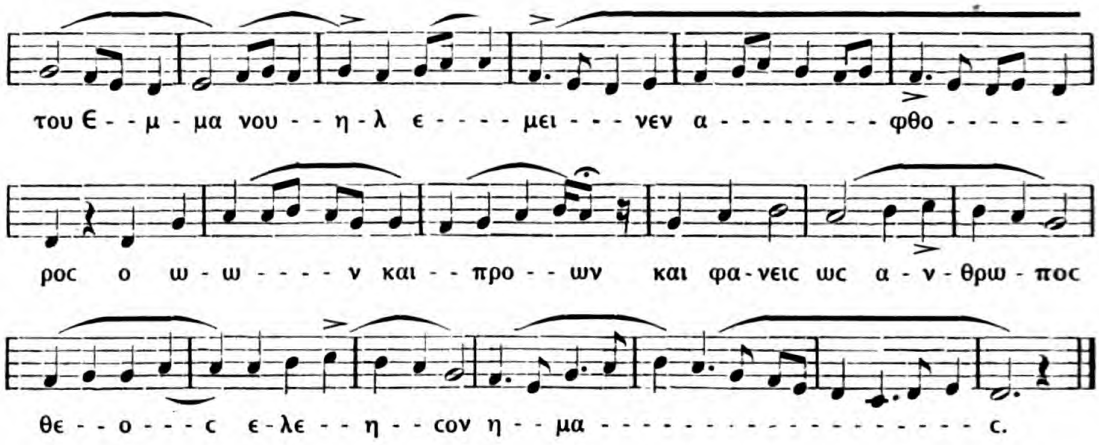
του Ε - - μ - μα νου - - η - λ ε - - - - μει - - - νεν α - - - - - - - - φθο - - - - - -
ρος ο ω - ω - - - - ν και - - προ - - ων και φα - νεις ως α - ν - θρω - πος
θε - - ο - - - ς ε - λε - - η - - σον η - - μα - ς.

CONSPECTUS.

I.

CODICUM ET EDITIONUM IN PRIORE PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monacensis, olim Augustanus, bombycinus n. 476 s. XIII vel XIV. conf. p. XI..
F = cod. Monac. membraneus n. 320 s. XII vel XIII. conf. p. XXII et LXXII.
G = cod. Monac. bombycinus n. 416 s. XII vel XIII.
H = cod. Monac. chartaceus n. 323 s. XVI.
M = cod. Monac. chartaceus n. 87 s. XVI. conf. p. XI.
N = cod. Monac. chartaceus n. 29 s. XVI. conf. p. XI.
P = cod. Parisinus n. 1039. conf. p. XI.
V = cod. Vindobonensis theolog. bombycinus n. 18 s. XIV. conf. p. XIV.
Boiss. = Sylloge poetarum graecorum. cur. Boissonade. Paris. a. 1825.
Bill. = Gregorii Nazianzeni opera ed. Billius. Paris. 1609.

II.

CODD. ET EDD. IN ALTERA PARTE ANTHOLOGIAE ADHIBITORUM.

A = cod. Monac. bombycinus n. 226 s. XIII vel XIV. conf. p. XXXVIII.
B = cod. Monac. bombycinus n. 263 s. XIII vel XIV.
C = cod. Monac. membraneus n. 587 s. XII vel XIII. conf. p. LXXI.
D = cod. Monac. bombycinus n. 205 s. XIII. conf. p. LXXI.
E = cod. Monac., olim Augustanus, membraneus n. 471 s. XI vel XII conf. p. LXXII
F = cod. Vind. theol. bombycinus n. 33 s. XIII. conf. p. LXXI.
G = cod. Vind. theol. membran. n. 332 et 338 s. XII. conf. p. LXXI.
H = cod. Vind. theol. membran. n. 136 s. XII. conf. p. LXXII.
I = cod. Vind. theol. bombycinus n. 183 s. XIV. conf. p. LXXI.
K = cod. Vind. theol. chartaceus n. 186 s. XV. conf. p. LXXI.
L = cod. Mon. bombycinus n. 201 s. XIII.

M = cod. Mon. chartaceus n. 25 s. XVI. conf. p.

V = cod. Vind. theol. membran. n. 121 s. XII. conf. p. XXXVIII.

Barth. = ed. Veneta Menaeorum et Pentecostarii cur. Barth. Cutlumusianus. Venet. a. 1869.

Triod. = ed. Triodii. Venet. a. 1869.

Oct. = ed. Octoechi. Venet. a. 1869.

Hor. = ed. Horologii. Venet. a. 1831.

Ven. = Μηναῖα ἐπὶ διορθώσει Γεωργίου Βλαστοῦ. Ἐνετήσιν ᾳφΨβ΄.

Dan. = Thesaurus hymnologicus. ed. H. A. Daniel.

Pit. = Pitra Hymnographie de l'église grecque Rom. 1867.

Beitr. = Beiträge zur kirchlichen Literatur der Byzantiner, von W. Christ, aus den Sitzungsber. der bayr. Akademie vom J. 1870.

Hirm. = Εἱρμολόγιον παρὰ Ἰωάννου Λαμπαδαρίου. Κωνσταντ. 1856.

PARS PRIOR.

CARMINA CHRISTIANA VETERA.

ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΥΜΝΟΙ.

I

Ἄγε μοι, λίγεια φόρμιγξ,
μετὰ Τηΐαν ἀοιδὰν,
μετὰ Λεσβίαν τε μολπὰν
γεραρωτέροις ἐφ' ὕμνοις
κελάδει δώριον ᾠδὰν,
ἁπαλαῖς οὐκ ἐπὶ νύμφαις
ἀφροδίσιον γελώσαις,
θαλερῶν οὐδ' ἐπὶ κούρων
πολυηράτοισιν ἥβαις·
θεοκύμονος γὰρ ἀγνὰ
σοφίας ἄχραντος ὠδὶς
μέλος ἐς θεῖον ἐπείγει
κιθάρας μίτους ἐρέσσειν,
μελιχρὰν δ' ἄνωγεν ἅταν
χθονίων φυγεῖν ἐρώτων.
τί γὰρ ἀλκά, τί δὲ κάλλος,
τί δὲ χρυσός, τί δὲ φάμα,
βασιλήϊοί τε τιμαὶ
παρὰ τὰς θεοῦ μερίμνας;
ὁ μὲν ἵππον εὖ διώκοι,
ὁ δὲ τόξον εὖ τιταίνοι,
ὁ δὲ θημῶνα φυλάσσοι
κτεάνων, χρύσειον ὄλβον·
ἑτέρῳ δ' ἄγαλμα χαίτη
καταειμένη τενόντων,
πολύυμνος δέ τις εἴη
παρὰ κούροις, παρὰ κούραις
ἀμαρύγμασιν προσώπων·
ἐμὲ δ' ἀψόφητον εἴη
βιοτὰν ἄσημον ἔλκειν,
τὰ μὲν εἰς ἄλλους ἄσημον
τὰ δὲ πρὸς θεὸν εἰδότα.
σοφία δέ μοι παρείη
ἀγαθὰ μὲν νεότατα,
ἀγαθὰ δὲ γῆρας ἔλκειν,
ἀγαθὰ δ' ἄνασσα πλούτου·
πενίαν δ' ἄμοχθος οἴσει
σοφία γελῶσα πικραῖς
ἄβατον βίου μερίμναις.
μόνον εἰ τόσον παρείη,
ὅσον ἄρκιον καλιῆς
ἀπὸ γειτόνων ἐρύκειν,
ἵνα μὴ χρεώ με κάμπτοι
ἐπὶ φροντίδας μελαίνας.
κλύε καὶ τέττιγος ᾠδὰν
δρόσον ὀρθρίαν πιόντος.

Synesii in carminibus recognoscendis adhibuimus cod. Monacensem n. 476 s. XIII olim Augustanum (A), cod. Mon. n. 87 s. XVI (M), cod. Mon. n. 29 s. XVI (N), denique quae Boissonade ex cod. Parisino 1039 (P) excerpsit. — Συνεσίου ὕμνοι ἔμμετροι AMN; singuli hymni hoc ordine sese excipiunt in A: 6. 2. 7. 8. 1. 2. 3. 4. 10 omissis 5. 9, in N: 3. 4. 5. 6. 2. 7, 8. 9. 1 omisso 10, in M: 3. 4. 5. 6. 2. 7. 8. 9. 1. 10 — I v. 17 φάμαι M — 18 βασίλειοί τε τιμαί γε AM — 20 εὖ ἵππον A, M ex corr. — διώκει A — 21 τιταίνει A — 24 ἑτέρα M — 26 τις N: κεν A τις in κὲν corr. M — 31 ἐς MN fort.: ἄλλους ἐς — 41 καλοῖσιν A καλιῆς in καλοῖσιν corr. M — 43 κόποι A κάμπτοι in κόπτοι corr. M

Ἴδε μοι βοῶσι νευραὶ
ἀκέλευστα, καί τις ὁμφὴ
περί τ' ἀμφί τέ με ποτᾶται.
τί ποτ' ἆρα τέξεταί μοι
μέλος ἁ θέσκελος ὠδίς;
Ὁ μὲν αὐτόσσυτος ἀρχὰ,
ταμίας πατήρ τ' ἐόντων,
ἀλόχευτος ὑψιθώκων
ὑπὲρ οὐρανοῦ καρήνων
ἀλύτῳ κύδεϊ γαίων
θεὸς ἔμπεδος θαάσσει,
ἑνοτήτων ἑνὰς ἁγνὴ,
μονάδων μονάς τε πρώτη,
ἁπλότητας ἀκροτήτων
ἑνόωσα καὶ τεκοῦσα
ὑπερουσίοις λοχείαις·
ὅθεν αὐτὴ προθοροῦσα
διὰ πρωτόσπορον εἶδος
μονὰς ἄρρητα χυθεῖσα
τρικόρυμβον ἔσχεν ἀλκάν.
ὑπερούσιος δὲ παγὰ
στέφεται κάλλεϊ παίδων
ἀπὸ κέντρου τε θορόντων,
περὶ κέντρον τε ῥυέντων.
Μένε μοι θρασεῖα φόρμιγξ,
μένε, μηδὲ φαῖνε δήμοις
τελετὰς ἀνοργιάστους.
ἴθι καὶ τὰ νέρθε φώνει·
τὰ δ' ἄνω σιγὰ καλύπτει,
ὁ δὲ νοῦς οἵοισιν ἥδη
μέλεται νοεροῖσι κόσμοις·
ἀγαθὰ γὰρ ἔνθεν ἥδη
βροτέου πνεύματος ἀρχὰ
ἀμερίστως ἐμερίσθη,
ὁ καταιβάτας ἐς ὕλαν
νόος ἄφθιτος, τοκήων
θεοκοιράνων ἀπορρὼξ,
ὀλίγα μὲν, ἀλλ' ἐκείνων.
ὅλος οὗτος εἷς τε πάντῃ,
ὅλος εἰς ὅλον δεδυκὼς,
κύτος οὐρανῶν ἑλίσσει·
τὸ δ' ὅλον τοῦτο φυλάσσων
νενεμημέναισι μορφαῖς
μεμερισμένος παρέστη,
ὁ μὲν ἀστέρων διφρείαις,
ὁ δ' ἐς ἀγγέλων χορείας·
ὁ δὲ καὶ ῥέποντι δεσμῷ
χθονίαν εὕρετο μορφάν·
ἀπὸ δὲ σταθεὶς τοκήων
δνοφερὰν ἤρυσε λάθαν,
ἀλαωποῖσι μερίμναις
χθόνα θαυμάσας ἀτερπῆ
θεὸς ἐς θνητὰ δεδορκώς.
Ἔνι μάν, ἔνι τι φέγγος
κεκαλυμμέναισι γλήναις·
ἔνι καὶ δεῦρο πεσόντων
ἀναγώγιός τις ἀλκά,
ὅτε κυμάτων φυγόντες
βιοτησίων ἀκηδεῖς
ἁγίας ἔστειλαν οἴμους
πρὸς ἀνάκτορον τοκῆος.
μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς
ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
ἴχνος ἐς θεὸν τιταίνει.
μάκαρ ὅστις μετὰ μοίρας,
μετὰ μόχθους, μετὰ πικρὰς
χθονογηθεῖς μελεδῶνας
ἐπιβὰς νόου κελεύθων
βυθὸν εἶδεν θεολαμπῆ.
Πόνος ἔσθ' ὅλαν τανύσθαι
κραδίαν ὅλοισι ταρσοῖς
ἀναγωγίων ἐρώτων.
μόνον ἐμπέδωσον ὁρμὰν

---

49 ἀμφί τέ με Boissonade: ἀμφί με codd. — 53 τε ὄντων vulgo, correxit Boiss. — 61 ἑνόωσα nos: ἑνόσασα A ἑνώσασα MN — 62 ὑπερουσίαις A — 66 τρικόρυμνον A τρικόρυβον N τρικόρυβον in τρικόρυμνον corr. M — εἶχεν A — 74 ὅθι N, M var. lect. — 75 καλύπτει A MN: καλύπτοι vulgo — 77 νόοισι codd. νοεροῖσι suadente Boissonadio scribere ausi sumus, nescio tamen an praestet νόοιο — 96 om. A; δ' ἑστάθη codd. aut δὲ σταθεὶς aut δνοφερὰν δ' ἤρυσε scribendum esse monuit Boiss. — 97 ἀλαωποῖσι A: ἀλαωπῆσι P ἀλαωπίσι MN — 100 fort. ἔτι μάν, cf. III 577 — 107 ἀνάκτορνον M — 108 βορὸν in βάρος corr. M — 117 ἔσθ' nos: ἐς A m. pr. εἰς A ex corr. MN — τανύσθαι N: τανύσαι A τανύσθαι in τανῦσαι corr. M

νοερηφόροιcιν ὁρμαῖc·
ὁ δέ τοι πέλας φανεῖται
γενέτας χεῖρας ὀρεγνύc·
προθέοιca γάρ τιc ἀκτὶc
καταλάμψει μὲν ἀταρποὺc,
πετάcει δέ τοι νοητὸν
πεδίον, κάλλεοc ἀρχάν.
Ἄγε μοι, ψυχά, πιοῖca
ἀγαθορρύτοιο παγᾶc,
ἱκετεύcaca τοκῆα
ἀνάβαινε μηδὲ μέλλε
χθονὶ τὰ χθονὸc λιποῖca·
τάχα δ' ἂν μιγεῖca πατρὶ
θεὸc ἐν θεῷ χορεύcaιc.

II

Πάλι φέγγοc, πάλιν ἀώc,
πάλιν ἁμέρα προλάμπει
μετὰ νυκτίφοιτον ὄρφναν·
πάλι μοι λίγαινε, θυμὲ,
θεὸν ὀρθρίοιcιν ὕμνοιc,
ὃc ἔδωκε φέγγοc ἀοῖ,
ὃc ἔδωκεν ἄcτρα νυκτὶ,
περικοcμίαν χορείαν.
πολυκύμονοc μὲν ὕλαc
ἐκάλυψε νῶτον αἰθὴρ
πυρὸc ἐμβεβὼc ἀώτῳ,
ἵνα κυδίμα celάνα
πυμάταν ἄντυγα τέμνει·
ὑπὲρ ὀγδόαν δὲ δίναν
ἑλίκων ἀcτροφορήτων
ῥόοc ἀcτέρων ἔρημοc
ὑποκολπίουc ἐλαύνων
πτύχαc ἀντίον θεοίcαc
μέγαν ἀμφὶ νοῦν χορεύει,
ὅc ἄνακτοc ἄκρα κόcμου
πολιοῖc ἔρεψε ταρcοῖc.
τὰ πρόcω μάκαιρα cιγὰ,
νοερῶν τε καὶ νοητῶν
ἄτομον τομὰν, καλύπτει.
Μία παγὰ, μία ῥίζα
τριφαὴc ἔλαμψε μορφά·
ἵνα γὰρ βυθὸc πατρῷοc,
τόθι καὶ κύδιμοc υἱόc,
κραδιαῖόν τι λόχευμα,
cοφία κοcμοτεχνῖτιc·
ἑνοτήcιόν τε φέγγοc
ἁγίαc ἔλαμψε πνοιᾶc.
μία παγὰ, μία ῥίζα
ἀγαθῶν ἀνέcχεν ὄλβον
ὑπερούcιόν τε βλάcταν
γονίμοιc ζέοιcαν ὁρμαῖc·
τά τ' ἐνουcίων προλάμπει
μακάρων ἀγητὰ φέγγη.
ὅθεν ἐγκόcμιοc ἤδη
χοροὺc ἀφθίτων ἀνάκτων
γενετήριόν τε κῦδοc
τό τε πρωτόcπορον εἶδοc
νοεροῖc ἔμελψεν ὕμνοιc·
πέλας εὐμενῶν τοκήων
cτρατὸc ἀγγέλων ἀγήρωc
τὰ μὲν ἐc νόον δεδορκὼc
δρέπεται κάλλεοc ἀρχάν,
τὰ δ' ἐc ἄντυγαc δεδορκὼc
διέπει βένθεα κόcμου,
τὸν ὕπερθε κόcμον ἕλκων
νεάταc καὶ μέχριc ὕλαc,
ἵνα δαιμόνων ὅμιλον
φύcιc ἰζάνοιca τίκτει
πολύθρουν καὶ πολυμήταν·
ὅθεν ἥρωc, ὅθεν ἤδη
περὶ γᾶν cπαρεῖca πνοιὰ
χθονὸc ἐζώωcε μοίραc
πολυδαιδάλοιcι μορφαῖc·
τὰ δὲ πάντα ceῖο βουλᾶc
ἔχεται· cὺ δ' ἐccὶ ῥίζα

---

133 τάχα δ' ἂν corr. in τάχοc ἄν M — χορεύcaιc P: χορεύcοιc A ex corr. χορεύceιc MN, quod si tueri volueris, τάχα δ' ἀμμιγεῖca emendare debebis — II 1, 4. III 143. VIII 51 πάλι A ex corr.: πάλιν MN — 4 λίγαινε A: λίταινε N λίγαιναι ex λίταινε corr. M — 13 τέμνη N, M var. lect. — 21 ἔρεψε A: ἔτρεψε N ἔρεψε ex ἔτρεψε corr. M — 30 κοcμοτεχνῆτιc MN — 34 ἀνέcχεν cum var. lect. ἔδειξεν M — 35 βλάcταν ex βλάcτον corr. M — 47 ἀλκάν MN — 53 τίκτη N — 57 nescio an ἐζόωcε Synesius scripserit

παρεόντων, πρό τ' ἐόντων,
μετεόντων, ἐνεόντων·
cὺ πατήρ, cὺ δ' ἐccὶ μάτηρ,
cὺ δὲ ἄρρην, cὺ δὲ θῆλυc,
cὺ δὲ φωνά, cὺ δὲ cιγά,
φύcεωc φύcιc γονῶcα,
cὺ δ' ἄναξ, αἰῶνοc αἰών.
τὸ μὲν ἡ θέμιc βοᾶcαι·
μέγα χαῖρε, ῥίζα κόcμου,
μέγα χαῖρε, κέντρον ὄντων,
μονὰc ἀμβρότων ἀριθμῶν
προανουcίων ἀνάκτων.
μέγα χαίροις, μέγα χαίροις,
ὅτι πὰρ θεῷ τὸ χαίρειν·
ἐπ' ἐμοῖc ἵλαον οὖαc
τάνυcον χοροῖcιν ὕμνων·
cοφίαc ἄνοιγε φέγγοc,
κατάχει κύδιμον ὄλβον,
κατάχει χάριν λιπῶcαν
βιοτᾶc γαληνιώcαc,
πενίαν ἐκτὸc ἐλαύνων
χθονίαν τε κῆρα πλούτου·
μελέων ἔρυκε νούcουc,
παθέων δ' ἄκοcμον ὁρμὰν
φρενοκηδεῖc τε μερίμναc
ἀπό μοι ζωᾶc ἐρύκοιc,
ἵνα μὴ τὸ νοῦ πτέρωμα
ἐπιβρίcῃ χθονὸc ἄτα·
ἄνετον δὲ ταρcὸν αἴρων
περὶ cᾶc ὄργια βλάcταc
τὰ πανάρρητα χορεύcω.

III

Ἄγε μοι ψυχὰ
ἱεροῖc ὕμνοιc
ἐπιβαλλομένα
ὑληγενέαc
εὔναcον οἴcτρουc·
θώρηccε δὲ νοῦ
ζαμενεῖc ὁρμάc.
Βαcιλῆϊ θεῶν
πλέκομεν cτέφανον,
θῦμ' ἀναίμακτον,
ἐπέων λοιβάc.
Cὲ μὲν ἐν πελάγει,
cὲ δ' ὑπὲρ νάcων,
cὲ δ' ἐν ἀπείροιc,
ἐπί τε πτολίων
κραναῶν τ' ὀρέων,
καὶ κατὰ κλεινῶν
ὁπόταν πεδίων
cτάcω διδύμουc
γυίων ταρcούc,
cὲ, μάκαρ, μέλπω,
γενέτα κόcμου.
coὶ νύξ με φέρει
τὸν ἀοιδὸν, ἄναξ·
coὶ δ' ἀμερίουc,
coὶ δ' ἀῴουc,
coὶ δ' ἑcπερίουc
ὕμνουc ἀνάγω.
ἵcτορεc αὐγαὶ
πολιῶν ἄcτρων
μάναc τε δρόμοι·
καὶ μέγαc ἵcτωρ
ἅλιοc ἀγνῶν
ἄcτρων πρύτανιc,
ὁcίαν ψυχᾶν
ἅγιοc ταμίαc.
Ἐπὶ cὰc αὐλὰc,
ἐπὶ coὺc κόλπουc
τὸν ἀπόcτροφον
ταναᾶc ὕλαc
ταρcὸν ἐλάφρουν,
χαίρων ἵνα cου
προμολὰν ἱκόμαν,
νῦν ἐπὶ cεμνᾶc

---

64 δὲ ἄρρην A sed è ἄ in ras. — 68 εἰ θέμιc M — 72 προανacίων MN — 78 et 79 κατέχει AM — III 6 νόου AMNP, praeterea in A δὲ erasum — 10 θῦμ' contra veterum poetarum usum corripuit Synesius — 32 ἵcτωρ ex ἵτωρ corr. MN — 35 ὁcίαν AP: ὁcίων MN — 39 vocabuli ἀπόcτροφον paenultimam syllabam produxisse videtur poeta; cf. v. 109, 235 — 41 ἐλάφρουν tentavimus, nisi πόδ' ἐλάφριζον malis ἐλαφριζόντων AMN ἐλαφρίζων vulgo

τελετηφορίας
σηκοὺς ἁγίους
ἱκέτας ἔμολον·
νῦν ἐπὶ κλεινῶν
κορυφὰν ὀρέων
ἱκέτας ἔμολον·
νῦν ἐς ἐρήμας
αὐλῶνα μέγαν
Λιβύας ἔμολον,
πέζαν νοτίαν·
τὰν οὔτ' ἄθεον
πνεῦμα μολύνει,
οὔτε χαράσσει
ἴχνος ἀνθρώπων
ἀκτυμερίμνων·
ἵνα σοι ψυχὰ
καθαρὰ παθέων,
λύσασα πόθους,
λήξασα πόνων,
λήξασα γόων,
θυμῶν, ἐρίδων,
ὅσα κηριτρεφῆ
ἀποσεισαμένα
καθαρᾷ γλώσσᾳ
γνώμῃ θ' ὁσίᾳ
τὸν ὀφειλόμενον
ὕμνον ἀποίσῃ.
Εὐφαμείτω
αἰθὴρ καὶ γᾶ·
στάτω πόντος,
στάτω δ' ἀήρ·
λήγετε πνοιαὶ
βαλίων ἀνέμων,
λήγετε ῥιπαὶ
γυρῶν ῥοθίων,
ποταμῶν προχοαί,
κραναὶ λιβάδες.
ἐχέτω σιγὰ
κόσμου λαγόνας,
ἱερευομένων
ἁγίων ὕμνων·

δύτω κατὰ γᾶς
ὀφίων συρμός,
δύτω κατὰ γᾶς
καὶ πτανὸς ὄφις,
δαίμων ὕλας,
νεφέλα ψυχᾶς,
εἰδωλοχαρὴς,
εὐχαῖς σκύλακας
ἐπιθωΰσσων.
σὺ πάτερ, σὺ μάκαρ,
σὺ ψυχοβόρους
ἀπέρυκε κύνας
ψυχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
εὐχᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
ζωᾶς ἀπ' ἐμᾶς,
ἔργων ἀπ' ἐμῶν.
ἃ δ' ἀμετέρα
πραπίδων λοιβὰ
σοῖς ἐριτίμοις
μελέτω προπόλοις,
πορθμεῦσι σοφοῖς
ἁγίων ὕμνων.
Ἤδη φέρομαι
ἐπὶ βαλβίδας
ἱερῶν ἐπέων·
ἤδη καναχεῖ
ὀμφὰ περὶ νοῦν.
Μάκαρ, ἵλαθί μοι,
πάτερ, ἵλαθί μοι,
εἰ παρὰ κόσμον,
εἰ παρὰ μοῖραν
τῶν σῶν ἔθιγον.
τίνος ὄμμα σοφόν,
τίνος ὄμμα πολύ,
ταῖς σαῖς στεροπαῖς
ἀνακοπτόμενον,
οὐ καταμύσει;
ἀτενὲς δὲ δρακεῖν
ἐπὶ σοὺς πυρσοὺς
θέμις οὐδὲ θεοῖς·
πίπτων δὲ νόος

48—53 om. A — 51—53 om. P — 98—102 = IV 248—252 — 115 εἰ A in ras.: εἴ που MNP

ἀπὸ cᾶc cκοπιᾶc
τὰ πέλας caίνει,
ἀκίχητα κιχεῖν
ἐπιβαλλόμενος,
προcιδεῖν αἴγλαν
ἀκάμαντι βυθῷ
ἀμαρυccομέναν·
ἀβάτων δ' ἀποβὰc
ἐπὶ πρωτοφανὲc
εἶδοc ἐρείδει
ὄμματος ὁλκάν·
ὅθεν αἰνύμενος
ἐπὶ coὺc ὕμνουc
ἄνθεα φωτὸc
ἀορίcτοις ἀνέμοις
ἀναπαῦcαι βολάν,
τὰ cὰ coὶ πάλι δούc.
τί γὰρ οὐ cὸν, ἄναξ;
πατέρων πάντων
πάτερ, αὐτοπάτωρ,
προπάτωρ, ἀπάτωρ,
υἱὲ ceαυτοῦ,
ἓν ἑνὸc πρότερον,
ὄντων cπέρμα,
πάντων κέντρον,
προανούcιε νοῦ,
κόcμων ῥίζα
τῶν ἀρχεγόνων,
ἀμφιφαὲc φῶc,
ἀτρέκεια coφὰ,
παγὰ coφίαc,
κεκαλυμμένε νοῦ
ἰδίαιc αὐγαῖc,
ὄμμα ceαυτοῦ
πρηcτηροκράτορ,
αἰωνοτόκε,
αἰωνόβιε,
ἐπέκεινα θεῶν,
ἐπέκεινα νόων·
θᾶτερα νωμῶν,
νοερητόκε νοῦ,
ὀχετηγὲ θεῶν,
πνευματοεργὲ
καὶ ψυχοτρόφε·
παγὰ παγῶν,
ἀρχῶν ἀρχά,
ῥιζῶν ῥίζα·
μονὰc εἶ μονάδων,
ἀριθμῶν ἀριθμὸc,
μονὰc ἠδ' ἀριθμὸc,
νοῦc καὶ νοερὸc
καὶ τὸ νοητὸν
καὶ πρὸ νοητοῦ·
ἓν καὶ πάντα,
ἓν διὰ πάντων,
ἕν τε πρὸ πάντων,
cπέρμα τὸ πάντων,
ῥίζα καὶ ὅρπαξ,
φύcιc ἐν νοεροῖc,
θῆλυ καὶ ἄρρεν·
μύcταc δὲ νόοc
τά τε καὶ τὰ λέγει,
βυθὸν ἄρρητον
ἀμφιχορεύων.
Cὺ τὸ τίκτον ἔφυc,
cὺ τὸ τικτόμενον,
cὺ τὸ φωτίζον,
cὺ τὸ λαμπόμενον,
cὺ τὸ φαινόμενον,
cὺ τὸ κρυπτόμενον,
φῶc κρυπτόμενον
ἰδίαιc αὐγαῖc·
ἓν καὶ πάντα
ἓν καθ' ἑαυτὸ
καὶ δι' ἁπάντων·
cὺ γὰρ ἐξεχύθηc,
ἀρρητοτόκε,
ἵνα παῖδα τέκηc

---

132 ἀκάματι MN — 137 ἀλκάν N, M var. lect. — 141. 2 versus corruptos reliquimus intactos, Boissonade et ἀνέπαυcε et ἀέροc ἀνέμοις ἀνέπνευcε βολάν tentavit — 143 ταῦτα coί A — 153 κόcμου M vulgo — 166 θᾶτερα nos: ἐπὶ θᾶτερα codd. ἐπίcηc Boiss. — 181 δ' ἁπάντων AMN — 197 in vett. edd. ante Boiss. casu, ut videtur, excidit

κλεινὰν cοφίαν
δημιοεργόν·
προχυθεὶc δὲ μένειc
ἀτόμοιcι τομαῖc
μαιευόμενοc.
Ὑμνῶ cε, μονάc,
ὑμνῶ cε, τριάc·
μονὰc εἶ τριὰc ὤν,
τριὰc εἶ μονὰc ὤν·
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄcχιcτον ἔτι
τὸ μεριcθὲν ἔχει.
ἐπὶ παιδὶ χύθηc
ἰότατι cοφᾷ,
αὐτὰ δ᾽ ἰότατ
βλάcτηcε μέca
φύcιc ἄφθεγκτοc,
τὸ προούcιον ὄν.
οὐ θέμιc εἰπεῖν
δεύτερον ἐκ coῦ·
οὐ θέμιc εἰπεῖν
τρίτον ἐκ πρώτου.
Ὠδὶc ἱερά,
ἄρρητε γονά,
ὅροc εἶ φυcίων
τᾶc τικτοίcαc
καὶ τικτομέναc.
cέβομαι νοερῶν
κρυφίαν τάξιν·
χωρεῖ τι μέcον
οὐ καταχυθέν.
Ἄφθεγκτε γόνε
πατρὸc ἀφθέγκτου,
ὠδὶc διὰ cέ,
διὰ δ᾽ ὠδῖνοc
αὐτὸc ἐφάνθηc,
ἅμα πατρὶ φανεὶc
ἰότατι πατρόc·
ἰότατ cὺ δ᾽ ἀεὶ
παρὰ ceῖο πατρί·
οὐδ᾽ ὁ βαθύρρουc
χρόνοc οἶδε γονὰc
τὰc ἀρρήτουc·
αἰὼν δὲ γέρων
τὸν ἀμήρυτον
τόκον οὐκ ἐδάη·
ἅμα πατρὶ φάνη
γενόμενοc αἰῶν᾽
ὁ γενηcόμενοc.
Τίc ἐπ᾽ ἀφθέγκτοιc
ἐβράβευcε τόλμαν;
ἀλαῶν μερόπων
δαιδαλογλώccων
ἄθεοι τόλμαι·
cὺ δὲ φωτοδότατ
φωτὸc νοεροῦ·
cκολιᾶc δ᾽ ἀπάταc
ἀνέχειc ὁcίων
πραπίδαc μερόπων
ἐc ζόφον ὕλαc
μὴ καταδῦναι.
Cὲ, πάτερ κόcμων,
πάτερ αἰώνων,
αὐτουργὲ θεῶν,
εὐαγὲc αἰνεῖν.
Cὲ μὲν οἱ νοεροὶ
μέλπουcιν, ἄναξ,
cὲ δὲ κοcμαγοὶ
ὀμματολαμπεῖc
νόεc ἀcτέριοι
ὑμνοῦcι, μάκαρ,
οὓc πέρι κλεινὸν
cῶμα χορεύει.
πᾶcά cε μέλπει
γενεὰ μακάρων,
οἱ περὶ κόcμον,
οἱ κατὰ κόcμον,
οἱ ζωναῖοι,

214—216 = IV 116 sqq. — 217 χύθηc Boissonade: χυθείc codd. — 235 καταχθέν MN — 243 cὲ δέ MNP unde cὺ δέ Boiss.: cὺ A in ras. et varia lect. in M — 252 γενόμενοc αἰῶν᾽ nos: αἰὼν γενόμενοc AMN vulgo; si elisio in clausula versiculi facta te offendet, poteris γενόμενοc αἰέν scribere — 255 ἐβράβευcε θράcoc mavult Boiss. — 277 χορεύει A: χορεύcει PMN

οἵ τ' ἄζωνοι
κόcμου μοίρας
ἐφέπουcι cοφοὶ,
ἀμφιβατῆρεc
οἱ περὶ κλειvοὺc
οἰηκοφόρουc·
οὓc ἀγγελικὰ
προχέει ceιρὰ
τό τε κυδῆεv
γένοc ἡρώων,
ἔργα τὰ θνητῶν
κρυφίαιcιv ὁδοῖc
διαvιccόμεvον,
[ἔργα βρότεια]
ψυχά τ' ἀκλινὴc
καὶ κλιvομένα
ἐc μελαvαυγεῖc
χθονίουc ὄγκουc.
Cὲ μάκαιρα φύcιc
φύceώc τε γονὰ,
μάκαρ, ὑμνέει,
τὰc ζειδώροιc
ἐφέπειc πvοιαῖc,
ἀπὸ cῶv ὀχετῶv
κατακυρομέναιc,
προκυλιvδομέναιc·
cὺ γὰρ, ἀχράντωv
ἡγέτα κόcμωv,
φύcιc εἶ φυcίωv·
cὺ φύcιv θάλπειc,
γένeciv θvατῶv,
τᾶc ἀεvάω
ἰvδαλμῶva,
ἵva καὶ πυμάτα
μερὶc ἐv κόcμῳ
λελάχῃ ζωᾶc
ἐπαμειβομέvαc·
οὐ γὰρ θέμιc ἦv
τρύγα τὰv κόcμου
κορυφαῖc ἐρίcαι·
τὸ δὲ ταχθὲv ὅλωc
ἐc χορὸv ὄvτωv
οὐκέτ' ὀλεῖται·
ἄλλο δ' ἀπ' ἄλλου,
διὰ δ' ἀλλήλωv
πάvτ' ἀπολαύει·
ἐξ ὀλλυμέvωv
κύκλοc ἀΐδιοc
ταῖc caῖc πvοιαῖc
ἀvαθαλπόμεvοc.
coὶ διὰ πάvτωv
ἵcτηci χοροὺc
μάτειρα φύcιc
ἰδίαιc χροίαιc,
ἰδίοιc ἔργοιc
δαιδαλλομέvωv,
ἐκ δὲ ζώωv
ἑτεροφθόγγωv
μίαv ἁρμοvίαv
ὁμόφωvοv ἄγει.
coὶ πάvτα φέρει
αἶvov ἀγήρωv,
ἀὼc καὶ vύξ,
cτεροπαὶ, vιφάδεc,
οὐραvὸc αἴθωv
καὶ γᾶc ῥίζαι,
ὕδωρ, ἀήρ,
cώματα πάvτα,
πvεύματα πάvτα,
cπέρματα, καρποὶ,
φυτὰ καὶ ποῖαι,
ῥίζαι, βοτάvαι,
βοτὰ καὶ πτηvὰ
καὶ vηχομέvωv
vεπόδωv ἀγέλαι.
Ἴδε καὶ ψυχὰv

287 παρά Boiss. — 292 ἅλμα γένος ἡρώων MN — 296 varia lectio versiculi 293 esse videtur — 299 μελαιναυγεῖς AM — 303 μάκαρ, ὑμνέει nos, nisi ὑμνείει malis: ὑμνέει μάκαρ codd. ὑμνέει σε μάκαρ Boiss. — 308 προκυλινδομέναις A sed ος in ras. προσκυλ. MN — 315 ἰνδαλμῶνα nos analogiam κευθμῶνος secuti: ἰνδαλμόνας AMN ἰνδαλμόνα vulgo — 318 λελάχη ζωᾶς λελάχη ζωαῖς AN — 328 ἀπολαύειν MN — 339 ζωάν AMN — 344 ὕμνον A et var. lect. in M — 347 αἴθων nos: αἰθήρ A in ras. ἀκμὴς αἴθων MNP — 353 πόαι AMN

ὀλιγοδρανέα,
ὀλιγηπελέα
ἐπὶ cᾶc Λιβύας,
ἐπὶ cᾶc cεπτᾶc
ἱερηπολίας
ὁcίαις εὐχαῖc
ἐπιμεμβλομέναν,
τὰν ἀμφιπολεῖ
νέφος ὑλαῖον·
cὸν δ' ὄμμα, πάτερ,
κοπτικὸν ὕλας.
Νῦν μοι κραδία
τοῖc coῖc ὕμνοις
πιαινομένα
ἐθόωcε νόον
πυρίαις ὁρμαῖc·
cὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη.
νεῦcον δὲ, πάτερ,
cῶμα φυγοῖcαν
μηκέτι δῦναι
ἐc χθονὸc ἄταν.
ὄφρα δὲ ζωᾶc
ὑλοδιαίτου
δεcμοῖcι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόcκοι με τύχα·
μηδ' ἐμπόδιον
πνεύcειε νόου
φροντίcι λυγραῖc
δάπτοιcα βίον,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄcχολοc εἴην,
μηδ' ἔτι τοίοις
ἐναλινδοίμαν,
ὅθεν ἐκπροφυγὼν
δώροιcι τεοῖc
cτέφοc εὐαγέων
ἀπὸ λειμώνων
cοὶ τοῦτο πλέκω,
cοὶ τόνδε φέρω
αἶνον, ἀχράντων
ἡγέτα κόcμων,
καὶ παιδὶ cοφῷ,
αὐτᾷ cοφίᾳ,
τὸν ἀπ' ἀρρήτων
ἔχεαc κόλπων,
ἐν coὶ δὲ μένει
cέθεν ἐκπροθορών,
ἵνα πάντα cοφαῖc
ἐφέπῃ πνοιαῖc,
διέπῃ πολιῶν
βάθοc αἰώνων,
διέπῃ ταρcοὺc
κραναοῦ κόcμου
μέχρι καὶ νεάτου
πυθμένοc ὄντων
χθονίαc μοίραc,
ὁcίαις πραπίcιν
ἑλλαμπόμενοc,
λύῃ δὲ πόνουc
ἠδὲ μερίμναc
διερῶν μερόπων,
ἀγαθῶν κράντωρ,
ἐλατὴρ ἀχέων.
τί δὲ θαῦμα, θεὸν
τὸν κοcμοτέχναν
ἰδίων ἔργων
κῆραc ἐρύκειν;
Τόδε coι, μεγάλου
κοίρανε κόcμου,
τίcων ἔμολον
χρέοc ἐκ Θρῄκηc,
ἵνα τὰν τριέτιν
ᾤκηcα γύαν
παρ' ἀνακτόριον
γαίαc μέλαθρον·
ἔτλαν δὲ πόνουc,

365 ἐπιμελπομέναν AM ἐπιμελομέναν N — 375 sq. = 593 sq. et 698 sq. — 377. 379—384 = 726. 728—734 — 398 πλέκων et 399 φέρων MN — 403 αὐτᾷ A in ras. cὺν αὐτᾷ MN cὺν τᾷ Boiss. — 410 διέπει MN et infra λύει MNP, quas lectiones tuetur Boiss. — 420 ἠδέ nos: καί AM cύν τε Boiss. — 432 τριέτην MN — 433 ᾤκηcα γύαν Boiss.: ᾤκηc' ἀγυιάν AN, nisi quod η in ι corr. A

ἔτλαν δ' ὀδύνας
πολυδακρύτους,
ὤμοιcι φέρων
ματέρα πάτραν.
ῥαίνετο μὲν γᾶ
ἱδρῶτι μελῶν
ἀεθλευόντων
ἄμαρ ἐπ' ἄμαρ·
ῥαίνετο δ' εὐνὰ
κανθῶν λιβάcιν
ὀλοφυρομένων
νύκτ' ἐπὶ νύκτα.
νηοὶ δ' ὁπόcοι
δέδμηντο, ἄναξ,
ἐπὶ caῖc ἁγίαιc
τελετηφορίαιc,
ἐπὶ πάντας ἔβαν,
πρηνὴc ἱκέτας
δάπεδον βλεφάρων
δεύων νοτίcι,
μή μοι κενεὰν
ὁδὸν ἀντᾶcαι·
ἱκέτευca θεοὺc
δρηcτῆρας, ὅcοι
γονόεν Θρῄκηc
κατέχουcι πέδον,
οἵ τ' ἀντιπέρην
Καλχηδονίαc
ἐφέπουcι γύαc,
οὓc ἀγγελικαῖc
ἔcτεψας, ἄναξ,
αὐγαῖcι, τεοὺc
ἱεροὺc προπόλουc.
cύν μοι μάκαρεc
ἐλάβοντο λιτᾶν,
cύν μοι πολέων
ἐλάβοντο πόνων.
οὔ μοι ζωὰ
τᾶμοc δὲ φίλα
διὰ γᾶν πατρίαν
cτυφελιζομέναν,
τὰν ἐξ ἀχέων
ἔcτacac, ἄναξ,
αὐτὸc ἀγήρωc,
κοίρανε κόcμου.
ἤδη ψυχᾶc
ἀποτρυομένας,
ἤδη μελέων
κατερειπομένων
ὑπέρειcac ἐμὰν
ἄρθρων δύναμιν,
τλάμονι ψυχᾷ
μένοc ἐμπνεύcac·
καμάτων δὲ γλυκὺ
εὖρεο τέκμωρ
κατὰ θυμὸν ἐμὸν,
ἔργοιcιν, ἄναξ,
ὀπάcac δολιχῶν
ἄμπαυμα πόνων.
τὰ cὺ πάντα, μάκαρ,
Λιβύεcci cάου
ἐc μηκεδανὸν
μήρυμα χρόνου,
διὰ cᾶc μνάμαν
εὐεργεcίας,
διά τε ψυχὰν
αἰνὰ παθοῖcαν·
ἱκέτᾳ δὲ δίδου
βιοτὰν ἀcινῆ·
λύε με μόχθων,
λύε με νούcων,
λύε μεριμνᾶν
κηριτρεφέων·
νεῦcον νοερὰν
προπόλῳ ζωάν.
μή μοι χθονίουc
ὄμβρουc ἀφένου
κρήνειαc, ἄναξ,
ἵνα μὴ τὰ θεοῦ
ἄcχολοc εἴην·

---

450 δέδμηντο nos: δόμηδεν AMN δώμηθεν P — 461 γονόην MNP γόνιμον A in ras. — 465 γυίαc codd. γύαc hoc versu et 433. 679 reposuit Boiss. — 467 ἔτρεψας A ἔcτρεψας in ἔτρεψας corr. M — 491 τέκμορ M — 514 κρήνειαc nos: κρίνειαc AMN vulgo

μηδὲ κατηφὴς
πενία μελάθροις
ἐγχριμπτομένα
περὶ γᾶν ἕλκοι
φροντίδα θυμοῦ.
ἄμφω ψυχὰν
βρίθει περὶ γᾶν·
ἄμφω δὲ νόου
ἐπίληθα πέλει,
ὅτε μὴ σὺ, μάκαρ,
ὀρέγοις ἀλκάν.
Ναί, πάτερ, ἁγνᾶς
παγὰ σοφίας,
λάμψον πραπίσιν
ἀπὸ σῶν κόλπων
νοερὸν φέγγος·
στράψον καρδίᾳ
ἀπὸ σᾶς ἀλκᾶς
σοφίας αὐγὰν
καὶ τὰν ἐπὶ σοὶ
ἱερὰν ἀτραπόν·
σύνθημα δίδου
σφραγῖδα τεάν,
κηριτρεφέας
δαίμονας ὕλας
σεύων ζωᾶς
εὐχᾶς τ᾽ ἀπ᾽ ἐμᾶς·
καὶ σῶμα σάου
ἀρτεμὲς, ἐχθραῖς
ἄβατον λώβαις·
καὶ πνεῦμα σάου
ἀμόλυντον, ἄναξ.
Ἧ μὰν ἤδη
ὀνοφερὰν ὕλας
κηλῖδα φέρω·
ἔχομαι δὲ πόθοις,
χθονίοις δεσμοῖς.
Σὺ δὲ ῥύσιος εἶ,
σὺ καθάρσιος εἶ·
ἀπόλυε κακῶν,
ἀπόλυε φόβων,
ἀπόλυε πέδας·
σὸν σπέρμα φέρω,
εὐηγενέος
σπινθῆρα νόου,
ἐς βάθος ὕλας
κατακεκλιμένον·
σὺ γὰρ ἐν κόσμῳ
κατέθου ψυχάν,
διὰ δὲ ψυχᾶς
ἐν σώματι νοῦν
ἔσπειρας, ἄναξ.
τὰν σὰν κούραν
ἐλέαιρε, μάκαρ·
κατέβαν ἀπὸ σοῦ
χθονὶ θητεῦσαι·
ἀντὶ δὲ θήσσας
γενόμαν δούλα·
ὕλα με μάγοις
ἐπέδησε τέχναις.
ἔτι μὰν ἔνι μοι
βαιόν τι μένος
κρυφίας γλήνας·
οὔπω πᾶσαν
ἔσβεσεν ἀλκάν·
κέχυται δὲ πολὺς
ἐφύπερθε κλύδων,
ἀλαῶπα τιθεὶς
τὰν θεοδερκῆ.
ἐλέαιρε, πάτερ,
κούραν ἱκέτιν,
τὰν πολλάκι δὴ
νοεραῖς ἀνόδοις
ἐπιβαλλομέναν
λαμυρᾶς ὕλας
ἵμερος ἄγχει.
σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη·
ἄψον δὲ σέλας
καὶ πυρκαϊάν,
σπέρμα τὸ βαιὸν
αὔξων ἐν ἐμῷ
κρατὸς ἀώτῳ.
θρόνισόν με, πάτερ,

---

533 καρδίᾳ nos: καρδίαν AMN vulgo — 537 νούσων AMN

φωτὸς ἐν ἀλκᾷ
ζωηφορίου,
ἵνα χεῖρα φύσις
οὐκ ἐπιβάλλει,
ὅθεν οὐκέτι γᾶ,
οὐ μοιραία
κλῶσις ἀνάγκας
παλίνορσον ἄγει.
λιπέτω, φυγέτω
δολερὰ γένεσις
θεράποντα τεόν·
ἐμέθεν δὲ, πάτερ,
χθονίου τε κλόνου
πῦρ μέσον εἴη.
νεῦσον, γενέτα,
νεῦσον προπόλῳ
ἤδη νοεροὺς
πετάσαι ταρσούς·
ἤδη φερέτω
σφραγῖδα πατρὸς
ἱκέτις ψυχά,
δεῖμα μὲν ἐχθροῖς
δαίμοσιν, οἳ γᾶς
ἀπὸ κευθμώνων
ἀναπαλλόμενοι
πνείουσι βροτοῖς
ἀθέους ὁρμάς,
σύνθημα δὲ σοῖς
ἁγνοῖς προπόλοις,
οἳ κατὰ κλεινοῦ
βένθεα κόσμου
πυρίων ἀνόδων
κληϊδοφόροι,
ἵνα μοι φάεος
πετάσωσι πύλας·
ἔτι δ' ἀλεμάτας
ἐπὶ γᾶς ἕρπων
μὴ χθονὸς εἴην·
πυρίων δ' ἔργων
καὶ τῇδε δίδου
μάρτυρα καρπὸν,
ὁμφὰς ἀτρεκεῖς
ὅσα τ' ἐν ψυχαῖς
τὰν ἀμβροσίαν
ἐλπίδα θάλπει.
Μετά μοι μέλεται
χθονίας βιοτᾶς·
ἔρρετε λῆμαι
ἀθέων μερόπων,
πτολίων τε κράτη·
ἔρρετε πᾶσαι
ἄται γλυκεραὶ
ἄχαρίς τε χάρις,
οἷσιν ψυχὰν
θωπευομέναν
γᾶ λάτριν ἔχει·
ἃ μέγα δειλὰ
ἰδίων τ' ἀγαθῶν
ἔπιεν λάθαν,
μέχρις ἐγκύρσῃ
φθονερᾷ μερίδι·
δοιὰς γὰρ ἔχει
μαστροπὸς ὕλα·
ὃς δὲ τραπέζας
ἐπορεξάμενος
μελιχρῶν ἔθιγεν,
ἢ μέγα κλαύσει
πικρὰν μερίδα
τῶν ἀντίξων
συνεφελκομένων·
ὅδε γὰρ χθονίας
θεσμὸς ἀνάγκας
διχόθεν θνατοῖς
βίον οἰνοχοεῖ·
τὸ δ' ἀκηράσιον
ἀμιγές τ' ἀγαθὸν
θεὸς ἢ τὰ θεοῦ.
Μεθύοισα γλυκεῖ
κρητῆρι γύας
ἔψαυσα κακῶν,
ἐνέκυρσα πάγᾳ,
ἐδάην ἄταν
ἐπιμηθειάδα·
στυγέω δὲ νόμους

---

648 ἔρρεται MNP — λῆμμα P λύμαι coni. Boiss. — 663 μαστρωπὸς M

ἀλλοπροσάλλους,
ἐc τὸν ἀκηδῆ
λειμῶνα πατρὸc
cπεύδων τανύω
φυγάδας ταρcούc,
φυγάδας διδύμων
ὕλας δώρων.
Ἴδε με, ζωᾶc
νοερᾶc ταμία,
ἴδε cὰν ἱκέτιν
ψυχὰν ἐπὶ γᾶc
νοεραῖc ἀνόδοιc
ἐπιβαλλομέναν·
cὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,
ἀνάγωγα φάη
πτερὰ κοῦφα διδούc·
ἅμμα δὲ κόψον,
χάλαcον περόναν
διδύμων παθέων,
οἷcιν ψυχὰν
δολόεcca φύcιc
κάμπτει κατὰ γᾶc·
δόc με φυγοῖcαν
cώματοc ἄταν
θοὸν ἅλμα βαλεῖν
ἐπὶ cὰc αὐλάc,
ἐπὶ coὺc κόλπουc,
ὅθεν ἁ ψυχᾶc
προρέει παγά.
λιβὰc οὐρανία
κέχυμαι κατὰ γᾶc·
παγᾷ με δίδου,
ὅθεν ἐξεχύθην
φυγὰc ἀλᾶτιc.
νεῦcον προγόνῳ
φωτὶ μιγῆναι·
νεῦcον δ' ὑπὸ coὶ
ταμιευομέναν
cὺν ἄνακτι χορῷ
ἀνάγειν ὁcίωc
νοεροὺc ὕμνουc·
νεῦcον δὲ, πάτερ,
φωτὶ μιγεῖcαν
μηκέτι δῦναι
ἐc χθονὸc ἄταν.
ὄφρα δὲ ζωᾶc
ὑλοδιαίτου
δεcμοῖcι μένω,
πραεῖα, μάκαρ,
βόcκοι με τύχα.

IV

Cὲ μὲν ἀρχομένας,
cὲ δ' ἀεξομένας,
cὲ δὲ μεccοίcας,
cὲ δὲ παυομένας
ἀοῦc ἱερᾶc,
ζαθέας νυκτὸc
μέλπω, γενέτα,
παίων ψυχῶν,
παίων γυίων,
δῶτορ cοφίας,
ἐλατὴρ νούcων,
δῶτορ ψυχαῖc
ἀπόνου βιοτᾶc,
ἂν μὴ cτείβει
χθονία φροντίc,
μάτηρ ἀχέων,
μάτηρ παθέων,
ὧν μοι ζωὰ
καθαρὰ μενέτω,
ἵνα τὰν πάντων
κρυφίαν ῥίζαν
ὑμνοῖca λέγω,
μηδ' ἀπαγωγοῖc
ἄτηcι θεοῦ
νοcφιζοίμην.
Cὲ, μάκαρ, μέλπω,

710—713 = IV 292—295 — 714 οὐρανίους AM — 718 ἀλήτης AN ἀλήθης corr. in ἀλήτης M — 722 πατρὶ ταμιευομέναν MN ταμιευομέναν A cum ras. ante ταμ. — IV 3 μεccοίcac nos: μεcοίcac codd. — 13 βιοτῆc M — 16 ἀρχέων M — 22 ὑμνοῖca ex εὐμενοῖca corr. M

κοίρανε κόσμου·
γᾶ σιγάτω
ἐπὶ σοῖς ὕμνοις,
ἐπὶ σαῖς εὐχαῖς
εὐφαμείτω
ὅσα κόσμος ἔχει·
σὰ γὰρ ἔργα, πάτερ·
καταπαυέσθω
ἀνέμων ῥοῖζος,
ἦχος δένδρων,
θρόος ὀρνίθων·
ἥσυχος αἰθὴρ,
ἥσυχος ἀὴρ
κλυέτω μολπᾶς·
ὑδάτων δὲ χύσις
ἄψοφος ἤδη
στήτω κατὰ γᾶς.
οἱ δ' ἐμπόδιοι
ἁγίων ὕμνων
κευθμωνοχαρεῖς
καὶ τυμβονόμοι
δαίμονες ἤδη
φυγέτωσαν ἐμὰν
ὁσίαν εὐχάν·
ἀγαθοὶ δ' ὁπόσοι
μάκαρες νοεροῦ
πρόπολοι γενέτου
κατέχουσι βάθη
ἄκρα τε κόσμου,
ὕμνων ἵλεῳ
πεύθοιντο πατρός,
ἵλεῳ δὲ λιτὰς
ἀνάγοιεν ἐμάς.
Μονὰς ὦ μονάδων,
πάτερ ὦ πατέρων,
ἀρχῶν ἀρχά,
παγῶν παγά,
ῥιζῶν ῥίζα,
ἀγαθῶν ἀγαθόν,
ἄστρων ἄστρον,
κόσμων κόσμε,
ἰδεῶν ἰδέα,
βύθιον κάλλος,
κρύφιον σπέρμα,
πάτερ αἰώνων,
πάτερ ἀφθέγκτων
νοερῶν κόσμων,
ὅθεν ἀμβροσία
σταλάοισα πνοὰ,
σώματος ὄγκοις
ἐπινηξαμένα,
δεύτερον ἤδη
κόσμον ἀνάπτει.
Ὑμνῶ σε, μάκαρ,
καὶ διὰ φωνᾶς,
ὑμνῶ σε, μάκαρ,
καὶ διὰ σιγᾶς·
ὅσα γὰρ φωνᾶς,
τόσα καὶ σιγᾶς
ἀΐεις νοερᾶς.
ὑμνῶ δὲ γόνον
τὸν πρωτόγονον
καὶ πρωτοφαῆ.
Γόνε κύδιστε
πατρὸς ἀφθέγκτου,
σὲ, μάκαρ, μεγάλῳ
πατρὶ συνυμνῶ,
καὶ τὰν ἐπὶ σοὶ
ὠδῖνα πατρός,
γόνιμον βουλάν,
μεσάταν ἀρχάν,
ἁγίαν πνοιάν,
κέντρον γενέτου,
κέντρον δὲ κόρου·
αὐτὰ μάτηρ,
αὐτὰ γνωτά,
αὐτὰ θυγάτηρ
μαιωσαμένα
κρυφίαν ῥίζαν·
ἵνα γὰρ προχυθῇ
ἐπὶ παιδὶ πατήρ,
αὐτὰ πρόχυσις

---

28 γᾶ δὲ σιγάτω AMN — 33 ἔργα πάτερ nos: ἔργ' ὦ πάτερ AMN, vide Hermanni Elem. metr. p. 370 — 49 φευγέτωσαν AMN — 56 ἵλεων A

εὕρετο βλάσταν·
ἕστη δὲ μέσα
θεὸς ἔκ τε θεοῦ·
[διὰ παῖδά τε καὶ
διὰ τὰν κλεινὰν
πατρὸς ἀθανάτου
πρόχυσιν υἱὸς
εὕρετο βλάσταν.]
Μονὰς εἶ τριὰς ὤν,
μονὰς ἅ γε μένεις
καὶ τριὰς εἶ δή.
νοερὰ δὲ τομὰ
ἄσχιστον ἔτι
τὸ μερισθὲν ἔχει·
προθορὼν δὲ μένει
γόνος ἐν γενέτᾳ,
καὶ πάλιν ἔξω
τὰ πατρὸς διέπει
κόσμοις κατάγων
ὅλβον ζωᾶς,
ὅθεν αὐτὸς ἔχει·
λόγος, ὃν μεγάλῳ
πατρὶ συνυμνῶ,
νόος ἀρρήτου
τίκτει σε πατρός·
καὶ σὺ κυηθεὶς
λόγος εἶ γενέτου,
πρῶτος πρώτας
προθορὼν ῥίζας,
ῥίζα δὲ πάντων
τῶν μετὰ κλεινὰν
τὰν σὰν γέννων·
μονὰς ἄρρητος,
σπέρμα τὸ πάντων
σπέρμα σε πάντων
ἐσπέρμηνεν·
σὺ γὰρ ἐν πᾶσι·
διὰ σοῦ δὲ φύσις
ὑπάτα, μεσάτα,
νεάτα τε θεοῦ
ἀπέλαυσε πατρὸς
ἀγαθῶν δώρων
γονίμου ζωᾶς.
Σοὶ μὲν ἀγήρως
ἄπονον τροχιὰν
σφαῖρα κυλίνδει·
ὑπὸ σὰν τάξιν
κύτεος μεγάλου
βριαραῖς δίναις
ἑβδομὰς ἄστρων
ἀντιχορεύει·
τὰ δὲ πολλὰ μίαν
πτύχα καλλύνει
φέγγεα κόσμου
διὰ σὰν βουλάν,
γόνε κύδιστε·
σὺ γὰρ ἀμφιθέων
κύτος οὐράνιον,
δρόμον αἰώνων
ἄλυτον συνέχεις·
ὑπὸ σοῖς δὲ, μάκαρ,
ἁγίοις θεσμοῖς
ἐν ἀπειροβαθοῦς
αἴθρας λαγόσι
πολιῶν ἄστρων
ἀγέλα νέμεται.
Σὺ μὲν οὐρανίοις,
σὺ δ' ἐνηρίοις,
σὺ δ' ἐπιχθονίοις,
σὺ δ' ὑποχθονίοις
ἔργα μερίζεις,
ζωάν τε νέμεις.
σὺ νόου πρύτανις
ταμίας τε θεοῖς
θνατῶν θ' ὁπόσοι
νοερᾶς μοίρας
ἔσπασαν ὄμβρους·
σὺ ψυχοδότας
οἷς ἐκ ψυχᾶς
τέταται ζωὰ

vv. 112—116 ab interpolatore ad explicandos vv. 105—9 additi esse videntur — 113 τὰν κλεινάν nos: κλεινάν codd. — 114 πῦς AMN — 118 ἅ γε μένεις nos: ἃ δὴ μένει codd. — 118 sq. conf. III 212 sq. — 124 ἐν γενέτᾳ nos: ἐς γενέταν codd.

καὶ φύcιc ἀκμήc·
ἀλαὸν ψυχᾶc
βλάcτημα τεᾶc
κρέμαται ceιρᾶc·
χὠπόca τᾶc cᾶc
cτέρεται πνοιᾶc,
ἀπὸ cῶν κόλπων
δρέπεται cυνοχὰν
πορθμευομέναν
διὰ cᾶc ἀλκᾶc
ἐξ ἀρρήτων
πατρικῶν κόλπων
κρυφίας μονάδοc,
ὅθεν ὁ ζωᾶc
ὀχετὸc προρέων
φέρεται μέχρι γᾶc
διὰ cᾶc ἀλκᾶc,
δι᾽ ἀτεκμάρτων
νοερῶν κόcμων·
ἔνθεν δέχεται
καταβαίνοιcαν
ἀγαθῶν κράναν
νοεροῦ μορφά,
κόcμοc ὁρατόc.
Ἅλιον οὗτοc
δεύτερον ἔcχεν
ὑcτεροφεγγοῦc
φωτὸc γενέταν,
ὀμματολαμπῆ
τᾶc γινομένας
καὶ φθειρομένας
ταμίαν ὕλας,
υἱοῦ νοεροῦ
τύπον αἰcθητόν,
ἀγαθῶν παροχὰν
ἐγκοcμογενῶν
διὰ cὰν βουλάν,
γόνε κύδιcτε.
Πάτερ ἄγνωcτε,
πάτερ ἄρρητε,
ἄγνωcτε νόῳ,
ἄρρητε λόγῳ,
νόοc ἐccὶ νόου,
ψυχᾶν ψυχά,
φύcιc εἶ φυcίων.
γόνυ coι κάμπτων,
ἵδε τοῦτο, λάτριc
πίπτω κατὰ γᾶc
ἱκέτας ἀλαός·
cὺ δὲ, φωτοδότα
φωτὸc νοεροῦ,
ἐλέαιρε, μάκαρ,
ἱκέτιν ψυχάν·
ceῦε δὲ νούcouc,
ceῦε μερίμνας
τὰc ψυχοβόρους,
ceῦε δ᾽ ἀναιδῆ
κύνα τὸν χθόνιον,
δαίμονα γαίας
ψυχᾶc ἀπ᾽ ἐμᾶc,
εὐχᾶc ἀπ᾽ ἐμᾶc,
ζωᾶc ἀπ᾽ ἐμᾶc,
ἔργων ἀπ᾽ ἐμῶν.
cώματοc ἔξω,
πνεύματοc ἔξω,
πάντων ἔξω
τῶν ἀμετέρων
δαίμων μενέτω·
λιπέτω, φυγέτω
δαίμων ὕλας,
παθέων ἀλκὰ,
ἀνάγωγον ὁδὸν
διατειχίζων,
τὰc θεοδιφεῖc
βλάπτων ὁρμάc·
ἔταρον δὲ δίδου
ξυνωνὸν, ἄναξ,
ἁγίας ἅγιον
ἄγγελον ἀλκᾶc,
ἄγγελον εὐχᾶc

193 τᾶc cᾶc nos: πετάcac AMP πάcac Boiss. — 197 πορθμευομένων MN — 205 = 198 — 211 μορφάν AMN — 218 γενομένας AMN — 221 υἱοῦ nos: υἱόν codd. — 227 ἄγνωτε A 227 et 229 ἄγνωcτε in ἄγνωτε corr. M — 238 φωτοδότα ex φωτοδότας corr. M — 243 ceῦε μερίμνας NP: ceῦε δὲ μερ. AM — 248—252 = III 98—102 — 259 an παθέων ἀρχά?

τᾶc θεολαμποῦc,
φίλον ἐcθλοδόταν,
φύλακα ψυχᾶc,
φύλακα ζωᾶc,
εὐχᾶν φρουρόν,
ἔργων φρουρόν·
cῶμα δὲ cώζοι
καθαρὸν νούcων,
πνεῦμα δὲ cώζοι
καθαρὸν λώβας,
ψυχᾷ δ᾽ ἐπάγοι
παθέων λάθαν,
ἵνα καὶ ζωὰν·
τὰν γαιοτραφῆ
τοῖc coῖc ὕμνοιc
πιαίνηται
ταρcὸc ψυχᾶc·
ἵνα καὶ ζωὰν
τὰν μετὰ μοίρας,
τὰν μετὰ δεcμοὺc
τοὺc χθονοβριθεῖc,
καθαρὰν ὕλας,
ὅcον ἐξανύω
ἐπὶ cὰc αὐλάc,
ἐπὶ coὺc κόλπουc,
ὅθεν ἁ ψυχᾶc
προρέει παγά.
Cὺ δὲ χεῖρα δίδου,
cὺ κάλει, cὺ, μάκαρ,
ὕλας ἄναγε
ἱκέτιν ψυχάν.

V

Ὑμνῶμεν κοῦρον νύμφας,
νύμφας οὐ νυμφευθείcας
ἀνδρῶν μοιραίαιc κοίταιc·
ἄρρητοι πατρὸc βουλαὶ
ἔcπειραν Χριcτοῦ γένναν,
ἁ cεμνὰ νύμφας ὠδὶc
ἀνθρώπου φῆνεν μορφάν,
ὃc θνατοῖcιν πορθμευτὰc
ἦλθεν φωτὸc παγαίου·
ἁ δ᾽ ἄρρητοc cευ βλάcτα
αἰώνων οἶδεν ῥίζαν.
αὐτὸc φῶc εἶ παγαῖον,
cυλλάμψαc᾽ ἀκτὶc πατρί,
ῥήξαc δ᾽ ὀρφναίαν ὕλαν
ψυχαῖc ἐλλάμπειc ἀγναῖc·
αὐτὸc μὲν κόcμου κτίcταc,
κλεινῶν cφαιρωτὰc ἄcτρων,
κέντρων γαίαc ῥιζωτάc,
αὐτὸc δ᾽ ἀνθρώπων cωτήρ.
coὶ μὲν Τιτὰν ἱππεύει,
ἀοῦc ἄcβεcτοc παγά,
coὶ δ᾽ ἁ ταυρῶπιc μήνα
τὰν νυκτῶν ὄρφναν λύει
coὶ καὶ τίκτονται καρποί,
coὶ καὶ βόcκονται ποῖμναι.
ἐκ cᾶc ἀρρήτου παγᾶc
ζείδωρον πέμπων αἴγλαν,
πιαίνειc κόcμων ταρcούc·
ἐκ cῶν βλάcτηcεν κόλπων
καὶ φῶc καὶ νοῦc καὶ ψυχά·
τὰν cὰν οἰκτειρον κούραν
γυίοιc εἱρχθεῖcαν θνατοῖc,
μοίραc θ᾽ ὑλαίοιc μέτροιc·
νούcων ἐκcώζοιc λώβας
ἀcκηθῆ γυίων ἀλκάν.
Νεῦcον μὲν μύθοιc πειθώ,
νεῦcον δ᾽ ἔργοιcιν κῦδοc
ἀρχαίαιc πρέψαι φάμαιc
τᾶc Κυράνας καὶ Cπάρτας·
λύπαιc δ᾽ ἄcτιπτοc ψυχὰ
πραεῖαν ζωὰν ἕλκοι
θρέπτειραν, διccὰc γλήνας
ἐc cὸν φέγγοc τείνοιcα,
ὡc ἐξ ὕλας φοιβαθεὶc
ἀcτρέπτουc οἴμουc cπεύcω,
φύξηλιc γαίαc μόχθων,

276 sq. om. AP — 282 θεοτραφῆ A γεοτρεφῆ N γαιοτρεφῆ in γαιοτραφῆ corr. M — 291 fort. ὅταν — 292—295 = III 710—713 — V 5 ἔcπειραν G. Hermann: ἐcπέραν codd. — 8 ἐν θνατοῖcι MN — 10 ἄρρητοc εὐβλάcτα MN — 13 cυλλάψαc MN — 34 λαβὰc MN — 41 πραεῖαν ἕλκοι ζωὰν MN — 43 τείνοιcα φέγγοc M

μιχθῆναι ψυχᾶς παγᾷ.
Τοίαν ἄχραντον ζωὰν
τῷ σῷ κραίνοις φορμικτῇ,
εὖτ'. ἄν σοι στέλλων μολπάν,
τὰν σὰν κυδαίνων ῥίζαν,
μήκιστον πατρὸς κῦδος,
καὶ τὰν σύνθωκον πνοιὰν
μέσσαν ῥίζας καὶ βλάστας,
καὶ πατρὸς μέλπων ἀλκὰν
τοῖς σοῖς ὕμνοις ἀμπαύῳ
κλεινὰν ὠδῖνα ψυχᾶς.
Χαίροις, ὦ παιδὸς παγά,
χαίροις, ὦ πατρὸς μορφά·
χαίροις, ὦ παιδὸς κρηπίς,
χαίροις, ὦ πατρὸς σφρηγίς·
χαίροις, ὦ παιδὸς κάρτος,
χαίροις, ὦ πατρὸς κάλλος·
χαίροις δ' ἄχραντος πνοιά,
κέντρον κούρου καὶ πατρός·
τάν μοι πέμποις σὺν πατρὶ
ἄρδοισαν ψυχᾶς ταρσούς,
κράντειραν θείων δώρων.

VI

Μετὰ παγᾶς ἁγίας αὐτολοχεύτου
ἀρρήτων ἑνοτήτων ἐπέκεινα
θεὸν ἄμβροτον, θεοῦ κύδιμον υἷα,
μόνον ἐκ μόνου πατρὸς παῖδα θορόντα
στεφανώσομεν σοφοῖς ἄνθεσιν ὕμνων,
ὅν βουλᾶς πατρικᾶς ἄφραστος ὠδὶς
ἀγνώστων ἀνέδειξε παῖδα κόλπων,
ἃ πατρὸς λοχίους ἔφηνε καρποὺς
καὶ φήναςα φάνη μεσσοπαγὴς νοῦς·
ἐν παγᾷ δὲ μένουσι καὶ χυθέντες.
σοφία νόου πατρὸς, κάλλεος αὐγὰ,
σοὶ τεχθέντι πατὴρ ἔνευσε τίκτειν,
σὺ τὸ κρυπτὸν εἶ πατρὸς σπέρμα
προλάμπων·
σὲ γὰρ ἀρχὰν γενέτας ἔδωκε κόσμοις,
κατάγειν ἐκ νοερῶν σώμασι μορφάς·
σὺ μὲν οὐρανοῦ σοφὰν ἄντυγα νωμᾷς,
τὰν δ' ἄστρων ἀγέλαν ἀεὶ νομεύεις·
σὺ δὲ τᾶς ἀγγελικᾶς, ἄναξ, χορείας
καὶ τᾶς δαιμονίας φάλαγγος ἄρχεις,
σὺ δὲ καὶ φύσιν φθιτὰν ἀμφιχορεύεις,
ἀμέριστον περὶ γᾶν· πνεῦμα μερίζεις,
καὶ παγᾷ τὸ δοθὲν πάλιν συνάπτεις,
θνατοὺς ἐκ θανάτου λύων ἀνάγκας.
Ἱλήκοις ἐπὶ σῶν στέμμασιν ὕμνων,
βιοτᾶς ὑμνοπόλῳ νέμων γαλάναν·
εὑρίπων προχοὰν στᾶσον ἀλῆτιν,
τερσαίνων ὁλοοὺς κλύδωνας ὕλας·
ψυχᾶς καὶ μελέων ἔρυκε νούσους·
παθέων οὐλομέναν κοίμισον ὁρμάν·
πλούτου καὶ πενίας ἄλαλκε κῆρας·
ἔργοις κυδαλίμαν ὄπασσον ὀμφάν·
ἐν λαοῖς ἀγαθὰν ἄνοιγε φάμαν
πειθοῦς πραϋλόγῳ στέφων ἀώτῳ,
ἵνα μοι νόος δρέπῃ σχολὰν ἀκύμων,
μηδ' ἐν ταῖς χθονίαις στένω μερίμναις·
ἀλλ' ἐκ σῶν ὀχετῶν ὑψιφορήτων
ὠδῖσιν σοφίας νόον κατάρδω.

VII

Πρῶτος νόμον εὑρόμαν
ἐπὶ σοὶ, μάκαρ, ἄμβροτε,

---

51 τὰν σὰν κυδαίνων ῥίζαν om. M m. pr. — 65 cf. IV 99 sq. — κόρου MN — VI 3 ἄμβροτον AP: ἀμβρότου N, utrumque M — 4 υἷα ex παῖδα corr. M, κύδιμον παῖδα in ras. A, cuius cod. multifarias hoc in carmine correcturas ad numeros difficiliores expediendos factas iam silebo — 5 στεφανώσομεν MNP: στεφανώσω A, unde στεφανώσω σε G. Hermannus El. metr. p. 490 coniecit — σεμνοῦς A — 6 ὠδὶς ἄφραστος M — 7 ἄγνωτον A ἀγνώστων corr. in ἄγνωτον M — παῖδα ἀνέδειξε AM — 8 λοχίους corr. in λοχία M — 9 μεσσοπαγής ANP: μεσσοπαγεῖς M — 12 ἐπένευσε θεός· σύ A — 13 πατρὸς εἶ κρυπτόμενον A — προλάμπων N: προσλάμπων M, om. A — 16 σοφὰν μὲν οὐρανοῦ M — 18 σὺ ὦναξ χορείας τᾶς ἀγγελικᾶς, sup. lin. addito ὦναξ M — 19 τᾶς om. M — 20 θνητάν A, M ex corr. — 23 ἀνάγκας λύων M — 26 στᾶσον P: στῆσον A, M ex corr. στάς N — 28 ἔρυκε in ἐρύκοις corr. M — 30 κῆρας ἄλαλκε M — 31 ὄπασσον ὀμφὰν nos: ὀμφὰν ὀπάσων MN ὀμφὰν ὀπάσαις A Boiss. — 32 ἄνοιγε corr. in ἄνυε M — 33 πραυλόγου στέφων M — 34 δρέποι MN — 35 στένω AP: στένων MN

γόνε κύδιμε παρθένου,
Ἰησοῦ Ϲολυμήϊε,
νεοπαγέσιν ἁρμογαῖς
κρέξαι κιθάρας μίτους.
Ἀλλ᾽ εὐμενέοις, ἄναξ,
καὶ δέχνυσο μουσικὰν
ἐξ εὐαγέων μελῶν.

VIII

Ὑπὸ δώριον ἁρμογὰν
ἐλεφαντοδέτων μίτων
στάσω λιγυρὰν ὅπα
ἐπὶ σοὶ, μάκαρ, ἄμβροτε,
γόνε κύδιμε παρθένου·
σὺ δέ μου βιοτὰν σάου
παναπήμονα, κοίρανε,
λύπαις ἄβατον διδοὺς
καὶ νύκτα καὶ ἁμέραν.
λάμποις πραπίσιν σέλας
νοερᾶς ἀπὸ παγᾶς·
σθένος ἀρτεμέων μελῶν
καὶ κῦδος ἐπ᾽ ἔργμασι
νεότατι νέμοις ἐμᾷ·
λιπαρὸν δὲ φέροις ἔτος
ἐς γήραος ἄδονάν,
ἐρίτῑμον ἀέξων
πινυτὰν σὺν ὑγείᾳ.
γνωτὸν δὲ φυλάσσοις,
τόν μοι νέον, ἄφθιτε,
ἦθη χθονίαν πύλαν
παραμειβόμενον ποδὶ
ἄψορρον ἀνήγαγες,
ἐμὰ κήδεα καὶ γόους,
ἐμὰ δάκρυα καὶ φρενῶν
σβέσας αἰθομέναν φλόγα·
ἐβίωσας καὶ νέκυν
διὰ σὸν, πάτερ, ἱκέταν.
γνωτάν τε συνωρίδα
τεκέων τε φυλάσσοις,
ὅλον ἡσυχίδαν δόμον
ὑπὸ σᾷ χερὶ κρύπτοις·
καί μοι ζυγίων, ἄναξ,
ξυνήονα δεμνίων

VII 5 νεοπαγαῖσιν A — 15 ἀπειρέσιον AMN — 16 et 17 om. P — 25 nescio an lateat ἢ βαλήν — 26 κομίζεται A in ras. P — 32 fort.: μύρον τάφῳ — 36 et 37 om. P — 40—42 = 7—9 — VIII 2 μίτων λύρας N — 8 λύπας A — 12 ἀρτιμελέων A, M var. lect. — 13 ἐν P, M var. lect. — 16 ἡδονήν A οὐδόν coni. Boiss. — 18 ὑγιείᾳ P — 27 fort. ἐβιώσαο — 30 τεκέων φυλάττοις A — 31 ἡσυχίδα P, qua in lectione nomen proprium latere videtur — 32 fort. κρύπτων — 33 ζυγίων in ζυγίαν corr. M

ἀπόνουcον, ἀπήμονα,
ἐρίηρον, ὁμόφρονα,
κρυφίων ἀδαήμονα
ὀάρων ἄλοχον cάου·
ὅcιον δ' ἐφέποι λέχος
πανακήρατον, εὐαγές,
ἀδίκοις ἄβατον πόθοις.
ψυχὰν δὲ λυθεῖcαν
χθονίου βιότου πέδας
ἐξαίνυco πημάτων
καὶ λευγαλέας ἄτας.
cὺν δ' εὐαγέων χοροῖc
ὕμνους ἀνάγειν δίδου
ἐπὶ κύδεϊ coῦ πατρὸc
καὶ κάρτεϊ cῷ, μάκαρ.
πάλιν ὑμνοπολεύcω,
πάλι coι μέλος ᾄcω,
τάχα καὶ κιθάραν πάλιν
πανακήρατον ἁρμόcω.

IX

Πολυήρατε, κύδιμε,
cὲ, μάκαρ, γόνε παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος,
ὃc τὰν δολίαν πάγαν,
χθόνιον μεγάλων ὄφιν
πατρὸc ἥλαcας ὀρχάτων·
[ὃc καρπὸν ἀπώμοτον
τροφὸν ἀργαλέου μόρου
πόρεν ἀρχεγόνῳ νοεράν.
στεφανηφόρε, κύδιμε,
cὲ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Κατέβας μέχρι καὶ χθονὸc
ἐπίδημος ἐφαμέροις,
βρότεον φορέων δέμας.
κατέβας δ' ὑπὸ Τάρταρα,
ψυχῶν ὅθι μυρία
θάνατος νέμεν ἔθνεα.
φρίξεν cε γέρων τότε
Ἀΐδας ὁ παλαιγενής,
καὶ λαοβόρος κύων
ἀνεχάccατο βηλοῦ·
λύcας δ' ἀπὸ πημάτων
ψυχῶν ὁcίους χοροὺc
θιάcοιcιν ἀκηράτοις
ὕμνους ἀνάγεις πατρί.
[στεφανηφόρε, κύδιμε,
cὲ, πάτερ, παῖ παρθένου
ὑμνῶ Cολυμηΐδος.]
Ἀνιόντα cε, κοίρανε,
τὰ κατ' ἠέρος ἄcπετα
τρέcεν ἔθνεα δαιμόνων,
θάμβηcε δ' ἀκηράτων
χορὸc ἄμβροτος ἀcτέρων·
αἰθὴρ δὲ γελάccας,
cοφὸc ἁρμονίας πατὴρ,
ἐξ ἑπτατόνου λύρας
ἐκεράccατο μουcικὰν
ἐπινίκιον ἐc μέλος.
μείδηcεν Ἑωcφόρος,
ὁ διάκτορος ἁμέρας,
καὶ χρύcεος Ἕcπερος,
κυθερήϊος ἀcτήρ·
ἁ μὲν κερόεν cέλας
πλήcaca ῥόου πυρὸc
ἄγεῖτο celάνa,
ποιμὴν νυχίων θεῶν·
τὰν δ' εὐρυφαῆ κόμαν
Τιτὰν ἐπετάccατο
ἄρρητον ὑπ' ἴχνιον·
ἔγνω δὲ γόνον θεοῦ,
τὸν ἀριcτοτέχναν νόον,
ἰδίου πυρὸc ἀρχάν.
Cὺ δὲ ταρcὸν ἐλάccac
κυανάντυγοc οὐρανοῦ

---

45 fort. ἄλας — 52 κιθάραν ἀνάcω A — 53 πανακήρατον Boiss. ex cod. P ut videtur: πάλιν ἀκήρατον AMN — ἁρμόcει N ἁρμοcείω M — IX 5 μέγαν P — vv. 7–11 om. MN, add. ex cod. P Boissonade — 9 νοεράν cod. P: fort. φθοράν — v. 11 corruptum reliquimus — 13 κατέβας P: καταβάς MN — v. 15 om. MN ex P add. Boiss. cod. scriptura βρότειον φέρων emendata — post v. 21 versiculum ὁ βαρυcθενὴc δημοβόροc add. P — 24 ψυχᾶν P quo recepto v. 17 quoque doricam formam revocavit Boiss. — 25 ἐν ἀκηράτοις maluit Boiss. — 27—29 om. MN, ex P add. Boiss. — cτεφανηφόροc P — 28 πάτερ om. P

ὑπερήλαο νώτων,
σφαίρῃσι δ' ἐπέπτας
νοεραῖσιν ἀκηράτοις,
ἀγαθῶν ὅθι παγά,
σιγώμενος οὐρανός·
ἔνθ' οὔτε βαθύρροος
ἀκαμαντοπόδας χρόνος
χθονὸς ἔκγονα σύρων,
οὐ κῆρες ἀναιδέες
βαθυκύμονος ὕλας·
ἀλλ' αὐτὸς ἀγήραος
αἰὼν ὁ παλαιγενής,
νέος ὢν ἅμα καὶ γέρων
τᾶς ἀενάω μονᾶς
ταμίας πέλεται θεοῖς.

X

Μνώεο Χριστὲ,
ὑιὲ θεοῖο
ὑψιμέδοντος,
οἰκέτεω σεῦ,
κῆρ' ἀλιτροῖο
τάδε γράψαντος·
καί μοι ὄπασσον
λῦσιν παθέων
κηριτρεφέων,
τά μοι ἐμφυῆ
ψυχᾷ ῥυπαρᾷ·
δὸς δὲ ἰδέσθαι,
σῶτερ Ἰησοῦ,
ζαθέαν αἴγλαν
σὰν, ἔνθα φανεὶς
μέλψω ἀοιδὰν
παίονι ψυχᾶν,
παίονι γυίων,
πατρὶ σὺν μεγάλῳ
πνεύματί θ' ἁγνῷ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ ΥΜΝΟΙ ΚΑΙ ΩΙΔΑΙ.

I

ΥΜΝΟC ΕΙC ΧΡΙCΤΟΝ.

Σὲ τὸν ἄφθιτον μονάρχην
δὸς ἀνυμνεῖν, δὸς ἀείδειν,
τὸν ἄνακτα, τὸν δεσπότην,
δι' ὃν ὕμνος, δι' ὃν αἶνος,
δι' ὃν ἀγγέλων χορεία,
δι' ὃν αἰῶνες ἄπαυστοι,
δι' ὃν ἥλιος προλάμπει,
δι' ὃν ὁ δρόμος σελήνης,
δι' ὃν ἄστρων μέγα κάλλος,
δι' ὃν ἄνθρωπος ὁ σεμνὸς
ἔλαχεν νοεῖν τὸ θεῖον,
λογικὸν ζῶον ὑπάρχων·
σὺ γὰρ ἔκτισας τὰ πάντα,
παρέχων τάξιν ἑκάστῳ,
συνέχων τε τῇ προνοίᾳ·
λόγον εἶπας, πέλεν ἔργον
ὁ λόγος σοῦ, θεὸς υἱός·
ὁμοούσιος γάρ ἐστιν,

---

57 ἐπέπτας nos: ἐπετάσθης codd. — 69 ἐννάω MN — X 4 σεῦ nos coll. V 10: σοῦ Boissonade praeeunte Hermanno Elem. metr. p. 370: σέο AM — 6 γράψαντος τάδε A — 17 ψυχᾶν παίονι codd., corr. Boiss. collato IV 8.

Gregorii in carminibus recognoscendis usi sumus cod. Monacensi bombycino n. 416 s. XIII (G), quo in codice alterum tertium ultimum carmen non extat; hoc ultimo in carmine praeter editionem Billianam cod. Vindobonensem bombycinum theol. n. 18 s. XIII (V) et cod. Monacensem chartaceum n. 323 s. XVI (H) contulimus. — I ὕμνος διὰ λυρικοῦ μέτρου G — 3 δυνάστην coni. Boissonade — 5 χορεῖαι Boiss.

ὁμότιμος τῷ τεκόντι,
ὃς ἐφήρμοσεν τὰ πάντα,
ἵνα πάντων βασιλεύσῃ·
περιλαμβάνον δὲ πάντα
ἅγιον πνεῦμα τὸ θεῖον
προνοούμενον φυλάσσει.
Τριάδα ζῶσαν ἐρῶ σε,
ἕνα καὶ μόνον μονάρχην,
φύσιν ἄτρεπτον, ἄναρχον,
φύσιν οὐσίας ἀφράστου,
σοφίας νοῦν ἀνέφικτον,
κράτος οὐρανῶν ἄπαυστον,
ἄτερ ἀρχῆς, ἀπέραντον,
ἀκατασκόπητον αὐγήν,
ἐφορῶσαν δὲ τὰ πάντα,
βάθος οὐδὲν ἀγνοοῦσαν
ἀπὸ γῆς μέχρις ἀβύσσου.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
διὰ παντὸς θεραπεύειν
τὸ σέβασμα τοῦτο δός μοι.
τὰ δ' ἁμαρτήματα ῥύψον,
τὸ συνειδὸς ἐκκαθαίρων
ἀπὸ πάσης κακονοίας,
ἵνα δοξάσω τὸ θεῖον,
ὁσίας χεῖρας ἐπαίρων,
ἵνα Χριστὸν εὐλογήσω,
γόνυ κάμπτων ἱκετεύσω,
τότε προσλαβεῖν με δοῦλον,
ὅταν ἔλθῃ βασιλεύσων.
Πάτερ, ἵλεως γενοῦ μοι,
ἔλεον καὶ χάριν εὕρω,
ὅτι δόξα καὶ χάρις σοι
ἄχρις αἰῶνος ἀμέτρου.

II

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΘΕΟΝ.

Ὦ πάντων ἐπέκεινα· τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;
πῶς λόγος ὑμνήσει σε; σὺ γὰρ λόγῳ οὐδενὶ ῥητός.
πῶς νόος ἀθρήσει σε; σὺ γὰρ νόῳ οὐδενὶ ληπτός,
μοῦνος ἐὼν ἄφραστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα λαλεῖται,
μοῦνος ἐὼν ἄγνωστος, ἐπεὶ τέκες ὅσσα νοεῖται.
Πάντα σε καὶ νοέοντα καὶ οὐ νοέοντα γεραίρει·
ξυνοὶ γάρ τε πόθοι, ξυναὶ δ' ὠδῖνες ἁπάντων
ἀμφί σε, σοὶ δὲ τὰ πάντα προσεύχεται· εἰς σὲ δὲ πάντα,
σύνθεμα σὸν νοέοντα, λαλεῖ σιγώμενον ὕμνον.
Σοὶ ἕνι πάντα μένει· σὺ δ' ἀθρόα πάντα θεάζεις
καὶ πάντων τέλος ἐσσί, καὶ εἷς καὶ πάντα καὶ οὐδείς,
οὐχ ἓν ἐὼν, οὐ πάντα· πανώνυμε, πῶς σε καλέσσω,
τὸν μόνον ἀκλήϊστον, ὑπερνεφέας δὲ καλύπτρας
τίς νόος οὐρανίδης εἰσδύσεται; ἵλαος εἶης·
ὦ πάντων ἐπέκεινα, τί γὰρ θέμις ἄλλο σε μέλπειν;

III

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΧΡΙΣΤΟΝ

μετὰ τὴν συμπὴν ἐν τῷ Πάσχα.

Χριστὲ ἄναξ, σὲ πρῶτον, ἐπεὶ λόγον ἠέρι δῶκα,
δηναιὸν κατέχων, φθέγξομ' ἀπὸ στομάτων,

---

24 φυλάσσει G — 30 ἅπταιστον ed. Billiana — 39 ῥίψον G — 45 κάμπτον G — 46 ὅτε G — 47 ἔλθης G — II 2 ῥητὸς nos: ῥητὸν Bill. — 8 σοὶ nos: σὺ Bill. — 10 θεάζεις nos: θεάζει Bill.

ἁγνοτάτου ἱερῆος ἁγνὸν θύος, εἰ θέμις εἰπεῖν,
τόνδε λόγον προχέων ἡμετέροιο νόου.
Πατροφαὲς μεγάλοιο νόου λόγε, φέρτερε μύθου,
φωτός τ' ἀκροτάτου φῶς ἄκρον, οἰογόνε,
εἰκὼν ἀθανάτοιο πατρὸς, καὶ σφρηγὶς ἀνάρχου,
πνεύματι τῷ μεγάλῳ συμφαὲς, εὐρυμέδον,
αἰῶνος πείρημα, μεγακλέες, ὀλβιόδωρε,
ὑψίθρον', οὐράνιε, πανσθενὲς ἄσθμα νόου,
νωμητὰ κόσμοιο, φερέσβιε, δημιοεργὲ
ὄντων, ἐσσομένων· σοὶ γὰρ ἅπαντα πέλει,
ὃς κόσμοιο θέμεθλα, καὶ ὁππόσα ἐστὶ, θέλοντος
δησάμενος φορέεις νεύμασιν ἁπλανέως.
Σοὶ μὲν, ἄναξ, Φαέθων ὑψίδρομος ἄστρα καλύπτει,
κύκλον ὑπερτέλλων ἔμπυρον, ὡς σὺ νόας.
σοὶ ζώει φθινύθει τε ἀμοιβαδὶς ὄμμα τὸ νυκτός,
μήνη πλησιφαὴς αὖθις ἐπερχομένη.
σοὶ δὲ ζωοφόρος τε κύκλος καὶ μέτρα χορείης
ὥραις μέτρα φέρει ἤπια κιρναμέναις.
ἀπλανέες τε πλάνοι τε παλίμπορον ἀΐσσοντες
ἀστέρες ἠγαθέης εἰσὶ λόγος σοφίης.
Σὸν φάος εἰσὶν ἅπαντες, ὅσοι νόες οὐρανίωνες
μέλπουσιν τριάδος δόξαν ἐπουρανίης.
σὸν βροτὸς αὖ κλέος ἐστὶν, ὃν ἄγγελον ἐνθάδ' ἔθηκας
ὑμνοπόλον τῆς σῆς, ὦ φάος, ἀγλαΐης.
Ἄμβροτέ μοι, βρότεέ τε παλιγγενὲς, ὕψος ἄσαρκον,
ὑστάτιον θνητῶν πήμασι σαρκοφόρε,
σοὶ ζῶ, σοὶ λαλέω, σοὶ δ' ἔμπνοος εἰμὶ θυηλή,
ἣ μούνη κτεάνων λείπετ' ἀφ' ἡμετέρων·
σοὶ καὶ γλῶσσαν ἔδησα, καὶ οὔασι μῦθον ἔλυσα·
λίσσομαι, ἀλλὰ πόροις ἀμφότερ' εὐαγέως.
Φθέγξομαι, ὅσσ' ἐπέοικεν· ἃ δ' οὐ θέμις, οὐδὲ νοήσω.
ῥεύσω μαρτάρεον, βόρβορον ὠσάμενος.
χρυσὸν ἀπὸ ψαμάθοιο, ῥόδον κραναῆς ἀπ' ἀκάνθης,
λέξομ' ἀπ' ἀσταχύων σῖτον, ἀφεὶς καλάμην.
Ταῦτά σοι ἡμετέροιο θαλύσια, Χριστὲ, πόνοιο
γλῶσσ' ἀπερευγομένη πρῶτον ἀνῆψεν ἔπος.
Σήμερον ἐκ νεκύων Χριστὸς μέγας, οἷσιν ἐμίχθη,
ἔγρετο καὶ θανάτου κέντρον ἀπεσκέδασε,
καὶ ζοφεροὺς πυλεῶνας ἀμειδήτου Ἄϊδαο
ῥήξατο καὶ ψυχαῖς δῶκεν ἐλευθερίην.

III 8 εὐρυμέδου Bill. — 27 βρότεέ τε nos: βρότε εἴτε Bill. — 41 ζοφερούς Bill: ζωφόρους Dan. typothetarum, ut videtur, errore.

σήμερον ἐκ τύμβοιο θορὼν μερόπεσσι φαάνθη,
οἷς γένεθ', οἷσι θάνεν, οἷς ἔγρετ' ἐκ νεκύων,
ὥς κε παλιγγενέες τε καὶ ἐκ θανάτοιο φυγόντες
σοὶ συναειρώμεσθ' ἔνθεν ἀνερχομένῳ.
σήμερον αἰγλήεις σε μέγας χορὸς ἀμφιγέγηθεν
ἀγγελικὸς, μέλπων ὕμνον ἐπιστέφιον.
σήμερον ἦχον ἔπνευσα μεμυκότα χείλεα σιγῇ
λύσας, ἀλλὰ μ' ἔχεις ὑμνοπόλον κιθάρην.
Νῷ νόον ἔνδον ἔρεξα, λόγῳ λόγον· αὐτὰρ ἔπειτα
ῥέξω καὶ μεγάλῳ πνεύματι, ἦν ἐθέλῃ.

IV

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΑΥΤΟΥ ΨΥΧΗΝ.

Τί σοι θέλεις γενέσθαι;
ψυχὴν ἐμὴν ἐρωτῶ.
τί σοι μέγ' ἢ τί μικρὸν
τῶν τιμίων βροτοῖσι;
ζήτει μόνον τι λαμπρόν,
καὶ δώσομεν προθύμως.
Θέλεις τὰ Γύγεώ σοι
τοῦ Λυδίου γενέσθαι;
καὶ δακτύλῳ τυραννεῖν,
τὴν σφενδόνην ἑλίσσων,
κρύπτουσαν, εἰ κρύπτοιτο,
φαίνουσαν, εἰ φαίνοιτο;
Θέλεις τὰ Μίδεώ σοι
τοῦ πλουσίως θανόντος;
ᾧ χρυσὸς ἦν τὰ πάντα,
χρυσοῦν φέροντα λιμόν,
εὐχῆς δίκην ἀμέτρου.
Θέλεις λίθους διαυγεῖς,
πλάτη τε γῆς λιπώσης,
καὶ ποιμνίων ἀριθμοὺς
βοῶν τε καὶ καμήλων;
Οὐ ταῦτα δώσομέν σοι·
λαβεῖν γὰρ οὐδὲ κρεῖσσον·
ἀλλ' οὐδ' ἔμοιγ' ἀνυστόν.
ἔρριψα γὰρ μερίμνας,
ἀφ' οὗ θεῷ προσῆλθον.
Θέλεις θρόνους τε κἀρχάς,
καιροῦ φρύαγμα πῖπτον;
ἵν' αὔριον καθεσθῇς
κάτω βλέπων ταπεινόν,
ἄλλου τραχηλιῶντος,
ὃς ἦν παραστάτης σοι
τυχὸν δὲ καὶ κακῶν τις.
Θέλεις γάμῳ δεθῆναι,
βλακεύμασιν ἀνάγνοις,
καιροῖς τε συστραφῆναι;
θέλεις νόσον γλυκεῖαν,
εὐτεκνίας μέριμναν;
εὐτεκνίαν δ' ἂν εἴπω
δυστεκνίαν, τί φήσεις;
Θέλεις λόγοις βοᾶσθαι,
καὶ συλλέγειν θέατρα;
ποθεῖς νόμους ταράσσειν
οὐκ ἐνδίκοις παλαισμοῖς;
φέρειν τε καὶ φέρεσθαι
πρὸ βημάτων ἀθέσμων;
Αἰχμὴν θέλεις τινάσσειν,
πνέων ἀρήϊόν τι;
καὶ στέμματ' ἐξ ἀγώνων
θηροκτόνον τε κάρτος;
Ποθεῖς κρότους πολίχνης
καὶ χάλκεος τυποῦσθαι;
Σκιὰν θέλεις ὀνείρων,
μεταρρέουσαν αὔραν,

---

52 ῥέξω nos: ῥήξω Bill. — IV εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν. στίχοι ἰαμβοι G — 7 Γύγεως et 13 Μίδεως G — 11. 12 κρύβοιτο et φάνοιτο tentavit Boissonade — 16 χρυσοῦν πορίζων λιμόν G fortasse vere, conf. vv. 11. 12. 138. 145. 167. 169 — 23 λῷον ed. Bill. — 32 σου G — 36 δέ ed. Bill. — 43 πιπράσκειν ed. Bill. — 51 κρότους ἐν ἄστει ed. Bill.

ῥοῖζον βέλους ἀνίχνου,
ψόφον χειρὸς κροτούσης.
τί γὰρ μέγ' εὖ φρονοῦσι
τῶν σήμερον μὲν ὄντων,
ἐς αὔριον δ' ἀπόντων,
ὧν καὶ κακοῖς μέτεστιν,
ὧν οὐ συνέρχεταί τι
ἐντεῦθεν ἐξιοῦσι;
Τί οὖν, ἐπεὶ τάδ' οὐχί,
τί σοι θέλεις γενέσθαι;
θέλεις θεὸς γενέσθαι,
θεὸς θεοῦ μεγίστου
παρατάτης φαεννός,
σὺν ἀγγέλοις χορεύων;
Ἴθι, πρόβαινε ταρσοῖς
ὀξυπτέρου μενοινῆς
κυκλουμένη πρὸς ὕψος.
ἐγὼ πτερὸν καθαίρω,
ἐγὼ λόγοις ἐπαίρω,
ὡς εὔπτερόν τιν' ὄρνιν
ἐς αἰθέρα προπέμψω.
Σὺ δ' εἰπέ μοι, κάκιστον
ὦ σαρκίον δυσῶδες,
ἐπεὶ συνεζύγην σοι,
ἡ δεσπότις μαγείρῳ,
τί σοι θέλεις γενέσθαι
πρὸς τὸ πνοῇ κρατεῖσθαι;
οὐ γὰρ πλέον χρεωστῶ,
κἂν πόλλ' ἔχειν βιάζῃ.
Θέλεις τράπεζαν εὔπνουν
μύρων τε καὶ μαγείρων
σοφίσμασιν περισσοῖς;
καὶ βαρβίτων χερῶν τε
κροτήματ' οὐκ ἄνοιστρα,
ἁβρῶν κλάσεις τε παίδων
κινουμένων ἀνάνδρως,
καὶ παρθένων ἑλιγμοὺς
γυμνουμένων ἀθέσμως;
ἃ τοῖς πότοις τυποῦσιν
ὅσοι φιλοῦσιν ὕβριν,
τὸν μαινόλην ἑτοίμως
ὑποφλέγοντες οἶνον.
Ταῦτ' εἰ θέλεις παρ' ἡμῶν,
ἔχοις μὲν, ἀγχόνην δέ.
τοιαῦτα τοῖς ἁπλήστοις
ἐγὼ φίλοις πορίζω·
οἰκός σε πέτρινός τις
αὐτώροφος καλύπτοι,
ἢ μικρὸν ἔργον ὥρας,
εἰ δεῖ τι καὶ πονῆσαι·
τὸ δ' ἔσθος ἢ καμήλων
τρίχες νόμῳ δικαίων,
ἢ καὶ δέρος, παλαιᾶς
γυμνώσεως κάλυμμα.
στιβὰς μὲν ἡ τυχοῦσα,
πόαι, κλάδοι τετάσθων
ἅπλωμα πορφυροῦν τι
καὶ συμπόταις ἀταρβές·
τράπεζα δ' αὐτόθεν σοι
γλυκὺ πνέους' ἀνείσθω,
ἃ γῆ φίλη δίδωσιν
ἄτεχνα δῶρα πᾶσιν.
Ἐπεὶ δ' ἐθήκαμέν σε,
καὶ θρέψομεν προθύμως.
θέλεις φαγεῖν, ἔχ' ἄρτον,
ἔχ' ἅλφιτ', εἰ παρείη·
ἅλες δέ σοι τὸ πέμμα,
θύμόν θ' ὃν οὐ μετροῦμεν
ἀπραγμάτευτον ὄψον·
ἔνδεια δ' ἄλλο μεῖζον.
θέλεις πιεῖν; βρύει σοι
ὕδωρ, κρατὴρ ἀείρρους,
ποτὸν μέθης ἄποιον,
ἀκλήματον γάνυσμα.
Ζητεῖς δὲ καὶ τρυφᾶν τι,
μηδ' ὀξίνης φθονείσθω.
Ἀλλ' οὐ τάδ' ἀρκέσει σοι,
τετρημένῳ ποθεῖς δὲ
πίθῳ κακῶς ἐπαντλεῖν
τὰς ἡδονὰς ἁπλήστως.

---

65 θεὸς γενέσθαι θεός om. G — 69 ταρσούς ed. Bill. — 71 κυκλουμένης G — 81 πνοήν ed. Bill. — 85 fort. μύροις — 86 περιττοῖς G — 87 χειρῶν G — 89 παίδων κλάσεις ἁβρῶν τε G — 92 ἀγύμνως G — 95 τήν G — 102 αὐτόφορος καλύπτη G — 110 κλάδοι τε θάμνων ed. Bill. — 122 θῦμος θ' Boissonade: καὶ θύμον G

ἄλλον πόθει πορις τήν·
ἐμοὶ γὰρ οὐ σχολή σε
θάλπειν σύνοικον ἐχθρόν,
ἵν' ὡς ὄφις κρυμωθεὶς,
θέρμῃ δ' ἔπειτα λυθεὶς
ἐγκόλπιός με τρώσῃς.
Θέλεις δόμους ἀμέτρους,
χρυσωρόφους γραφῆς τε
καὶ ψηφίδος σοφισμοὺς
κινουμένων σχεδόν τι,
πλακός τε λάμψιν ἁβρᾶς
ἀντίχροον, πολύχρουν;
θέλεις περιρρέουσαν
ἐσθῆτα τῶν ἀθίκτων,
ἐν δακτύλοις τε πλοῦτον,
γελώμενόν τε κάλλος
τοῖς σωφρονεῖν μαθοῦσιν,
ἐμοὶ δὲ καὶ μάλιστα,
ᾧ κάλλος ἐστὶν εἴσω;
Τοῖς μὲν κάτω δὴ ταῦτα,
ὑμῖν βροτοῖσι φάσκω,
οἳ ζῆτε τὸ πρὸς ὥραν,
μηδὲν πλέον βλέποντες.
τοῖς δ' εὐγενῶς βιοῦσιν,
ἐπαξίως τε μοίρας
τῆς ἐκ θεοῦ δοθείσης
τῷ πηλίνῳ πάχει μου,
σκόπει πένητος ὄγκον,
οἵαν τροφὴν χορηγῶ.
Δίελθέ μοι φλογώδη
ῥομφαίαν, ὦ θεόφρον·
θείων γενοῦ γεωργὸς
φυτῶν, λόγων θαλλόντων,
ὧν μ' ἐστέρησεν ἐχθρὸς,
δι' ἡδονῆς κυλήσας.
ξύλῳ πάλιν πρόσελθε
ζωῆς ἀεὶ μενούσης·
ἡ δ' ἐστίν, ὡς ἀνεῦρον,
γνῶσις θεοῦ μεγίστου,
φάους ἑνὸς τριλαμποῦς,
πρὸς ὃν τὰ πάντα τείνει.
Οὕτω μὲν αὐτὸς αὐτῷ
πᾶς τις σοφῶν λαλήσει,
ὃς δ' οὐ θέλει λαλῆσαι,
μάτην βίον παρῆλθεν·
εἴπερ μάτην παρῆλθε,
μὴ σὺν κακῷ μεγίστῳ.

V

ΕΥΧΗ ΕΩΘΙΝΗ.

Ὄρθριος δίδωμι τῷ θεῷ μου δεξιὰς,
μηδὲν σκοτῶδες ἢ δράσειν ἢ αἰνέσειν,
ἀλλ' ὡς μάλιστά σοι θύσειν τὴν ἡμέραν,
μένων ἄσειστος καὶ παθῶν αὐτοκράτωρ·
αἰσχύνομαι τὸ γῆρας, ἂν κάκιστος ὦ,
καὶ τὴν τράπεζαν, ἧς παραστάτης ἐγώ.
Ὁρμὴ μὲν αὕτη, Χριστέ μου, σὺ δ' εὐόδου.

VI

Ἐψευσάμην σε τὴν ἀλήθειαν, λόγε,
σοὶ τὴν παροῦσαν ἡμέραν καθαγνίσας.
Οὐ πάντα φωτεινόν με νὺξ ἐδέξατο·

---

139 fort.: λυθεὶς δ' ἔπειτα — 145 πλακός τε λάμψιν ἁβρᾶς ed. Bill.: λάμψιν πλακός τ' ἀνθηρόν G — 153 κάλλος ἓν τὸ εἶσω Boiss. — 155 βροτοῖσι φάσκω ed. Bill.: φάσκω βροτοῖσι G λέγω βροτοῖσι Boiss. — 160 δοθείσης Boiss.: κρατείσης G, unde κρανθείσης coni. Halm — 167 θαλούντων Boissonade — 177 σοφός vulgo — V 1 ὄρθρος G; nos ὄρθριος scribere ausi sumus, possis tamen etiam ὄρθρου tentare — 3 θύσαι G — 4 ἄστατος ed. Bill.

ἢ μὴν προσηυξάμην τε καὶ τοῦτ᾽ ᾠόμην,
ἀλλ᾽ ἔστιν οὗ μοι καὶ προσέπταισαν πόδες·
ζόφος γὰρ ἦλθε βάσκανος σωτηρίας.
Λάμποις τὸ φῶς μοι, Χριστὲ, καὶ πάλιν φανείς.

VII

ΥΜΝΟC ΕCΠΕΡΙΝΟC.

Σὲ καὶ νῦν εὐλογοῦμεν,
Χριστέ μου, λόγε θεοῦ,
φῶς ἐκ φωτὸς ἀνάρχου,
καὶ πνεύματος ταμία,
τριττοῦ φωτὸς εἰς μίαν
δόξαν ἀθροιζομένου·
ὃς ἔλυσας τὸ σκότος,
ὃς ὑπέστησας τὸ φῶς,
ἵν᾽ ἐν φωτὶ τὰ πάντα
καὶ τὴν ἄστατον ὕλην
στήσῃς, μορφῶν εἰς κόσμον
καὶ τὴν νῦν εὐκοσμίαν·
ὃς νοῦν ἐφώτισας ἀνθρώπου
λόγῳ τε καὶ σοφίᾳ
λαμπρότητος τῆς ἄνω
καὶ κάτω θεὶς εἰκόνα,
ἵνα φωτὶ βλέπῃ φῶς
καὶ γένηται φῶς ὅλον.
σὺ οὐρανὸν φωστῆρσιν
κατηύγασας ποικίλοις·
σὺ νύκτα καὶ ἡμέραν
ἀλλήλαις εἴκειν πράως
ἔταξας, νόμον τιμῶν
ἀδελφικῆς φιλίας·
τῇ μὲν ἔπαυσας κόπους
τῆς πολυμόχθου σαρκός,
τῇ δ᾽ ἤγειρας εἰς ἔργον
καὶ πράξεις τάς σοι φίλας.

VIII

ΠΡΟC ΠΑΡΘΕΝΟΝ ΠΑΡΑΙΝΕΤΙΚΟC.

Παρθένε, νύμφη Χριστοῦ,
δόξαζέ σου τὸν νυμφίον·
ἀεὶ κάθαιρε σαυτὴν
ἐν λόγῳ καὶ σοφίᾳ,
ἵνα λαμπρὰ τῷ λαμπρῷ
συζήσῃς τὸν αἰῶνα·
κρείσσων γὰρ αὕτη πολλῷ
τῆς φθαρτῆς συζυγίας.
Ἐν σώματι τὰς νοερὰς
δυνάμεις ἐμιμήσω,
ἀγγελικὴν μετῆλθες
ἐπὶ γῆς πολιτείαν.
Δεσμὸς ἐνταῦθα καὶ λύσις
καὶ σώματ᾽ ἐκ σωμάτων·
ἄνω δ᾽ ἑκάστη μονὰς
οὔποτε λυομένη,
οἳ πρῶτοι φέρους᾽ ἀκτῖνα
τῆς καθαρᾶς οὐσίας,
πνεῦμα καὶ πῦρ, λειτουργοὶ
τῶν θεοῦ προσταγμάτων.
ὕλη δὲ μῖξιν ἐξεῦρεν
ἀεὶ ῥέουσα φύσις,
ἢ μέτρον ὥρισε θεὸς,
γάμον νομοθετήσας·

VII. ὕμνος ἑσπερινός ἰαμβοι G — 4 πνεύματος ταμία G: πνεῦμα ἐξ ἀνάρχου Dan. — 5 τρίτου Dan. — 9 ἐν φωτὶ κτίσῃς vulgo, nos κτίσῃς eiecimus, quamquam v. 13 quoque duae syllabae abundant — 17 βλέπει τὸ φῶς G — 19 οὐρανὸν φωστῆρσιν nos: φωστῆρσιν οὐρανόν G — 22 ἤκειν G — πράως nos: ἠπίως G — 24 ἀδελφικῆς nos: ἀδελφότητος καί G — 25 σῇ nos: καὶ τῇ G — VIII. Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸν Συρακούσιον μιμεῖται· οὗτος γὰρ μόνος ποιητῶν ῥυθμοῖς τε καὶ κώλοις ἐχρήσατο ποιητικῆς ἀναλογίας καταφρονήσας, schol. ed. Bill. — 4 πολύ Bill. — 5 caesuram non significatam invenimus et huius versus et vv. 9. 10. 15. 17. 24. 26. 29. 31. 35. 41. 44. 53. 57. 58. 65. 66. 70. 72. 75. 76. 78. 85. 86. 87. 90. 93—97. 100 — 6 μετῆλθες ἐπὶ γῆς VH: ἐπὶ γῆς μετ. Bill. — 9 φέρουσι VH — καθαρᾶς τριάδος VH — 10 πνεύματα V Bill.

cὺ δ' ἔργον ὕλης φυγοῦca
toῖc ἄνω cυνηρμόcθης,
ὡc νοῦc ἁρμόζεται νοῖ
τὴν θείαν ἁρμονίαν·
καὶ carκὶ πολεμοῦca
βοηθεῖc τῇ εἰκόνι·
πνοὴ γὰρ ἔφυc θεοῦ
τῷ χείρονι cυνδεθεῖca,
ἵν' ἐκ πάλης καὶ νίκης
τὸ cτέφοc ἀπολάβῃc,
ἄνω θεῖca καὶ τὸν χοῦν
καλῶc ὑποταγέντα.
Αἰνείcθω coι καὶ γάμοc,
πρὸ γάμου δ' ἀφθορία·
γάμοc cυγγνώμη πάθουc,
ἁγνεία δὲ λαμπρότηc·
γάμοc πατὴρ ἁγίων,
ἁγνεία δὲ θυcία.
Ταύτην καὶ τότε καιροῖc
ἐτίμων toῖc εὐθέτοιc,
Ἀδὰμ ἐν παραδείcῳ,
Μωcῆc ἐν ὄρει Cίνα,
λειτουργῶν Ζαχαρίαc
ὁ πατὴρ τοῦ προδρόμου.
Γάμοc καὶ παρθενίαc
ῥίζα τῆc θεοῦ νύμφηc,
ἀλλ' ἔcτιν ὅμωc carκὸc
καὶ βράcματοc δουλεία.
Ὅτ' ἦν νόμοc καὶ cκιαὶ
καὶ πρόcκαιροι λατρεῖαι,
τότ' εἶχε πρῶτα καὶ γάμοc,
ὡc ἔτι νηπιώδηc.
Ὅτε δ' ὑπεξῆλθε τὸ γράμμα,
τὸ πνεῦμ' ἀντειcήχθη,
καὶ Χριcτὸc ἔπαθε carκὶ
προελθὼν ἐκ παρθένου,
τότ' ἐξέλαμψεν ἁγνεία
cυντέμνουca τὸν κόcμον,
ὃν ἐκεῖ δεῖ μεταβῆναι
Χριcτῷ cυνανελθόντα.
Καλῶc ὁδεύειc, παρθένε,
εἰc ὄροc ἀποcώζου·
μὴ πρὸc Cόδομα βλέψῃc,
μὴ cτήλη παγῇc ἁλόc·
μήτε λίαν cε carκὸc
ἐκφοβείτω ἡ φύcιc,
μήτε θαρρήcῃc ἄγαν,
ὥcτε ποτ' ἐκλυθῆναι.
Cπινθὴρ ἀνάπτει καλάμην,
cβεννύει δ' ὕδωρ φλόγα.
Ἔχειc φάρμακα πολλὰ
τῆc cεμνῆc παρθενείαc·
θεοῦ cε φόβοc πηγνύτω,
νηcτεία cε κενούτω,
ἀγρυπνία, προcευχαὶ,
δάκρυα, χαμευνία,
ἔρωc ὅλοc πρὸc θεὸν
γνηcίωc τεταμένοc,
πάντα κοιμίζων πόθον
ἀλλότριον τῶν ἄνω.
Ὁ πίπτων ἐγειρέcθω,
ὁ ναυαγῶν ἐλεείcθω·
cὺ δ' εὐπλόει τὸ ἱcτίον
πετάcαca τῆc ἐλπίδοc·
οὐ τῶν κάτω τὸ πίπτειν,
τῶν δ' ἄνω φερομένων.
Ὀλίγοι πτεροῤῥυοῦcιν,
οἱ πλεῖcτοι δ' εὐδρομοῦcιν·

---

15 τῇ om. H — 16 cυντεθεῖca V — 17 ὥcτε ἐκ H — ἀπολάβῃc nos: ἀπολαύῃc V Bill. ἀπολαβεῖν H — 18 καὶ om. VH — ὑποταγέντα τῷ πνεύματι VH — 19 καὶ πρὸ γάμου ἀφθ. VH — 20 δέ VH: καί Bill. — 21 ἁγνείας δὲ λατρεία Bill. — 23 Μωcῆc ἐν ὄρει Cινᾶ Bill.: Μωcῆc νόμῳ προcάγων VH — Cινᾶ Bill. Cína quod reposui, numeris commendatur — 24 λειτουργῶν om. H — ὁ Ζαχ. Bill. — 25 παρθενία V — ῥίζα τῷ θεῷ φίλης Bill. — 26 ἔcτι νόμοc Bill. — 28 πρῶτα ὁ γάμοc H — 29 τὸ πνεῦμ' ἀντειcήχθη Bill. ἀντειcήχθη δὲ τὸ πνεῦμα VH — 31 ἔλαμψεν Bill. — 32 ὃν om. H — cυνανελθόντι Bill. — 33 ἀποcώζου VH: ἄνω cώζου Bill. — 34 βλέψῃc VH: ἀποβλέψῃc Bill. — ἁλὸc παγῆc H — 35 et 36 μηδέ Bill. — 35 ἡ φύcιc ἐμφοβείτω Bill. — ἡ om. VH — 36 ἐκπλαθῆναι Bill. — 37 cβέννυcι Bill. — 39 πόθοc H — 40 καὶ προcευχὴ V — 43 πίπτων VH: πεcών Bill. — 44 τό nescio an eiciendum sit; quamquam versus bis octonum syllabarum infra quoque leguntur vv. 54. 73 — τῆc εἰc Χριcτὸν ἐλπίδοc V — 46 πλεῖcτοι VH: πλείους Bill.

ἔπεcεν Ἑωcφόροc,
ἀλλ᾽ οὐρανὸc ἀγγέλων.
Ἰούδαc ἦν προδότηc,
οἱ δ᾽ ἕνδεκα λαμπτῆρεc.
Μόνον ὅλωc ceαυτὴν
ἁγνὴν τήρει, παρθένε,
μή πωc cπιλώcῃc Χριcτοῦ
τὸν ἄcπιλον χιτῶνα.
Ὅμμα coι cωφρονείτω,
γλῶccα παρθενευέτω·
μὴ νοῦc πορνεύῃ, μὴ γέλωc,
μὴ ποὺc ἄτακτα βαίνων.
Τὴν πιναρὰν cτολήν cου,
καὶ τὴν αὐχμηρὰν κόμην
μᾶλλον αἰδοῦμαι μαργάρων
καὶ τῆc Cηρῶν εὐκοcμίαc.
Καλὸν ἄνθοc ἡ αἰδὼc
καὶ μέγαc κόcμοc ὠχρότηc·
καὶ πλέγμα καλὸν ἀρεταὶ
πᾶcαί cε cτεφανοῦcαι.
Ἄλλη χρώμαcιν εἰκόνα
τὴν θεοῦ νοθευέτω,
πίναξ ἔμψυχοc αἰcχρῶν
κατήγοροc τῶν ἔνδον·
cὺ δ᾽ ἧc ἔχειc εὐμορφίαc
νεκρούcθω coι τὸ πλεῖcτον·
κάλλοc δὲ λάμπρυνε ψυχῆc
ἐκ θεοῦ κοcμουμένηc.
Ὅψιν δ᾽ ἀρρένων φεῦγε,
εἰ θέμιc, καὶ cωφρόνων,
μή που πλήξῃc, ἢ πληγῇc
ἐκ μώμου τοῦ Βελίου·
ὄμματ᾽ ὄμμαcι μὴ δίδου,
μὴ πλέκε λόγῳ λόγον·
μὴ παρειὰ παρειαῖc
διδότω παρρηcίαν·
μηδέν coι καὶ τῇ γεύcει
ξύλου τοῦ κατακρίτου,
μή cε ξύλου τῆc ζωῆc
ὁ ὄφιc ἔξω βάλῃ.
Καὶ τοῦτο πείθου, παρθένε,
μὴ cυνοίκει προcτάτῃ,
Χριcτὸν ἔχουcα νυμφίον·
ζηλοῖ cου τὴν ἁγνείαν.
Τί μοι cάρκα φυγοῦcα
πρὸc cάρκαc ἐπιcτρέφειc;
Οὐ πάντεc ἄνδρεc τὴν cὴν
ἁπλότητα χωροῦcιν·
ὡc ῥόδον ἐν ἀκάνθαιc,
οὕτωc ἐν πολλοῖc cτρέφῃ·
καὶ πονηρῶν ἐπάνω
παγίδων διαβαίνειc.
Ὁ μὲν ἐγείρει παcτάδαc,
ἡ δ᾽ ἐκκομίζει νυμφίον,
ἄλλοc γίνεται πατὴρ,
ἄλλοc ἅπαιc ἀθρόωc·
ὅcον κακὸν ὠδῖνεc
ἀτέλεcτοι πολλάκιc;
ὅcον ζῆλοc cυζύγου,
κλαπῆναι ποῦ φιλίαν;
ἐκθρέψαι δὲ καὶ παιδεῦcαι
ἔπειτ᾽ ἀτιμαcθῆναι,
καὶ πικρὰc ἀντιλαβεῖν
τῶν πόνων ἀντιδόcειc;
coὶ δὲ μέριμνα μία
πρὸc θεὸν ἀεὶ βλέπειν.
Ἡ χρεία δ᾽ ἔcτω ὀλίγη μάζα
καὶ μικρὰ cκέπη,
ἀφ᾽ ἧc πεῖραν καὶ Χριcτῷ
προcήγαγεν ὁ πειράζων,
λίθουc αἰτῶν εἰc ἄρτουc
πεινῶντα μετατρέψαι·

---

49 ὅλην Bill. — 50 μή που ῥυπώcῃc Bill. — 51 cου Bill. — 52 πορνεύῃ Bill.: πόρνοc VH — γέλωc ἀκόλαcτοc H — 53 cτολήν cου Bill.: cου cτολήν VH — 54 μαργαριτῶν V — 56 πάcαιc ἀρεταῖc cτεφανοῦcθαι Bill. — 57 ἄλλη Bill.: ἄλλοc μέν VH — 58 αἰcχρῶν nos: αἰcχρόc V cιγῶν Bill., om. H — 60 κάλλει δὲ λάμπε Bill. — κοcμουμένη Bill. — 62 Βελία Bill. — 63 ὄμμα δ᾽ ὀμ. VH — δούλου Bill. — μήδ᾽ ἕλκε λόγον λόγῳ Bill. — 66 τοῦ ξύλου VH — 67 cὺ παρθένε Bill. — cυνοικῆcαι VH — προcτάτην H — 69 cάρκαc φυγ. Bill. — 70 ἄνδρεc om. VH — λαμπρότητα H — 72 ἐπάνω πονηρῶν Bill. — 73 μὲν γάρ H — 73 ὁ δὲ κομίζει Bill. — 74 δ᾽ ἅπαιc Bill. — 76 ὅcον nos: ὅcοc VH ὅcον δὲ Bill. — cύζυγον . . . φιλία V — 78 ἀντιλαβεῖν V: ἐπιλαβεῖν H ἀπολαύειν Bill. — 82 πεινῶντι μετατρέψαι VH

ὧν μή ποθ' ἕνεκα
μηδὲν τῶν αἰσχρῶν ὑπομείνῃς.
Οὐ χείρων εἶ πετεινῶν
σχεδίως τρεφομένων·
οὐκ ἐκλείψει σοι καμψάκης
ἐλαίου πιστευούσῃ·
κόραξ σε θρέψει,
καθάπερ Ἠλίαν ἐν ἐρήμῳ.
Οἶδας Θέκλαν ἐκ πυρὸς
καὶ θηρίων φυγοῦσαν·
Παῦλον πεινῶντα τὸν μέγαν
καὶ ῥιγοῦντα προθύμως,
ἵνα σὺ μάθῃς, παρθένε,
πρὸς θεὸν μόνον βλέπειν,
ὃς ἐν ἐρήμῳ τρέφειν
οἶδε καὶ μυριάδας.
Μαραίνεται τὸ κάλλος,
ἡ δόξα παρατρέχει·
ὁ πλοῦτος ἄπιστον ῥεῦμα,
τὸ δύνασθαι δ' ὀλίγον·
σὺ δὲ τοῦ πλάνου κόσμου
τὰς τρυφὰς ἐκφυγοῦσα
εἰσῆλθες εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων γελῶσα,
καὶ σὺν ἀγγέλοις χορεύσεις
τὴν ἄπαυστον χορείαν,
κρείσσονα τόπον λαχοῦσα
υἱῶν καὶ θυγατέρων·
ἀλλ', ὦ παρθένοι, Χριστὸν
μένοιτε γρηγοροῦσαι,
καὶ φαιδραῖς τὸν νυμφίον
δέχοισθε ταῖς λαμπάσιν,
ἵνα συνεισελθοῦσαι
τὸ κάλλος τοῦ νυμφῶνος
ἴδητε καὶ μιγῆτε
τοῖς ἄνω μυστηρίοις.

ΝΑΑΣΣΗΝΩΝ ΨΑΛΜΟΣ.

Νόμος ἦν γενικὸς τοῦ παντὸς ὁ πρώτιστος νόος·
τὸ δὲ δεύτερον ἦν τοῦ πρωτοτόκου τὸ χυθὲν χάος.
τριτάτη δ' ἔλαχεν ἐργαζόμενον ψυχὴ νόμον·
διὰ τοῦτ' ἐλαφρὸν μορφὰν περικειμένη
κοπιᾷ θανάτῳ μελέτημα κρατουμένη·
ποτὲ μὲν βασιλείαν ἔχουσα βλέπει τὸ φῶς,
ποτὲ δ' εἰς ἔλεον ἐρριμμένη κλάει·
ποτὲ δὲ [κλαίει] χαίρει, ποτὲ δὲ [κλαίει] κρίνεται·
ποτὲ δὲ [κρίνεται ποτὲ δὲ] θνήσκει, ποτὲ δὲ γίνεται.
ἀνέξοδον ἡ μελέα κακῶν
λαβύρινθον ἐσῆλθε πλανωμένη·
εἶπεν δ' Ἰησοῦς· ἐσόρα, πάτερ,
ἄθλημα κακῶν τόδ' ἐπὶ χθόνα
ἀπὸ σῆς πνοιῆς ἀποπλάζεται·
ζητεῖ δὲ φυγεῖν τὸ πικρὸν χάος,

83 τι τῶν VH — ὑπομένῃς Bill. — 84 om. V — 86 κόραξ ἐκθρέψει Bill. — 87 ὁρᾷς Bill. — 88 τὸν μέγαν πεινῶντα Bill. — προπροθύμια H — 89 θεόν om. H — 90 ὅς VH: θεός Bill. — ὀλίγων codd. — 93 πλάνου Bill : ταπεινοῦ VH — 94 εἴσελθε V — 95 χορεύοις V — τήν om. H — 96 κρείσσον γάρ H — 97 μένητε H Bill. — 98 δέξασθε Bill. — 99 νυμφίου Bill.

Origines Philosophumenorum l. V c. 1 de Naassenis haec refert: ψαλμὸς αὐτοῖς ἐσχεδίασται οὗτος, δι' οὗ πάντα αὐτοῖς τὰ τῆς πλάνης μυστήρια δοκοῦσιν ὑμνῳδεῖν οὕτως. Νόμος κ. τ. λ. — 1 πρώτιστος Miller: πρῶτος codex — 3 ψυχὴ δ' ἔλαβεν ἐργαζομένην cod., quae verba transposui et praeeunte Patricio emendavi — 4 ἐλαφρόν nos: ἔλαφον cod. ἐλάφου Miller ὑδαρόν Patricius — 6 μέν add. Miller — 7 εἰς ἐλεεῖν' ἐκριπτομένη Patricius — 10 ἀνέξοδον nos: ἀνέξοδος cod. καὶ ἀνέξοδος Patricius — 11 εἰσῆλθε cod. — 12 ἐσόρα Miller: ἐσόρ cod. — 13 ἄθλημα Patricius: ζήτημα cod. — τόδ' om. cod. add. Miller ἔτ' add. Patricius

κοὐκ οἶδεν ὅπως διελεύσεται·
τούτου με χάριν πέμψον, πάτερ·
σφραγῖδας ἔχων καταβήσομαι,
αἰῶνας ὅλους διοδεύσω,
μυστήρια πάντα δ' ἀνοίξω,
μορφὰς δὲ θεῶν ἐπιδείξω·
τὰ κρυπτά τε τῆς ἁγίας ὁδοῦ,
γνῶσιν καλέσας, παραδώσω.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΝ.

Ἄνωθεν, παρθένοι, βοῆς ἐγερσίνεκρος ἦχος
ἦλθεν νυμφίῳ παννυδὶ ὑπαντάνειν λευκαῖσί τε
καὶ λαμπάσιν πρὸς ἀντολάς· ἔγρεσθε, πρὶν φθάσῃ μολεῖν
εἴσω θυρῶν ἄναξ.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Βροτῶν πολυστένακτον ὄλβον ἐκφυγοῦσα καὶ
βίου τρυφῆς ἔρωτα μωρὸν, σαῖς ὑπ' ἀγκάλαις
ζωηφόροις ποθῶ σκέπεσθαι καὶ βλέπειν τὸ σὸν
κάλλος διηνεκῶς, μάκαρ.

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Γάμων λιποῦσα θνητὰ λέκτρα καὶ δόμον, ἄναξ,
διὰ σὲ πολύχρυσον ἦλθον ἀσπίλοις ἐν εἵμασι,
ὅπως φθάσω κἀγὼ θαλάμων τῶν πανολβίων
εἴσω σὺν σοὶ μολεῖν·

ἁγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Δόλους δράκοντος ἐκφυγοῦσα μυρίους, μάκαρ,
θελκτηρίους· ἔτλην δὲ καὶ δεινὴν πυρὸς φλόγα

16 καὶ οὐκ οἶδε πῶς cod., corr. Miller — 20 δ' ἀνοίξω Miller: διανοίξω cod. — 22 τὰ κρυπτά τε Miller: καὶ τὰ κεκρυμμένα cod.

Methodius Symposii l. XI c. 1 p. 49 ed. Alb. Jahn praemittit haec: Ταῦτα οὖν εἰποῦσαν ἔφη κελεῦσαι πάσας ἀναστῆναι τὴν Ἀρετὴν ἡ Θεοπάτρα καὶ πάσας ὑπὸ τὴν ἄγνον εὐχαριστήριον ὕμνον πρεπόντως ἀναπέμψαι τῷ κυρίῳ, ἐξάρχειν δὲ τὴν Θέκλαν καὶ προϋφηγεῖσθαι. ὡς οὖν ἀνέστησαν, τὴν Θέκλαν μέσην μὲν τῶν παρθένων, ἔφη, ἐκ δεξιῶν δὲ τῆς Ἀρετῆς στᾶσαν κοσμίως ψάλλειν, τὰς δὲ λοιπὰς ἐν κύκλῳ καθάπερ ἐν χοροῦ σχήματι συστάσας ὑπακούειν αὐτῇ. Ψαλμός. ἄνωθεν παρθένοι κ. τ. λ. — 2 τε nos addidimus — vv. quinto et sexto vulgo praefigitur titulus Ὑπακοή — 8 μωρὸν addidimus, ut medius versus primo et tertio par fieret — 15 θαλάμων τῶν πανολβίων nos: πανολβίων θαλάμων vulgo; forsan etiam in clausula post μολεῖν vocabulum ἄναξ exciderit — 20 δεινὴν addidimus

καὶ θηρίων ἀνημέρων ὁρμὰς βροτοφθόρους,
cὲ προcμένους᾽ ἀπ᾽ οὐρανῶν.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἐλαθόμην πάτρας, ποθοῦca cὴν χάριν, λόγε,
ἐλαθόμην καὶ παρθένων ὁμηλίκων χοροὺc,
μητρός τε καὶ γένους φρύαγμα· πάντα γὰρ cύ μοι
αὐτὸc cὺ, Χριcτὲ, τυγχάνειc.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι

Ζωῆc χοραγὸc, Χριcτὲ, χαῖρε, φῶc ἀνέcπερον,
ταύτην δέδεξο τὴν βοήν· χορός cε παρθένων
προcεννέπει, τέλειον ἄνθοc, ἀγάπη, χαρὰ,
φρόνηcιc, coφία, λόγε.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἠνοιγμέναιc θύραιc, ἄναcca, φαιδρόκοcμ᾽ ἡμᾶc δέδεξο,
ἀχραντόcωμε, καλλίνικε, νύμφα καλλίπνου·
ὁμόcτολοι παρήμεθα Χριcτῷ, πανόλβιε,
μέλπουcαι cὸν γάμον, θάλοc.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Θρηνοῦcι νῦν βαρύcτονοι κόραι πυλῶν πικρῶc
νυμφῶνοc ἔξω καὶ βοῶcι γοερῶc, ὅτι
τὸ λαμπάδων ἀποcβέcαcαι φῶc οὐκ ἔφθαcαν
χαρᾶc ταμεῖον εἰcιδεῖν.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

Ἱερᾶc ὁδοῦ γὰρ ἐκτραπεῖcαι πρὸc βίου πόρους
κτήcacθ᾽ ἔλαιον ἠμέληcαν ἄθλιαι πλέον·
νεκρὰc δὲ φλογεροῦ πυρὸc φέρουcαι λαμπάδαc
cτένουcιν ἔνδον ἐκ φρενῶν.

ἀγνεύω coι καὶ λαμπάδας φαεcφόρους κρατοῦca,
νυμφίε, ὑπαντάνω coι.

---

26 Psalm. XLIV 10 — 37 ἡμᾶc δέδεξο nos: δέδεξ᾽ ἡμᾶc vulgo — 39 πανόλβιε nos: πανόλβιαι vulgo — 40 fort.: cῶν γάμων θάλοc aut cὸν γόνον, θάλοc — 43 Matth. XXV 11 51 φλογεροῦ πυρὸc φέρουcαι nos: πυρὸc φέρουcαι φλογεροῦ vulgo

Κρατῆρες ἀδυπληθέες πρόκεινται νέκταρος·
πίνωμεν· οὐράνιον γάρ ἐστι πόμα, παρθένοι,
ὁ νυμφίος ὅπερ τέθεικε τοῖς μετ' ἀξίας
εἰς τὸν γάμον κεκλημένοις.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Λαμπρῶς τὸν θάνατόν σου Ἄβελ προτυπῶν, μάκαρ
ἔλεξεν αἱματοσταγὴς βλέπων εἰς οὐρανούς·
ἀνηλεῶς με συγγόνου τετρωμένον χερὶ
δέξαι, λιτάζομαι, λόγε.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Μέγιστον ἆθλον ἁγνείας σου παῖς Ἰωσὴφ ἀνείλετο·
γυνὴ γὰρ αὐτὸν εἰς ἄθεσμα λέκτρα εἵλκυσεν
φλεγομένη πόθοις, ὁ δ' οὐδὲν ἐντραπεὶς
ἔφευγε γυμνὸς ἐκβοῶν·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Νεοσφαγῆ ὁ Ἰεφθάε κόραν ἤγεν [θυσίαν] θεῷ
ἄπειρον ἀνδρὸς ἀμφὶ βωμὸν ἀμνάδος δίκην·
ἡ δ' εὐγενῶς σου τὸν τύπον τῆς σαρκὸς, ὦ μάκαρ,
τελοῦς' ἔκραζε καρτερῶς·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ξένων στρατηλάταν ὄχλων εὔτολμος εὐστόχοις
Ἰουδὴθ δόλοις καρατόμησε· κάλλεος τύποις
θέλξασα τοῦτον, οὐ χράναντα σώματος μέλη,
νικαφόροις ἔφη βοαῖς·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὁρῶντες εἶδος εὐπρεπὲς ὑφῆς δύο κριταὶ
Σουσάννας ἐμμανεῖς ἔρωτι λέξαν· ὦ γύναι,

---

61 Genes. IV 10 — τὸν θάνατόν σου nos: σου τὸν θάνατον vulgo — προτυπῶν nos: προεκτυπῶν vulgo — μάκαρ in initio sequentis versus vulgo collocatum in finem proximi retraximus — 67 Genes. XXXIX 12 — 69 fort.: αἰσχροῖς φλεγομένη πόθοις — 73 Iud. XI 38 — θυσίαν uncinis inclusimus — 79 Iudith VIII 1 — 80 καρατόμησε nos: καρατομήσασα vulgo — 82 fort. νικαφόροις δ' ἔφη deleto post καρατόμησε maioris interpunctionis signo — 85 Daniel XIII 19

κρυπτῶν γάμων λέχη ποθοῦντες ἥκομεν, φίλα·
ἡ δ' ἐντρόμοις ἔφη βοαῖς·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Πολλῷ με κατθανεῖν ἄμεινόν ἐστιν ἢ λέχη
προδοῦσαν, ὦ γυναιμανεῖς, ὑμῖν αἰωνίαν
δίκην ὑπ' ἐμπύροις θεοῦ τιμωρίαις παθεῖν·
σῶσόν με, Χριστέ, τῶνδε νῦν.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ῥοαῖς καθαρσίοις λούων πλήθη βροτῶν ὁ σὸς
πρόδρομος ἀνόμως κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς εἰς σφαγὴν
ἦχθη δι' ἀγνείαν, λύθρῳ δὲ φοινίῳ κόνιν
δεύων ἔκραζέ σοι, μάκαρ·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Σοῦ καὶ ζωητόκος χάρις [ἄθικτος] ἄτεγκτος, ἀσπίλους
τὰς σὰς γονὰς ἐν ἀσπόρῳ φέρουσα νηδύϊ
μορφὴν ὑπέσχεν ὡς προδοῦσα λέκτρα παρθένος·
ἔλεξε δ' ἔγκυος, μάκαρ·

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Τὴν σὴν, μάκαρ, γαμήλιον ποθοῦντες ἀμέραν
ἰδεῖν, ὅσους ἄνωθεν αὐτὸς, ἀγγέλων ἄναξ,
κέκληκας, ἥκουσιν μέγιστα δῶρά σοι, λόγε,
φέροντες ἀσπίλοις στολαῖς.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὕμνοις, μάκαιρα θεόνυμφε, θαλαμηπόλοι
αἰὲν γεραίρομέν σε νῦν, ἄθικτε παρθένε,
ἐκκλησία χιονόσωμε, κυανοβόστρυχε,
σῶφρον, ἄμωμ', ἐρασμία.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

---

97 Marc. VI 27 — 103 Matth. I 18 — ἄθικτος uncinis inclusimus — 110 Matth. II 1 — 116 αἰὲν σε vulgo, nos pronomen eiecimus — 117 aut κυανοβόστρυχε coalescentibus duabus vocalibus primis recitandum, aut ἰοβόστρυχε emendandum est

Φθορὰ πέφευγε καὶ νόσων πόνοι δακρυσταγεῖς,
θάνατος ἠρέθη, ὄλωλε πᾶς' ἀφροσύνη,
λύπη τέθνηκε τηξίφρων, ἔλαμψε δ' ἡ θεοῦ [Χριστοῦ]
χάρις βροτοῖς ἄφνω πάλιν.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Χῆρος βροτῶν ὁ παράδεισός ἐστιν οὐκέτι·
πάλιν γὰρ αὐτὸν ἐκ θείας, ὥσπερ τὸ πρίν, ταγῆς
οἰκεῖ τέχναις ὁ ποικίλαις δράκοντος ἐκπεσών,
ἄφθαρτος, ἄφοβος, μάκαρ.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ψάλλων τὸ καινὸν ᾆσμα νῦν χορός σε παρθένων
καθιστάνει πρὸς οὐρανοὺς, ἄνασσα, σαφῶς ὅλος
ἐστεμμένος λευκοῖς κρίνων κάλυξι καὶ φλόγας
χερσὶν σελασφόρους φέρων.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

Ὦ τὰς ἀχράντους οὐρανοῦ, μάκαρ, ναίων ἕδρας,
ἄναρχε, πάντα συγκρατῶν αἰωνίῳ κράτει,
δέξαι σὺν παιδὶ σῷ, πάρεσμεν, ἔνδον εἰς ζωῆς
πύλας, πάτερ, καὶ ἡμέας.

ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρατοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάνω σοι.

ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΟΥ ΥΜΝΟΣ.

[Στόμιον πώλων ἀδαῶν,
πτερὸν ὀρνίθων ἀπλανῶν,
οἴαξ νηπίων ἀτρεκὴς,
ποιμὴν ἀρνῶν βασιλικῶν·
τοὺς σοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον
αἰνεῖν ἁγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως

123 λύπη ex fine proximi versus in huius initium retraximus — Χριστοῦ uncinis inclusimus — 127 ὁ ante παράδεισος addidimus — 134 fort.: ἄνασσα, φωσφόρος

Clemens Alex. Paedagogi l. III c. XII sub finem haec: Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἡμᾶς κατασταθέντας ὁ παιδαγωγὸς αὐτὸς ἑαυτῷ παρακατέθετο τῷ διδασκαλικῷ καὶ πανεπισκόπῳ λόγῳ, καλῶς ἂν ἔχοι ἡμᾶς ἐνταῦθα γενομένους μισθὸν εὐχαριστίας δικαίας κατάλληλον

ἀκάκοις στόμασιν
παίδων ἡγήτορα Χριστόν.]

Βασιλεῦ ἁγίων, | λόγε πανδαμάτωρ
πατρὸς ὑψίστου, | σοφίας πρύτανι,
στήριγμα πόνων | αἰωνοχαρὲς,
βροτέας γενεᾶς | σῶτερ Ἰησοῦ,
ποιμὴν, ἀροτὴρ, | οἴαξ, στόμιον,
πτερὸν οὐράνιον | παναγοῦς ποίμνης,
ἁλιεῦ μερόπων | τῶν σωζομένων,
πελάγους κακίας | ἰχθῦς ἁγνοὺς
κύματος ἐχθροῦ
γλυκερᾷ ζωῇ δελεάζων.
Ἡγοῦ, προβάτων | λογικῶν ποιμὴν,
ἅγιε, ἡγοῦ,
βασιλεῦ παίδων ἀνεπάφων.

Ἴχνια Χριστοῦ, | ὁδὸς οὐρανία,
λόγος ἀέναος, | αἰὼν ἄπλετος,
φῶς ἀΐδιον, | ἐλέους πηγὴ,
ῥεκτὴρ ἀρετῆς,
σεμνὴ βιοτὴ | θεὸν ὑμνούντων,
Χριστὲ Ἰησοῦ, | γάλα οὐράνιον
μαστῶν γλυκερῶν | νύμφης Χαρίτων,
σοφίας τῆς σῆς, ἐκθλιβόντων,
τοὺς σοὺς ἀφελεῖς | παῖδας ἄγειρον,
αἰνεῖν ἁγίως, | ὑμνεῖν ἀδόλως
ἀκάκοις στόμασιν
παίδων ἡγητόρα Χριστόν.

Οἱ νηπίαχοι | ἀταλοῖς στόμασιν
ἀτιταλλόμενοι | θηλῆς λογικῆς,
πνεύματι δροσερῷ | ἐμπιπλάμενοι
αἴνους ἀφελεῖς, | ὕμνους ἀτρεκεῖς
βασιλεῖ Χριστῷ | μισθοὺς ὁσίους
ζωῆς διδαχῆς | μέλπωμεν ὁμοῦ·
μέλπωμεν ἁπλῶς | παῖδα κρατερὸν
χορὸς εἰρήνης, | οἱ χριστόγονοι,
λαὸς σώφρων,
ψάλλωμεν ὁμοῦ | θεὸν εἰρήνης.

ΥΜΝΟΙ ΑΔΕΣΠΟΤΟΙ.

ΥΜΝΟΣ ΕΩΘΙΝΟΣ.

Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία·
Αἰνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι,
προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε
διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.

ἀστείου παιδαγωγίας αἶνον ἀναπέμψαι κυρίῳ. Ὕμνος τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἁγίου Κλήμεντος — 3 οἴαξ νηῶν Canter, at conf. prolegg. — 4 βασιλεῦ Thierfelder, βασιλείων G. Dindorf — vv. 1—4 extremam quamque vocem rescindit Cobet in Λογίῳ Ἑρμῇ I 494; nos in Prolegg. docuimus primos quatuor versus ab recentiore poeta additos, proximos quatuor post v. 29 collocandos esse — 10 γλυκερῇ codd. — 12 ἁγίων coni. Thierfelder — 13 ἀνεφάπτων coni. G. Dindorf — 14 ἴχνια Χριστοῦ ab interpolatore nescio quo addita esse iudicat Thierfelder — 21 ἐκθλιβόντων nos: ἐκθλιβόμενον codd. — 35 ψάλλωμεν Canter: ψάλωμεν codd. — θεὸν αὐτόν veri similiter coni. G. Dindorf.

Matutinum hunc hymnum vetustissimum ex cod. Alexandrino versionis graecae Testamenti veteris expressimus; consuluimus praeterea cod. Mon. gr. n. 320 membr. s. XII (F), quo vetus Ὡρολόγιον continetur, et cod. Mon. lat. N. 19440 s. XII olim Tegernseensem (T), qui folio secundo hunc hymnum usque ad v. 14 notis musicis instructum exhibet; denique significavimus magnas discrepantias codicum Constitutionum apostolorum, quarum libro septimo hic hymnus subiectus est. — vv. 1. 2 = Luc. II 14 — 2 eudokias F — 3. 4 εὐχαριστοῦμεν σε προσκυνοῦμεν σε (om. δοξ. σε) F prosk. se dox. se euch. soi T αἰνοῦμέν σε,

Κύριε βασιλεῦ, ἐπουράνιε, θεὲ πατὴρ παντοκράτωρ,
κύριε υἱὲ μονογενὲς, Ἰησοῦ Χριστὲ,
καὶ ἅγιον πνεῦμα·
Κύριε ὁ θεὸς, ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς,
ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ἐλέησον ἡμᾶς·
ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, πρόσδεξαι τὴν δέησιν ἡμῶν·
ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς, ἐλέησον ἡμᾶς·
Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος κύριος,
Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός. Ἀμήν.

Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε
καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα
καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.
Καταξίωσον κύριε, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην
ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
Εὐλογητὸς εἶ κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.
Κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ·
ἐγὼ εἶπα· κύριε ἐλέησόν με,
ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.
Κύριε πρὸς σὲ κατέφυγα· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου,
ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός μου,
ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς.
Ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς·
παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσίν σε.

ΥΜΝΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ.

Αἰνεῖτε, παῖδες, κύριον,
αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου·

ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, διὰ τοῦ μεγάλου ἀρχιερέως, σὲ τὸν ὄντα θεὸν, ἀγέννητον ἕνα, ἀπρόσιτον μόνον, διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν codd. Const. apost. — 6 πάτερ παντοκράτορ F — 7 sqq. κύριε ὁ θεὸς ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ, ὃς αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, πρόσδεξαι codd. aliquot Const. apost. — 7 μονογενὲς ex μονογενῆ corr. cod. Alex. — 8 om. T — 10. 11 τὴν ἁμαρτίαν FT — 11 πρόσδεξαι FT: ἐλέησον ἡμᾶς πρόσδεξαι cod. Alex. — 12 καθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβείμ codd. aliquot Const. apost. — καὶ ἐλέησον F — 13 σὺ εἶ μόνος ὕψιστος post κύριος add. FT — 14 Χριστὸς τοῦ θεοῦ πάσης γεννητῆς φύσεως, τοῦ βασιλέως ἡμῶν, δι' οὗ σοι δόξα, τιμὴ καὶ σέβας codd. aliquot Const. apost. — χριστε ειν αγιω πνευμαθι ις δωξαν θηου παθρως αμιν T — 15—33 om. T et Const. apost. — 18 ἐν τῇ ἡμέρα F — 19 ἀναμαρτήτως cod. Alex. — 24 εὐλογητὸς εἶ δέσποτα συνέτισον (corr. in συνέθισον) με τὰ δικαιώματά σου F — 25 εὐλογητὸς εἶ ἅγιε φώτισόν με τοῖς δικαιώμασί σου F — 29 κατέφυγον F — exspectamus τὸ ποιεῖν

Superiori hymno hic hymnus vespertinus subiectus est in calce libri septimi Constitutionum apostolicarum, unde repetendum eum curavimus

αἰνοῦμέν σε, ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε
διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.
Κύριε βασιλεῦ ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀμώμου ἀμνοῦ,
ὃς αἴρει τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου,
Σοὶ πρέπει αἶνος, σοὶ πρέπει ὕμνος, σοὶ δόξα πρέπει
τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν,
φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

ΥΜΝΟΣ ΕΠΙΛΥΧΝΙΟΣ.

Φῶς ἱλαρὸν ἁγίας δόξης,
ἀθανάτου πατρὸς οὐρανίου,
ἁγίου, μάκαρος,
Ἰησοῦ Χριστέ,
ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ἡλίου δύσιν,
ἰδόντες φῶς ἑσπερινὸν
ὑμνοῦμεν πατέρα, υἱὸν
καὶ ἅγιον πνεῦμα θεόν.
Ἄξιος εἶ ἐν πᾶσι καιροῖς
ὑμνεῖσθαι φωναῖς αἰσίαις,
υἱὲ θεοῦ, ζωὴν ὁ διδούς·
διὸ κόσμος σε δοξάζει.

ΕΥΧΗ ΕΠ' ΑΡΙΣΤΩι.

Εὐλογητὸς εἶ, κύριε ὁ τρέφων με ἐκ νεότητός μου,
ὁ διδοὺς τροφὴν πάσῃ σαρκί.
Πλήρωσον χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν,
ἵνα πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες
περισσεύωμεν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν·
μεθ' οὗ σοι δόξα, τιμὴ καὶ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

7 πρέπει δόξα cod. Vind. n. 47 — 8 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ διὰ τοῦ υἱοῦ ἐν πνεύματι τῷ παναγίῳ cod. Vind. n. 47 et sic fere Pitrae codd. Vaticc. — vv. 10–14 = Luc. II 29—32

Alterum hunc hymnum vespertinum repetivimus ex cod. Mon. n. 320 s. XII (F) — titulum omittit, quattuor priora cola non divisa exhibet F — 4 χριστοῦ F — 5 ἐλθόντος F — 9 ἄξιον σε Horologii ed. Veneta a. 1831 — 10 ὁσίαις Dan.

Hae preces coenatoriae agmen claudunt hymnorum libro septimo Const. apost. subiectorum — v. 1 ἡμᾶς ἐκ νε. ἡμῶν Pitrae cod. Vat. n. 5 — 3 πάσης εὐφροσύνης idem cod. — 7 δι' οὗ cod. Vind. n. 47 et Pitrae codd. Vaticc. — τιμὴ σέβας εἰς Pitrae cod. Vat. n. 5

PARS ALTERA.

CARMINA CHRISTIANA BYZANTINA.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΑΝΑΚΡΕΟΝΤΕΙΑ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΠΑΥΛΟΝ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ.

Ἀρετῶν μέλιττα, Παῦλε,
ἐπὶ σοὺς ἄγεις με σίμβλους,
ἵνα σὸν μέλι τρυγήσας
ἱερῆς τροφῆς μετάσχω.
Βασιλεῦ μελῶν προφῆτα,
κιθάρην δίδου τινάσσειν,
ἀρετῶν ὅπως γενάρχην
μέλεσιν σοφοῖσι μέλψω.
Γένος Ἀβραὰμ φυτεύει
τὸν μέγαν θεοῖο λάτρην,
Κιλίκων τρέφουσι Ταρσοὶ
ἐπὶ γῆς φανέντα Παῦλον.
Δρόμον ἐκ βρέφους ὁδεύων
ἁγίων σοφῆς γενέθλης
ἰδίην ἀφῆκε πάτρην,
πατέρων πόλιν γεραιήν.
Ῥίζα φιλευσεβέων | ἔπλεο, Παῦλε,
ἐν χθονὶ τετραπόρῳ | γείναο μόσχους.
Ἐδιδάσκετο προθύμως
ἱερὰς γραφὰς τοκήων
Ἱερουσαλὴμ κατ' ἄστυ
ὑπὸ τῶν σοφὰ φρονούντων.
Ζαθέους νόμους τελέσσας
Φαρισαῖος ἦν ἐς ἄκρον,
ὅθεν εὐσεβῶν ὑπῆρχεν
ἑτέρων πλέον διώκτης.
Θαλάμους δὲ τοὺς δικαίων
ἀγρίως ὅλους ἐπόρθει,
ἁγίους δὲ τοὺς ἐν ἄστει
ἐδίδου φέρων φονεύειν.
Ὦ φρενὸς, ὦ μανίης, | ἧς πέλε Παῦλος,
ὅττι σοφῶν ἀγέλην | πᾶσαν ἀνῄρει.
Ἱερὴν ἔβαλλε πίστιν
μανικὸς πέλων διώκτης,
κατὰ τὰς πόλεις δὲ βαίνων
ἁγίους κόλαζε πάντας.
Κακὰ γράμματα γραφέντα
λάβεν ἐκ κακῶν προέδρων,
ἁγίους, ὅσους Δαμασκὸς
τρέφε, δεσμίους κομίσσαι.
Λόγος ἐκ πόλου προκύψας,
ὁ λόγῳ πόλον κυλίνδων,
ἅμα φωτὶ παμμεγίστῳ
τρέπεν ὡς τάχιστα Παῦλον.
Μέσον ἡμέρας δὲ λάμψας,
φάος ὀμμάτων ἀπούρας
κατὰ γῆν τάνυσσε Σαῦλον,
κατὰ γῆν κακῶς μανέντα.
Χριστὸς ὅλων μεδέων | σὺν γενετῆρι
Παῦλον ἀπ' ἀντιβίων | τεύξατο λάτρην.
Νοέειν δὲ τὸν βαλόντα
ὁ βαλὼν θέλων τυπέντα
λέγεν ἡμέρως Ἰησοῦς
ἐπὶ γῆς πεσόντι Σαύλῳ.
Ξένον εὐσεβοῦσι ῥέζεις,
ἐμὲ, Σαῦλε, νῦν διώκων·
ἀπαμείβεται δὲ Σαῦλος·
λέγε μοι, τίς αὐτὸς ἔσσεσ;
Ὁ θεὸς πάλιν βοήσας
φάτο πρὸς λαλοῦντα Σαῦλον,
τελέθω, λέγων, Ἰησοῦς
ἀπὸ Ναζαρὲθ πολίχνης.
Πάλιν ὁ φέρων τὰ πάντα,
τελέθω, ὃν ἐκδιώκεις·
βαρύ σοι πόδας τιταίνειν
ἀταλοὺς πρὸς ὀρθὰ κέντρα.
Ἀχλύος ἠερίης, | ἔμπλεε Παῦλε,
εἰπὲ, πόθεν στεροπὰς | πᾶσι φαείνεις;
Ῥυπαρὸν ζόφον κομίζων
βλεφάροις ἐς ἄστυ βαίνοις,
ὅθι σοι πάλιν λαλήσω,
ἅ σε, Παῦλε, δεῖ τελέσσαι.

Sophronii carmina Anacreontea ex Maii Spicilegio romano repetivimus, cuius in quarto tomo Matranga haec carmina ex cod. Barberino n. 246 primus edidit — 10 ὁ μέγας θεοῖο λάτρης Matr. — 16 γεραιήν nos: γενεήν Matr. — 31 φρένες cod. — 53 ἡμέρας Matr. — 55 ῥέξεις Matr. — 68 στεροπαῖς Matr. — 70 βαίνεις Matr.

Σὺ γὰρ ἔθνεσιν φαείνοις
θεϊκὸν φάος διδάσκων,
σὺ τὸν Ἰσραὴλ ἐλέγξεις
γενεὴν ἄπιστον οὖσαν.
Τότε δὴ μαθὼν ὁ Σαῦλος,
ὅτι Χριστὸς αὐτὸς ἔλκει,
ἑτάρων χέρας κρατούντων
ἅτε τυφλὸς ἠκολούθει.
Ὑπονυκτίῳ δὲ λήξει
ὄναρ ἐμφανεὶς ὁ Χριστὸς
Ἀνανίαν ἄνδρα θεῖον
ἐπὶ Σαῦλον εὐθὺ πέμψεν.
Φεγγοτόκον σκοτίην | ἔδρακε Παῦλος,
Ὄφρα βροτῶν ζοφερὰν | ἀχλὺν ἀπάξει.
Φοβεροῖς λόγοισιν εἶξας
Ἀνανίας ἐς διώκτην
δράμεν ὄμμασιν κομίζων
τὸ διπλοῦν διπλοῖσι φέγγος.
Χαλεπὸν ζόφον δὲ ῥίψας
κραδίης κόρον τε Σαῦλος,
λοετρὸν δὲ θεῖον ἐνδὺς
χάριτος θεοῦ γεμίσθη.
Ψόγον ἀθλίων Ἑβραίων
ὅλον ἀνδρικῶς πατήσας
συνέχευε λυγρὸν ἔθνος,
τριάδα βροτοὺς διδάσκων.
Φωτὸς ἀειγενέος, | Παῦλε, γεμισθεὶς
φωτογόνους δαΐδας | πᾶσιν ἐρίζεις.

β′

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥΡΑ ΘΕΚΛΑΝ.

Ἀπ' ἀειλάλων μελισσῶν,
ἀπ' ἀκηράτων τε σίμβλων
δότε μοι μέλι τρυγῆσαι,
ἱερεῖς θεοῦ προφῆται.
Βροτέην λύρην γὰρ ὄντως
νοερῶν ἐφ' ὕψους ἄθλων
ἀκλεὲς πέλει δονῆσαι
ἁγανῆς μάλιστα Θέκλης.
Γόνος ἀφθίτου θεοῖο
μέλος ἄφθιτον προπέμψοι,
ἵνα παρθένον γε νύμφην
ἰδίῃ, πάναγνε, μέλψω.
Δρομέως χοροὺς τελεῖτε,
ἀγαθοὶ νέοι τε κοῦραι,
ὅτε πνεῦμα θεῖον ἦλθεν
μέλος εὔθροον κομίζον.
Ἱεραὶ παρθενικαί, παστάδα Θέκλης
στεφάνοις ἀθανάτοις στέψατε νύμφης.
Ἐλεῶν θεὸς τὰ πάντα
ἐς ἀκοσμίην πεσόντα
τέκος ὤπασεν σαώζειν,
βρότεον δέμας κομίζον.
Ζαθέως δὲ πάντα σώσας
πάλιν ἐς πόλον μετῆλθεν,
ἐπί τε θρόνου καθέσθη
ἐνὶ δεξιοῖς τοκῆος.
Θεὸν ὡς θεοῦ τε παῖδα
ὁ σοφὸς δίδαξε Παῦλος
μέροπας σέβειν Ἰησοῦν
βίον ἁγλαόν τε τίειν.
Λαγόνων ἐξ ἀγάμων Χριστὸς ἐτέχθη,
διὸ τὴν παρθενίην ἤραο, Θέκλη.
Ἱεροὺς λόγους δὲ Παύλου
θυρίδων ἀπ' εὐτορεύτων
σταθερὴ κλύουσα Θέκλη
ἀγαθὴν ἔδεκτο πίστιν.
Κραδίῃ πόθον λαβοῦσα
μονάγνου γόνου θεοῖο
κτεάτων ἔλειπεν ὄλβον
μετὰ μητέρος τεκούσης,
Λοιγάδα, κράτιστον ὄλβον·
Θάμυριν στύγησε Θέκλη,
ὃς ἀθέσφατόν γε φερνὴν
χερὸς ἐπώρα τεκούσης.
Μεγάλην νέος δὲ μῆνιν
κατὰ παρθένου κορύσσων

99 γεμίσθης Matr. — 100 fort.: ἐποίσεις — II 11 τε Matr. — 13 fort.: δρομικῶς — 14 νέοι τε κοῦραι] de hoc particulae τε usu Sophronii vid. v. 86 et III 50 — 22 κομίζειν Matr. — 44 fort. ἐπόρα χερός

δολίοις λόγοις τὰ πάντα
ἐρέει νόμον κρατοῦντι.
Ῥοθίων μαχλοσύνης λεῖρα φυγοῦσα
σταθερὸς παρθενίης ὅρμος ἐτύχθης.
Νοσερῶν νόμων ὁ ἄρχων
ἱερὴν κρίσιν παρῆλθεν,
Θάμυριν θέλων ἰαίνειν,
κτεάτων δόσιν γεραίρων.
Ξένον ἀθρόως παρέσχεν
ὁράᾳν νόμον πολίταις,
διὰ σώφρονα φλεγῆναι
βίοτον Θέκλην κελεύσας.
Ὁ δὲ δὴ θεὸς τὸν ὄμβρον
μέγαν ὠκέως σταλάξας
ἀπαθῆ φύλαξε νύμφην
φλογερὴν πυρὴν ἀμέρσας.
Παρὰ δὲ φλογὸς φυγοῦσα
Συρίης κίχησεν ἄστυ,
τὸ κλυτοῦ γόνου Σελεύκου
κλυτὸν οὔνομα προφαῖνον.
Γενεῆς ἡμεριῶν μέτρα λιποῦσα,
ἀέθλους ἦλθε Θέκλη ἀγγελιωτῶν.
Ῥοδοειδέος δὲ Θέκλης
χάριν ἥρπασε προσώπου
νέος οὔνομα κρατίστου
φορέων γόνου Φιλίππου.
Σχετλίως πόθησε κούρην
στυγερὸν πόθον προχεύσας,
ταχέως δ' ἔκυσε νύμφην
μέσον ἄστεος κιοῦσαν.
Τρομερὸν φόβον δὲ Θέκλη
κραδίης ἄνευ βαλοῦσα
στεφάνους χαμᾶζ' ἔριψε,
χλαμύδα σχίσεν τε κούρου.
Ὑπὸ δ' αἴσχεος κακίστου
φλογεροῦ πόθου τε κοῦρος
ἀχέων ἔπεισεν ἀρχὸν
σταθερὴν κόρην δαμάσσαι.
Ἀγαθὸν παρθενίης ἆθλον ἀρέσθαι
ἅμα κούραις τε νέοις νεῦε ποθοῦσιν.
Φιλοδακρύου θεήτρου
μέσον ἐς κόρην ἀφεῖλκον
ἀγρίοις λέουσι βρῶσιν
φιλοποντίοις τε φώκαις.
Χαλεπῶν μόρον δὲ Θέκλην
θεόθεν πάλιν φυγοῦσαν
χαλεπωτέρων τε ταύρων,
θανέειν ἱμᾶσιν ἧψαν.
Ψαφαρὸν δ' ἱμάντα ῥήξας
ὁ θεὸς σάωσε νύμφην,
πέρας ἔνθεόν τε Θέκλης
κρατεροῖς μόγοις παρέσχεν.
Ἀέθλων ἐκ προτέρων εὐθὺς ἐπ' ἄλλους
ἀέθλους ἀνδροτέρους ἔδραμε Θέκλη.
ἐς ἀεὶ εὐμενέα Χριστὸν ἀκοίτην
τελέοις σοῖς ἱκέταις, πάγκλυτε Θέκλη.

γ′

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΟΘΟΝ ΟΝ ΕΙΧΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΟΛΙΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΣΕΒΑΣΜΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ.

Ἅγιον πόλισμα θεῖον
Ἱερουσαλήμ τ' ἐς νῦν δὴ
ἐθέλω πύλας παρεῖναι,
ἵν' ἀγαλλιῶν ἐσέλθω.
Εὐαγέων Σολύμων | ἔνθεος οἶστρος
αἰὲν ἐμὴν κραδίην | σφόδρα δαμάζει.
Βαδιῶν ἐπὶ πλακῶν σου
ἐς Ἀνάστασιν κατέλθω,
ὅθι παντάναξ ἀνέστη
θανάτου κράτος πατήσας.
Γλυκερὸν πέδον φιλήσω,
ἱερὸν κύβον κατίδω,
μέγαν οὐρανόστερόν τε
τετρα . . . . .
Διὰ βήματος θεοῖο
μέσον ἐς τάφον θεοῖο
γεγονὼς πέτρην ἐκείνην
μάλα προσκυνῶν φιλήσω.

48 an νόμων? — 49 fort. ῥεῖθρα — 50 δμός Matr. — 65 κλυτόν Matr. — 73 σχέτλιος Matr. — 91 χαλεπόν Matr. — 98 μόνοις Matr. — III 3 ἐθέλων Matr. — 13 locum mutilum sic equidem emendaverim atque expleverim: οὐρανόστεγόν τε | τέτρασιν φρακτόν τε στήλαις, qua de re vide nos in Prolegg. disserentem — 15 fort. δὲ θείου

Ἐπ᾽ ἀναξίου δὲ τύμβου
κίονας κύκλῳ τε κόγχας
ἀκροκρινοχρυσομόρφους
φιλέων ἄγαν χορεύσω.
Ἐπὶ τριστῷον παρέλθω
ὁλομαργαραργυρόχρουν
περικαλλέος γ᾽ ἔπαυλον
Κρανίου, τόπον προσέρπων.
Ὠκεανὸς βιοτῆς | αἰὲ βιούσης,
ἀτρεκέος τελετῆς | φωσφόρε τύμβε.
Ζάθεον μεσόμφαλόν τε
πέτραν ἑκαθεὶς φιλήσω,
ὅθι τὸ ξύλον πεπήγει
τὸ λύσαν ξύλου κατάραν.
Ὡς μέγα σεῖο κλέος, | φαίδιμε πέτρα,
σταυρὸς ὅπῃ μερόπων | λύτρον ἐπήχθη.
Θαλέων χαρᾷ δ᾽ ἐπέλθω,
ὅθι προσκυνοῦμεν, ὅσσοι
πέλομεν λεὼς θεοῖο,
ἁγλαὸν ξύλον τὸ θεῖον.
Ἵνα παμμέδων ταχύνας
κεχαραγμένῃ γραφῆος
σέβας εἰκόνι προσοίσω,
γόνατα δράμοιμι κάμψας.
Κατὰ παμφαὲς δὲ βῆμα
γεγαμμένος πορευθῶ,
ξύλον οὗ τὸ θεῖον εὗρεν
Ἑλένη μέδουσα κεδνή.
Μετὰ καρδίης δὲ πλήρους
κατανύξεως ἀνελθὼν
ὑπερῴϊον, θεῶμαι
κάλαμον σπόγγον τε λόγχην.
Νεαρὸν δ᾽ ἔπειτα κάλλος,
βασιλικὴν, εὖ κατίδω,
μοναχῶν ὅπου χορεῖαι
νυχίους τελοῦσιν ὕμνους.
Ξὺν ἐμοῖς δρόμοις ποσίν τε
ἐπὶ τὴν Σιὼν ἀπέλθω,
ὅθι γλωσσοπυρσόμορφος
κατέβη χαρὰ θεοῖο·
Ὅθι μυστικὸν δὲ δεῖπνον
τελέσας ἄναξ ἁπάντων
ὀπαδῶν ἔνιψεν ἴχνη
μετριοφρόνως διδάσκων.
Ποταμῶν δίκην ἰάσεις
ἀπὸ τῆς πέτρης ἐκείνης,
θεόπαις ὅπου τανύσθη
Μαρίη, βρύουσι πᾶσιν.
Χαῖρε Σιὼν φαέθων, | ἥλιε κόσμου,
ἣν ποθέων στενάζω | νύκτωρ καὶ ἦμαρ.
Ῥαγὲν ὡς ἀφῆκεν ᾅδου
νεκάδας ζοφῶδες ἔργῳ,
τότε παντάναξ ὁ ῥήξας
ἐφάνη φίλος ἐκεῖσε.
Σκοπιὴν λιπὼν Σιών τε,
περιφὺς πέτρην, ἐφ᾽ ἣν περ
δι᾽ ἔμ᾽ ὁ πλάσας ἐτύφθη,
δόμον ἐς πετρᾶν κατέλθω.
Τόπον, οὗ κλάων στενάζων
σοφίης φίλων ὁ πρῶτος
ἐὸν ἔκλυσεν τὸ πῆμα,
χαμάδις πεσὼν φιλήσω.
Προβατικῆς ἀγίης | ἔνδοθι βαίνω,
ἔνθα τέκεν Μαρίην | πάγκλυτος Ἄννα.
Ὑποδὺς νέον νεὼν δὲ
θεομήτορος πανάγνου
φιλέων περιπλακείην
ἐρατοὺς ἔμοιγε τοίχους.
Φέρε δὴ, μάτην μετέλθω
ἀγορῆς μέσης ὁδεύων,
ὅθι πατρικοῖς ἐτέχθη
θαλάμοις ἄνασσα κούρη.
Χαμόθεν φέρων ἐκείνην
πάρετος κλίνην βεβήκει
ὑγιὴς λόγου κελεύσει,
βάσιν οὖν ἴδοιμι κείνην.

---

19 ἐπαναξίου Matr. — 24 ὁλομαργαρογυρόχρουν Matr. — 25 περικαλλέως Matr. — 26 προσέρπειν Matr. — 28 ἀτρεκέως τε λήθης Matr. — κάμψαι Matr. — 46 post hunc versum totam stropham intercidisse acrostichis docet — 47 κραδίης Matr. — 48 ἀνέλθω . . . . θεοῦμαι Matr. — vv. 63—66 post v. 98 in cod. collocatos huc revocandos esse alphabetica acrostichis docet — 70 σοφῶδες Matr. — 73 δὲ Matr. — 76 fort. πετρῶν — 77 στενάζω Matr. — vv. 83—86 ante v. 99 collocati leguntur in cod. — νεὼν νεὼν δέ Matr. — 87 μάτην] προβατικὴν hoc loco poeta commemorasse videtur — 91 φέρειν Matr.

Ψυχοτερπέως τρυφείην,
τέμενος γ' ἐπὰν παρέλθω
τὸ δεδεγμένον τὸ σῶμα
Μαρίης θεὸν τεκούσης.
Γεθσημανῆ τέμενος | λαμπρὸν ἀείδω,
ἔνθα τέτυκτο τάφος | μητρὶ θεοῖο.
Ὦ γλυκὺ πλεῖστα πέλεις | ἔξοχον οὖρος,
Χριστὸς ὅθεν μεδέων | οὐρανὸν ἦκεν.

ΗΛΙΟΥ ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ.

Ἀνακρεόντειον κατανυκτικὸν ᾀδόμενον εἰς ἦχον πλ. δ'.

Ἀπὸ καρδίας θεμέθλων
ἀνάγω πυκνὰ στεναγμόν·
ἀνομημάτων γὰρ ἄχθος
ἀνακειμένων κλονεῖ με.
Βροτὸς ἀσθενὴς ὑπάρχω,
βαρὺ φορτίον προσαίρω·
βίον ὡς ὁδὸν παρέλκω,
βάθος εἰς κακῶν προκύπτω.
Γεφύρας δίκην προβαίνω
βίον ἄστατον τὰ τῆδε·
γόμον αἰσχύνης κακῶν μου
γοερῶς μετεμβιβάζω.
Διὰ τί, ψυχὴ, καθεύδεις;
διὰ τί βλέπεις ὀνείρους;
διὰ τί σκιαῖς παλαίεις;
διὰ τί τρέχεις ἀδήλως;
Ἐπὶ τοὺς τάφους πρόκυψον,
ἐπὶ τοὺς πάλαι θανέντας,
ἐφόρα φίλους γονεῖς τε,
ἐπὶ σαπρίαν δυσώδη
Ζόφον εἱσαεὶ κατοικῶν
ζοφερῶν ἔσω πυλώνων,
ζοφόεσσιν ἐν τόποισιν
ζαθέειν τε μέχρις ὥρας.
Ἀδρανὴς ἐκεῖ δυνάστης,
ἀφανὴς ὁ βασιλεύων,
ἀμαθὴς ἐκεῖ σοφός τε,
ἀπερίστατός τε πλοῦτος.
Θέασαι τὰ τερπνὰ κάλλη
θέαν οἰμωγὴν κινοῦντα,
θέασαι νέων τὰ ἄνθη
θανάτῳ καταφθαρέντα.
Ἴδε πῶς μικρὸς γενήσῃ,
ἴδε πῶς νεκρὸς τεθήσῃ,
ἴδε δόξαν ἀστατοῦσαν,
ἴδε ποῦ τύπος μετῆλθεν.
Κόνις ὀστέων δυσώδης,
κεφαλῆς τρίχες ῥέουσαι,
κρανία φθορᾶς γέμοντα
καθορῶσιν ὡς βδέλυγμα.
Λόγισαι δὲ καὶ τὸ μέλλον,
λέγε πῶς παρασταθήσῃ,
λόγον ἔνδικον ὑφέξων
λελογισμένων δι' ἔργων.
Μετὰ πλειόνων κυκλούντων
μεμονωμένος πορεύσει,
μετὰ πράξεων κρυφαίων
μέγα πρὸς θεοῖο βῆμα.
Νεότης ἄφνω παρῆλθε,
νέφος ὥσπερ ἐσκεδάσθη,
νόμον ἠθέτησα θεῖον
νενοθευμένως βιώσας.
Ξένος ἐκ καλῶν ὑπάρχω,
ξένος ἐκ δικαιοσύνης,
ξένος ἔκ τε σωφροσύνης,
ξένος ἐκ φρονήσεώς τε.
Ὅτε γυμνὸς οὖν προσέλθω
ὅλος ἠπορημένος τε,
ὀδυνηρὰ κλαυθμηρίζων,
ὀφέλειαν οὐκ ἀνοίσω.
Παρὰ τοῦ κριτοῦ δ' ἀκούσω·
πεπεδημένον λαβόντες,
πυρὸς ἐν μέσῳ βαλόντες
πικρὰ τοῦτον ἐκπυροῦτε.

---

96 τεμένους δ' Matr. — παρέλθω nos: τὸ σῶμα Matr.

Syncelli carmen primus ex cod. Barberino n. 246 edidit Matranga in Anecd graec. vol. II p. 641 sqq. — 4 ἀνακειμένῳ Matr. — 10 βίον nos: γύραν cod. γῆρας Matr. — 24 an ζαθέω? — 30 fort. κινοῦσαν — 38 τρίχας ῥεούσας Matr.

Ῥύσαι, Χριστὲ, τοῦ πυρός με,
ῥύσαι τοῦ σκότους με, σῶτερ,
ῥύσαί με φλογὸς γεέννης,
ῥύσαι τῶν πικρῶν κολαστῶν.
Σύ με Ταρτάρου σαώζοις,
σκέπασον βρυγμῶν ὀδόντων,
σύ με σῶζε τῆς καμίνου
στεναγμῶν τε τῶν ἀπαύστων.
Τίς ἔσομαι πρὸς τοσαῦτα;
τίς ἐκεῖ συνήγορός μοι;
τί γενήσεταί μοι λύτρον;
τίνα μηχανὴν ἐφεύρω;
Ὑπέδραμε δὴ χρόνος μοι,
ὑπελήλυθεν βίος μοι,
ὑπέκυψα τοῖς ματαίοις
ὑπὸ τῆς ἐμῆς ἀνοίας.
Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν με
φοβερὰς θεοῦ πρὸς χεῖρας·
φοβερὸν κριτήριόν γε
φυλὰς γηγενῶν ἐφέλκον.
Χλοερὸν παρῆλθεν ἄνθος,
χρόνος ἐστὶ νῦν θερισμοῦ,
χοὸς εἰσκαλεῖ με μοῖρα,
χύμα πρὸς τάφον τιθεῖσα.
Ψιλὸς εἰς τέλος ὑπάρχω,
ψεκὰς αὖθις ἡ τυχοῦσα,
ψόφος εὐπόριστος αὔρας,
ψαμάθοις νέον ἄθυρμα.
Ὁ θεὸς δέ μοι παράσχου
ὅλον εἰς βίου τὸ λεῖπον
ὁδὸν εἰς μίαν βαδίζειν
ὁλόκληρον ἐντολῶν σου.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ᾠδάριον κατανυκτικόν.

Ἆρα τίς γῆθεν ἀείρας
ἐν συστροφῇ με Ζεφύρου
ἀκαριαίως ἀποίσει
πρὸς τὴν κλαυθμῶνος κοιλάδα,
ἵν' ὅπως με τὰς μενούσας
ἰδὼν κολάσεις θρηνήσω;
Βαβαὶ βαβαὶ πῶς βρυχήσει
γαῖα διχῇ ῥηγνυμένη
νεύσει τῆς ὕπερθεν βίας,
φρικώδεις ἀπογυμνοῦσα
χώρους τοὺς νῦν κεκευθμένους;
φεῦ μοι τῆς θέας ἐκείνης.
Γλαφυροτόρνευτοι τάφοι,
σκότους μεστοί τε καὶ γνόφου,
μυχὸς ἀπύθμαντος ἄλλος
καὶ ἀντρονύχιος χάσμη
ἐν ἀποκρύφοις τηροῦνται
πᾶσι λυγρῶς τοῖς βιοῦσι.
Δεινῶς ἐκεῖσε κοιτάζων
ὁ ἄγριος αἱμοπότης
βρύχει, μαιμᾷ, καίνει κέρκον,
καὶ κεχηνὼς ἀναμένει
καταπιεῖν πικρὸς σκώληξ
τοὺς κατ' ἐμὲ πλημμελοῦντας.
[Δακρύων ὄμβρους μοι δίδου,
εὐῖλατε θεοῦ λόγε,
πρὶν κατακρύψει με τάφος
ξένον, γυμνὸν εὐπραγίας,
πρὶν οἱ πικροὶ φορολόγοι
ζητήσουσί μου τὰς πράξεις.]
Ἐκεῖ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων
ὀλολυγμός τε καὶ θρῆνος,
τάρταρος ἄμοιρος θέρμης,
ἀνήλιος καὶ σκιώδης·
ἐκεῖ πολύστονον πένθος
καὶ ὀχετοὶ τῶν δακρύων.
Ζυγὸς καὶ πλάστιγξ τὰ ἔργα
σταθμίζεται δοκιμάζων,
ἀνακουφίζων, βαρύνων,
οὐ τὰ ἐσθλά, τὰ δὲ φαῦλα,
ἅπερ βιῶν ἐπεπράχειν
ἐκ πονηρᾶς συνηθείας.

---

70 τεῶν Matr. — 73 fort. ἐσοῦμαι — 75 τίς Matr.

Leontis in carmine recensendo usi sumus duobus codd. Monac. n. 201 (L) et n. 25 (M) — v. 7 βρυχάσει L — 22 ἀπηνῶς L — 25 quintam stropham ab interpolatore adiectam esse acrostichis coarguit — 28 εὐπραξίας L

Ἡ καταιγὶς ἐκθροεῖ με
καὶ ταραχὴ τῶν πνευμάτων,
τὸ αὐχμηρὸν τῆς θυέλλης
καὶ συνοχὴ τῶν κτισμάτων,
κτύποι βροντῶν ἐπαλλήλων
ἀστεροπῶν τε τὸ δέος.
Θάμβος ἰδεῖν ὑπὲρ πάντα
καὶ τρόμος ἀναπολῆσαι,
τὸν ποταμὸν τοῦ παμφάγου
πυρὸς ὁμοῦ τε καὶ λίμνην
παφλάζουσαν καὶ βριμῶσαν
ἐνδίκως με πυρπολῆσαι.
Ἰδοὺ, ψυχὴ παναθλία,
βλεφάροις τῆς διανοίας
ἱστόρησά σοι τὰς θλίψεις
καὶ τὰς ποινὰς πρὸ τῆς δίκης·
νῆφε θερμῶς ποτνιῶσα
τῆς πείρας, τούτων ῥυσθῆναι.
Κριτής σοι πόρρωθεν ἥξει
θρονούμενος ἐν νεφέλῃ,
τὴν κτίσιν ἀνατινάσσων
νερτέρων ἐκ τῶν θεμέθλων,
κυμαίνων καὶ τὸν ἀέρα
παναλκεστάτῃ δυνάμει.
Λαῖλαψ λικμήσει τὰ ὄρη
καὶ ἀφαντώσει τὰς νάπας,
καὶ ἐν πυρὶ ἀκαμάτῳ
ἐκτεφρωθήσεται χέρσος
ἀπὸ προσώπου κυρίου
κρῖναι τὴν γῆν ἐρχομένου.
Μαρμαρυγαὶ τῶν φωστήρων
σβεσθήσονται παραυτίκα,
καὶ τῶν ἀστέρων τὰ πλήθη
οἷά περ φύλλα πεσοῦνται·
σὺ δὲ ψυχὴ, πῶς ὑποίσεις
τὴν ἔλευσιν τοῦ δεσπότου;
Ναμάτων θάλασσα σπάνιν
ὑφέξει δειματουμένη,
καὶ ποταμοὶ κονισθῶσι
πηγάζοντες ἀεννάως·
σὺ δὲ, ψυχὴ, τί ποιήσεις,
τούτων φρικτῶς τελουμένων;
Ξένον ἰδέσθαι τὰ πάντα
τὸ περιέχον στοιχεῖον
πυρκαϊᾶς ἀφανείᾳ
διδόμενον ὕλης δίκην
καὶ εἱλισσόμενον αὖθις
ὡς κώδικα μεμβρανώδη.
Οἴμοι, πῶς ταῦτα, μελέα,
ἐν νῷ, ψυχὴ, οὐ λαμβάνεις,
ἀλλ' ὑπὲρ ψάμμον θαλάσσης
ἀμνημονεῖς ἁμαρτοῦσα;
ἀδήλως, ὅθεν τὸ τέρμα
ἤδη λοιπόν σοι προσψαύσει.
Πῶς λιγυρῶς ὑπᾳδούσης
τῆς σάλπιγγος ὑπενέγκῃς;
τῶν κενεώνων γὰρ γαῖα
νέκυας ἀνασφαιρίσει,
καὶ θάλασσα τοὺς σφετέρους
τῇ φοβερᾷ ἐπιστάσει.
Ῥαγήσεται τὰ μνημεῖα
νεκάδων κατεστιγμένων
τῇ τοῦ κριτοῦ ὑπαντήσει,
Μιχαὴλ σπέρχοντος ἅμα
πάντας ῥιπῇ παραστῆσαι
τεττάρων ἐκ τῶν ἀνέμων,
Σύνες, ψυχὴ, μετὰ ταῦτα
φρικτοὶ πῶς τίθενται θρόνοι
καὶ ἀναπτύσσονται βίβλοι
παρισταμένων ἐν φόβῳ
ἀπείρων καὶ ἀναρίθμων
ἀγγέλων τε καὶ ἀνθρώπων.
Τότε λοιπὸν αἱ κολάσεις
δειχθήσονται, ἃς προέφην,
ἀπολαμβάνειν ἑτοίμως
τοὺς ὑπευθύνους διψῶντας,
ὧν τελευταῖος καὶ πρῶτος
μόνος ἐγὼ καὶ παντλήμων.
Ὑπαγορεύσει πραέως
ὁ δικαστὴς τοῖς ἀξίοις,

---

54 post nonam, decimam tertiam, decimam septimam, visesimam primam, visesimam quartam singula theotokia addunt cod. L et cod. Barberinus, quo usus est Matranga in Anecd. graec. tom. II p. 683 sqq. — 97 ἐπᾳδούσης L — 107 an κριτῇ? — 116 προέφης M — 117 ἀπολαμβάνει L — 118 διψῶσαι L et Matranga ex cod. Barberino

καλῶν αὐτοῦ βασιλείαν
κληρονομεῖν αἰωνίαν,
καὶ αὐστηρῶς ἁμαρτωλοὺς
τοῦ βήματος ἀπελάσει.
Φιλανθρωπίας σῆς ὄντως
ἐκπέσουσιν ἀλαζόνες
κριταὶ, σοφοὶ καὶ δυνάσται
καὶ βασιλεῖς ὑπερόπται,
ἀζύγων καὶ ἱερέων,
οἴμοι, πληθὺς καὶ μιγάδων.
Χωριζομένων συγγόνων,
γονέων, φίλων καὶ τέκνων
τίς ἐννοῶν οὐκ οἰμώξει,
τίς δὲ βαστάσει τὸν πόνον;
θρηνήσομεν γὰρ ἀλλήλους
εἰς τοὺς ἀπείρους αἰῶνας.
Ψυχή, λογίζου πῶς ἄρδην
βληθήσονται εἰς κολάσεις
ἑλκόμενοι ἀποτόμως
ὑπὸ πυρφόρων ἀγγέλων,
καὶ στέναξον πρὸ τῆς πείρας
ἐκ βάθους τῆς διανοίας.
Ὦ δέσποτα τῶν αἰώνων,
πάτερ, υἱὲ καὶ τὸ πνεῦμα,
ἡ τρισυπόστατος μία
καὶ ἀδιαίρετος φύσις,
δός μοι καιρὸν μετανοίας
πρὸς λύσιν ἁμπλακημάτων.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ὕμνος ἐκ προσώπου Βασιλείου δεσπότου.

Ἦχος α'.

Ἀπὸ χειλέων ὕμνον
προσφέρω σοι τῷ κτίστῃ,
ἀπὸ καρδίας βάθους
σοὶ δόξαν ἀναπέμπω.
Βάθος σου τῆς σοφίας,
κριμάτων τὰς ἀβύσσους
τίς λόγος ἐξυμνήσει,
δέσποτα τῶν ἁπάντων;
Γλῶσσα δὲ πῶς ἐξείποι
τὸ σὸν, ὕψιστε, κράτος,
ὦ βάθος, ὦ σοφία
νικῶσα πάντα λόγον;
Δυνάμει ἀσυγκρίτῳ
θαυμάσια ἐργάζει,
οὐδὲν δέ σου τῇ θείᾳ
ἀνθίσταται βουλήσει.
Ἐξίσταμαι, καὶ θάμβους
πληροῦμαι τὴν καρδίαν,
ὅταν σῆς δυναστείας
τὰ ἔργα ἐννοήσω.
Ζητεῖν οὐκ ἐξαρκεῖ μοι
διάνοια τὸ θαῦμα,
τὸ ὕψος τοῦ ἐλέους,
χαρίτων σου τὸν πλοῦτον.
Ἤγειράς με ἐκ λάκκου,
κύριε, κατωτάτου,
δυναστῶν δὲ ἐν μέσῳ
ἔθηκας τοῦ λαοῦ σου,
Θεὲ, δέσποτα πάντων,
κύριε τοῦ ἐλέους,
τίς λόγος ἐξαρκέσει
πρὸς σὴν δοξολογίαν;
Ἰδὼν ὁ βλέπων πάντα
ταπείνωσιν καὶ πόνον
ἐμῆς καρδίας λύεις
κακώσεων τὰ βάρη·
Καθάπερ μόνος οἶδας
πνοῆς ὁ πάσης κτίστης,
ὁ ἐκ μητρὸς κοιλίας
ὑπάρχων σκεπαστής μου.
Λίθῳ τὴν κεφαλήν μου
ἐκόσμησας τιμίῳ,
ἔδειξας βασιλέα
καὶ ἄρχοντα λαοῦ σου.

---

123 et 124 om. L et Matranga; iidem post v. 124 addunt: οὐς μὲν εἰς δόξαν ἐφέλκων, οὐς δὲ πρὸς ἄληκτον πένθος — 128 ἐκπεσοῦνται reponere non ausi sumus.

Photii hymnum ex cod. Barberino n. 246 primus edidit A. Maius Spicil. rom. t. IX — 41 Psalm. XX 4

Μεγαλύνω cου, cῶτερ,
τὴν θείαν δυναcτείαν,
ὅτι ὡc δυνατός μοι
εἰργάcω μεγαλεῖα.
Νεώτερος ὑπῆρχον
ἐν τέκνοις τοῦ πατρός μου,
ἀλλ', ὦ cου τῶν θαυμάτων,
ἀνέδειξας δεcπότην.
Ξενίζει πᾶcαν ὄντως
διάνοιαν τὸ θαῦμα,
καὶ ξένον γὰρ ὑπάρχει
ὡc ἔργον δεξιᾶc cου.
Ὁ πρὶν γενέcθαι πάντα
ὥcπερ παρόντα βλέπων,
ὁ πάντων βαcιλεύων
ἐπάκουcον φωνῆc μου.
Πορεύecθαι εὐθεῖαν
τῶν ἐντολῶν cου τρίβον
εὐδόκηcον ὁ πρίν με
γενέcθαι ἀφορίcαc.
Ῥομφαίᾳ καθοπλίcαc
τῆc cῆc δυνάμεώc με,
ἐχθροὺc τοὺc ἀοράτουc
ἐνίcχυcον τροποῦcθαι.
Cοφία, θεῖε λόγε
πατρὸc, ὃν ἱρετίcω
δουλεύειν coι, φύλαξον
ἐπώνυμον λαόν cου.
Τὰ βέλη τοῦ λαοῦ cου
ἠκονημένα δεῖξον
πηγνύμενα καρδίᾳ
ἐχθρῶν cου βαcιλείαc.
Ὑπὲρ ἧc τὸ cὸν αἷμα
ἐκένωcαc, cωτήρ μου,
ἁγίαν ἐκκληcίαν
ἀκίνητον cυντήρει.
Φιλάνθρωπε, οἰκτίρμον,
ἣν ἔδωκαc εἰρήνην
τοῖc θείοιc ἀποcτόλοιc
παράcχου τῷ λαῷ cου.
Χάριν, ἣν ἐπηγγείλω
τοῦ πνεύματοc παρέξειν,
κατάπεμψον, ὁ πλάcτηc
ἁπάντων καὶ δεcπότηc.
Ψυχῇ, ὦ ἄν, μιᾷ cου
καὶ γνώcει καὶ καρδίᾳ
ἀπαύcτωc εὐλογοῦμεν
τὴν θείαν βαcιλείαν.
Ὦ πάντων βαcιλεύων
τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω,
εἰc cὲ πᾶcαν ἐλπίδα
οἶδαc ὡc ἀνεθέμην.
Cὺ οὖν ὡc κτίcτηc πάντων
θεὸc καὶ βαcιλεύc μου,
ὃν ἔδωκαc λαόν μοι,
τῇ δεξιᾷ cου ἄγοιc.

ΑΝΤΙΦΩΝΑ.

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ Χρυcοcτόμου.

Ἀντίφωνον α'.

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖcθαι τῷ κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί cου, ὕψιcτε· (Psalm. XCI 2)

Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.

Τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός cου καὶ τὴν ἀλήθειάν cου πάcαιc ταῖc ἡμέραιc ἡμῶν· (Ps. XCI 3)

Ταῖc πρεcβείαιc . . .

---

87 ὦ πλάcτηc cod. — 89 ὦ ἄν cod.: aut ὦ τάν aut ὦνα poeta scripsisse videtur — coῦ nos: cε cod. — 93 ὁ πάντων cod. — 97 extrema stropha, si acrostichidem alphabeticam spectes, ab interpolatore, addita esse videtur.

Ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ νῦν ἐστιν ἐν τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ προσώπου αὐτοῦ. (Ps. X 7)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Ἀντίφωνον β΄.

Ὁ κύριος ἐβασίλευσεν, εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο· ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο· (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου σῶσον ἡμᾶς.

Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. (Ps. XCII 1)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Τὰ μαρτύριά σου, κύριε, ἐπιστώθησαν σφόδρα. (Ps. XCII 5)

Ταῖς πρεσβείαις . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Ταῖς πρεσβείαις . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·

Ὁ μονογενὴς υἱὸς | καὶ λόγος τοῦ θεοῦ,

ἀθάνατος ὑπάρχων,

καὶ καταδεξάμενος διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν

σαρκωθῆναι ἐκ τῆς ἁγίας θεοτόκου

καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,

ἀτρέπτως ἐνανθρωπήσας, | σταυρωθείς τε, Χριστὲ ὁ θεὸς,

θανάτῳ θάνατον πατήσας,

εἷς ὢν τῆς ἁγίας τριάδος,

συνδοξαζόμενος τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι,

σῶσον ἡμᾶς.

Ἀντίφωνον γ΄.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. (Ps. XCIV 1)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ, ὁ ἐν ἁγίοις θαυμαστὸς, ψάλλοντάς σοι Ἀλληλούϊα.

Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ· (Ps. XCIV 2)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· (Ps. XCIV 3)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτὸς ὁρᾷ· (Ps. XCIV 4)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Ὅτι αὐτοῦ ἐστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ τὴν ξηρὰν ἐθεμελίωσαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ. (Ps. XCIV 5)

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι

Σῶσον ἡμᾶς, υἱὲ θεοῦ . . .

καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν·
Cῶcον ἡμᾶc, υἱὲ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνα ψαλλόμενα ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ εὐαγγελιcμοῦ. (Μαρτ. 25)

Ἀντίφωνον α′.

Ὁ θεὸc τὸ κρῖμά cου τῷ βαcιλεῖ δὸc καὶ τὴν δικαιοcύνην cου τῷ υἱῷ τοῦ βαcιλέωc. (Ps. LXXI 1)
Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.
Ἀναλαβέτω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοcύνην. (Ps. LXXI 3)
Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.
Εὐαγγελίζεcθε ἡμέραν ἐξ ἡμέραc τὸ cωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν. (Ps. XCV 2)
Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.
Ὤμοcε κύριοc τῷ Δαυῒδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήcει αὐτήν. (Ps. CXXXI 11)
Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.
Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ ἀεὶ . . .
Ταῖc πρεcβείαιc τῆc θεοτόκου, cῶτερ, cῶcον ἡμᾶc.

Ἀντίφωνον β′.

Καταβήcεται ὡc ὑετὸc ἐπὶ πόκον καὶ ὡcεὶ cταγὼν ἡ cτάζουcα ἐπὶ τὴν γῆν. (Ps. LXXI 6)
Cῶcον ἡμᾶc, υἱὲ θεοῦ, ὁ δι' ἡμᾶc cαρκωθεὶc, ψάλλοντάc coι· Ἀλληλούϊα.
Ἡγίαcε τὸ cκήνωμα αὐτοῦ ὁ ὕψιcτοc. (Ps. XLV 5)
Cῶcον ἡμᾶc . . .
Ὁ θεὸc ἐμφανῶc ἥξει, ὁ θεὸc ἡμῶν, καὶ οὐ παραcιωπήcεται. (Ps. XLIX 3)
Cῶcον ἡμᾶc . . .
Ἀνατελεῖ ἐν ταῖc ἡμέραιc αὐτοῦ δικαιοcύνη καὶ πλῆθοc εἰρήνηc. (Ps. LXXI 7)
Cῶcον ἡμᾶc·
Δόξα πατρὶ . . . καὶ νῦν καὶ αἰεὶ . . .
Ὁ μονογενὴc υἱὸc καὶ λόγοc τοῦ θεοῦ . . .

Ἀντίφωνον γ′.

Ἔcται τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰc τοὺc αἰῶναc. (Ps. LXXI 17)
Cήμερον τῆc cωτηρίαc ἡμῶν . . . (vide apolytikion mensis Martii d. 25)
Εὐλογητὸc κύριοc ὁ θεὸc τοῦ Ἰcραὴλ, ὁ ποιῶν θαυμάcια μόνοc. (Ps. LXXI 18)
Cήμερον τῆc cωτηρίαc . . .
Εὐλογημένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰc τὸν αἰῶνα καὶ εἰc τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοc. (Ps. LXXI 19)
Cήμερον τῆc cωτηρίαc . . .

ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ.

Ἀντίφωνον α′.

Ἐν τῷ θλίβεcθαί με | εἰcάκουcόν μου τῶν ὀδυνῶν, | κύριε, coὶ κράζω. (Ps. CXIX)
Τοῖc ἐρημικοῖc | ἄπαυcτοc ὁ θεῖοc πόθοc ἐγγίγνεται, | κόcμου οὔcι τοῦ ματαίου ἐκτόc.
Δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ καὶ ἁγίῳ πνεύματι
καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰc τοὺc αἰῶναc τῶν αἰώνων. Ἀμήν.
Ἁγίῳ πνεύματι τιμὴ καὶ δόξα, | ὥcπερ πατρὶ πρέπει ἅμα καὶ υἱῷ
διὰ τοῦτο ᾄcωμεν τῇ τριάδι, μονοκρατορίᾳ.

Ἀντίφωνον β΄.

Εἰc τὰ ὄρη τῶν cῶν | ὕψωcάc με νόμων· | ἀρεταῖc ἐκλάμπρυνον | ὁ θεὸc, ἵνα ὑμνῶ cε. (Ps. CXX)

Δεξιᾷ cου χειρὶ λαβὼν cὺ, λόγε, | φύλαξόν με, | φρούρηcον, | μὴ πῦρ με φλέξῃ τῆc ἁμαρτίαc.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι | πᾶcα ἡ κτίcιc καινουργεῖται, | παλινδρομοῦcα εἰc τὸ πρῶτον· ἰcοcθενὲc γάρ ἐcτι πατρὶ καὶ λόγῳ.

Ἀντίφωνον γ΄.

Ἐπὶ τοῖc εἰρηκόcι μοι, | ὁδεύcωμεν εἰc τὰc αὐλὰc τοῦ κυρίου, | εὐφράνθη μου τὸ πνεῦμα, | cυγχαίρει ἡ καρδία. (Ps. CXXI)

Ἐπὶ οἶκον Δαϋὶδ | φόβοc μέγαc· | ἐκεῖ γὰρ θρόνων ἐκτεθέντων, | κριθήcονται ἅπαcαι αἱ φυλαὶ τῆc γῆc καὶ γλῶccαι.

Δόξα .... καὶ νῦν ....

Ἁγίῳ πνεύματι | τιμὴν, προcκύνηcιν, | δόξαν καὶ κράτοc | ὡc πατρί τε ἄξιον | καὶ τῷ υἱῷ δεῖ προcφέρειν· | μονὰc γάρ ἐcτιν ἡ τριὰc τῇ φύcει, | ἀλλ' οὐ προcώποιc.

ΚΑΘΙCΜΑΤΑ.

I

Αὐτόμελον (Ὀκτ. cελ. 17)
ἦχοc α΄.

Τὸν τάφον cου, cωτὴρ,
cτρατιῶται τηροῦντεc
νεκροὶ τῇ ἀcτραπῇ
τοῦ ὀφθέντοc ἀγγέλου
ἐγένοντο κηρύττοντοc
γυναιξὶ τὴν ἀνάcταcιν·
cὲ δοξάζομεν,
τὸν τῆc φθορᾶc καθαιρέτην,
cοὶ προcπίπτομεν,
τῷ ἀναcτάντι ἐκ τάφου
καὶ μόνῳ θεῷ ἡμῶν.

Προcόμοια (ibid.)

Cταυρῷ προcηλωθεὶc
ἑκουcίωc, οἰκτίρμον,
ἐν μνήματι τεθεὶc,
ὡc θνητὸc, ζωοδότα,
τὸ κράτοc cυνέτριψαc,
ἀγαθὲ, τοῦ θανάτου·
cὲ γὰρ ἔφριξαν
οἱ πυλωροὶ οἱ τοῦ ᾅδου,
cὺ cυνήγειραc
τοὺc ἀπ' αἰῶνοc θανόνταc,
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.

Θεοτοκίον.

Μητέρα cε θεοῦ
ἐπιcτάμεθα πάντεc,
παρθένον ἀληθῶc
[καὶ] μετὰ τόκον φανεῖcαν,
οἱ πόθῳ καταφεύγοντεc
πρὸc τὴν cὴν ἀγαθότητα·
cὲ γὰρ ἔχομεν
ἁμαρτωλοὶ προcταcίαν,

I cod. D — v. 8 μνήματι καινῷ ὡc θεὸc κατετέθης D — 9 possis coniicere cὺ cυνέτριψαc, sed similiter aliorum Προcομοίων numeri ab exemplari recedunt — δυνατὲ τῷ θανάτῳ cου Oct. sensu parum accomodato, sed numeris bonis. — 10 ἔπτηξαν D — 11 θανέντας D — 14 καὶ eiiciendum monuimus — ὀφθεῖcαν D

cὲ κεκτήμεθα
ἐν πειρασμοῖc cωτηρίαν
τὴν μόνην πανάμωμον.

β'. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 344).

Τὰ πάθη τὰ cεπτὰ
ἡ παροῦca ἡμέρα
ὡc φῶτα cωcτικὰ
ἀνατέλλει τῷ κόcμῳ·
Χριcτὸc γὰρ ἐπείγεται
τοῦ παθεῖν ἀγαθότητι·
ὁ τὰ cύμπαντα
ἐν τῇ δρακὶ περιέχων
καταδέχεται
ἀναρτηθῆναι ἐν ξύλῳ
τοῦ cῶcαι τὸν ἄνθρωπον.

Ἀόρατε κριτά,
ἐν carκὶ πῶc ὡράθηc
καὶ ἔρχῃ ὑπ' ἀνδρῶν
παρανόμων κτανθῆναι,
ἡμῶν τὸ κατάκριμα
κατακρίνων τῷ πάθει cου;
ὅθεν αἴνεcιν,
μεγαλοcύνην καὶ δόξαν
ἀναπέμποντεc
τῇ ἐξουcίᾳ cου, λόγε,
cυμφώνωc προcφέρομεν.

γ'. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 357).

Ἡ πόρνη ἐν κλαυθμῷ
ἀνεβόα, οἰκτίρμον,
ἐκμάccουcα θερμῶc
τοὺc ἀχράντουc cου πόδαc
θριξὶ τῆc κεφαλῆc αὐτῆc
καὶ ἐκ βάθουc cτενάζουcα·
μὴ ἀπώcῃ με,
μηδὲ βδελύξῃ, θεέ μου,
ἀλλὰ δέξαι με
μετανοοῦcαν καὶ cῶcον
ὡc μόνοc φιλάνθρωποc.

δ'. Προcόμοια (Τριῴδ. cελ. 408).

Cινδόνι καθαρᾷ
καὶ ἀρώμαcι θείοιc
τὸ cῶμα τὸ cεπτὸν
ἐξαιτήcαc Πιλάτῳ
μυρίζει τε καὶ τίθηcιν
Ἰωcὴφ καινῷ μνήματι·
ὅθεν ὄρθριαι
αἱ μυροφόροι γυναῖκεc
ἀνεβόηcαν·
δεῖξον ἡμῖν, ὡc προεῖπαc,
Χριcτὲ, τὴν ἀνάcταcιν.

Ἐξέcτηcαν χοροὶ
τῶν ἀγγέλων ὁρῶντεc
τὸν ἐν τοῖc τοῦ πατρὸc
καθεζόμενον κόλποιc,
πῶc τάφῳ κατατίθεται
ὡc νεκρὸc ὁ ἀθάνατοc·
ὃν τὰ τάγματα
τὰ τῶν ἀγγέλων κυκλοῦcι
καὶ δοξάζουcι
cὺν τοῖc νεκροῖc ἐν τῷ ᾅδῃ
ὡc κτίcτην καὶ κύριον.

ε'. Προcόμ. εἰc τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριcτοῦ (Φεβρ. 2).

Χορὸc ἀγγελικὸc
ἐκπληττέcθω τὸ θαῦμα,
βροτοὶ δὲ ταῖc φωναῖc
ἀνακράξωμεν ὕμνον,
ὁρῶντεc τὴν ἄφατον
τοῦ θεοῦ cυγκατάβαcιν·
ὃν γὰρ τρέμουcι
τῶν οὐρανῶν αἱ δυνάμειc,
γηραλέαι νῦν
ἐναγκαλίζονται χεῖρεc
τὸν μόνον φιλάνθρωπον.

Ὁ ὢν cὺν τῷ πατρὶ
ἐπὶ θρόνου ἁγίου

---

18 πανύμνητον D

ἐλθὼν ἐπὶ τῆς γῆς
ἐκ παρθένου ἐτέχθη
καὶ βρέφος ἐγένετο
χρόνοις ὢν ἀπερίγραπτος·
ὃν δεξάμενος
ὁ Cυμεὼν ἐν ἀγκάλαις
χαίρων ἔλεγε·
νῦν ἀπολύεις, οἰκτίρμον,
εὐφράνας τὸν δοῦλόν cου.

ς'. Προσόμ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ὁ μέγας στρατηγὸς
τῶν ἀΰλων ταγμάτων
εἰς πόλιν Ναζαρὲτ
ἐπιστὰς βασιλέα
μηνύει σοι, ἄχραντε,
τῶν αἰώνων καὶ κύριον,
χαῖρε, λέγων σοι,
εὐλογημένη Μαρία,
ἀκατάληπτον
καὶ ἀνερμήνευτον θαῦμα
βροτῶν ἡ ἀνάκλησις.

ζ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Ἀνέτειλεν, ἰδού, | τὸ τῆς χάριτος ἔαρ·
ἐπέλαμψε Χριστοῦ | ἡ ἀνάστασις πᾶσι,
καὶ ταύτῃ συνεκλάμπει νῦν
Γεωργίου τοῦ μάρτυρος
ἡ πανέορτος | καὶ φωτοφόρος ἡμέρα·
δεῦτε ἅπαντες
λαμπροφοροῦντες ἐνθέως
φαιδρῶς ἑορτάσωμεν.

η'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Νικολάου (Δεκ. 6).

Ἀστράπτεις ἐν τῇ γῇ
τῶν θαυμάτων ἀκτῖσι,
Νικόλαε σοφὲ,
καὶ κινεῖς πᾶσαν γλῶσσαν
εἰς δόξαν τε καὶ αἶνεσιν
τοῦ ἐν γῇ σε δοξάσαντος·
ὃν ἱκέτευε | πάσης ἀνάγκης ῥυσθῆναι
τοὺς τὴν μνήμην σου
πίστει καὶ πόθῳ τιμῶντας,
πατέρων ἐκλόγιον.

II

Αὐτόμελον (Ὀκτ. σελ. 57).
ἦχος γ'.

Τὴν ὡραιότητα
τῆς παρθενίας σου
καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον
τὸ τῆς ἁγνείας σου
ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς
ἐβόα σοι, θεοτόκε·
ποῖόν σοι ἐγκώμιον
προσαγάγω ἐπάξιον;
τί δὲ ὀνομάσω σε;
ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι.
διὸ ὡς προσετάγην βοῶ σοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

Προσόμοια ἀναστάσιμα (ibid.)

Τὸ ἀναλλοίωτον
τὸ τῆς θεότητος
καὶ τὸ ἑκούσιον
πάθος σου, κύριε,
εἰς ἑαυτὸν καταπλαγεὶς
ὁ Ἅιδης ἐπωδύρετο·
τρέμω τὴν τοῦ σώματος
μὴ φθαρεῖσαν ὑπόστασιν·
βλέπω τὸν ἀόρατον
μυστικῶς πολεμοῦντά με·
διὸ καὶ οὓς κατέχω κραυγάζουσι·
δόξα, Χριστὲ, τῇ ἀναστάσει σου.

II. cod. D tertiam stropham primae praeponit, alteram hoc loco omittit, sed simillimam carmini quod antecedit inseruit — 5 ὀνομάσαι D — 6 alii κραυγάζω σοι legisse videntur

Τὸ ἀκατάληπτον
τὸ τῆς cταυρώcεως
καὶ ἀνερμήνευτον
τὸ τῆς ἐγέρcεως
θεολογοῦμεν οἱ πιστοὶ
ἀπόρρητον μυστήριον·
cήμερον γὰρ θάνατος
καὶ ὁ Ἅϊδης ἐκύλευται,
γένος δὲ ἀνθρώπινον
ἀφθαρcίαν ἐνδέδυται·
διὸ καὶ εὐχαρίcτως κραυγάζομεν·
δόξα, Χριcτὲ, τῇ ἀναcτάcει cου.

β′. Προcόμ. εἰc τὸν Εὐαγγελιcμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Cήμερον ἅπαcα | κτίcις ἀγάλλεται,
ὅτι τὸ χαῖρέ cοι
φωνεῖ ἀρχάγγελοc·
εὐλογημένη cὺ cεμνὴ
καὶ ἄχραντε πανάμωμε·
cήμερον τοῦ ὄφεως
ἀμαυροῦται τὸ φρύαγμα·
ἀρᾶc [γὰρ] διαλέλυται
τοῦ προπάτορος cύνδεcμος·
διὸ καὶ κατὰ πάντα βοῶμέν cοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

γ′. Προcόμ. εἰc τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἐπιφανέντος cου
ἐν Ἰορδάνῃ, cωτὴρ,
καὶ βαπτιcθέντος cου
ὑπὸ προδρόμου, Χριcτὲ,
ἡγαπημένος . . . . .
υἱὸc ἐμαρτυρήθηc·
ὅθεν καὶ cυνάναρχοc
τῷ πατρὶ πεφανέρωcαι,
πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
ἐπὶ cὲ κατεγίνετο,
ἐν ᾧ καὶ φωτιcθέντεc βοῶμεν·
δόξα θεῷ τῷ ἐν τριάδι.

δ′. Προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Τὸν cυμπαθέcτατον
κυρίου μάρτυρα
ἐκδυcωποῦμέν cε
πιcτῶc, Δημήτριε,
ῥῦcαι ἡμᾶc παντοδαπῶν
κινδύνων ἐπερχομένων·
ἴαcαι ψυχῶν ἡμῶν
καὶ cωμάτων τὰ τραύματα·
θραῦcον τὰ φρυάγματα
τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, ἅγιε·
εἰρήνευcον ἡμῶν τὴν ζωήν,
ὅπωc ἀεί cε δοξάζωμεν.

Θεοτοκίον.

Θεομακάριcτε
μῆτερ ἀνύμφευτε,
τὴν ἀcθενοῦcάν μου
ψυχὴν θεράπευcον,
ὅτι cυνέχομαι πολλοῖc
ἐν πταίcμαcι, θεοτόκε·
ὅθεν καὶ κραυγάζω cοι
cτεναγμῷ τῆς καρδίας μου·
δέξαι με, πανάχραντε,
τὸν πολλὰ ἁμαρτήcαντα,
ἵνα ἐν παρρηcίᾳ κραυγάζω cοι·
χαῖρε ἡ κεχαριτωμένη.

III

Αὐτόμελον.

ἦχοc γ′.

Θείαc πίcτεωc | ὁμολογίᾳ
ἄλλον Παῦλόν cε | ἡ ἐκκληcία
Ζηλωτὴν ἐν ἱερεῦcιν ἀνέδειξε·
cυνεκβοᾷ cοι καὶ Ἄβελ πρὸc κύριον
καὶ Ζαχαρίου τὸ αἷμα τὸ δίκαιον·
πάτερ ὅcιε, Χριcτὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήcαcθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεοc.

---

17 τὸ ἀπόρρητον omisso μυστήριον D — 20 διὸ εὐχαριcτοῦντεc βοῶμεν D — 21 τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου D — β′ 5 γάρ rectius omittas, quod idem valet, si quid aliud in his carminibus uncinis inclusimus — γ′ 3 τοῦ πατρός post ἡγαπημένος intercidisse videtur.

β'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Ἀθανασίου (Μαΐ. 2).

Θείοις δόγμασιν | ὀρθοδοξίας,
πάτερ, ὥπλισας | τὴν ἐκκλησίαν·
[ταῖς] διδαχαῖς σου τὰς αἱρέσεις ἐξέτεμες·
τῆς εὐσεβείας τὸν δρόμον τετέλεκας
καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν πίστιν τετήρηκας·
λοιπὸν ἀπόκειταί σοι, παναοίδιμε,
ὁ δίκαιος τῶν πόνων [σου] στέφανος.

γ'. Προσομ. εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Πόθῳ ζέοντι | τῷ τοῦ δεσπότου
πυρπολούμενος | ἀνδρειοφρόνως
τὰ τῆς πλάνης ταμιεῖα κατέβαλες
καὶ ἐν σταδίῳ Χριστὸν ὡμολόγησας,
τροπαιοφόρε παμμάκαρ Γεώργιε,
μάρτυς ἔνδοξε, Χριστὸν τὸν θεὸν ἱκέτευε
δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

IV

Αὐτόμελον.
ἦχος δ'.

Ταχὺ προκατάλαβε,
πρὶν δουλωθῆναι ἡμᾶς
ἐχθροῖς βλασφημοῦσί σε
καὶ ἀπειλοῦσιν ἡμῖν,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·
ἄνελε τῷ σταυρῷ σου
τοὺς ἡμᾶς πολεμοῦντας,
γνώτωσαν, πῶς ἰσχύει
ὀρθοδόξων ἡ πίστις
πρεσβείαις τῆς θεοτόκου,
μόνε φιλάνθρωπε.

β'. Προσόμ. εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Τὰ ῥεῖθρα ἡγίασας
τὰ Ἰορδάνεια,
τὸ κράτος συνέτριψας
τῆς ἁμαρτίας . .,
Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν·
ὑπέκλινας τῇ παλάμῃ
σεαυτὸν τοῦ προδρόμου,
[καὶ] ἔσωσας ἐκ τῆς πλάνης
τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος·
διό σε ἱκετεύομεν,
σῶσον τὸν κόσμον σου.

γ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Σπυρίδωνος (Δεκ. 12).

Τοῖς λόγοις ἐκόσμησας
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ,
τοῖς ἔργοις ἐτίμησας
τὸ κατ' εἰκόνα θεοῦ,
Σπυρίδων μακάριε·
ἔλαμψας ἐν τῷ κόσμῳ
τῇ ἐν σοὶ σωφροσύνῃ,
χάριτας ἰαμάτων
ἀπαστράπτων τοῖς πᾶσι·
διὸ καὶ ἑορτάζομεν
πίστει τὴν μνήμην σου.

δ'. Προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου (Ὀκτ. 26).

Ἡ μνήμη σου, ἔνδοξε
μάρτυς Δημήτριε,
ἐφαίδρυνε σήμερον
τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ
καὶ πάντας συνήγαγεν,
ἄσμασιν ἐπαξίως
εὐφημεῖν σε, θεόφρον,
ὡς ὄντως στρατιώτην
καὶ ἐχθρῶν καθαιρέτην·

III. β' v. 6 aut corruptus est aut aliud exemplar sequitur — III. γ' v. 3 ταμιεῖα nos: ταμεῖα Barth. — IV. β' 2 fort. τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν

διὸ ταῖc ἱκεcίαιc ταῖc ςαῖc
ῥῦcαι ἡμᾶc πειρacμῶν.

Ἀθλήcεωc καύχημα,
μάρτυc Δημήτριε,
Χριcτὸν ἐνδυcάμενοc
κατεπολέμηcαc
ἐχθρὸν τὸν ἀνίcχυρον·
πλάνην γὰρ τῶν ἀνόμων
ἐν αὐτῷ καταργήcαc
γέγονας τοῖc ἐν πίcτει
εὐcεβείαc ἀλείπτηc·
διό cου καὶ τὴν μνήμην cεπτῶc
πανηγυρίζομεν.

Θεοτοκίον.

Ἐλπὶc ἀκαταίcχυντε
τῶν πεποιθότων εἰc cέ,
ἡ μόνη κυήcαcα
ὑπερφυῶc ἐν cαρκὶ
Χριcτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν·
τοῦτον cὺν τοῖc ἁγίοιc,
ἀποcτόλοιc δυcώπει,
δοῦναι τῇ οἰκουμένῃ
ἱλαcμὸν καὶ εἰρήνην
καὶ πᾶcιν ἡμῖν πρὸ τέλουc
βίου διόρθωcιν.

ε'. Προcόμ. εἰc τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῴδ. cελ. 357).

Ἰούδαc ὁ δόλιοc
φιλαργυρίαc ἐρῶν
προδοῦναί cε, κύριε,
τὸν θηcαυρὸν τῆc ζωῆc
δολίωc ἐμελέτηcεν·
ὅθεν καὶ παροινήcαc
τρέχει πρὸc Ἰουδαίουc,
λέγει τοῖc παρανόμοιc·
τί μοι θέλετε δοῦναι,
κἀγὼ παραδώcω ὑμῖν
εἰc τὸ cταυρῶcαι αὐτόν;

V

Αὐτόμελον
κοντάκιον εἰc τὴν ὕψωcιν τοῦ cταυροῦ (Cεπτ. 14)
ἦχοc δ'.

Ὁ ὑψωθεὶc ἐν τῷ cταυρῷ ἑκουcίωc,
τῇ ἐπωνύμῳ cου καινῇ πολιτείᾳ
τοὺc οἰκτιρμούc cου δώρηcαι, Χριcτὲ ὁ θεόc·
εὔφρανον [ἐν τῇ] δυνάμει cου
τοὺc πιcτοὺc βαcιλεῖc ἡμῶν,
νίκαc χορηγῶν αὐτοῖc
κατὰ τῶν πολεμίων·
τὴν cυμμαχίαν ἔχοιεν τὴν cήν,
ὅπλον εἰρήνηc, ἀήττητον τρόπαιον.

Καθίcματα
β'. Προcόμοιον (Τριῴδ. cελ. 351).

Τὸν νυμφίον ἀδελφοί, ἀγαπήcωμεν,
τὰc λαμπάδαc ἑαυτῶν εὐτρεπίcωμεν,
ἐν ἀρεταῖc ἐκλάμποντεc καὶ πίcτει
ἵνα ὡc αἱ φρόνιμοι [ὀρθῇ,
τοῦ κυρίου παρθένοι
ἕτοιμοι εἰcέλθωμεν
cὺν αὐτῷ εἰc τοὺc γάμουc·
ὁ γὰρ νυμφίοc δῶρον ὡc θεὸc
πᾶcι παρέχει | τὸν ἄφθαρτον cτέφανον.

γ'. Προcόμ. εἰc Μιχαὴλ (Νοεμ. 8).

Τῶν ἀcωμάτων λειτουργῶν ἀρχιcτράτηγε,
ὁ κατ' ἐνώπιον θεοῦ παριcτάμενοc,
καὶ ταῖc ἐκεῖθεν λάμψεcι λαμπόμενοc [φαίδρυνον, ἁγίαcον
τοὺc πιcτῶc cε ὑμνοῦνταc,
πάcηc ἀπολύτρυcαι
τοῦ ἐχθροῦ τυραννίδοc,
καὶ εἰρηναίαν αἴτηcαι ζωὴν
τοῖc βαcιλεῦcι | καὶ πᾶcι τοῖc πέραcι.

Τὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ πολυόμματα,
τῶν ἀρχαγγέλων λειτουργῶν τὰ στρατεύματα
σὺν ἐξουσίαις θρόνοι, κυριότητες,
ἄγγελοι, δυνάμεις τε
καὶ ἀρχαὶ δυσωποῦσι
σὲ τὸν ποιητὴν ἡμῶν
καὶ θεὸν καὶ δεσπότην·
μὴ ὑπερίδῃς δέησιν λαοῦ
ἡμαρτηκότος, | Χριστὲ πολυέλεε.

VI

Αὐτόμελον (Ὀκτ. σελ. 76)
ἦχος δ΄.

Κατεπλάγη Ἰωσὴφ,
τὸ ὑπὲρ φύσιν θεωρῶν,
καὶ ἐλάμβανεν εἰς νοῦν
τὸν ἐπὶ πόκον ὑετὸν
ἐν τῇ ἀσπόρῳ συλλήψει σου, | θεοτόκε,
βάτον ἐν πυρὶ | ἀκατάφλεκτον,
ῥάβδον Ἀαρὼν | τὴν βλαστήσασαν·
καὶ μαρτυρῶν ὁ μνήστωρ σου | καὶ φύλαξ
τοῖς ἱερεῦσιν ἐκραύγαζε·
παρθένος τίκτει | καὶ μετὰ τόκον
πάλιν μένει παρθένος.

Προσόμοια (ibid.)

Ἑκουσίᾳ σου βουλῇ
σταυρὸν ὑπέμεινας, σωτήρ,
καὶ ἐν μνήματι καινῷ
ἄνθρωποι ἔθεντο θνητοὶ
τὸν διὰ λόγου τὰ πέρατα συστησάμενον·
ὅθεν δεσμευθεὶς | ὁ ἀλλότριος
θάνατος δεινῶς | ἐσκυλεύετο
καὶ οἱ ἐν ᾅδου ἅπαντες | ἐκραύγαζον
τῇ ζωηφόρῳ ἐγέρσει σου·
Χριστὸς ἀνέστη | ὁ ζωοδότης
μένων εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐκ τῶν ἄνω κατελθὼν
τῶν ὑψωμάτων Γαβριὴλ
καὶ τῇ πέτρᾳ προσελθὼν,
ἔνθα ἡ πέτρα τῆς ζωῆς,
λευχειμονῶν ἀνεκραύγαζε | ταῖς κλαιούσαις·
παύσασθε ὑμεῖς | τῆς θρηνώδους κραυγῆς
ἔχουσαι ἀεὶ | τὸ εὐσυμπάθητον·
ὃν γὰρ ζητεῖτε κλαίουσαι, | θαρσεῖτε,
ὡς ἀληθῶς ἐξεγήγερται·
διὸ βοᾶτε | τοῖς ἀποστόλοις,
ὅτι ἀνέστη ὁ κύριος.

β΄. Προσόμ. εἰς τὴν τῶν Βαΐων κυριακὴν (Τριῴδ. σελ. 336).

Μετὰ κλάδων νοητῶς
κεκαθαρμένοι τὰς ψυχὰς
ὡς οἱ παῖδες τὸν Χριστὸν
ἀνευφημήσωμεν πιστῶς,
μεγαλοφώνως κραυγάζοντες | τῷ δεσπότῃ·
εὐλογημένος εἶ σωτὴρ | ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐλθὼν
τοῦ σῶσαι τὸν Ἀδὰμ, | ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀρᾶς
πνευματικῶς γενόμενος, | φιλάνθρωπε,
νέος Ἀδὰμ ὡς ηὐδόκησας·
ὁ πάντα, λόγε, | πρὸς τὸ συμφέρον οἰκονομήσας, δόξα σοι.

Ἐπὶ φίλῳ σου, Χριστὲ,
δάκρυα ῥαίνεις μυστικῶς,
καὶ ἐγείρεις ἐκ νεκρῶν
Λάζαρον κείμενον θνητὸν,

VI. v. 12 ᾄδῃ Oct. — 18 θρηνώδους στοργῆς D — fort.: τὸ συμπάθητον — 23 θαρσεῖτε. ἐγηγερμένον προσκυνήσετε, χαρὰν λαβοῦσαι θαρσεῖτε πᾶσαι· θάρσει γοῦν καὶ ἡ Εὔα D — β΄ 4 σωτὴρ rectius eiicias.

ἐν ᾧ cυμπάθειαν ἔδειξας | φιλανθρώπως·
μαθόντα δὲ τὴν cὴν | παρουcίαν, cωτήρ,
τὰ πλήθη τῶν βρεφῶν | ἐξῆλθον cήμερον,
ἐν ταῖc χερcὶ κατέχοντα | βαΐα,
τὸ Ὡcαννά coι κραυγάζοντα·
εὐλογημένος εἶ, ὅτι τὸν κόcμον
εἰc τὸ cῶcαι ἐλήλυθαc.

γ'. Προcόμ. εἰc τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἰορδάνη ποταμὲ, | τί ἐθαμβήθηc θεωρῶν;
τὸν ἀθεώρητον γυμνὸν,
εἶδον καὶ ἔφριξα, φηcί·
καὶ πῶc γὰρ τοῦτον οὐκ ἔμελλον | φρίξαι καὶ δῦναι;
οἱ ἄγγελοι αὐτὸν | ὁρῶντεc ἔφριξαν·
ἐξέcτη οὐρανὸc | καὶ γῆ ἐτρόμαξε,
καὶ cυνεcτάλη θάλαcca | καὶ πάντα τὰ ὁρατὰ καὶ ἀόρατα·
Χριcτὸc ἐφάνη | ἐν Ἰορδάνῃ,
ἁγιάcαι τὰ ὕδατα.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον (Τριῴδ. cελ. 281)
ἦχοc πλ. δ'.

Τὸ προcταχθὲν μυcτικῶc
λαβὼν ἐν γνώcει,
ἐν τῇ cκηνῇ τοῦ Ἰωcὴφ
cπουδῇ ἐπέcτη
ὁ ἀcώματοc, λέγων
τῇ ἀπειρογάμῳ·
ὁ κλίνας τῇ καταβάcει
τοὺc οὐρανοὺc
χωρεῖται ἀναλλοιώτωc
ὅλοc ἐν coί·
ὃν καὶ βέπων ἐν μήτρᾳ cου
λαβόντα δούλου μορφὴν,
ἐξίcταμαι κραυγάζειν coι·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Καθίcματα

β'. Προcομ. εἰc τὴν τῶν Βαΐων κυριακήν (Τριῴδ. cελ. 331).

Ὁ ἐπὶ θρόνου Χερουβὶμ
καὶ ἐπὶ πώλου
ἐπικαθίcαc δι' ἡμᾶc
καὶ πρὸc τὸ πάθοc
τὸ ἑκούcιον φθάcαc
cήμερον ἀκούει
τῶν παίδων ἀναβοώντων
τὸ Ὡcαννά,
τῶν ὄχλων ἀναφωνούντων,
υἱὲ Δαυῒδ,
cπεῦcον cῶcαι οὓc ἔπλαcαc,
εὐλογημένε Ἰηcοῦ·
εἰc τοῦτο γὰρ ἐλήλυθαc,
ὅπωc γνῶμεν τὴν δόξαν cου.

γ'. Προcόμ. εἰc τὰ Γενέθλια τῆc θεοτόκου (Cεπτ. 8).

Ἀγαλλιάcθω οὐρανὸc,
γῆ εὐφραινέcθω·
ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ οὐρανὸc
ἐν γῇ ἐτέχθη,
ἡ θεόνυμφοc αὕτη
ἐξ ἐπαγγελίαc·
ἡ cτεῖρα βρέφοc θηλάζει
τὴν Μαριὰμ,
καὶ χαίρει ἐπὶ τῷ τόκῳ | Ἰωακεὶμ,
ῥάβδοc, λέγων, ἐτέχθη μοι,
ἐξ ἧc τὸ ἄνθοc Χριcτὸc
ἐβλάcτηcεν ἐκ ῥίζηc Δαυῒδ·
ὄντωc θαῦμα παράδοξον!

VI. γ'. v. 3 φρίξαι δοῦναι J — 4 ἰδόντες J — 7 τὰ ἀόρατα J — 7 Χριστὸς γὰρ ἦλθεν J — VII. v. 1 τὰ προσταχθέντα auctores τῶν προσομοίων legisse videntur

VIII

Αὐτόμελον (Τριῳδ. σελ. 32)
ἦχος πλ. δ'.

Τὴν σοφίαν καὶ λόγον | ἐν σῇ γαστρὶ
συλλαβοῦσα ἀφράστως, | μήτηρ θεοῦ,
τῷ κόσμῳ ἐκύησας
τὸν τὸν κόσμον κατέχοντα,
καὶ ἐν ἀγκάλαις ἔσχες
τὸν πάντα συνέχοντα,
τὸν τροφοδότην πάντων
καὶ πλάστην καὶ κύριον·
ὅθεν δυσωπῶ σε, | παναγία παρθένε,
καὶ πίστει δοξάζω σε
τοῦ ῥυσθῆναι πταισμάτων με,
ὅταν μέλλω παρίστασθαι
πρὸ προσώπου τοῦ κτίστου μου.
δέσποινα παρθένε ἁγνή,
τὴν σὴν βοήθειαν τότε μοι δώρησαι·
καὶ γὰρ δύνασαι, | ὅσα θέλεις, πανάμωμε.

β'. Προσομ. εἰς τὴν μεγάλην Δευτέραν
(Τριῳδ. σελ. 344).

Τῶν παθῶν τοῦ κυρίου | τὰς ἀπαρχὰς
ἡ παροῦσα ἡμέρα | λαμπροφορεῖ·
δεῦτε οὖν, φιλέορτοι,
ὑπαντήσωμεν ᾄσμασιν·
ὁ γὰρ κτίστης ἔρχεται
σταυρὸν καταδέξασθαι,
ἑτασμοὺς καὶ μάστιγας,
Πιλάτῳ κρινόμενος·
ὅθεν καὶ ἐκ δούλου
ῥαπισθεὶς ἐπὶ κόρρης
πάντα προσίεται,
ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον·
διὰ τοῦτο βοήσωμεν·
φιλάνθρωπε Χριστὲ ὁ θεὸς
τῶν πταισμάτων δώρησαι τὴν ἄφεσιν
τοῖς προσκυνοῦσιν ἐν πίστει
τὰ ἄχραντα πάθη σου.

γ'. Προσομ. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην
(Σεπτ. 26).

Σὺ υἱὸς ἐπεκλήθης | θείας βροντῆς,
ὡς τὰ ὦτα κωφεύσας | τῶν δυσσεβῶν,
καὶ σάλπιγγος ἧδιον
διηχήσας, ὦ πάνσοφε,
εἰς εὐθείας καρδίας
τοῦ λόγου τὴν σάρκωσιν·
καὶ ὡς γνήσιος φίλος
τῷ στήθει ἀνέπεσας·
ὅθεν ἐξαντλήσας | τὸ τῆς γνώσεως βάθος
τοῖς πᾶσιν ἐκήρυξας
τοῦ πατρὸς τὸν συνάναρχον,
Ἰωάννη ἀπόστολε·
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι
τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Τὸν βυθὸν τῆς ἀλείας | καταλιπὼν
τοῦ σταυροῦ τῷ καλάμῳ | πάντα σατὰ ἔθνη ἐζώγρησας [φῶς
ὡς ἰχθύας πανεύφημε·
καὶ γὰρ, καθώς σοι ἔφη
Χριστὸς, ἀναδέδειξαι
ἁλιεὺς ἀνθρώπων,
ζωγρῶν πρὸς εὐσέβειαν·
ὅθεν κατασπείρας
θεοῦ λόγου τὴν γνῶσιν
τὴν Πάτμον καὶ [τὴν] Ἔφεσον
ἐκαρπώσω τοῖς λόγοις σου,
θεολόγε ἀπόστολε·
πρέβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι
τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

VIII. v. 2 ἀφλέκτως Hirm. — 4 alii ἐν omisisse videntur — 7 καὶ πίστει δοξάζω σε aut τοῦ ῥυσθῆναι πταισμάτων με alii non legisse videntur — 10 alios τότε σὴν βοήθειαν μοι δώρησαι legisse suspicor — 11 alios aliis in strophis modulos melodi secuti sunt — γ' 3 ἥδιον nos: ἡδύτερον vulgo

δ'. Προσόμ. εἰς τὸν ἀπόστολον Ἰωάννην (Σεπτ. 26. Μαϊ. 8).

Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει | τοῦ Ἰησοῦ,
παρρησίας τυγχάνων | ὡς μαθητὴς
ἠρώτησας, τίς ἐστιν
ὁ προδότης σου, κύριε,
καὶ ὡς ἠγαπημένῳ
ὑπάρχοντι, ἔνδοξε,
διὰ τοῦ ἄρτου «οὗτος»
σαφῶς ὑπεδείχθη σοι·
ὅθεν καὶ ὡς μύστης
γεγονὼς τῶν ἀρρήτων,
τοῦ λόγου τὴν σάρκωσιν
ἐκδιδάσκεις τὰ πέρατα,
θεολόγε ἀπόστολε·
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
τῶν πταισμάτων ἄφεσιν δωρήσασθαι
τοῖς ἑορτάζουσι πόθῳ
τὴν ἁγίαν μνήμην σου.

Θεοτοκίον

Παναγία παρθένε, | μήτηρ θεοῦ,
τῆς ψυχῆς μου τὰ πάθη | τὰ χαλεπὰ
θεράπευσον, δέομαι,
καὶ συγγνώμην παράσχου μοι
τῶν ἐμῶν πταισμάτων, | ἀφρόνως ὧν
τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, [ἔπραξα,
μολύνας ὁ ἄθλιος·
οἴμοι! τί ποιήσω | ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ
ἡνίκα οἱ ἄγγελοι
τὴν ψυχήν μου χωρίζουσιν
[ἐκ] τοῦ ἀθλίου μου σώματος;
τότε, δέσποινα, βοήθειά μοι
γενοῦ καὶ προστάτις θερμότατος·
σὲ γὰρ ἔχω ἐλπίδα ὁ δοῦλός σου.

ΣΤΙΧΗΡΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΑ.

I

Αὐτόμελον μαρτυρικόν (Τριῴδ. σελ. 157).
ἦχος α'.

Πανεύφημοι μάρτυρες, ὑμᾶς
οὐχ ἡ γῆ κατέκρυψεν,
ἀλλ' οὐρανὸς ὑπεδέξατο·
ἠνοίγησαν ὑμῖν
παραδείσου πύλαι,
καὶ ἐντὸς γενόμενοι
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἀπολαύετε·
Χριστῷ πρεσβεύσατε
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Στιχηρὰ προσόμ. εἰς μνήμην τῶν μαρτύρων τῶν ἐν Νικοπόλει (Ἰουλ. 10).

Πανεύφημοι μάρτυρες, ὑμεῖς
λίθοις συντριβόμενοι
Χριστὸν τὴν πέτραν τὴν ἄρρηκτον
οὐκ ἐξηρνήσασθε,
ἀλλὰ νικηφόροι
χάριτι γενόμενοι
ἀγγέλων τοῖς χοροῖς συναγάλλεσθε·
μεθ' ὧν πρεσβεύσατε,
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Καλλίνικοι μάρτυρες, φρουραῖς
ἅμα συγκλειόμενοι
ὡς ἐντολῶν θείων φύλακες
καὶ ἐκτηκόμενοι
δίψει, οὐρανόθεν
δρόσον ἐκομίσασθε,
ὑμᾶς πνευματικῶς ἀναψύχουσαν·
διὸ πρεσβεύσατε

VIII. δ' v. 3 ἠρώτησας πυθόμενος τίς G — 4 ἠγαπημένῳ λίαν G — 6 τῶν ἀρρήτων γενόμενος G — 7 τοῖς πέρασι G — 12 theotokion om. G — προστάτις θερμότατος modorum necessitate excusatur

I. β' v. 7 ἐντολαῖς θεοφύλακες F — 8 δίψη F

δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Ἀήττητοι μάρτυρες, ζωὴν
ἀληθῆ ποθήσαντες
καὶ εἰς ἀεὶ διαμένουσαν,
θάνατον ἄδικον
παρανόμῳ ψήφῳ
χαίροντες ὑπέστητε,
καὶ νῦν μετὰ μαρτύρων εὐφραίνεσθε,
μεθ' ὧν πρεσβεύσατε
δωρηθῆναι ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν
τὴν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Θεοτοκίον.

Συνέχομαι πάντοθεν δεινοῖς,
καὶ ποῦ φύγω, δέσποινα,
ὁ δυστυχὴς καὶ πανάθλιος;
εἰ μὴ πρὸς σέ, ἁγνή,
καταφεύγω μόνην
τὴν ἐμὴν βοήθειαν,
ἐλπὶς ἀπηλπισμένων, θεόνυμφε·
καὶ μὴ παρίδῃς με
τὸν ἀνάξιον οἰκέτην σου,
θλιβομένων | ἑτοίμη βοήθεια.

Σταυροθεοτοκίον.

Ῥομφαία διῆλθεν, ὦ υἱέ,
ἡ παρθένος ἔλεγεν,
ἐπὶ τοῦ ξύλου ὡς ἔβλεψε
Χριστὸν κρεμάμενον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν
καὶ σπαράττει, δέσποτα,
ὡς πάλαι Συμεών μοι προέφησεν·
ἀλλὰ ἀνάστηθι
καὶ συνδόξασον, ἀθάνατε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέο-
[μαι.

II

Θεοτοκίον αὐτόμελον (Νοεμ. 6)
ἦχος α'.

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
τὸ ἀγαλλίαμα,
τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων
κραταιὰ προστασία,
ἄχραντε παρθένε, | σῶσον ἡμᾶς
τοὺς εἰς σὲ καταφεύγοντας·
ὅτι ἐν σοὶ τὰς ἐλπίδας μετὰ θεὸν,
θεοτόκε, ἀνεθέμεθα.

β'. Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τοὺς ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Σεπτ. 6).

Τῶν οὐρανίων ταγμάτων
ὡς προεξάρχοντα,
καὶ τῶν ἐν γῇ ἀνθρώπων
ἰσχυρόν σε προστάτην,
φύλακα καὶ ῥύστην | ὑμνοῦμεν πιστῶς,
Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγε,
καθικετεύοντες πάσης φθοροποιοῦ
ἀλγηδόνος ἡμᾶς ῥύσασθαι.

Ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω
θείων δυνάμεων
σήμερον συγκαλεῖται
τῶν βροτῶν τὰς χορείας,
μίαν σὺν ἀγγέλοις | φαιδρὰν ἑορτὴν
συγκροτῆσαι συνάξεως
αὐτῶν τῆς θείας καὶ ἅμα ὕμνον θεῷ
ἀναμέλψαι τὸν τρισάγιον.

Ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν θείων
ἡμᾶς πτερύγων σου
προσπεφευγότας πίστει,
Μιχαὴλ θεῖε νόε,
φύλαττε καὶ σκέπε | ἐν βίῳ παντὶ
καὶ ἐν ὥρᾳ, ἀρχάγγελε,

---

14 μεθ' ὧν] καὶ νῦν F — 16 theotokion et staurotheotokion om. F

τῇ τοῦ θανάτου cὺ πάρεco βοηθὸc
ἡμῖν πᾶcιν εὐμενέcτατοc.

γ΄. προcόμ. εἰc τὸν ἀπόcτολον Ἰωάννην (Ματ. 8).

Ὁ θεατὴc τῶν ἀρρήτων | ἀποκαλύψεων
καὶ ἑρμηνεὺc τῶν ἄνω
τοῦ θεοῦ μυcτηρίων,
ὁ παῖc τοῦ Ζεβεδαίου,
γράψαc ἡμῖν
τὸ Χριcτοῦ εὐαγγέλιον,
θεολογεῖν τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν
καὶ τὸ πνεῦμα ἐξεπαίδευcεν.

Ἡ θεοκίνητοc λύρα
τῶν οὐρανίων ᾠδῶν,
ὁ μυcτογράφοc οὗτοc,
τὸ θεόπνευcτον cτόμα
τὸ ᾄcμα τῶν ᾀcμάτων
ᾄδει τερπνῶc,
τὰ μὲν χείλη κινῶν ὡc νευράc,
ὥcπερ δὲ πλῆκτρον τὴν γλῶτταν
ἀνακινῶν,
καὶ πρεcβεύει τοῦ cωθῆναι ἡμᾶc.

Τῇ βροντοφώνῳ cου γλώττῃ
ἀναφθεγγόμενοc
τῆc τοῦ θεοῦ cοφίαc | τὸν ἀπόκρυφον
λόγον,
θεῷ ἠγαπημένε, | κράζειc ἀεί,
ἀναπτύccων τὰ χείλη πυκνῶc,
τὸ «ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγοc» καὶ δαδουχεῖc
πάντα ἄνθρωπον πρὸc γνῶcιν
θεοῦ.

III

Cτιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχοc α΄.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc!
ἡ πηγὴ τῆc ζωῆc | ἐν μνημείῳ τίθεται
καὶ κλίμαξ πρὸc οὐρανὸν
ὁ τάφοc γίνεται,
εὐφραίνου Γεθcημανῆ,
τῆc θεοτόκου τὸ ἅγιον τέμενοc·
βοήcωμεν οἱ πιcτοὶ,
τὸν Γαβριὴλ κεκτημένοι ταξίαρχον·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ cοῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ cοῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Βαβαὶ τῶν cῶν μυcτηρίων ἁγνή!
τοῦ ὑψίcτου θρόνοc
ἀνεδείχθηc, δέcποινα,
καὶ γῆθεν πρὸc οὐρανὸν
μετέcτηc cήμερον·
ἡ δόξα cου εὐπρεπὴc
θεοφεγγέcιν ἐκλάμπουcα χάριcι.
παρθένοι cὺν τῇ μητρὶ
τοῦ βαcιλέωc πρὸc ὕψοc ἐπάρθητε·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ cοῦ ὁ κύριοc,
ὁ παρέχων τῷ κόcμῳ
διὰ cοῦ τὸ μέγα ἔλεοc.

Τὴν cὴν δοξάζουcι κοίμηcιν
ἐξουcίαι, θρόνοι, | ἀρχαὶ, κυριότητεc,
δυνάμειc καὶ χερουβὶμ
καὶ τὰ φρικτὰ cεραφίμ·
ἀγάλλονται γηγενεῖc
ἐπὶ τῇ θείᾳ cου δόξῃ κοcμούμενοι·
προcπίπτουcι βαcιλεῖc
cὺν ἀρχαγγέλοιc, ἀγγέλοιc καὶ μέλποuci·

II. γ΄ v. 4 τοῦ F — 8 θεόγραφον FG — 11 ἀναφωνῶν F — 13 βροντοφόρῳ F — III. v. 10 moduli primorum versuum alterius et tertiae strophae paululum a stropha prima recedunt — 11 θρόνου F — 23 καυχώμενοι F

κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, | ἐκ τῆς στείρας τίκτεται·
ἡ χάρις καρποτονεῖν
λαμπρῶς ἀπάρχεται·
εὐφραίνου Ἰωακεὶμ,
τῆς θεοτόκου γεννήτωρ γενόμενος·
οὐκ ἔστιν ἄλλος, ὡς σὺ,
τῶν γηγενῶν γεννητόρων, θεόληπτε·
ἡ γὰρ θεοδόχος κόρη,
τοῦ θεοῦ τὸ σκήνωμα,
τὸ πανάγιον ὄρος
διὰ σοῦ ἡμῖν δεδώρηται.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ ἐκ στείρας καρπὸς,
ἀναλάμψας νεύματι
τοῦ πάντων δημιουργοῦ
καὶ παντοκράτορος,
εὐτόνως τὴν κοσμικὴν
τῶν ἀγαθῶν διαλέλυκε στείρωσιν·
μητέρες σὺν τῇ μητρὶ
τῆς θεοτόκου χορεύσατε κράζουσαι·
κεχαριτωμένη, χαῖρε·
μετὰ σοῦ ὁ κύριος,
ὁ παρέχων τῷ κόσμῳ
διὰ σοῦ τὸ μέγα ἔλεος.

Στήλη σωφροσύνης ἔμψυχος
καὶ λαμπρὸν δοχεῖον
ἀποστίλβον χάριτι
ἡ Ἄννα ἡ εὐκλεὴς | φανεῖσα τέτοκε
τὴν πρόβολον ἀληθῶς,
τῆς παρθενίας τὸ θεῖον ἀπάνθισμα,
τὴν πάσαις παρθενικαῖς
καὶ παρθενίας ποθούσαις τὸ χάρισμα
τὸ τῆς παρθενίας κάλλος
ἐμφανῶς βραβεύουσαν
καὶ παρέχουσαν πᾶσι
τοῖς πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ εἴσοδον τῆς θεοτόκου (Νοεμ. 21).

Σήμερον πιστοὶ χορεύσωμεν
ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
τῷ κυρίῳ ᾄδοντες,
τιμῶντες καὶ τὴν αὐτοῦ
ἡγιασμένην σκηνὴν,
τὴν ἔμψυχον κιβωτὸν
τὴν τὸν ἀχώρητον λόγον χωρήσασαν·
προσφέρεται γὰρ θεῷ,
ὑπερφυῶς τῇ σαρκὶ νηπιάζουσα·
καὶ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας
Ζαχαρίας δέχεται
εὐφραινόμενος ταύτην
ὡς θεοῦ κατοικητήριον.

Σήμερον ναὸς ὁ ἔμψυχος
τῆς ἁγίας δόξης
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἡ μόνη ἐν γυναιξὶν | εὐλογημένη ἁγνὴ
προσφέρεται τῷ ναῷ
τῷ νομικῷ κατοικεῖν εἰς τὰ Ἅγια·
καὶ χαίρουσι σὺν αὐτῇ
Ἰωακεὶμ καὶ ἡ Ἄννα τῷ πνεύματι·
καὶ παρθενικαὶ χορεῖαι
τῷ κυρίῳ ᾄδουσι,
ψαλμικῶς μελῳδοῦσαι
καὶ τιμῶσαι τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Σὺ τῶν προφητῶν τὸ κήρυγμα,
ἀποστόλων δόξα
καὶ μαρτύρων καύχημα
καὶ πάντων τῶν γηγενῶν
ἡ ἀνακαίνισις,
παρθένε μήτηρ θεοῦ·

διὰ γὰρ coῦ τῷ θεῷ κατηλλάγημεν·
διὸ τιμῶμεν τὴν cὴν
ἐν τῷ ναῷ τοῦ κυρίου προέλευcιν·
καὶ cὺν τῷ ἀγγέλῳ πάντες
ψαλμικῶc τὸ χαῖρέ coι
τῇ πανcέμνῳ βοῶμεν,
τῇ πρεcβείᾳ cου cωζόμενοι.

IV

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προcόμοια εἰc τὴν μεγάλην Παρακευήν (Τριῴδ. cελ. 397)
ἦχοc β΄.

Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου cε νεκρὸν
ὁ Ἀριμαθαίας καθεῖλε
τὴν τῶν ἁπάντων ζωὴν,
cμύρνῃ καὶ cινδόνι cε,
Χριcτὲ, ἐκήδευcε·
καὶ τῷ πόθῳ ἠπείγετο
καρδίᾳ καὶ χείλει
cῶμα τὸ ἀκήρατον
coῦ περιπτύξαcθαι·
ὅμωc cυcτελλόμενοc φόβῳ
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ τῷ καινῷ
ὑπὲρ τοῦ παντὸc κατετέθηc
ὁ λυτρωτὴc τοῦ παντὸc,
Αἵδηc ὁ παγγέλαcτοc
ἰδών cε ἔπτηξεν·
οἱ μοχλοὶ cυνετρίβηcαν,
ἐθλάcθηcαν πύλαι,
μνήματα ἠνοίχθηcαν,
νεκροὶ ἀνίcταντο·
τότε ὁ Ἀδὰμ εὐχαρίcτωc
χαίρων ἀνεβόα coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

Ὅτε ἐν τῷ τάφῳ cαρκικῶc
θέλων cυνεκλείcθηc ὁ φύcει
τῇ τῆc θεότητοc
μένων ἀπερίγραπτοc
καὶ ἀδιόριcτοc,
τὰ θανάτου ἀπέκλειcαc
ταμεῖα καὶ Ἅιδου
ἅπαντα ἐκένωcαc,
Χριcτὲ, βαcίλεια·
τότε καὶ τὸ cάββατον τοῦτο
θείαc εὐλογίαc καὶ δόξηc
καὶ τῆc cῆc λαμπρότητοc ἠξίωcαc.

Ὅτε αἱ δυνάμειc cε, Χριcτὲ,
πλάνον ὑπ᾽ ἀνόμων ἑώρων
cυκοφαντούμενον,
ἔφριττον τὴν ἄφατον
μακροθυμίαν cου
καὶ τὸν λίθον τοῦ μνήματοc
χερcὶ cφραγιcθέντα,
αἷc cου τὴν ἀκήρατον
πλευρὰν ἐλόγχευcαν·
ὅμωc τῇ ἡμῶν cωτηρίᾳ
χαίρουcαι ἐβόων coι· δόξα
τῇ cυγκαταβάcει cου, φιλάνθρωπε.

β΄. Στιχ. προcόμ. εἰc μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23).

Δεῦτε τὴν πανέορτον φαιδρὰν
ἔνδοξον ἀνάcταcιν πάντεc
πανηγυρίcαντεc,
πάλιν ἑορτάcωμεν
φαιδρὰν πανήγυριν
Γεωργίου τοῦ μάρτυροc
καὶ cτέψωμεν τοῦτον
ἐαρινοῖc ἄνθεcιν
ὄντα ἀήττητον,
ὅπωc ταῖc αὐτοῦ ἱκεcίαιc
λάβωμεν τῶν θλίψεων ἅμα
καὶ πλημμελημάτων ἀπολύτρωcιν.

Ὅλον προcενήνοχαc cαυτὸν
τῷ coὶ δεδωκότι, παμμάκαρ,
ζωὴν ὁλόκληρον,
ὥcπερ ὁλοκάρπωcιν
ζῶcαν καὶ ἔμψυχον

καὶ θυσίαν εὐπρόσδεκτον
καὶ καθαρωτάτην·
ὅθεν ἐχρημάτισας
πρέσβυς θερμότατος,
ζάλης ἐξαιρούμενος πάντας
πίστει τοὺς ὑμνοῦντάς σε, μάρτυς,
καὶ προσκαλουμένους σε, Γεώργιε.

Σπόρον γεωργήσας ἐμμελῶς
τὸν καταβληθέντα τοῦ λόγου
τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ,
τοῦτον ἐπλεόνασας
πόνοις ἀθλήσεως,
καὶ σοφῶς ἀποθέμενος
ἐν ἐπουρανίαις
θήκαις τὴν ἀκήρατον
εὗρες ἀπόλαυσιν·
ἧς νῦν ἐμφορούμενος, μάκαρ,
ταῖς πρὸς τὸν θεόν σου πρεσβείαις
τοὺς πιστῶς ὑμνοῦντάς σε περίσωζε.

Μάρτυς ἀθλοφόρε τοῦ Χριστοῦ,
τοὺς ἐν διαφόροις ἀνάγκαις
σῶζε πρεσβείαις σου
πάσης περιστάσεως
ἀπολυτρούμενος·
καὶ διώκων ψυχώλεθρον,
δεινὴν ἀθυμίαν,
χάριν δὲ καὶ ἔλεος
ἡμῖν αἰτούμενος·
ὅπως ταῖς λιταῖς σου σωθέντες
χαίροντες γεραίρωμεν πάντες
τοὺς σεπτοὺς ἀγῶνάς σου, Γεώργιε.

V

Τροπάριον αὐτόμελον.
Ἦχος δ΄.

Ἔδωκας σημείωσιν
τοῖς φοβουμένοις σε, κύριε,
τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
ἐν ᾧ ἐθριάμβευσας
τὰς ἀρχὰς τοῦ σκότους
καὶ τὰς ἐξουσίας,
καὶ ἐπανήγαγες ἡμᾶς
εἰς τὴν ἀρχαίαν μακαριότητα·
διό σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβ. 2).

Νόμον τὸν ἐν γράμματι
ἀποπληρῶν ὁ φιλάνθρωπος
τῷ ναῷ νῦν προσάγεται,
καὶ τοῦτον εἰσδέχεται
γηραιαῖς ἀγκάλαις
Συμεὼν ὁ πρέσβυς·
νῦν ἀπολύεις με, βοῶν,
πρὸς τὴν ἐκεῖθεν μακαριότητα·
κατεῖδον γάρ σε σήμερον
σάρκα θνητὴν περικείμενον,
τὸν ζωῆς κυριεύοντα
καὶ θανάτου δεσπόζοντα.

Φῶς εἰς ἀποκάλυψιν
ἐθνῶν ἐπέφανας, κύριε,
ἐπὶ κούφης καθήμενος
νεφέλης ὁ ἥλιος | τῆς δικαιοσύνης,
νόμου τὸ σκιῶδες
ἀποπληρῶν καὶ τὴν ἀρχὴν
καθυποφαίνων τῆς νέας χάριτος·
διό σε θεασάμενος
ὁ Συμεὼν ἀνεκραύγαζεν·
ἐκ φθορᾶς με ἀπόλυσον,
ὅτι εἶδόν σε σήμερον.

IV. β΄ 20 καὶ, ut numeros et sententiam expediremus, addidimus — V v. 3 δι' οὗ D — V. β΄ v. 7 τῆς ζωῆς J — 14 σε δέσποτα J

Κόλπων τοῦ γεννήτορος
μὴ χωρισθεὶς τῇ θεότητι,
σαρκωθεὶς, ὡς ἠυδόκησας,
ἀγκάλαις κρατούμενος
τῆς ἀειπαρθένου,
χερσὶν ἐπεδόθης
τοῦ θεοδόχου Συμεών,
ὁ τῇ χειρί σου κρατῶν τὰ σύμπαντα·
διὸ, νῦν ἀπολύεις με,
περιχαρῶς ἀνεκραύγαζεν,
ἐν εἰρήνῃ τὸν δοῦλόν σου,
ὅτι εἶδόν σε, δέσποτα.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως (Μαΐ. 21).

Ὅπλον κραταιότατον
τῷ βασιλεῖ ἡμῶν δέδωκας
τὸν σταυρόν σου τὸν τίμιον,
δι' οὗ ἐβασίλευσεν | ἐπὶ γῆς δικαίως,
λάμψας εὐσεβείᾳ,
καὶ βασιλείας οὐρανῶν
κατηξιώθη τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου·
μεθ' οὗ σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἔδωκας, φιλάνθρωπε,
τῷ εὐσεβεῖ σου θεράποντι
Σολομῶντος τὴν φρόνησιν,
Δαυῒδ τὴν πραότητα
καὶ τῶν ἀποστόλων
τὴν ὀρθοδοξίαν,
ὡς βασιλέων βασιλεὺς
κυριευόντων τε πάντων κύριος·
διό σου τὴν φιλάνθρωπον
οἰκονομίαν δοξάζομεν,
Ἰησοῦ παντοδύναμε,
ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πρῶτος καθυπέταξας
τὴν ἁλουργίδα, ἀείμνηστε
βασιλεῦ, ἑκουσίως Χριστῷ,
αὐτὸν ἐπιγνοὺς θεὸν
καὶ παμβασιλέα,
πάντων εὐεργέτην,
νικοποιὸν πάσης ἀρχῆς
καὶ ἐξουσίας τὸν ὑπερκείμενον·
ἐντεῦθέν σοι, φιλόχριστε,
τὴν βασιλείαν κατεύθυνεν
Ἰησοῦς ὁ φιλάνθρωπος
καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας (Δεκ. 17).

Νόμων ἀντεχόμενοι
τῶν θεοδότων, πανόλβιοι,
μιαραῖς οὐκ ἐχράνθητε
τροφαῖς, ἀλλ' ἀκήρατον
τῆς ψυχῆς τὸ κάλλος
διασεσωκότες | διετηρήσατε σαρκὸς
ἀδιαλώβητον καὶ ἀμάραντον
τὸ ἄνθος τὸ θαυμάσιον
καὶ τὴν τερπνὴν ὡραιότητα
τοῦ δεσπότου δοξάζοντος
τοὺς αὐτὸν θεραπεύοντας.

Θείῳ πυρακτούμενοι
οἱ νεανίαι πυρσεύματι
τοῦ πυρὸς κατεφρόνησαν,
ἐν ᾧ δροσιζόμενοι
οἱ σεπτοὶ χορείαν
ἐκλελαμπρυσμένην
διατυπώσαντες ᾠδὴν
τὴν πυλυΰμνητον ᾄδον ψάλλοντες,
τὴν ὄντως ἀδιάδοχον
καὶ ἀμετάπτωτον πάνσοφοι
βασιλείαν ποθήσαντες
τὴν οὐράνιον ἔνδοξοι.

V. β' v. 16 ηὐδόκησεν J — γ' 6 σοι F — 8 εὐσεβεῖ βασιλεῖ ἡμῶν G — 12 κυριευόντων ἁπάντων FG — 15 tertia haec stropha in cod. F primae et alteri praemissa est — 16 βασιλεῦ τῷ θεῷ ἡμῶν G — 17 αὐτὸν γὰρ ἐγνώρισας βασιλέα πάντων ὄντα καὶ δεσπότην νικ. G — θεόν τε καὶ βασιλέα F — 18 πᾶσαν ἀρχὴν FG — 19 ἐξουσίαν ὑπερεκείμενον F — 20 κατευθύνων F — V. δ' v. 4 σαρκός C: σαφῶς Barth. — 5 καὶ ἀκήρατον C

Λόγον τῆς σοφίας σου
καταπλαγέντες οἱ τύραννοι,
Δανιὴλ ἀξιάγαστε,
καὶ παίδων τὴν σύνεσιν,
τῆς Χαλδαίων χώρας
ἄρχειν καὶ δεσπόζειν
ὑμᾶς κατέστησαν, σεπτοί·
τὴν ἀρετὴν γὰρ οἶδε σαφέστατα
θαυμάζειν καὶ πολέμιος
καὶ πολιτείας λαμπρότητα·
τῶν παθῶν γὰρ κρατήσαντες
ἡγεμόνες γεγόνατε.

VI

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς μνήμην τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ'.

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν,
ἀθλοφόρε Γεώργιε,
συνελθόντες σήμερον
εὐφημοῦμέν σε·
ὅτι τὸν δρόμον τετέλεκας,
τὴν πίστιν τετήρηκας
καὶ ἐδέξω ἐκ θεοῦ
τὸν τῆς νίκης σου στέφανον·
ὃν ἱκέτευε
ἐκ φθορᾶς καὶ κινδύνων | λυτρωθῆναι
τοὺς ἐν πίστει ἐκτελοῦντας
τὴν ἀειςέβαστον μνήμην σου.

Ῥωμαλέῳ φρονήματι
πεποιθὼς ηὐτομόλησας
ὥσπερ λέων, ἔνδοξε,
πρὸς τὴν ἄθλησιν,
ὑπερορῶν μὲν τοῦ σώματος,
ὡς φθείρεσθαι μέλλοντος,
τῆς ἀφθάρτου δὲ ψυχῆς
σοφῶς ἐπιμελούμενος,
καὶ κολάσεων
πολυτρόποις ἰδέαις | ἐπυρώθης
ὡς χρυσὸς κεκαθαρμένος
ἑπταπλασίως, Γεώργιε.

Τῷ σωτῆρι συνέπαθες
καὶ θανάτῳ τὸν θάνατον
ἑκουσίως, ἔνδοξε, | μιμησάμενος
συμβασιλεύεις λαμπρότατα,
πορφύραν ἐξ αἵματος
ἐνδυσάμενος φαιδρὰν
καὶ τῷ σκήπτρῳ τῶν ἄθλων σου
ἐγκοσμούμενος
καὶ στεφάνῳ τῆς νίκης | διαπρέπων
ἀπεράντους εἰς αἰῶνας,
μεγαλομάρτυς Γεώργιε.

Τῷ τῆς πίστεως θώρακι
καὶ ἀσπίδι τῆς χάριτος
καὶ σταυροῦ τῷ δόρατι
συμφραξάμενος,
τοῖς ἐναντίοις ἀνάλωτος
ἐγένου, Γεώργιε,
καὶ ὡς θεῖος ἀριστεὺς
τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας
τροπωσάμενος
σὺν ἀγγέλοις χορεύεις·
τοὺς πιστοὺς δὲ
περιέπων ἁγιάζεις
καὶ διασώζεις καλούμενος.

Ὡς ἀστέρα πολύφωτον,
ὥσπερ ἥλιον λάμποντα
ἐν τῷ στερεώματι | σὲ γινώσκομεν·
ὡς μαργαρίτην πολύτιμον,
ὡς λίθον αὐγάζοντα,
ὡς ἡμέρας σε υἱόν,

V. δ' 20 λαμπρότιτιν C — 21 γὰρ om. C — VI. v. 6 καὶ θανάτου F — 22 τῆς δόξης F — tres posteriores strophas om. F

ὡc γενναῖον ἐν μάρτυcιν,
ὡc ὑπέρμαχον
τῶν πιcτῶν ἐν κινδύνοις | εὐφημοῦμεν,
ἐκτελοῦντές cου τὴν μνήμην,
τροπαιοφόρε Γεώργιε.

Ἐν θαλάccῃ με πλέοντα,
ἐν ὁδῷ με βαδίζοντα,
ἐν νυκτὶ καθεύδοντα
περιφρούρηcον·
ἐπαγρυπνοῦντα διάcωcον,
παμμάκαρ Γεώργιε,
καὶ ἀξίωcον ποιεῖν
τοῦ κυρίου τὸ θέλημα,
ὅπωc εὕροιμι
ἐν ἡμέρᾳ τῆc δίκηc | τῶν ἐν βίῳ
πεπραγμένων μοι τὴν λύcιν
ὁ προcδραμὼν ἐν τῇ cκέπῃ cου.

β΄. Στιχ. προcόμ. εἰc Ἰωάννην τὸν Χρυcόcτομον (Νοεμ. 13).

Τὴν χρυcήλατον cάλπιγγα,
τὸ θεόπνευcτον ὄργανον,
τῶν δογμάτων πέλαγοc
ἀνεξάντλητον,
τῆc ἐκκληcίαc τὸ cτήριγμα,
τὸν νοῦν τὸν οὐράνιον,
τῆc cοφίαc τὸν βυθὸν,
τὸν κρατῆρα τὸν πάγχρυcον,
τὸν προχέοντα
ποταμοὺc διδαγμάτων | μελιρρύτων
καὶ ἀρδεύοντα τὴν κτίcιν
μελῳδικῶc ἀνυμνήcωμεν.

Τὸν ἀcτέρα τὸν ἄδυτον,
τὸν ἀκτῖcι φωτίζοντα
διδαγμάτων ἅπαcαν | τὴν ὑφήλιον,
τῆc μετανοίαc τὸν κήρυκα,
τὸν cπόγγον τὸν πάγχρυcον
τὸν ὑγρότητα δεινῆc
ἀπογνώcεωc αἴροντα
καὶ δροcίζοντα
ἐκτακείcαc καρδίαc | ἁμαρτίαιc
Ἰωάννην ἐπαξίωc
τὸν χρυcολόγον τιμήcωμεν.

Ὁ ἐπίγειοc ἄγγελοc
καὶ οὐράνιοc ἄνθρωποc,
χελιδὼν ἡ εὔλαλοc
καὶ πολύφωνοc,
τῶν ἀρετῶν τὸ θηcαύριcμα,
ἡ πέτρα ἡ ἄρρηκτοc,
τῶν πιcτῶν ὑπογραμμὸc,
τῶν μαρτύρων ἐφάμιλλοc,
ἰcοcτάcιοc
τῶν ἁγίων ἀγγέλων, | ἀποcτόλων
ὁ ὁμότροποc ἐν ὕμνοιc
μεγαλυνέcθω Χρυcόcτομοc.

γ΄. Στιχ. προcόμ. εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Τῇ ἐνδόξῳ κοιμήcει cου
οὐρανοὶ ἐπαγάλλονται,
καὶ ἀγγέλων γέγηθε
τὰ cτρατεύματα·
πᾶcα ἡ γῆ δὲ εὐφραίνεται,
ᾠδήν coι ἐξόδιον
προcφωνοῦcα τῇ μητρὶ
τοῦ τῶν ὅλων δεcπόζοντοc,
ἀπειρόγαμε
παναγία παρθένε, | ἡ τὸ γένοc
τῶν ἀνθρώπων ῥυcαμένη
προγονικῆc ἀποφάcεωc.

Ἐκ περάτων cυνέδραμον
ἀποcτόλων οἱ πρόκριτοι
θεαρχίῳ νεύματι | τοῦ κηδεῦcαί cε·
καὶ ἀπὸ γῆc αἰρομένην cε
πρὸc ὕψοc θεώμενοι
τὴν φωνὴν τοῦ Γαβριὴλ
ἐν χαρᾷ ἀνεβόων coι· | χαῖρε ὄχημα
τῆc θεότητοc ὅληc, | χαῖρε μόνη
τὰ ἐπίγεια τοῖc ἄνω
τῷ τοκετῷ cου cυνάψαcα.

VI. β΄ v. 18 ἀηδών Κ — καὶ πολύφθογγοc Κ

Τὴν ζωὴν ἡ κυήσασα
πρὸς ζωὴν μεταβέβηκας
τῇ σεπτῇ κοιμήσει σου
τὴν ἀθάνατον,
δορυφορούντων ἀγγέλων σοι,
ἀρχῶν καὶ δυνάμεων,
ἀποστόλων, προφητῶν
καὶ ἁπάσης τῆς κτίσεως, | δεχομένου τε
ἀκηράτοις παλάμαις | τοῦ υἱοῦ σου
τὴν ἀμώμητον ψυχήν σου,
παρθενομῆτορ θεόνυμφε.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸν ἀρχάγγελον Μιχαήλ (Νοεμ. 8).

Τρισηλίου θεότητος
παραστάτης φαιδρότατος,
Μιχαὴλ, δεικνύμενος,
ἀρχιστράτηγε,
μετὰ τῶν ἄνω δυνάμεων
κραυγάζεις γηθόμενος·
ἅγιος εἶ ὁ πατὴρ,
ἅγιος ὁ συνάναρχος, | λόγος ἅγιος,
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, | μία δόξα,
βασιλεία, μία φύσις,
μία θεότης καὶ δύναμις.
Καὶ τὸ εἶδός σου πύρινον,
καὶ τὸ κάλλος θαυμάσιον,
Μιχαὴλ πρωτάγγελε·
τῇ ἀΰλῳ γὰρ
φύσει διέρχῃ τὰ πέρατα,
πληρῶν τὰ προστάγματα
τοῦ τῶν ὅλων ποιητοῦ,
δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ σου | γνωριζόμενος,
καὶ πηγὴν ἰαμάτων | τὸν ναόν σου
ἐργαζόμενος, τῇ κλήσει
σοῦ τῇ ἁγίᾳ τιμώμενον.

Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους σου,
ὥσπερ γέγραπται, πνεύματα
καὶ τοὺς λειτουργοῦντάς σοι
φλόγα πύρινον,
μέσον ταγμάτων πρωτεύοντα
ἀνέδειξας, κύριε,
σου τῶν ἀρχαγγελικῶν
Μιχαὴλ ἀρχιστράτηγον,
σοῦ τοῖς νεύμασιν
καθυπείκοντα, λόγε, | καὶ τὸν ὕμνον
τὸν τρισάγιον ἐν φόβῳ
ἀναφωνοῦντα τῇ δόξῃ σου.

VII

Τροπάριον αὐτόμελον εἰς τοὺς ἀποστ. Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)
ἦχος δ'.

Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς,
οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων,
ὅτε τὸ ἐπίγειον | σκότος ἡμαύρωσε
τοὺς ὀφθαλμοὺς σοῦ τοῦ σώματος,
τῆς ἀσεβείας
δημοσιεῦον | τὴν σκυθρωπότητα,
τότε τὸ οὐράνιον | φῶς περιήστραψε
σῆς διανοίας τὰ ὄμματα,
τῆς εὐσεβείας
ἀνακαλύπτον | τὴν ὡραιότητα·
ὅθεν ἐπέγνως | τὸν ἐξάγοντα
φῶς ἐκ σκότους Χριστὸν τὸν θεὸν
ὃν ἱκέτευε σῶσαι [ἡμῶν·
καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1).

Ὁ ἐπωνύμως κληθεὶς | τῆς βασιλείας,
ὅτε τὸ βασίλειον | σὺ ἱεράτευμα,
τὸ τοῦ Χριστοῦ ἔθνος ἅγιον,
φιλοσοφίᾳ

VI. γ' v. 19 σε F — 21 δεχομένων δέ F — VII. carmen hoc medium insertum est carmini quatuor stropharum — v. 9 φῶς ἐκ σκότους τὸν θεὸν ἡμῶν legisse videtur, qui tertium carmen composuit

καὶ ἐπιστήμη, | πάτερ, ἐποίμανας,
τότε διαδήματι | σὲ κατεκόσμησε
τῆς βασιλείας, Βασίλειε,
βασιλευόντων
ὁ βασιλεύων | καὶ πάντων κύριος,
ὁ τῷ τεκόντι | συννοούμενος
ἀϊδίως υἱὸς καὶ συνάναρχος,
ὃν ἱκέτευε σῶσαι
καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἱεραρχίας στολαῖς | ἠγλαϊσμένος
χαίρων ἀνεκήρυξας | τὸ εὐαγγέλιον
τῆς βασιλείας, Βασίλειε,
ὀρθοδοξίας
τῇ ἐκκλησίᾳ | βλύσας διδάγματα·
οἷς νῦν φωτιζόμενοι | μίαν θεότητα
τὴν ἐν πατρὶ παντοκράτορι
μονογενεῖ τε
τοῦ θεοῦ λόγῳ | καὶ θείῳ πνεύματι
θεολογοῦμεν | καὶ δοξάζομεν
ἐν προσώποις τρισὶν ἀδιαίρετον,
ἣν ἱκέτευε σῶσαι
καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ὁ οὐρανίαις συνὼν | χοροστασίαις
καὶ συναυλιζόμενος, | πάτερ Βασίλειε,
ὧν καὶ τὸν βίον ἐζήλωσας
τῇ λαμπροτάτῃ
εἰλικρινείᾳ | τῆς πολιτείας σου,
ἔτι μετὰ σώματος | ἀναστρεφόμενος
τοῖς ἐπὶ γῆς ὥς τις ἄσαρκος,
τοὺς ἐντρυφῶντας
τῇ θεοπνεύστῳ | διδασκαλίᾳ σου
ἐκ τῶν κινδύνων καὶ τοῦ σκότους τῆς
ἀγνωσίας Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν
καθικέτευε σῶσαι
καὶ φωτίσαι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 23).

Τοῦ Ἡσαΐου φωνὴ | ἀποπληροῦται·
ἰδοὺ ἡ παρθένος γὰρ | τὸν ἀπερίληπτον
περιγραφόμενον σώματι
ἐν μήτρᾳ φέρει
καὶ παραδόξως | τεκεῖν ἐπείγεται·
θεόδεκτον σπήλαιον προευτρεπίσθητι·
ἡ Βηθλεὲμ ἑτοιμάσθητι·
ὁ βασιλεὺς γὰρ
σὲ ἠρετίσατο εἰς κατοίκησιν·
δέχου ἡ φάτνη | σπαργανούμενον
βρέφος Χριστὸν λύειν μέλλοντα
τὰς σειρὰς τῶν πταισμάτων
τῶν ἀνθρώπων ἀγαθότητι.

Ἡ φωτεινή τε καὶ ἔμψυχος νεφέλη,
τὸν ὄμβρον βαστάζουσα | τὸν ἐπουράνιον,
τοῦτον ἐν γῇ νῦν προέρχεται
ἐναποστάξαι,
ὅπως ἀρδεύσῃ ταύτης τὸ πρόσωπον·
τὸ ἔαρ τῆς χάριτος | ἡ νοητὴ χελιδὼν
ἔνδον ἐν σπλάγχνοις κατέχουσα
ἀρρήτῳ λόγῳ
ἐναποτίκτει | χειμῶνα ἄθεον
διασκεδάζον· | τὸ παλάτιον
τὸ καθαρὸν καὶ ἀμίαντον
βασιλέα σπηλαίῳ
ἐπεισάγει σωματούμενον.

Συναπεγράφης τοῖς δούλοις ὁ δεσπότης
πταισμάτων χειρόγραφον | σχίσαι βουλόμενος
καὶ ἀπογράψασθαι ἅπαντας
ἐν βίβλῳ ζώντων
θανατωθέντας | κλοπῇ τοῦ ὄφεως·
παρθένος δὲ φέρει σε τὸν πάντα φέροντα,
σάρκα θνητὴν περικείμενον
καὶ καταλύειν
σμικρῷ σπηλαίῳ | ἐπευδοκήσαντα·
ὃν γεννηθέντα | τάξεις ἄνωθεν
ἀγγελικαὶ ἀνυμνήσουσι
μετὰ θείων ποιμένων,
ἐκπληττόμεναι τὸ κράτος σου.

VII. β' v. 27 τῇ θεοπνεύστῳ διδασκαλίᾳ J: τῆς θεοπνεύστου διδασκαλίας Barth.

VIII

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τὸν ἅγιον Σάββαν (Δεκ. 5)
ἦχος πλ. α΄.

Χαίροις, ἀσκητικῶν ἀληθῶς
ἀγωνισμάτων | τὸ εὐῶδες κειμήλιον·
σταυρὸν γὰρ ἐπ' ὤμων ἆρας | καὶ τῷ δεσπότῃ Χριστῷ
σεαυτὸν, παμμάκαρ, | ἀναθέμενος
σαρκὸς κατεπάτησας | τὸ χαμαίζηλον φρόνημα·
ταῖς ἀρεταῖς δὲ | τὴν ψυχὴν κατελάμπρυνας
καὶ πρὸς ἔνθεον | ἀνεπτέρωσας ἔρωτα·
ὅθεν τὴν παναγίαν σου | κυκλοῦντες, πανεύφημε,
λάρνακα, Σάββα, τῆς θείας | φιλανθρωπίας αἰτούμεθα
τυχεῖν σαῖς πρεσβείαις,
καὶ τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

Ἄνθρακ θεοφεγγὴς τῷ πυρὶ
προσομιλήσας, | θεοφόρε, τοῦ πνεύματος,
ἐδείχθης ἐν κόσμῳ, Σάββα, | καταλαμπρύνων ψυχὰς
τῶν πιστῶς, θεόφρον, | προσιόντων σοι,
πρὸς φῶς ὁδηγῶν αὐτοὺς | τὸ ἀνέσπερον, ὅσιε·
ἐρημικοὺς δὲ, | δροσιζόμενος ἄνωθεν
θείᾳ χάριτι, | κατεμάρανας ἄνθρακας·
ὅθεν καὶ τὸν τῆς νίκης σοι | προδήλως δεδώρηται
στέφανον, πάτερ, | τῆς θείας δικαιοσύνης ὁ πρύτανις
Χριστὸς, ὃν δυσώπει
ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

Κλίμαξ οὐρανομήκης σαφῶς
ἡ πολιτεία | σου, θεόφρον, γεγένηται,
δι' ἧς περ πρὸς ὕψος ἤρθης | καὶ τῷ δεσπότῃ Χριστῷ
ὁμιλεῖν, παμμάκαρ, | κατηξίωσαι,
τὸν νοῦν ἐλλαμπόμενος | ταῖς ἐκεῖθεν ἐλλάμψεσι·
μαρμαρυγαῖς δὲ | ταῖς αὐτοῦ φωτιζόμενος
τὴν ἰσάγγελον | ἐκομίσω φαιδρότητα·
ᾧ καὶ νῦν παριστάμενος | ἱκέτευε, ὅσιε,
τοὺς ἐκτελοῦντας τὴν θείαν | καὶ πανσεβάσμιον μνήμην σου
σὺν σοὶ παραστῆναι,
καὶ τῷ κόσμῳ δωρηθῆναι | τὸ μέγα ἔλεος.

β΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ σταυροῦ (Τριῴδ. σελ. 201).

Λάμψον, ὁ τοῦ κυρίου σταυρὸς,
τὰς φεγγοβόλους | ἀστραπάς σου τῆς χάριτος

VIII. β΄ v. 2 exspectas ταῖς φεγγοβόλοις ἀστραπαῖς

καρδίας τῶν cὲ τιμώντων | καὶ θεολήπτῳ cτοργῇ
περιπτυccομένων, | κοcμοπόθητε·
δι' οὗ τῶν δακρύων | ἐξηφανίcθη κατήφεια,
καὶ τοῦ θανάτου | τῶν παγίδων ἐρρύcθημεν
καὶ πρὸc ἄληκτον | εὐφροcύνην μετήλθομεν·
δεῖξον τῆc ὡραιότητοc | τῆc cῆc τὴν εὐπρέπειαν,
τὰc ἀντιδόcειc παρέχων | τῆc ἐγκρατείαc τοῖc δούλοιc cου,
πιcτῶc αἰτουμένοιc
cὴν πλουcίαν προcτacίαν | καὶ μέγα ἔλεοc.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρὸc,
τῆc ἐκκληcίαc | ὁ ὡραῖοc παράδειcοc,
τὸ ξύλον τῆc ἀφθαρcίαc | τὸ ἐξανθῆcαν ἡμῖν
αἰωνίου δόξηc | τὴν ἀπόλαυcιν·
δι' οὗ τῶν δαιμόνων | ἀποδιώκονται φάλαγγεc,
καὶ τῶν ἀγγέλων | cυνευφραίνονται τάγματα,
καὶ cυcτήματα | τῶν πιcτῶν ἑορτάζουcιν·
ὅπλον ἀκαταγώνιcτον, | κραταίωμα ἄρρηκτον,
τῶν βαcιλέων τὸ νῖκοc, | τῶν ἱερέων τὸ καύχημα,
Χριcτοῦ νῦν τὰ πάθη
καὶ ἡμῖν δίδου προφθάcαι | καὶ τὴν ἀνάcταcιν.

Χαίροιc, ὁ ζωηφόροc cταυρὸc,
τῆc εὐcεβείαc | τὸ ἀήττητον τρόπαιον,
ἡ θύρα τοῦ παραδείcου, | ὁ τῶν πιcτῶν cτηριγμὸc,
τὸ τῆc ἐκκληcίαc | περιτείχιcμα·
δι' οὗ ἐξηφάνιcται | ἡ ἀρὰ καὶ κατήργηται,
καὶ κατεπόθη | τοῦ θανάτου ἡ δύναμιc,
καὶ ὑψώθημεν | ἀπὸ γῆc πρὸc οὐράνια·
ὅπλον ἀκαταμάχητον, | δαιμόνων ἀντίπαλε,
δόξα μαρτύρων, ὁcίων | ὡc ἀληθῶc ἐγκαλλώπιcμα,
λιμὴν cωτηρίαc,
ὁ δωρούμενοc τῷ κόcμῳ | τὸ μέγα ἔλεοc.

Δεῦρο, τῶν πρωτοπλάcτων δυὰc,
ἡ τῆc χορείαc | ἐκπecοῦcα τῆc ἄνωθεν
τῷ φθόνῳ τοῦ βροτοκτόνου | διὰ πικρᾶc ἡδονῆc
τῆc τοῦ ξύλου πάλαι | ἀπογεύcεωc·
ἰδοὺ τὸ πανcέβαcτον | ὄντωc ξύλον προcέρχεται,
ᾧ προcδραμόντεc | ἐν χαρᾷ περιπτύξαcθε
καὶ βοήcατε | πρὸc αὐτὸ μετὰ πίcτεωc·

---

23 tertia stropha duabus similibus iuncta cantatur etiam die festo exaltationis crucis (14. Sept.)

σὺ ἡμῶν ἡ ἀντίληψις, | σταυρὲ πανσεβάσμιε,
οὗ τοῦ καρποῦ μετασχόντες | τῆς ἀφθαρσίας ἐτύχομεν,
Ἐδὲμ τὴν προτέραν
κομισάμενοι βεβαίαν | καὶ μέγα ἔλεος.

IX

Στιχηρά, αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν (Νοεμ. 1).

ἦχος πλ. β'.

Ὅλην ἀποθέμενοι
ἐν οὐρανοῖς τὴν ἐλπίδα
θησαυρὸν ἀσύλητον
ἐπὶ γῆς οἱ ἅγιοι
ἐθησαύρισαν·
δωρεὰν ἔλαβον, | δωρεὰν διδοῦσι
τοῖς νοσοῦσι τὰ ἰάματα·
χρυσὸν ἢ ἄργυρον
εὐαγγελικῶς οὐκ ἐκτήσαντο·
ἀνθρώποις τε καὶ κτήνεσι
τὰς εὐεργεσίας μετέδωκαν,
ἵνα διὰ πάντων
ὑπήκοοι γενόμενοι Χριστῷ
ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύωσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὅλην εἰσοικίσασα
ἐν ἑαυτῇ τὴν τριάδα
δυὰς ἡ ἀοίδιμος
Κοσμᾶς καὶ Δαμιανὸς
οἱ θεόφρονες
ὡς κρουνοὶ βλύζουσιν | ἐκ πηγῆς νάματα
ζωηφόρου τῶν ἰάσεων·
ὧν καὶ τὰ λείψανα
πάθη δι' ἀφῆς θεραπεύουσι,
καὶ μόνα τὰ ὀνόματα
νόσους ἐκ βροτῶν ἀπελαύνουσι·
πάντων τῶν προσφύγων
σωτήριοι τελοῦντες τῷ Χριστῷ
ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ὕλην ἐβδελύξαντο
τὴν ἐπὶ γῆς φθειρομένην,
οὐρανοπολῖται δὲ
ἐν σαρκὶ ὡς ἄγγελοι
ἐχρημάτισαν,
ἡ ὁμόφρων σύσκηνος
ξυνωρὶς ὁμότροπος
τῶν ἁγίων καὶ ὁμόψυχος·
διὸ τοῖς κάμνουσι
πᾶσι τὰς ἰάσεις βραβεύουσιν,
ἀνάργυρον παρέχοντες
τὴν εὐεργεσίαν τοῖς χρῄζουσιν·
οὓς ἐν ἑτησίοις
ὑμνήσωμεν ἀξίως ἑορταῖς
ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύοντας
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β'. Στιχ. προσόμ. εἰς τοὺς ἐν Νικαίᾳ πατέρας (Πεντηκ. σελ. 172, ὅρα Ἰουλ. 13).

Ὅλην συγκροτήσαντες
τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιστήμην
καὶ τῷ θείῳ πνεύματι
συνδιασκεψάμενοι
τὸ μακάριον
καὶ σεπτὸν σύμβολον | οἱ σεπτοὶ πατέρες
θεογράφως διεχάραξαν·
ἐν ᾧ σαφέστατα
τῷ γεγεννηκότι συνάναρχον
τὸν λόγον ἐκδιδάσκουσι
καὶ παναληθῶς ὁμοούσιον,
ταῖς τῶν ἀποστόλων
ἑπόμενοι προδήλως διδαχαῖς,

IX. v. 7 fort. ἀνθρώποις δέ

οἱ εὐκλεεῖc καὶ πανόλβιοι
ὄντωc καὶ θεόφρονεc.

Ὅλην εἰcδεξάμενοι
τὴν νοητὴν λαμπηδόνα
τοῦ ἁγίου πνεύματοc,
τὸ ὑπερφυέcτατον
χρηcμολόγημα,
τὸ βραχὺ ῥήματι | καὶ πολὺ cυνέcει
θεοπνεύcτωc ἀπεφθέγξαντο,
ὡc χριcτοκήρυκεc
εὐαγγελικῶν προϊcτάμενοι
δογμάτων οἱ μακάριοι
καὶ τῶν εὐcεβῶν παραδόcεων·
ἄνωθεν λαβόντεc
τὴν τούτων ἀποκάλυψιν caφῶc
καὶ φωτιcθέντεc ἐξέθεντο
πίcτιν θεοδίδακτον·

Ὅλην cυλλεξάμενοι
ποιμαντικὴν ἐπιcτήμην
καὶ θυμὸν κινήcαντεc
νῦν τὸν δικαιότατον
ἐνδικώτατα
τοὺc βαρεῖc ἤλαcαν
καὶ λοιμώδειc λύκουc,
τῇ cφενδόνῃ τῇ τοῦ πνεύματοc
ἐκcφενδονήcαντεc
τοῦ τῆc ἐκκληcίαc πληρώματοc,
πεcόνταc ὡc πρὸc θάνατον
καὶ ὡc ἀνιάτωc νοcήcανταc
οἱ θεῖοι ποιμένεc
ὡc δοῦλοι γνηcιώτατοι Χριcτοῦ
καὶ τοῦ ἐνθέου κηρύγματοc
μύcται ἱερώτατοι.

γ΄. Cτιχ. προcόμ. εἰc τὴν τῆc Ἀπόκρεω κυριακήν (Τριῴδ. cελ. 21).

Ὅταν μέλλῃc ἔρχεcθαι
κρίcιν δικαίαν ποιῆcαι,
κριτὰ δικαιότατε,
ἐπὶ θρόνου δόξηc cου
καθεζόμενοc,
ποταμὸc πύρινοc | πρὸ τοῦ coῦ βήματοc
καταπλήττων ἕλκῃ ἅπανταc,
παριcταμένων coι
τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων
ἀνθρώπων κρινομένων τε
φόβῳ καθ᾽ ἃ ἕκαcτοc ἔπραξε,
τότε ἡμῶν φεῖcαι
καὶ μοίραc καταξίωcον, Χριcτὲ,
τῶν cωζομένων ὡc εὔcπλαγχνοc·
πίcτει δυcωποῦμέν cε.

Βίβλοι ἀνοιγήcονται,
φανερωθήcονται πράξειc
ἀνθρώπων ἐπίπροcθεν
τοῦ ἀcτέκτου βήματοc·
διηχήcει δὲ
ἡ κοιλὰc ἅπαcα | φοβερῷ βρύγματι
τοῦ κλαυθμῶνοc, πάνταc βλέπουcα
τοὺc ἁμαρτήcανταc
ταῖc αἰωνιζούcαιc κολάcεcι
τῇ κρίcει τῇ δικαίᾳ cου
παραπεμπομένουc καὶ ἄπρακτα
κλαίονταc, οἰκτίρμον·
διό cε δυcωποῦμεν, ἀγαθέ·
φεῖcαι ἡμῶν τῶν ὑμνούντων cε,
μόνε πολυέλεε.

Ἠχήcουcι cάλπιγγεc
καὶ κενωθήcονται τάφοι,
καὶ ἐξαναcτήcεται
τῶν ἀνθρώπων τρέμουcα
φύcιc ἅπαcα·
οἱ καλὰ πράξαντεc | ἐν χαρᾷ χαίρουcι,
προcδοκῶντεc μιcθὸν λήψεcθαι·
οἱ ἁμαρτήcαντεc
τρέμουcι δεινῶc ὀλολύζοντεc,
εἰc κόλαcιν πεμπόμενοι
καὶ τῶν ἐκλεκτῶν χωριζόμενοι·
κύριε τῆc δόξηc,
οἰκτείρηcον ἡμᾶc ὡc ἀγαθὸc
καὶ τῆc μερίδοc ἀξίωcον
τῶν ἠγαπηκότων cε.

Κλαίω καὶ ὀδύρομαι,
ὅταν εἰc αἴcθηcιν ἔλθω,

τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον,
σκότος τὸ ἐξώτερον
καὶ τὸν τάρταρον,
τὸν δεινὸν σκώληκα,
τὸν βρυγμὸν αὖθίς τε
τῶν ὀδόντων καὶ τὴν ἄπαυστον
ὀδύνην μέλλουσαν
ἔσεσθαι τοῖς ἄμετρα πταίσασι
καὶ σὲ τὸν ὑπεράγαθον
γνώμῃ πονηρᾷ παροργίσασιν·
ὧν εἷς τε καὶ πρῶτος
ὑπάρχω ὁ ταλαίπωρος ἐγώ·
ἀλλὰ, κριτά, τῷ ἐλέει σου
σῶσόν με ὡς εὔσπλαγχνος.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῆς Τυρινῆς κυριακήν (Τριῴδ. σελ. 57).

Ὁ πλάστης μου κύριος
χοῦν ἐκ τῆς γῆς προσλαβών με
ζωηρῷ φυσήματι | ψυχώσας ἐζώωσε
καὶ ἐτίμησεν
ἐπὶ γῆς ἄρχοντα | ὁρατῶν ἁπάντων
καὶ ἀγγέλοις ὁμοδίαιτον·
Σατὰν δ' ὁ δόλιος
ὀργάνῳ τῷ ὄφει χρησάμενος
ἐν βρώσει ἐδελέασε
καὶ θεοῦ τῆς δόξης ἐχώρισε
καὶ τῷ κατωτάτῳ
θανάτῳ παραδέδωκεν εἰς γῆν·
ἀλλ' ὡς δεσπότης καὶ εὔσπλαγχνος
πάλιν ἀνακάλεσαι.

Στολὴν θεοῦφαντον
ἀπεξεδύθην ὁ τάλας,
σοῦ τὸ θεῖον πρόσταγμα
παρακούσας, κύριε,
συμβουλίᾳ ἐχθροῦ·
καὶ συκῆς φύλλα δὲ
καὶ τοὺς δερματίνους
νῦν χιτῶνας περιβέβλημαι·
ἱδρῶτι κέκριμαι
ἄρτον μοχθηρὸν κατεσθίειν γάρ·
ἀκάνθας καὶ τριβόλους δὲ
φέρειν μοι ἡ γῆ κεκατάραται·
ἀλλ' ὁ ἐν ὑστέροις [θεὶς
τοῖς χρόνοις ἐκ παρθένου σαρκω-
ἀνακαλέσας εἰσάγαγε
πάλιν εἰς παράδεισον.

Παράδεισε πάντιμε,
τὸ ὡραιότατον κάλλος,
θεόκτιστον σκήνωμα,
εὐφροσύνη ἄληκτε
καὶ ἀπόλαυσις,
δόξα τῶν δικαίων,
προφητῶν τερπνότης
καὶ ἁγίων οἰκητήριον,
ἦχῳ τῶν φύλλων σου
πλάστην τὸν τῶν ὅλων ἱκέτευε
τὰς πύλας ὑπανοῖξαί μοι,
ἃς τῇ παραβάσει ἀπέκλεισα,
καὶ ἀξιωθῆναι
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς μεταλαβεῖν
καὶ τῆς χαρᾶς, ἧς τὸ πρότερον
ἐν σοὶ κατετρύφησα.

Ἀδὰμ ἐξωστράκισται
παρακοῇ παραδείσου
καὶ τρυφῆς ἐκβέβληται,
γυναικὸς τοῖς ῥήμασιν
ἀπατώμενος,
καὶ γυμνὸς κάθηται | τοῦ χωρίου, οἴμοι!
ἐναντίον ὀδυρόμενος·
διὸ σπουδάσωμεν
πάντες τὸν καιρὸν ὑποδέξασθαι
νηστείας, ὑπακούοντες
εὐαγγελικῶν παραδόσεων,
ἵνα διὰ τούτων
εὐάρεστοι γενόμενοι Χριστῷ
τοῦ παραδείσου τὴν οἴκησιν
πάλιν ἀπολάβωμεν.

ε'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῆς Ὀρθοδοξίας κυριακήν (Τριῴδ. σελ. 123).

Σὲ τὸν ἀκατάληπτον
πρὸ ἑωσφόρου ἀνάρχως
ἐξ ἀΰλου λάμψαντα
ἀσωμάτου τε γαστρὸς

τοῦ γεννήτορος
οἱ προφῆται, κύριε,
οἱ τῷ σῷ πνεύματι
ἐμπνευσθέντες προηγόρευσαν
παιδίον ἔσεσθαι
ἐξ ἀπειρογάμου σαρκούμενον,
ἀνθρώποις συναπτόμενον
καὶ τοῖς ἐπὶ γῆς καθορώμενον·
δι' ὧν ὡς οἰκτίρμων
ἐλλάμψεως ἀξίωσον τῆς σῆς
τοὺς ἀνυμνοῦντας τὴν ἄφραστον
σοῦ σεπτὴν ἀνάστασιν.

Λόγῳ σε κηρύξαντες
οἱ θεηγόροι προφῆται
καὶ ἔργοις τιμήσαντες
ἀτελεύτητον ζωὴν
ἐκαρπώσαντο·
τῇ γὰρ κτίσει, δέσποτα,
παρὰ σὲ τὸν κτίσαντα
μὴ λατρεύειν καρτερήσαντες
τὸν κόσμον ἅπαντα
εὐαγγελικῶς ἀπεστράφησαν,
καὶ σύμμορφοι γεγόνασιν
οὗ περ προηγόρευσαν πάθους σου·
ὧν ταῖς ἱκεσίαις
ἀξίωσον ἀμέμπτως διελθεῖν
τῆς ἐγκρατείας τὸ στάδιον,
μόνε πολυέλεε.

Φύσει ἀπερίγραπτος
τῇ θεϊκῇ σου ὑπάρχων
ἐπ' ἐσχάτων, δέσποτα,
σαρκωθεὶς ἠξίωσας
περιγράφεσθαι·
τῆς σαρκὸς προσλήψει γὰρ
καὶ τὰ ἰδιώματα
ἀνελάβου ταύτης ἅπαντα·
διὸ τὸ εἶδός σου
τὸ τῆς ἐμφερείας ἐγγράφοντες
σχετικῶς ἀσπαζόμεθα,
πρὸς τὴς σὴν ἀγάπην ὑψούμενοι·
καὶ τῶν ἰαμάτων
τὴν χάριν ἀπαντλοῦμεν ἐξ αὐτοῦ,
τῶν ἀποστόλων ἑπόμενοι
θείαις παραδόσεσιν.

Ὑπέρτιμον κόσμησιν
ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία
τῶν σεπτῶν ἀπείληφε
καὶ ἁγίων εἰκόνων
τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ
καὶ τῆς θεομήτορος | καὶ ἁγίων πάντων
φαιδροτάτην ἀναστήλωσιν,
δι' ἧς φαιδρύνεται
καὶ καταγλαΐζεται χάριτι
καὶ στῖφος ἀποβάλλεται
τῶν αἱρετικῶν ἐκδιώκουσα
καὶ ἀγαλλομένη
δοξάζει τὸν φιλάνθρωπον θεὸν
τὸν δι' αὐτὴν ὑπομείναντα
πάθη τὰ ἑκούσια.

ς'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν τῶν Ἁγίων πάντων κυριακήν (Πεντηκ. σελ. 210).

Οἱ πνευματορήτορες,
οἱ μαθηταὶ τοῦ σωτῆρος,
τοῦ πνεύματος ὄργανα
πίστει χρηματίσαντες,
διεσπάρησαν
εἰς τὰ γῆς πέρατα, | τὸ σεπτὸν κήρυγμα
ὀρθοδόξως κατασπείροντες,
ἐξ ὧν ἐβλάστησαν
θείᾳ γεωργίᾳ καὶ χάριτι
μαρτύρων τὰ στρατεύματα,
πάθος τὸ σεπτὸν εἰκονίζοντες
διὰ πολυτρόπων [ρός·
στρεβλώσεων, μαστίγων καὶ πυ-
καὶ παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Πυρὶ ἐκκαιόμενοι
τῆς τοῦ κυρίου ἀγάπης
πυρὸς κατεφρόνησαν
καὶ ὡς θεῖοι ἄνθρακες
ἀναπτόμενοι
οἱ σεπτοὶ μάρτυρες | ἐν Χριστῷ ἔφλεξαν
φρυγανώδες πλάνης φρύαγμα,

θηρῶν δὲ ἔφραξαν
στόματα σοφαῖς ἐπικλήσεσι,
καὶ κάρας ἐκτεμνόμενοι
ἕτεμον ἐχθροῦ πάσας φάλαγγας,
καὶ τοὺς τῶν αἱμάτων
προχέοντες κρουνοὺς καρτερικῶς
τὴν ἐκκλησίαν κατήρδευσαν,
πίστει ἀναθάλλουσαν.

Θηρσὶ προσπαλαίοντες,
τυμπανιζόμενοι ξίφει,
ὄνυξι ξεόμενοι,
χεῖρας ἀφαιρούμενοι
καὶ στρεβλούμενοι
οἱ στερροὶ μάρτυρες | καὶ πυρὶ ἐνύλῳ
ἀνενδότως φλογιζόμενοι
καὶ ἐκκεντούμενοι
καὶ τὰς ἁρμονίας τεμνόμενοι
ὑπέφερον στερρότατα
λῆξιν προορῶντες τὴν μέλλουσαν
καὶ τοὺς ἀκηράτους [στοῦ,
στεφάνους καὶ τὴν δόξαν τοῦ Χρι-
ῷ παρρησίᾳ πρεβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἐν πᾶσι τοῖς πέρασι
τοὺς ἐναθλήσαντας πίστει
ἀποστόλους, μάρτυρας,
ἱερεῖς θεόφρονας,
σεμνὰ γύναια,
ἱερὸν ἄθροισμα | ἱεροῖς ᾄσμασι
κατὰ χρέος εὐφημήσωμεν,
ὅτι συνήφθησαν
τοῖς ἐπουρανίοις οἱ γήϊνοι
καὶ πάθει τὴν ἀπάθειαν
χάριτι Χριστοῦ ἐκομίσαντο·
καὶ νῦν ὡς ἀστέρες
στερροὶ περιαυγάζοντες ἡμᾶς
ἐν παρρησίᾳ πρεσβεύουσιν
ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ζ'. Στιχ. προσόμ. εἰς Ἀνδρόνικον καὶ τὴν συμβίαν αὐτοῦ (Ὀκτ. 9).

Ὅλην ἀποθέμενοι | βιωτικὴν τυραννίδα
καὶ πλοῦτον μισήσαντες
καὶ τρυφὴν τὴν ῥέουσαν
βδελυξάμενοι
τὸν σταυρὸν ἤρατε | ὡς ζυγὸν ἔνθεον,
καὶ Χριστῷ ἠκολουθήσατε
καὶ πρὸς οὐράνιον
χλόην θαυμαστῶς ἐσκηνώσατε·
ἐν οἷς συναγαλλόμενοι
μέμνησθε ἡμῶν τῶν ἐκ πίστεως
ὑμῶν μεμνημένων
καὶ πόθῳ ἐκτελούντων εὐλαβῶς
τὴν ἱερὰν καὶ σεβάσμιον
μνήμην ὑμῶν, ἅγιοι.

Ὅλως ἀγαπήσασα
σὲ ἐκ ψυχῆς τὸν δεσπότην
ὀπίσω συνέδραμε
δυὰς ἡ ἀοίδιμος | καὶ ὁμόζυγος,
καὶ τερπνὰ ἅπαντα | καὶ δεσμὸν ἄλυτον
ὡς ἱστὸν ἀράχνης ἔλυσε·
διὸ καὶ ἔτυχε
σοῦ τῆς βασιλείας, ἀθάνατε·
αὐτῶν οὖν ταῖς διήσεσιν
ἱλασμὸν, οἰκτίρμον, παράσχου μοι
τῶν πλημμελημάτων
καὶ δεῖξόν με ἀνώτερον παθῶν
τῶν ἐνοχλούντων μου, δέσποτα,
τὴν ψυχὴν ἑκάστοτε.

Παίδων ἐστερήθητε
τῆς ποθεινῆς ξυνωρίδος
προστάξει τῇ κρείττονι·
καὶ τῷ βίῳ μένοντες
ἀπαράκλητοι
τὴν φωνὴν ἤρατε | τὴν γενναιοτάτην
τοῦ Ἰὼβ καὶ ἀνεκράξατε·
κύριος ἔδωκε,
κύριος καὶ πάλιν ἀφείλετο·
διὸ καὶ τὸ ποθούμενον
ἔργον εὐχερῶς διηνύετε·
καὶ πρὸς ἐρημίας
καὶ τόπους τοὺς ἁγίους ἐν χαρᾷ
μεταναστεύοντες ὤφθητε,
ζεῦγος ἱερώτατον.

X

Σταυροθεοτοκίον αὐτόμελον (Τριῳδ. σελ. 88)
ἦχος πλ. δ΄.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὢ μυστηρίου καινοῦ!
ὢ φρικτῆς ἐγχειρήσεως!
ἡ παρθένος ἔλεγεν,
ἐν σταυρῷ σε ὡς ἔβλεψεν
ἐν μέσῳ δύο | λῃστῶν κρεμάμενον,
ὃν ἀνωδύνως | φρικτῶς ἐκύησεν·
ἔκλαιε λέγουσα!
οἴμοι! τέκνον φίλτατον
πῶς ὁ δεινὸς
δῆμος καὶ ἀχάριστος
σταυρῷ προσήλωσε;

β΄. Στιχ. προσόμ. εἰς τὴν Ὕψωσιν τοῦ σταυροῦ (Σεπτ. 14).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
τὸ ζωηφόρον φυτὸν,
ὁ σταυρὸς ὁ πανάγιος
εἰς ὕψος αἰρόμενος
ἐμφανίζεται σήμερον·
δοξολογοῦσι | πάντα τὰ πέρατα,
ἐκδειματοῦνται | δαίμονες ἅπαντες·
ὢ οἷον δώρημα | τοῖς βροτοῖς κεχάρισται!
δι᾽ οὗ, Χριστὲ,
σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν,
ὡς μόνος εὔσπλαγχνος.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὡς βότρυν πλήρη ζωῆς
ὁ βαστάσας τὸν ὕψιστον
ἀπὸ γῆς ὑψούμενος
σταυρὸς ὁρᾶται σήμερον,
δι᾽ οὗ πρὸς θεὸν
πάντες εἱλκύσθημεν,
καὶ κατεπόθη | εἰς τέλος θάνατος·
ὢ ξύλον ἄχραντον,
ὑφ᾽ οὗ ἀπολαύομεν
τῆς ἐν Ἐδὲμ
ἀθανάτου βρώσεως,
Χριστὸν δοξάζοντες.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
εὖρος καὶ μῆκος σταυροῦ
οὐρανοῦ ἰσοστάσιον,
ὅτι θείᾳ χάριτι
ἁγιάζει τὰ σύμπαντα·
ἐν τούτῳ ἔθνη | βάρβαρα ἥττηνται,
ἐν τούτῳ σκῆπτρα | ἀνάκτων ἤδρασται·
ὢ θείας κλίμακος, | δι᾽ ἧς ἀνατρέχομεν
εἰς οὐρανοὺς,
ὑψοῦντες ἐν ᾄσμασι | Χριστὸν τὸν κύριον.

γ΄. Στιχ. προσόμ. εἰς μνήμην τοῦ Δημητρίου (Οκτ. 26).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἐν οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ
ἀγαλλίαμα σήμερον
ἐν τῇ μνήμῃ ἠύγασται
Δημητρίου τοῦ μάρτυρος·
ἐκ τῶν ἀγγέλων | ἐπαίνοις στέφεται
καὶ ἐξ ἀνθρώπων | ᾄσματα δέχεται·
Ὦ οἷον ἤθλησε! | πῶς καλῶς ἠγώνισται!
δι᾽ οὗ ἐχθρὸς
πέπτωκεν ὁ δόλιος | Χριστοῦ νικήσαντος.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ταῖς τῶν θαυμάτων βολαῖς
τοῦ ἡλίου φανώτερον
εἰς ἀεὶ Δημήτριος
διαλάμπει τοῖς πέρασιν,
ἐξ ἀνεσπέρου | φωτὸς λαμπόμενος
καὶ τῷ ἀδύτῳ | φωτὶ τερπόμενος,
οὗ ταῖς ἐλλάμψεσι | νέφη ἀπηλάθησαν
βαρβαρικὰ,
νόσοι ἐδιώχθησαν, | δαίμονες ἥττηνται.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὑπὲρ Χριστοῦ λογχευθεὶς
ὁ τρισμάκαρ Δημήτριος
πρὸς ἐχθροὺς ἑκάστοτε
ῥομφαίᾳ ὤφθη δίστομος,
ἀποθερίζων | ἐχθρῶν γαυρίαμα
καὶ καταράσσων | δαιμόνων φρύαγμα·

ᾧ ἐκβοήσωμεν, | ἅγιε Δημήτριε,
σκέπε ἡμᾶς,
σοῦ τὴν ἀειςέβαστον
μνήμην γεραίροντας.

Πύργος εὐσεβείας πέφηνας
ἐρηρεισμένος στερρῶς
ἐπὶ πέτραν τῆς πίστεως,
πειρασμοῖς ἀνάλωτος
καὶ κινδύνοις ἀκλόνητος·
μετὰ σφοδροῦ γὰρ
σάλου καὶ κλύδωνος
σοὶ προσραγέντα | ἀθέων κύματα
σὴν οὐ κατέβαλον | ἀκλινῆ στερρότητα·
μαρτυρικῷ
στέφει γὰρ ἐπόθησας | ἐγκαλλωπίζεσθαι.

Πάθει τὸ πάθος μιμούμενος
τὸ ζωηφόρον Χριστοῦ,
παρ' αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν
τῶν θαυμάτων εἴληφας,
ἀθλοφόρε Δημήτριε·
καὶ διασώζεις | τοὺς σοὶ προστρέ-
χοντας,
πολλῶν κινδύνων | αὐτοὺς ῥυόμενος,
ἔχων εὐάρεστον | παρρησίαν, ἔνδοξε,
πρὸς τὸν Χριστόν·
ᾧ καὶ νῦν παρίστασαι
δόξης πληρούμενος.

Αἵματι τῷ σῷ σταζόμενος
τῷ ζωοδότῃ Χριστῷ
τῷ τὸ αἷμα τὸ τίμιον
διὰ σὲ κενώσαντι
προσηνέχθης, Δημήτριε·
καὶ κοινωνόν σε | δόξης εἰργάσατο
καὶ βασιλείας | αὐτοῦ συμμέτοχον,
ὡς ἀριστεύσαντα | κατὰ τοῦ ἀλάστορος
καὶ τὰ δεινὰ
τούτου μηχανήματα
τελείως σβέσαντα.

δ'. Στιχ. προσόμ. εἰς τὸν ἀπόστολον Φίλιππον (Νοεμ. 14).

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ὁ τοὺς ἰχθύας ποτὲ
σαγηνεύων ἀπόστολος
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν
ἁλιεὺς θεοπρόβλητος·
λόγων σαγήνῃ | ἔθνη ἐζώγρησε,
σταυροῦ ἀγκίστρῳ
κόσμον ἀνείλκυσεν·
ᾧ οἷον θήραμα | τῷ Χριστῷ προσήγαγεν
ὁ θεουργός!
οὗπερ τὸ μνημόσυνον
νῦν ἑορτάζομεν.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
ἀποσταλεὶς ἐκ θεοῦ
ὁ ἀπόστολος Φίλιππος
μέσον λύκων πρόβατον
ἀπτοήτως νῦν πρόεισι·
τοὺς θῆρας ἄρνας
πίστει ἀνέδειξε,
τὸν κόσμον θείως | μετεστοιχείωσεν·
ὦ ἔργα πίστεως!
ὦ δυνάμεις ἄρρητοι!
οὗ ταῖς εὐχαῖς
σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν
ὡς μόνος εὔσπλαγχνος.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος!
φρέαρ πηγάζον ζωὴν
ἐν σοφίας ἀντλήματι
τοῖς ἐν κόσμῳ πέφηνεν
ὁ ἀπόστολος Φίλιππος,
ἀφ' οὗπερ ῥεῖθρα
δογμάτων πρόεισιν,
ἐξ οὗ θαυμάτων | ῥεύματα πίνομεν·
ὦ οἷα δέδρακε | φοβερὰ τεράστια
ὁ θεουργός!
οὗπερ τὸ μνημόσυνον
πίστει γεραίρομεν.

X. γ' v. 25 tres posteriores strophae deerant in Bartholemaei codice, easque ab alio poeta adiectas esse ipsa primi versus discrepantia arguit

XI

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Στιχηρὰ προσόμοια νεκρώσιμα (Τριῴδ. σελ. 286).

Πρὸς τὸ «Τοῦ κήτους τὸν προφήτην.»

Τὴν μνήμην ἐκτελοῦντες τῶν μαρτύρων
κυρίῳ ἀναπέμψωμεν τοὺς ὕμνους
σήμερον | ἐνθέως εὐφραινόμενοι.
Θανάτῳ τὴν ζωὴν ἀντιλαβόντες
σκιρτᾶτε τὰ οὐράνια οἰκοῦντες
ἀθλοφόροι | ἔνδοξοι Χριστοῦ τοῦ θεοῦ.

Τὰ ξίφη καὶ τὸ πῦρ μὴ πτοηθέντες
θαρροῦντες ἐν τῇ πίστει ἀθλοφόροι
τυράννους | ἐν τούτῳ κατεπλήξατε.
Θανάτου καὶ ζωῆς ὁ κυριεύων
τοὺς πίστει μετασταντας ἐκ τοῦ βίου,
Χριστὲ, | σὺν ἁγίοις σου ἀνάπαυσον.

XII

ΑΝΔΡΕΟΥ ΠΥΡΡΟΥ

Αὐτόμελον καὶ προσόμοια εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29).

Ποίοις | εὐφημιῶν στέμμασιν
ἀναδήσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τοὺς διηρημένους τοῖς σώμασι
καὶ ἡνωμένους τῷ πνεύματι,
τοὺς θεοκηρύκων πρωτοστάτας·
τὸν μὲν | ὡς τῶν ἀποστόλων προεξάρχοντα,
τὸν δὲ | ὡς ὑπὲρ τοὺς ἄλλους κοπιάσαντα·
τούτους γὰρ ὄντως ἀξίους
ἀθανάτου δόξης
διαδήμασι στεφανοῖ
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | ὑμνῳδιῶν ἄνθεσιν
κατασταστέψωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τῆς θεολογίας τὰς πτέρυγας
τὰς διαπτάσας τὰ πέρατα
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνυψωθείσας,
τὰς χεῖρας | εὐαγγελίου τοῦ τῆς χάριτος,
τοὺς πόδας | τῆς ἀληθείας τοῦ κηρύγματος,
τοὺς ποταμοὺς τῆς σοφίας,
τοῦ σταυροῦ τὰ κέρα·
δι' ὧν τὴν δαιμόνων ὀφρὺν
Χριστὸς καταβέβληκεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

Ποίοις | πνευματικοῖς ᾄσμασιν
ἐπαινέσωμεν Πέτρον καὶ Παῦλον;
τὰ τὴν ἀθεότητα σφάττοντα
μὴ ἀμβλυνόμενα στόματα
τῆς φρικτῆς τοῦ πνεύματος μαχαίρας,
τὰ Ῥώμης | περιφανῆ ἐγκαλλωπίσματα,
τὰ πάσης | τῆς οἰκουμένης ἐντρυφήματα,
τὰς τῆς καινῆς διαθήκης
θεογράφους πλάκας,
νοουμένας ἃς ἐν Σιὼν
Χριστὸς ἐξεφώνησεν
ὁ ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

XII. Nomen auctoris, omissum in EF, scriptum est in sticherario mosquensi, quo usus est in hoc carmine recognoscendo Pitra Hymnographie p. LXI — 3 το σώματι F — 4 τῇ χάριτι E — 5 τῶν θεοκ. F — 8 ὄντως Pitrae cod. mosqu.: μόνους EF — ἀξίους Pitrae cod. mosqu.: ἀξίως EF — 12 ἐγκυμίων F — ἄνθεσι E: κάλλεσιν F Barth. Pitra — 13 ἀνυμνήσωμεν F Barth. Pitra — 14 θεογνωσίας F Barth. Pitra — 20 κέρα nos: κέρατα EF vulgo — 21 δι' οὗ F — τὴν om. EF — 26 μὴ Pitra de coni.: καὶ μὴ E et Pitrae codd. τὰ μὴ F

XIII

Ἀπόστιχα προσόμοια (Τριῴδ. σελ. 201)

ἦχος β΄.

Λυθέντες τῶν δεσμῶν
τῆς πάλαι καταδίκης,
πιστοὶ σταυροῦ τῷ ξύλῳ,
τὸν ἐν αὐτῷ παγέντα
Χριστὸν δοξολογήσωμεν.

Ἄγε νῦν σὺν ἡμῖν,
Δαϋὶδ, τὴν λύραν κίνει,
Χριστὸν ὑψοῦτε, ψάλλων,
πιστοὶ καὶ προσκυνεῖτε
αὐτοῦ τὸ ὑποπόδιον.

Ὀψώμεθα λαοὶ
προκείμενον τὸ ξύλον,
δι' οὗ τὴν σωτηρίαν
ἡμῖν Χριστὸς βραβεύει,
καὶ πίστει ἀσπασώμεθα.

Σταυροθεοτοκίον.

Ὑψούμενον σταυρῷ
ὑπὲρ βροτῶν ὁρῶσα
τὸν σὸν υἱὸν, παρθένε,
ἐβόας θρηνῳδοῦσα·
δόξα τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

XIV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβρ. 2)

ἦχος γ΄.

Ἀκατάληπτόν ἐστι | τὸ τελούμενον ἐν σοὶ
καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, | μητροπάρθενε ἁγνή.
Ἀγκαλίζεται χερσὶν | ὁ πρεσβύτης Συμεὼν
τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν | καὶ δεσπότην τοῦ παντός.
Βουληθεὶς ὁ πλαστουργὸς, | ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδὰμ,
μήτραν ᾤκησε τὴν σὴν | τῆς παρθένου καὶ ἁγνῆς.
Γένος ἅπαν τῶν βροτῶν | μακαρίζει σε, ἁγνὴ,
καὶ δοξάζει σε πιστῶς | ὡς μητέρα τοῦ θεοῦ.
Δεῦτε ἴδετε Χριστὸν | τὸν δεσπότην τοῦ παντὸς,
ὃν βαστάζει Συμεὼν | σήμερον ἐν τῷ ναῷ.
Ἐπιβλέπεις πρὸς τὴν γῆν | καὶ ποιεῖς τρέμειν αὐτήν·
καὶ πῶς γέρων κεκμηκὼς | σὲ κατέχει ἐν χερσί;
Ζήσας ἔτη Συμεὼν, | ἕως εἶδε τὸν Χριστόν,
καὶ ἐβόα πρὸς αὐτόν· | νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ·
Ἡ λαβὶς ἡ μυστικὴ, | ἡ τὸν ἄνθρακα Χριστὸν
συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ, | σὺ ὑπάρχεις Μαριάμ.
Θέλων ἐνηνθρώπισας | ὁ προάναρχος θεὸς
καὶ ναῷ προσφέρεσαι | τεσσαρακονθήμερος.
Κατελθόντ' ἐξ οὐρανοῦ | τὸν δεσπότην τοῦ παντὸς
ὑπεδέξατο αὐτὸν | Συμεὼν ὁ ἱερεύς.

XIV. 19 ante hunc versum duos excidisse acrostichis hoc loco interrupta arguit; in cod. J totum hoc carmen deerat

Λάμπρυνόν μου τὴν ψυχὴν | καὶ τὸ φῶς τὸ αἰσθητόν,
ὅπως ἴδω καθαρῶς | καὶ κηρύξω σε θεόν.
Μητροπάρθενε ἁγνὴ, | τί προσφέρεις τῷ ναῷ
νέον βρέφος ἀποδοῦς' | ἐν ἀγκάλαις Συμεών;
Νῦν ἀπόλυσιν ζητῶ | ἀπὸ σοῦ τοῦ πλαστουργοῦ,
ὅτι εἶδόν σε, Χριστὲ, | τὸ σωτήριόν μου φῶς.
Ὃν οἱ ἄνω λειτουργοὶ | τρόμῳ λιτανεύουσι,
κάτω νῦν ὁ Συμεὼν | ἀγκαλίζεται χερσί.

Ἡ τῇ φύσει μὲν μονὰς, | τοῖς προσώποις δὲ τριὰς
φύλαττε τοὺς δούλους σου, | τοὺς πιστεύοντας εἰς σέ.
Θεοτόκε ἡ ἐλπὶς | πάντων τῶν Χριστιανῶν,
σκέπε, φρούρει, φύλαττε | τοὺς ἐλπίζοντας εἰς σέ.

XV

ΜΕΓΑΛΥΝΑΡΙΑ

εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχος α'.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν τιμιωτέραν
καὶ ἐνδοξοτέραν | τῶν ἄνω στρατευμάτων.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐκ τῆς παρθένου
θεὸν σαρκὶ τεχθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ
τεχθέντα βασιλέα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ τῶν μάγων
θεὸν προσκυνηθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὸν ὑπὸ ἀστέρος
τοῖς μάγοις μηνυθέντα.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν ἁγνὴν παρθένον
τὴν γεννησαμένην | Χριστὸν τὸν βασιλέα.
Μάγοι καὶ ποιμένες | ἦλθον προσκυνῆσαι
Χριστὸν τὸν γεννηθέντα | ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Σήμερον ἡ παρθένος | τίκτει τὸν δεσπότην
ἔνδον ἐν τῷ σπηλαίῳ.
Σήμερον ὁ δεσπότης | τίκτεται ὡς βρέφος
ὑπὸ μητρὸς παρθένου.
Σήμερον οἱ ποιμένες | βλέπουσι τὸν σωτῆρα
σπαργάνοις εἱλημένον | καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.
Σήμερον ὁ δεσπότης | ῥάκει σπαργανοῦται
ὁ ἀναφὴς ὡς βρέφος.
Σήμερον πᾶσα κτίσις | ἀγάλλεται καὶ χαίρει,
ὅτι Χριστὸς ἐτέχθη | ἐκ τῆς παρθένου κόρης.

Οὐράνιαι δυνάμεις | τεχθέντα τὸν σωτῆρα,
κύριον καὶ δεσπότην | μηνύουσι τῷ κόσμῳ.

Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τῆς τρισυποστάτου
καὶ ἀδιαιρέτου | θεότητος τὸ κράτος.
Μεγάλυνον, ψυχή μου, | τὴν λυτρωσαμένην
ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΚΑΙ ΚΟΝΤΑΚΙΑ.

I

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ

ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου.

α'. ἦχος α'.

Τοῦ λίθου σφραγισθέντος
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων
καὶ στρατιωτῶν φυλασσόντων
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα
ἀνέστης τριήμερος, σωτὴρ,
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὴν ζωήν·
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
ἐβόων σοι, Ζωοδότα·
δόξα τῇ ἀναστάσει σου, Χριστέ·
δόξα τῇ βασιλείᾳ σου·
δόξα τῇ οἰκονομίᾳ σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι,
παρθένε, τὸ χαῖρε,
σὺν τῇ φωνῇ ἐσαρκοῦτο
ὁ τῶν ὅλων δεσπότης
ἐν σοὶ τῇ ἁγίᾳ κιβωτῷ,
ὡς ἔφη ὁ δίκαιος Δαυῒδ·
ἐδείχθης πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν,
βαστάσασα τὴν κτίστην σου·
δόξα τῷ ἐνοικήσαντι ἐν σοί·
δόξα τῷ προελθόντι ἐκ σοῦ·
δόξα τῷ ἐλευθερώσαντι ἡμᾶς
διὰ τοῦ τόκου σου.

β'. ἦχος β'.

Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον | ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος,
τότε τὸν ᾅδην ἐνέκρωσας | τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος·
ὅτε δὲ καὶ τοὺς τεθνεῶτας | ἐκ τῶν καταχθονίων ἀνέστησας,
πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν ἐπουρανίων ἐκραύγαζον·
Ζωοδότα Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι·

Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, | πάντα ὑπερένδοξα,
τὰ σά, θεοτόκε, μυστήρια·
τῇ ἀγνείᾳ ἐσφραγισμένη | καὶ παρθενίᾳ φυλαττομένη
μήτηρ ἐγνώσθης ἀψευδὴς, | θεὸν τεκοῦσα ἀληθινόν·
αὐτὸν ἱκέτευε | σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β' v. 3 καὶ om. D — 4 αἱ τῶν D — 5 ἡμῶν om. D

γ′ ἦχος γ′.

Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια, | ἀγαλλιάσθω τὰ ἐπίγεια,
ὅτι ἐποίησε κράτος | ἐν βραχίονι αὐτοῦ·
ὁ κύριος ἐπάτησε | τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον·
πρωτότοκος τῶν νεκρῶν ἐγένετο,
ἐκ κοιλίας ᾅδου | ἐρρύσατο ἡμᾶς
καὶ παρέσχε τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Σὲ τὴν μεσιτεύσασαν, | τὴν σωτηρίαν τοῦ γένους ἡμῶν
ἀνυμνοῦμεν, θεοτόκε παρθένε·
ἐν τῇ σαρκὶ γὰρ τῇ ἐκ σοῦ προσληφθείσῃ
ὁ υἱός σου καὶ θεὸς ἡμῶν
τὸ διὰ σταυροῦ καταδεξάμενος πάθος
ἐλυτρώσατο ἡμᾶς ἐκ φθορᾶς ὡς φιλάνθρωπος.

δ′ ἦχος δ′.

Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυγμα
ἐκ τοῦ ἀγγέλου μαθοῦσαι | αἱ τοῦ κυρίου μαθήτριαι
καὶ τὴν προγονικὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψασαι
τοῖς ἀποστόλοις καυχώμεναι ἔλεγον·
ἐσκύλευται ὁ θάνατος, | ἠγέρθη Χριστὸς ὁ θεὸς,
δωρούμενος τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Τὸ ἀπ᾽ αἰῶνος ἀπόκρυφον | καὶ ἀγγέλοις ἄγνωστον μυστήριον
διὰ σοῦ, θεοτόκε, | τοῖς ἐπὶ γῆς πεφανέρωται,
θεὸς ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει σαρκούμενος
καὶ σταυρὸν ἑκουσίως | ὑπὲρ ἡμῶν καταδεξάμενος,
δι᾽ οὗ ἀναστήσας τὸν πρωτόπλαστον
ἔσωσεν ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε′ ἦχος πλ. α′.

Τὸν συνάναρχον λόγον | πατρὶ καὶ πνεύματι,
τὸν ἐκ παρθένου τεχθέντα | εἰς σωτηρίαν ἡμῶν
ἀνυμνήσωμεν πιστοὶ | καὶ προσκυνήσωμεν,
ὅτι ηὐδόκησε σαρκὶ | ἀνελθεῖν ἐν τῷ σταυρῷ
καὶ θάνατον ὑπομεῖναι
καὶ ἐγεῖραι τοὺς τεθνεῶτας | ἐν τῇ ἐνδόξῳ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Χαῖρε, πύλη κυρίου | ἡ ἀδιόδευτος·
χαῖρε, τεῖχος καὶ σκέπη | τῶν προστρεχόντων εἰς σέ·
χαῖρε, ἀχείμαστε λιμὴν | καὶ ἀπειρόγαμε,
ἡ τεκοῦσα ἐν σαρκὶ | τὸν ποιητήν σου καὶ θεόν,
πρεσβεύουσα μὴ ἐλλίπῃς
ὑπὲρ τῶν ἀνυμνούντων καὶ προσκυνούντων τὸν τόκον σου.

ε′ v. 11 μὴ παρίδῃς D

ς′ ἦχος βαρύς.

Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου τὸν θάνατον,
ἠνέῳξας τῷ ληστῇ τὸν παράδεισον,
τῶν μυροφόρων τὸν θρῆνον μετέβαλες,
καὶ τοῖς ἀποστόλοις κηρύττειν ἐπέταξας,
ὅτι ἀνέστης, Χριστὲ ὁ θεός,
παρέχων τῷ κόσμῳ τὸ μέγα ἔλεος.

Ὡς τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως θησαύρισμα
τοὺς ἐπὶ σοὶ πεποιθότας, πανύμνητε,
ἐκ λάκκου καὶ βυθοῦ πταισμάτων ἀνάγαγε·
σὺ γὰρ τοὺς ὑπευθύνους τῇ ἁμαρτίᾳ ἔσωσας
τεκοῦσα τὴν σωτηρίαν ἡμῶν·
ἡ πρὸ τόκου παρθένος | καὶ ἐν τόκῳ παρθένος
καὶ μετὰ τόκον πάλιν μένεις παρθένος.

ζ′ ἦχος πλ. δ′.

Ἐξ ὕψους κατῆλθες ὁ εὔσπλαγχνος,
ταφὴν κατεδέξω τριήμερον,
ἵνα ἡμᾶς ἐλευθερώσῃς τῶν παθῶν·
ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις ἡμῶν, | κύριε, δόξα σοι.

Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς | ἐκ παρθένου καὶ σταύρωσιν
ὑπομείνας, ἀγαθέ,
ὁ θανάτῳ τὸν θάνατον σκυλεύσας
καὶ ἔγερσιν δείξας ὡς θεὸς
μὴ παρίδῃς, οὓς ἔπλασας τῇ χειρί σου·
δεῖξον τὴν φιλανθρωπίαν σου, ἐλεῆμον,
δέξαι τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον
πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν
καὶ σῶσον, σωτὴρ ἡμῶν, | λαὸν ἀπεγνωσμένον.

II

η′. Ἀπολυτίκιον εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν (Τριῴδ. σελ. 398)

ἦχος β′.

Ὁ εὐσχήμων Ἰωσὴφ,
ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν
τὸ ἄχραντόν σου σῶμα,
σινδόνι καθαρᾷ | εἱλήσας καὶ ἀρώμασιν
ἐν μνήματι καινῷ | κηδεύσας ἀπέθετο.

θ′. Ἀπολυτίκιον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἦχος δ′.

Οἱ τῶν ἀποστόλων πρωτόθρονοι
καὶ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι
τῷ δεσπότῃ τῶν ὅλων πρεσβεύσατε,
εἰρήνην τῇ οἰκουμένῃ δωρήσασθαι
καὶ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ μέγα ἔλεος.

ς′ v. 4 τοῖς σοῖς Oct. — ὑπέταξας D — 11 ἡμῶν om. Oct. — ζ′ v. 4 κύριε om. D

ι΄ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸ Γενέθλιον τῆς θεοτόκου (Σεπτ. 8)
ἦχος δ΄.

Ἡ γέννησίς σου, θεοτόκε, | χαρὰν ἐμήνυσε
πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ·
ἐκ σοῦ γὰρ ἀνέτειλεν | ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης,
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν·
καὶ λύσας τὴν κατάραν | ἔδωκε τὴν εὐλογίαν,
καὶ καταργήσας τὸν θάνατον
ἐδωρήσατο ἡμῖν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

ια΄ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου.
ἦχος δ΄.

Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον
καὶ τοῦ ἀπ᾽ αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις·
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ υἱὸς τῆς παρθένου γίνεται
καὶ Γαβριὴλ τὴν χάριν εὐαγγελίζεται·
διὸ σὺν αὐτῷ τῇ θεοτόκῳ βοήσωμεν·
χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

ιβ΄ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον (Δεκ. 6)
ἦχος δ΄.

Κανόνα πίστεως | καὶ εἰκόνα πραότητος,
ἐγκρατείας διδάσκαλον | ἀνέδειξέ σε τῇ ποίμνῃ σου
ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια·
διὰ τοῦτο ἐκτήσω | τῇ ταπεινώσει τὰ ὑψηλὰ,
τῇ πτωχείᾳ τὰ πλούσια·
πάτερ ἱεράρχα Νικόλαε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιγ΄ Ἀπολυτίκιον εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος δ΄.

Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτὴς
καὶ τῶν πτωχῶν ὑπερασπιστὴς,
ἀσθενούντων ἰατρὸς, | βασιλέων ὑπέρμαχος,
τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε,
πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιδ΄ Ἀπολυτίκιον εἰς Γρηγόριον τὸν θεολόγον (Ἰαν. 25)
ἦχος α΄.

Ὁ ποιμενικὸς αὐλὸς τῆς θεολογίας σου
τὰς τῶν ῥητόρων ἐνίκησε σάλπιγγας·

ὡς γὰρ τὰ βάθη τοῦ πνεύματος ἐκζητήσαντι
καὶ τὰ κάλλη τοῦ φθέγματος προσετέθη σοι·
ἀλλὰ πρέσβευε Χριστῷ τῷ θεῷ, πάτερ Γρηγόριε,
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ιε' Ἀπολυτίκιον τῆς Ἀναλήψεως (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. β'.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ θεὸς ἡμῶν,
χαροποιήσας τοὺς μαθητὰς
τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας,
ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, | ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου.

ιθ' Τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 1)

ἦχος πλ. α'.

Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

κα' Σταυροθεοτοκίον

ἦχος δ'.

Σφαγήν σου τὴν ἄδικον, Χριστέ,
ἡ παρθένος βλέπουσα
ὀδυρομένη ἐβόα σοι·
τέκνον γλυκύτατον,
πῶς ἀδίκως πάσχεις;
πῶς τῷ ξύλῳ κρέμασαι
ὁ πᾶσαν γῆν κρεμάσας τοῖς ὕδασι;
μὴ λίπῃς μόνην με,
εὐεργέτα πολυέλεε,
τὴν μητέρα | καὶ δούλην σου, δέομαι.

ις' Κοντάκιον (Τριῳδ. σελ. 207)

ἦχος πλ. β'.

Ψυχή μου, ψυχή μου, | ἀνάστα, τί καθεύδεις;
τὸ τέλος ἐγγίζει | καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι·
ἀνάνηψον οὖν, | ἵνα φείσηταί σου Χριστὸς ὁ θεὸς
ὁ πανταχοῦ παρὼν | καὶ τὰ πάντα πληρῶν.

ιζ' Κοντάκιον εἰς τὴν τοῦ Πάσχα κυριακήν (Πεντηκ. σελ. 3)

ἦχος πλ. α'.

Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀθάνατε,
ἀλλὰ τοῦ ᾅδου καθεῖλες τὴν δύναμιν
καὶ ἀνέστης ὡς νικητής, Χριστὲ ὁ θεός,
γυναιξὶ μυροφόροις | φθεγξάμενος· χαίρετε·
καὶ τοῖς σοῖς ἀποστόλοις | εἰρήνην δωρούμενος
ὁ τοῖς πεσοῦσι παρέχων ἀνάστασιν.

ΡΩΜΑΝΟΥ

ιη′ κοντάκιον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος γ′.

Ἡ παρθένος σήμερον
τὸν ὑπερούσιον τίκτει,
καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον
τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει·
ἄγγελοι μετὰ ποιμένων
δοξολογοῦσι·
μάγοι δὲ μετὰ ἀστέρος
ὁδοιποροῦσι·
δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγεννήθη
παιδίον νέον, | ὁ πρὸ αἰώνων θεός.

ΙΔΙΟΜΕΛΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ.

α′ Ἰδιόμελα εἰς τὴν μεγάλην Τρίτην (Τριῴδ. σελ. 353)

ἦχος α′.

Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου
πῶς εἰσελεύσομαι ὁ ἀνάξιος;
ἐὰν γὰρ τολμήσω συνεισελθεῖν εἰς τὸν νυμφῶνα,
ὁ χιτών με ἐλέγχει, | ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου,
καὶ δέσμιος ἐκβάλλομαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων·
καθάρισον, κύριε, τὸν ῥύπον τῆς ψυχῆς μου
καὶ σῶσόν με ὡς φιλάνθρωπος.

ἦχος β′.

Ὁ τῇ ψυχῆς ῥαθυμίᾳ νυστάξας
οὐ κέκτημαι, νυμφίε Χριστέ,
καιομένην λαμπάδα τὴν ἐξ ἀρετῶν,
καὶ νεάνισιν ὁμοιώθην μωραῖς,
ἐν καιρῷ τῆς ἐργασίας ῥεμβόμενος·
τὰ σπλάγχνα τῶν οἰκτιρμῶν σου
μὴ κλείσῃς μοι, δέσποτα·
ἀλλ' ἐκτινάξας μου τὸν ζοφερὸν
ὕπνον ἐξανάστησον
καὶ ταῖς φρονίμοις συνεισάγαγε παρθένοις
εἰς νυμφῶνα τὸν σόν,
ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων
καὶ βοώντων ἀπαύστως· κύριε, δόξα σοι.

β′ Ἰδιόμελον εἰς τὰς Ὥρας τῆς μεγάλης Παρασκευῆς (Τριῴδ. σελ. 393)

ἦχος πλ. β′.

Σήμερον κρέμαται ἐπὶ ξύλου
ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας·
στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεύς·
ψευδῆ πορφύραν περιβάλλεται
ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις·
ῥάπισμα κατεδέξατο
ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ·
ἥλοις προσηλώθη
ὁ νυμφίος τῆς ἐκκλησίας·
λόγχῃ ἐκεντήθη | ὁ υἱὸς τῆς παρθένου·
προσκυνοῦμέν σου τὰ πάθη, Χριστέ,
δεῖξον ἡμῖν
καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν.

ιη. Hoc contakion magni poematis partem fuisse testatur Pitra L'hymnogr. p. 47
α′ v. 5 ἐκβάλλομαι E: ἐκβαλοῦμαι Triod. — β′. Sophronio hoc idiomelon adsignat H — 5 πορφύρα U — 9 προσηλοῦται H

γ'. Ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου Σαββάτου
(Τριῳδ. σελ. 411)

ἦχος β'.

Σήμερον συνέχει τάφος
τὸν συνέχοντα παλάμῃ τὴν κτίσιν·
καλύπτει λίθος
τὸν καλύψαντα ἀρετῇ τοὺς οὐρανούς·
ὑπνοῖ ἡ Ζωὴ | καὶ Ἅιδης τρέμει
καὶ Ἀδὰμ τῶν δεσμῶν ἀπολύεται·
δόξα τῇ σῇ οἰκονομίᾳ,
δι' ἧς τελέσας πάντα σαββατισμὸν αἰώ-ἐδωρήσω ἡμῖν ὡς θεὸς, [νιον
τὴν παναγίαν ἐκ νεκρῶν σου ἀνά-στασιν.

ἦχος β'.

Τί τὸ ὁρώμενον θέαμα;
τίς ἡ παροῦσα κατάπαυσις;
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων,
τὴν διὰ πάθους τελέσας οἰκονομίαν,
ἐν τάφῳ σαββατίζει,
καινὸν ἡμῖν παρέχων σαββατισμόν·
αὐτῷ βοήσωμεν·
ἀνάστα ὁ θεὸς κρίνων τὴν γῆν,
ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας,
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ μέγα ἔλεος.

ἦχος β'.

Δεῦτε, ἴδωμεν | τὴν Ζωὴν τῶν ἁπάντων
ἐν τάφῳ κειμένην,
ἵνα τοὺς ἐν τάφῳ κειμένους Ζωοποι-δεῦτε σήμερον [ήσῃ·
τὸν ἐξ Ἰούδα ὑπνοῦντα θεώμενοι
προφητικῶς αὐτῷ ἐκβοήσωμεν·
ἀναπεσὼν κεκοίμησαι ὡς λέων·
τίς ἐγερεῖ σε, βασιλεῦ;
ἀλλ' ἀνάστηθι, σωτὴρ, αὐτεξουσίως
ὁ δοὺς ἑαυτὸν | ὑπὲρ ἡμῶν ἑκου-σίως· κύριε, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Ἡτήσατο Ἰωσὴφ | τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἀπέθετο ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ·
ἔδει γὰρ αὐτὸν ἐκ τάφου | ὡς ἐκ παστάδος προελθεῖν·
ὁ συντρίψας κράτος θανάτου
καὶ ἀνοίξας πύλας παραδείσου ἀνθρώποις, δόξα σοι.

ἦχος πλ. β'.

Τὴν σήμερον μυστικῶς | ὁ μέγας Μωϋσῆς
προδιετυποῦτο λέγων·
καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς | τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην·
τοῦτο γάρ ἐστιν | τὸ εὐλογημένον σάββατον·
αὕτη ἐστὶν | ἡ τῆς καταπαύσεως ἡμέρα,
ἐν ᾗ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ
ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ θεοῦ·
διὰ τῆς κατὰ τὸν θάνατον οἰκονομίας
τῇ σαρκὶ σαββατίσας
καὶ εἰς ὃ ἦν | πάλιν ἐπανελθὼν,
διὰ τῆς ἀναστάσεως
ἐδωρήσατο ἡμῖν | ζωὴν τὴν αἰώνιον,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

γ'. v. 8 ὡς θεός om. Triod. — 11 πανήγυρις E — 20 τῶν ἁπάντων E: ἡμῶν Triod. — 21 τάφοις Triod. — 26 σωτὴρ om. Triod. — 33 Μωσῆς E — 39 υἱὸς τοῦ πατρός E

δ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν κυριακὴν τῆς Τυρινῆς (Τριῴδ. σελ. 64)
ἦχος δ'.

Ἔλαμψεν ἡ χάρις σου, κύριε,
ἔλαμψεν ὁ φωτισμὸς τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
ἰδοὺ καιρὸς εὐπρόσδεκτος, | ἰδοὺ καιρὸς μετανοίας·
ἀποθώμεθα τὰ ἔργα τοῦ σκότους
καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός,
ὅπως διαπλεύσαντες | τὸ τῆς νηστείας μέγα πέλαγος
εἰς τὴν τριήμερον ἀνάστασιν | καταντήσωμεν
τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ | τοῦ σώζοντος τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ε'. Ἰδιόμελον εἰς τὸ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 5)
ἦχος πλ. α'.

Ἀναστάσεως ἡμέρα·
καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει
καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα·
εἴπωμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν
ἡμᾶς· συγχωρήσωμεν
πάντα τῇ ἀναστάσει·
καὶ οὕτω βοήσωμεν·
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν,
θανάτῳ θάνατον πατήσας
καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι
ζωὴν χαρισάμενος.

ς'. Θρῆνος εἰς τὴν μεγάλην Παρασκευήν.
ἦχος πλ. α'.

Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον | τὸ φῶς ὥσπερ ἱμάτιον
καθελὼν Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ξύλου | σὺν Νικοδήμῳ
καὶ θεωρήσας νεκρὸν, γυμνὸν, ἄταφον,
εὐσυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβὼν | ὀδυρόμενος ἔλεγεν·
οἴμοι, γλυκύτατε Ἰησοῦ!
ὃν πρὸ μικροῦ ὁ ἥλιος | ἐν σταυρῷ κρεμάμενον θεασάμενος
ζόφον περιεβάλλετο·
καὶ ἡ γῆ τῷ φόβῳ ἐκυμαίνετο,
καὶ διερρήγνυτο ναοῦ τὸ καταπέτασμα·
ἀλλ' ἰδοὺ νῦν βλέπω σε
δι' ἐμὲ ἑκουσίως | ὑπελθόντα θάνατον·
πῶς σε κηδεύσω, θεέ μου; | ἢ πῶς σινδόσιν εἰλήσω;
ποίαις χερσὶ δὲ προσψαύσω | τὸ σὸν ἀκήρατον σῶμα;
ἢ ποῖα ᾄσματα μέλψω | τῇ σῇ ἐξόδῳ, οἰκτίρμον;
μεγαλύνω τὰ πάθη σου, | ὑμνολογῶ καὶ τὴν ταφήν σου
σὺν τῇ ἀναστάσει, κραυγάζων· | κύριε, δόξα σοι·

ς'. Brevioribus modulis carmen instruxit cod. E, prolixioribus cod. U; auctor naeniae in cod. U Θεοφάνης (an Θεοφάνης?) audit.

ζ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῴδ. σελ. 346)

ἦχος α'.

Ἐρχόμενος ὁ κύριος | πρὸς τὸ ἑκούσιον πάθος
τοῖς ἀποστόλοις ἔλεγεν ἐν τῇ ὁδῷ·
Ἰδοὺ, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,
καὶ παραδοθήσεται | ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου,
καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ·
δεῦτε οὖν καὶ ἡμεῖς | κεκαθαρμέναις διανοίαις
συμπορευθῶμεν αὐτῷ | καὶ συσταυρωθῶμεν
καὶ νεκρωθῶμεν δι' αὐτὸν | ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς,
ἵνα καὶ συζήσωμεν αὐτῷ
καὶ ἀκούσωμεν βοῶντος αὐτοῦ·
οὐκέτι εἰς τὴν ἐπίγειον Ἱερουσαλὴμ | διὰ τὸ παθεῖν,
ἀλλὰ ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου
καὶ πατέρα ὑμῶν | καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν·
καὶ συνανυψῶ ὑμᾶς | εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλὴμ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

η'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Δευτέρας (Τριῴδ. σελ. 344)

ἦχος πλ. δ'.

Ἰδοὺ, ὁ νυμφίος ἔρχεται | ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτός·
καὶ μακάριος ὁ δοῦλος, | ὃν εὑρήσει γρηγοροῦντα,
ἀνάξιος δὲ πάλιν, | ὃν εὑρήσει ῥᾳθυμοῦντα·
βλέπε οὖν, ψυχή μου, | μὴ τῷ ὕπνῳ κατενεχθῇς,
ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῇς | καὶ τῆς βασιλείας ἔξω κλεισθῇς·
ἀλλὰ ἀνάνηψον κράζουσα·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν,
διὰ τῆς θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς.

θ'. Ἰδιόμελον τῆς μεγάλης Πέμπτης (Τριῴδ. σελ. 364)

ἦχος πλ. δ'.

Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ
ἐν τῷ νιπτῆρι τοῦ δείπνου ἐφωτίζοντο,
τότε Ἰούδας ὁ δυσσεβὴς
φιλαργυρίαν νοσήσας ἐσκοτίζετο,
καὶ ἀνόμοις κριταῖς
σὲ τὸν δίκαιον κριτὴν παραδίδωσι·
βλέπε, χρημάτων ἐραστά,
τὸν διὰ ταῦτα ἀγχόνῃ χρησάμενον·
φεῦγε ἀκόρεστον ψυχὴν
τὴν διδασκάλῳ τοιαῦτα τολμήσασαν·
ὁ περὶ πάντας ἀγαθὸς, | κύριε, δόξα σοι.

ζ' v. 3 ἀναβαίνωμεν E — 3 Matth. XX 18. Luc. XVIII 31—33. — 13 καὶ πατέρα ὑμῶν om. E — η' v. 7 θεὸς ἡμῶν Pandecte: θεός Triod.

ι΄. Στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 5)

ἦχος πλ. α΄.

Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται,
πάσχα καινὸν ἅγιον, | πάσχα μυστικόν,
πάσχα πανσεβάσμιον,
πάσχα, Χριστὸς ὁ λυτρωτής,
πάσχα ἄμωμον,
πάσχα μέγα, πάσχα τῶν πιστῶν·
πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν
τοῦ παραδείσου ἀνοῖξαν,
πάσχα πάντας ἁγιάζον πιστούς.

Δεῦτε ἀπὸ θέας γυναῖκες εὐαγγελίστριαι
καὶ τῇ Σιὼν εἴπατε· | δέχου παρ' ἡμῶν
χαρᾶς εὐαγγέλια
τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ,
τέρπου, χόρευε
καὶ ἀγάλλου, Ἱερουσαλήμ,
τὸν βασιλέα Χριστὸν
θεασαμένη ἐκ τοῦ μνήματος
ὡς νυμφίον προερχόμενον.

Αἱ μυροφόροι γυναῖκες | ὄρθρου βαθέος
ἐπιστᾶσαι πρὸς τὸ μνῆμα
τοῦ Ζωοδότου
εὗρον ἄγγελον
ἐπὶ τοῦ λίθου καθήμενον,
καὶ αὐτὸς προσφθεγξάμενος
αὐταῖς οὕτως ἔλεγε·
τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
τί θρηνεῖτε τὸν ἄφθαρτον ὡς ἐν φθορᾷ;
ἀπελθοῦσαι κηρύξατε τοῖς ἑαυτοῦ μαθη-[ταῖς.
Πάσχα τὸ τερπνόν, πάσχα κυρίου, πάσχα,
πάσχα πανσεβάσμιον | ἡμῖν ἀνέτειλε,
πάσχα, ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυξώ-[μεθα·
ὦ πάσχα λύτρον λύπης·
καὶ γὰρ ἐκ τάφου σήμερον,
ὥσπερ ἐκ παστοῦ, ἐκλάμψας Χριστὸς
τὰ γύναια χαρᾶς ἔπλησε λέγων·
κηρύξατε ἀποστόλοις.

ια΄. Εὐλογητάρια ἀναστάσιμα ψαλλόμενα τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ. (Τριῴδ. σελ. 407)

ἦχος πλ. α΄.

Εὐλογητὸς εἶ, κύριε, δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου.

Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος
κατεπλάγη, ὁρῶν σε
ἐν νεκροῖς λογισθέντα,
τοῦ θανάτου δὲ, σωτὴρ,
τὴν ἰσχὺν καθελόντα
καὶ σὺν ἑαυτῷ | τὸν Ἀδὰμ ἐγείραντα
καὶ ἐξ ᾅδου πάντας ἐλευθερώσαντα.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Τί τὰ μῦρα | συμπαθῶς τοῖς δάκρυσιν,
ὦ μαθήτριαι, κιρνᾶτε;
ὁ ἀστράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελος
προσεφθέγγετο ταῖς μυροφόροις·
ἴδετε ὑμεῖς τὸν τάφον καὶ ἴσθητε·
ὁ σωτὴρ γὰρ ἐξανέστη τοῦ μνή-
ματος.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Λίαν πρωῒ | μυροφόροι ἔδραμον
πρὸς τὸ μνῆμά σου θρηνολογοῦσαι·
ἀλλ' ἐπέστη πρὸς αὐτὰς ὁ ἄγγελος
καὶ εἶπε·
θρήνου ὁ καιρὸς πέπαυται· μὴ κλαίετε·
τὴν ἀνάστασιν δὲ ἀποστόλοις εἴπατε.

Εὐλογητὸς εἶ κ.

Μυροφόροι γυναῖκες
μετὰ μύρων ἐλθοῦσαι
πρὸς τὸ μνῆμά σου, σῶτερ, ἐνη-
ἀγγέλου τρανῶς [χοῦντο,
πρὸς αὐτὰς φθεγγομένου·
τί μετὰ νεκρῶν τὸν ζῶντα λογίζεσθε;
ὡς θεὸς γὰρ ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

Τριαδικόν.

Προσκυνοῦμεν πατέρα
καὶ τὸν τούτου υἱόν τε
καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα,
τὴν ἁγίαν τριάδα | ἐν μιᾷ τῇ οὐσίᾳ
σὺν τοῖς Σεραφὶμ,
κράζοντες τὸ ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος εἶ, κύριε.

Θεοτοκίον.

Ζωοδότην τεκοῦσα
ἐλυτρώσω, παρθένε,
τὸν Ἀδὰμ ἁμαρτίας,
χαρμονὴν δὲ τῇ Εὔᾳ
ἀντὶ λύπης παρέσχες·
ῥεύσαντα ζωῆς | ἴθυνε πρὸς ταύτην δὲ
ὁ ἐκ σοῦ σαρκωθεὶς θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ

α'. Ἰδιόμελα τῶν Θεοφανείων (Ἰαν. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων | βοᾷ λέγουσα·
δεῦτε λάβετε πάντες | πνεῦμα σοφίας,
πνεῦμα συνέσεως, | πνεῦμα φόβου θεοῦ
τοῦ ἐπιφανέντος Χριστοῦ.

Σήμερον τῶν ὑδάτων ἁγιάζεται | ἡ φύσις,
καὶ ῥήγνυται ὁ Ἰορδάνης | καὶ τῶν ἰδίων ναμάτων
ἐπέχει τὸ ῥεῦμα, | δεσπότην ὁρῶν ῥυπτόμενον.

Ὡς ἄνθρωπος ἐν ποταμῷ | ἦλθες, Χριστὲ βασιλεῦ·
καὶ δουλικὸν βάπτισμα | λαβεῖν σπεύδεις, ἀγαθὲ,
ὑπὸ τῶν τοῦ προδρόμου χειρῶν
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, φιλάνθρωπε.

Πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
«ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου»
ἦλθες, κύριε, | μορφὴν δούλου λαβών,
βάπτισμα αἰτῶν | ὁ μὴ γνοὺς ἁμαρτίαν·
εἶδόσάν σε ὕδατα | καὶ ἐφοβήθησαν·
σύντρομος γέγονεν ὁ πρόδρομος
καὶ ἐβόησε λέγων·
πῶς φωτίσει ὁ λύχνος τὸ φῶς;
πῶς χειροθετήσει ὁ δοῦλος τὸν δεσπότην;
ἁγίασον ἐμὲ | καὶ τὰ ὕδατα, σωτὴρ,
ὁ αἴρων τοῦ κόσμου τὴν ἁμαρτίαν.

β'. Ἰδιόμελα εἰς τὰς Ὥρας τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 25)

ἦχος πλ. δ'.

Βηθλεὲμ ἑτοιμάζου· | εὐτρεπιζέσθω ἡ φάτνη·
τὸ σπήλαιον δεχέσθω· | ἡ ἀλήθεια ἦλθεν·

ια' v. 31 corruptus esse videtur et sententiam et numeros si spectes.
Sophronii carm. α' vv. 1—4 om. E — 13 Matth. III 3 — β' 1—7 primam certe strophem ab Sophronio compositam esse ed. Triod. testari videtur; auctoris nomen deest in E

ἡ σκιὰ παρέδραμε· | καὶ θεὸς ἐν ἀνθρώποις
ἐκ παρθένου πεφανέρωται, | μορφωθεὶς τὸ καθ' ἡμᾶς
καὶ θεώσας τὸ πρόσλημμα·
διὸ | Ἀδὰμ ἀνανεοῦται | σὺν τῇ Εὔᾳ κράζοντες·
ἐπὶ γῆς εὐδοκία ἐπεφάνη | σῶσαι τὸ γένος ἡμῶν.

ἦχος γ'.

Νῦν προφητικὴ πρόρρησις | πληρωθῆναι ἐπείγεται
μυστικῶς ἡ φάσκουσα·
καὶ σύ, Βηθλεὲμ γῆ Ἰούδα,
οὐδαμῶς ὑπάρχεις ἐλαχίστη ἐν τοῖς ἡγεμόσι,
προευτρεπίζουσα τὸ σπήλαιον·
ἐκ σοῦ γάρ μοι ἐξελεύσεται
ἡγούμενος τῶν ἐθνῶν διὰ σαρκὸς
ἐκ παρθένου κόρης Χριστὸς ὁ θεὸς,
ὃς ποιμανεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ, | τὸν νέον Ἰσραήλ·
δῶμεν αὐτῷ ἅπαντες μεγαλοσύνην·

ἦχος πλ. δ'.

Τάδε λέγει Ἰωσὴφ πρὸς τὴν παρθένον·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι;
ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι | καὶ τὸν νοῦν καταπλήττομαι!
λάθρα τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ | γενοῦ ἐν τάχει·
Μαρία, τί τὸ δρᾶμα τοῦτο, | ὃ ἐν σοὶ τεθέαμαι;
ἀντὶ τιμῆς αἰσχύνην, | ἀντ' εὐφροσύνης τὴν λύπην,
ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖσθαι | τὸν ψόγον μοι προσήγαγες·
οὐκ ἔτι φέρω λοιπὸν | τὸ ὄνειδος ἀνθρώπων·
ὑπὸ γὰρ ἱερέων ἐκ τοῦ ναοῦ | ὡς ἄμεμπτον κυρίου σε παρέλαβον,
καὶ τί τὸ ὁρώμενον;

ΑΝΔΡΕΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ

Ἰδιόμελα εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος δ'.

Εὐφραίνεσθε δίκαιοι, | οὐρανοὶ ἀγαλλιᾶσθε,
σκιρτήσατε τὰ ὄρη | Χριστοῦ γεννηθέντος·
παρθένος καθέζεται | τὰ Χερουβὶν μιμουμένη,
βαστάζουσα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον σαρκωθέντα·
ποιμένες τὸν τεχθέντα δοξάζουσι,
μάγοι τῷ δεσπότῃ δῶρα προσφέρουσιν·
ἄγγελοι ἀνυμνοῦντες λέγουσιν·
ἀκατάληπτε κύριε, δόξα σοι.

---

3 ἐν om. E — 6 κράζουσα EH — 10 Mich. V 2 — 17 ἅπαντες in marg. add. E Andreae carm. v. 5 θαυμάζουσι E — 8–11 hanc stropham extremo loco collocat E

Ὁ πατὴρ ηὐδόκησεν, | ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο,
καὶ ἡ παρθένος ἔτεκεν | θεὸν ἐνανθρωπήσαντα·
ἀστὴρ μηνύει, | μάγοι προσκυνοῦσιν,
ποιμένες θαυμάζουσι, | καὶ ἡ κτίσις ἀγάλλεται.

Θεοτόκε παρθένε, | ἡ τεκοῦσα τὸν σωτῆρα,
ἀνέτρεψας τὴν πρώτην κατάραν τῆς Εὔας,
ὅτι μήτηρ γέγονας | τῆς εὐδοκίας τοῦ πατρὸς,
βαστάζουσα ἐν κόλποις | θεὸν λόγον σαρκωθέντα·
οὐ φέρει τὸ μυστήριον ἔρευναν,
πίστει μόνῃ τοῦτο πάντες δοξάζομεν,
κράζοντες μετὰ σοῦ καὶ λέγοντες·
ἀνερμήνευτε κύριε, δόξα σοι·

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν | τὴν μητέρα τοῦ σωτῆρος
τὴν μετὰ τόκον πάλιν | ὀφθεῖσαν παρθένον·
χαίροις, πόλις ἔμψυχε | τοῦ βασιλέως καὶ θεοῦ,
ἐν ᾗ Χριστὸς οἰκήσας | σωτηρίαν εἰργάσατο·
μετὰ τοῦ Γαβριὴλ ἀνυμνοῦμέν σε,
μετὰ τῶν ποιμένων δοξάζομεν | κράζοντες·
θεοτόκε, πρέσβευε | τῷ ἐκ σοῦ σαρκωθέντι
σωθῆναι ἡμᾶς.

ΓΕΡΜΑΝΟΥ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος πλ. β΄.

Ὅτε καιρὸν | τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας σου
πρώτη ἀπογραφὴ τῇ οἰκουμένῃ ἐγένετο,
τότε ἔμελλες τῶν ἀνθρώπων
ἀπογράψασθαι τὰ ὀνόματα
τῶν πιστευόντων τῷ τόκῳ σου·
διὰ τοῦτο τὸ τοιοῦτον δόγμα
ὑπὸ Καίσαρος ἐξεφωνήθη·
τῆς γὰρ αἰωνίου σου βασιλείας
τὸ ἄναρχον ἐκαινουργήθη·
διό σοι προσφέρομεν καὶ ἡμεῖς
ὑπὲρ τὴν χρηματικὴν φορολογίαν
ὀρθοδόξου πλουτισμὸν θεολογίας
τῷ θεῷ καὶ σωτῆρι τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)

ἦχος β΄.

Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ,
τὸ παρὸν μυστήριον ἐκδιηγούμενοι·
τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ διαλέλυται,
ἡ φλογίνη ῥομφαία τὰ νῶτα δίδωσι,
καὶ τὰ Χερουβὶμ παραχωρεῖ
τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς·
κἀγὼ | τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς
μεταλαμβάνω,

---

15 τῇ εὐδοκίᾳ Dan. — 26 δοξάσωμεν E

Germani carm. α΄. nomen melodi deest in cod. E — 3 ἀπογράφεσθαι Barth. — 8 τεκούσης σου ἐκ. E — 11 πλουτισμοῦ θεολογίαν E — β΄. nomen melodi deest in cod. E

οὗ προεξεβλήθην διὰ τῆς παρακοῆς·
ἡ γὰρ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ πατρὸς,
ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀϊδιότητος αὐτοῦ,
μορφὴν δούλου λαμβάνει,
ἐξ ἀπειρογάμου μητρὸς προελθὼν,
οὐ τροπὴν ὑπομείνας·
ὃ γὰρ ἦν διέμεινε, | θεὸς ὢν ἀληθινός·
καὶ ὃ οὐκ ἦν προσέλαβεν,
ἄνθρωπος γενόμενος διὰ φιλανθρω-
αὐτῷ βοήσωμεν· [πίαν·
ὁ τεχθεὶς ἐκ παρθένου θεὸς
ἐλέησον ἡμᾶς.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἅγιον Δημήτριον (Ὀκτ. 26)
ἦχος β'.

Εἰς τὰ ὑπερκόσμια σκηνώματα
τὸ πνεῦμά σου, Δημήτριε, μάρτυς
Χριστοῦ,
Χριστὸς ὁ θεὸς | προσήκατο ἀμώμητον·
σὺ γὰρ | τῆς τριάδος γέγονας ὑπέρμαχος,
ἐν τῷ σταδίῳ ἀνδρείως ἐναθλήσας,
ὡς ἀδάμας στερρός·
λογχευθεὶς δὲ τὴν πλευρὰν
τὴν ἀκήρατόν σου, πανσεβάσμιε,
μιμούμενος τὸν ἐπὶ ξύλου τανυσθέντα,
εἰς σωτηρίαν παντὸς τοῦ κόσμου
τῶν θαυμάτων εἴληφας τὴν ἐνέργειαν,
ἀνθρώποις παρέχων τὰς ἰάσεις
ἀφθόνως·
διό σου σήμερον τὴν κοίμησιν ἑορτά-
ζοντες
ἐπαξίως δοξάζομεν
τὸν σὲ δοξάσαντα κύριον.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ

Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)
ἦχος πλ. δ'.

Ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ καὶ θεὸς,
ὁ πλουσίαις δωρεαῖς | κατακοσμῶν τοὺς ἀξίους,
αὐτὸς οὐρανόθεν, | ὥσπερ Παῦλον τὸν ἀοίδιμον,
διὰ σημείου τοῦ σταυροῦ | σέ, Κωνσταντῖνε, ἐζώγρησεν,
ἐν τούτῳ, φήσας, νίκα τοὺς ἐχθρούς σου·
ὃν ἀναζητήσας | σὺν μητρὶ θεόφρονι
καὶ εὑρὼν, ὡς ἐπόθεις,
τούτους κατὰ κράτος ἐτροπώσω·
σὺν αὐτῇ οὖν ἱκέτευε | ὑπὲρ ὀρθοδόξων βασιλέων
καὶ τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ
καὶ πάντων τῶν τὴν μνήμην σου τελούντων πιστῶς,
τὸν μόνον φιλάνθρωπον | λυτρωθῆναι πάσης ὀργῆς.

ΦΩΤΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)
ἦχος πλ. β'.

Ἀστὴρ ἀνέτειλεν εὐσεβείας
ἀπὸ δυσμῶν ἡλίου τοῦ φαινομένου

γ'. Γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου in marg. E — 2 μάρτυς coφé Barth. — 5 καὶ ἐν σταδίῳ E — 9 τανυθέντα E — 13 ἑορτάζομεν ἐπαξίως δοξάζοντες E
Methodii nomen om. E — Photii nomen om. E

ὁ μέγας ἐν ἱεράρχαις Μεθόδιος·
καὶ τὴν ἀχλὺν διατμήξας τῶν κακοδόξων
κατέπαυσεν εἰς τὴν ὄντως ἀνατολὴν
τοῦ τῆς δικαιοσύνης ἡλίου,
Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·
κἀκεῖσε ταῖς ἀσωμάτοις | συναυλιζόμενος χορείαις
καὶ πρὸς τῷ θρόνῳ παρεστὼς τῆς τριάδος,
ὡς ὅσιος, | ὡς μάρτυς, | ὡς ἱερεύς, | ὡς πατριάρχης
πράξει καὶ θεωρίᾳ | ἡμῖν αἰτεῖται, τοῖς ἐν πίστει τελοῦσι
τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην, | τὸ μέγα ἔλεος.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Μεθόδιον (Ἰουν. 14)

ἦχος δ'.

Εὐφροσύνως σήμερον | ἡ ἐκκλησία τοῦ θεοῦ στολίζεται,
ἀγαλλομένη κράζουσα·
ἐλαμπρύνθη μου τὸ κάλλος | ὑπὲρ πᾶσαν πόλιν·
ἰδοὺ γὰρ τῶν ἀρχιερέων τὸ μέγα κειμήλιον,
ὁ ἔνδοξος Μεθόδιος, | τὴν πορείαν πρὸς οὐρανὸν ἐποιήσατο·
δεῦτε οὖν φιλέορτοι, | τῶν ὀρθοδόξων τὸ σύστημα,
χοροστατήσαντες περὶ τὴν θείαν λάρνακα,
ἰαμάτων πλημμύραν λαβόντες παρ' αὐτῆς,
ἱκετεύσωμεν αἰτήσασθαι Χριστὸν τὸν θεὸν
τοῦ ῥυσθῆναι τὴν οἰκουμένην | ἀπὸ πάσης αἱρέσεως.

ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς Κωνσταντῖνον καὶ Ἑλένην (Μαΐ. 21)

ἦχος β'.

Πλουσίων δωρεῶν τὰ κρείττονα
εἰληφὼς παρὰ θεοῦ, | ἄναξ κράτιστε,
Κωνσταντῖνε μέγιστε, | καλῶς ἐν τούτοις διέπρεψας·
καταυγασθεὶς γὰρ | ἀκτῖσι τοῦ παναγίου πνεύματος,
ὑπὸ Σιλβέστρου ἱερέως | διὰ τοῦ βαπτίσματος
ἐν βασιλεῦσιν ὤφθης ἀήττητος,
τὴν οἰκουμένην ὡς προῖκα | προικοδοτήσας τῷ κτίστῃ σου
καὶ πόλιν βασιλεύουσαν θεοσεβῆ·
διὸ ἱκετεύων μὴ παύσῃ Χριστῷ τῷ θεῷ
δωρηθῆναι ἅπασι | τοῖς τελοῦσι τὴν μνήμην σου,
ὡς παρρησίαν ἔχων, | ἁμαρτιῶν συγχώρησιν
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

β'. nomen auctoris om. E — 2 καὶ κράζουσα Barth. — 7 ἅμα τῇ θείᾳ λάρνακι E — 9 ἱκετεύσωμεν om. E — αἰτήσασθε E

Byzantii carm. α' v. 8 θεοστεφῆ G — 9 Χριστὸν τὸν θεόν F

β'. Ἰδιόμελον εἰς μνήμην Βασιλείου τοῦ μεγάλου (Ἰαν. 1)

ἦχος β'.

Ὦ θεία καὶ ἱερὰ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας μέλισσα,
Βασίλειε παμμακάριστε·
σὺ γὰρ τοῦ θείου πόθου τῷ κέντρῳ
σαυτὸν καθοπλίσας
τῶν θεοστυγῶν αἱρέσεων | τὰς βλασφημίας κατέτρωσας,
καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν πιστῶν
εὐσεβείας τὸν γλυκασμὸν ἐθησαύρισας·
καὶ νῦν τὸν θεῖον λειμῶνα
τῆς ἀκηράτου διερχόμενος νομῆς
μνημόνευε καὶ ἡμῶν, | παρεστὼς τὴν τριάδα τὴν ὁμοούσιον.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Χριστοῦ (Αὐγ. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς
τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν
καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν·
καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ
τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ [ἥλιος,
ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς·
καὶ ὤφθησαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας
μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες·
καὶ νεφέλη φωτεινὴ | ἐπεσκίασεν αὐτούς·
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα·
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς,
ἐν ᾧ ηὐδόκησα, | αὐτοῦ ἀκούετε.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Ἀρτέμιον (Ὀκτ. 20)

ἦχος β'.

Τὸν νοερὸν φωστῆρα τῆς πίστεως
Ἀρτέμιον τιμήσωμεν,
ὅτι ἤλεγξε βασιλέα τὸν ἔχθιστον,
καὶ τῷ αἵματι τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ
τὴν ἐκκλησίαν θεὸς ἐπορφύρωσεν·
ὅθεν καὶ ἀπέλαβε
τῶν ἰαμάτων τὴν χάριν τὴν ἄφθονον
τοῦ ἰᾶσθαι τὰς νόσους
τῶν πιστῶς προστρεχόντων
ἐν τῇ σορῷ τῶν λειψάνων αὐτοῦ.

β'. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Νοεμ. 8)

ἦχος β'.

Τῆς ἀΰλου οὐσίας
τῶν νοερῶν δυνάμεων προστατεύοντες,
καὶ τῆς τρισηλίου δόξης ταῖς μαρμαρυγαῖς
φωτοδοτοῦντες τὴν οἰκουμένην,
ἀρχιστράτηγοι, ἀλήκτῳ φωνῇ
τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐξάδετε·
διὸ πρεσβεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

β' v. 5 φλασμίας E — 7 εὐσεβεία τὸν λογισμόν E — 8 τοὺς θείους λειμῶνας Barth. — γ'. Carmen, quale Menaea et codd. EFU secuti exhibemus, ἀναποδισμὸς in cod. U audit, unde concludas aliter ab aliis sententias carminis dispositas fuisse; melodia cod. E longe brevior est quam cod. U

Theodori carm. α' v. 9 λειψάνων σου E, quo probato supra ἀνέλαβες scribere debebis. — β'. τὴν ἄϋλον οὐσίαν E

γ. Ἰδιόμελον εἰς Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον (Νοεμ. 13)

ἦχος β΄.

Σὲ τὸν μέγαν ἀρχιερέα | καὶ ποιμένα,
τὸν ἄκακον καὶ ὅσιον,
τῆς μετανοίας τὸν κήρυκα,
τὸ χρυσίπνοον στόμα τῆς χάριτος,
ἀνευφημοῦντες πόθῳ δεόμεθα·
μετάδος ἡμῖν
τῶν πρεσβειῶν σου, πάτερ,
εἰς ἀντίληψιν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

δ΄. Ἰδιόμελον εἰς Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)

ἦχος δ΄.

Τὸν νοερὸν ἀδάμαντα
τῆς καρτερίας, ἀδελφοί,
πνευματικῶς εὐφημήσωμεν,
Γεώργιον τὸν ἀοίδιμον μάρτυρα·
ὃν ὑπὲρ Χριστοῦ πυρούμενον
ἐχάλκευσαν κίνδυνοι,
καὶ ἐστόμωσαν βάσανοι,
καὶ ποικίλαι κολάσεις ἀνήλωσαν
σῶμα τὸ φύσει φθειρόμενον·
ἐνίκα γὰρ ὁ πόθος τὴν φύσιν,
διὰ θανάτου πείθων τὸν ἐραστὴν
διαβῆναι πρὸς τὸν ποθούμενον
Χριστὸν τὸν θεὸν
καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΕΦΡΑΙΜ ΚΑΡΙΑΣ

α΄. Ἰδιόμελον εἰς Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ (Νοεμ. 8)

ἦχος δ΄.

Τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος τοῦ θείου φωτὸς
καταλαμπόμενοι ἀρχιστράτηγοι
τὰς τῶν ἀΰλων καταυγάζετε ταξιαρχίας·
ὡς φῶς λευχειμονοῦντες ἐν ὑψίστοις
τὸ πῦρ καταυγάζετε ἐν κόσμῳ
τῆς ἀπροσίτου θεότητος·
ὅθεν καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον
ἐν φλογεροῖς τοῖς χείλεσιν
ἀκαταπαύστως ᾄδετε·
ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος εἶ
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

β΄. Ἰδιόμελον εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον (Ἰουν. 29)

ἦχος πλ. β΄.

Ἑορτὴ χαρμόσυνος | ἐπέφανε τοῖς πέρασι σήμερον,
ἡ πάνσεπτος μνήμη | τῶν σοφωτάτων ἀποστόλων
καὶ κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου·
διὸ | καὶ Ῥώμη συγχαίρει χορεύουσα·
ἐν ᾠδαῖς καὶ ὕμνοις | ἑορτάσωμεν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί,
τὴν πανσεβάσμιον ταύτην ἡμέραν,
βοῶντες πρὸς αὐτούς.
χαῖρε, | Πέτρε ἀπόστολε, | καὶ γνήσιε φίλε
τοῦ σοῦ διδασκάλου | Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν·

γ΄. v. 7 ἀντάμειψιν Barth. et var. lect. cod. E — δ΄. ἦχ. δ΄ E: ἦχ. πλ. δ΄ U, melodia cod. E prorsus alia est ac cod. U — v. 2 Γεώργιον τόν EF: Γεώργιον ὑμνήσωμεν τόν U — 6 ἀνήλωσαν E: ἀνάλωσαν FU

Ephraimi α΄. nomen auctoris om. E — β΄. nomen melodi om. E — 1 ἐπέλαμψε Barth. — 6 πανσέβαστον E — ἡμέραν ἐκτελέσαντες χαῖρε E

χαῖρε, | Παῦλε παμφίλτατε, | καὶ κήρυξ τῆς πίστεως
καὶ διδάσκαλε τῆς οἰκουμένης·
ὡς ἔχον παρρησίαν, ζεῦγος ἁγιόλεκτον,
Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν | ἱκετεύσατε
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Εὐστάθιον (Σεπτ. 20)
ἦχος πλ. β'.

Ἀδαμάντινε τὴν ψυχὴν,
πῶς σε κατ' ἀξίαν ἐπαινέσωμεν;
τὴν γὰρ φύσιν ὑπερέβης·
χρημάτων καὶ παίδων | καὶ τῆς συμβίου στερούμενος
τὴν μακαρίαν ἐκείνην | καὶ ἀοίδιμον
φωνὴν τοῦ Ἰὼβ ἐξεβόησας·
ὁ κύριος ἔδωκεν, | ὁ κύριος ἀφείλετο·
ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν, | οὕτω καὶ ἐγένετο·
ἀλλ' ὃν ἠγάπησας θεὸν | καὶ ὃν θερμῶς ἐπεπόθησας
πάλιν σοι τοὺς φιλτάτους ἐδωρήσατο
συναθλητὰς γενέσθαι σοι προμηθευσάμενος·
μεθ' ὧν διὰ ποικίλων βασάνων
τὸ μακάριον τέλος διήνυσας·
αὐτοὺς καὶ συμπρεσβευτάς σου λαβόμενος,
καρτερόψυχε Εὐστάθιε,
δυσώπησον λυτρωθῆναι ἡμᾶς
τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΣ

α'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25)
ἦχος β'.

Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς
ἡ πολυαρχία τῶν ἀνθρώπων ἐπαύσατο·
καὶ σοῦ ἐνανθρωπήσαντος ἐκ τῆς ἁγνῆς
ἡ πολυθεΐα τῶν εἰδώλων κατήργηται·
ὑπὸ μίαν βασιλείαν ἐγκόσμιον
αἱ πόλεις γεγένηνται·
καὶ εἰς μίαν δεσποτείαν θεότητος
τὰ ἔθνη ἐπίστευσαν·
ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ | τῷ δόγματι τοῦ Καίσαρος·
ἐπεγράφημεν οἱ πιστοὶ | ὀνόματι θεότητος
σοῦ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος θεοῦ ἡμῶν·
μέγα σου τὸ ἔλεος, κύριε, δόξα σοι.

---

12 ἁγιόζευκτον E — γ'. nomen melodi om. E — 1 τῇ ψυχῇ E — 6 Iob I 21 — 13 ὑπέμεινας E
Cassiae nomen om. E — 12 κύριε om. Barth.

β΄. Ἰδόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)

ἦχος πλ. δ΄.

Ἡσαΐου νῦν τοῦ προφήτου ἡ φωνὴ
σήμερον ἐν τῇ τοῦ μείζονος | προφητῶν κυήσει
Ἰωάννου πεπλήρωται·
Ἰδοὺ, γάρ φησιν, ἀποστελῶ | τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου·
οὗτος οὖν, | ὡς τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως | στρατιώτης προδραμὼν,
ὡς ἀληθῶς εὐθείας ἐποίει | τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν,
ἄνθρωπος μὲν τὴν φύσιν, | ἄγγελος δὲ τὸν βίον ὑπάρχων·
ἁγνείαν γὰρ παντελῆ | καὶ σωφροσύνην ἀσπασάμενος
εἶχε μὲν τὸ κατὰ φύσιν, | ἔφυγε δὲ τὸ παρὰ φύσιν,
ὑπὲρ φύσιν ἀγωνισάμενος·
αὐτὸν ἅπαντες πιστοὶ | ἐν ἀρεταῖς μιμούμενοι
πρεσβεύειν ὑπὲρ ἡμῶν δυσωπήσωμεν
εἰς τὸ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΚΑΣΣΙΑΝΗΣ ΜΟΝΑΧΗΣ

Ἰδιόμελον εἰς τὴν μεγάλην Τετάρτην (Τριῴδ. σελ. 360)

ἦχος πλ. δ΄.

Κύριε, | ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνὴ,
τὴν σὴν | αἰσθομένη θεότητα,
μυροφόρου ἀναλαβοῦσα τάξιν,
ὀδυρομένη μύρον σοι | πρὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ κομίζει·
οἴμοι! λέγουσα, | ὅτι νύξ μοι ὑπάρχει,
οἶστρος ἀκολασίας | ζοφώδης τε καὶ ἀσέληνος,
ἔρως τῆς ἁμαρτίας·
δέξαι μου τὰς πηγὰς τῶν δακρύων
ὁ νεφέλαις διεξάγων | τῆς θαλάσσης τὸ ὕδωρ·
κάμφθητί μοι | πρὸς τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας
ὁ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς | τῇ ἀφράστῳ σου κενώσει·
καταφιλήσω τοὺς ἀχράντους σου πόδας,
ἀποσμήξω τούτους δὲ πάλιν
τοῖς τῆς κεφαλῆς μου βοστρύχοις·
ὧν ἐν τῷ παραδείσῳ Εὔα τὸ δειλινὸν
κρότον τοῖς ὠσὶν ἠχηθεῖσα | τῷ φόβῳ ἐκρύβη·
ἁμαρτιῶν μου τὰ πλήθη | καὶ κριμάτων σου ἀβύσσους
τίς ἐξιχνιάσει, ψυχοσῶστα σωτήρ μου;
μή με τὴν σὴν δούλην παρίδῃς
ὁ ἀμέτρητον ἔχων τὸ ἔλεος.

β΄. nomen auctoris om. E — v. 1 Malach. 3, 1 — 4 Ies. 40, 3 — 5 ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου E — 6 οὖν ὁ τοῦ Barth. — 8 τῇ φύσει Barth. — 10 παρὰ τὴν φύσιν E Cassianae carm. v. 4 μύρα Triod. — 11 ἁφάτῳ Triod. — 19 an τὸν δειλινόν?

ΜΑΝΟΥΗΛ ΤΟΥ ΧΡΥCΑΦΗ

Ἰδιόμελον εἰς μνήμην τῆς ἁγίας Μαρίνης (Ἰουλ. 17)

ἦχος πλ. α΄.

Ἐπέστη σήμερον ἡ σεβάσμιος μνήμη σου,
Μαρίνα πολύαθλε,
ἐπέστη σήμερον συγκαλοῦσα τοὺς πιστοὺς
πρὸς σὴν θείαν πανήγυριν·
ἀθλητικὴν γὰρ ἀνδρείαν ἐνδειξαμένη
ἐβόας τοῖς ἀνόμοις ἐν τῷ σκάμματι·
ξεέσθωσαν σάρκες μου, χεέσθω καὶ τὸ αἷμα
καὶ στρεβλούσθωσάν μου τὰ μέλη πάντα·
τὸν γὰρ Χριστὸν προσκυνῶ, | οὐ θύω τοῖς εἰδώλοις.

ἦχος γ΄.

Τὴν νοητὴν χελιδόνα καὶ ὡραιοτάτην τρυγόνα,
τὴν ἁγνὴν περιστερὰν,
τὴν κεχρυσωμένην ταῖς τῶν ἀρετῶν πτέρυξι,
τὴν ἀναπτᾶσαν εὐπετῶς πρὸς τὸν ἐπουράνιον νυμφίον Χριστὸν,
Μαρίναν τὴν μάρτυρα ἀνευφημήσωμεν
καὶ μακαρίσωμεν.

ΛΕΟΝΤΟC ΤΟΥ ΒΑCΙΛΕΩC

Ἑωθινά, ψαλλόμενα κατὰ κυριακὴν εἰς τοὺς αἴνους.

ἦχος α΄.

Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς ἐπειγομένοις
διὰ τὴν χαμόθεν ἔπαρσιν | ἐπέστη ὁ κύριος·
καὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν | καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν
πανταχοῦ διδαχθέντες
εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν ἐξαπεστέλλοντο,
κηρύξαι τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀποκατάστασιν·
οἷς καὶ συνδιαιωνίζειν | ὁ ἀψευδὴς ἐπηγγείλατο
Χριστὸς ὁ θεὸς | καὶ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Leontis in matutinis carminibus recognoscendis codd. DE usi sumus — v. 1 Matth. XXVIII 16—20. Marc. XVI 15. Ioan. XX 21—23 — 5 ἐξαποστέλλονται E

ἦχος β΄.

Μετὰ μύρων προσελθούσαις
ταῖς περὶ τὴν Μαριὰμ γυναιξὶ
καὶ διαπορουμέναις, | πῶς ἔσται αὐταῖς τυχεῖν τοῦ ἐφετοῦ,
ὠράθη ὁ λίθος μετηρμένος
καὶ θεῖος νεανίας
κατασταλλων | τὸν θόρυβον αὐτῶν τῆς ψυχῆς·
ἠγέρθη, γάρ φησιν, | Ἰησοῦς ὁ κύριος·
διὸ κηρύξατε | τοῖς κήρυξιν αὐτοῦ μαθηταῖς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν δραμεῖν
καὶ ὄψεσθαι αὐτὸν | ἀναστάντα ἐκ νεκρῶν,
ὡς ζωοδότην καὶ κύριον.

ἦχος γ΄.

Τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας
τὴν τοῦ σωτῆρος εὐαγγελιζομένης
ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν | καὶ ἐμφάνειαν,
διαπιστοῦντες οἱ μαθηταὶ | ὠνειδίζοντο τὸ τῆς καρδίας σκληρόν·
ἀλλὰ τοῖς σημείοις | καθοπλισθέντες καὶ θαύμασι
πρὸς τὸ κήρυγμα ἀπεστέλλοντο.
καὶ σὺ μέν, κύριε, πρὸς τὸν ἀρχίφωτον
ἀνελήφθης πατέρα,
οἱ δὲ ἐκήρυττον | πανταχοῦ τὸν λόγον
τοῖς θαύμασι πιστούμενοι·
διὸ οἱ φωτισθέντες δι' αὐτῶν
δοξάζομέν σου | τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχος δ΄.

Ὄρθρος ἦν βαθὺς, | καὶ αἱ γυναῖκες ἦλθον
ἐπὶ τὸ μνῆμά σου, Χριστέ,
ἀλλὰ τὸ σῶμα οὐχ εὑρέθη
τὸ ποθούμενον αὐταῖς·
διὸ ἀπορουμέναις
οἱ ταῖς ἀστραπτούσαις | ἐσθῆσιν ἐπιστάντες,
τί τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν | ζητεῖτε, ἔλεγον·
ἠγέρθη, ὡς προεῖπε·
τί ἀμνημονεῖτε τῶν ῥημάτων αὐτοῦ;
οἷς πεισθεῖσαι | τὰ ὁραθέντα ἐκήρυττον,
ἀλλ' ἐδόκει λῆρος | τὰ εὐαγγέλια·
οὕτως ἦσαν ἔτι | νωθεῖς οἱ μαθηταί·
ἀλλ' ὁ Πέτρος ἔδραμε | καὶ ἰδὼν | ἐδόξασέ σου
πρὸς ἑαυτὸν τὰ θαυμάσια·

10 Matth. XXVIII 1—7. Marc. XVI 1—7. Luc. XXIV 1—12. Ioann. XX 1—18

ἦχος πλ. α΄.

Ὦ τῶν cοφῶν cου | κριμάτων, Χριστέ!
πῶc Πέτρῳ μὲν τοῖc ὀθονίοις μόνοις
ἔδωκας ἐννοῆcαί cου τὴν ἀνάcταcιν;
Λουκᾷ δὲ καὶ Κλεόπᾳ | cυμπορευόμενος ὡμίλειc,
καὶ ὁμιλῶν | οὐκ εὐθέωc ἑαυτὸν φανεροῖc·
διὸ καὶ ὀνειδίζῃ,
ὡc μόνος παροικῶν ἐν Ἱερουcαλὴμ
καὶ μὴ μετέχων | τῶν ἐν τέλει βουλευμάτων αὐτοῖc·
ἀλλ᾽ ὁ πάντα | πρὸc τὸ τοῦ πλάcματοc
cυμφέρον οἰκονομῶν
καὶ τὰc περὶ coῦ προφητείαc ἀνέπτυξαc,
καὶ ἐν τῷ εὐλογεῖν τὸν ἄρτον
ἐγνώcθηc αὐτοῖc,
ὧν καὶ πρὸ τούτου αἱ καρδίαι
πρὸc γνῶcίν cου ἀνεφλέγοντο·
οἷ καὶ τοῖc μαθηταῖc cυνηθροιcμένοιc
ἤδη τρανῶc | ἐκήρυττόν cου τὴν ἀνάcταcιν,
δι᾽ ἧc ἐλέηcον ἡμᾶc.

ἦχος πλ. β΄.

Ἡ ὄντωc εἰρήνη cὺ, Χριcτὲ,
πρὸc ἀνθρώπουc θεοῦ | εἰρήνην τὴν cὴν διδοὺc
μετὰ τὴν ἔγερcιν μαθηταῖc,
ἐμφόβουc ἔδειξαc αὐτοὺc | δόξαντας πνεῦμα ὁρᾶν·
ἀλλὰ κατέcτειλαc | τὸν τάραχον αὐτῶν
δείξαc τὰc χεῖραc | καὶ τοὺc πόδαc cου·
πλὴν ἀπιcτούντων ἔτι | τῇ τῆc τροφῆc μεταλήψει
καὶ διδαχῶν ἀναμνήcει
διήνοιξαc αὐτῶν τὸν νοῦν | τοῦ cυνιέναι τὰc γραφάc·
οἷc καὶ τὴν πατρικὴν | ἐπαγγελίαν καθυποcχόμενοc
καὶ εὐλογήcαc αὐτοὺc | διέcτηc πρὸc οὐρανόν·
διὸ cὺν αὐτοῖc προcκυνοῦμέν cε,
κύριε, δόξα coι.

ἦχος βαρὺc.

Ἰδοὺ, cκοτία καὶ πρωΐ,
καὶ τί πρὸc τὸ μνημεῖον, Μαρία, ἕcτηκαc
πολὺ cκότοc ἔχουcα ταῖc φρεcίν;
ὑφ᾽ οὗ ποῦ τέθειται ζητεῖc ὁ Ἰηcοῦc·
ἀλλ᾽ ὅρα τοὺc cυντρέχοντας μαθητὰc,

---

52 Marc. XVI 12. Luc. XXIV 13—35 — 56 αὐτῆc E — 67 coί DE — 70 Luc. XXIV 36—49 — 71 αὐτῶν τῆc ψυχῆc Oct. — 82 πολλὺν cκότον D πολὺν cκότοc E

πῶc τοῖc ὀθονίοις καὶ τῷ coυδαρίῳ
τὴν ἀνάcταcιν ἐτεκμήραντο,
καὶ ἀνεμνήcθηcαν | τῆc περὶ τούτου γραφῆc·
μεθ' ὧν καὶ δι' ὧν | καὶ ἡμεῖc πιcτεύcαντεc
ἀνυμνοῦμέν cε | τὸν ζωοδότην Χριcτόν·

ἦχοc πλ. δ'.

Τὰ τῆc Μαρίαc δάκρυα | οὐ μάτην χεῖται θερμῶc·
ἰδοὺ γὰρ κατηξίωται | καὶ διδαχῶν τῶν ἀγγέλων
καὶ τῆc ὄψεωc αὐτοῦ τοῦ Ἰηcοῦ·
ἀλλ' ἔτι πρόcγεια φρονεῖ, | οἵα γυνὴ ἀcθενήc·
διὸ καὶ ἀποπέμπεται | μὴ προcψαῦcαί coι, Χριcτέ·
ἀλλ' ὅμωc κήρυξ πέμπεται | τοῖc coῖc μαθηταῖc,
οἷc εὐαγγέλια φέρουcα
τὴν πρὸc τὸν πατρῷον κλῆρον | ἄνοδον ἀπαγγέλλει cου·
μεθ' ἧc ἀξίωcον καὶ ἡμᾶc
τῆc ἐμφανείαc cου, δέcποτα κύριε.

ἦχοc πλ. α'.

Ὡc ἐπ' ἐcχάτων τῶν χρόνων | οὔcηc ὀψίαc caββάτου
ἐφίcταcαι τοῖc φίλοιc, Χριcτὲ,
καὶ θαύματι θαῦμα βεβαιοῖc,
τῇ κεκλειcμένῃ εἰcόδῳ τῶν θυρῶν
τὴν ἐκ νεκρῶν cου ἀνάcταcιν·
ἀλλ' ἔπληcαc χαρᾶc τοὺc μαθητάc,
καὶ πνεύματοc ἁγίου μετέδωκαc αὐτοῖc,
καὶ ἐξουcίαν ἔνειμαc | ἀφέcεωc ἁμαρτιῶν,
καὶ τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπεc
τῷ τῆc ἀπιcτίαc | καταβαπτίζεcθαι κλύδωνι·
διὸ παράcχου καὶ ἡμῖν | γνῶcιν ἀληθῆ
καὶ ἄφεcιν πταιcμάτων, | εὔcπλαγχνε κύριε.

ἦχοc πλ. β'.

Μετὰ τὴν εἰc ᾅδου κάθοδον
καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάcταcιν
ἀθυμοῦντεc, ὡc εἰκὸc,
ἐπὶ τῷ χωριcμῷ cου, Χριcτὲ, οἱ μαθηταὶ
πρὸc ἐργαcίαν ἐτράπηcαν·
καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα,
καὶ ἄγρα οὐδαμοῦ·
ἀλλὰ cὺ, cῶτερ, ἐμφανιcθεὶc,

---

85 Luc. XXIV 12. Ioan. XX 1—10. — 90 χεῖνται E — 91 διδαcκόντων ἀγγέλων E — 92 ὄψεωc τῆc cῆc, ὦ Ἰηcοῦ Oct. — 94 Ioann. XX 17 — coι om. DE — Χριcτὸν E — 96 ἔφηcε . . . ἀπαγγέλλουcα Oct. — 100 οὕτωc ὀψίαc DE — caββάτων Oct. cf. Ioann. XX 19—29 — 119 Ioann. XXI 1—13

ὡc δεcπότης πάντων,
δεξιοῖc τὰ δίκτυα | κελεύειc βαλεῖν·
καὶ ἦν ὁ λόγοc ἔργον εὐθὺc,
καὶ πλῆθοc τῶν ἰχθύων πολὺ
καὶ δεῖπνον ξένον | ἕτοιμον ἐν γῇ·
οὗ μεταcχόντων τότε cου τῶν μαθητῶν
καὶ ἡμᾶc νῦν νοητῶc καταξίωcον ἐντρυφῆcαι,
φιλάνθρωπε κύριε.

ἦχοc πλ. δ΄.

Φανερῶν ἑαυτὸν | τοῖc μαθηταῖc ὁ cωτὴρ
μετὰ τὴν ἀνάcταcιν
Cίμωνι δέδωκε | τὴν τῶν προβάτων νομὴν,
εἰc ἀγάπηc ἀντέκτιcιν
τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντίδα αἰτῶν·
διὸ καὶ ἔλεγεν· | εἰ φιλεῖc με, Πέτρε,
ποίμαινε τὰ ἀρνία μου, | ποίμαινε τὰ πρόβατά μου·
ὁ δὲ εὐθέωc ἐνδεικνύμενοc τὸ φιλόcτοργον
περὶ τοῦ ἄλλου μαθητοῦ ἐπυνθάνετο·
ὧν ταῖc πρεcβείαιc, Χριcτὲ, τὴν ποίμνην cου διαφύλαττε
ἐκ λύκων λυμαινομένων αὐτήν.

Ἰδιόμελον (Πεντηκ. 187).

ἦχοc πλ. δ΄.

Δεῦτε λαοὶ, | τὴν τριcυπόcτατον θεότητα προcκυνήcωμεν,
υἱὸν ἐν τῷ πατρὶ | cὺν ἁγίῳ πνεύματι·
πατὴρ γὰρ | ἀχρόνωc ἐγέννηcεν
υἱὸν cυναΐδιον καὶ cύνθρονον,
καὶ πνεῦμα ἅγιον ἦν ἐν τῷ πατρὶ
cὺν υἱῷ δοξαζόμενον·
μία δύναμιc, | μία οὐcία, μία θεότηc,
ἣν προcκυνοῦντεc πάντεc λέγομεν·
ἅγιοc ὁ θεὸc | ὁ τὰ πάντα δημιουργήcαc δι' υἱοῦ
cυνεργείᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματοc·
ἅγιοc ἰcχυρὸc, | δι' οὗ | τὸν πατέρα ἐγνώκαμεν
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον | ἐπεδήμηcεν ἐν κόcμῳ·
ἅγιοc ἀθάνατοc τὸ παράκλητον πνεῦμα,
τὸ ἐκ πατρὸc ἐκπορευόμενον
καὶ ἐν υἱῷ ἀναπαυόμενον·
τριὰc ἁγία, δόξα cοι.

---

120 ὁ δεcπότης E — 128 cου cωτήρ Oct. — 130 Ioann. XXI 15—23 — cύccημον δέδωκε E — 130. 132 δέδωκαc . . . ἔλεγεc Oct. — 132 διό μοι ἔλ. E — με om. DE — Ἰδιόμελον Λέοντοc] nomen auctoris om. E

ΚΩΝCΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΕΞΑΠΟCΤΕΙΛΑΡΙΑ. A. D. 913–959.

Τοῖc μαθηταῖc cυνέλθωμεν | ἐν ὄρει Γαλιλαίας,
πίcτει Χριcτὸν θεάcαcθαι | λέγοντα ἐξουcίαν
λαβεῖν τῶν ἄνω καὶ κάτω· | μάθωμεν, πῶc διδάcκει
βαπτίζειν εἰc τὸ ὄνομα | τοῦ πατρὸc ἔθνη πάντα
καὶ τοῦ υἱοῦ
καὶ ἁγίου πνεύματοc, | καὶ cυνεῖναι
τοῖc μύcταιc, ὡc ὑπέcχετο, | ἕωc τῆc cυντελείαc.

Τὸν λίθον θεωρήcαcαι | ἀποκεκυλιcμένον
αἱ μυροφόροι ἔχαιρον· | εἶδον γὰρ νεανίcκον
καθήμενον ἐν τῷ τάφῳ, | καὶ αὐτὸc ταύταιc ἔφη·
Ἰδοὺ, Χριcτὸc ἐγήγερται· | εἴπατε cὺν τῷ Πέτρῳ
τοῖc μαθηταῖc·
ἐν τῷ ὄρει φθάcατε | Γαλιλαίας,
ἐκεῖ ὑμῖν ὀφθήcεται, | ὡc προεῖπε, τοῖc φίλοιc.

Ὅτι Χριcτὸc ἐγήγερται, | μή τιc διαπιcτείτω·
ἐφάνη τῇ Μαρίᾳ γὰρ, | ἔπειτα καθωράθη
τοῖc εἰc ἀγρὸν ἀπιοῦcι· | μύcταιc δὲ πάλιν ὤφθη
ἀνακειμένοιc ἕνδεκα, | οὓc βαπτίζειν ἐκπέμψαc
εἰc οὐρανοὺc,
ὅθεν καταβέβηκεν, | ἀνελήφθη,
ἐπικυρῶν τὸ κήρυγμα | πλήθεcι τῶν cημείων·

Ταῖc ἀρεταῖc ἀcτράψαντεc | ἴδωμεν ἐπιcτάνταc
ἐν ζωηφόρῳ μνήματι | ἄνδραc ἐν ἀcτραπούcαιc
ἐcθήcεcι μυροφόροιc | κλινούcαιc εἰc γῆν ὄψιν·
τοῦ οὐρανοῦ δεcπόζοντοc | ἔγερcιν διδαχθῶμεν
καὶ πρὸc ζωῆc
τὸ μνημεῖον δράμωμεν | cὺν τῷ Πέτρῳ
καὶ τὸ πραχθὲν θαυμάcαντεc | μείνωμεν Χριcτὸν βλέψαι.

Ἡ ζωὴ καὶ ὁδὸc Χριcτὸc | ἐκ νεκρῶν τῷ Κλεόπᾳ
καὶ τῷ Λουκᾷ cυνώδευcεν, | οἵcπερ καὶ ἐπεγνώcθη
εἰc Ἐμμαοὺc κλῶν τὸν ἄρτον· | ὧν ψυχαὶ καὶ καρδίαι
καιόμεναι ἐτύγχανον, | ὅτε τούτοιc ἐλάλει
ἐν τῇ ὁδῷ
καὶ γραφαῖc ἡρμήνευεν, | ἃ ὑπέcτη,
μεθ' ὧν «ἠγέρθη» κράζωμεν· | ὤφθη τε καὶ τῷ Πέτρῳ.

Constantini in carminibus cod. D unum adhibuimus — 62 ζωὴν ἐν μνημείῳ Oct. — 35 κράξομεν D

Δεικνύων, ὅτι ἄνθρωπος, | σῶτερ, εἶ κατ᾽ οὐσίαν,
ἐν μέσῳ στὰς ἐδίδασκες, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου
καὶ βρώσεως συμμετέσχες, | βάπτισμα μετανοίας·
εὐθὺς δὲ πρὸς οὐράνιον | ἀνελήφθης πατέρα
καὶ μαθηταῖς
πέμπειν τὸν παράκλητον | ἐπηγγείλω,
ὑπέρθεε θεάνθρωπε· | δόξα τῇ σῇ ἐγέρσει.

Ὅτι ἦραν τὸν κύριον | τῆς Μαρίας εἰπούσης,
ἐπὶ τὸν τάφον ἔδραμον | Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος
μύστης Χριστοῦ, ὃν ἠγάπα· | ἔτρεχον δὲ οἱ δύο
καὶ εὗρον τὰ ὀθόνια | ἔνδον κείμενα μόνα,
καὶ κεφαλῆς
ἦν δὲ τὸ σουδάριον | χωρὶς τούτων·
διὸ πάλιν ἡσύχασαν, | τὸν Χριστὸν ἕως εἶδον.

Δύο ἀγγέλους βλέψασα | ἔνδοθεν τοῦ μνημείου
Μαρία ἐξεπλήττετο, | καὶ Χριστὸν ἀγνοοῦσα
ὡς κηπουρὸν ἐπηρώτα· | κύριε, ποῦ τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ μου τέθεικας; | κλήσει δὲ τοῦτον γνοῦσα
εἶναι αὐτὸν
τὸν σωτῆρα ἤκουσε· | μή μου ἅπτου,
πρὸς τὸν πατέρα ἄπειμι, | εἰπὲ τοῖς ἀδελφοῖς μου.

Συγκεκλεισμένων, δέσποτα, | τῶν θυρῶν ὡς εἰσῆλθες,
τοὺς ἀποστόλους ἔπλησας | πνεύματος παναγίου
εἰρηνικῶς ἐμφυσήσας· | οἷς δεσμεῖν τε καὶ λύειν
τὰς ἁμαρτίας εἴρηκας· | καὶ ὀκτὼ μεθ᾽ ἡμέρας
τὴν σὴν πλευρὰν
τῷ Θωμᾷ ὑπέδειξας | καὶ τὰς χεῖρας,
μεθ᾽ οὗ βοῶμεν· κύριος | καὶ θεὸς σὺ ὑπάρχεις.

Τιβεριάδος θάλασσα | σὺν παισὶ Ζεβεδαίου
Ναθαναὴλ τῷ Πέτρῳ τε | σὺν δυσὶν ἄλλοις πάλαι
καὶ Θωμᾶν εἶχε πρὸς ἄγραν· | οἳ Χριστοῦ τῇ προστάξει
ἐν δεξιοῖς χαλάσαντες | πλῆθος εἷλκον ἰχθύων,
ὃν Πέτρος γνοὺς
πρὸς αὐτὸν ἐνήξατο· | οἷς τὸ τρίτον
φανεὶς καὶ ἄρτον ἔδειξε | καὶ ἰχθὺν ἐπ᾽ ἀνθράκων.

Μετὰ τὴν θείαν ἔγερσιν | τρὶς τῷ Πέτρῳ, φιλεῖς με,
πυθόμενος ὁ κύριος | τῶν ἰδίων προβάτων
προβάλλεται ποιμενάρχην· | ὃς ἰδὼν, ὃν ἠγάπα

38 exspectamus συμμετέχων — 52 κηπωρόν D — 65 Πέτρῳ δέ D — 69 ἐνήχετο Oct.

ὁ Ἰησοῦς, ἑπόμενον | ἤρετο τὸν δεσπότην·
οὗτος δὲ τί;
ἐὰν θέλω, ἔφησε, | μένειν τοῦτον,
ἕως καὶ πάλιν ἔρχομαι, | τί πρὸς σὲ, φίλε Πέτρε.

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΑ ΑΔΕΣΠΟΤΑ.

τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 4)

ἦχος β'.

Σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς | ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος
τριήμερος ἐξανέστης,
Ἀδὰμ ἐγείρας ἐκ φθορᾶς | καὶ καταργήσας θάνατον·
Πάσχα τῆς ἀφθαρσίας | τοῦ κόσμου σωτήριον.

τῇ μεγάλῃ Δευτέρᾳ (Τριῴδ. σελ. 346)

ἦχος γ'.

Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, | σωτήρ μου, κεκοσμημένον,
καὶ ἔνδυμα οὐκ ἔχω, | ἵνα εἰσέλθω ἐν αὐτῷ·
λάμπρυνόν μου τὴν στολὴν τῆς ψυχῆς,
φωτοδότα, καὶ σῶσόν με.

μνήμῃ τοῦ Γεωργίου (Ἀπριλ. 23)

ἦχος β'.

Ἔαρ ἡμῖν ἐξέλαμψεν | ἡ λαμπρὰ τοῦ δεσπότου
καὶ θεία ἐξανάστασις, | πρὸς οὐράνιον πάσχα
ἐκ γῆς ἡμᾶς παραπέμπον· | ταύτῃ δὲ συνεκλάμπει
τοῦ πανενδόξου μάρτυρος | Γεωργίου ἡ μνήμη,
ἡ φωταυγής·
ἣν φαιδρῶς τελέσωμεν, | ἵνα θείας
ἀξιωθῶμεν χάριτος | πρὸς Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος.

τῶν Χριστουγέννων (Δεκεμβ. 25)

ἦχος α'.

Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς | ἐξ ὕψους ὁ σωτὴρ ἡμῶν,
ἀνατολὴ ἀνατολῶν, | καὶ οἱ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
εὕρομεν τὴν ἀλήθειαν·
καὶ γὰρ ἐκ τῆς παρθένου | ἐτέχθη ὁ κύριος.

ΑΝΑΤΟΛΙΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.

α′. ἦχος β′.

Σὲ τὸν σταυρωθέντα καὶ ταφέντα
ἄγγελος ἐκήρυξε δεσπότην
καὶ ἔλεγε ταῖς γυναιξί·
δεῦτε ἴδετε, ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος·
ἀνέστη γὰρ, καθὼς εἶπεν, | ὡς παντο-
διό σε προσκυνοῦμεν [δύναμος·
τὸν μόνον ἀθάνατον,
ζωοδότα Χριστὲ, | ἐλέησον ἡμᾶς.

Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας
τὴν τοῦ ξύλου κατάραν,
ἐν τῇ ταφῇ σου ἐνέκρωσας
τοῦ θανάτου τὸ κράτος,
ἐν δὲ τῇ ἐγέρσει σου
ἐφώτισας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων·
διὰ τοῦτό σοι βοῶμεν·
εὐεργέτα Χριστὲ,
ὁ θεὸς ἡμῶν, δόξα σοί.

Ἠνοίγησάν σοι, κύριε,
φόβῳ πύλαι θανάτου,
πυλωροὶ δὲ ᾅδου | ἰδόντες σε ἔπτηξαν·
πύλας γὰρ χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέθλασας
καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκ σκότους
καὶ σκιᾶς θανάτου
καὶ τοὺς δεσμοὺς ἡμῶν διέρρηξας.

Τὸν σωτήριον ὕμνον
ᾄδοντες ἐκ στομάτων ἀναπέμψωμεν·
δεῦτε πάντες ἐν οἴκῳ κυρίου
προσπέσωμεν λέγοντες·
ὁ ἐπὶ ξύλου σταυρωθεὶς
καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς
καὶ ὢν ἐν κόλποις πατρὸς
ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν.

β′. ἦχος δ′.

Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν, λαοὶ,
τὴν τοῦ σωτῆρος τριήμερον ἔγερσιν,
δι᾽ ἧς ἐλυτρώθημεν
τῶν τοῦ ᾅδου ἀλύτων δεσμῶν,
καὶ ἀφθαρσίαν καὶ ζωὴν
πάντες ἐλάβομεν, | κράζοντες·
ὁ σταυρωθεὶς καὶ ταφεὶς καὶ ἀναστὰς
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι, σωτὴρ,
τὴν σὴν ὑμνοῦσιν | τριήμερον ἔγερσιν,
δι᾽ ἧς κατηυγάσθη
τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα,
καὶ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ
πάντες ἐλυτρώθημεν, | κράζοντες·
ζωοποιὲ παντοδύναμε σωτὴρ,
σῶσον ἡμᾶς τῇ ἀναστάσει σου,
μόνε φιλάνθρωπε.

Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας
καὶ μοχλοὺς συνέθλασας,
Χριστὲ ὁ θεὸς,
καὶ γένος ἀνθρώπων
πεπτωκὸς ἀνέστησας·
διὰ τοῦτο συμφώνως βοῶμεν·
ὁ ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν,
κύριε, δόξα σοι.

Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου γέννησις
ἄχρονος ὑπάρχει καὶ ἀΐδιος,
ἡ ἐκ παρθένου σάρκωσις
ἄφραστος ἀνθρώποις
καὶ ἀνερμήνευτος,

Codd. ED — α′ v. 24 ἀναμέλψωμεν Oct. — 29 τοῦ πατρός Oct. — β′ v. 5 κράζοντες sequenti versui D hoc loco, infra v. 13 DE praetexunt — vv. 9—16 post v. 30 collocatos habet D — 23 ὑπῆρχε D — 25 ἄφραστος ὑπάρχει καὶ D

καὶ ἡ εἰς ᾅδου κάθοδος
φοβερὰ διαβόλῳ
καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ·
θάνατον γὰρ πατήσας | τριήμερος ἀνέστης,
ἀφθαρσίαν παρέχων ἀνθρώποις
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

γ΄. ἦχος πλ. α΄.

Ἑσπερινὴν προσκύνησιν
προσφέρομέν σοι τῷ ἀνεσπέρῳ φωτὶ,
τῷ ἐπὶ τέλει τῶν αἰώνων
ὡς ἐν ἐσόπτρῳ διὰ σαρκὸς
λάμψαντι τῷ κόσμῳ
καὶ μέχρις ᾅδου κατελθόντι
καὶ τὸ ἐκεῖσε σκότος λύσαντι,
καὶ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως τοῖς ἔθνεσι
δείξαντι·
φωτοδότα κύριε, δόξα σοι.

Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν
Χριστὸν δοξολογήσωμεν·
αὐτοῦ γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
κόσμος ἐκ πλάνης σέσωσται·
χαίρει χορὸς ἀγγέλων·
φεύγει δαιμόνων πλάνη·
Ἀδὰμ πεσὼν ἀνίσταται·
διάβολος κατήργηται.

Οἱ τῆς κουστωδίας ἐνηχοῦντο
ὑπὸ τῶν παρανόμων·
καλύψατε Χριστοῦ τὴν ἔγερσιν
καὶ λάβετε ἀργύρια
καὶ εἴπατε, ὅτι ἡμῶν κοιμωμένων
ἐκ τοῦ μνημείου | ἐσυλήθη ὁ νεκρός·
τίς εἶδε; | τίς ἤκουσε νεκρὸν κλαπέντα
ποτέ,
μάλιστα ἐσμυρνισμένον καὶ γυμνὸν,
καταλιπόντα ἐν τῷ τάφῳ τὰ ἐντάφια;
μὴ πλανᾶσθε, Ἰουδαῖοι·
μάθετε τὰς ῥήσεις τῶν προφητῶν
καὶ γνῶτε, ὅτι αὐτός ἐστιν ἀληθῶς
ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου
καὶ παντοδύναμος.

Κύριε, ὁ τὸν ᾅδην σκυλεύσας
καὶ τὸν θάνατον πατήσας, σωτὴρ
ἡμῶν,
ὁ φωτίσας τὸν κόσμον
τῷ σταυρῷ τῷ τιμίῳ,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δ΄. ἦχος βαρύς.

Κἂν συνελήφθης, Χριστὲ, | ὑπὸ ἀνόμων ἀνδρῶν,
ἀλλὰ σύ μου εἶ θεὸς | καὶ οὐκ αἰσχύνομαι·
ἐμαστίχθης τὸν νῶτον, οὐκ ἀρνοῦμαι·
σταυρῷ προσηλώθης | καὶ οὐ κρύπτω·
εἰς τὴν ἔγερσίν σου καυχῶμαι·
ὁ γὰρ θάνατός σου ζωή μου·
παντοδύναμε καὶ φιλάνθρωπε | κύριε, δόξα σοι.

Δαυϊτικὴν προφητείαν ἐκπληρῶν
Χριστὸς μεγαλειότητα
ἐν Σιὼν τὴν οἰκείαν | μαθηταῖς ἐξεκάλυψεν,
αἰνετὸν δεικνὺς ἑαυτὸν | καὶ δοξαζόμενον ἀεὶ
σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι ἁγίῳ,

γ΄. v. 13 πλάνην E — 24 καὶ ἐν τῷ E var. lect. — ἐντάφια αὐτοῦ Oct. — 31 σταυρῷ sine τῷ Oct. — δ΄. v. 10 ἀπεκάλυψεν D — 11 δοξαζόμενον αὐτόν E

πρότερον μὲν ἄσαρκον ὡς λόγον,
ὕστερον δὲ δι' ἡμᾶς σεσαρκωμένον
καὶ νεκρωθέντα ὡς ἄνθρωπον,
καὶ ἀναστάντα | κατ' ἐξουσίαν ὡς φιλάνθρωπον.

Κατῆλθες ἐν τῷ ᾅδῃ, | Χριστὲ, ὡς ἠβουλήθης,
ἐσκύλευσας τὸν θάνατον | ὡς θεὸς καὶ δεσπότης
καὶ ἀνέστης τριήμερος,
συναναστήσας τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῶν τοῦ ᾅδου δεσμῶν | καὶ τῆς φθορᾶς,
κραυγάζοντα καὶ λέγοντα·
δόξα τῇ ἀναστάσει σου, | μόνε φιλάνθρωπε.

Ἐν τάφῳ κατετέθης | ὡς ὁ ὑπνῶν, κύριε,
καὶ ἀνέστης τριήμερος | ὡς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ,
συναναστήσας τὸν Ἀδὰμ
ἐκ τῆς φθορᾶς τοῦ θανάτου | ὡς παντοδύναμος.

ε'. ἦχος πλ. δ'.

Ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος, | πρὸ τῶν αἰώνων γεννηθεὶς,
ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν χρόνων
ὁ αὐτὸς ἐκ τῆς ἀπειρογάμου σαρκωθεὶς,
βουλήσει θάνατον | σταυρώσει ὑπέμεινε
καὶ τὸν πάλαι νεκρωθέντα | ἄνθρωπον ἔσωσε
διὰ τῆς ἑαυτοῦ ἀναστάσεως.

Τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν | δοξολογοῦμεν, Χριστὲ,
δι' ἧς ἠλευθέρωσας | Ἀδαμιαῖον γένος
ἐκ τῆς τοῦ ᾅδου τυραννίδος
καὶ ἐδωρήσω τῷ κόσμῳ ὡς θεὸς
ζωὴν αἰώνιον | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα σοι, Χριστὲ σωτὴρ, | υἱὲ θεοῦ μονογενὲς,
ὁ προσπαγεὶς ἐν τῷ σταυρῷ
καὶ ἀναστὰς | ἐκ τάφου τριήμερος.

Σὲ δοξάζομεν, κύριε, | τὸν ἑκουσίως δι' ἡμᾶς
σταυρὸν ὑπομείναντα,
καὶ σὲ προσκυνοῦμεν, | παντοδύναμε σωτὴρ,
μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς | ἀπὸ τοῦ προσώπου σου,
ἀλλ' ἐπάκουσον | καὶ σῶσον ἡμᾶς
διὰ τῆς ἀναστάσεώς σου, φιλάνθρωπε.

ε'. v. 4 σταύρωσιν θανάτου E Oct.

ς'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 26)

ἦχος πλ. δ'.

Αἷμα καὶ πῦρ | καὶ ἀτμίδα καπνοῦ
τέρατα γῆς [ἃ] προεῖδεν Ἰωήλ·
αἷμα τὴν σάρκωσιν, | πῦρ τὴν θεότητα,
ἀτμίδα δὲ καπνοῦ | τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
τὸ ἐπελθὸν τῇ παρθένῳ | καὶ κόσμον εὐωδιάσαν·
μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως,
κύριε, δόξα σοι.

ζ'. Ἰδιόμελον εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6)

ἦχος πλ. δ'.

Σήμερον ἡ κτίσις φωτίζεται·
σήμερον τὰ πάντα εὐφραίνεται,
τὰ οὐράνια ἅμα καὶ τὰ ἐπίγεια·
ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι συμμίγνυνται·
ὅπου γὰρ βασιλέως παρουσία,
καὶ ἡ τάξις παραγίνεται·
δράμωμεν τοίνυν ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην·
ἴδωμεν πάντες τὸν Ἰωάννην,
πῶς βαπτίζει | κορυφὴν ἀχειροποίητον
καὶ ἀναμάρτητον·
διὸ ἀποστολικὴν φωνὴν προσάγοντες
συμφώνως βοήσωμεν·
ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ θεοῦ,
ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
καταυγάζουσα | καὶ παρέχουσα πιστοῖς τὸ μέγα ἔλεος.

η'. Ἰδιόμελον εἰς τὸ γενέθλιον Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ (Ἰουν. 24)

ἦχος δ'.

Θεοῦ λόγου μέλλοντος
ἐκ παρθένου τίκτεσθαι,
ἄγγελος ἐκ πρεσβυτικῶν ὠδίνων
προέδραμεν,
ὁ μέγας ἐν γεννητοῖς γυναικῶν
καὶ προφήτου περισσότερος·
ἔδει γὰρ θείων πραγμάτων
παραδόξους εἶναι τὰς ἀρχάς,
παρ' ἡλικίαν τὸ γόνιμον
καὶ ἄνευ σπορᾶς σύλληψιν·
ὁ ποιῶν θαυμάσια εἰς σωτηρίαν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

θ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Μαρίαν Μαγδαληνήν (Ἰουλ. 26)

ἦχος πλ. β'.

Πρώτη κατιδοῦσα τὴν θείαν ἀνάστασιν
Μαρία Μαγδαληνὴ | τοῦ πρώτου τῶν ἀγαθῶν αἰτίου,
τοῦ τὴν ἡμετέραν εὐσπλάγχνως φύσιν θεώσαντος,
πρώτη καὶ εὐαγγελίστρια ἐδείχθης βοῶσα | τοῖς ἀποστόλοις·
τὴν ἀθυμίαν ἀποθέμενοι, | τὴν εὐθυμίαν ἀναλάβετε,
καὶ δεῦτε κατοπτεύσατε Χριστὸν | ἐξαναστάντα
καὶ κόσμῳ παρέχοντα τὸ μέγα ἔλεος.

ς' v. 2 Joel 2, 30 — ἃ uncinis inclusimus — ζ'. Nomen melodi deest in E — v. 2 εὐφραίνονται Barth. — 11 προσάδοντες Barth — η'. Nomen melodi deest in E — 2 στειρωτικῶν ὠδίνων προέρχεται Barth. — 8 σύλληψις Barth. — 9 σωτηρίαν ἡμῶν, δόξα σοι Barth. — θ'. Nomen melodi deest in E — 2 ἡ Μαγδαλ. Barth. — 7 κόσμου E

ι΄. Ἰδιόμελον εἰς τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον (Δεκ. 27)
ἦχος β΄.

Τῷ βασιλεῖ καὶ δεσπότῃ τοῦ παντὸς
τεχθέντι ἐπὶ γῆς | Στέφανος ὑπέρλαμπρος προσφέρεται,
οὐκ ἐκ λίθων τιμίων κατεσκευασμένος,
ἀλλ᾽ ἐξ οἰκείων αἱμάτων διηνθισμένος·
ἀλλ᾽, ὦ φιλομάρτυρες, δεῦτε
τὰ τῶν ἀσμάτων | ἄνθη δρεψάμενοι
τὰς κεφαλὰς ἀναδησώμεθα
καὶ τοῖς ὕμνοις ἀναμέλποντες εἴπωμεν·
ὁ σοφίᾳ καταγλαϊσθεὶς | καὶ χάριτι τὴν ψυχὴν,
πρωτομάρτυς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
αἴτησαι ἡμῖν εἰρήνην | καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑCΚΗΝΟΥ

Στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἐν τῷ ἑσπερινῷ τοῦ σαββάτου ψαλλόμενα.
α΄. ἦχος α΄.

Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς
πρόσδεξαι, ἅγιε, κύριε,
καὶ παράσχου ἡμῖν
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,
ὅτι μόνος εἶ ὁ δείξας
ἐν κόσμῳ τὴν ἀνάστασιν.

Κυκλώσατε, λαοὶ, Σιὼν
καὶ περιλάβετε αὐτὴν,
καὶ δότε δόξαν ἐν αὐτῇ
τῷ ἀναστάντι ἐκ νεκρῶν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ λυτρωσάμενος ἡμᾶς
ἐκ τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν.

Δεῦτε, λαοὶ, ὑμνήσωμεν
καὶ προσκυνήσωμεν Χριστὸν,
δοξάζοντες αὐτοῦ
τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν,
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν,
ὁ ἐκ τῆς πλάνης τοῦ ἐχθροῦ
τὸν κόσμον λυτρωσάμενος.

θεοτοκίον.

Τὴν παγκόσμιον δόξαν, | τὴν ἐξ ἀνθρώπων σπαρεῖσαν
καὶ τὸν δεσπότην τεκοῦσαν, | τὴν ἐπουράνιον πύλην
ὑμνήσωμεν Μαρίαν τὴν παρθένον,
τῶν ἀσωμάτων τὸ ἄσμα
καὶ τῶν πιστῶν τὸ ἐγκαλλώπισμα·
αὕτη γὰρ ἀνεδείχθη
οὐρανὸς | καὶ ναὸς τῆς θεότητος·

ι΄. Nomen melodi deest in E — α΄. Nomen Ioannis Damasceni et hic et infra deest in D, quandoquidem tota Octoechus ad Ioannem Damascenum auctorem referebatur

αὕτη τὸ μεσότοιχον τῆς ἔχθρας καθελοῦσα
εἰρήνην ἀντεισῆξε | καὶ τὸ βασίλειον ἠνέῳξε·
ταύτην οὖν κατέχοντες | τῆς πίστεως τὴν ἄγκυραν
ὑπέρμαχον ἔχομεν | τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα κύριον·
θαρσεῖτε τοίνυν, θαρσεῖτε, λαὸς τοῦ θεοῦ·
καὶ γὰρ αὐτὸς πολεμήσει | τοὺς ἐχθροὺς ὡς φιλάνθρωπος.

β'. ἦχος δ'.

Τὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν
ἀπαύστως προσκυνοῦντες, Χριστὲ ὁ θεὸς,
τὴν τριήμερόν σου ἀνάστασιν δοξάζομεν·
δι' αὐτῆς γὰρ ἀνεκαίνισας
τὴν καταφθαρεῖσαν τῶν ἀνθρώπων
φύσιν, παντοδύναμε,
καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον
καθυπέδειξας ἡμῖν,
ὡς μόνος ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος.

Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς
τὸ ἐπιτίμιον ἔλυσας, σωτήρ·
τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ | ἑκουσίως προσηλωθεὶς
καὶ εἰς ᾅδου κατελθών, δυνατὲ,
τοῦ θανάτου τὰ δεσμὰ | ὡς θεὸς διέρρηξας·
διὸ προσκυνοῦμεν | τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν,
ἐν ἀγαλλιάσει βοῶντες·
παντοδύναμε κύριε, δόξα σοι.

Πύλας ᾅδου συνέτριψας, κύριε,
καὶ τῷ σῷ θανάτῳ | τοῦ θανάτου τὸ βασίλειον ἔλυσας·
γένος δὲ τὸ ἀνθρώπινον | ἐκ φθορᾶς ἠλευθέρωσας,
ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν | τῷ κόσμῳ δωρησάμενος
καὶ τὸ μέγα ἔλεος.

Θεοτοκίον.

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ προφήτης Δαυῒδ
μελῳδικῶς περὶ σοῦ προανεφώνησε
τῷ μεγαλεῖά σοι ποιήσαντι·
παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου·
σὲ γὰρ μητέρα πρόξενον ζωῆς ἀνέδειξεν
ὁ ἀπάτωρ, ἐκ σοῦ | ἐνανθρωπῆσαι εὐδοκήσας θεὸς,
ἵνα τὴν ἑαυτοῦ ἀναπλάσῃ εἰκόνα

28 ταύτης D — 30 θαρσείτω τοίνου θαρσείτω Oct. — 31 ὡς παντοδύναμος Oct. — β' v. 2 ὁ θεός om. D — 8 ἀνεκαίνισας ἡμῖν D — 23 ὁ διὰ σέ DE Oct., sed D in margine adscriptum habet γρ. ὁ διὰ σοῦ

φθαρεῖcαν τοῖc πάθεcι,
καὶ τὸ πλανηθὲν ὀρειάλητον εὑρὼν
πρόβατον, τοῖc ὤμοιc ἀναλαβὼν
τῷ πατρὶ προcαγάγῃ,
καὶ τῷ ἰδίῳ θελήματι
ταῖc οὐρανίαιc cυνάψῃ δυνάμεcι,
καὶ cώcῃ, θεοτόκε, τὸν κόcμον
Χριcτὸc ὁ ἔχων τὸ μέγα καὶ πλούcιον ἔλεοc.

γ΄. ἦχοc πλ. α΄.

Διὰ τοῦ τιμίου cου cταυροῦ, Χριcτὲ,
διάβολον ἴcχυναc,
καὶ διὰ τῆc ἀναcτάcεώc cου
τὸ κέντρον τῆc ἁμαρτίαc ἤμβλυναc
καὶ ἔcωcαc ἡμᾶc | ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου·
δοξάζομέν cε, μονογενέc.

Ὁ τὴν ἀνάcταcιν διδοὺc | τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων
ὡc πρόβατον ἐπὶ cφαγὴν ἤχθη·
ἔφριξαν τοῦτον | οἱ ἄρχοντεc τοῦ ᾅδου,
καὶ ἐπήρθηcαν πύλαι ὀδυνηραί·
εἰcελήλυθε γὰρ | ὁ βαcιλεὺc τῆc δόξηc Χριcτὸc,
λέγων τοῖc ἐν δεcμοῖc· ἐξέλθετε,
καὶ τοῖc ἐν τῷ cκότει· ἀνακαλύπτecθε.

Μέγα θαῦμα! ὁ τῶν ἀοράτων κτίcτηc,
διὰ φιλανθρωπίαν | cαρκὶ παθὼν,
ἀνέcτη ὁ ἀθάνατοc·
δεῦτε, πατριαὶ τῶν ἐθνῶν,
τοῦτον προcκυνήcωμεν·
τῇ γὰρ αὐτοῦ εὐcπλαγχνίᾳ
ἐκ πλάνηc ῥυcθέντεc
ἐν τριcὶν ὑποcτάcεcιν | ἕνα θεὸν ὑμνεῖν μεμαθήκαμεν.

θεοτοκίον.

Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάccῃ | τῆc ἀπειρογάμου νύμφηc
εἰκὼν διεγράφη ποτέ·
ἐκεῖ Μωϋcῆc | διαιρέτηc τοῦ ὕδατοc,
ἐνθάδε Γαβριὴλ | ὑπηρέτηc τοῦ θαύματοc·
τότε τὸν βυθὸν ἐπέζευcεν | ἀβρόχωc Ἰcραὴλ,
νῦν δὲ τὸν Χριcτὸν ἐγέννηcεν | ἀcπόρωc ἡ παρθένοc·
ἡ θάλαcca | μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰcραὴλ
ἔμειναν ἄβατοc·

---

31 ὀρειάλωτον Oct.

ἡ ἄμεμπτος | μετὰ τὴν κύησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ
ἔμεινεν ἄφθορος·
ὁ ὢν καὶ προὼν | καὶ φανεὶς ὡς ἄνθρωπος θεὸς,
ἐλέησον ἡμᾶς.

δ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβ. 2)
ἦχος πλ. β'.

Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ σήμερον·
ὁ γὰρ ἄναρχος λόγος τοῦ πατρὸς,
ἀρχὴν λαβὼν χρονικὴν, | μὴ ἐκστὰς τῆς αὐτοῦ θεότητος,
ὑπὸ παρθένου ὡς βρέφος τεσσαρακονθήμερον
μητρὸς ἑκὼν προσφέρεται | ἐν ναῷ τῷ νομικῷ·
καὶ τοῦτον ἀγκάλαις εἰσδέχεται ὁ πρέσβυς,
ἀπόλυσον, κράζων, τὸν δοῦλον ὁ δεσπότης·
οἱ γὰρ ὀφθαλμοί μου | εἶδον τὸ σωτήριόν σου·
ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον | σῶσαι γένος ἀνθρώπων·
κύριε, δόξα σοι.

ε'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ (Μαρτ. 26)
ἦχος πλ. β'.

Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ | Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος,
εὐαγγελίσασθαι | τῇ παρθένῳ τὴν σύλληψιν·
καὶ ἐλθὼν εἰς Ναζαρὲτ | ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ
τὸ θαῦμα ἐκπληττόμενος,
ὅτι πῶς | ὁ ἐν ὑψίστοις ἀκατάληπτος ὢν
ἐκ παρθένου τίκτεται!
ὁ ἔχων θρόνον τὸν οὐρανὸν | καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν
ἐν μήτρᾳ χωρεῖται γυναικός!
ᾧ τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ πολυόμματα
ἀτενίσαι οὐ δύνανται,
λόγῳ μόνῳ, | ἐκ ταύτης σαρκωθῆναι ηὐδόκησε·
θεοῦ ἐστι λόγος ὁ παρών·
τί οὖν ἵσταμαι | καὶ οὐ λέγω τῇ κόρῃ;
χαῖρε, κεχαριτωμένη· | ὁ κύριος μετὰ σοῦ·
χαῖρε, ἀγνὴ παρθένε· | χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·
χαῖρε, μήτηρ τῆς ζωῆς· | εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

ς'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν μάρτυρα Γεώργιον (Ἀπριλ. 23)
ἦχος β'.

Νευέτω δίκαια, | ἔφησεν ὁ Σολομὼν,
τοῖς βροτοῖς τὰ βλέφαρα·

δ'. v. 7 ὁ δοῦλος τῷ δεσπότῃ Barth. — ε'. Ἰωάννου μοναχοῦ E — 7 τὸν om. Barth. — ς'. Ἰωάννου μοναχοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ E — v. 1 Paroim. X 10

ἐλεηθήσεται γὰρ παρὰ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ
ὁ βλέπων λεῖα, προηγόρευσεν·
εὐμαρῶς δὲ ταῦτα ἐνωτισθεὶς,
ὦ πολύτλα Γεώργιε,
τοῦ δεσπότου ταῖς διδαχαῖς ἠκολούθησας,
καὶ ἀνόμοις ἐκδοθεὶς ἐκαρτέρησας,
τῆς πλάνης τὰ ὄργια | καταπτύσας ὡς βέβηλα·
τὸ σῶμα γὰρ, ὃ παρέδωκας | ὑπὲρ ἀγάπης τοῦ κτίσαντος,
ὅλον μεληδὸν κατετέμνετο·
καὶ ὁ Βελίαρ μᾶλλον | ὅλος αἰσχυνθεὶς ἐτιτρώσκετο,
στεφηφόρον σε ὁρῶν ἀκμαιότατον·
ὅθεν ἐν αὐλαῖς οἰκῶν τοῦ κυρίου σου
σὺν ταῖς ἄνω δυνάμεσι
πρέσβευε, ἀθλοφόρε, Χριστῷ
σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥC

α'. Ἰδιόμελον εἰς Κοσμᾶν καὶ Δαμιανὸν (Νοεμ. 1)

ἦχος δ'.

Πηγὴν ἰαμάτων ἔχοντες, | ἅγιοι ἀνάργυροι,
τὰς ἰάσεις παρέχετε | πᾶσι τοῖς δεομένοις,
ὡς μεγίστων δωρεῶν ἀξιωθέντες
παρὰ τῆς ἀεννάου πηγῆς | τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ·
φησὶ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ὁ κύριος
ὡς ὁμοζήλους τῶν ἀποστόλων·
Ἰδοὺ | δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν
κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων,
ὥστε αὐτὰ ἐκβάλλειν | καὶ θεραπεύειν
πᾶσαν νόσον | καὶ πᾶσαν μαλακίαν·
διὸ τοῖς προστάγμασιν | αὐτοῦ καλῶς πολιτευσάμενοι
δωρεὰν ἐλάβετε, | δωρεὰν παρέχετε,
ἰατρεύοντες τὰ πάθη
τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων ἡμῶν.

β'. Ἰδιόμελον εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25)

ἦχος β'.

Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον
ἀνακαλύπτεται σήμερον·

---

3 Paroim. XII 13 — 7 ταῖς om E — 10 γὰρ δοὺς E — 14 ἐν om. E — 16 Χριστοῦ E
α'. Θεοφάνους καὶ Ἀνατολίου E — 7 Matth. X 1. Marc. VI 7. Luc. IX 1 — β'. Nomen melodi deest in E

καὶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ | υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται,
ἵνα τοῦ χείρονος μεταλαβὼν
μεταδῷ μοι τοῦ βελτίονος·
ἐψεύσθη πάλαι Ἀδὰμ
καὶ θεὸς ἐπιθυμήσας | οὐ γέγονεν·
ἄνθρωπος γίνεται θεὸς,
ἵνα θεὸν τὸν Ἀδὰμ ἀπεργάσηται·
εὐφραινέσθω ἡ κτίσις, | χορευέτω ἡ φύσις,
ὅτι ἀρχάγγελος παρθένῳ
μετὰ δέους παρίσταται,
καὶ τὸ χαῖρε κομίζει | τῆς λύπης ἀντίθετον·
ὁ διὰ σπλάγχνα ἐλέους ἐνανθρωπήσας
θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

γ'. Ἰδιόμελον εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχος πλ. α'.

Δεῦτε, φιλεόρτων τὸ σύστημα,
δεῦτε καὶ χορείαν στησώμεθα·
δεῦτε καταστέψωμεν | ᾄσμασι τὴν ἐκκλησίαν
τῇ καταπαύσει | τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ·
σήμερον γὰρ οὐρανὸς | ὑφαπλοῖ τοὺς κόλπους,
δεχόμενος τὴν τετοκυῖαν | τὸν ἐν πᾶσι μὴ χωρούμενον·
καὶ ἡ γῆ, τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς
ἀποδιδοῦσα, τὴν εὐλογίαν στολίζεται καὶ εὐπρέπειαν·
ἄγγελοι χοροστατοῦσι | σὺν ἀποστόλοις,
περιδεῶς ἐνατενίζοντες
ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν μεθισταμένης
τῆς τεκούσης τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς·
πάντες προσκυνήσωμεν | αὐτὴν δεόμενοι·
συγγενοῦς οἰκειότητος | μὴ ἐπιλάθῃ, δέσποινα,
τῶν πιστῶς ἑορταζόντων | τὴν παναγίαν σου κοίμησιν.

δ'. Στιχηρὰ νεκρώσιμα κατὰ τοὺς ὀκτὼ ἤχους.

Ἡ ἀκροστιχίς: Σοὺς, Χριστὲ, δούλους γράψον ἐν ζώντων βίβλῳ.

ἦχος α'. κατὰ τὸ «Πανεύφημοι μάρτυρες ἡμᾶς.»

Σοῦ, σῶτερ, δεόμεθα, | τῆς σῆς γλυκείας μεθέξεως
τοὺς μετασταντας ἀξίωσον καὶ κατασκήνωσον

---

v. 3 θεοῦ καὶ υἱός E — 13 χαῖρε χορεύει E — γ'. Nomen melodi deest in E — v. 5 ἐφαπλοῖ Barth. — 6 τεξαμένην E — 8 στολίζεται τὴν εὐπρ. E — 11 μεθισταμένην τὴν τεκοῦσαν E — 14 οἰκειώσεως E — δ'. Cod. D: Τὰ προσόμοια τῶν ὀκτὼ ἤχων τὰ νεκρώσιμα, ὧν ἡ ἀκρ. cui titulo in margine eiusdem codicis manu recentiore addita sunt haec: ταῦτα ψάλλεται εἰς τοὺς αἴνους ἀπὸ στίχου. Ed. Ven. Triodii a. 1869: Ἀπόστιχα τὰ ἑπόμενα Προσόμοια Νεκρώσιμα, ποίημα Θεοφάνους, ὧν καὶ τῶν εἰς τοὺς λοιποὺς ἤχους ἐν τοῖς ἄλλοις σάββασι τοιούτων Προσομοίων ὁμοῦ ἡ ἀκρ. et paulo supra: κατ' ἦχον ψαλλόμενα καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην Τεσσαρακοστήν. — v. 3 ἀνάπαυσον Triod.

ἐν cκηναῖc ἁγίων,| ἐν μοναῖc δικαίων cου,
ἐν τοῖc ἐπουρανίοις cκηνώμαcι,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
παρορῶν τὰ παραπτώματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖc τὴν cυγχώρηcιν.

Οὐδεὶc ἀναμάρτητοc, | οὐδεὶc
τῶν ἀνθρώπων γέγονεν,
εἰ μὴ cὺ, μόνε ἀθάνατε·
διὸ τοὺc δούλουc cου,
ὡc θεὸc οἰκτίρμων, ἐν φωτὶ κατάταξον
cὺν ταῖc χοροcτατcίαιc ἀγγέλων cου,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
ὑπερβαίνων ἀνομήματα
καὶ παρέχων | αὐτοῖc τὴν ἀνάπαυcιν.

Ὑπὲρ τὰ ὁρώμενα | τὰ cὰ,
cῶτερ, ἐπαγγέλματα,
ἃ ὀφθαλμὸc οὐ τεθέαται
καὶ οὖc οὐκ ἤκουcε
καὶ ἐπὶ καρδίαν | οὐκ ἀνέβη πώποτε,
ὧν τῆc προcηνεcτάτηc μεθέξεωc
τυχεῖν εὐδόκηcον
τοὺc πρὸc cὲ μεταχωρήcαντας
καὶ παράcχου | ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Cταυρῷ cου γηθόμενοι, | cταυρῷ
θαρροῦντεc οἱ δοῦλοί cου
πρὸc cὲ μετέcτηcαν, κύριε,
οἷc νῦν ἀντίλυτρον
τῶν δεινῶν πταιcμάτων | τὸν cταυρόν
cου δώρηcαι
καὶ αἷμα τὸ χυθὲν ὑπὲρ κόcμου ζωῆc,
τῇ εὐcπλαγχνίᾳ cου
cυγχωρῶν τὰ πλημμελήματα
καὶ φωτίζων | φωτὶ τοῦ προcώπου
[cου.
Χριcτὸν ἐκδυcώπηcον, | τὸν cὸν
τόκον, μητροπάρθενε,
τὴν τῶν πταιcμάτων cυγχώρηcιν
δοῦναι τοῖc δούλοιc cου,
τοῖc cὲ θεοτόκον | εὐcεβῶc κηρύξαcι
καὶ λόγῳ ἀληθεῖ δογματίcαcι,
καὶ τῆc λαμπρότητοc
τῶν ἁγίων καὶ φαιδρότητοc
ἀξιῶcαι | ἐν τῇ βαcιλείᾳ cου.

ἦχοc β΄.

κατὰ τὸ «Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου cε νεκρόν.»

Ῥύμην τοῦ θανάτου καὶ φθορὰν
coῦ τῷ ζωηφόρῳ θανάτῳ | καθεῖλεc, δέcποτα,
πᾶcι δὲ ἐπήγαcαc | ζωὴν αἰώνιον,
καὶ νεκρῶν ἐξανάcταcιν | θνητοῖc ἐδωρήcω·
ὅθεν cου δεόμεθα, | cῶτερ, ἀνάπαυcον
πίcτει τοὺc πρὸc cὲ μετακτάντας
καὶ τοῦ γλυκαcμοῦ τοῦ coῦ κάλλουc
τούτουc καταξίωcον, φιλάνθρωπε.

Ἵνα τοὺc ἀνθρώπουc κοινωνοὺc
θείαc βαcιλείαc ἐργάcῃ, | cταυρὸν ὑπέμειναc,
θάνατον ἑκούcιον | καταδεξάμενοc·
ἀλλὰ νῦν cου δεόμεθα, τῇ cῇ εὐπλαγχνίᾳ
μετόχουc ἀνάδειξον | τῆc βαcιλείαc cου

5 δικαίων ἐν μοναῖc ἁγίων Triod. — 9 τὴν ἀνάπαυcιν Triod. — 18 τὴν cυγχώρηcιν Triod. — 23 ἀνέβη δέcποτα D — 32 τῶν αὐτῶν Triod. — II 4 νεκροῖc Triod. — 7 καὶ τῆc ἀκηράτου cου δόξηc Triod. — 12 διὰ τοῦτο δεόμεθα Triod.

πίστει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μετασταντας,
καὶ τῆϲ ἀθανάτου ϲου δόξηϲ
τούτουϲ καταξίωϲον, φιλάνθρωπε.

Ϲῶϲαι τὸ ϲὸν πλάϲμα βουληθεὶϲ,
τῆϲ οἰκονομίαϲ τὸ ὄντωϲ | βαθὺ μυϲτήριον
θέλων ἐξετέλεϲαϲ | ὡϲ ὑπεράγαθοϲ,
καὶ τιμῆϲ ἐξηγόραϲαϲ | τὸν ϲύμπαντα κόϲμον
αἵματι τιμίῳ ϲου· | διὸ δεόμεθα,
πίστει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μετασταντας
μετὰ τῶν ἁγίων ἁπάντων
τῆϲ ἀπολυτρώϲεωϲ ἀξίωϲον.

Τρόμῳ τῷ φρικτῷ καὶ φοβερῷ
βήματι τῷ ϲῷ παρεϲτῶτεϲ | οἱ ἀπ᾽ αἰῶνοϲ νεκροὶ
ψῆφον ἀναμένουϲι | τὴν ϲὴν δικαίαν, ϲωτὴρ,
καὶ τὴν θείαν ἐκδέχονται | δικαιοκριϲίαν·
τότε φεῖϲαι, δέϲποτα | Χριϲτὲ, τῶν δούλων ϲου·
πίστει τοὺϲ πρὸϲ ϲὲ μετασταντας
καὶ τῆϲ ἀϊδίου τρυφῆϲ ϲου
καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον.

Εὔαϲ τῆϲ προμήτοροϲ, ἁγνὴ,
ϲὺ τὴν ὀφειλὴν ϲυλλαβοῦϲα, | Χριϲτὸν ἀπήτηϲαϲ,
τὸν τὴν ἀφθαρϲίαν τε | καὶ τὴν ἀνάϲταϲιν
τοῖϲ πιϲτοῖϲ χαριζόμενον | καὶ τῇ ἀθανάτῳ
δόξῃ κατασταφοντα | τοὺϲ ϲὲ δοξάζοντας·
ὃν νῦν δυϲωποῦϲα μὴ παύϲῃ,
τούτουϲ ἐν φωτὶ κατατάξαι
τῆϲ αὐτοῦ λαμπρότητοϲ, θεόνυμφε.

ἦχοϲ γ΄.

κατὰ τὸ «Τῷ τύπῳ τοῦ ϲταυροῦ.»

Δοξάζω τὸν ϲταυρόν ϲου τὸν τίμιον,
δι᾽ οὗ ζωὴ δεδώρηται | καὶ τρυφῆϲ ἡ ἀπόλαυϲιϲ
τοῖϲ ἐν πίϲτει καὶ πόθῳ ϲε ὑμνοῦϲι, | μόνε πολυέλεε·
διὸ βοῶμέν ϲοι, Χριϲτὲ ὁ θεόϲ·
τοὺϲ μετασταντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυϲον,
ἔνθα πάντων ἐϲτὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν ϲοί.

---

15 ἀϊδίου Triod. — 16 καὶ μακαριότητοϲ ἀξίωϲον Triod. — 19 χαίρων Triod. — 21 αἵματοϲ τιμίου D — 23 καὶ τοῦ γλυκυτάτου ϲου κάλλουϲ· τούτουϲ καταξίωϲον φιλάνθρωπε Triod. — 29 ϲῶτερ Triod. — 30 τῶν .... μετασταντων D — 34 θεόν Triod. — 36 χαριϲάμενον D — 37 ϲτεφανώϲαντα Triod.

Ὁ μόνος ἐλεήμων καὶ εὔσπλαγχνος,
ὁ ἔχων ἀκατάληπτον | ἀγαθότητος πέλαγος,
ὁ γινώσκων τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, | ἣν ἐδημιούργησας,
cὲ ἱκετεύομεν, Χριστὲ ὁ θεός·
τοὺς μετασταντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

Ὑπνώσας ἐν τῷ τάφῳ ὡς ἄνθρωπος,
δυνάμει ἀηττήτῳ σου | ὡς θεὸς ἐξανέστησας
τοὺς ἐν τάφοις ὑπνοῦντας, ἀσιγήτως | ὕμνον σοι προσφέροντας·
διὸ βοῶμέν σοι, Χριστὲ ὁ θεός·
τοὺς μετασταντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

Λαμπάδα νοητήν σε, βαστάζουσαν
τὸ φέγγος τῆς θεότητος | ὁμιλήσαν παχύτητι
τῆς ἀνθρώπων οὐσίας, θεοτόκε, | πάντες ἐπιστάμεθα·
τὸν σὸν δυσώπησον υἱὸν καὶ θεὸν,
τοὺς μετασταντας ἐξ ἡμῶν ἀνάπαυσον,
ἔνθα πάντων ἐστὶν | εὐφραινομένων ἡ κατοικία ἐν σοί.

ἦχος δ'.

κατὰ τὸ «Ἔδωκας σημείωσιν.»

Ὄντως φοβερώτατον | τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον!
πῶς ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος
βιαίως χωρίζεται | ἐκ τῆς ἁρμονίας,
καὶ τῆς συμφυΐας | ὁ φυσικώτατος δεσμὸς
θείῳ βουλήματι ἀποτέμνεται;
διό σε ἱκετεύομεν· | τοὺς μετασταντας ἀνάπαυσον
ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Ὕπνος ἀναδέδεικται | τῶν πιστευόντων ὁ θάνατος,
σοῦ τεθέντος ἐν μνήματι,
τοῦ πάντων δεσπόζοντος | καὶ τὸ τοῦ θανάτου
κράτος λελυκότος | καὶ καταργήσαντος αὐτοῦ
τὴν δυναστείαν τὴν πολυχρόνιον·
διό σε ἱκετεύομεν· τοὺς μετασταντας ἀνάπαυσον
ἐν σκηναῖς τῶν δικαίων σου, | ζωοδότα φιλάνθρωπε.

Σὺ δικαιοσύνη τε | καὶ φωτισμὸς ἡμῖν γέγονας
καὶ ψυχῶν ἀπολύτρωσις·

III v. 11. 17. 23 ἐν τρυφῇ ἀνάπαυσον D — 14 ἐξανάστησον D — 15 τάφῳ ὑμνοῦντας Triod. — 21 τῆς τῶν D — 23 ἀναπαῦσαι Triod. — IV 6 διὸ σῶτερ τοὺς δούλους σου D — 7. 14 ἁγίων Triod. — 12 πολυμήχανον D — 15 τε ἁγιασμός Triod.

πατρὶ γὰρ προσήγαγες | δεδικαιωμένους
καὶ λελυτρωμένους, | ἀναδεξάμενος ἡμῶν
τὸ ὀφειλόμενον ἐπιτίμιον·
καὶ νῦν ἐκδυσωποῦμέν σε· τοὺς μετασταντας ἀνάπαυσον
ἐν χαρᾷ καὶ φαιδρότητι, | εὐεργέτα σωτὴρ ἡμῶν.

Γένος τὸ ἀνθρώπινον | πρὸς ἀφθαρσίαν ἀνώλεθρον
ἐκ φθορᾶς ἀνακέκληται,
λουσάμενον αἵματι | τῷ ἐκ τῆς πλευρᾶς σου,
σῶτερ, κενωθέντι, | ἐν ᾧ ἀπέπλυνας ἡμᾶς
τῆς παραβάσεως τοῦ προπάτορος·
διό σε ἱκετεύομεν· τοὺς μετασταντας ἀνάπαυσον
ἐν μοναῖς αἰωνίοις σου, | ἐν χοροῖς τῶν μαρτύρων σου.

Ῥήσεσιν ἑπόμενοι | τῶν θεηγόρων, πανάμωμε,
θεοτόκον φρονοῦμέν σε·
θεὸν γὰρ ἐγέννησας | σεσωματωμένον
ἀπερινοήτως, | τὸν λυτρωσάμενον ἡμᾶς
τοὺς αἰχμαλώτους τοῖς παραπτώμασιν·
ὃν καὶ νῦν ἐκδυσώπησον, | τοὺς μετασταντας οἰκέτας σου
ταῖς οἰκείαις ἑλλάμψεσι | καταυγάσαι, φιλάγαθε.

ἦχος πλ. α΄.
κατὰ τὸ «Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.»

Αἴγλῃ τοῦ σοῦ προσώπου, Χριστὲ,
τοὺς μετασταντας | ὡς οἰκτίρμων κατάταξον,
σκηνώσας | εἰς τόπον χλόης, | ἐπὶ ὑδάτων τῆς σῆς
ἀκραιφνοῦς καὶ θείας | ἀναπαύσεως,
ἐν τοῖς ὀρεκτοῖς κόλποις | Ἀβραὰμ τοῦ προπάτορος,
ἔνθα τὸ φῶς σου | καθαρὸν ἐπιφαίνεται
καὶ προχέουσιν | αἱ πηγαὶ τῆς χρηστότητος,
ἔνθα περιχορεύουσι | τρανῶς ἀγαλλόμεναι
αἱ τῶν δικαίων χορεῖαι | περὶ τὴν σὴν ἀγαθότητα,
μεθ' ὧν κατατάξαι
τοὺς ἱκέτας σου παράσχου | ὡς μόνος εὔσπλαγχνος.

Ψάλλειν παναρμονίῳ φωνῇ
δοξολογοῦντας | τὸ σὸν κράτος εὐόδησον,
οἰκτίρμον, | τοὺς μετασταντας | ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς σὲ
τὸν δεσπότην πάντων | καὶ φιλάνθρωπον,

---

28 σκηναῖς Triod. — 35 πανάχραντε Triod. — V 3 σκηνῶσαι Triod. — 6 καθαρῶς ἀναφέρεται D — 9 τῶν ἀγγέλων Triod. — 11. 33 παράσχου τὸ μέγα ἔλεος Triod. — 12 ψάλλει Triod. — 13 κράτος εὐδόκησον Triod.

διδοὺc ὡραιότητι | τοῦ coῦ κάλλουc ἐλλάμπεcθαι
καὶ τῆc γλυκείαc | καὶ τερπνῆc μετουcίαc cου
ἀπολαύειν τε | καὶ τρυφᾶν καθαρώτερον,
ἔνθα περὶ τὸν θρόνον cου | χορεύουcιν ἄγγελοι
καὶ τῶν ἁγίων οἱ δῆμοι | χαρμονικῶc περιέπουcι·
μεθ' ὧν τοῖc coῖc δούλοιc
τὴν ἀνάπαυcιν παράcχου | καὶ μέγα ἔλεοc.

Ὅπου τῶν προφητῶν οἱ χοροὶ,
τῶν ἀποcτόλων | καὶ μαρτύρων τὰ τάγματα
καὶ πάντων | τῶν ἀπ' αἰῶνοc | δικαιωθέντων τῷ cῷ
cωτηρίῳ πάθει | καὶ τῷ αἵματι,
δι' οὗ ἐξηγόραcαc | τὸν αἰχμάλωτον ἄνθρωπον,
ἐκεῖ τοὺc πίcτει | κοιμηθέντας ἀνάπαυcον,
ὡc φιλάνθρωποc | cυγχωρῶν τὰ ἐγκλήματα·
μόνοc γὰρ ἀναμάρτητοc | ἐν γῇ πεπολίτευcαι,
ἅγιοc μόνοc καὶ μόνοc | ἐν τεθνεῶcιν ἐλεύθεροc·
διὸ τοῖc coῖc δούλοιc
τὴν ἀνάπαυcιν παράcχου | ὡc μόνοc εὔcπλαγχνοc.

Νόμῳ τῆc ἁμαρτίαc ἡμᾶc
δεδουλωμένουc | ἠλευθέρωcαc, δέcποινα,
ἐν μήτρᾳ | τὸν νομοθέτην | καὶ βαcιλέα ἡμῶν
cυλλαβοῦcα μόνη, | μητροπάρθενε,
δι' ὃν δικαιούμεθα | δωρεᾷ τε καὶ χάριτι·
ὃν νῦν δυcώπει, | τὰc ψυχὰc τῶν ὑμνούντων cε
θεομήτορα | κατατάξαι ἐν βίβλῳ ζωῆc,
ὅπωc τῇ μεcιτείᾳ cου | cωθέντεc, πανάμωμε,
τῆc τοῦ υἱοῦ cου εὐκταίαc | ἀπολυτρώcεωc τύχωcιν,
αὐτὸν προcκυνοῦντεc
τὸν παρέχοντα τῷ κόcμῳ | τὸ μέγα ἔλεοc.

ἦχοc πλ. β'.
κατὰ τὸ «Ὅλην ἀποθέμενοι.»

Ἔχων ἀκατάληπτον | τὴν εἰc ἡμᾶc εὐπλαγχνίαν
καὶ πηγὴν ἀκένωτον | θεϊκῆc χρηcτότητοc,
πολυέλεε,
τοὺc πρὸc cὲ, δέcποτα, | μεταβεβηκότας
ἐν γῇ ζώντων κατακήνωcον,

16 ὡραιότητος Triod. — ἐκλάμπεcθαι D — 21 τοὺc coὺc δούλουc D — 23 ὁ χορός Triod. — 25 πάντεc οἱ — δικαιωθέντεc Triod. — 29 cυγχωρῶν καὶ τὰ πταίcματα Triod. 32 τοὺc coὺc δούλουc D — 34 νόμου D — 35 πάναγνε Triod. — 36 νομοδότην Triod. — βαcιλέα θεόν Triod. — 38 δι' οὗ Triod. — 42 τύχοιμεν Triod. — VI 1 fort.: ἀκατάληκτον

εἰc τὰ cκηνώματα | τὰ ἀγαπητὰ καὶ ποθούμενα,
κατάcχεcιν δωρούμενος
τὴν διηνεκῶc διαμένουcαν·
cὺ γὰρ ὑπὲρ πάντων | ἐξέχεαc τὸ αἷμά cου, cωτὴρ,
καὶ ζωηφόρῳ τιμήματι
κόcμον ἐξηγόραcαc.

Νέκρωcιν ὑπέμειναc | ζωοποιὸν ἑκουcίωc,
καὶ ζωὴν αἰώνιον | καὶ τρυφὴν ἄϊδιον
πιcτοῖc δέδωκαc,
ἐν ᾗ κατάταξον | τοὺc κεκοιμημένουc
ἐπ' ἐλπίδι ἀναcτάcεωc,
τὰ τούτων πταίcματα | πάντα cυγχωρῶν ἀγαθότητι,
ὡc μόνοc ἀναμάρτητοc,
μόνοc ἀγαθὸc καὶ φιλάνθρωποc,
ἵνα διὰ πάντων | ὑμνῆταί cου τὸ ὄνομα, Χριcτὲ,
καὶ cεcωcμένοι δοξάζωμεν
τὴν φιλανθρωπίαν cου.

Ζώντων κυριεύοντα | θεαρχικῇ ἐξουcίᾳ
καὶ νεκρῶν δεcπόζοντα | cὲ, Χριcτὲ, γινώcκομεν,
πολυέλεε·
τοὺc πιcτοὺc δούλουc cου | τοὺc πρὸc cὲ τὸν μόνον
εὐεργέτην ἐκδημήcαντας
αὐτὸc ἀνάπαυcον | cὺν τοῖc ἐκλεκτοῖc cου, φιλάνθρωπε,
ἐν τόπῳ ἀναψύξεωc,
ἐν ταῖc τῶν ἁγίων λαμπρότηcι·
θελητὴc ἐλέουc | ὑπάρχειc γὰρ καὶ cώζειc ὡc θεὸc,
οὓc κατ' εἰκόνα cου ἔπλαcαc,
μόνε πολυέλεε.

Ὤφθηc ἐνδιαίτημα | θεοπρεπὲc, παναγία,
καὶ θεὸν ἐχώρηcαc | καὶ θεὸν ἐγέννηcαc,
μητροπάρθενε,
ἐν δυcὶ φύcεcιν, | ἐν δυcὶν οὐcίαιc,
ἐν μιᾷ δὲ ὑποcτάcει, ἁγνή·
αὐτὸν δυcώπηcον | τὸν μονογενῆ καὶ πρωτότοκον,
τὸν cὲ παρθένον ἄμωμον
καὶ μετὰ τὸν τόκον φυλάξαντα

9 Χριστέ Triod. — 11 ἠλευθέρωcαc Triod. — 13 ζωὴν ἐπήγαcαc Triod. — 15—17 ἐν cκηναῖc δέcποτα ταῖc αἰωνιζούcαιc. καὶ ἐν τόποις ἀναπτύξεωc. αὐτοὺc κατάταξον. τοὺc κεκοιμημένουc ὡc εὔcπλαγχνοc. καὶ μόνοc D — 23 θεαρχικῆc ἐξουcίαc D — 24 δεcπόζοντοc D — γινώcκοντεc ἱκετεύομεν D — 29 τόποις Triod. — 35 Χριστὸν ἐγέννηcαc D — 36 ἀπειρόγαμε D — 38 μιᾷ τῇ ὑποcτάcει δέ D — 39 ἱκέτευε Triod.

ψυχὰc ἀναπαῦcαι | τῶν πίcτει κοιμηθέντων ἐξ ἡμῶν
ἐν ἀκηράτῳ φαιδρότητι
καὶ μακαριότητι.

ἦχος βαρύς.
κατὰ τὸ «Καταφρονήcαντεc.»

Νενεκρωμένος ὡράθης | ἐπὶ cταυροῦ, μόνε ἀθάνατε,
καὶ ἐν τῷ τάφῳ ὡc θνητὸc | ἐτέθης, μακρόθυμε,
ἐκ φθορᾶc καὶ θανάτου | τοὺc ἀνθρώπουc λυτρούμενος·
ἀλλ' ὡc πέλαγοc εὐcπλαγχνίαc | ὑπάρχων ἀκένωτον
καὶ πηγὴ ἀγαθότητοc, | τὰc ψυχὰc τῶν cῶν δούλων
τῶν ἐξ ἡμῶν μετασταντων ἀνάπαυcον.

Τῷ ἀκηράτῳ cου κάλλει | καὶ γλυκαcμῷ τῆc ὡραιότητοc
καὶ ταῖc τοῦ θείου cου φωτὸc | ἀκτῖcιν ἐλλάμπεcθαι
τοὺc πρὸc cὲ μεταcτάντας, | ἀγαθὲ, καταξίωcον
ἐν ἀΰλῳ φωτοχυcίᾳ | τῆc φωτοφανείαc cου,
cὺν ἀγγέλοιc χορεύοντας | περὶ cὲ τὸν δεcπότην
καὶ βαcιλέα τῆc δόξηc καὶ κύριον.

Ὡc ἀδαπάνητον ἔχων | τῶν δωρεῶν [τὴν] μεγαλοπρέπειαν,
ὡc θηcαυρὸc ἀνελλιπὴc | πλουcίαc χρηcτότητοc
τοὺc πρὸc cὲ μεταcτάντας | ὡc θεὸc κατακήνωcον
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν cου, | ἐν τόπῳ ἀνέcεωc,
ἐν τῷ οἴκῳ τῆc δόξηc cου, | ἐν τρυφῇ παραδείcου,
ἐν τῷ [τῶν] παρθένων νυμφῶνι ὡc εὔcπλαγχνοc.

Νόμου τὸ πλήρωμα τίκτειc, | τὸν λυτρωτὴν cάρκα γενόμενον·
οὐ γὰρ ἐγένετο τοῖc πρὶν | ἐν νόμῳ δικαίωcιc·
δι' ἡμᾶc γὰρ ὁ Χριcτὸc | cταυρωθεὶc ἐδικαίωcεν·
ὡc οὖν ἔχουcα παρρηcίαν, | ὡc μήτηρ ἱκέτευε
τὸν υἱόν cου τὸν εὔcπλαγχνον, | τὰc ψυχὰc ἀναπαῦcαι
τῶν εὐcεβῶc μεταcτάντων, πανύμνητε.

ἦχος πλ. δ'.
κατὰ τὸ «Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματοc.»

Βαcιλικῶc μοι ὑπέγραψαc | ἐλευθερίαν, βαφαῖc
ἐρυθραῖc τοὺc δακτύλουc cου | αἱματώcαc, δέcποτα,
καὶ φοινίξαc cῷ αἵματι·
καὶ νῦν ἐν πίcτει | καθικετεύω cε,

---

42 κοιμηθέντων εὐcεβῶc Triod. — VII 2 τῷ in codd. edd. omissum nos de coni. addidimus — 13 τὴν uncinis inclusimus — 15 ἀγαθὲ καταξίωcον. ἐν ἀΰλῳ φωτοχυcίᾳ ἐν τόποιc D — 17 ἐν τρυφῇ παραδείcου om. D — 18 τῶν eiiciendum significavimus — 19 δίχα γεν. D — 21 Χριcτὸc δέ D — 23 cου καὶ κύριον D — 24 τῶν ἐξ ἡμῶν μεταcτάντων ὡc εὔcπλαγχνοc D — VIII 2 τῶν δακτύλων D — 3 τῷ αἵματι Triod. — 4 καθικετεύομεν omisso cε D

τοῖϲ πρωτοτόκοιϲ | ϲου ϲυναρίθμηϲον
καὶ τῶν δικαίων ϲου | τῆϲ χαρᾶϲ ἀξίωϲον
ἐπιτυχεῖν
τοὺϲ μεταχωρήϲαντας | πρὸϲ ϲὲ τὸν εὔϲπλαγχνον.

Ἱεραρχήϲαϲ ὡϲ ἄνθρωποϲ, | ϲφαγαϲθεὶϲ ὡϲ ἀμνὸϲ,
προϲφορὰν προϲενήνοχαϲ | τῷ πατρὶ τὸν ἄνθρωπον,
τῆϲ φθορᾶϲ ἐξωνούμενοϲ·
τοὺϲ μετaϲτάντας | οὖν ὡϲ φιλάνθρωποϲ
ἐν τῇ τῶν ζώντων | χώρᾳ κατάταξον,
ἔνθα οἱ χείμαρροι | τῆϲ τρυφῆϲ προχέονται,
ἔνθα πηγαὶ
τῆϲ ἀϊδιότητοϲ | ἀναβλυϲτάνουϲιν.

Βάθει ϲοφίαϲ ἀρρήτου ϲου | ὁροθετεῖϲ τὴν ζωὴν
καὶ προβλέπειϲ τὰ μέλλοντα | καὶ πρὸϲ βίον ἕτερον
μετοικίζειϲ τοὺϲ δούλουϲ ϲου·
οὓϲ προϲελάβου | τοίνυν κατάταξον
ἐπὶ ὑδάτων | τῆϲ ἀναπαύϲεωϲ,
ἐν τῇ λαμπρότητι | τῶν ἁγίων, κύριε,
ἔνθα φωνὴ
τῆϲ ἀγαλλιάϲεωϲ | καὶ τῆϲ αἰνέϲεωϲ.

Λόγοϲ ὑπάρχων ἀόρατοϲ, | ὁμοφυὴϲ τῷ πατρὶ
καὶ τῷ πνεύματι ϲύνθρονοϲ, | δι' ἐμὲ τὸν ἄνθρωπον
ἐν ϲαρκὶ πεφανέρωϲαι·
ὡϲ ἐλεήμων | οὖν καὶ φιλάνθρωποϲ
τοὺϲ ἐκ τοῦ βίου | μεταφοιτήϲαντας
τῆϲ εὐπρεπείαϲ ϲου | καὶ τῆϲ ὡραιότητοϲ
ταῖϲ καλλοναῖϲ
τούτουϲ καταλάμπρυνον, | ζωαρχικώτατε.

Ὡϲ ϲυλλαβοῦϲα τὸν ἄναρχον | λόγον θεοῦ καὶ πατρὸϲ
μητρικῇ παρρηϲίᾳ ϲου | ἐκτενῶϲ ἱκέτευε
κατατάξαι τοὺϲ δούλουϲ ϲου,
ἔνθα χορεία | ἡ ἀκατάλυτοϲ
εὐφραινομένων | καὶ εὐφημούντων ϲε·
ἔνθα λαμπρότητεϲ | αἱ διαιωνίζουϲαι
καὶ ὁ γλυκὺϲ
ἦχοϲ ἑορτάζοντοϲ, | θεογεννήτρια.

---

8 μεταφοιτήϲαντας Triod. — 11 ἐξαιρούμενοϲ D — 14 προέρχονται Triod. — 15 ἔνθα πιϲτῶν D — 16 ἀναβλαϲτάνουϲιν D — 18 προβλ. τὸν θάνατον καὶ πρὸϲ κόϲμον D — 20 ϲῶτερ κατ. D — 22 ἁγίων ϲύνταξον D — 23 ἔνθα φωτί D — 26 ϲύμμορφοϲ D — 28 καὶ ὡϲ φιλ. D — 33 θεοῦ καὶ θεόν D

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΩΙΔΟΥ

I

Ψαλμὸς τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τοῦ ταπεινοῦ Ῥωμανοῦ ὁ ψαλμός.»

Ὁ σοφίας ὑπὲρ ῥήτορας | τοὺς ἁλιεῖς,
Τοὺς ἀσφαλεῖς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας,
τὴν κορυφὴν | τῶν μαθητῶν σου, κύριε,
προσελάβου εἰς ἀπόλαυσιν
τῶν ἀγαθῶν σου καὶ ἀνάπαυσιν·
τοὺς πόνους γὰρ ἐκείνων | καὶ τὸν θάνατον
ἐδέξω ὑπὲρ πᾶσαν ὁλοκάρπωσιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Τράνωσόν μου τὴν γλῶτταν, σωτήρ μου,
πλάτυνόν μου τὸ στόμα·
καὶ πληρώσας αὐτὸ | κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω,
καὶ ἃ δῆθεν διδάσκω | ποιήσω πρῶτος·
πᾶς γὰρ ποιῶν | καὶ διδάσκων, φησίν, | οὗτος μέγας ἐστίν.
ἐὰν οὖν λέγων μὴ πράττω,
ὡς χαλκὸς ἠχῶν λογισθήσομαι·
διὸ λαλεῖν με τὰ δέοντα
καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω ποτὲ καὶ οἱ μαθηταί σου,
ἐκτελέσαντες πρῶτον
τὰ διδάγματά σου, | ἐδίδασκον ἅπερ ἔπραττον,
πάσῃ δυνάμει ὁμοῦ κυροῦντες
τῇ σῇ διδασκαλίᾳ | τὴν πολιτείαν·
ἣν ὁ ὁρῶν | καὶ ζηλῶν, ὡς αὐτοί, | οὗτος μέγας ἐστὶ
γυμνοῦσθαι τῶν ἐν τῷ βίῳ,
τῶν ἄνω φροντίζειν ἑκάστοτε,
σταυρὸν βαστάζειν ἐπ' ὤμοισιν,

Longi psalmi praeludium Τοὺς ἀσφαλεῖς κ. τ. λ. et prima stropha Τράνωσόν μου κ. τ. λ. in officium diei festi duodecim apostolorum (30 Iun.) sub nomine κοντακίου et οἴκου recepta sunt. Repetivimus hoc carmen ex libro J. B. Pitrae Hymnographie de l'église grecque p. I sqq., quo de libro notitiam cod. Corsiniani hausimus; praeterea nobis carminis, cuius modulationem non cognovimus, versus restituentibus in eo acquiescendum esse censuimus, ut et sententiam et caesuram variatam secuti cola tertium et quartum, sextum et septimum, octavum nonum decimum singulas in periodos contraheremus. — 8 Reg. III. VIII 39. Paralip. II. VI 30. — 13 δῆθεν om. Barth. — 15 ἐὰν γὰρ λέγω καὶ μὴ Barth. — 17 λαλεῖν μοι Barth. — 22 ἐδίδαξον Pitra typothetarum errore ut videtur — 23 fortasse ὁμοκυροῦντες ad analogiam τοῦ ὁμολογεῖν finxit Romanus — 24 σῇ omissum in cod. add. Pitra

ἐντρυφᾷν τῷ θανεῖν, ὡς προσέταξας,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕλη τοσαύτη τῶν ἐναρέτων
εὐκόσμων ὁ κατάλογος
[τῶν] ἀποστόλων, πιστοί, | πᾶσαν τὴν γῆν εὐωδίασε,
τὰ κλήματα τῆς Χριστοῦ ἀμπέλου,
τὸ γεώργιον τοῦ ἄνω | καλλιέργου·
οἱ πρὸ Χριστοῦ | ἁλιεῖς καὶ μετὰ | τὸν Χριστὸν ἁλιεῖς,
οἱ ἅλμῃ συνομιλοῦντες
καὶ γλυκὺ ῥῆμα νῦν ἐρευγόμενοι·
οἱ πρὶν ἰχθύας ἀγρεύοντες
τοὺς βροτοὺς νῦν θηρᾶν ἐδιδάχθησαν·
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Τούτους τοὺς ἄρνας ὁ ἀγελάρχης,
οὓς ἐσκόρπισε φόβος
ἐν καιρῷ τοῦ σταυροῦ, | συνήγαγε μετ' ἀνάστασιν·
στὰς γὰρ εἰς ὕψος ἐπὶ τοῦ ὄρους
ἐκελάδησε μέλος | γλυκὺ τῇ ποίμνῃ,
θάρσος διδοὺς | καὶ μικρὸν, ὡς δειλοῖς, | αἰνιττόμενος
ἐβόα λέγων· θαρσεῖτε,
ἐγὼ μόνος τὸν κόσμον νενίκηκα·
ἐγὼ τοὺς λύκους ἐσκόρπισα·
μετ' ἐμοῦ ἦν οὐδείς, μόνος ἦν ἐγὼ,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπε μοι, Πέτρε, πῶς ἐκπαιδεύεις·
ἐννοῶν σου τὸ πταῖσμα, | συμπάθει πᾶσι,
μὴ αὐστηρῶς | δι' ἐκείνην τὴν κόρην | τὴν σείσασάν σε·
ἐάν σοι τύφος εἰσπέσῃ,
τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος μνήσθητι
καὶ τῶν δακρύων μνημόνευε,
ὧν ἐγώ σε τοῖς ῥείθροις ἀπέπλυνα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

---

29 τοῦ θανεῖν cod., emendavit Pitra — 32 εὐκόσμων de coni. reposuimus: εὐκομῶν cod. εὔκοσμος κατάλογος Pitra — 33 ἀποστόλων nos: τῶν ἀποστόλων cod. — 48 Ioann. XVI 33 Christum non post resurrectionem, sed antequam cruci affigeretur, haec vociferatum esse testatur — 49 τὸν eiecit Pitra, nos et in hac et tertia, quinta, sexta aliis strophis in initio versus anapaestum a poeta admissum esse iudicamus. — 51 ἤμην ἐγὼ Pitra — 54 Matth. X. XXVIII 19 et 20. Marc. XVI 15 et 16. Luc. XXIV 47 — 58 διὰ ἐκείνην Pitra

Πέτρε, φιλεῖς με; ποίει ἃ λέγω·
ποίμανόν μου τὴν ποίμνην
καὶ φίλει οὓς φιλῶ, | συμπάσχων τοῖς ἁμαρτάνουσιν,
μνησθείς μου τῆς πρὸς σὲ εὐσπλαγχνίας,
ὅτι τρὶς ἀρνησάμενόν | σ' ἐδεξάμην·
ἔχεις λῃστὴν | θυρωρὸν παραδείσου | θαρρύνοντά σε·
ἐκείνῳ πέμπε οὓς θέλεις·
δι' ὑμῶν πρὸς ἐμὲ ἀναστρέφει Ἀδὰμ
βοῶν· ὁ πλάστης παράσχες μοι
τὸν λῃστὴν πυλωρὸν καὶ κλειδοῦχον Κηφᾶν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἴσχυέ μοι καὶ σὺ, ὦ Ἀνδρέα!
ὥσπερ εὗρές με πρῶτος
εὑρεθεὶς παρ' ἐμοῦ, | εὑρὲ καὶ σὺ τὸν πλανώμενον·
μὴ ἐπιλάθῃ τῆς πρώτης τέχνης·
ἐξ αὐτῆς γάρ σε εἰς ταύτην | μεταπαιδεύσω·
ὡς πρὶν γυμνὸς | εἰς βυθὸν καὶ νυνὶ | πρὸς τὸν βίον γυμνός,
καλάμῳ πρὶν ἁλιεύων
σταυρῷ ἁλιεύειν διδάχθητι·
τῷ σκώληκι ἐδελέαζες,
τῇ σαρκί μου θηρᾶν παραγγέλλω σοι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Νῦν δεῖξον ἔργον, ὦ Ἰωάννη!
νυνὶ μάθωσι πάντες,
ὡς οὐ μάτην τὸ πρὶν | ἀνέκλινά σε τῷ στήθει μου·
ποίησον αὐλακας τῇ πηγῇ μου,
ἧς τὰ νάματα ἤντλησεν | ἡ στοργή σου·
ὄρυξόν μοι | ὡς δικέλλῃ τῇ γλώττῃ | διέξοδον,
[καὶ] ἦξω ὡς, ἐὰν θέλῃς,
καὶ ποτίσας μεθύσω τὸν σπόρον σου·
ὡς κόκκους λόγους κατάβαλλε,
καὶ αὐξήσας πληθύνω τὰ λῃϊά σου,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω καὶ σὺ, Ἰάκωβε, πράττε,
μὴ τὸ κήρυγμα λείψας,

---

64 Ioann. XXI 15—17 — 68 ἀρνησάμενόν σε ἐδεξάμην cod. aut ἀρνούμενον aut ἀρνησάμε]νον σ' ἐδεξάμην emendandum esse monuit Pitra, quarum emendationum altera et facilior et accentibus accommodatior est — 70 ἐθέλεις cod. — 72 παράσχες Pitra: παρέσχες cod. — 76 Ioann. I 41 et 42. — 79 εἰς ταύτην σε cod., Pitra maluit αὐτῆς σ' εἰς ταύτην — 80 πρὶν Pitra: πρῴην cod. — 82 τῷ σταυρῷ cod., emendavit Pitra. — 88 Ioann. XIII 23 — 91 τῇ σῇ Pitra, at in clausula legitimum creticum pro choriambo posuit poeta — 92 ὡς ἂν ἐθέλῃς Pitra, ὡς ἐὰν θέλεις cod. — 93 καὶ eiecit Pitra — μεθύσω nos: μετύσω Pitra — 95 πληθυνῶ Pitra contra accentuum concinnitatem.

Ζεβεδαίου μνηcθεὶc, | οὗ πρὶν ἐμὲ προετίμηcας·
οἶδας γὰρ, πῶc ἀφῆκας ἐν cκάφῃ
τὸν γενέτην, τὸν πλάcτην | ἐμὲ ποθήcας·
πλήρωcόν μου | τὴν βουλὴν μετὰ τῶν | ὁμοδούλων cου·
μὴ πτήξῃc τοὺc ἐπιβούλουc·
τὰc βουλὰc γὰρ αὐτῶν διεcκέδαca·
μαχαίραιc cε ὅταν τέμνωcι,
νόει, τίc ὁ τῇ λόγχῃ νυγεὶc τὴν πλευρὰν,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕπαγε, Φίλιππε, ἅμα τούτοιc,
κήρυξόν με, ὡc βλέπειc
καὶ ἀκούειc μου νῦν· | μὴ τοῦ πατρόc μου χωρίcῃc με,
μὴ εἴπῃc, ὅτι τὸν γόνον εἶδον,
τὸν δὲ τούτου γενέτην | οὐδ' ὅλωc εἶδον·
ἔδειξά coι | ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα | κἀμὲ ἐν αὐτῷ·
οὐκ ἦλθον παρὲξ ἐκείνου·
ὃ γὰρ λέγει τελῶ· καὶ ὃ θέλω τελεῖ·
ἐν τῷ αὐτῷ ἐcμεν πνεύματι·
τούτου κήρυκα ῥήτορα πέμπω cε,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ῥήματα τῆc τότε ἀπιcτίαc
διὰ πίcτεωc ἄρτι
ἀπαλείψαc, Θωμᾶ, | κήρυξον, ὃν ἐψηλάφηcαc·
ἦλθε καιρὸc, ὃν ἀεὶ ἐπόθειc,
παρατάξαcθαι δήμῳ | τῷ τῶν Ἑβραίων·
ἔχειc caφῶc | τῆc ἐγέρcεώc μου | τὰ ἐνέχυρα·
τοὺc τύπουc εἶδεc τῶν ἥλων
καὶ τῆc λόγχηc κατεῖδεc τοὺc μώλωπαc·
οὐκ ἔcτι coι λοιπὸν πρόφαcιc·
πᾶcαν γὰρ ἀφορμὴν περιῄρουν cου,
ὁ μόνοc γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὥcπερ τελώνηc μεῖνον, Ματθαῖε,
καὶ τελώνει ἐκεῖνον
τὸν ἐχθρὸν τοῦ Ἀδὰμ, | ὥcπερ πρὶν τοὺc διοδεύονταc·
μὴ φείcῃ, ἕωc ἂν ἀπολάβῃc
καὶ τὸν ἔcχατον κοδράντην | παρ' ἐκείνου·

99 Marc. I 19 et 20. — 104 γὰρ eiecit Pitra — 110 Ioann. XIV 8—10. — 115 ὃ θέλει τελῶ· ὃ θέλω τελεῖ Pitra, numero ille quidem syllabarum observato sed prosodia neglecta; sed nescio an ὃ γὰρ θέλει λέγω καὶ ὃ λέγω τελεῖ emendare praestet secundum Ioann. XIV 10 — 119 Ioann. XX 19—29 — 125 τύπουc nos ex Ioann. XX 25: τόπουc Pitra — 126 καί eiecit Pitra — 128 περιῄρουν nos: περιῆρον Pitra — 130 Matth. IX 9 — 132 ὥcπερ πρὶν Pitra: ὡc πρὶν cod.

καὶ κάθου τηρῶν | τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς ᾅδην | ἀπάγουσαν·
κἂν εὕρῃς τὸν ὀλετῆρα
ἀπὸ τῶν ἐμῶν ἐκπορευόμενον,
ἐπίστηθι καὶ τελώνιcον
καὶ γυμνὸν τοῦτον δεῖξον, ὡς λέγω coι
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Μίαν φωνὴν ἀφίημι πᾶcιν,
ἵνα μὴ τὸν καθ' ἕνα
ἐκδιδάσκων κοπῶ, | ἅπαξ λαλῶ τοῖc ἁγίοις μου·
πορευθέντες εἰc πάντα τὸν κόcμον
μαθητεύcατε ἔθνη | καὶ βαcιλέας·
πάντα γάρ μοι | παρεδόθη ὑπὸ | τοῦ γεννήcαντόc με,
τὰ ἄνω ἅμα τοῖc κάτω,
ὧν καὶ πρὶν λαβεῖν [τὴν] cάρκα ἐδέcποζον,
καὶ νῦν πάντων βεβαcίλευκα
καὶ ὑμᾶc ἱερὰν ἔχω cύγκλητον
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰc πάντα τὰ ἔθνη·
μετανοίαc τὸν cπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ | διδαcκαλίαιc ἀρδεύcατε·
τούτων δ' ἀκούcαντες οἱ cυμμύcται
πρὸc ἀλλήλουc ἑώρων, | κινοῦντες κάραc·
πόθεν ἡμῖν | ἡ φωνὴ καὶ ἡ γλῶττα | πρὸc πάντας λαλεῖν;
ἰcχὺν δὲ τίc ἡμῖν δώcει
ἀντιcτῆναι λαοῖc καὶ τοῖc ἔθνεcιν,
. . . . . .,
. . . . . ὡc προcέταξαc
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια;

Νῦν μὴ ταράccεcθε τῇ καρδίᾳ,
μὴ θολώcῃ τὰc φρένας
ὑμῶν ὁ δυcμενήc· | ὡc νήπιοι μὴ λογίζεcθε,
γίνεcθε φρόνιμοι ὡcεὶ ὄφειc·
δι' ὑμᾶc γὰρ ὡc ὄφιc | ἐγὼ ὑψώθην·
μὴ ἑαυτοὺc | ἐκφοβοῦντεc τὸ | κήρυγμα λείψητε·

---

135 κάθου, quod ante Romanum dixisse Alexin et Diphilum grammaticus anonymus apud Bekkerum anecd. p. 100 testatur, Graeci iam vulgo usurpant; Pitra coniecturis locum sanissimum dilaceravit. — 136 κἂν Pitra: καὶ ἐὰν cod. — 137 ἐκ τῶν ἐμῶν Pitra. — 138 ἐπίcθητι Pitra — 144 Matth. XXVIII 19. Marc. XVI 19 — 148 τὴν uncinis inclusimus. — 159 τοῖc Pitra — 160 lacunam hunc in modum explevit Pitra: ἀγράμματοι καὶ ἀπαίδευτοι, ἁλιεῖc ἀcθενεῖc, sed ut alia mittam, dativum casum leges grammaticae postulant — 163 Ioann. XIV, cf. XV, XVI, XVII — 166 Matth. X 16 habet οἱ ὄφειc — 167 Ioann. III 14. — 168 τὸ addidimus. — λείψητε nos: λείψετε cod.

οὐ θέλω cθένει νικῆcαι,
διὰ τῶν ἀcθενῶν περιγίνομαι·
οὐ χαίρω τοῖc πλατωνίζουcι,
τὰ μωρὰ γὰρ τοῦ κόcμου ἠγάπηcα,
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅμωc ὑμῖν καὶ δύναμιν δώcω,
δύναμιν ἐν τῷ πίπτειν
ἀνιcτᾶcαν πολλοὺc | καὶ γλῶτταν δὲ τὴν coφίζουcαν·
τόνοc ἡμῶν coβεῖ Δημοcθένην,
ἡττῶνται Ἀθηναῖοι καὶ Γαλιλαίοις·
παύcει λοιπὸν | γὰρ ὁ μέγαc Κηφᾶc, | ἐξαγγέλλων ἐμὲ,
ἀμέτρουc λέξειc καὶ μύθουc,
ἀμαυροῖ τὸ ῥητὸν τοῦ μαραναθά·
ἡ Ναζαρὲτ δονεῖ Κόρινθον·
οἱ λαλοῦντεc ὑμεῖc, ὁ πείθων ἐγὼ,
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὕβρεcι πάνταc ὑμᾶc πλυνοῦcι
φυλακαῖc ἐμβαλόντεc,
καὶ δεcμοῦντεc πικρῶc | τοῖc ἄρχουcι παραδώcουcιν·
ἀλλ᾽ ὀρφανοὺc ὑμᾶc οὐκ ἐάcω·
μεθ᾽ ὑμῶν γάρ εἰμι | μέχρι cυντελείαc·
ὅταν κριταῖc | παραcτῆτε, ὑμῶν | με ὄψεcθε μέcον·
δεcμεῖcθε καὶ cυνδεcμοῦμαι·
cὺν ἐμοὶ, δι᾽ ἐμὲ πάντα πάcχετε·
ὑμεῖc τὴν γνώμην προτείνατε,
ὡc κἀγὼ δι᾽ ὑμῶν ἀγωνίζομαι,
ὁ μόνος γινώcκων τὰ ἐγκάρδια.

Ὅτε δὲ ἤκουcαν τῶν ῥημάτων
τοῦ coφοῦ διδαcκάλου
οἱ coφοὶ μαθηταὶ, | πρὸc ταῦτα ἀνταπεκρίθηcαν·
πάντα cκληρὰ ἡμῖν ἐπηγγείλω
καὶ δειλίαc ἀνάμεcτά τε | καὶ θανάτου·
τοῦτο δὲ νῦν | ἐνομίζομεν φεύγειν | κολλώμενοί cου·
καὶ ἄρτι τοῖc cκληροτέροιc
παραδίδωc ἡμᾶc ὁ cωτὴρ ἡμῶν·
ἐκάλεcαc εἰc ἀνάπαυcιν

172 Paulus ad Corinth. I 1, 27 — μῶρα Pitra contrariis modis — 176 ἀνιcτῶcαν cod., emendavit Pitra. — 177 τόνος] τόμος cod., quod defendit Pitra — 179 παύει suspicatur Pitra — γὰρ ὁ μέγας nos, Pitra ex parte praeeunte, numerorum explendorum causa addidimus. — 186 ἐμβαλόντες nos: ἐμβάλλοντες Pitra — 201 exspectes κολλώμενοί coι ut κολλώμενος τῇ πόρνῃ apud Paulum ad Cor. I 6, 16 — 203 παραδίδης cod. — 204 ὁ καλέcας Pitra contra modorum concinnitatem.

καὶ ἰδοὺ προαλείφεις εἰς ἄθλησιν,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ψῆφος ὑμᾶς καλεῖ πρὸς ἀγῶνας·
ὁ κανὼν τῆς ἀγάπης
ἀπαιτεῖ παρ᾽ ὑμῶν | φιλίας ἔργον ἐνδείξασθαι·
πάθετε ὑπὲρ ἐμοῦ, ὡς φίλοι,
ὡς κἀγὼ ὑπὲρ φίλων | καὶ μὴ ὀφείλων·
χρέος οὐδὲν | οὐχ εὑρέθη καλοῦν | με πρὸς θάνατον·
ἀλλ᾽ ὅμως κατεδεξάμην
καὶ σταυρὸν ὡς χρεώστης ὑπέμεινα·
τὸ πατρικὸν ὑμῶν δάνειον
ὁ ἀνεύθυνος θέλων ἀπέδωκα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Ἄπιτε οὖν εἰς πάντα τὸν κόσμον·
μετανοίας τὸν σπόρον
ἐμβαλόντες τῇ γῇ, | διδασκαλίαις ἀρδεύσατε·
βλέπετε, μή τις μετανοήσας
ἔξω τῆς ὑμετέρας | σαγήνης μείνῃ·
χαίρω γὰρ τοῖς | ἐπιστρέφουσιν, ὡς | οἴδατε καὶ ὑμεῖς·
ὡς εὐθὺς καὶ ὁ προδούς με
εἰς ἐμὲ μετὰ πρᾶσιν ὑπέστρεφε,
κἀγὼ αὐτοῦ τὸ ἁμάρτημα
ἐξαλείψας ὑμῖν τοῦτον ἥνωσα,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Λύπην μισήσατε καὶ δειλίαν·
αὕτη γὰρ παραπέμπει
τῷ θανάτῳ πολλοὺς, | ὡς ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν·
οἴδατε, πῶς ἀγχόνης σχοινίον
ἡ ἀπόγνωσις ἔπλεξε | τῷ προδότῃ·
ὅμως κενὴ | καὶ ἐν τούτῳ ἡ τοῦ | διαβόλου παγίς·
μικρὸν γὰρ καὶ ἀποτίσει
ἀντὶ τοῦ Σκαριώτου τὸν Κίλικα,
ἀντὶ δολίου τὸν δόκιμον,
ἀντὶ πράτου τὸν Παῦλον κομίσομαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Μύσται μου φίλοι καὶ ἀδελφοί μου·
μύστας γὰρ ὑμᾶς λέγω,

212 ἐμὲ coniecit Pitra, sed ipsis accentibus poetam in clausula periodi creticum posuisse docemur — 224 εὐθὺς nos: εἴθοις cod. m. pr. εἴθ᾽ εἰς cod. m. sec. Pitra — 231 ὁ Ἰούδας ἀπέδειξεν nos: τὸν Ἰούδαν ἀπέδειξεν cod. — 236 τοῦ expulit Pitra — 237 τοῦ δολίου cod., emendavit Pitra

οὐχὶ δούλους λοιπὸν, | υἱοὺς καὶ συγκληρονόμους μου·
φωστῆρες τῆς οἰκουμένης ὅλης
καὶ ἐμοῦ τοῦ ἡλίου | φαιδρὰ ἀκτῖνες,
τῶν θησαυρῶν | τῶν ἐμῶν οἱ πιστοὶ | κλειδοφύλακες,
μεσῖται τῶν δωρουμένων
παρ' ἐμοῦ τῷ Ἀδὰμ ὑποστρέφοντι,
οἱ στύλοι τῆς ἐκκλησίας μου,
οὓς ἐγὼ ἐκ θαλάσσης ἀνήγαγον,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Οὕτω κηρύξατέ με τῷ κόσμῳ,
φανεροῦντες ὃ πέλω·
καὶ μισοῦντες λοιπὸν | παραβολὰς καὶ αἰνίγματα
εἴπατε, ὅτι θεὸς ὑπάρχω
καὶ ἀνέκφραστος δούλου | μορφὴν ἔλαβον·
δείξατε, πῶς | τὰς πληγὰς τῆς σαρκὸς | ᾠκειούμην ἑκών·
θεὸς ὤν, καίπερ μὴ θνήσκων,
σὺν τῷ σώματι ἦλθον εἰς θάνατον·
καὶ ὁ ταφεὶς ὡς κατάκριτος
ἐξεπόρθουν τὸν Ἅιδην ὡς κύριος,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

Σώσατε οὖν ἐν τούτοις τὸν κόσμον,
βαπτίζοντες εἰς ὄνομα
πατρός τε καὶ υἱοῦ | καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
Τούτοις τοῖς λόγοις κραταιωθέντες
οἱ ἀπόστολοι ἔλεγον | πρὸς τὸν πλάστην·
σὺ εἶ θεὸς | προαιώνιος καὶ | ἀτελεύτητος.
σὲ ἕνα κύριον γνόντες
ἅμα τῷ σῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι
κηρύσσομεν, ὡς προσέταξας·
σὺ γενοῦ μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια.

II

Στιχηρὰ προσόμοια εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων (Δεκ. 20)

ἦχος πλ. β'.

Αἱ ἀγγελικαὶ | προπορεύεσθε δυνάμεις·
οἱ ἐν Βηθλεὲμ | ἑτοιμάσατε τὴν φάτνην·
ὁ λόγος γὰρ γεννᾶται· | ἡ σοφία προέρχεται·
δέχου ἀσπασμὸν ἡ ἐκκλησία·

---

254 fort. ὑπάρχων — 255 ἀνεκφράστως coni. Pitra — 256 οἰκειούμην cod. — 263 secundus cum tertio versu ita cohaeret, ut prioris extrema syllaba partem insequentis numeri efficiat — 264 παναγίου dubitanter proposuit Pitra — 268 καὶ σὲ cod., particulam καὶ eiiciendam esse intellexit Pitra — 270 κηρύξομεν de coni. scripsit Pitra

εἰς τὴν χαρὰν τῆς θεοτόκου | λαοὶ εἴπωμεν·
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν | θεὸς ἡμῶν· δόξα σοι.

Ἀνίσχει ὁ ἀστὴρ | Ἰακὼβ ἐν τῷ σπηλαίῳ·
δεῦτε καὶ ἡμεῖς | προεόρτια τελοῦντες
συνδράμωμεν τοῖς μάγοις, | τοῖς ποιμέσι συνέλθωμεν·
ἴδωμεν θεὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις·
ἴδωμεν παρθένον γαλουχοῦσαν· | φρικτὸν θέαμα!
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Βουνοὶ γλυκασμὸν | σταλαξάτωσαν· ἰδοὺ γὰρ
ἥκει ὁ θεὸς, | ἐκ Θαιμὰν ἔθνη ἡττᾶσθε·
ἀγάλλεσθε προφῆται, | πατριάρχαι σκιρτήσατε·
ἄνθρωποι χορεύσατε ἐνθέως·
ὁ ἰσχυρὸς καὶ μέγας ἄρχων | Χριστὸς τίκτεται·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | ἐν γῇ παραγίνεται.

Γῆθεν ἀνυψῶν | τοὺς βροτοὺς ὁ πλάστης ἥκει,
τὴν βασιλικὴν | καινουργῶν αὖθις εἰκόνα·
συγχάρητε, τῶν ἄνω | αἱ δυνάμεις, ὑμνήσατε·
ἔχθρας τὸ μεσότοιχον ἐλύθη·
ἦλθεν ᾧ ἀπέκειτο· θεὸς γὰρ | βροτὸς γίνεται·
ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ | Χριστὸς παραγίνεται.

Δεῦτε, οἱ πιστοὶ, | ὑπαντήσωμεν τῷ κτίστῃ,
ἥκοντι εἰς γῆν | ἐκ παρθένου ἀνατεῖλαι·
ἁγνείᾳ λαμπρυνθῶμεν, | ἀρεταῖς ἀπαστράψωμεν·
τρόμῳ καὶ χαρᾷ ἑτοιμασθῶμεν
Χριστὸν ἰδέσθαι βρεφωθέντα | νοὸς ὄμμασιν,
ἡμᾶς θεοῦντα τοὺς βροτοὺς | ἄκρᾳ ἀγαθότητι.

Ἐγγίζει ὁ Χριστός· | Βηθλεὲμ προετοιμάζου·
ἤδη τῶν ἐθνῶν | τὸ σωτήριον αὐγάζει·
εὐτρέπισον τὴν φάτνην, | τοὺς ποιμένας συνάγαγε,
κάλεσον τοὺς μάγους ἐκ Περσίδος·
αἱ στρατιαὶ τῶν ἀσωμάτων | νοῶν κράζουσιν·
ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν | Χριστὸς παραγίνεται.

Ζῆλός τε καὶ πῦρ | καταφάγεταί σε, ἄφρων,
πλάνε ἀληθῶς | καὶ τοῦ νόμου συκοφάντα·
Ἰδοὺ γὰρ ἡ παρθένος, | Ἡσαΐας ὡς ἔφησεν,
ἔσχεν ἐν γαστρὶ καὶ ἐπὶ φάτνης

---

7 primum versiculum anacrusi auctum retinere quam articulum ὁ in altera et sexta stropha delere malui; item quinto versui secundae et quartae strophae una syllaba praefixa est.

ἀνακλινεῖ τὸν βασιλέα· | διὸ ἅπαντες
οἱ ἐξ Ἰούδα τῆς φυλῆς | δυνάσται ἐκλείψουσιν.

ϹΕΡΓΙΟΥ

ἀκάθιστος ὕμνος τῆς θεοτόκου (Τριῴδ. σελ. 281—287)
κοντάκιον. ἦχος πλ. δ΄.

Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια
ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, θεοτόκε·
ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω σοι· χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Οἱ οἶκοι τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου κατ' ἀλφάβητον.

Ἄγγελος πρωτοστάτης | οὐρανόθεν ἐπέμφθη
εἰπεῖν τῇ θεοτόκῳ τὸ «χαῖρε»·
καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ
σωματούμενόν σε θεωροῦν, κύριε,
ἐξίστατο καὶ ἵστατο, | κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·
χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει·
χαῖρε, δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει·
χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις·
χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις·
χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον | ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς·
χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον | καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς·
χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις | βασιλέως καθέδρα·
χαῖρε, ὅτι βαστάζεις | τὸν βαστάζοντα πάντα·
χαῖρε, ἀστὴρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
χαῖρε, γαστὴρ ἐνθέου σαρκώσεως·
χαῖρε, δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις·
χαῖρε, δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Βλέπουσα ἡ ἁγία | ἑαυτὴν ἐν ἁγνείᾳ
φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως·
τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς
δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται·
ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως | τὴν κύησιν πῶς λέγεις κράζων·
Ἀλληλούϊα.

Codd. FG usi sumus in contakio et primo vico Sergii hymni recognoscendis — 22 μεθ' ἧς F — προσκυνεῖται ὁ πλάστης FG

Γνῶcιν ἄγνωcτον γνῶναι | ἡ παρθένος ζητοῦcα
ἐβόηcε πρὸc τὸν λειτουργοῦντα·
ἐκ λαγόνων ἀγνῶν υἱὸν
πῶc ἐcτι τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι·
πρὸc ἣν ἐκεῖνοc ἔφηcεν ἐν φόβῳ, | πλὴν κραυγάζων οὕτω·
χαῖρε, βουλῆc ἀπορρήτου μύcτιc·
χαῖρε, cιγῆc δεομένων πίcτιc·
χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριcτοῦ τὸ προοίμιον·
χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον·
χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, | ᾗ κατέβη ὁ θεόc·
χαῖρε, τέφυρα μετάγουcα | τοὺc ἐκ γῆc πρὸc οὐρανόν·
χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων | πολυθρύλλητον θαῦμα·
χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων | πολυθρήνητον τραῦμα·
χαῖρε, τὸ φῶc ἀρρήτωc γεννήcαcα·
χαῖρε, τὸ «πῶc» μηδένα διδάξαcα·
χαῖρε, cοφῶν ὑπερβαίνουcα γνῶcιν·
χαῖρε, πιcτῶν καταυγάζουcα φρένας·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Δύναμιc τοῦ ὑψίcτου | ἐπεcκίαcε τότε
πρὸc cύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ·
καὶ τὴν εὔκαρπον ταύτηc νηδὺν
ὡc ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἡδὺν ἅπαcι
τοῖc θέλουcι θερίζειν cωτηρίαν | ἐν τῷ ψάλλειν οὕτωc·
Ἀλληλούϊα.

Ἔχουcα θεοδόχον | ἡ παρθένος τὴν μήτραν
ἀνέδραμε πρὸc τὴν Ἐλιcάβετ·
τὸ δὲ βρέφοc ἐκείνηc εὐθὺc
ἐπιγνοὺν τὸν ταύτηc ἀcπαcμὸν ἔχαιρε
καὶ ἅλμαcιν ὡc ᾄcμαcιν | ἐβόα πρὸc τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, βλαcτοῦ ἀμαράντου κλῆμα·
χαῖρε, καρποῦ ἀκηράτου κτῆμα·
χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦcα φιλάνθρωπον·
χαῖρε, φυτουργὸν τῆc ζωῆc ἡμῶν φύουcα·
χαῖρε, ἄρουρα βλαcτάνουcα | εὐφορίαν οἰκτιρμῶν·
χαῖρε, τράπεζα βαcτάζουcα | εὐθηνίαν ἱλαcμῶν·
χαῖρε, ὅτι λειμῶνα | τῆc τρυφῆc ἀναθάλλειc·
χαῖρε, ὅτι λιμένα | τῶν ψυχῶν ἑτοιμάζειc·
χαῖρε, δεκτὸν πρεcβείαc θυμίαμα·
χαῖρε, παντὸc τοῦ κόcμου ἐξίλαcμα·
χαῖρε, θεοῦ πρὸc θνητοὺc εὐδοκία·

---

40 ᾗ coniectura reposuimus: δι' ἧc Triod.

χαῖρε, θνητῶν πρὸς θεὸν παρρησία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων | λογισμῶν ἀμφιβόλων
ὁ σώφρων Ἰωσὴφ ἐταράχθη,
πρὸς τὴν ἄγαμόν σε θεωρῶν
καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν, ἄμεμπτε·
μαθὼν δὲ σου τὴν σύλληψιν | ἐκ πνεύματος ἁγίου ἔφη·
Ἀλληλούϊα.

Ἤκουσαν οἱ ποιμένες | τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων
τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν·
καὶ δραμόντες ὡς πρὸς ποιμένα
θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον
ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, | ἣν ὑμνοῦντες εἶπον·
χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ·
χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων·
χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον·
χαῖρε, παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον·
χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια | συναγάλλεται τῇ γῇ·
χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια | συγχορεύει οὐρανοῖς·
χαῖρε, τῶν ἀποστόλων | τὸ ἀσίγητον στόμα·
χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων | τὸ ἀνίκητον θάρσος·
χαῖρε, στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα·
χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γνώρισμα·
χαῖρε, δι' ἧς ἐγυμνώθη ὁ ᾅδης·
χαῖρε, δι' ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Θεοδρόμον ἀστέρα | θεωρήσαντες μάγοι
τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλῃ·
καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτὸν,
δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα·
καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον | ἐχάρησαν, αὐτῷ βοῶντες·
Ἀλληλούϊα.

Ἴδον παῖδες Χαλδαίων | ἐν χερσὶ τῆς παρθένου
τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ δεσπότην νοοῦντες αὐτὸν,
εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφὴν, ἔσπευσαν
τοῖς δώροις θεραπεῦσαι καὶ | βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ·
χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ·
χαῖρε, αὐγὴ μυστικῆς ἡμέρας·
χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον σβέσασα·
χαῖρε, τῆς τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα·

χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον | ἐκβαλοῦca τῆc ἀρχῆc·
χαῖρε, κύριον φιλάνθρωπον | ἐπιδείξαca Χριστόν·
χαῖρε, ἡ τῆc βαρβάρου | λυτρουμένη θρηcκείας·
χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου | ῥυομένη τῶν ἔργων·
χαῖρε, πυρὸc προcκύνηcιν παύcaca·
χαῖρε, φλογὸc παθῶν ἀπαλλάττουca·
χαῖρε, πιcτῶν ὁδηγὲ cωφροcύνηc·
χαῖρε, πacῶν γενεῶν εὐφροcύνη·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Κήρυκεc θεοφόροι | γεγονότεc οἱ μάγοι
ὑπέcτρεψαν εἰc τὴν Βαβυλῶνα,
ἐκτελέcαντέc cου τὸν χρηcμὸν
καὶ κηρύξαντέc cε τὸν Χριστὸν ἅπαcιν,
ἀφέντεc τὸν Ἡρώδην ὡc ληρώδη, | μὴ εἰδότα ψάλλειν·
Ἀλληλούϊα.

Λάμψαc ἐν τῇ Αἰγύπτῳ | φωτιcμὸν ἀληθείαc
ἐδίωξαc τοῦ ψεύδουc τὸ cκότοc·
τὰ γὰρ εἴδωλα ταύτηc, cωτὴρ,
μὴ ἐνέγκαντά cου τὴν ἰcχὺν πέπτωκεν·
οἱ τούτων δὲ ῥυcθέντεc | ἐβόων πρὸc τὴν θεοτόκον·
χαῖρε, ἀνόρθωcιc τῶν ἀνθρώπων·
χαῖρε, κατάπτωcιc τῶν δαιμόνων·
χαῖρε, τῆc ἀπάτηc τὴν πλάνην πατήcaca·
χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξaca·
χαῖρε, θάλacca ποντίcaca | Φαραὼ τὸν νοητόν·
χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίcaca | τοὺc διψῶντac τὴν ζωήν·
χαῖρε, πύρινε cτύλε | ὁδηγῶν τοὺc ἐν cκότει·
χαῖρε, cκέπη τοῦ κόcμου, | πλατυτέρα νεφέληc·
χαῖρε, τροφὴ τοῦ μάννα διάδοχε·
χαῖρε, τρυφῆc ἁγίαc διάκονε·
χαῖρε, ἡ γῆ τῆc ἐπαγγελίαc·
χαῖρε, ἐξ ἧc ῥέει μέλι καὶ γάλα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Μέλλοντεc Cυμεῶνοc | τοῦ παρόντοc αἰῶνοc
μεθίcτacθαι τοῦ ἀπατεῶνοc,
ἐπεδόθηc ὡc βρέφοc αὐτῷ,
ἀλλ' ἐγνώcθηc τούτῳ καὶ θεὸc τέλειοc·
διόπερ ἐξεπλάγη cου | τὴν ἄπειρον cοφίαν κράζων·
Ἀλληλούϊα.

---

142 fort. ἡ γαῖα vel ἡ γῆ ἡ

Νέαν ἔδειξε κτίσιν | ἐμφανίσας ὁ κτίστης
ἡμῖν τοῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ γενομένοις,
ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρὸς
καὶ φυλάξας ταύτην, ὥσπερ ἦν, ἄφθορον,
ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες | ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες·
χαῖρε, τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας·
χαῖρε, τὸ στέφος τῆς ἐγκρατείας·
χαῖρε, ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα·
χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα·
χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, | ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί·
χαῖρε, ξύλον εὐσκιόφυλλον, | ὑφ᾽ οὗ σκέπονται πολλοί·
χαῖρε, κυοφοροῦσα | ὁδηγὸν πλανωμένοις·
χαῖρε, ἀποτεννῶσα | λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις·
χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις·
χαῖρε, πολλῶν πταιόντων συγχώρησις·
χαῖρε, στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησίας·
χαῖρε, στοργὴ πάντα πόθον νικῶσα·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ξένον τόκον ἰδόντες | ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου,
τὸν νοῦν εἰς οὐρανὸν μεταθέντες·
διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸς θεὸς
ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἄνθρωπος,
βουλόμενος ἑλκύσαι πρὸς τὸ ὕψος | τοὺς αὐτῷ βοῶντας·
Ἀλληλούϊα.

Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω | καὶ τῶν ἄνω οὐδ᾽ ὅλως
ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος λόγος·
συγκατάβασις γὰρ θεϊκὴ,
οὐ μετάβασις δὲ τοπικὴ γέγονε,
καὶ τόκος ἐκ παρθένου θεολήπτου | ἀκουούσης ταῦτα·
χαῖρε, θεοῦ ἀχωρήτου χώρα·
χαῖρε, σεπτοῦ μυστηρίου θύρα·
χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα·
χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα·
χαῖρε, ὄχημα πανάγιον | τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβίμ·
χαῖρε, οἴκημα πανάριστον | τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφίμ·
χαῖρε, ἡ τἀναντία | εἰς ταὐτὸ ἀγαγοῦσα·
χαῖρε, ἡ παρθενίαν | καὶ λοχείαν ζευγνῦσα·
χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐλύθη παράβασις·
χαῖρε, δι᾽ ἧς ἠνοίχθη παράδεισος·
χαῖρε, ἡ κλεὶς τῆς Χριστοῦ βασιλείας·

171 θεός] duabus syllabis versus abundat.

χαῖρε, ἐλπὶς ἀγαθῶν αἰωνίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε·

Πᾶσα φύσις ἀγγέλων | κατεπλάγη τὸ μέγα
τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον·
τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς θεὸν
ἐθεώρει πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον,
ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, | ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων· [οὕτως]
Ἀλληλούϊα.

Ῥήτορας πολυφθόγγους | ὡς ἰχθύας ἀφώνους
ὁρῶμεν ἐπὶ σοί, θεοτόκε·
ἀποροῦσι γὰρ λέγειν τό· «πῶς
καὶ παρθένος μένεις καὶ τεκεῖν ἴσχυσας·»
ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες | πιστῶς βοῶμεν·
χαῖρε, σοφίας θεοῦ δοχεῖον·
χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον·
χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα·
χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα·
χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθησαν | οἱ δεινοὶ συζητηταί·
χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν | οἱ τῶν μύθων ποιηταί·
χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων | τὰς πλοκὰς διασπῶσα·
χαῖρε, τῶν ἁλιέων | τὰς σαγήνας πληροῦσα·
χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα·
χαῖρε, πολλοὺς ἐν γνώσει φωτίζουσα·
χαῖρε, ὁλκὰς τῶν θελόντων σωθῆναι·
χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον | ὁ τῶν ὅλων κοσμήτωρ
πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε·
καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς θεὸς
δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος·
ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας | ὡς θεὸς ἀκούει·
Ἀλληλούϊα.

Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων, | θεοτόκε παρθένε,
καὶ πάντων τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων·
ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς
κατεσκεύασέ σε ποιητὴς, ἄχραντε,
οἰκήσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου | καὶ πάντας σοι προσφωνεῖν διδάξας·
χαῖρε, ἡ στήλη τῆς παρθενίας·
χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας·

201 fort. λέγοντες· πῶς — 227 fort. φωνεῖν

χαῖρε, ἀρχηγὲ νοητῆς ἀναπλάϲεως·
χαῖρε, χορηγὲ θεϊκῆς ἀγαθότητος·
χαῖρε· ϲὺ γὰρ ἀνεγέννηϲας | τοὺϲ ϲυλληφθέντας αἰϲχρῶϲ·
χαῖρε· ϲὺ γὰρ ἐνουθέτηϲας | τοὺϲ ϲυληθέντας τὸν νοῦν.
χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα | τῶν φρενῶν καταργοῦϲα·
χαῖρε, ἡ τὸν ϲπορέα | τῆϲ ἁγνείας τεκοῦϲα·
χαῖρε, παϲτὰϲ ἀϲπόρου νυμφεύϲεωϲ·
χαῖρε, πιϲτοὺϲ κυρίῳ ἁρμόζουϲα·
χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων·
χαῖρε, ψυχῶν νυμφοϲτόλε ἁγίων·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὕμνοϲ ἅπαϲ ἡττᾶται, | ϲυνεκτείνεϲθαι ϲπεύδων
τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν ϲου·
ἰϲαρίθμουϲ γὰρ [τῇ] ψάμμῳ ὠδὰϲ
ἂν προϲφέρωμέν ϲοι, βαϲιλεῦ ἅγιε,
οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, | ὧν δέδωκαϲ ἡμῖν [τοῖϲ ϲοῖ] βοῶϲιν·
Ἀλληλούϊα.

Φωτοδόχον λαμπάδα | τοῖϲ ἐν ϲκότει φανεῖϲαν
ὁρῶμεν τὴν ἁγίαν παρθένον·
τὸ γὰρ ἄϋλον ἅπτουϲα φῶϲ
ὁδηγεῖ πρὸϲ γνῶϲιν θεϊκὴν ἅπαντας,
αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουϲα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταύτῃ·
χαῖρε, ἀκτὶϲ νοητοῦ ἡλίου·
χαῖρε, βολὶϲ τοῦ ἀδύτου φέγγουϲ·
χαῖρε, ἀϲτραπὴ τὰϲ ψυχὰϲ καταλάμπουϲα·
χαῖρε, ὡϲ βροντὴ τοὺϲ ἐχθροὺϲ καταπλήττουϲα·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον | ἀνατέλλειϲ φωτιϲμόν·
χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρυτον | ἀναβλύζειϲ ποταμόν·
χαῖρε, τῆϲ κολυμβήθραϲ | ζωγραφοῦϲα τὸν τύπον·
χαῖρε, τῆϲ ἁμαρτίαϲ | ἀναιροῦϲα τὸν ῥύπον·
χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων ϲυνείδηϲιν·
χαῖρε, κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίαϲιν·
χαῖρε, ὀϲμὴ τῆϲ Χριϲτοῦ εὐωδίαϲ·
χαῖρε, ζωὴ μυϲτικῆϲ εὐωχίαϲ·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Χάριν δοῦναι θελήϲαϲ | ὀφλημάτων ἀρχαίων
ὁ πάντων χρεωλύτηϲ ἀνθρώπων,
ἐπεδήμηϲε δι' ἑαυτοῦ
πρὸϲ τοὺϲ ἀποδήμουϲ τῆϲ αὐτοῦ χάριτοϲ·

---

244 τῇ et 245 τοῖϲ ϲοῖ expellenda esse numeri arguunt — 251 ταῦτα Triod.

καὶ cχίcας τὸ χειρόγραφον | ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως·
Ἀλληλούϊα.

Ψάλλοντές cου τὸν τόκον | ἀνυμνοῦμέν cε πάντες
ὡc ἔμψυχον ναὸν, θεοτόκε·
ἐν τῇ cῇ γὰρ οἰκήcας γαcτρὶ
ὁ cυνέχων πάντα τῇ χειρὶ κύριος
ἡγίαcεν, ἐδόξαcεν, | ἐδίδαξε βοᾷν coι πάντας·
χαῖρε, cκηνὴ τοῦ θεοῦ καὶ λόγου·
χαῖρε, ἁγία ἁγίων μείζων.
χαῖρε, κιβωτὲ χρυcωθεῖcα τῷ πνεύματι·
χαῖρε, θηcαυρὲ τῆc ζωῆc ἀδαπάνητε·
χαῖρε, τίμιον διάδημα | βαcιλέων εὐcεβῶν·
χαῖρε, καύχημα cεβάcμιον | ἱερέων εὐλαβῶν.
χαῖρε, τῆc ἐκκληcίας | ὁ ἀcάλευτος πύργος·
χαῖρε, τῆc βαcιλείας | τὸ ἀπόρθητον τεῖχος·
χαῖρε, δι' ἧc ἐγείρονται τρόπαια·
χαῖρε, δι' ἧc ἐχθροὶ καταπίπτουcι·
χαῖρε, χρωτὸc τοῦ ἐμοῦ θεραπεία·
χαῖρε, ψυχῆc τῆc ἐμῆc cωτηρία·
χαῖρε, νύμφη ἀνύμφευτε.

Ὦ πανύμνητε μῆτερ, | ἡ τεκοῦcα τὸν πάντων
ἁγίων ἁγιώτατον λόγον,
δεξαμένη τὴν νῦν προcφορὰν,
ἀπὸ πάcηc ῥῦcαι cυμφορᾶc ἅπαντας
καὶ τῆc μελλούcηc λύτρωcαι κολάcεωc | τοὺc cυμβοῶντας·
Ἀλληλούϊα.

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΡΗΤΗC

I

Τοῦ μεγάλου κανόνος τὸ πρῶτον τμῆμα ψαλλόμενον τῇ β' τῆc α' ἑβδομάδος τῶν νηcτειῶν ἐν τῷ ἀποδείπνῳ (Τριῴδ. cελ. 80)

ἦχος πλ. β'.

ᾠδὴ α'.

Βοηθὸc καὶ cκεπαcτὴc | ἐγένετό μοι εἰc cωτηρίαν·
οὗτόc μου θεὸc, | καὶ δοξάζω αὐτόν·
θεὸc τοῦ πατρός μου, | καὶ ὑψώcω αὐτόν·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξαcται.

1 Exod. XV 2 — 3 verbum monosyllabum in altero membro excidisse videtur

Πόθεν ἄρξωμαι θρηνεῖν | τὰς τοῦ ἀθλίου μου βίου πράξεις;
ποίαν ἀπαρχὴν | ἐπιθήσω, Χριστὲ,
τῇ νῦν θρηνῳδίᾳ; | ἀλλ᾽ ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
παραπτωμάτων ἄφεσιν.

Δεῦρο τάλαινα ψυχὴ, | σὺν τῇ σαρκί σου τῷ κτίστῃ πάντων
ἐξομολογοῦ | καὶ ἀπόσχου λοιπὸν
τῆς πρὶν ἀλογίας | καὶ προσάγαγε θεῷ
ἐν μετανοίᾳ δάκρυα.

Τὸν πρωτόπλαστον Ἀδὰμ | τῇ παραβάσει παραζηλώσας
ἔγνων ἐμαυτὸν | γυμνωθέντα θεοῦ
καὶ τῆς ἀϊδίου | βασιλείας καὶ τρυφῆς
διὰ τὰς ἁμαρτίας μου.

Οἴμοι τάλαινα ψυχή! | τί ὡμοιώθης τῇ πρώτῃ Εὔᾳ;
εἶδες γὰρ κακῶς | καὶ ἐτρώθης πικρῶς
καὶ ἥψω τοῦ ξύλου | καὶ ἐγεύσω προπετῶς
τῆς παραλόγου βρώσεως.

Ἀντὶ Εὔας αἰσθητῆς | ἡ νοητή μοι κατέστη Εὔα,
ὁ ἐν τῇ σαρκὶ | ἐμπαθὴς λογισμὸς,
δεικνὺς τὰ ἡδέα | καὶ γευόμενος ἀεὶ
τῆς πικρᾶς καταπόσεως.

Ἐπαξίως τῆς Ἐδὲμ | προεξερρίφη ὡς μὴ φυλάξας
μίαν σου, σωτὴρ, | ἐντολὴν ὁ Ἀδάμ·
ἐγὼ δὲ τί πάθω, | ἀθετῶν διὰ παντὸς
τὰ ζωηρά σου λόγια;

Ὑπερούσιε τριὰς | ἡ ἐν μονάδι προσκυνουμένη,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς εὔσπλαγχνός μοι δὸς
δάκρυα κατανύξεως.

Θεοτόκε, ἡ ἐλπὶς | καὶ προστασία τῶν σε ὑμνούντων,
ἆρον τὸν κλοιὸν | ἀπ᾽ ἐμοῦ τὸν βαρὺν
τὸν τῆς ἁμαρτίας | καὶ ὡς δέσποινα ἁγνὴ
μετανοοῦντα δέξαι με.

ᾠδὴ β΄.

Πρόσεχε, | οὐρανὲ, καὶ λαλήσω | καὶ ἀνυμνήσω Χριστὸν
τὸν ἐκ παρθένου σαρκὶ | ἐπιδημήσαντα.

Πρόσεχε, | οὐρανὲ, καὶ λαλήσω· | γῆ, ἐνωτίζου φωνῆς
μετανοούσης θεῷ | καὶ ἀνυμνούσης αὐτόν.

---

25 Genes. III 23—24 — 37 Deuteronom. XXXII 1

Πρόσχες μοι | ὁ θεὸς ὁ σωτήρ μου | ἵλεῳ ὄμματί σου
καὶ δέξαι μου τὴν θερμὴν | ἐξομολόγησιν.

Ἡμάρτηκα | ὑπὲρ πάντας ἀνθρώπους, | μόνος ἡμάρτηκά σοι·
ἀλλ᾽ οἰκτειρον ὡς θεὸς, | σῶτερ, τὸ ποίημά σου.

Μορφώσας μου | τὴν τῶν παθῶν ἀμορφίαν | ταῖς φιληδόνοις ὁρμαῖς
ἐλυμηνάμην τοῦ νοῦ | τὴν ὡραιότητα.

Ζάλη με | τῶν κακῶν περιέχει, | εὔσπλαγχνε κύριε·
ἀλλ᾽ ὡς τῷ Πέτρῳ κἀμοὶ | τὴν χεῖρα ἔκτεινον.

Ἐσπίλωσα | τὸν τῆς σαρκός μου χιτῶνα | καὶ κατερρύπωσα
τὸ κατ᾽ εἰκόνα, σωτὴρ, | καὶ καθ᾽ ὁμοίωσιν.

Ἡμαύρωσα | τῆς ψυχῆς τὸ ὡραῖον | ταῖς τῶν παθῶν ἡδοναῖς
καὶ ὅλως ὅλον τὸν νοῦν | χοῦν ἀπετέλεσα.

Διέρρηξα | [νῦν] τὴν στολήν μου τὴν πρώτην, | ἣν ἐξυφάνατό μοι
ὁ πλαστουργὸς ἐξ ἀρχῆς | καὶ ἔνθεν κεῖμαι γυμνός.

Ἐνδέδυμαι | διερρηγμένον χιτῶνα, | ὃν ἐξυφάνατό μοι
ὁ ὄφις τῇ συμβουλῇ, | καὶ καταισχύνομαι.

Τὰ δάκρυα | τὰ τῆς πόρνης, οἰκτίρμον, | κἀγὼ προβάλλομαι·
ἱλάσθητί μοι, σωτὴρ, | τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

Προσέβλεψα | τοῦ φυτοῦ τὸ ὡραῖον | καὶ ἠπατήθην τὸν νοῦν
καὶ ἄρτι κεῖμαι γυμνὸς | καὶ καταισχύνομαι.

Ἐτέκταινον | ἐπὶ [τὸν] νῶτόν μου πάντες | οἱ ἀρχηγοὶ τῶν κακῶν,
μακρύνοντες κατ᾽ ἐμοῦ | τὴν ἀνομίαν αὐτῶν.

Ἕνα σε | ἐν τρισὶ τοῖς προσώποις | θεὸν ἁπάντων ὑμνῶ,
τὸν πατέρα καὶ [τὸν] υἱὸν | καὶ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἄχραντε | θεοτόκε παρθένε, | μόνη πανύμνητε,
ἱκέτευε ἐκτενῶς | εἰς τὸ σωθῆναι ἡμᾶς.

ᾠδὴ γ΄.

Ἐπὶ τὴν ἀσάλευτον, Χριστὲ, | πέτραν τῶν ἐντολῶν σου
τὴν ἐκκλησίαν σου στερέωσον.

Πῦρ παρὰ κυρίου ποτὲ | κύριος ἐπιβρέξας
τὴν γῆν Σοδόμων πρὶν κατέφλεξεν.

Εἰς τὸ ὄρος σώζου, ψυχὴ, | ὥσπερ ὁ Λὼτ ἐκεῖνος,
καὶ εἰς Σηγὼρ προανασώθητι.

---

53 νῦν rectius abiici significamus — 55 duas primas syllabas verbi διερρηγμένον synaloephe coniungas — 69 Genes. XIX 24—25 — 71 Genes. XIX 30

Φεῦγε ἐμπρηςμὸν, ὦ ψυχὴ, | φεῦγε Cοδόμων καῦcιν,
φεῦγε φθορὰν θείας φλογώcεως.

Ἥμαρτόν coι μόνος ἐγὼ, | ἥμαρτον ὑπὲρ πάντας,
Χριστὲ cωτὴρ, μὴ ὑπερίδῃc με.

Cὺ εἶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός· | ζήτηcόν με τὸν ἄρνα,
καὶ πλανηθέντα μὴ παρίδῃc με.

Cὺ εἶ ὁ γλυκὺc Ἰηcοῦc, | cὺ εἶ ὁ πλαcτουργός μου·
ἐν coὶ, cωτὴρ, δικαιωθήcομαι.

Ἐξομολογοῦμαί coι, cωτήρ· | ἥμαρτόν coι ἀμέτρωc·
ἀλλ' ἄνεc, ἄφεc μοι ὡc εὔcπλαγχνοc.

Ὦ τριὰc μονὰc ὁ θεὸc, | cῶcον ἡμᾶc ἐκ πλάνηc
καὶ πειραcμῶν καὶ περιcτάcεων.

Χαῖρε θεοδόχε γαcτὴρ, | χαῖρε θρόνε κυρίου,
χαῖρε ἡ μήτηρ τῆc Ζωῆc ἡμῶν.

ᾠδὴ δ'.

Ἀκήκοεν ὁ προφήτηc | τὴν ἔλευcίν cου, κύριε,
καὶ ἐφοβήθη,
ὅτι μέλλειc ἐκ παρθένου τίκτεcθαι
καὶ ἀνθρώποιc δείκνυcθαι καὶ ἔλεγεν·
ἀκήκοα τὴν ἀκοήν cου | καὶ ἐφοβήθην·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Τὰ ἔργα cου μὴ παρίδῃc, | τὸ πλάcμα cου μὴ παρόψῃ,
δικαιοκρῖτα,
εἰ καὶ μόνοc ἥμαρτον ὡc ἄνθρωποc
ὑπὲρ πάντα ἄνθρωπον, φιλάνθρωπε,
ἀλλ' ἔχειc ὡc κύριοc πάντων | τὴν ἐξουcίαν
ἀφιέναι ἁμαρτήματα.

Ἐγγίζει, ψυχὴ, τὸ τέλοc, | ἐγγίζει καὶ οὐ φροντίζειc,
οὐχ ἑτοιμάζῃ·
ὁ καιρὸc cυντέμνει, διανάcτηθι·
ἐγγὺc ἐπὶ θύραιc ὁ κριτής ἐcτιν·
ὡc ὄναρ, ὡc ἄνθοc ὁ χρόνοc | τοῦ βίου τρέχει·
τί μάτην ταραττόμεθα;

Ἀνάνηψον, ὦ ψυχή μου, | τὰc πράξειc cου, ἃc εἰργάcω,
ἀναλογίζου,
καὶ ταύταιc ἐπ' ὄψεcι προcάγαγε
καὶ cταγόναc cτάλαξον δακρύων cου·

87 Prec. Abac. 1 et 2 — 92 hirmi extremus versus parum cum tropariis conspirat

εἰπὲ παρρησίᾳ τὰϲ πράξειϲ, | τὰϲ ἐνθυμήϲειϲ
Χριϲτῷ καὶ δικαιώθητι.

Οὐ γέγονεν ἐν τῷ βίῳ | ἁμάρτημα οὐδὲ πρᾶξιϲ,
οὐδὲ κακία,
ἣν ἐγὼ, ϲωτὴρ, οὐκ ἐπλημμέληϲα
κατὰ νοῦν καὶ λόγον καὶ προαίρεϲιν,
καὶ θέϲει καὶ γνώμῃ καὶ πράξει | ἐξαμαρτήϲαϲ
ὡϲ ἄλλοϲ οὐδεὶϲ πώποτε.

Ἐντεῦθεν καὶ κατεκρίθην, | ἐντεῦθεν κατεδικάϲθην
ἐγὼ ὁ τάλαϲ
ὑπὸ τῆϲ οἰκείαϲ ϲυνειδήϲεωϲ,
ἧϲ οὐδὲν ἐν [τῷ] κόϲμῳ βιαιότερον·
κριτὰ, λυτρωτά μου καὶ γνῶϲτα, | φεῖϲαι καὶ ῥῦϲαι
καὶ ϲῶϲόν με τὸν δείλαιον.

Ἡ κλίμαξ, ἣν εἶδε πάλαι | ὁ μέγαϲ ἐν πατριάρχαιϲ,
δεῖγμα, ψυχή μου,
πρακτικῆϲ ὑπάρχει ἐπιβάϲεωϲ,
γνωϲτικῆϲ τυγχάνει ἀναβάϲεωϲ·
εἰ θέλειϲ οὖν πράξει καὶ γνώϲει | καὶ θεωρίᾳ
βιοῦν, ἀνακαινίϲθητι.

Τὸν καύϲωνα τῆϲ ἡμέραϲ | ὑπέμεινε δι' ἔνδειαν
ὁ πατριάρχηϲ
καὶ τὸν παγετὸν τῆϲ νυκτὸϲ ἤνεγκε,
καθ' ἡμέραν κλέμματα ποιούμενοϲ,
ποιμαίνων, πυκτεύων, δουλεύων, | ἵνα τὰϲ δύο
γυναῖκαϲ εἰϲαγάγηται.

Γυναῖκάϲ μοι δύο νόει | τὴν πρᾶξίν τε καὶ τὴν γνῶϲιν
ἐν θεωρίᾳ·
τὴν μὲν Λείαν πρᾶξιν, ὡϲ πολύτεκνον,
τὴν Ῥαχὴλ δὲ γνῶϲιν, ὡϲ πολύπονον·
καὶ γὰρ ἄνευ πόνων οὐ πρᾶξιϲ, | οὐ θεωρία,
ψυχὴ, κατορθωθήϲεται.

Ἀμέριϲτον τῇ οὐϲίᾳ, | ἀϲύγχυτον τοῖϲ προϲώποιϲ
θεολογῶ ϲε,
τὴν τριαδικὴν μίαν θεότητα
ὡϲ ὁμοβαϲίλειον καὶ ϲύνθρονον·
βοῶ ϲοι τὸ ᾆϲμα τὸ μέγα, | τὸ ἐν ὑψίϲτοιϲ
τριϲϲῶϲ ὑμνολογούμενον.

---

123 Genes. XXVIII 13 — 129 Genes. XXIX 15—30.

Καὶ τίκτεις καὶ παρθενεύεις | καὶ μένεις δι' ἀμφοτέρων
φύσει παρθένος·
ὁ τεχθεὶς καινίζει νόμους φύσεως,
ἡ νηδὺς δὲ κύει μὴ λοχεύουσα·
θεὸς ὅπου θέλει, νικᾶται | φύσεως τάξις·
ποιεῖ γὰρ ὅσα βούλεται.

ᾠδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντα, φιλάνθρωπε, | φώτισον, δέομαι,
καὶ ὁδήγησον κἀμὲ | ἐν τοῖς προστάγμασί σου
καὶ δίδαξόν με, σωτήρ, | ποιεῖν τὸ θέλημά σου.

Ἐν νυκτὶ τὸν βίον μου διῆλθον ἀεί· | σκότος γὰρ γέγονε
καὶ βαθεῖά μοι ἀχλὺς | ἡ νὺξ τῆς ἁμαρτίας·
ἀλλ' ὡς ἡμέρας υἱόν, σωτήρ, | ἀνάδειξόν με.

Τὸν Ῥουβὶμ μιμούμενος ὁ τάλας ἐγὼ | ἔπραξα ἄθεσμον
καὶ παράνομον βουλὴν | κατὰ θεοῦ ὑψίστου,
μιάνας κοίτην ἐμὴν | ὡς τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος.

Ἐξομολογοῦμαί σοι, Χριστὲ βασιλεῦ· | ἥμαρτον, ἥμαρτον
ὡς οἱ πρὶν τὸν Ἰωσὴφ | ἀδελφοὶ πεπρακότες
τὸν τῆς ἁγνείας καρπὸν | καὶ τὸν τῆς σωφροσύνης·

Ὑπὸ τῶν συγγόνων ἡ δικαία ψυχὴ | δέδοτο, πέπρατο
εἰς δουλείαν, ὁ γλυκὺς | εἰς τύπον τοῦ κυρίου,
αὐτὴ δὲ ὅλη, ψυχή, | ἐπράθης τοῖς κακοῖς σου.

Ἰωσὴφ τὸν δίκαιον καὶ σώφρονα νοῦν | μίμησαι, τάλαινα
καὶ ἀδόκιμε ψυχή, | καὶ μὴ ἀκολασταίνου
ταῖς παρανόμοις ὁρμαῖς | ἀεὶ παρανομοῦσα.

Εἰ καὶ λάκκῳ ᾤκησε ποτὲ Ἰωσήφ, | δέσποτα κύριε,
ἀλλ' εἰς τύπον τῆς ταφῆς | καὶ τῆς ἐγέρσεώς σου·
ἐγὼ δὲ τί σοι ποτὲ | τοιοῦτο προσενέγκω;

Σὲ, τριάς, δοξάζομεν τὸν ἕνα θεὸν, | ἅγιος, ἅγιος,
ἅγιος εἶ ὁ πατήρ, | ὁ υἱὸς καὶ τὸ πνεῦμα,
ἁπλῆ οὐσία, μονὰς | ἀεὶ προσκυνουμένη.

Ἐκ σοῦ ἠμφιέσατο τὸ φύραμά μου, | ἄφθορε ἄνανδρε,
μητροπάρθενε, θεὸς | ὁ κτίσας τοὺς αἰῶνας
καὶ ἥνωσεν ἑαυτῷ | τὴν τῶν ἀνθρώπων φύσιν.

---

153 Jes. XXVI 9. — 159 Genes. XXXV 22. — 163 Genes. XXXVII 28. — 168 Genes. XXXIX 12 — 171 Genes. XXXVII 24

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐβόησα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου | πρὸς τὸν οἰκτίρμονα θεὸν
καὶ ἐπήκουσέ μου ἐξ ᾅδου κατωτάτου
καὶ ἀνήγαγεν ἐκ φθορᾶς | τὴν ζωήν μου.

Τὰ δάκρυα, σωτῆρ, τῶν ὀμμάτων μου | καὶ τοὺς ἐκ βάθους στεναγμοὺς
καθαρῶς προσφέρω, βοώσης τῆς καρδίας,
ὁ θεὸς ἡμάρτηκά σοι, | ἱλάσθητί μοι·

Ἐξένευσας, ψυχή, τοῦ κυρίου σου, | ὥσπερ Δαθὰν καὶ Ἀβειρών·
ἀλλὰ φεῖσαι, κράξον, ἐξ ᾅδου κατωτάτου,
ἵνα μὴ τὸ χάσμα τῆς γῆς | σε συγκαλύψῃ.

Ὡς δάμαλις, ψυχή, παροιστρήσασα | ἐξωμοιώθης τῷ Ἐφραίμ·
ὡς δορκὰς ἐκ βρόχων ἀνάσωσον τὸν βίον,
πτερωθεῖσα πράξει καὶ νῷ | καὶ θεωρίᾳ.

Ἡ χεὶρ ἡμᾶς Μωσέως πιστώσεται, | ψυχή, πῶς δύναται θεὸς
λεπρωθέντα βίον λευκάναι καὶ καθάραι,
καὶ μὴ ἀπογνῷς σεαυτήν, | κἂν ἐλεπρώθης.

Τριάς εἰμι ἁπλῆ, ἀδιαίρετος, | διαιρετὴ προσωπικῶς
καὶ μονὰς ὑπάρχω τῇ φύσει ἡνωμένη,
ὁ πατήρ, φησι, καὶ υἱὸς | καὶ θεῖον πνεῦμα.

Ἡ μήτρα σου θεὸν ἡμῖν ἔτεκε | μεμορφωμένον καθ' ἡμᾶς·
ἀλλ' ὡς κτίστην πάντων δυσώπει, θεοτόκε,
ἵνα ταῖς πρεσβείαις ταῖς σαῖς | δικαιωθῶμεν.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν, | ἠδικήσαμεν ἐνώπιόν σου,
οὐδὲ συνετηρήσαμεν, οὐδὲ | ἐποιήσαμεν,
καθὼς ἐνετείλω ἡμῖν·
ἀλλὰ μὴ παραδώῃς ἡμᾶς εἰς τέλος,
ὁ τῶν πατέρων θεός.

Ἡμάρτηκα, ἐπλημμέλησα | καὶ ἠθέτησα τὴν ἐντολήν σου·
ὅτι ἐν ἁμαρτίαις προήχθην | καὶ προσέθηκα
τοῖς μώλωψι τραῦμα ἐμοί·
ἀλλ' αὐτός με ἐλέησον ὡς εὔσπλαγχνος,
ὁ τῶν πατέρων θεός.

Τὰ κρύφια τῆς καρδίας μου | ἐξηγόρευσά σοι τῷ κριτῇ μου·
ἴδε μου τὴν ταπείνωσιν, ἴδε | καὶ τὴν θλῖψιν μου
καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου νῦν·

---

180 Jon. II 3. — 186 Numeri XVI 31—33. — 189 Paralip. II. XXX 18. — 192 Exod. IV 6 et 7. — 208 fort. τραῦμα ἐμοῦ

καὶ αὐτός με ἐλέησον ὡς εὔσπλαγχνος,
ὁ τῶν πατέρων θεός.

Ϲαούλ ποτε, ὡς ἀπώλεϲε | τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ψυχή, τὰς ὄνους,
πάρεργον τὸ βαϲίλειον εὗρε | πρὸς ἀνάρρηϲιν·
ἀλλ᾽ ὅρα, μὴ λάθῃϲ ϲαυτὴν
τὰς κτηνώδεις ὀρέξεις ϲου προκρίνουϲα
τῆϲ βαϲιλείαϲ Χριϲτοῦ.

Δαυῒδ ποτε ὁ πατρόθεοϲ | εἰ καὶ ἥμαρτε διττῶϲ, ψυχή μου,
βέλει μὲν τοξευθεὶϲ τῆϲ μοιχείαϲ, | τῷ δὲ δόρατι
ἁλοὺϲ τῆϲ τοῦ φόνου ποινῆϲ·
ἀλλ᾽ αὐτὴ τὰ βαρύτερα τῶν ἔργων νοϲεῖϲ
ταῖϲ κατὰ γνώμην ὁρμαῖϲ.

Ϲυνῆψε μὲν ὁ Δαυῒδ ποτε | ἀνομήματι τὴν ἀνομίαν·
φόνῳ γὰρ τὴν μοιχείαν ἐκίρνα, | τὴν μετάνοιαν
εὐθὺϲ παραδείξαϲ διπλῆν·
ἀλλ᾽ αὐτὴ πονηρότερα εἰργάϲω, ψυχή,
μὴ μεταγνοῦϲα θεῷ.

Δαυῒδ ποτε ἀνεϲτήλωϲε | ϲυγγραψάμενοϲ ὡς ἐν εἰκόνι
ὕμνον, δι᾽ οὗ τὴν πρᾶξιν ἐλέγχει, | ἣν εἰργάϲατο,
κραυγάζων· ἐλέηϲόν με·
ϲοὶ γὰρ μόνῳ ἐξήμαρτον τῷ πάντων θεῷ·
αὐτὸϲ καθάριϲόν με.

Τριὰϲ ἁπλῆ, ἀδιαίρετε, | ὁμοούϲιε, μονὰϲ ἁγία,
φῶτα καὶ φῶϲ, καὶ ἅγια τρία | καὶ ἓν ἅγιον
ὑμνεῖται θεὸϲ ἡ τριάϲ·
ἀλλ᾽ ἀνύμνηϲον, δόξαϲον ζωὴν καὶ ζωὰϲ,
ψυχή, τὸν πάντων θεόν.

Ὑμνοῦμέν ϲε, εὐλογοῦμέν ϲε, | προϲκυνοῦμέν ϲε, θεογεννῆτορ,
ὅτι τῆϲ ἀχωρίϲτου τριάδοϲ | ἀπεκύηϲαϲ
τὸν ἕνα υἱὸν καὶ θεὸν,
καὶ αὐτὴ προηνέῳξαϲ ἡμῖν τοῖϲ ἐν γῇ
τὰ ἐπουράνια.

ᾠδὴ η′.

Ὃν ϲτρατιαὶ οὐρανῶν δοξάζουϲι | καὶ φρίττει τὰ Χερουβὶμ
καὶ τὰ Ϲεραφὶμ, πᾶϲα πνοὴ καὶ κτίϲιϲ
ὑμνεῖτε, εὐλογεῖτε | καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰϲ πάνταϲ τοὺϲ αἰῶναϲ.

---

216 Reg. I, IX. — 221 Reg. II, XI. — 231 Psalm. L.

Ἡμαρτηκότα, ϲωτὴρ, ἐλέηϲον, | διέγειρόν μου τὸν νοῦν
πρὸϲ ἐπιϲτροφὴν, | δέξαι μετανοοῦντα,
οἰκτείρηϲον βοῶντα· | ἥμαρτόν ϲοι, ϲῶϲον·
ἠνόμηϲα, ἐλέηϲόν με.

Ὁ διφρηλάτηϲ Ἠλίαϲ ἅρματι | ταῖϲ ἀρεταῖϲ ἐπιβὰϲ
ὡϲ εἰϲ οὐρανὸν | ἤγετο ὑπεράνω
ποτὲ τῶν ἐπιγείων· | τούτου οὖν, ψυχή μου,
τὴν ἄνοδον ἀναλογίζου.

Ὁ Ἐλιϲϲαῖόϲ ποτε δεξάμενοϲ | τὴν μηλωτὴν Ἠλιοὺ
ἔλαβε διπλῆν | χάριν παρὰ κυρίου·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι' ἀκραϲίαν.

Τοῦ Ἰορδάνου τὸ ῥεῖθρον πρότερον | τῇ μηλωτῇ Ἠλιοὺ
δι' Ἐλιϲϲαιὲ | ἔϲτη ἔνθα καὶ ἔνθα·
αὐτὴ δὲ, ὦ ψυχή μου, | ταύτηϲ οὐ μετέϲχεϲ
τῆϲ χάριτοϲ δι' ἀκραϲίαν.

Ἡ Ϲωμανῖτιϲ ποτὲ τὸν δίκαιον | ἐξένιϲεν, ὦ ψυχὴ,
γνώμῃ ἀγαθῇ, | ϲὺ δὲ οὐκ εἰϲῳκίϲω,
οὐ ξένον, οὐχ ὁδίτην· | ὅθεν τοῦ νυμφῶνοϲ
ῥιφήϲῃ ἔξω θρηνῳδοῦϲα.

Τοῦ Γιεζῆ ἐμιμήϲω, τάλαινα, | τὴν γνώμην τὴν ῥυπαρὰν
πάντοτε, ψυχή· | οὗ τὴν φυλαργυρίαν
ἀπόθου κἂν ἐν γήρει, | φεῦγε τῆϲ γεέννηϲ
τὸ πῦρ, ἐκϲτᾶϲα τῶν κακῶν ϲου.

Ἄναρχε πάτερ, υἱὲ ϲυνάναρχε, | παράκλητε ἀγαθὲ,
πνεῦμα τὸ εὐθὲϲ, | λόγου θεοῦ γεννῆτορ,
πατρὸϲ ἀνάρχου λόγε, | πνεῦμα ζῶν καὶ κτίζον,
τριὰϲ μονὰϲ ἐλέηϲόν με.

Ὡϲ ἐκ βαφῆϲ ἁλουργίδοϲ, ἄχραντε, | ἡ νοητὴ πορφυρὶϲ,
τοῦ Ἐμμανουὴλ | ἔνδον ἐν τῇ γαϲτρί ϲου
ἡ ϲὰρξ ϲυνεξυφάνθη· | ὅθεν θεοτόκον
ἐν ἀληθείᾳ ϲε τιμῶμεν.

ᾠδὴ θ'.

Ἀϲπόρου ϲυλλήψεωϲ | ὁ τόκοϲ ἀνερμήνευτοϲ,
μητρὸϲ ἀνάνδρου | ἄφθοροϲ ἡ κύηϲιϲ·
θεοῦ γὰρ ἡ γέννηϲιϲ | καινοποιεῖ τὰϲ φύϲειϲ·

---

254 Reg. IV, II 11 et 12 — 258 ibid. 14. — 263 δι' Ἐλιϲϲαίου ne tentes, modi versiculi probibent — 266 Reg. IV, IV 8 — 270 Reg. IV, IV 27. — 272 an γήρᾳ? — 273 ἐκϲτᾶτα Triod.

διό σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ | ὡς θεόνυμφον μητέρα
ὀρθοδόξως μεγαλύνομεν.

Ὁ νοῦς τετραυμάτισται, | τὸ σῶμα μεμαλάκισται,
νοσεῖ τὸ πνεῦμα, | ὁ λόγος ἠσθένησεν,
ὁ βίος νενέκρωται, | τὸ τέλος ἐπὶ θύραις·
διό μοι, τάλαινα ψυχή, | τί ποιήσεις, ὅταν ἔλθῃ
ὁ κριτὴς ἀνερευνῆσαι τὰ σά;

Μωσέως παρήγαγον, | ψυχή, τὴν κοσμογένεσιν
καὶ ἐξ ἐκείνου | πᾶσαν ἐνδιάθετον
γραφὴν ἱστοροῦσάν σοι | δικαίους καὶ ἀδίκους·
ὧν τοὺς δευτέρους, ὦ ψυχή, | ἐμιμήσω, οὐ τοὺς πρώτους,
εἰς θεὸν ἐξαμαρτήσασα.

Ὁ νόμος ἠσθένησεν, | ἀργεῖ τὸ εὐαγγέλιον,
γραφὴ δὲ πᾶσα | ἐν σοὶ παρημέληται,
προφῆται ἠτόνησαν | καὶ πᾶς δικαίου λόγος·
αἱ τραυματίαι σου, ὦ ψυχή, | ἐπληθύνθησαν οὐκ ὄντος
ἰατροῦ τοῦ ὑγιοῦντός σε.

Τῆς νέας παράγω σοι | γραφῆς τὰ ὑποδείγματα,
ἐνάγοντά σε, | ψυχή, πρὸς κατάνυξιν·
δικαίους οὖν ζήλωσον, | ἁμαρτωλοὺς ἐκτρέπου
καὶ ἐξιλέωσαι Χριστὸν | προσευχαῖς τε καὶ νηστείαις
καὶ ἁγνείᾳ καὶ σεμνότητι.

Χριστὸς ἐνηνθρώπησε, | καλέσας εἰς μετάνοιαν
λῃστὰς καὶ πόρνας· | ψυχή, μετανόησον,
ἡ θύρα ἠνέωκται | τῆς βασιλείας ἤδη,
καὶ προαρπάζουσιν αὐτὴν | Φαρισαῖοι καὶ τελῶναι
καὶ μοιχοὶ μεταποιούμενοι.

Χριστὸς ἐνηνθρώπησε, | σαρκὶ προσομιλήσας μοι
καὶ πάντα, ὅσα | ὑπάρχει τῆς φύσεως,
βουλήσει ἐπλήρωσε | τῆς ἁμαρτίας δίχα,
ὑπογραμμόν σοι, ὦ ψυχή, | καὶ εἰκόνα προδεικνύων
τῆς αὐτοῦ συγκαταβάσεως.

Χριστὸς μάγους ἔσωσε, | ποιμένας συνεκάλεσε,
νηπίων δήμους | ἀπέδειξε μάρτυρας,
πρεσβύτην ἐδόξασε | καὶ γηραλέαν χήραν,
ὧν οὐκ ἐζήλωσας, ψυχή, | οὐ τὰς πράξεις, οὐ τὸν βίον·
ἀλλ' οὐαί σοι ἐν τῷ κρίνεσθαι.

---

310 Matth. XI 12. Luc. XVI 16.

Νηϲτεύϲαϲ ὁ κύριοϲ | ἡμέραϲ τεϲϲαράκοντα
ἐν τῇ ἐρήμῳ | ὕϲτερον ἐπείναϲε
δεικνὺϲ τὸ ἀνθρώπινον· | ψυχὴ, μὴ ἀθυμήϲῃϲ,
ἄν ϲοι προϲβάλλῃ ὁ ἐχθρόϲ· | προϲευχῇ τε καὶ νηϲτείᾳ
ἐκποδὼν ἀποκρουϲθήτω ϲοι.

Πατέρα δοξάϲωμεν, | υἱὸν ὑπερυψώϲωμεν,
τὸ θεῖον πνεῦμα | πιϲτῶϲ προϲκυνήϲωμεν,
τριάδα ἀχώριϲτον, | μονάδα κατ' οὐϲίαν,
ὡϲ φῶϲ καὶ φῶτα, καὶ ζωὴν | καὶ ζωὰϲ, ζωοποιοῦϲαν
καὶ φωτίζουϲαν τὰ πέρατα.

Τὴν πόλιν ϲου φύλαττε, | θεογεννῆτορ πάναγνε·
ἐν ϲοὶ γὰρ αὕτη | πιϲτῶϲ βαϲιλεύουϲα,
ἐν ϲοὶ καὶ κρατύνεται | καὶ διὰ ϲοῦ νικῶϲα
τροποῦται πάντα πειραϲμὸν | καὶ ϲκυλεύει πολεμίουϲ
καὶ διέπει τὸ ὑπήκοον.

II

Κανὼν εἰϲ τὴν προϲκύνηϲιν τῆϲ τιμίαϲ ἁλύϲεωϲ τοῦ ἁγίου ἀποϲτόλου Πέτρου. (Ἰαν. 16)

ἦχοϲ δ'.

ᾠδὴ α'.

Οὐκ ἔϲτι ϲοι ὅμοιοϲ, | δεδοξαϲμένε κύριε·
ἐν χειρὶ γὰρ κραταιᾷ
ἐλυτρώϲω τὸν λαὸν, | ὃν ἐκτήϲω, φιλάνθρωπε.

Cὺ δεϲμεῖν καὶ λύειν τε | ἐν οὐρανοῖϲ δεξάμενοϲ
ἐξουϲίαν καὶ ἐν γῇ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθεὶϲ | τοὺϲ δεϲμίουϲ διέλυϲαϲ.

Cὺ, κορυφαιότατε | τῶν ἀποϲτόλων, ἔλυϲαϲ
παραπτώϲεων ϲειρὰϲ
ἐν ἁλύϲει δεϲμευθεὶϲ, | ἣν νῦν περιπτυϲϲόμεθα.

---

322 Matth. IV 2. Luc. IV 2.

Hunc canonem, qui in libros Menaeorum non receptus est et iisdem, quibus canon Ioannis in honorem Petri (29 Iun.) compositus, modulis instruitur, Pitra ex tribus codicibus (paris. 1561, vatican. 787, barberin. V 39) in lucem emisit et diei festo venerabilis catenae apostoli Petri (16 Ianuar.) adsignavit. Atque unus quidem codex parisinus Andream Cretensem huius canonis auctorem fuisse testatur. Sed ut ne huic testimonio fidem prorsus derogem, tamen neque theotokia neque hirmos celeberrimo melodo tribuenda esse censeo. Nam ab alio poeta hirmos, ab alio troparia huius canonis scripta esse, inde satis certe elucet, quod qui in hirmo ad Christum dominum orationem direxerat, in sequenti tropario Petrum apostolum sic, ut hic factum videmus, alloqui non poterat; quae eadem ratio pertinet ad theotokion ultimo carmini adsutum. — v. 6 τοὺϲ δεϲμίουϲ πάντας ἔλυϲαϲ barb. — 8 παραπτώϲεωϲ barb. — 9 δεϲμευθεὶϲ δεϲμίουϲ πάντας ἔλυϲαϲ barb. — νῦν utrum a Pitra additum, an in codice parisino scriptum sit non liquet; ἣν καὶ περιπτυϲϲόμεθα vulgatur in simili loco canonis Iosephi in Men. [16 Ian. ode V 2] recepti

Τὴν θείαν σου ἄλυσιν, | τῶν ἀποστόλων πρόκριτε,
προσκυνοῦμεν· δι' αὐτῆς
σὺ κατέδησας θεῷ | λελυμένους γὰρ πάντας ἡμᾶς.

Τὸ ὄρος τὸ ἅγιον, | τὸ ὑπερφέρον ὄχημα,
τὴν μητέρα τοῦ θεοῦ
καὶ παρθένον ἀληθῶς | ἐπαξίως ὑμνήσωμεν.

ᾠδὴ γ'.

Οὐκ ἐν σοφίᾳ | καὶ δυνάμει καὶ πλούτῳ καυχώμεθα,
ἀλλ' ἐν σοί, τῇ τοῦ πατρὸς | ἐνυποστάτῳ σοφίᾳ, Χριστέ·
οὐ γάρ ἐστιν ἅγιος | πλήν σου, φιλάνθρωπε.

Τῆς δόξης πλήρη | προσκυνοῦμέν σου, Πέτρε, τὴν ἄλυσιν
ἁγιασθεῖσαν σεπτῶς, | ἐφ' ᾧ τραχήλῳ τὴν θείαν Χριστὸς
ἐκκλησίαν ἥδρασε | μένειν ἀκλόνητον.

Τοῖς αἱδεσίμοις | καὶ αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις σου μέλεσιν
ἐπιτεθεῖσαν σεπτὴν | σειρὰν τιμῶμεν ὡς κόσμον λαμπρόν,
ἔνδοξε ἀπόστολε, | τῆς ἐκκλησίας θεοῦ.

Νῦν τὰ δεσμά σου | προσκυνοῦντες φιλοῦμεν, ἀπόστολε,
καὶ τὴν ἄλυσιν, δι' ὧν | δεσμὰ ἐλύθη ἀγνοίας ἐθνῶν·
τρίπλοκος ἐδέθη δὲ | θεογνωσίας σειρά.

Ἀπειρόγαμε, | ἡ θεὸν σαρκωθέντα κυήσασα,
τῶν παθῶν ταῖς προσβολαῖς | κλονούμενόν με στερέωσον·
οὐ γάρ ἐστιν, ἄχραντε, | πλήν σου βοήθεια·

ᾠδὴ δ'.

Οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν, | ὁ ἐκ παρθένου σαρκωθεὶς
καὶ τὴν φύσιν θεώσας, [καὶ
ὃν ὑμνοῦντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Χριστῷ πειθαρχῶν, Πέτρε,
καὶ ἐν ἁλύσει δεσμευθεὶς
παραδόξως τῆς φρουρᾶς
δι' ἀγγέλου λυτρωθείς,
μάκαρ, ἀπειθοῦντας διήλεγξας.

Τὰς κλεῖς πιστευθέντος σου
τὰς οὐρανίους ἐν εἱρκτῇ
εὐχερῶς ἐκλυθεῖσαι,
δέσμαι οἷα στυπείου,
φόβῳ αἱ ἁλύσεις ἐξέπεσον.

---

11 δι' αὐτὴν barb. δι' οὗ vat. — γὰρ om. barb. γὰρ et σὺ locum commutasse videntur — 12 ἅπαντας vat. — 15 ἐπαξίως] μετὰ τόκον canon Ioannis in honorem Petri scriptus (29 Iun.), cuius theotokia eadem fere sunt, quae huius Andreae canonis — τιμήσομεν barb. — 19 πλήρη Pitra: πλήρης codd. — σε barb. — 20 σεπτῶς Pitra: σοῦ σεπτῶς vatic. ἀληθῶς barb. — 23 σου σεπτὴν barb. — κόσμου barb. — 24 θεῷ codd. — 25 τιμῶμεν vat. — 26 δι' ἧς barb. — 27 ἐδέθη δέ nos: δὲ ἐδέθη Pitra ἐγνώσθης δέ barb. — 29 τὰς προβολὰς barb. — σὺ ante στερέωσον add. Pitra praeter necessitatem et contra prosodiae legem — 30 ἄχραντος, πλήν σου πανάμωμε cod. barb. — 35 θεῷ cod. barb. — 36 fort.: τῆς φρουρᾶς παραδόξως | λυτρωθεὶς δι' ἀγγέλου — 38 ἀναβοῶντας barb. — 39 Matth. XVI 16—19. — 41 δεσμὸς barb.

Cὲ τὸν πυλωρὸν, Πέτρε,
τῶν οὐρανίων τεμενῶν
ciδηρᾶ πύλη φρουρεῖν
μὴ ἰcχύουca, τρόμῳ
θᾶττον αὐτομάτη διήνοικται.

Χριcτὸν τὸν θεὸν ἡμῶν,
ὃν ἐcωμάτωcac, ἁγνὴ,
ἐκτενῶc δυcωποῦca
μὴ ἐλλίποιc, παρθένε,
ὑπὲρ τῶν ἀεὶ δοξαζόντων cε.

ᾠδὴ ε'.

Ὁ κτηcάμενοc ἡμᾶc | περιούcιον λαὸν
τῷ αἵματί cου, κύριε,
τὴν cὴν εἰρήνην δὸc ἡμῖν,
ἐν ὁμονοίᾳ φυλάττων τὴν ποίμνην cου.

Coῦ ἡ δόξα φοβερὰ,
οὐρανοὺc κλειδουχοῦca,
νόcουc ἐν γῇ διώκουca,
νεκροὺc ᾅδου ἐγείρουca·
διό cε, Πέτρε, ἐν πίcτει δοξάζομεν.

Coῦ, Πέτρε, καὶ ἡ cκιὰ
cεπτὴ ὡc θαυματουργόc·
coῦ καὶ τὰ cημικίνθια
ὡc ῥωcτικὰ cεβάcμια·
καὶ ἀcπαcτή cου ὡc θεία ἡ ἅλυcιc.

Coῦ καὶ μόνη δυνατὴ | ἡ πανίεροc μνήμη,
ψυχὰc cῶcαι, ἀπόcτολε,
τῶν πίcτει προcκυνούντων cου
τὴν ἁψαμένην χρωτὸc θείαν ἅλυcιν.

Ἡ τὸ φῶc τὸ ἐκ φωτὸc
cυλλαβοῦca ἐν γαcτρὶ,
παρθενομῆτορ ἄχραντε,
τὸν ζωοδότην κύριον
ὑπὲρ τοῦ κόcμου ἀεὶ καθικέτευε.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἐν κήτει, | Χριcτὲ, τριημερεύcac
Ἰωνᾶc προέγραψέ | cε τὸν ἀθάνατον
ὡc νεκρὸν ἑκουcίωc
ἐν τῇ κοιλίᾳ
τῆc γῆc τριημερεύcαντα.

Πειράζειν | ἀφρόνωc οἰηθέντα
πνεῦμα τὸ πανάγιον
Cίμωνα ἤλεγξαc,
ὃc ἐθεολόγηcac
πρῶτοc τρανώcac
τὸν θεὸν, παμμακάριcτε.

Ἐν πέτρᾳ | Χριcτὸc τῇ cτερεμνίῳ
coὶ τῷ Πέτρῳ
τὴν ἐκκληcίαν πηξάμενοc·
ἐν τῇ πίcτει ἄcειcτον
cτήριξον ταύτην
λιταῖc cου αἰωνίζουcαν.

Ἐν τοῖc coῖc | δεcμοῖc τῆc ἀπιcτίαc
τὰ δεcμὰ, ἀπόcτολε, | κόcμου ἐκλέλυται·
ὅθεν προcκυνοῦμέν cου
ὡc ἁμαρτίαc | λυτήριον τὴν ἅλυcιν.

Τὰ θεῖα | χειρόπεδα φιλῶν cου
τῆc δεcμίου δεξιᾶc, | Πέτρε ἀπόcτολε,
ὡc κλειδοῦχον δέομαι
ἀναπετάcαι | μοι πύλην τὴν οὐράνιον.

Τὸν πάcηc | ἐπέκεινα οὐcίαc
θεὸν λόγον τέτοκαc
cecαρκωμένον ἡμῖν·

---

43 τεμενῶν Pitra ex cod. paris. ut videtur: τε μονῶν barb. vat. — 49 μὴ παρίδῃc barb. — 50 δυcωπούντων barb. — 59 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutarunt. — 61 ῥωcτικὰ nos: ῥωcτικὸν vat. ῥωcτικῶc barb. — 62 ἀπαcτὴ codd. — 66 θείου barb. — 68 παρθενόμητορ Pitra — 73 ἑκουcίωc Pitra, sed prosodia et huius carminis tropariorum et Ioannis canonis probabile fit antiquitus ἑκούcιον scriptum fuisse — 75 Act. apostol. VIII 9—24. — 77 δ codd. — 79 tertia et quarta stropha in cod. barb. locum commutaverunt — 82 cτηρίξαι vat. — 88 τῆc om. vat. — 90 τὴν om. vat. — 92 λόγον θεοῦ Barth. in canone Ioannis, cuius sexto carmini idem theotokion adhaeret

θεοτόκον ὅθεν σε
χείλεσι πάντες
καὶ ψυχῇ καταγγέλλομεν.

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ ἐν ἀρχῇ | ἄναρχος λόγος
σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι
υἱὸς μονογενὴς
εὐλογητὸς εἶ καὶ ὑπερυψούμενος,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καταπτὰς | ἄγγελος ἀγγέλῳ
ἐπιγείῳ οὐράνιος,
σοὶ, Πέτρε, τῶν δεσμῶν
δωρεῖται λύτρον καὶ κόσμῳ σε κήρυκα
ἐξ εἱρκτῆς σωτηρίας πέμπει.

Τοπαζίου | ἡ ἐκκλησία
καὶ χρυσίου τὸν σίδηρον,
ἁψάμενον σαρκὸς,
ἀπόστολέ, σου ὡς λίαν ὑπέρτιμον
ἑαυτῇ θησαυρίζει ὄλβον.

Τῇ τῷ πυρὶ | τῶν πειρασμῶν τε
καὶ τοῖς θείοις ἱδρῶσί σου,
ἀπόστολε, σειρᾷ
ἐκτομωμένη ψυχῆς τὰ δυσίατα
χειρουργῶν ἴασαί μου πάθη.

Τὴν ἐν γαστρὶ | τὸν πρὸ αἰώνων
ἐκ πατρὸς ἀνατείλαντα
θεὸν λόγον ἐν σαρκὶ
συνειληφυῖαν πάντες μακαρίσωμεν,
ὡς μητέρα τοῦ πάντων θεοῦ.

ᾠδὴ η'.

Ὁ τὰ σύμπαντα φέρων
τῇ ἀπορρήτῳ σου δυνάμει, Χριστὲ,
τοὺς ὁσίους σου παῖδας
ἐν τῇ φλογὶ ἐδρόσισας κράζοντας·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ σειρῶν ἐξ ἀφύκτων
θεόθεν λύειν ἐξουσίαν λαβὼν
τὸν τοῦ σκότους πεδήτην
λῦσόν με νῦν, ἀπόστολε, χάριτι
ἐνσκηνούσῃ τῇ θείᾳ ἁλύσει σου.

Συγχωρεῖν ὁ τοῖς πταίσταις
μαθητευθεὶς ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ
τὸν θεὸν ἵλεών μοι
ἁμαρτωλῷ πρεσβείαις σου διάλλαξον
εὐφημοῦντί σε, Πέτρε μακάριε.

Ἧς ἀπέλαβες πταίσας
συγγνώμης πταίσαντι μετάδος κἀμοὶ
ταῖς πρεσβείαις σου, μάκαρ,
δουλοπρεπῶς φιλοῦντι θερμότατα
σὲ φιλοῦντα Χριστὸν καὶ φιλούμενον.

Θεοτόκε παρθένε,
σεσαρκωμένον ἡ τεκοῦσα θεὸν
ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν σου
αὐτὸν ἀεὶ δυσώπει, θεόνυμφε,
λυτρωθῆναι κινδύνων τὴν ποίμνην
σου.

ᾠδὴ θ'.

Σὲ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην
καὶ ἀδιάφθορον παρθένον,
τὴν τὸν κτίστην τεκοῦσαν
ὁρατῶν τε πάντων | καὶ ἀοράτων
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὺ παντὸς ὑπέρκεισαι ὄντως
μακαρισμοῦ τοῦ παρ' ἀνθρώπων·

93 διό σε θεοτόκον Barth. quae lectio cum vulgata lectione hirmi conspirat — θεοτόκον πάντες σε χείλεσί τε καὶ ψυχῇ vat. — 96 τε om. codd. — 104 τὸν ἁψάμενον vat. — 105 σου ἀπόστολε barb. — 106 ἀποθησαυρίζει barb. — 107 πειρασμῶν σου barb. — 109 ἐστωμένη barb. — 114 τῶν ὅλων barb. — 122 τὸν δεινοῖς πεδηθέντα barb. πεδίτην vatic. — 128 πρεσβείαις διαφύλαξον barb. — διάλλαξον trisyllabum hoc loco est — 129 πέτρε ἀπόστολε barb. — 130 quartam strophan omisit barb. — 138 δυσώπησον δέσποινα barb. — 143 τῶν ὁρατῶν hirmologion, sed ut hoc ferri potest in canone Ioannis, ita ab Andreae arte abhorret, qui nusquam plus undecim syllabas huic versui inclusit — 146 τοῦ om. barb.

τοῦ θεοῦ γάρ σε τὸ στόμα
μακαρίσαν, Πέτρε,
ἀπόχρη δεῖξαι
τῷ κόσμῳ, παμμακάριστε.

Σοῦ τὰ πάντα ἔμπλεα δόξης,
ἁγιασμοῦ τε καὶ θαυμάτων,
λόγοι, λείψανα, κόνις
καὶ ἡ πίστει, Πέτρε, | προσκυνουμένη
ἀξίως θεία ἅλυσις.

Σοῦ με ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας
ἐξοργανώσας θιασώτην
μελῳδὸν ἵστησί σοι
τὴν χαρὰν τεκοῦσῃ | μεγαλοφώνως
τὸ χαῖρε προσφθεγγόμενον.

ΚΟCΜΑ ΤΟΥ ΜΑΙΟΥΜΑ ΚΑΝΟΝΕC ΚΑΙ ΤΡΙΩΙΔΙΑ.

I

Κανὼν εἰς τὴν Ὕψωσιν τοῦ σταυροῦ (Σεπτ. 14).
Ἡ ἀκροστιχίς· «Σταυρῷ πεποιθὼς ὕμνον ἐξερεύγομαι.»
ἦχος πλ. δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς
ἐπ᾽ εὐθείας ῥάβδῳ,
τὴν ἐρυθρὰν διέτεμε
τῷ Ἰσραὴλ πεζεύοντι·
τὴν δὲ ἐπιστρεπτικῶς
Φαραὼ τοῖς ἅρμασι
κροτήσας ἤνωσεν,
ἐπ᾽ εὖρους διαγράψας
τὸ ἀήττητον ὅπλον·
διὸ Χριστῷ ᾄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

Τὸν τύπον πάλαι Μωσῆς
τοῦ ἀχράντου πάθους
ἐν ἑαυτῷ προέφηνε
τῶν ἱερῶν μεσούμενος·
σταυρῷ δὲ σχηματισθεὶς
τεταμέναις τρόπαιον
παλάμαις ἤγειρε,
τὸ κράτος διολέσας
Ἀμαλὴκ τοῦ πανώλους·
διὸ Χριστῷ ᾄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

Ἀνέθηκε Μωϋσῆς
ἐπὶ στήλης ἄκος
φθοροποιοῦ λυτήριον
καὶ ἰοβόλου δήγματος,
καὶ ξύλῳ τύπῳ σταυροῦ
τὸν πρὸς γῆν συρόμενον
ὄφιν προσέδησεν
ἐγκάρσιον, ἐν τούτῳ
θριαμβεύσας τὸ πῆμα·
διὸ Χριστῷ ᾄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

Ὑπέδειξεν οὐρανὸς
τοῦ σταυροῦ τὸ τρόπαιον
τῇ εὐσεβείας κράντορι
καὶ βασιλεῖ θεόφρονι,
ἐχθρῶν ἐν ᾧ δυσμενῶν

---

148 μακαρίσαντες barb. — 156 ἐξοργιάσας suspicatur Pitra — 157 σου barb. — 159 προσφθεγγόμενος barb.

Cod. A — v. 1 Exod. XIV 21—28. — 3 πεζεύσαντι Barth. — 6 εὖρος A, quod si probaveris, supra ἐπ᾽ εὐθεῖαν emendare debebis — 14 Exod. XVII 11—13. — 17 Numer. XXI 9—20. ξύλου A — 26 fort. τοῦ σταυροῦ τὸ σῆμα — 29 versiculus duabus syllabis abundat

κατελύθη φρύαγμα,
ἀπάτη ἀνετράπη δὲ
καὶ πίστις ἐφηπλώθη
γῆς τοῖς πέρασι θεία·
διὸ Χριστῷ ᾄσωμεν
τῷ θεῷ ἡμῶν, ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Ῥάβδος εἰς τύπον | τοῦ μυστηρίου
παραλαμβάνεται·
τῷ βλαστῷ γὰρ προκρίνει τὸν ἱερέα·
τῇ στειρευούσῃ δὲ πρώην
ἐκκλησίᾳ νῦν ἐξήνθησε
ξύλον σταυροῦ
εἰς κράτος καὶ στερέωμα.

Ὡς ἐπαφῆκε | ῥαπιζομένη
ὕδωρ ἀκρότομος,
ἀπειθοῦντι λαῷ καὶ σκληροκαρδίῳ
τῆς θεοκλήτου ἐδήλου
ἐκκλησίας τὸ μυστήριον,
ἧς ὁ σταυρὸς | τὸ κράτος καὶ στερέωμα.

Πλευρᾶς ἀχράντου | λόγχῃ τρωθείσης
ὕδωρ σὺν αἵματι
ἐξεβλύσθη ἐγκαινίζον διαθήκην·
καὶ ῥυπτικὸν ἁμαρτίας·
τῶν πιστῶν γὰρ σταυρὸς καύχημα
καὶ βασιλέων | κράτος καὶ στερέωμα.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰσακήκοα, κύριε,
τῆς οἰκονομίας σου τὸ μυστήριον,
κατενόησα τὰ ἔργα σου
καὶ ἐδόξασά σου τὴν θεότητα.

Πικρογόνους μετέβαλε
ξύλῳ Μωϋσῆς πηγὰς ἐν ἐρήμῳ πάλαι,
τῷ σταυρῷ πρὸς τὴν εὐσέβειαν
τῶν ἐθνῶν προφαίνων τὴν μετάθεσιν.

Ὁ βυθῷ κολπωσάμενος
τέμνουσαν ἀνέδωκεν Ἰορδάνης ξύλῳ,
τῷ σταυρῷ καὶ τῷ βαπτίσματι
τὴν τομὴν τῆς πλάνης τεκμαιρόμενος.

Ἱερῶς προστοιβάζεται
ὁ τετραμερὴς λαὸς προηγούμενος
τῆς ἐν τύπῳ μαρτυρίου σκηνῆς,
σταυροτύποις τάξεσι κλεϊζόμενος.

Θαυμαστῶς ἐφαπλούμενος
τὰς ἡλιακὰς βολὰς ἐξηκόντισεν
ὁ σταυρὸς, καὶ διηγήσαντο
οὐρανοὶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

ᾠδὴ ε΄.

Ὦ τρισμακάριστον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς
ὁ βασιλεὺς καὶ κύριος·
δι' οὗ πέπτωκεν ὁ ξύλῳ ἀπατήσας,
τῷ ἐν σοὶ δελεασθεὶς
θεῷ τῷ προσπαγέντι σαρκὶ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Σὲ τὸ ἀοίδιμον ξύλον,
ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστὸς,
ἡ τὴν Ἐδὲμ φυλάττουσα
στρεφομένη ῥομφαία, σταυρὲ, ᾐδέσθη·
τὸ φρικτὸν δὲ Χερουβὶμ
εἶξε τῷ σοὶ παγέντι Χριστῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Ὑποχθονίων δυνάμεις
ἀντίπαλοι τοῦ σταυροῦ
φρίττουσι χαραττόμενον
τὸ σημεῖον ἐν ἀέρι, ᾧ πολοῦσιν·
οὐρανίων, γηγενῶν
γένος δὲ γόνυ κάμπτει Χριστῷ,

29 κατεβλήθη Barth. — 33 Numer. XVII 8 — 34 ἱερέαν A — 37 Exod. XVII 6 et 7. XX 11 — 38 ἀπιθοῦντι A — 41 Ioann. XIX 34 — 42 ἐξεβλήθη Barth. — 48 Exod. XV 23—25 — 51 Reg. IV 6 — 54 Jes. Nav. IV 13 — 63 δελεασθὲν A — δελ. τῷ προσπαγέντι Χριστῷ A, sed σαρκὶ et θεῷ legisse videtur scholiasta cod. A

τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

Μαρμαρυγαῖς ἀκηράτοις
φανεὶς ὁ θεῖος cταυρὸς,
ἐcκοτιcμένοις ἔθνεcι
τοῖς ἐν πλάνῃ ἀπάτης τὸ θεῖον φέγγος
ἀπαcτράψας, οἰκειοῖ
τῷ ἐν αὐτῷ παγέντι Χριcτῷ,
τῷ παρέχοντι
τὴν εἰρήνην ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν.

ᾠδὴ ϛ'.

Νοτίου θηρὸς ἐν cπλάγχνοις
παλάμας Ἰωνᾶς
cταυροειδῶς διεκπετάcας
τὸ cωτήριον πάθος
προδιετύπου cαφῶc·
ὅθεν τριήμερος ἐκδὺc
τὴν ὑπερκόcμιον ἀνάcταcιν
ὑπεζωγράφηcε
τοῦ cαρκὶ προcπαγέντος Χριcτοῦ τοῦ θεοῦ
καὶ τριημέρῳ ἐγέρcει
τὸν κόcμον φωτίcαντος.

Ὁ γήρᾳ καμφθεὶς καὶ νόcῳ
τρυχωθεὶς ἀνωρθοῦτο
Ἰακὼβ χεῖρας ἀμείψας,
τὴν ἐνέργειαν φαίνων
τοῦ ζωηφόρου cταυροῦ·
τὴν παλαιότητα καὶ γὰρ
τοῦ νομικοῦ cκιώδουc γράμματοc
ἐκαινογράφηcεν
ὁ ἐν τούτῳ cαρκὶ προcπαγεὶc ὁ θεὸc
καὶ τὴν ψυχώλεθρον νόcον
τῆc πλάνηc ἀπήλαcεν.

Νεαζούcαιc θεὶc παλάμαc
ὁ θεῖοc Ἰcραὴλ
cταυροειδῶc κάραιc ἐδήλου
ὡc πρεcβύτερον κλέοc
ὁ νομολάτριc λαόc·
ὑποπτευθεὶc ὅθεν οὗτοc
ἐξηπατῆcθαι οὐκ ἠλλοίωcε
τὸν ζωηφόρον τύπον·
ὑπερέξει λαὸc γὰρ Χριcτοῦ τοῦ θεοῦ
νεοπαγὴc, ἀνεβόα,
cταυρῷ τειχιζόμενοc.

ᾠδὴ ζ'.

Ἔκνοον πρόcταγμα τυράννου δυccεβοῦc
λαὸν ἐκλόνηcε,
πνέον ἀπειλῆc
καὶ δυcφημίαc θεοcτυγοῦc·
ὅμωc τρεῖc παῖδαc | οὐκ ἐδειμάτωcε
θυμὸc θηριώδηc, | οὐ πῦρ βρόμεον·
ἀλλ' ἀντηχοῦντι | δροcοβόλῳ πνεύματι
πυρὶ cυνόντεc ἔψαλλον·
ὁ ὑπερύμνητοc | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ξύλου γευcάμενοc ὁ πρῶτοc ἐν βροτοῖc
φθορᾷ παρῴκηcε·
ῥίψιν γὰρ ζωῆc
ἀτιμοτάτην κατακριθεὶc
ὅλῳ τῷ γένει, | cωματοφθόροc τιc
ὡc λύμη τῆc νόcου, | μετέδωκεν·
ἀλλ' εὑρηκότεc | γηγενεῖc ἀνάκληcιν
cταυροῦ τὸ ξύλον κράζωμεν·
ὁ ὑπερύμνητοc | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ἔλυcε πρόcταγμα θεοῦ παρακοὴ,
καὶ ξύλον ἤνεγκε
θάνατον βροτοῖc
τὸ μὴ εὐκαίρωc μεταληφθέν·
ἐν ἀcφαλείᾳ | τῆc ἐριτίμου δὲ
ἐντεῦθεν ζωῆc τὸ ξύλον εἴργετο,
ὃ νυκτιλόχου | δυcθανοῦc ἀνέῳξεν

87 Genes. XLVIII 13—20. — 89 ζωοδώρου A quod emendate ζωηδώρου scribendum fuit — 96 νομολάτρης A — 97 οὕτως Barth. — 102 λαούς Barth. — 116 κράζομεν Barth. — 123 εἵργεται A cum schol.

εὐγνωμοσύνη κράζοντος·
ὁ ὑπερύμνητος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥάβδου προσπτύσσεται τὸ ἄκρον Ἰωσὴφ
ὁ γενησόμενα

βλέπων Ἰσραὴλ,
τῆς βασιλείας τὸ κραταιὸν
ὅπως συνάξει ὁ ὑπερένδοξος
σταυρὸς προδηλῶν· οὗτος γὰρ
τοῖς βασιλεῦσι | τροπαιοῦχον καύχημα
καὶ φῶς τοῖς πίστει μέλπουσιν·
ὁ ὑπερύμνητος | τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Εὐλογεῖτε, παῖδες | τῆς Τριάδος ἰσάριθμοι,
δημιουργὸν πατέρα θεόν·
ὑμνεῖτε τὸν συγκαταβάντα λόγον | καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόσον μεταποιήσαντα,
καὶ ὑπερυψοῦτε | τὸ πᾶσι ζωὴν
παρέχον πνεῦμα πανάγιον | εἰς τοὺς αἰῶνας·

Ὑψουμένου ξύλου | ῥαντισθέντος ἐν αἵματι
τοῦ σαρκωθέντος λόγου θεοῦ,
ὑμνεῖτε αἱ τῶν οὐρανῶν δυνάμεις | βροτῶν τὴν ἀνάκλησιν ἑορτάζουσαι·
λαοὶ προσκυνεῖτε | Χριστοῦ τὸν σταυρὸν,
δι' οὗ τῷ κόσμῳ ἀνάστασις | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Γηγενεῖς, παλάμαις, | οἰκονόμοι τῆς χάριτος,
σταυρὸν, οὗ ἔστη Χριστὸς ὁ θεὸς,
ὑψοῦτε ἱεροπρεπῶς καὶ λόγχην | θεοῦ λόγου σῶμα ἀντιτορήσασαν·
ἰδέτωσαν ἔθνη | πάντα τὸ σωτήριον
τοῦ θεοῦ, δοξάζοντα | εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ τῇ θείᾳ ψήφῳ | προκριθέντες ἀγάλλεσθε,
Χριστιανῶν πιστοὶ βασιλεῖς,
καυχᾶσθε τὸ τροπαιοφόρον ὅπλον | λαχόντες θεόθεν, σταυρὸν τὸν τίμιον·
ἐν τούτῳ γὰρ φῦλα | πολέμων θράσος
ἐπιζητοῦντα σκεδάζονται | εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυστικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδεισος,
ἀγεωργήτως βλαστήσασα Χριστὸν,
ὑφ' οὗ τὸ τοῦ σταυροῦ
ζωηφόρον ἐν γῇ
πεφυτούργηται δένδρον·
δι' οὗ νῦν ὑψουμένου
προσκυνοῦντες αὐτὸν
σὲ μεγαλύνομεν.

---

128 Genes. XLVII 31 — 131 συνέξει Barth. — 132 quintus versus huius strophae iusto brevior est — 134 κράζουσι Barth. — 154 τῷ τροπαιοφόρῳ ὅπλῳ Barth. — 156 σκεδάνυνται Barth. — 157 μυστικῶς Hirmologium — 161 δι' οὗ] διὸ in hac et in proximis strophis A

Ἀγαλλέσθω τὰ δρυμοῦ ξύλα σύμπαντα
ἁγιασθείσης τῆς φύσεως αὐτῶν,
ὑφ' οὗπερ ἐξ ἀρχῆς
ἐφυτεύθη Χριστοῦ
τανυθέντος ἐν ξύλῳ·
δι' οὗ νῦν ὑψουμένου
προσκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

Ἱερὸν ἠγέρθη κέρας θεόφροσι
τῆς κεφαλῆς τῶν ἁπάντων ὁ σταυρὸς,
ἐν ᾧ ἁμαρτωλῶν
νοουμένων συνθλῶνται
τὰ κέρατα πάντα·
δι' οὗ νῦν ὑψουμένου
προσκυνοῦμεν αὐτὸν
καὶ μεγαλύνομεν.

κατ' ἄλλον εἱρμόν.

Ὁ διὰ βρώσεως τοῦ ξύλου | τῷ γένει προσγενόμενος θάνατος
διὰ σταυροῦ κατήργηται σήμερον·
τῆς γὰρ προμήτορος ἡ παγγενὴς | κατάρα διαλέλυται
τῷ βλαστῷ τῆς ἁγνῆς θεομήτορος,
ἣν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.

Μὴ τὴν πικρίαν τὴν τοῦ ξύλου | ἑάσας ἀναιρέσιμον, κύριε,
διὰ σταυροῦ τελείως ἐξήλειψας·
ὅθεν καὶ ξύλον ἔλυσε ποτὲ | πικρίαν ὑδάτων Μερρᾶς,
προτυποῦν τοῦ σταυροῦ τὴν ἐνέργειαν,
ἣν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.

Ἀδιαλείπτως βαπτομένους | τῷ ζόφῳ τοῦ προπάτορος, κύριε,
διὰ σταυροῦ ἀνύψωσας σήμερον·
ὡς γὰρ τῇ πλάνῃ ἄγαν ἀκρατῶς | ἡ φύσις προκατηνέχθη,
παγκλήρως ἡμᾶς πάλιν ἀνώρθωσε
τὸ φῶς τὸ τοῦ σταυροῦ σου, | ὃν οἱ πιστοὶ μεγαλύνομεν.

Ἵνα τὸν τύπον ἀποδείξῃς | τῷ κόσμῳ προσκυνούμενον, κύριε,
τὸν τοῦ σταυροῦ ἐν πᾶσιν ὡς ἔνδοξον,
ἐν οὐρανῷ ἐμόρφωσας φωτὶ | ἁπλέτῳ ἠγλαϊσμένον,
βασιλεῖ πανοπλίαν ἀήττητον,
ἣν πᾶσαι αἱ δυνάμεις | τῶν οὐρανῶν μεγαλύνουσιν.

II

Κανὼν εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροστιχίς· «Χριστὸς βροτωθεὶς ἣν ὅπερ θεὸς μένη.»

ᾠδὴ α'. ἦχος α'.

Χριστὸς γεννᾶται· δοξάσατε·
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε·
Χριστὸς ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε·
ᾄσατε τῷ κυρίῳ | πᾶσα ἡ γῆ

---

164 ἀγαλλιάσθω A — 175 acrostichidis legibus docemur octavi carminis ultimam stropham, si alterum carmen nonum cantetur, resecandam esse. — 180 πικρίαν τοῦ A — 182 Μερᾶς A — 192 οὐρανοῖς A — 194 διό σε αἱ δυνάμεις . . . . μεγαλύνομεν A, quod certe μεγαλύνουσι scribendum fuit.

καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε, λαοί,
ὅτι δεδόξασται.

Ῥεύσαντα ἐκ παραβάσεως
θεοῦ τὸν κατ' εἰκόνα γενόμενον,
ὅλον τῆς φθορᾶς ὑπάρξαντα,
κρείττονος ἐπταικότα | θείας ζωῆς
αὖθις ἀναπλάττει | ὁ σοφὸς δημιουργός,
ὅτι δεδόξασται.

Ἰδὼν ὁ κτίστης ὀλλύμενον
τὸν ἄνθρωπον, χερσὶν ὃν ἐποίησε,
κλίνας οὐρανοὺς κατέρχεται·
τοῦτον δὲ ἐκ παρθένου | θείας ἁγνῆς
ὅλον ὁσιοῦται | ἀληθείᾳ σαρκωθείς,
ὅτι δεδόξασται.

Σοφία, λόγος καὶ δύναμις,
υἱὸς ὢν τοῦ πατρὸς καὶ ἀπαύγασμα,
Χριστὸς ὁ θεὸς δυνάμεις λαθὼν,
ὅσας ὑπερκοσμίους, | ὅσας ἐν γῇ,
καὶ ἐνανθρωπήσας | ἀνεκτήσατο ἡμᾶς,
ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ'.

Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων
ἐκ πατρὸς γεννηθέντι | ἀρρεύστως υἱῷ
καὶ ἐπ' ἐσχάτων ἐκ παρθένου
σαρκωθέντι ἀσπόρως
Χριστῷ τῷ θεῷ | βοήσωμεν·
Ὁ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν
ἅγιος εἶ, κύριε.

Ὁ τῆς ἐπιπνοίας
μετασχὼν τῆς ἀμείνω | Ἀδὰμ χοϊκὸς
καὶ πρὸς φθορὰν κατολισθήσας
γυναικείᾳ ἀπάτῃ
Χριστῷ γυναικὸς | βοᾷ ἐξ ὀρῶν·
Ὁ δι' ἐμὲ κατ' ἐμὲ γεγονὼς
ἅγιος εἶ, κύριε.

Σύμμορφος πηλίνης,
εὐτελοῦς διαρτίας, | Χριστέ, γεγονὼς
καὶ μετοχῇ σαρκὸς τῆς χείρω
μεταδοὺς θείας φύτλης,
βροτὸς πεφυκὼς | καὶ μείνας θεὸς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
ἅγιος εἶ, κύριε.

Βηθλεὲμ εὐφραίνου,
ἡγεμόνων Ἰούδα | βασίλεια·
τὸν Ἰσραὴλ γὰρ ὁ ποιμαίνων,
Χερουβὶμ ὁ ἐπ' ὤμων,
ἐκ σοῦ προελθὼν | Χριστὸς ἐμφανῶς
καὶ ἀνυψώσας τὸ κέρας ἡμῶν,
πάντων ἐβασίλευσεν.

ᾠδὴ δ'.

Ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ
καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς, Χριστέ,
ἐκ τῆς παρθένου ἐνεβλάστησας·
ἐξ ὄρους ὁ αἰνετὸς | κατασκίου δασέος
ἦλθες σαρκωθεὶς ἐξ ἀπειράνδρου
ὁ ἄϋλος καὶ θεός·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ὃν πάλαι προεῖπεν Ἰακὼβ
ἐθνῶν ἀπεκδοχήν, Χριστέ,
φυλῆς Ἰούδα ἐξανέτειλας
καὶ δύναμιν Δαμασκοῦ,
Σαμαρείας σκῦλά τε
ἦλθες προνομεύσων, πλάνην τρέπων
εἰς πίστιν θεοτερπῆ·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Τοῦ μάντεως πάλαι Βαλαὰμ
τῶν λόγων μυητὰς σοφοὺς
ἀστεροσκόπους χαρᾶς ἔπλησας,
ἀστὴρ ἐκ τοῦ Ἰακὼβ
ἀνατείλας, δέσποτα·
ἐθνῶν ἀπαρχὴν εἰσαγομένους

Codd. ACV — v. 9 ὑπάρχοντα CV — 23 ἐνανθρωπήσει C — 26 γεννηθέντι ἐκ πατρὸς A — 33 χοϊκῶς C — 35 Genes. III. — 36 Χριστὸν . . . ἐξορῶν Barth. — 46 Mich. V 2 — 47 βασίλειον C — 53 Jos. XI — 56 Prec. Abac. 3 — 60 Genes. XLIX 8—10 — 63 Jes. VIII 4 — 64 εἶλε προσνομεύσας C — 65 θεοπρεπῆ Dan. — 67 Numer. XXIV. Matth. II. — 70 ἀνατείλας χαρίτη C

ἐδέξω δὲ προφανῶς·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ὡς πόκῳ γαστρὶ παρθενικῇ
κατέβης ὑετὸς, Χριστὲ,
καὶ ὡς σταγόνες ἐν γῇ στάζουσαι·
Αἰθίοπες καὶ Θαρσεῖς
καὶ Ἀράβων νῆσοί τε,
Σαβᾶ, Μήδων, πάσης γῆς κρατοῦντες
προσέπεσόν σοι, σωτήρ·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

ᾠδὴ ε΄.

Θεὸς ὢν εἰρήνης, πατὴρ οἰκτιρμῶν,
τῆς μεγάλης βουλῆς σου τὸν ἄγγελον
εἰρήνην παρεχόμενον
ἀπέστειλας ἡμῖν·
ὅθεν θεογνωσίας
πρὸς φῶς ὁδηγηθέντες,
ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες
δοξολογοῦμέν σε, φιλάνθρωπε.

Ἐν δούλοις τῷ Καίσαρος δόγματι
ἀπεγράφης πιθήσας καὶ δούλους ἡμᾶς
ἐχθροῦ καὶ ἁμαρτίας
ἠλευθέρωσας, Χριστέ.
ὅλον τὸ καθ' ἡμᾶς δὲ
πτωχεύσας καὶ χοϊκὸν
ἐξ αὐτῆς ἑνώσεως
καὶ κοινωνίας ἐθεούργησας.

Ἰδοὺ ἡ παρθένος, ὡς πάλαι φησὶν,
ἐν γαστρὶ συλλαβοῦσα ἐκύησεν
θεὸν ἐνανθρωπήσαντα
καὶ μένει παρθένος·
δι' ἧς καταλλαγέντες | θεῷ οἱ ἁμαρτωλοὶ
θεοτόκον κυρίως
οὖσαν ἐν πίστει ἀνυμνήσωμεν.

ᾠδὴ ϛ΄.

Σπλάγχνων Ἰωνᾶν | ἔμβρυον ἀπήμεσεν
ἐνάλιος θὴρ, | οἷον ἐδέξατο·
τῇ παρθένῳ δὲ
ἐνοικήσας ὁ λόγος καὶ σάρκα λαβὼν
διελήλυθε φυλάξας ἀδιάφθορον·
ἧς γὰρ οὐχ ὑπέστη ῥεύσεως
τὴν τεκοῦσαν κατέσχεν ἀπήμαντον.

Ἦλθε σαρκωθεὶς Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν,
γαστρὸς ὃν πατὴρ
πρὸ Ἑωσφόρου γεννᾷ·
τὰς ἡνίας δὲ
ὁ κρατῶν τῶν ἀχράντων δυνάμεων
ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων ἀνακλίνεται,
ῥάκει σπαργανοῦται, λύει δὲ
πολυπλόκους σειρὰς παραπτώσεων.

Νέον ἐξ Ἀδὰμ | παιδίον φυράματος
ἐτέχθη υἱὸς | καὶ πιστοῖς δέδοται·
τοῦ δὲ μέλλοντος
οὗτός ἐστιν αἰῶνος πατὴρ καὶ ἄρχων
καὶ καλεῖται τῆς μεγάλης βουλῆς
ἄγγελος·
οὗτος ἰσχυρὸς θεός ἐστι
καὶ κρατῶν ἐξουσίᾳ τῆς κτίσεως.

ᾠδὴ ζ΄.

Οἱ παῖδες εὐσεβείᾳ
συντραφέντες, δυσσεβοῦς προστάγ-
καταφρονήσαντες [ματος
πυρὸς ἀπειλὴν οὐκ ἐπτοήθησαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς φλογὸς ἑστῶτες
ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ποιμένες ἀγραυλοῦντες
ἐκπλαγοῦς φωτοφανείας ἔτυχον·

73 δῶρά σοι δεκτὰ προσκομίζοντας Barth. — 74 Judic. VI. — 75 Χριστὸς C — 77 Psalm LXXI. LXXXVI. — 79 προσέπεσαν AC — σοι Χριστέ V — 81 Jes. IX 6. — 87 Luc. II — 89 ἠλευθέρωσας ἡμᾶς C — 92 ἐθεούργησαν C — 92 Jos. VII 14 — 96 καταπλαγέντες C — 103 προελήλυθε V — 107 Psalm CIX 3 — 110 ἀνακέκλιται A — 119 ἐξουσίαν A — 120 in prima, tertia et quarta stropha huius septimae odae post undecimam strophae syllabam numeros interpunxit Barth.; idem paulo post vocabula αὐτοὺς, θεῷ, Χριστὸν in tribus extremis strophis praecedenti versui adiecit. — 126 Luc. II 8—15.

δόξα κυρίου γὰρ
αὐτοὺς περιέλαμψε καὶ ἄγγελος,
ἀνυμνήσατε, βοῶν, ὅτι ἐτέχθη Χριστός·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἐξαίφνης σὺν τῷ λόγῳ
τοῦ ἀγγέλου οὐρανῶν στρατεύματα,
δόξα, ἐκραύγαζον,
θεῷ ἐν ὑψίστοις, ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία Χριστὸς ἔλαμψεν·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ῥῆμα τί τοῦτο; εἶπον
οἱ ποιμένες, διελθόντες ἴδωμεν
τὸ γεγονὸς θεῖον,
Χριστόν· Βηθλεὲμ καταλαβόντες δὲ
σὺν [τῇ] τεκούσῃ προσεκύνουν ἀναμέλποντες·
ὁ τῶν πατέρων θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Θαύματος ὑπερφυοῦς ἡ δροσοβόλος
ἐξεικόνισε κάμινος τρόπον·
οὐ γὰρ οὓς ἐδέξατο φλέγει νέους,
ὡς οὐδὲ πῦρ
τῆς θεότητος παρθένου ἦν ὑπέδυ νηδύν·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἕλκει Βαβυλῶνος ἡ θυγάτηρ παῖδας
δορικτήτους Δαυῒδ ἐκ Σιὼν αὐτῇ·
δωροφόρους πέμπει δὲ μάγους παῖδας,
τὴν τοῦ Δαυῒδ
θεοδόχον θυγατέρα λιτανεύοντας·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὄργανα παρέκλινε τὸ πένθος ᾠδῆς·
οὐ γὰρ ᾖδον ἐν νόθοις οἱ παῖδες Σιών·
Βαβυλῶνος λύει δὲ πλάνην πᾶσαν
καὶ μουσικῶν
ἁρμονίαν Βηθλεὲμ ἐξανατείλας Χριστός·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Σκῦλα Βαβυλὼν τῆς βασιλίδος Σιὼν
καὶ δορίκτητον ὄλβον ἐδέξατο·
θησαυροὺς Χριστὸς ἐν Σιὼν δὲ ταύτης
καὶ βασιλεῖς
σὺν ἀστέρι ὁδηγῷ ἀστροπολοῦντας ἕλκει·
διὸ ἀνυμνοῦντες ἀναμέλψωμεν·
εὐλογείτω ἡ κτίσις πᾶσα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψούτω
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μυστήριον ξένον | ὁρῶ καὶ παράδοξον!
οὐρανὸν τὸ σπήλαιον, θρόνον χερουβικὸν
τὴν παρθένον, τὴν φάτνην χωρίον,
ἐν ᾧ ἀνεκλίθη ὁ ἀχώρητος
Χριστὸς ὁ θεός,
ὃν ἀνυμνοῦντες μεγαλύνομεν.

Ἑξαίσιον δρόμον | ὁρῶντες οἱ μάγοι
ἀσυνήθους νέου ἀστέρος ἀρτιφανοῦς
οὐρανίου ὑπερλάμποντος,

132 Luc. II 13—14. — 142 τῇ uncinis inclusimus, quia una syllaba versus abundat. — 144 ὑπερφυῶς C — 145 τρόπον A cum schol., CV: τύπον Barth. — 146 φλέγειν V — 148 παρθένον V — 149. 157 ἀναμέλπομεν V — 153 ἐν αὐτῇ schol. cod. A Dan. — 165 Χριστέ V — 169 Paralip. XXXVI — 171 ἐκ σιών V — 173 ἐν ἀστέρι Dan. — 183 ἀρτιφαοῦς C — 184 οὐρανίους ὑπερλάμποντας A

Χριστὸν βασιλέα ἐτεκμήραντο
ἐν γῇ γεννηθέντα
Βηθλεὲμ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν.

Νεηγενὲς, μάγων | λεγόντων, παιδίον
ἄναξ, οὗ ἀστὴρ ἐφάνη, ποῦ ἐστιν; εἰς γὰρ
ἐκείνου προσκύνησιν ἥκομεν,
μανεὶς ὁ Ἡρώδης ἐταράττετο,
Χριστὸν ἀνελεῖν
ὁ θεομάχος φρυαττόμενος.

Ἠκρίβωσε χρόνον | Ἡρώδης ἀστέρος,
οὗ ταῖς ἡγεσίαις οἱ μάγοι ἐν Βηθλεὲμ
προσκυνοῦσι Χριστὸν σὺν δώροις·
ὑφ' οὗ πρὸς πατρίδα ὁδηγούμενοι
δεινὸν παιδοκτόνον
ἐγκατέλιπον παιζόμενον.

III

Κανὼν εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:
«Βάπτισμα ῥύψις γηγενῶν ἁμαρτάδος.»
ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψεν πυθμένα
καὶ διὰ ξηρᾶς οἰκείους ἕλκει,
ἐν αὐτῷ κατακαλύψας ἀντιπάλους
ὁ κραταιὸς ἐν πολέμοις κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

Ἀδὰμ τὸν φθαρέντα ἀναπλάττει
ῥείθροις Ἰορδάνου καὶ δρακόντων
κεφαλὰς ἐμφωλευόντων διαθλάττει
ὅ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου κύριος·
ὅτι δεδόξασται·

Πυρὶ τῆς θεότητος ἀΰλῳ
σάρκα ὑλικὴν ἡμφιεσμένος
Ἰορδάνου περιβάλλεται τὸ νᾶμα
ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

Τὸν ῥύπον ὁ σμήχων τῶν ἀνθρώπων
τούτοις καθαρθεὶς ἐν Ἰορδάνῃ,
οἷς θελήσας ὡμοιώθη, ὃ ἦν μείνας,
τοὺς ἐν τῷ σκότει φωτίζει κύριος·
ὅτι δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Ἰσχὺν ὁ διδοὺς
τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν κύριος
καὶ κέρας χριστῶν αὐτοῦ ὑψῶν
παρθένου ἀποτίκτεται,
μολεῖ δὲ πρὸς τὸ βάπτισμα·
διὸ πιστοὶ βοήσωμεν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Στειρεύουσα πρὶν
ἡ τεκνουμένη δεινῶς σήμερον
εὐφραίνου, Χριστοῦ ἐκκλησία·
δι' ὕδατος καὶ πνεύματος
υἱοί σοι γὰρ γεγέννηνται
οἱ πίστει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε,

Μεγάλῃ φωνῇ
ἐν τῇ ἐρήμῳ βοᾷ πρόδρομος·
Χριστοῦ ἑτοιμάσατε ὁδοὺς
καὶ τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν

---

191 Χριστῷ A — 192 Matth. II 16 — 196 ἐγκατέλειπον Dan.
Codd. AV — 6 Matth. VI. Marc. I. Luc. III. Ioann. I. — 9 ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων in secunda, ὁ σαρκωθεὶς ἐκ παρθένου in tertia stropha exhibet Barth. — 16 σμύχων ex σμήχων corr. A — 19 τῷ om. Barth. — φωτίζων A — 21 Reg. I 2. — 23 χρηστῶν V — 26 αὐτῷ πιστοί A — 30 τεκνωμένη AV Barth. — 31 ἡ ἐκκλησία Barth. — 33 γάρ σοι Barth. — 34 et 42 οἱ AV: ἐν Barth. — 38 ὁ πρόδρομος V — 39 ὁδόν V

εὐθείας ἀπεργάcacθε
οἱ πίcτει ἀνακράζοντες·
οὐκ ἔcτιν ἅγιος | ὡc ὁ θεὸc ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔcτι δίκαιος | πλήν cου, κύριε.

ᾠδὴ δ'.

Ἀκήκοα, κύριε,
φωνῇ cου ὃν εἶπας Φωνὴ
βοῶντος ἐν ἐρήμῳ,| ὅτε ἐβρόντηcας
πολλῶν ἐπὶ ὑδάτων,
τῷ cῷ μαρτυρούμενος υἱῷ·
ὅλος γεγονὼc τοῦ παρόντος
πνεύματος δὲ ἐβόηcε·
cὺ εἶ Χριcτὸc,
θεοῦ cοφία καὶ δύναμιc.

Ῥυπτόμενον ἥλιον
τίc εἶδεν, ὁ κῆρυξ βοᾷ,
τὸν ἔκλαμπρον τῇ φύcει,
ἵνα cε ὕδαcιν,
ἀπαύγαcμα τῆc δόξης,
πατρὸc χαρακτὴρ ἀϊδίου,
ἐκπλύνω καὶ χόρτος ὢν πυρὶ
ψαύcω τῆc cῆc θεότητος;
cὺ γὰρ Χριcτὸc,
θεοῦ cοφία καὶ δύναμιc.

Ὑπέφηνεν ἔνθεον
ἣν εἶχεν εὐλάβειαν
Μωcῆc περιτυχών coι·
ὡc γὰρ τῆc βάτου cου
φωνήcαντος ἠcθήθη,
εὐθὺc ἀπecτράφη τὰc ὄψειc·
ἐγὼ δὲ πῶc βλέψω cε τρανῶc,
ἢ πῶc χειροθετήcω cε;
cὺ γὰρ Χριcτὸc,
θεοῦ cοφία καὶ δύναμιc.

Ψυχῆc τελῶν ἔμφρονος
καὶ λόγῳ τιμώμενος
ἀψύχων εὐλαβοῦμαι·
εἰ γὰρ βαπτίcω cε,
κατήγορόν μου ἔcται
πυρὶ καπνιζόμενον ὄροc,
φυγοῦcα δὲ θάλαcca διχῇ
καὶ Ἰορδάνηc οὗτοc cτραφείc·
cὺ γὰρ Χριcτὸc,
θεοῦ cοφία καὶ δύναμιc.

ᾠδὴ ε'.

Ἰηcοῦc ὁ ζωῆc ἀρχηγὸc
λῦcαι τὸ κατάκριμα ἥκει
Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάcτου·
καθαρείων δὲ | ὡc θεὸc μὴ δεόμενοc
τῷ πεcόντι καθαίρεται
ἐν τῷ Ἰορδάνῃ,
ἐν ᾧ τὴν ἔχθραν κτείναc
ὑπερέχουcαν πάντα νοῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Cυνελθόντων ἀπείρων λαῶν
ὑπὸ Ἰωάννου βαπτιcθῆναι,
αὐτὸc ἐν μέcῳ ἔcτη,
προcεφώνει δὲ
τοῖc παροῦcι· τίc ἔδειξεν,
ἀπειθεῖc, τὴν ὀργὴν ὑμῖν
ἐκκλῖναι τὴν μέλλουcαν;
καρποὺc ἀξίουc Χριcτῷ
ἐκτελεῖτε· παρὼν γὰρ νῦν
εἰρήνην χαρίζεται.

Γεωργὸc ὁ καὶ δημιουργὸc
μέcoc ἑcτηκὼc ὡc εἷc ἁπάντων
καρδίας ἐμβατεύει·
καθαρτήριον | δὲ πτύον χειριζόμενοc
τὴν παγκόcμιον ἅλωνα
πανcόφωc διΐcτηcι,
τὴν ἀκαρπίαν φλέγων,
εὐκαρποῦcιν αἰώνιον
ζωὴν χαριζόμενοc.

---

45 ἀκήκοε Barth. -- 46 Luc. III 4. 21—22 — φωνῇ V: φωνῆc A — φωνή A: φωνῆι V — 64 cε φωνήcαντα V Barth. — 66 cε om. A — 69 scholiastae interpretantis ὑπάρχων ψυχῆc vestigia secutus reposuerim πέλων — 72 μοι Barth. — 78 una syllaba ante ἥκει excidisse videtur. — 89 fort.: Χριcτῷ ἀξίουc — 93 ἐμβατεύων V — 94 χειριcάμενοc Barth — 97 fort. εὐκραποῦcι δ' αἰώνιον

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου,
ὁ λύχνος τοῦ φωτὸς, ὁ Ἑωσφόρος,
ὁ τοῦ ἡλίου πρόδρομος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετανοεῖτε,
πᾶσι βοᾷ τοῖς λαοῖς,
καὶ προκαθαίρεσθε·
Ἰδοὺ γὰρ πάρεστι Χριστὸς,
ἐκ φθορᾶς τὸν κόσμον λυτρούμενος.

Γεννηθεὶς ἀρρεύστως
ἐκ θεοῦ καὶ πατρὸς, ἐκ τῆς παρθένου
δίχα σαρκοῦται ῥύπου Χριστός·
οὗ τὸν ἱμάντα, τὴν ἐξ ἡμῶν
τοῦ λόγου συνάφειαν,
λύειν ἀμήχανον,
διδάσκει ὁ πρόδρομος,
γηγενεῖς ἐκ πλάνης λυτρούμενος.

Ἐν πυρὶ βαπτίσει [τας
τελευταίῳ Χριστὸς τοὺς ἀπειθοῦν-
καὶ μὴ θεὸν φρονοῦντας αὐτόν·
ἐν πνεύματι δὲ καινοποιεῖ
δι' ὕδατος χάριτι|τοὺς ἐπιγνώμονας
αὐτοῦ τῆς θεότητος,
τῶν πλημμελημάτων λυτρούμενος.

ᾠδὴ ζ΄.

Νέους εὐσεβεῖς
καμίνῳ πυρὸς προσομιλήσαντας
διασυρίζον πνεῦμα δρόσου
ἀβλαβεῖς διεφύλαξε
καὶ θείου ἀγγέλου συγκατάβασις·
ὅθεν ἐν φλογὶ δροσιζόμενοι
εὐχαρίστως ἀνέμελπον·
ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὡς ἐν οὐρανῷ
σὺν τρόμῳ καὶ θαύματι παρίσταντο
ἐν Ἰορδάνῃ αἱ δυνάμεις
τῶν ἀγγέλων, σκοπούμεναι
τοσαύτην θεοῦ τὴν συγκατάβασιν·
ὅπως ὁ κρατῶν τὴν ὑπέρῳον
τῶν ὑδάτων ὑπόστασιν
ἐν τοῖς ὕδασι
σωματοφόρος ἔστηκεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Νεφέλη ποτὲ
καὶ θάλασσα θείου προεικόνιζον
βαπτίσματος τὸ θαῦμα,
ἐν οἷς ὁ πρὶν βαπτίζεται
διεξοδικῶς τῷ νομοθέτῃ λαός·
θάλασσα δὲ ἦν τύπος ὕδατος
καὶ νεφέλη τοῦ πνεύματος·
οἷς τελούμενοι,
εὐλογητὸς εἶ, κράζομεν,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων [ἡμῶν].

Ἅπαντες πιστοὶ,
ἐν ᾧ τὴν τελείωσιν ἐλάβομεν,
θεολογοῦντες ἀσιγήτως
σὺν ἀγγέλοις δοξάσωμεν
πατέρα, υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον·
τοῦτο γὰρ τριὰς ὑποστάσεσιν
ὁμοούσιος, εἷς δὲ θεὸς,
ᾧ καὶ ψάλλομεν·
ὁ τῶν πατέρων κύριος
καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Μυστήριον παράδοξον
ἡ Βαβυλῶνος ἔδειξε κάμινος,
πηγάσασα δρόσον·
ὅτι ῥεῖθρον ἔμελλεν

---

103 παρέστη ὁ Χριστός V — 104 φορᾶς A — 112 βαπτίζει Barth. — 116 χάριτι θείαι V 120 καμίνου V — 123 ἀγγέλου ex ἀγγέλων corr. A — συγκατάβασιν V — 125 ἀνέμελπον, ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν θεὸς εὐλογητὸς εἶ A — 129 Ὥσπερ οὐρανῷ Barth. — 131 αἱ δυνάμεις τῶν ἀγγέλων ἐν Ἰορδάνῃ A — 138 θεὸς τῶν V — ἡμῶν et in hac et in tertia stropha eiiciendum significavimus — 140 προεικόνιζε Barth. — 141 Χριστοῦ vel aliud bisyllabon ante βαπτίσματος intercidisse videtur. — 143 διεξοδικός A — 147 ψάλλομεν Barth. — κράζοντες ὁ θεὸς τῶν A — 152 δοξάζωμεν V — 156 ψάλλωμεν V — 162 ῥείθροις . . . . ὁ Ἰορδάνης Barth.

ἄϋλον πῦρ εἰcδέχecθαι
τοῦ Ἰορδάνου καὶ cτέγειν
cαρκὶ βαπτιζόμενον τὸν κτίcτην,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάντας τοὺc αἰῶνας.

Ἀπόθου φόβον ἅπαντα,
ὁ λυτρωτὴc τῷ προδρόμῳ ἔφηcεν·
ἐμοὶ δὲ πειθάρχει,
ὡc Χριcτῷ μοι πρόcελθε·
τοῦτο γὰρ φύcει πέφυκα·
ἐμῷ προcτάγματι εἶξον
καὶ βάπτιcόν με cυγκαταβάντα,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάντας τοὺc αἰῶνας.

Ῥημάτων ὡc ἀκήκοεν
ὁ βαπτιcτὴc τοῦ δεcπότου cύντρομος
παλάμην ἐκτείνει·
χειραπτήcac ὅμωc δὲ
τὴν κορυφὴν τοῦ πλάcτου αὐτοῦ
τῷ βαπτιcθέντι ἐβόα·
ἁγίαcόν με· cὺ γὰρ θεός μου,
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάντας τοὺc αἰῶνας.

Τριάδοc ἡ φανέρωcιc
ἐν Ἰορδάνῃ γέγονεν· αὕτη γὰρ
ὑπέρθεοc φύcιc·
ὁ πατὴρ ἐφώνηcεν,
«οὗτοc ὁ βαπτιζόμενοc
υἱὸc ὁ ἀγαπητόc μου,»
τὸ πνεῦμα cυμπαρῆν τῷ ὁμοίῳ·
ὃν εὐλογοῦcι λαοὶ
καὶ ὑπερυψοῦcιν
εἰc πάντας τοὺc αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ἀπορεῖ πᾶcα γλῶcca
εὐφημεῖν πρὸc ἀξίαν·
ἱλιγγιᾷ δὲ
νοῦc καὶ ὑπερκόcμιοc
ὑμνεῖν cε, θεοτόκε·
ὅμωc ἀγαθὴ ὑπάρχουcα
τὴν πίcτιν δέχου·
καὶ γὰρ τὸν πόθον οἶδαc
τὸν ἔνθεον ἡμῶν·
cὺ γὰρ Χριcτιανῶν εἶ
προcτάτιc, cὲ μεγαλύνομεν.

Δαυῒδ πάρεcο πνεύματι
τοῖc φωτιζομένοιc·
νῦν προcέλθετε,
ᾄδε, πρὸc θεὸν ἐν πίcτει,
λέγων, φωτίcθητε·
οὗτοc ὁ πτωχὸc ἐκέκραξεν
Ἀδὰμ ἐν πτώcει·
καὶ γὰρ αὐτοῦ εἰcήκουcε
κύριοc ἐλθὼν
ῥείθροιc τοῦ Ἰορδάνου
φθαρέντα τε ἀνεκαίνιcεν.

Ὁ Ἡcαΐαc, λούcacθε,
καὶ καθάρθητε, φάcκει·
τὰc πονηρίαc
ἔναντι ἀφέλecθε
κυρίου· οἱ διψῶντεc
ὕδωρ ἐπὶ ζῶν πορεύecθε·
ῥανεῖ γὰρ ὕδωρ
καινοποιὸν Χριcτὸc τοῖc
προcτρέχουcιν αὐτῷ
πίcτει καὶ πρὸc ζωὴν
τὴν ἀγήρω βαπτίζει πνεύματι.

Cυντηρώμεθα χάριτι,
πιcτοὶ, καὶ cφραγῖδι·

---

164 τὸ Ἰορδάνου V — cτέρξαι A et schol. cod. A, quod ex cτέξαι ortum esse videtur. — 167 πάντας om. A, quod librarii clausulas stropharum haud raro aut omittentis aut contrahentis negligentiae tribuimus. — 188 ἡ ὑπέρθεος V — 204 coι V — 205 Psalm. XXXIII 6—7. — 207 fort. προcελθόντεc — 215 λούcacθε καθάρθητε V Barth., cf. Ies. I 16 — 223 ἐν πίcτει Barth., quo recepto una syllaba versus abundaret.

ὡς γὰρ ὄλεθρον
ἔφυγον φλιᾶς Ἑβραῖοι
πάλαι αἱμαχθείσης,
οὕτω καὶ ἡμῖν ἐξόδιον
τὸ θεῖον τοῦτο
τῆς παλιγγενεσίας
λουτήριον ἔσται·
ὅθεν καὶ τῆς τριάδος
ὀψόμεθα φῶς τὸ ἄδυτον.

IV

Κανὼν εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ Χριστοῦ (Φεβρ. 2).

Ἡ ἀκροστιχίς:
«Χριστὸν γεγηθὼς πρέσβυς ἀγκαλίζεται.»
ἦχος γ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χέρσον ἀβυσσότοκον πέδον
ἥλιος ἐπεπόλευσέ ποτε·
ὡσεὶ τεῖχος γὰρ ἐπάγη
ἑκατέρωθεν ὕδωρ
λαῷ πεζοποντοποροῦντι
καὶ θεαρέστως μέλποντι·
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ῥανάτωσαν ὕδωρ νεφέλαι·
ἥλιος ἐν νεφέλῃ γὰρ κούφῃ
ἐποχούμενος ἐπέστη
ἀκηράτοις ὠλέναις
Χριστὸς ἐν τῷ ναῷ ὡς βρέφος·
διὸ πιστοὶ βοήσωμεν·
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ἰσχύσατε χεῖρες Συμεὼν
τῷ γήρᾳ ἀνειμέναι, καὶ κνῆμαι
παρειμέναι δὲ πρεσβύτου
εὐθυβόλως κινεῖσθε
Χριστοῦ πρὸς ὑπαντήν· χορείαν
σὺν ἀσωμάτοις στήσαντες
ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Συνέσει ταθέντες οὐρανοὶ
εὐφράνθητε, ἀγάλλου δὲ ἡ γῆ·
ὑπερθέων γὰρ ἐκ κόλπων
ὁ τεχνίτης φοιτήσας
Χριστὸς ὑπὸ μητρὸς παρθένου
θεῷ πατρὶ προσάγεται
νήπιος ὁ πρὸ πάντων·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

ᾠδὴ γ΄.

Τὸ στερέωμα
τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων
στερέωσον, κύριε,
τὴν ἐκκλησίαν,
ἣν ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι.

Ὁ πρωτότοκος
ἐκ τοῦ πατρὸς πρὸ αἰώνων
πρωτότοκος νήπιος
κόρης ἀφθόρου
τῷ Ἀδὰμ χεῖρα προτείνων ἐπέφανεν.

Νηπιόφρονα
τὸν γεγονότα ἀπάτῃ
πρωτόπλαστον ἔμπαλιν
ἐπανορθώσων
θεὸς λόγος νηπιάσας ἐπέφανε.

Γῆς ἀπόγονον
παλινδρομήσασαν ταύτῃ
θεότητος σύμμορφον

---

227 Exod. XII 13 — 228 Ἑβραίων V — 233 ἔνθεν Barth.
Cod. A — 1 ἀβυσσοτόκον Barth. — 17 Luc. II 17 — 22 στήσατε ᾄδουσαι A — 45 ἅπλαστον A — 50 σύμμορφος A

φύcιν ὁ πλάcτης
ὡc ἀτρεπτονηπιάcac ἀνέδειξε.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐκάλυψεν οὐρανοὺc
ἡ ἀρετή cου, Χριcτέ·
τῆc κιβωτοῦ γὰρ προελθὼν
τοῦ ἁγιάcματόc cου,
τῆc ἀφθόρου μητρὸc,
ἐν τῷ ναῷ τῆc δόξης cου ὤφθης,
ὡc βρέφοc ἀγκαλοφορούμενοc·
καὶ ἐπλήcθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Γηθόμενοc Cυμεὼν
τῶν ἀπορρήτων μύcτα,
ἡ θεοτόκοc ἐβόα,
ὃν ὑφ' ἁγίου πάλαι
κεχρημάτιcαι
πνεύματοc νηπιάcαντα λόγον
Χριcτὸν ἐναγκαλίζου, κράζων αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Ἣν ἤλπιcαc, Cυμεών, ἡλικιώτην
βρεφῶν,
χαίρων ὑπόλαβε Χριcτὸν,
τοῦ Ἰcραὴλ τοῦ θείου
τὴν παράκληcιν,
τὸν νόμου ποιητὴν καὶ δεcπότην
πληροῦντα νόμου τάξιν, κράζων
αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

Θεώμενοc Cυμεὼν λόγον τὸν ἄναρχον
μετὰ cαρκὸc, ὡc ἐν θρόνῳ
χερουβικῷ, παρθένῳ
ἐποχούμενον,
τὸν αἴτιον τοῦ εἶναι τὰ πάντα
ὡc βρέφοc, ἐκπλαγεὶc ἐβόα αὐτῷ·
ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆc cῆc αἰνέcεωc.

ᾠδὴ ε΄.

Ὡc εἶδεν Ἡcαΐαc
cυμβολικῶc ἐν θρόνῳ ἐπηρμένῳ
θεὸν
ὑπ' ἀγγέλων δόξης
δορυφορούμενον,
ὦ τάλαc! ἐβόα, ἐγώ·
πρὸ γὰρ εἶδον cωματούμενον θεὸν,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Cυνεὶc ὁ θεῖοc πρέcβυc
τὴν προφανεῖcαν πάλαι τῷ προ-
φήτῃ δόξαν,
cαρκὶ λόγον βλέπων
μητρὶ κρατούμενον,
ὦ χαίροιc, ἐβόα, cεμνή·
ὡc γὰρ θρόνοc περιέχειc τὸν θεὸν,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Προκύψαc ὁ πρεcβύτης
καὶ τῶν ἰχνῶν ἐνθέωc ἐφαψάμενοc
τῆc ἀπειρογάμου | καὶ θεομήτορoc,
πῦρ, ἔφη, βαcτάζειc, ἀγνή·
βρέφοc φρίττω ἀγκαλίcacθαι θεὸν,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

Ῥύπτεται Ἡcαΐαc,
τοῦ Cεραφὶμ τὸν ἄνθρακα δεξάμενοc,
ὁ πρέcβυc ἐβόα | τῇ θεομήτορι·

---

52 ὡc ἀτρεπτονηπιάcac scripsi cod. A scripturam ὡc ἄτρεπτον νηπιάcac secutus: ὡc ἀτρέπτωc νηπιάcac Barth. — 59 ἐπληρώθη in prima et altera stropha A, in prima sola Barth. ἐπλήcθη in tertia et quarta A, in secunda et tertia et quarta Barth. ipsi numerorum concinnitatis gratia in prima stropha ἐπλήcθη, in reliquis ἐπληρώθη scripsimus — 65 αὐτῷ om. A — 67 βρεφῶν Barth.: τρέφων A et schol. — 68 ὑπόδεξαι Barth. — 76 παρθένῳ Barth. et schol. cod. A: παρθένε A — 79 ἐβόα cod. A m. sec. — 81 Ies. VI. — 82 ἐπηρμένον A, nos cum Barth. Iesaiae locutionem secuti sumus — 83 δορυφορούμενος A — 86 εἰρήνην in prima et tertia stropha A — δεcπόζοντος hic et infra A — 88 προφανεῖcαν Barth.: ἀφανεῖcαν A — 89 cαρκὶ A et schol.: χερcὶ Barth. — μητρὶ A et schol.: μητρὸc Barth. — 97 Χριcτὸν A — 99 Jes. VI 6.

cὺ ὥcπερ λαβίδι χερcὶ
λαμπρύνεις με ἐπιδοῦca ὃν φέρεις,
φωτὸc ἀνεcπέρου
καὶ εἰρήνης δεcπόζοντα.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ἐβόηcέ coι
ἰδὼν ὁ πρέcβυc
τοῖc ὀφθαλμοῖc τὸ cωτήριον,
ὃ λαοῖc ἐπέcτη·
ἐκ θεοῦ, Χριcτὲ, cὺ θεόc μου.

Ciὼν cὺ λίθοc
ἐναπετέθης
τοῖc ἀπιcτοῦcι προcκόμματοc
καὶ cκανδάλου πέτρα,
ἀρραγὴc πιcτῶν cωτηρία.

Βεβαίωc φέρων
τὸν χαρακτῆρα
τοῦ πρὸ αἰώνων cε φύcαντοc
τὴν βροτῶν δι' οἶκτον
νῦν ἀcθένειαν περιέθου.

Υἱὸν ὑψίcτου,
υἱὸν παρθένου,
θεὸν παιδίον γενόμενον
προcκυνήcαντά cε
νῦν ἀπόλυcον ἐν εἰρήνῃ.

ᾠδὴ ζ΄.

Cὲ τὸν ἐν πυρὶ δροcίcαντα
παῖδαc θεολογήcανταc
καὶ παρθένῳ ἀκηράτῳ ἐνοικήcαντα
θεὸν λόγον ὑμνοῦμεν,
εὐcεβῶc μελῳδοῦντεc·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ἀδὰμ ἐμφανίcων ἄπειμι
εἰc Ἅιδου διατρίβοντι
καὶ τῇ Εὔᾳ προcκομίcων εὐαγγέλια,
Cυμεὼν ἀνεβόα,
cὺν προφήταιc χορεύων·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Γένοc χοϊκὸν ῥυcόμενοc
θεὸc ἕωc τοῦ Ἅιδου ἥξει·
αἰχμαλώτοιc δὲ παρέξει πᾶcιν ἄφεcιν
καὶ ἀνάβλεψιν πηροῖc
ὡc ἀλάλοιc βοῆcαι·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Καὶ coῦ τὴν καρδίαν, ἄφθορε,
ῥομφαία διελεύcεται,
Cυμεὼν τῇ θεοτόκῳ προηγόρευcεν,
ἐν cταυρῷ καθορώcηc
cὸν υἱὸν, ᾧ βοῶμεν·
εὐλογητὸc ὁ θεὸc
ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Ἀcτέκτῳ πυρὶ ἐνωcθέντεc
οἱ θεοcεβείαc προεcτῶτεc νεανίαι,
τῇ φλογὶ δὲ μὴ λωβηθέντεc
θεῖον ὕμνον ἔμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Λαὸc Ἰcραὴλ, τὴν cὴν δόξαν
τὸν Ἐμμανουὴλ ὁρῶν παιδίον ἐκ
παρθένου,
πρὸ προcώπου τῆc θείαc
κιβωτοῦ νῦν χόρευε·

---

103 λαμπρυνεῖc με A equidem verba transpositione facta sic sanaverim: με λαμπρύνεις. — 111 ἀπειθοῦcι Barth. — 117 θεὸν m. sec. add. A — 118 cε om. A — 122 παρθένον A — 124 εὐλογητὸc ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν schol. cod. A Barth.: εὐλογητὸc εἶ κύριε ὁ θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν A — 126 expectes ἐν Ἅιδου; sed εἰc Ἅιδου διατρίβοντι novicio more dictum esse videtur — 131 melius current numeri, si θεὸc post ἥξει collocaveris — 135 Luc. II 35 — 140 ἐνωcθέντεc scripsimus scholiastae interpretationem ἐμβληθέντεc secuti: ἐνωθέντεc A ἑνωθέντεc Barth.

εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἰδοὺ, Cυμεὼν ἀνεβόα,
τὸ ἀντιλεγόμενον σημεῖον οὗτος ἔcται,
θεὸς ὢν καὶ παιδίον·
τούτῳ πίστει ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωὴ πεφυκὼς οὗτος ἔcται
πτῶcις ἀπειθοῦcι νηπιάcας θεῖος λόγος,
ὡς ἀνάcταcις πᾶcι
τοῖς ἐν πίστει μέλπουcιν·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ἐν νόμου cκιᾷ καὶ γράμματι τύπον
κατίδωμεν οἱ πιcτοί·
πᾶν ἄρcεν τὸ τὴν μήτραν
διανοῖγον ἅγιον θεῷ·
διὸ πρωτότοκον λόγον,
πατρὸς ἀνάρχου υἱὸν
πρωτοτοκούμενον μητρὶ
ἀπειράνδρῳ, μεγαλύνωμεν.

Τοῖς πρὶν νεογνῶν τρυγόνων ζεῦγος
δυάς τε ἦν νεοccῶν·
ἀνθ' ὧν ὁ θεῖος πρέcβυc
καὶ cώφρων Ἄννα προφῆτις
τῷ ἐκ παρθένου τεχθέντι
καὶ οἵῳ γόνῳ πατρὸς
ἐν τῷ ναῷ προcιόντι
λειτουργοῦντες ἐμεγάλυνον.

Ἀπέδωκάς μοι, ἐβόα Cυμεών,
τοῦ cωτηρίου cου,
Χριcτὲ, ἀγαλλίαcιν·
ἀπόλαβέ cου τὸν λάτριν,
τὸν τῇ cκιᾷ κεκμηκότα,
νέον τῆς χάριτος
ἱεροκήρυκα μύcτην
ἐν αἰνέcει μεγαλύνοντα.

Ἱεροπρεπῶς ἀνθωμολογεῖτο
ὑποφητεύουcα
ἡ cώφρων καὶ ὁcία
καὶ πρεcβυρὰ τῷ δεcπότῃ
ἐν τῷ ναῷ διαρρήδην·
τὴν θεοτόκον δὲ
ἀνακηρύττουcα πᾶcι
τοῖς παροῦcιν ἐμεγάλυνεν.

V

Κανὼν εἰς τὴν Μεταμόρφωcιν τοῦ Χριcτοῦ (Αὐγ. 6).

Ἡ ἀκροcτιχίc:

«Χριcτὸc ἐνὶ cκοπιῇ cέλαc ἅπλετον εἶδεοc ἧκε.»

ἦχοc δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Χοροὶ Ἰcραὴλ ἀνίκμοις ποcὶ
πόντον ἐρυθρὸν καὶ ὑγρὸν βυθὸν διελάcαντες,
ἀναβάτας τριcτάτας [χίους,
δυcμενεῖc ὁρῶντες ἐν αὐτῷ ὑποβρυ-
ἐν ἀγαλλιάcει ἔμελπον·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαcται.

---

152 Luc. II 34. — 155 μέλψωμεν Barth. — 159 ἀπειθοῦca A — θεὸc Barth. — 161 τοῖc πίcτει μέλπουcιν schol. cod. A Barth., ipsi addita praepositione ἐν numeros explevimus: τούτῳ πίcτει μέλψωμεν A — 164 Luc. II 23 — νόμῳ Barth. — 172 Luc. II 24 — 175 Luc. II 36. — 179 λειτουργοῦcι μεγαλύνομεν — 180 Luc. II 29—32. — 189 Ἄννα, quod editores Menaeorum ante ὑποφητεύουcα addunt, ex interpolatione ortum esse numeri arguunt. Cod. A. — 4 post vel ante ὁρῶντεc vocabulum bisyllabum ut ἅρδην excidisse videtur.

Ῥήματα ζωῆς τοῖς φίλοις Χριστὸς
καὶ περὶ τῆς θείας δημηγορῶν βασι-
λείας ἔφη·
ἐν ἐμοὶ τὸν πατέρα
ἐπιγνώcεcθε, φωτὶ ὡς ἐξαστράψω
ἀπροcίτῳ
ἐν ἀγαλλιάcει λέγουcιν·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαcται.

Ἰcχὺν τῶν ἐθνῶν κατέδεcθε,
φίλοι μαθηταί, θαυμαcθήcεcθε δὲ τῷ
πλούτῳ αὐτῶν,
ὅτι δόξης πληροῦcθε,
ὡς ὀφθήcομαι λαμπρότερον ἡλίου
ἐξαστράπτων
ἐν ἀγαλλιάcει λέγουcιν·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαcται.

Cήμερον Χριστὸς ἐν ὄρει Θαβὼρ
λάμψας ἀμυδρῶς, θεϊκῆς αὐγῆς, ὡς
ὑπέcχετο,
μαθηταῖc παρεγύμνου
χαρακτῆρα, celacφόρου δὲ πληcθέν-
τες θείας αἴγλης
ἐν ἀγαλλιάcει ἔμελπον·
ἄcωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν, | ὅτι δεδόξαcται.

ᾠδὴ γ'.

Τόξον δυνατῶν ἠcθένηcε,
καὶ οἱ ἀcθενοῦντες
περιεζώcαντο δύναμιν·
διὰ τοῦτο ἐcτερεώθη
ἐν κυρίῳ ἡ καρδία μου.

Ὅλον τὸν Ἀδὰμ φορέcας, Χριcτὲ,
τὴν ἀμαυρωθεῖcαν
ἀμείψας ἐλάμπρυνας
πάλαι φύcιν καὶ ἀλλοιώcει
τῆς μορφῆς cου ἐθεούργηcας.

Cτύλῳ πυριμόρφῳ καὶ νεφέλῃ πάλαι
ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ
τὸν Ἰcραὴλ ἄγων cήμερον
ἐν τῷ ὄρει Θαβὼρ ἀρρήτως
ἐν φωτὶ Χριcτὸc ἐξέλαμψεν.

ᾠδὴ δ'.

Εἰcακήκοα τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν cου, Χριcτὲ ὁ θεὸc,
ὅτι ἐτέχθης ἐκ τῆς παρθένου,
ἵνα ἐκ πλάνης ῥύcῃ τοὺc κραυγάζον-
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε. [τας·

Νόμον ἐν Cινᾷ τῷ γράμματι
διατυπούμενος, Χριcτὲ ὁ θεὸc,
ἐν τῇ νεφέλῃ, πυρὶ καὶ γνόφῳ
καὶ ἐν θυέλλῃ ὤφθης ἐποχούμενος·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ἵνα πιcτώcῃ τὴν ἔνδοξον
οἰκονομίαν cου, Χριcτὲ ὁ θεὸc,
ὡς προϋπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων
καὶ ὁ αὐτὸc ἐν νέφει τὴν ἐπίβαcιν θεὶc,
ἐν τῷ Θαβὼρ ἐνδόξως ἐξέλαμψαc.

Cυλλαλοῦντες παρειcτήκειcαν
δουλοπρεπῶc coὶ τῷ δεcπότῃ Χριcτῷ,
οἷc ἐν πυρὸc ἀτμίδι καὶ γνόφῳ
καὶ λεπτοτάτῃ αὔρᾳ προcωμίληcαc·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Κατεμήνυον τὴν ἔξοδον
διὰ cταυροῦ cου ἐν Θαβὼρ παρόντες
ὁ ἐν πυρί cε καὶ βάτῳ πάλαι
προκατιδὼν Μωϋcῆc καὶ ὁ μετάρcιος
δίφρῳ ἐν πυρίνῳ Ἠλίας, Χριcτέ.

ᾠδὴ ε'.

Ὁ τοῦ φωτὸc διατμήξαc
τὸ πρωτόγονον χάος,

10 Matth. XVII 1—10. Marc. IX 2—9. Luc. IX 28—32. — 11 λέγουcιν A: μέλποντεc Barth., nescio an vere — 14 αὐτῶν Barth. — 16 λαμπρότεροc Barth. — 17 μέλποντεc Barth. — 30 ἡμῶν, quod scholiasta interpretatur, ante ἀμείψαc addendum iudicamus — 35 ἀρρήτῳ A — 38 cου οἰκονομίαν A — 39 τῆc om. Barth. — 40 βοῶντάc coι Barth. — 50 ἐνδόξως] ἀρρήτως Barth. — 58 διὰ cταυροῦ A cum schol.: τὴν ἐν cταυρῷ Barth. — 61 δίφρων A

ὡc ἐν φωτὶ τὰ ἔργα ὑμνῇ cε, Χριστὲ,
τὸν δημιουργὸν, | ἐν τῷ φωτί cου
τὰc ὁδοὺc ἡμῶν εὔθυνον.

Προcενωπίῳ coι ὦραι
ὑπεκλίθηcαν· φῶc γὰρ
καὶ πρὸ ποδῶν ὑψίδρομον cέλαc, Χριστὲ,
ἥλιοc ἦκε, | μορφὴν βροτείαν
ὡc ἀμεῖψαι ηὐδόκηcαc.

Ἰδοὺ cωτὴρ, ἀνεβόων
Μωϋcῆc καὶ Ἠλίαc
τῶν μαθητῶν ἐν ὄρει ἁγίῳ Θαβὼρ
ἐνηχουμένων, | Χριστὸc, ὃν πάλαι
προηγγείλαμεν ὄντα θεόν.

Ἡ ἀναλλοίωτοc φύcιc
τῇ βροτείᾳ μιχθεῖcα,
τῆc ἐμφεροῦc ἀΰλου θεότητοc φῶc
παραγυμνοῦcα, | τοῖc ἀποcτόλοιc
ἀπορρήτωc ἐξέλαμψε.

Cὲ τὸ ἀΐδιον φέγγοc | ἐν πατρῴᾳ τῇ δόξῃ
οἱ μαθηταὶ ὡc εἶδον ἐκλάμψαν, Χριστὲ,
coὶ ἀνεβόων· | ἐν τῷ φωτί cου
τὰc ὁδοὺc ἡμῶν εὔθυνον.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἐν τῷ θλίβεcθαί με | ἐβόηcα πρὸc κύριον
καὶ ἐπήκουcέ μου
ὁ θεὸc τῆc cωτηρίαc μου.

Λαμπηδόνοc πλέον
ἡλίου φῶc τρανότερον
ἐν Θαβὼρ ἐκλάμψαc
ὁ Χριστὸc ἡμᾶc ἐφώτιcεν.

Ἀνελθὼν ἐν ὄρει
Θαβὼρ μετεμορφώθηc, Χριστὲ,
καὶ τὴν πλάνην πᾶcαν
ἀμαυρώcαc φῶc ἐξέλαμψαc.

Cὲ θεὸν ἐπέγνων | οἱ ἔνδοξοι ἀπόcτολοι
ἐν Θαβὼρ, Χριστὲ, δὲ
ἐκπλαγέντεc γόνυ ἔκλιναν.

ᾠδὴ ζ'.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ | ἐν Βαβυλῶνι παῖδεc
καμίνου φλόγα κατεπάτηcαν
καὶ ὑμνοῦντεc ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Περιχυθέντεc φωτὶ
τῆc ἀπροcίτου δόξηc
Θαβὼρ ἐν ὄρει οἱ ἀπόcτολοι,
Χριστὲ, ἀνεβόηcαν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Λαίλαπι θείαc ἠχῆc
καὶ δροcοβόλῳ νεφέλῃ,
Χριστὲ, καὶ αἴγλῃ cου ἡδόμενοι
οἱ ἀπόcτολοι ἔψαλλον·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ἐν ἀπορρήτῳ φωτὶ
ὡc cὲ κατεῖδε Πέτροc
Θαβὼρ ἐν ὄρει ἐξαcτράψαντα,
Χριστὲ, προcεκύνηcεν· | ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Τῷ ἀρχηγῷ τῆc ζωῆc
Χριcτῷ cυνόντεc παῖδεc
οἱ Ζεβεδαίου, ὡc ἀπέπεμψε
μορφῆc φῶc, ἐβρόντηcαν·
ὁ τῶν πατέρων
ἡμῶν θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

---

63 ὑμνεῖ A — 66 προcενωπίου A m. p. πρὸc ἐνώπιον A m. sec. — 68 εἶκε Barth. — 73 ὄντα θεόν om. A sed interpretatur scholiasta — 94 παῖδεc] ναῖοι i. e. νέοι A — 96 ἐν ὕμνοιc κραυγάζοντεc Hirm. — 97 ἡμῶν et in hac et in reliquis strophis omittunt Barth. Hirm. — 102 δροcοβόλων A — 104 nescio an ἀπόcτολοι omisso articulo οἱ scribere praestet — 106 ἀπροcίτῳ Barth. — 108 ἀνεβόηcαν Barth. — 110 τῆc γῆc Barth. — 112 ἀπρόcιτον φῶc A

ᾠδὴ η΄.

Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες,
τῷ θείῳ πυρπολούμενοι ζήλῳ,
τυράνου καὶ φλογὸς ἀπειλὴν
ἀνδρείως κατεπάτησαν·
καὶ μέσον πυρὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Νεύματι τὸ πᾶν ὁ φέρων [βὼρ,
ποσὶν ἀχράντοις ὄρους ἐπέβη Θα-
ἐν ᾧ ἡλίου μᾶλλον αὐγῆς
ἐξαστράψας τὸ πρόσωπον
τοὺς νόμου προκρίτους
καὶ τῆς χάριτος ἔδειξε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐν τῇ ἀπροσίτῳ δόξῃ [βὼρ
κατ᾽ ὄρος ἐκφανθὲν ἀπορρήτως Θα-
τὸ ἄσχετον καὶ ἄδυτον φῶς,
τοῦ πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα,
τὴν κτίσιν φαιδρῦναν,
τοὺς ἀνθρώπους ἐθέωσε μέλποντας·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἱεροπρεπῶς ἑστῶτες
Μωσῆς τε καὶ Ἠλίας ἐν ὄρει Θαβὼρ,
τῆς θείας χαρακτῆρα τρανῶς
ὑποστάσεως βλέποντες,
Χριστὸν ἐν πατρῴᾳ
ἐξαστράψαντα δόξῃ ἀνέμελπον·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Διὰ τῆς ἐν γνόφῳ θείας
ὀμφῆς τὸ πρόσωπον [ποτὲ] ἐδοξάσθη
Μωσῆς·
Χριστὸς δὲ ὡς ἱμάτιον φῶς
καὶ δόξαν ἀναβάλλεται·
φωτὸς αὐτουργὸς γὰρ [τας·
πεφυκὼς καταυγάζει τοὺς μέλπον-
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

Ἐκ φωτογενοῦς νεφέλης
Χριστὸν οἱ μαθηταὶ ἀμπεχόμενον
ὁρῶντες ἐν Θαβὼρ καὶ πρηνεῖς
ἐπὶ γῆν κατανεύσαντες,
τὸν νοῦν ἐλλαμφθέντες,
σὺν πατρὶ τοῦτον ὕμνουν καὶ πνεύ-
ματι·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα
κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη·
θεὸς ἐκ λαγόνων σου προῆλθε
σαρκοφόρος, ὃς ὤφθη
ἐπὶ γῆς καὶ τοῖς ἀνθρώποις συν-
ανεστράφη·
σὲ, θεοτόκε, | διὸ πάντες μεγαλύνομεν.

Σύντρομοι καινῇ φωτοχυσίᾳ
ἀθρόως οἱ μαθηταὶ ἐλλαμφθέντες
εἰς ἀλλήλους ἐώρων,
θαμβηθέντες δὲ καὶ πρὸς γῆν κα-
τακλιθέντες
σοὶ τῷ δεσπότῃ
τῶν ἁπάντων προσεκύνησαν.

Ἦχος ἐκ νεφέλης ἀνεπέμπετο
θεόκτυπος, βεβαιῶν τὸ θαῦμα·
ὁ πατὴρ γὰρ τῶν φώτων,
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς,
τοῖς ἀποστόλοις | ἐπεβόα, οὓς ἀκούετε.

Καινὰ κατιδόντες καὶ παράδοξα,

---

125 τοὺς om. Barth. — τῆς om. A — 143 ποτὲ uncinis inclusimus. — 152 γῆς Barth. — 154 τοῦτο A — 158 ὡς A — 162 ἀθρόως οἱ Barth. ἀθρόον οἱ A, unde coniicias quod numeri commendant ἀθρόοι — 163 πρὸς Barth. — 164 καὶ πρηνεῖς εἰς γῆν καταπεσόντες Barth. — 169 ἐστιν υἱὸς ὁ ἀγαπητός μου Barth. — 170 ἀνεβόα Barth.

φωνὴν πατρικὴν ἐνωτισθέντες
ἐν Θαβὼρ οἱ τοῦ λόγου
ὑπηρέται, ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου
οὗτος ὑπάρχει,
ἀνεβόων, ὁ σωτὴρ ἡμῶν.

Εἰκὼν ἀπαράλλακτε τοῦ ὄντος,
ἀκίνητε σφραγὶς, ἀναλλοίωτε
υἱὲ, λόγε, σοφία
καὶ βραχίων, δεξιὰ ὑψίστου, σθένος,
σὲ ἀνυμνοῦμεν
σὺν πατρί τε καὶ τῷ πνεύματι.

VI

Κανὼν εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς θεοτόκου (Αὐγ. 15).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Πανηγυριζέτωσαν οἱ θεόφρονες.»

ἦχος α΄.

ᾠδὴ α΄.

Πεποικιλμένη τῇ θείᾳ δόξῃ
ἡ ἱερὰ καὶ εὐκλεὴς, | παρθένε, μνήμη σου
πάντας συνηγάγετο | πρὸς εὐφροσύνην τοὺς πιστοὺς,
ἐξαρχούσης Μαριὰμ | μετὰ χορῶν καὶ τυμπάνων
τῷ σῷ ᾄδοντας μονογενεῖ,
ἐνδόξως ὅτι δεδόξασται·

Ἀμφεπονεῖτο ἀΰλων τάξις
οὐρανοβάμων ἐν Σιὼν | τὸ θεῖον σῶμά σου·
ἄφνω δὲ συρρεύσασα | τῶν ἀποστόλων ἡ πληθὺς
ἐκ περάτων, θεοτόκε, | σοὶ παρέστησαν ἄρδην,
μεθ' ὧν, ἄχραντε, σοῦ τὴν σεπτὴν,
παρθένε, μνήμην δοξάζομεν.

Νικητικὰ μὲν βραβεῖα ἤρω
κατὰ τῆς φύσεως, ἁγνὴ, | θεὸν κυήσασα·
ὅμως μιμουμένη δὲ τὸν ποιητήν σου καὶ υἱὸν
ὑπὲρ φύσιν ὑποκύπτεις | τοῖς τῆς φύσεως νόμοις·
διὸ θνήσκουσα σὺν τῷ υἱῷ
ἐγείρῃ διαιωνίζουσα.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ δημιουργικὴ | καὶ συνεκτικὴ
τῶν ἁπάντων
θεοῦ σοφία καὶ δύναμις
ἀκλινῆ, ἀκράδαντον
τὴν ἐκκλησίαν στήριξον, Χριστέ·
μόνος γὰρ εἶ ἅγιος
ὁ ἐν ἁγίοις ἀναπαυόμενος.

---

172 φωνῆς πατρικῆς Barth. — 175 ἀνεβόα A — 177 ἀναλλοίωτε contra numeros peccare videtur, sed non habeo quod eius in locum substituam — 179 βραχίον scholiasta interpretatur.

Cod. A — v. 10 παρέστηκεν ex παρέστησαν corr. m. sec. A — 14 θεὸν in rasura A θεὸν λόγον interpretatur scholiasta. — 18 δικαιωνίζουσα A — 19 Paroem. Sal. VIII. — 22 στήρισον A

Γυναῖκά σε θνητὴν, | ἀλλ' ὑπερφυῶς
καὶ μητέρα
θεοῦ εἰδότες, πανάμωμε,
οἱ κλεινοὶ ἀπόστολοι
πεφρικυίαις ἥπτοντο χερσὶ,
δόξῃ ἀπαστράπτουσαν
ὡς θεοδόχον σκῆνος θεώμενοι.

Ὑπέφθασε χερσὶ | ταῖς ὑβριστικαῖς
τοῦ αὐθάδους
τομὴν ἡ δίκη ἐπάξασα,
τοῦ θεοῦ φυλάξαντος
τὸ σέβας τῇ ἐμψύχῳ κιβωτῷ
δόξῃ τῆς θεότητος,
ἐν ᾗ ὁ λόγος σὰρξ ἐχρημάτισεν.

ᾠδὴ δ'.

Ῥήσεις προφητῶν καὶ αἰνίγματα
τὴν σάρκωσιν ὑπέφηναν
τὴν ἐκ παρθένου σου, Χριστὲ,
φέγγος ἀστραπῆς σου
εἰς φῶς ἐθνῶν ἐξελεύσεσθαι·
καὶ φωνεῖ σοι ἄβυσσος | ἐν ἀγαλλιάσει·
τῇ δυνάμει σου δόξα, φιλάνθρωπε.

Ἴδετε, λαοὶ, καὶ θαυμάσατε·
τὸ ὄρος γὰρ τὸ ἅγιον
καὶ ἐμφανέστατον θεοῦ [αἴρεται,
τῶν ἐπουρανίων | μονῶν ἐφύπερθεν
οὐρανὸς ἐπίγειος | ἐν ἐπουρανίῳ
καὶ ἀφθάρτῳ χθονὶ οἰκιζόμενος.

Ζωῆς ἀϊδίου καὶ κρείττονος
ὁ θάνατός σου γέγονε
διαβατήριον, ἁγνὴ, [ἄρρευστον
ἐκ τῆς ἐπικήρου | πρὸς θείαν ὄντως καὶ
μεθιστῶν σε, ἄχραντε, | ἐν ἀγαλλιάσει
τὸν υἱὸν καθορᾶν σου καὶ κύριον.

Ἐπήρθησαν πύλαι οὐράνιαι,
καὶ ἄγγελοι ἀνύμνησαν,
καὶ ὑπεδέξατο Χριστὸς
τὸ τῆς παρθενίας
αὐτοῦ μητρῷον κειμήλιον·
Χερουβὶμ ὑπεῖξέ σοι | ἐν ἀγαλλιάσει·
Σεραφὶμ δὲ δοξάζει σε χαίροντα.

ᾠδὴ ε'.

Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλος
τῶν ἀρετῶν σου, Χριστὲ, διηγήσομαι.
ἐξ ἀϊδίου γὰρ δόξης | συναΐδιον
ἐνυπόστατον λάμψας ἀπαύγασμα
παρθενικῆς ἀπὸ γαστρὸς
τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
σωματωθεὶς ἀνέτειλας ἥλιος.

Ὡς ἐπὶ νεφέλης, παρθένε,
τῶν ἀποστόλων ὁ δῆμος ὀχούμενος
πρὸς τὴν Σιὼν ἐκ περάτων
λειτουργῆσαί σοι
τῇ νεφέλῃ τῇ κούφῃ ἠθροίζετο,
ἀφ' ἧς ὁ ὕψιστος θεὸς
τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
δικαιοσύνης ἔλαμψεν ἥλιος.

Σαλπίγγων θεόληπτοι γλῶσσαι
τῶν θεολόγων ἀνδρῶν εὐηχέστερον
τῇ θεοτόκῳ ἐβόων | τὸν ἐξόδιον
ἐνηχούμεναι ὕμνον τῷ πνεύματι·
χαίροις, ἀκήρατε πηγὴ
τοῦ θεοῦ ζωαρχικῆς
καὶ σωτηρίου πάντων σαρκώσεως.

ᾠδὴ ς'.

Ἅλιον ποντογενὲς
κητῷον ἐντόσθιον πῦρ
τῆς τριημέρου ταφῆς σου
τὶ προεικόνισμα,

28 colon πεφρικυίαις ἥπτοντο χερσὶ una syllaba brevius est quam quae ei respondent in prima et tertia stropha, quam inaequalitatem modulatione protracta potius quam particulis τὴν et τὸ resectis sanandam iudico — 37 αἰνίγματι A — 42 δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε A — 46 βουνῶν Barth. — 52 εὐάρεστον A — 58 παρθένου A — 60 σὲ δοξάζουσιν A — 64 καὶ ἐνυπόστατον Barth. — λάμψαν A — 78 ἐνηχούμενοι A m. pr. — 80 τῆς τοῦ θεοῦ Barth., fort.: τῆς θεοῦ — 83 τὶ προεικόνισμα Barth.: προεικόνισμα τὶ A invitis carminis modis, τί προεικόνισμα ed. Veneta

οὗ Ἰωνᾶς | ὑποφήτης ἀναδέδεικται·
cεcωcμένος γὰρ ὡς καὶ προὐπέπωτο
ἀcινὴς ἐβόα·
θύcω coι μετὰ φωνῆς | αἰνέcεως, κύριε.

Νέμει coι τὰ ὑπὲρ φύcιν
ἄναξ ὁ πάντων θεός·
ἐν γὰρ τῷ τόκῳ παρθένον
ὥcπερ ἐφύλαξεν,
οὕτως ἐν τάφῳ τὸ cῶμα διετήρηcεν
ἀδιάφθορον καὶ cυνεδόξαcε
θείᾳ μεταcτάcει
γέραcοι ὥcπερ υἱὸc | μητρὶ χαριζόμενοc.

Ὄντως cε ὡς φαεινὴν
λυχνίαν ἀΰλου πυρὸc,
θυμιατήριον θείου | χρύcεον ἄνθρακοc
ἐν τοῖc ἁγίων ἁγίοις κατεcκήνωcε,
cτάμνον ῥάβδον τε πλάκα θεόγραφον,
κιβωτὸν ἁγίαν,
τράπεζαν ἄρτου ζωῆc,
παρθένε, ὁ τόκοc cου.

ᾠδὴ ζ'.

Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ
θεῖοc ἔρωc ἀντιταττόμενοc
τὸ μὲν πῦρ ἐδρόcιζε,
τῷ θυμῷ δὲ ἐγέλα
θεοπνεύcτῳ λογικῇ,
τῇ τῶν ὁcίων | τριφθόγγῳ λύρᾳ
ἀντιφθεγγόμενοc
μουcικοῖc ὀργάνοιc | ἐν μέcῳ φλογόc·
ὁ δεδοξαcμένοc
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Θεοτεύκτους πλάκας Μωϋcῆc
γεγραμμένας τῷ θείῳ πνεύματι
ἐν θυμῷ cυνέτριψεν,
ἀλλ' ὁ τούτου δεcπότηc
τὴν τεκοῦcαν ἀcινῆ
τοῖc οὐρανίοις | φυλάξαc δόμοις
νῦν εἰcῳκίcατο·
cὺν αὐτῇ cκιρτῶντεc | βοῶμεν Χριcτῷ·
ὁ δεδοξαcμένοc
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ἐν κυμβάλοις, χείλεcιν ἁγνοῖc,
μουcικῇ τε καρδίας φόρμιγγι,
ἐν εὐήχῳ cάλπιγγι | ὑψηλῆc διανοίας
τῆc παρθένου καὶ ἁγνῆc
ἐν τῇ εὐcήμῳ | κλητῇ ἡμέρᾳ
τῆc μεταcτάcεωc
πρακτικαῖc κροτοῦντεc
βοῶμεν χερcίν·
ὁ δεδοξαcμένοc
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ὁ θεόφρων ἤθροιcται λαόc·
τῆc γὰρ δόξηc θεοῦ τὸ cκήνωμα
ἐκ Cιὼν μεθίcταται
πρὸc οὐράνιον δόμον,
ἔνθα ἦχοc καθαρὸc
ἑορταζόντων | φωνῇ ἀφράcτου
ἀγαλλιάcεωc
καὶ ἐν εὐφροcύνῃ | βοώντων Χριcτῷ·
ὁ δεδοξαcμένοc
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν
θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

ᾠδὴ η'.

Φλόγα δροcίζουcαν ὁcίουc,
δυccεβεῖc δὲ καταφλέγουcαν
ἄγγελοc θεοῦ ὁ πανcθενὴc ἔδειξε παιcί·

89 τόκῳ A cum schol.: τίκτειν Barth. — 94 Exod. XXXVIII — 95 θυμιατήριον χρυ-
ιέου omisso θείου A — 99 ἄρτου Barth.: λόγου A cum schol. Ven. — 108 Deuteronom.
cX 17. — 110 δέcποτα A — 113 αὐτῆc A — 116 χειλέων ἁγνῶν erat cum coniicerem; sed
poetam parum expedita verborum constructione uti quam numerorum concinnitatem lae-
dere maluisse iam cognovi — 128 φωνῇ de coniectura scripsimus: φωνῆc A, φωνή Barth.
— 129 ἐν om. A

Ζωαρχικὴν δὲ πηγὴν εἰργάσατο | τὴν θεοτόκον,
φθορὰν θανάτου | καὶ ζωὴν βλυστάνουσαν τοῖς μέλπουσι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ῥήμασιν εἴχοντο τῆς θείας
κιβωτοῦ τοῦ ἁγιάσματος
πᾶσα ἡ πληθὺς τῶν θεολόγων ἐν τῇ Σιών·
ποῦ νῦν ἀπαίρεις, σκηνή, κραυγάζοντες, | θεοῦ τοῦ ζῶντος;
μὴ διαλίπῃς | ἐποπτεύουσα τοὺς πίστει μέλποντας·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὅπως ὑψώσασα τὰς χεῖρας
ἐκδημοῦσα ἡ πανάμωμος,
χεῖρας τὰς θεὸν ἠγκαλισμένας σωματικῶς,
ἐν παρρησίᾳ ὡς μήτηρ ἔφησε | πρὸς τὸν δεσπότην·
οὕς μοι ἐκτήσω, | εἰς αἰῶνας φύλαττε βοῶντάς σοι·
τὸν δημιουργὸν μόνον ὑμνοῦμεν | οἱ λελυτρωμένοι
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι
ἐν σοί, παρθένε ἄχραντε·
παρθενεύει γὰρ τόκος
καὶ ζωὴν προμνηστεύεται θάνατος·
ἡ μετὰ τόκον παρθένος
καὶ μετὰ θάνατον ζῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

Ἐξίσταντο ἀγγέλων αἱ δυνάμεις,
ἐν τῇ Σιὼν σκοπούμεναι
τὸν οἰκεῖον δεσπότην
γυναικείαν ψυχὴν χειριζόμενον·
τῇ γὰρ ἀχράντως τεκούσῃ
υἱοπρεπῶς προσεφώνει·
δεῦρο, σεμνή,
τῷ υἱῷ καὶ θεῷ συνδοξάσθητι.

Συνέστειλε χορὸς τῶν ἀποστόλων
τὸ θεοδόχον σῶμά σου,
μετὰ δέους ὁρῶντες
καὶ φωνῇ λιγυρᾷ προσφθεγγόμενοι·
εἰς οὐρανίους θαλάμους
πρὸς τὸν υἱὸν ἐκφοιτῶσα
σώζοις ἀεί,
θεοτόκε, τὴν κληρονομίαν σου.

VII

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τῶν Βαΐων (Τριῴδ. σελ. 337).
Ἡ ἀκροστιχίς· «Ὡσαννὰ Χριστὸς εὐλογημένος θεός.»
ἦχος δ'. ᾠδὴ α'.

Ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου
νοτίδος ἄμοιροι,
καὶ ἀνεκαλύφθη θαλάσσης
κυμαινούσης τὰ θεμέλια·

135 ἠργάσατο A — 143 διαλίποις A — 146 ὥπως A et fuisse, qui acrostichidis angustiis coactum poetam ὅπως pro ὡ πῶς dixisse arbitrarentur, scholiasta memoriae prodidit — 149 τεχθέντα Barth. — 158 σώζεις A — 170 σώζεις A

τῇ καταιγίδι νεύματι
ταύτης γὰρ ἐπετίμησας,
περιούσιον λαὸν δὲ ἔσωσας,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

Στόματος | ἐκ νηπίων ἀκάκων
καὶ θηλαζόντων αἶνον
τῶν σῶν οἰκετῶν κατηρτίσω,
καταλῦσαι τὸν ἀντίπαλον
καὶ ἐκδικῆσαι πάθει σταυροῦ
τὴν πτῶσιν τοῦ πάλαι Ἀδάμ,
διὰ ξύλου ἀναστῆσαι τοῦτον δὲ
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

Αἶνεσιν | ἐκκλησία ὁσίων
τῷ ἐνοικοῦντι Σιὼν
σοί, Χριστέ, προσφέρει· ἐν σοὶ δὲ
Ἰσραὴλ, τῷ ποιητῇ αὐτοῦ,
χαίρει, καὶ ὄρη ἔθνη ἀντί-
τυπα λιθοκάρδια
ἐκ προσώπου σου ἠγαλλιάσαντο,
ᾄδοντα ἐπινίκιον ὕμνον σοι, κύριε.

ᾠδὴ γ'.

Νάουσαν ἀκρότομον | προστάγματι σῷ
στερεὰν ἐθήλασε πέτραν
Ἰσραηλίτης λαός·
ἡ δὲ πέτρα σὺ, Χριστέ,
ὑπάρχεις καὶ ζωὴ,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

Νεκρὸν τετραήμερον | προστάγματι σῷ
ἐκ νεκάδων σύντρομος Ἅιδης
ἀφῆκε Λάζαρον·
ἡ ἀνάστασις, Χριστέ, | σὺ γὰρ καὶ ζωὴ,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ, εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

Ἄισατε λαοὶ θεο|πρεπῶς ἐν Σιὼν
καὶ εὐχὴν ἀπόδοτε Χριστῷ
ἐν Ἱερουσαλήμ·
αὐτὸς ἔρχεται ἐν δόξῃ κύριος,
ἐν ᾧ ἐστερεώθη | ἡ ἐκκλησία κράζουσα·
Ὡσαννὰ εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος.

ᾠδὴ δ'.

Χριστὸς ὁ ἐρχόμενος
ἐμφανῶς θεὸς ἡμῶν
ἥξει καὶ οὐ χρονιεῖ
ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος κόρης
τικτούσης ἀπειράνδρως,
προφήτης πάλαι φησί·
διὸ πάντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ῥηξάτω εὐφροσύνην
κραταιὰν ἐπ' ἔλεον
ὄρη καὶ πάντες βουνοὶ,
καὶ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἐπικροτησάτω·
Χριστὸν αἰνεῖτε ἔθνη,
καὶ τοῦτον πάντες λαοὶ
ἐπαινοῦντες βοᾶτε·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἰσχὺν ὁ βασιλεύων | τῶν αἰώνων κύριος
ἐνδεδυμένος ἥξει·
τῆς τούτου ὡραιότητός τε καὶ δόξης
ἀσύγκριτος ὑπάρχει
εὐπρέπεια ἐν Σιών·
διὸ πάντες βοῶμεν·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Σπιθαμῇ ὁ μετρήσας
οὐρανὸν, δρακὶ δὲ γῆν
κύριος πάρεστι·
Σιὼν γὰρ ἐξελέξατο, ἐν αὐτῇ δὲ

Codd. AV — v. 9 Psalm. 8 — 11 καταρτίσω A — 21 ἀντίτυπα, ἔθνη coniicio, quod et sententia et membrorum divisione commendari videtur. — 30 Ioann. XI. — 32 fort. γὰρ εἶ καί — 37 Matth. XXI. Ioann. XII — κύριος V: μετὰ κυρείας A Barth., locus nondum sanatus esse videtur — 40 Prec. Abbac. 4. — 43 ἀπειράνδρως AV: ἀπειράνδρου Barth. — 50 αἰνεῖτε schol. cod. A, V Barth.: ὑμνεῖτε A — 51 τούτῳ Barth. — 54 κύριε A — 58 εὐπρέπειαν A, cf. Psalm. XLIX 3. — 59 βοᾶτε A βοῶμεν V Barth., quod idem in prima stropha legimus

οἰκεῖν καὶ βασιλεύειν
ἠρετίσατο λαῶν
τῶν ἐν πίστει βοώντων·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

ᾠδὴ ε'.

Τῆς Σιὼν ἐπ' ὄρους ἀνάβηθι
ὁ εὐαγγελιζόμενος
καὶ τῆς Ἱερουσαλήμ,
ὁ κηρύσσων ἐν ἰσχύϊ ὕψωσον φωνήν·
δεδοξασμένα ἐλαλήθη
περὶ σοῦ, ἡ πόλις τοῦ θεοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

Ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις καθήμενος
ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ θεὸς
καὶ ἐφορῶν ταπεινὰ
ἰδοὺ ἔρχεται ἐν δόξῃ μετὰ κυρείας,
καὶ πληρωθήσεται τὰ πάντα
θεϊκῆς αἰνέσεως αὐτοῦ·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

Σιὼν θεοῦ ὄρος τὸ ἅγιον
καὶ Ἱερουσαλὴμ κύκλῳ
τοὺς ὀφθαλμούς σου ἆρον
καὶ ἴδε συνηγμένα τέκνα σου ἐν σοί·
ἰδοὺ γὰρ ἥκασι μακρόθεν
προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ σου·
εἰρήνη ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
καὶ σωτήριον ἔθνεσιν.

ᾠδὴ ς'.

Ἐβόησαν | ἐν εὐφροσύνῃ δικαίων τὰ πνεύματα·
νῦν τῷ κόσμῳ | διαθήκη καινὴ διατίθεται
καὶ ῥαντίσματι | καινουργεῖται λαὸς
θείου αἵματος.

Ὑπόδεξαι, | Ἰσραὴλ, τοῦ θεοῦ τὸ βασίλειον
καὶ ὁ βαίνων | ἐν τῷ σκότει φῶς θεασάσθω μέγα,
καὶ ῥαντίσματι | καινουργείσθω λαὸς
θείου αἵματος.

Λελυμένους | τοὺς δεσμίους Σιὼν ἐξαπόστειλον,
καὶ ἐκ λάκκου | ἀγνωσίας ἀνύδρου ἐξάγαγε,
καὶ ῥαντίσματι | καινουργείσθω λαὸς
θείου αἵματος.

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ διασώσας ἐν πυρὶ
τοὺς Ἀβραμιαίους σου παῖδας
καὶ τοὺς Χαλδαίους ἀνελὼν,
οἷς ἀδίκως δικαίους ἐνήδρευσαν,
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Γονυπετοῦντες οἱ λαοὶ
καὶ σὺν μαθηταῖς γεγηθότες
μετὰ βαΐων, Ὡσαννὰ
τῷ υἱῷ Δαυῒδ, ἀνεκραύγαζον·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Ἡ ἀπειρόκακος πληθὺς,
ἔτι νηπιάζουσα φύσις
θεοπρεπῶς σε, βασιλεῦ
Ἰσραὴλ καὶ ἀγγέλων, ἀνύμνησεν·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸς ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸς εἶ.

Μετὰ βαΐων σε, Χριστὲ,
κλάδοις ἐπεκρότει τὰ πλήθη,
εὐλογημένος ὁ ἐλθὼν

---

68 Τῆς Σιὼν A cum schol.: τὴν Σιὼν V Barth. — 70 τὴν A Barth. — 72 Psalm. LXXXVI 3 — 78 ἰδοὺ A: αὐτὸς V Barth. — 85 τὰ τέκνα V — 89 ἐν interpolatores addidisse videntur — 91 καινουργείσθω Barth. — 92 θείῳ αἵματι V — 94 τὸ φῶς V — 97 Σιὼν om. A — 110 ἀνεκραύγαζον V: ἐκραύγαζον A ἔκραζον Barth.

βαcιλεὺc τῶν αἰώνων, ἐβόα τε·
ὑπερύμνητε κύριε,
ὁ θεὸc ὁ τῶν πατέρων, εὐλογητὸc εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Εὐφράνθητι Ἱερουcαλήμ·
πανηγυρίcατε | οἱ ἀγαπῶντεc Cιών·
ὁ βαcιλεύων γὰρ εἰc τοὺc αἰῶναc
κύριοc τῶν δυνάμεων ἦλθεν·
εὐλαβείcθω πᾶcα ἡ γῆ ἐκ προcώπου αὐτοῦ
καὶ βοάτω·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Νέον πῶλον ἐπιβεβηκὼc
ὁ βαcιλεύων cου,
Cιών, ἐπέcτη Χριcτόc·
τὴν γὰρ ἀλόγιcτον εἰδώλων πλάνην
λῦcαι καὶ τὴν ἀκάθεκτον ὁρμὴν
ἀναcτεῖλαι πάντων ἐθνῶν παραγέγονεν
εἰc τὸ μέλπειν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ὁ θεόc cου, χαῖρε Cιὼν cφόδρα,
ἐβαcίλευcεν
εἰc τοὺc αἰῶναc Χριcτόc·
οὗτοc ὡc γέγραπται πραὺc καὶ cώζων,
δίκαιοc λυτρωτὴc ἡμῶν ἦλθεν,
ἐπὶ πώλου ἵππειον θράcοc ὀλέcαι ἐχθρῶν
μὴ βοώντων·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Cπανίζεται θείων περιβόλων
τὸ παράνομον | cυνέδριον ἀπειθῶν,
τὸν προcευχῆc θεοῦ ἐπείπερ οἶκον
cπήλαιον ἀπειργάcατο λῃcτῶν,
ἐκ καρδίαc τὸν λυτρωτὴν ἀπωcάμενον,
ᾧ βοῶμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Θεὸc κύριοc | καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν·
cυcτήcαcθε ἑορτὴν | καὶ ἀγαλλόμενοι
δεῦτε μεγαλύνωμεν Χριcτὸν
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων,
ὕμνοιc κραυγάζοντεc·
εὐλογημένοc ὁ ἐρχόμενοc
ἐν ὀνόματι κυρίου, cωτῆροc ἡμῶν.

Ἔθνη, ἵνα τί ἐφρυάξατε; γραφεῖc
καὶ ἱερεῖc, ἵνα τί κενὰ | ἐμελετήcατε;
τίc οὗτοc, εἰπόντεc, ᾧ παῖδεc
μετὰ βαΐων καὶ κλάδων
ὕμνοιc κραυγάζουcιν·
εὐλογημένοc ὁ ἐρχόμενοc
ἐν ὀνόματι κυρίου, cωτῆροc ἡμῶν.

Οὗτοc ὁ θεὸc, ᾧ παρόμοιοc οὐδείc,
δικαίαν πᾶcαν ὁδὸν | ἐξευρὼν δέδωκε
τῷ ἠγαπημένῳ Ἰcραήλ·
μετὰ δὲ ταῦτα ἀνθρώποιc
cυναναcτράφη ὀφθείc·
εὐλογημένοc ὁ ἐρχόμενοc
ἐν ὀνόματι κυρίου, cωτῆροc ἡμῶν.

Cκάνδαλα τρίβου | τί ἐχόμενα ὑμεῖc
τιθέατε ἀπειθεῖc; | πόδεc ὀξεῖc ἡμῖν
αἷμα διεκχέαι δεcπότου·
ἀλλ᾽ ἀναcτήcεται πάντωc
cῶcαι τοὺc κράζονταc·
εὐλογημένοc ὁ ἐρχόμενοc
ἐν ὀνόματι κυρίου, cωτῆροc ἡμῶν.

126 πάντεc οἱ Hirm. — 129 ἀπὸ προcώπου V — 131 πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν κύριον Barth. εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον Hirm. — 133 ὁ om. A — βαcιλεὺc Barth. — 136 πάντων ἐχθρῶν V — 143 ἱππεύων, quod Gallandus Bibl. Patrum XIII p. 251 proposuit, refragatur carminis modis — ὀλέcων Barth. — 160 γραφεῖc V schol. cod. A Barth.: γραφαῖc A — 164 κραυγάζοντεc A — 174 ἡμῖν Barth. — 175 τεθέατε A m. pr. — ὑμῶν Barth. — 177 πάνταc Dan.

VIII

Τριῴδιον εἰς τὴν δευτέραν τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῴδ. σελ. 344).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τῇ δευτέρᾳ.»

ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ τὴν ἄβατον,
κυμαινομένην θάλασσαν
θείῳ αὐτοῦ προστάγματι | ἀναξηράναντι
καὶ πεζεῦσαι δι᾽ αὐτῆς
τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν καθοδηγήσαντι
κυρίῳ ᾄσωμεν·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Ἡ ἀπόρρητος | λόγου θεοῦ κατάβασις,
ὅπερ Χριστὸς αὐτός ἐστι
θεὸς καὶ ἄνθρωπος,
τὸ θεὸς οὐχ ἁρπαγμὸν
εἶναι ἡγησάμενος ἐν τῷ μορφοῦσθαι δοῦλον
δεικνύει τοῖς μαθηταῖς·
ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται.

Διακονῆσαι | αὐτὸς ἐλήλυθα, οὗ τὴν μορφὴν ὁ πλαστουργὸς
ἐκὼν περίκειμαι,
τῷ πτωχεύσαντι Ἀδὰμ
ὁ πλουτῶν θεότητι θεῖναι ἐμήν τε αὐτοῦ
ψυχὴν ἀντίλυτρον | ὁ ἀπαθὴς θεότητι.

ᾠδὴ η΄.

Ἔφριξε παίδων εὐαγῶν
τὸ ὁμόστολον ψυχῆς ἄσπιλον σῶμα
καὶ εἶξε τὸ τραφὲν
ἐν ἀπείρῳ ὕλῃ ἀκάματον πῦρ·
ἀειζώου δὲ ἐκμαρανθείσης φλογὸς
διαιωνίζων ὕμνος | ἀνεμέλπετο·
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὑμᾶς μου τότε μαθητὰς
πάντες γνώσονται, εἰ τὰς ἐμὰς ἐντολὰς
τηρήσετε, φησὶν | ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις πρὸς πάθος μολῶν.
εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ πᾶσι,
καὶ ταπεινὰ φρονοῦντες | ἀνυψώθητε,
καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τάξεως ἔμπαλιν ὑμῖν
ἐθνικῆς ἔστω τὸ κράτος ὁμογενῶν·
οὐ κλῆρος γὰρ ἐμὸς,
τυραννὶς δὲ γνώμη αὐθαίρετος·
ὁ οὖν πρόκριτος | ἐν ὑμῖν εἶναι θέλων τῶν ἄλλων πάντων ἔστω
ἐσχατώτερος.
καὶ κύριον γινώσκοντές με ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ἐμεγάλυνας, Χριστὲ,
τὴν τεκοῦσάν σε θεοτόκον,
ἀφ᾽ ἧς ὁ πλάστης ἡμῶν
ὁμοιοπαθὲς περιέθου σῶμα,
τὸ τῶν ἡμετέρων λυτήριον ἀγνοημάτων·
ταύτην μακαρίζοντες
πᾶσαι γενεαὶ σὲ μεγαλύνωμεν.

Ῥύπον πάντα ἐμπαθῆ
ἀπωσάμενοι, ἐπάξιον
τῆς θείας βασιλείας
γνώμην ἀναλάβετε ἔμφρονα,
τοῖς σοῖς ἀποστόλοις προέφης

Cod. A — v. 6 Paul. ep. ad. Philipp. II 5. — λόγου om. A — 7 αὐτὸς vulgo — 8 fort. τοῦ θεοῦ — 11 Marc. X 45. — 17 fort.: ψυχῇ. — 23 Ioann XIII 35. — 25 ὁ σωτὴρ Barth. — 34 ἔστω πάντων Barth. cf. Luc. XXII 26. — 43 μεγαλύνομεν Barth.

ἡ ὄντως cοφία,
ἐν ᾗ δοξαcθήcεcθε
λάμποντες ἡλίου τηλαυγέστερον.

Ἀφορῶντες εἰc ἐμὲ,
εἶπας, κύριε, τοῖc μαθηταῖc,
μὴ φρονεῖτε ὑψηλὰ,
ἀλλὰ cυναπάχθητε τοῖc ταπεινοῖc,
ἐμὸν ὅπερ πίνω πίεcθε ποτήριον ὅτι,
ἐν τῇ βαcιλείᾳ δὲ
τοῦ πατρὸc ἐμοὶ cυνδοξαcθήcεcθε.

IX

Διῳδιον εἰc τὴν τρίτην τῆc μεγάλης ἑβδομάδοc (Τριῳδ. cελ. 352).

Ἡ ἀκροcτιχίc· Τρίτῃ τε.

ἦχοc β΄.

ᾠδὴ η΄.

Τῷ δόγματι | τῷ τυραννικῷ
οἱ ὅcιοι | τρεῖc παῖδεc μὴ πειcθέντεc,
ἐν τῇ καμίνῳ βληθέντεc θεὸν
ὡμολόγουν ψάλλοντεc·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ῥαθυμίαν | ἄποθεν ἡμῶν
βαλλώμεθα | καὶ φαιδραῖc ταῖc λαμπάcι
τῷ ἀθανάτῳ νυμφίῳ Χριcτῷ
ὕμνοιc cυναντήcωμεν,
εὐλογεῖτε, βοῶντεc, τὰ ἔργα τὸν κύριον.

Ἱκανούcθω | τὸ κοινωνικὸν
ψυχῆc ἡμῖν | ἔλαιον ἐν ἀγγείοιc,
ὅπωc ἐπάθλων μὴ θέντεc καιρὸν
ἐμπορίαc ψάλλωμεν·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Τὸ τάλαντον, | ὅcοι πρὸc θεοῦ
ἐδέξαcθε | ἰcοδύναμον χάριν,
ἐπικουρίᾳ τοῦ δόντοc Χριcτοῦ
αὐξήcατε ψάλλοντεc·
εὐλογεῖτε τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ΄.

Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν
ἐν γαcτρὶ χωρήcαcα
καὶ χαρὰν τῷ κόcμῳ κυήcαcα,
cὲ ὑμνοῦμεν, | παναγία παρθένε.

Τοῖc μαθηταῖc ὁ ἀγαθὸc,
γρηγορεῖτε, ἔφηcαc·
ᾗ γὰρ ὥρᾳ ἥξω ὁ κύριοc,
ἀγνοεῖτε, | ἀποδοῦναι ἑκάcτῳ.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ cου φρικτῇ
παρουcίᾳ, δέcποτα,
δεξιοῖc προβάτοιc με cύcτηcον,
τῶν πταιcμάτων
παριδών μου τὰ πλήθη.

---

48 ἡ πάντων cοφία Barth. — 52 ἑαυτοῦ in cod. A inter τοῖc et μαθεταῖc adiectum nos eiiciendum curavimus, ut turbatis huius carminis modis aliqua ex parte consuleremus. — 55 Marc. X 39. — πίεcθε A, πίετε Barth. fort.: ποτήριον πίεcθε. — 56 βαcιλείᾳ δὲ A: βαcιλείᾳ Barth. nos recepta cod. A lectione, quam numeri tantum non efflagitant, particulam ὅτι ad prius membrum pertinere significavimus; falsa lectione et divisione Ioannes Lampadarius, cuius hirmologio vulgo utuntur, in errores inductus est.

Cod. A — v. 8 Matth. XXV 1—13. — βοῶντεc om. A nescio an vere, si cum hirmologio in hac quoque stropha κυρίου τὸν κύριον scripseris — 12 ἡμῶν Barth. — 16 Matth. XXV 14—30. — θεὸν A — 25 Matth. XXV 13. — 27 ὥρα ᾗ A — ἥξει Barth. — 29 Matth. XXV 31—46. — 31 cύνταξον Barth.

X

Τριῳδιον εἰς τὴν τετάρτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῳδ. σελ. 357).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Τετράδι ψαλῶ.»

ἦχος β΄.

ᾠδὴ γ΄.

Τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ με στερεώσας
ἐπλάτυνας τὸ στόμα μου ἐπ᾽ ἐχθρούς μου·
εὐφράνθη δὲ τὸ πνεῦμά μου ἐν τῷ ψάλλειν·
οὐκ ἔστιν ἅγιος | ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν,
καὶ οὐκ ἔστι δίκαιος | πλήν σου, κύριε.

Ἐν κενοῖς τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων
καὶ γνώμῃ συναθροίζεται κακοτρόπῳ,
κατάκριτον τὸν ῥύστην σε ἀποφῆναι,
Χριστέ, ᾧ κράζομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

Τὸ δεινὸν βουλευτήριον τῶν ἀνόμων
σκέπτεται, θεομάχου ψυχῆς ὑπάρχον,
ὡς δύσχρηστον τὸν δίκαιον ἀποκτεῖναι
Χριστόν, ᾧ ψάλλομεν· | σὺ εἶ θεὸς ἡμῶν
καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος | πλήν σου, κύριε.

ᾠδὴ η΄.

Ῥῆμα τυράννου | ἐπεὶ ὑπερίσχυσεν,
ἑπταπλασίως κάμινος | ἐξεκαύθη ποτέ,
ἐν ᾗ παῖδες οὐκ ἐφλέχθησαν,
βασιλέως πατήσαντες δόγμα,
ἀλλ᾽ ἐβόων· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἀποκενοῦσα | γυνὴ μύρον ἔντιμον
δεσποτικῇ καὶ θείᾳ φρικτῇ
κορυφῇ, Χριστέ,
τῶν ἰχνῶν σου ἐπελάβετο
τῶν ἀχράντων κεχραμέναις παλάμαις
καὶ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Δάκρυσι πλύνει | τοὺς πόδας ὑπεύθυνος
ἁμαρτίαις τοῦ πλάσαντος
καὶ ἐκμάσσει θριξί·
διὸ τῶν ἐν βίῳ οὐ διήμαρτε
πεπραγμένων τῆς ἀπολυτρώσεως,
ἀλλ᾽ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἱερουργεῖτο | τὸ λύτρον εὐγνώμονι
ἐκ σωτηρίων σπλάγχνων τε
καὶ δακρύων πηγῆς,
ἐν ᾗ διὰ τῆς ἐξαγορεύσεως
ἐκπλυθεῖσα οὐ κατῃσχύνετο,
ἀλλ᾽ ἐβόα· πάντα τὰ ἔργα κυρίου
τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Ψυχαῖς καθαραῖς
καὶ ἀρρυπάντοις χείλεσι

Cod. AV — Acrostichides carminum Cosmae in secundum tertium quartum diem sacrae hebdomadis coniunctae unum efficiunt trimetrum iambicum. — v. 3 εὐφράνθη γὰρ Barth. — 6 Matth. XXVII 1. Marc. XV 1. Luc. XXIII 1. Ioann. XVIII. XIX. — 9 κράζομεν AV: ψάλλομεν vulgo — 23 Matth. XXVI 6—13. Marc. XIV 3—9. Luc. VII 37—38. Ioann. XII 3. — 24 Post κορυφῇ cod. A et hirmologium versus finem statuunt, parum illud quidem verisimile, quamquam maiore licentia plus semel in hoc carmine poeta usus esse videtur — 37 Ἱερουργεῖται Barth. — 45 ἀρρυπώτοις Barth.

δεῦτε μεγαλύνωμεν | τὴν ἀκηλίδωτον,
καὶ ὑπέραγνον μητέρα τοῦ Ἐμμανουὴλ,
δι' αὐτῆς τῷ ἐξ αὐτῆς
προσφέροντες πρεσβείαν τεχθέντι·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ἀγνώμων φανεὶς
καὶ πονηρὸς ζηλότυπος
δῶρον ἀξιόθεον | λογοπραγεῖ, δι' οὗ
ὀφειλέσιον ἐλύθη ἁμαρτημάτων,
καπηλεύων ὁ δεινὸς
Ἰούδας τὴν φιλόθεον χάριν·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Λέγει πορευθεὶς
τοῖς παρανόμοις ἄρχουσι,
τί μοι δοῦναι θέλετε;
κἀγὼ Χριστὸν ἡμῖν
τὸν ζητούμενον
τοῖς θέλουσι παραδώσω,
οἰκειότητα Χριστοῦ
Ἰούδας ἀντωσάμενος χρυσοῦ·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Ὢ πηρωτικῆς
φιλαργυρίας, ἄσπονδε!
λήθης ὅθεν ἔτυχες,
ὅτι ψυχῆς οὐδ' ὅς
ἰσοστάσιος κόσμος, ὡς ἐδιδάχθης·
ἀπογνώσει γὰρ σαυτὸν
ἐβρόχισας ἀνάψας, προδότα·
φεῖσαι τῶν ψυχῶν ἡμῶν,
Χριστὲ ὁ θεὸς, καὶ σῶσον ἡμᾶς.

XI

Κανὼν εἰς τὴν πέμπτην τῆς μεγάλης ἑβδομάδος (Τριῴδ. σελ. 364).

Η ἀκροστιχίς:

«Τῇ μακρᾷ πέμπτῃ μακρὸν ὕμνον ἐξάδω.»

ἦχος πλ. β'.

ᾠδὴ α'.

Τμηθείσῃ τμᾶται | πόντος ἐρυθρὸς,
κυματοτρόφος δὲ ξηραίνεται βυθὸς,
ὁ αὐτὸς ὁμοῦ ἀόπλοις | γεγονὼς βατὸς
καὶ πανοπλίταις τάφος·
ᾠδὴ δὲ θεοτερπὴς ἀνεμέλπετο·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἡ πανταιτία | καὶ παρεκτικὴ
ζωῆς, ἡ ἄπειρος σοφία τοῦ θεοῦ
ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον | ἑαυτῆς ἁγνῆς
ἐξ ἀπειράνδρου μητρός·
ναὸν γὰρ σωματικὸν περιθέμενος
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Μυσταγωγοῦσα | φίλους ἑαυτῆς
τὴν ψυχοτρόφον ἑτοιμάζει τράπεζαν,
ἀμβροσίας δὲ ἡ ὄντως | σοφία θεοῦ
κιρνᾷ κρατῆρα πιστοῖς·
προσέλθωμεν εὐσεβῶς καὶ βοήσωμεν·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

Ἀκουτισθῶμεν πάντες οἱ πιστοὶ

---

52 Matth. XXVI 15—16. Marc. XIV 10—11. Luc. XXII 3—6. Ioann. XVIII 2—3. — 70 Marc. VIII 36 — οὐδ' ὅς AV Barth.: coniicias οὐδέ, nisi Cosmam Homericis exemplis male intellectis οὐδ' ὅς pro οὐδ' αὐτός dixisse arbitraris. — 71 ὧν ἐδιδάχθης alter scholiasta cod. A interpretatur et sic legit Gallandus Bibl. Patr. t. XIII p. 240.

Cod. A — v. 15 et 21 τοῦ θεοῦ Barth.

συγκαλουμένης ὑψηλῷ κηρύγματι
τῆς ἀκτίστου καὶ ἐμφύτου σοφίας θεοῦ·
βοᾷ γὰρ· Γεύσασθε,
καὶ γνόντες, ὅτι χρηστὸς ἐγώ, κράξατε·
ἐνδόξως δεδόξασται
Χριστὸς ὁ θεὸς ἡμῶν.

ᾠδὴ γ'.

Κύριος ὢν πάντων καὶ κτίστης θεὸς
τὸ κτιστὸν ὁ ἀπαθὴς
πτωχεύσας σεαυτῷ ἥνωσας·
καὶ τὸ πάσχα οἷς ἔμελλες θανεῖν
αὐτὸς ὢν σεαυτὸν προετίθης,
φάγετε, βοῶν, τὸ σῶμά μου
καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

Ῥύσιον παντὸς τοῦ βροτείου γένους
τὸ οἰκεῖον, ἀγαθὲ,
τοὺς σοὺς μαθητὰς ἐπότισας
εὐφροσύνης ποτήριον πλήσας·
αὐτὸς γὰρ σεαυτὸν ἱερούργεις,
πίετε, βοῶν, τὸ αἷμά μου
καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

Ἄφρων ἀνὴρ, ὃς ἐν ὑμῖν προδότης,
τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς
προέφης ὁ ἀνεξίκακος,
οὐ μὴ γνώσεται ταῦτα, καὶ οὗτος
ἀσύνετος ὢν οὐ μὴ συνήσει·
ὅμως ἐν ἐμοὶ μείνατε
καὶ πίστει στερεωθήσεσθε.

ᾠδὴ δ'.

Προκατιδὼν ὁ προφήτης
τοῦ μυστηρίου σου τὸ ἀπόρρητον,
Χριστὲ, προανεβόησεν·
ἔθου κραταιὰν
ἀγάπησιν ἰσχύος, πάτερ οἰκτίρμον·
τὸν μονογενῆ υἱὸν γὰρ, ἀγαθὲ,
ἱλασμὸν εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλας.

Ἐπὶ τὸ πάθος τὸ πᾶσι
τοῖς ἐξ Ἀδὰμ πηγάσαν ἀπάθειαν,
Χριστὲ, μολὼν τοῖς φίλοις σου
εἶπας· μεθ' ὑμῶν
τοῦ πάσχα μετασχεῖν ἐπεθύμησα
τούτου·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

Μεταλαμβάνων κρατῆρος
τοῖς μαθηταῖς ἐβόας, ἀθάνατε·
γεννήματος ἀμπέλου δὲ
πίομαι λοιπὸν
οὐκέτι μεθ' ὑμῶν βιοτεύων·
τὸν μονογενῆ ἐπεί με ἱλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

Πόμα καινὸν ὑπὲρ λόγον
ἐγώ φημι ἐν τῇ βασιλείᾳ μου,
Χριστὲ, τοῖς φίλοις, πίομαι,
ὥστε γὰρ θεοῖς
θεὸς ὑμῖν συνέσομαι, εἶπας·
τὸν μονογενῆ καὶ γάρ με ἱλασμὸν
ὁ πατὴρ εἰς τὸν κόσμον ἀπέστειλε.

ᾠδὴ ε'.

Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης
συνδεόμενοι οἱ ἀπόστολοι
τῷ δεσπόζοντι τῶν ὅλων
ἑαυτοὺς, Χριστῷ, ἀναθέμενοι

---

23 χριστός A, at confer Psalm. XXX 8 — κράξατε add. m. sec in marg. A — 27 ἑαυτῷ A — 30 τὸ ante σῶμα in hac et ante αἷμα in sequenti stropha eiiciendum esse videtur, nisi poetam, ne sacram formulam migraret, maiore licentia numerorum usum esse statuas — 36 ἑαυτὸν A — 42 γνώσηται Barth. — 44 ὅμως ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ scholiasta cod. A interpretatur. — 49 Prec. Abbac. 4. — 50 et 57 pluribus syllabis versus, qui in tertia et quarta stropha iis respondent, superant. — 55 μολὼν significationem temporis praesentis habet, ut apud eundem Cosmam VIII 25 et Sophronium Anacr. I 2 in Maii Spicil. rom. t. IV p. 49. — 56 Luc. XXII 15. — 57 τούτου ἐπεθύμησα Barth. — 62 Matth. XXVI 29. — 67 Marc. XIV 25. — 71 verbum εἶπας mirum in modum ab iis quibus adhaeret vocabulis Χριστὲ τοῖς φίλοις disiunctum est; sed ne transpositione facta hoc vitium orationis removeas, modi carminis obstant, unde nescio an ὑμῖν τοῖς φίλοις scribendum sit.

ὡραίους πόδας | ἐξαπενίζοντο,
εὐαγγελιζόμενοι | πᾶσιν εἰρήνην.

Ἡ τὸ ἄσχετον κρατοῦσα
καὶ ὑπέρροον ἐν αἰθέρι ὕδωρ,
ἡ ἀβύσσους χαλινοῦσα
καὶ θαλάσσας ἀναχαιτίζουσα
θεοῦ σοφία | ὕδωρ νιπτῆρι βάλλει,
πόδας ἀποπλύνει δὲ | δούλων δεσπότης.

Μαθηταῖς ὑποδεικνύει
ταπεινώσεως ὁ δεσπότης τύπον·
ὁ νεφέλαις δὲ τὸν πόλον
περιβάλλων ζώννυται λέντιον
καὶ κάμπτει γόνυ
δούλων ἐκπλῦναι πόδας·
οὗ ἐν τῇ χειρὶ πνοὴ
πάντων τῶν ὄντων.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἄβυσσος ἐσχάτη
ἁμαρτημάτων ἐκύκλωσέ με,
καὶ τὸν κλύδωνα μηκέτι φέρων
ὡς Ἰωνᾶς τῷ δεσπότῃ βοῶ σοι·
ἐκ φθορᾶς με ἀνάγαγε.

Κύριον φωνεῖτε,
ὦ μαθηταί, καὶ διδάσκαλόν με·
καὶ γὰρ πέφυκα, σωτὴρ ἐβόας·
διὸ μιμεῖσθε τὸν τύπον, ὃν τρόπον
ἐν ἐμοὶ ἐθεάσασθε.

Ῥύπον τις μὴ ἔχων
ἀπορρυφθῆναι οὐ δεῖται πόδας,
καθαροί, ὦ μαθηταί, ὑμεῖς δὲ,
ἀλλ' οὐχὶ πάντες· ῥοπὴ γὰρ ἀτάκτως
ἐξ ὑμῶν ἑνὸς μαίνεται.

ᾠδὴ ζ'.

Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι
καμίνου φλόγα οὐκ ἔπτηξαν,
ἀλλ' ἐν μέσῳ φλογὸς ἐμβληθέντες
δροσιζόμενοι ἔψαλλον·
εὐλογητὸς εἶ, κύριε,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Νευστάζων κάραν Ἰούδας
κακὰ προβλέπων ἐκίνησεν,
εὐκαιρίαν ζητῶν παραδοῦναι
τὸν κριτὴν εἰς κατάκρισιν,
ὃς πάντων ἐστὶ κύριος
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὑμῶν, ὁ Χριστὸς τοῖς φίλοις
ἐβόα, εἷς παραδώσει με·
εὐφροσύνης λαθόντες ἀγωνίᾳ
καὶ φόβῳ συνείχοντο,
τίς οὗτος; φράσον, λέγοντες,
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

Μεθ' ὅστις ἐμοῦ τὴν χεῖρα
τρυβλίῳ βάλλει θρασύτητι,
τούτῳ πλὴν καλὸν ἦν πύλας βίου
περάσαι μηδέποτε·
τοῦτον εἰπὼν ἐδήλου δὲ
ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η'.

Νόμων πατρῴων | οἱ μακαριστοὶ
ἐν Βαβυλῶνι νέοι | προκινδυνεύοντες
βασιλεύοντος κατέπτυσαν
προσταγῆς ἀλογίστου·
καὶ συνημμένοι
ᾧ οὐκ ἐχωνεύθησαν πυρὶ
τοῦ κρατοῦντος ἐπάξιον
ἀνέμελπον τὸν ὕμνον·

---

80 ὑπερῷον Barth. — 83 Ioann. XIII 5—15. — 93 ὡς ὁ Ἰωνᾶς Barth. contra numerorum concinnitatem — 96 σῶτερ A, quod modis carminis parum convenit — 100 ὦ om. A — 105 φλογὸς Barth. et schol. cod. A: τοῦ πυρός A — 110 κακὰ A et schol.: κατὰ Barth. — 114 καὶ θεὸς Barth. — 115 ὑμῖν Barth., nos cod. A lectione recepta genetivum ab εἷς pendere significavimus. cf. Matth. XXVI 21. Marc. XIV 18. Luc. XXII 21. Ioann. XIII 21. — 118 καὶλύπῃ Barth. — 125 τούτου ὃς ἦν ἐδήλου Barth. — 129 κατέπτυξαν Barth.

τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἱ δαιτυμόνες | οἱ μακαριστοὶ
ἐν τῇ Σιὼν τῷ λόγῳ
προσκαρτερήσαντες
οἱ ἀπόστολοι παρείποντο
τῷ ποιμένι ὡς ἄρνες,
καὶ συνημμένοι
οὗ οὐκ ἐχωρίσθησαν Χριστοῦ,
θείῳ λόγῳ τρεφόμενοι
εὐχαρίστως ἐβόων·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νόμου φιλίας | ὁ δυσώνυμος
Ἰσκαριώτης γνώμῃ | ἐπιλαθόμενος
οὓς ἐνίψατο ἠὐτρέπισεν
εἰς προδοσίαν πόδας·
καὶ σοῦ ἐσθίων
ἄρτον, σῶμα θεῖον, ἐπῆρε
πτερνισμὸν ἐπὶ σέ, Χριστέ,
καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ἐδεξιοῦτο | τὸ λυτήριον
τῆς ἁμαρτίας σῶμα | ὁ ἀσυνείδητος
καὶ τὸ αἷμα τὸ χεόμενον
ὑπὲρ κόσμου τὸ θεῖον·
ἀλλ' οὐκ ἠδεῖτο
πίνων ὃ ἐπίπρασκε τιμῆς,
οὐ κακίᾳ προσώχθισε
καὶ βοᾷν οὐ συνῆκε·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε
εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Ξενίας δεσποτικῆς
καὶ ἀθανάτου τραπέζης
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ
ταῖς ὑψηλαῖς φρεσὶ,
πιστοὶ, δεῦτε ἀπολαύσωμεν,
ἐπαναβεβηκότα λόγον
ἐκ τοῦ λόγου μαθόντες,
ὃν μεγαλύνομεν.

Ἅπιτε, τοῖς μαθηταῖς
ὁ λόγος ἔφη, τὸ πάσχα
ἐν ὑπερῴῳ τόπῳ, | ᾧ νοῦς ἐνίδρυται,
οἷς μυσταγωγῷ σκευάσατε
ἀζύμῳ ἀληθείας λόγῳ·
τὸ στερρὸν δὲ τῆς χάριτος
μεγαλύνατε.

Δημιουργὸν ὁ πατὴρ
πρὸ τῶν αἰώνων σοφίαν
γεννᾷ, ἀρχὴν ὁδῶν με
εἰς ἔργα ἔκτισε
τὰ νῦν μυστικῶς τελούμενα·
λόγος γὰρ ἄκτιστος ὢν φύσει
τὰς φωνὰς οἰκειοῦμαι
οὗ νῦν προσείληφα.

Ὡς ἄνθρωπος ὑπάρχω
οὐσίᾳ, οὐ φαντασίᾳ,
οὕτω θεὸς τῷ τρόπῳ
τῆς ἀντιδόσεως
ἡ φύσις ἡ ἑνωθεῖσά μοι·
Χριστὸν ἕνα διό με γνῶτε
τὰ ἐξ ὧν, ἐν οἷς, ἅπερ
πέφυκα σώζοντα.

---

134 ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς Barth. — 135 Luc. XXIV 49. 53. Act. Apost. I 4. — 139 οὗ scholiasta interpretatur: ᾧ A Barth. cuius attractionis audaciam comprobare veriti sumus — 145 εὐτρέπιζεν A — 146 πρὸς προδοσίαν Barth. — 169 Paroem. Sal. VIII 22 — δημιουργῶν A — 170 fort. γεννῶν. cf. Paroem. VIII 22. — 173 προσείληφα Barth. cum schol. cod. A: προσείληφε A.

XII

Τριῳδιον εἰς τὴν μεγάλην παρασκευήν (Τριῳδ. σελ. 378).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Προσάββατόν τε.»

ἦχος πλ. β'.

ᾠδὴ ε'.

Πρὸς σὲ ὀρθρίζω | τὸν δι' εὐσπλαγχνίαν
ἑαυτὸν τῷ πεσόντι | ἑνώσαντα ἀτρέπτως
καὶ μέχρι παθῶν | ἀπαθῶς ὑποκύψαντα, λόγε θεοῦ·
τὴν εἰρήνην παράσχου μοι, φιλάνθρωπε.

Ῥυφθέντες πόδας | καὶ προκαθαρθέντες
μυστηρίου μεθέξει | τοῦ θείου νοῦν, Χριστέ, σοῦ
οἱ ὑπηρέται | ἐκ Σιὼν ἐλαιῶνος μέγα πρὸς ὄρος
συνανῆλθον, | ὑμνοῦντές σε, φιλάνθρωπε.

Ὁρᾶτε, ἔφης, | φίλοι, μὴ θροεῖσθε·
νῦν γὰρ ἤγγικεν ἡ ὥρα | ληφθῆναί με, κτανθῆναι
χερσὶν ἀνόμων· | πάντες δὲ σκορπισθήσεσθε ἐμὲ λιπόντες,
οὓς συνάξω | κηρῦξαί με φιλάνθρωπον.

ᾠδὴ η'.

Στήλην κακίας ἀντιθέου
παῖδες θεῖοι παρεδειγμάτισαν·
κατὰ Χριστοῦ δὲ φρυαττόμενον
ἀνόμων συνέδριον | βουλεύεται κενά,
κτεῖναι μελετᾷ | τὸν ζωῆς κρατοῦντα παλάμῃ,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπὸ βλεφάρων, μαθηταί, νῦν
ὕπνον, ἔφης, Χριστέ, τινάξατε·
ἐν προσευχῇ δὲ γρηγορεῖτε,
πειρασμῷ μή πως ὄλησθε, | καὶ μάλιστα Σίμων·
τῷ κραταιῷ γὰρ | μείζων πεῖρα· γνῶθί με, Πέτρε,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Βέβηλον ἔπος τῶν χειλέων
οὔποτε προήσομαι, δέσποτα,

Codd. AV — Triodion hoc cum tetraodio vel quatuor posterioribus odis canonis magni Sabbati cohaerere scholiasta cod. A adnotat. — 2 σεαυτὸν Barth. — ἑνώσαντι V κενώσαντα Barth. — 6 νοῦν A cum schol. V: νῦν Barth. — 7 οἱ ὑπηρέται om. V. cf. Matth. XXVI. XXVII. Marc. XIV. XV. Luc. XXII. XXIII. Ioann. XVIII. XVIX. — 8 σὲ φιλάνθρωπε ὑμνοῦντές σε A — 16 ἄνομον Barth., codicum lectio accentu commendatur — 19 Matth. XXVI 41. Marc. XIV 58. Luc. XXII 46 — μαθηταῖς AV — 25 Matth. XXVI 33—35. 74—75. Marc. XIV 29—31. 66—72. Luc. XXII 33—34. 58—62. Ioann. XVIII 17—18. 25—27.

σὺν σοὶ θανοῦμαι ὡς εὐγνώμων,
κἂν οἱ πάντες ἀρνήσωνται, | ἐβόησε Πέτρος·
σὰρξ οὐδὲ αἷμα, | ὁ πατήρ σου ἀπεκάλυψέ μοι σὲ,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Βάθος σοφίας θεϊκῆς
καὶ γνώσεως οὐ πᾶν ἐξηρεύνησας,
ἄβυσσον δέ μου τῶν κριμάτων
οὐ κατέλαβες, ἄνθρωπε, | ὁ κύριος ἔφη·
σὰρξ οὖν ὑπάρχων | μὴ καυχῶ· ἀρνήσῃ τρίτον γάρ με,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἀπαγορεύεις, Σίμων Πέτρε,
ὅπερ πείσῃ τάχος, ὡς εἴρηται,
καὶ σοὶ παιδίσκη οἷα θᾶττον
προσελθοῦσα πτοήσει σε, | ὁ κύριος ἔφη·
πικρῶς δακρύσας | ἔξεις ὅμως εὐΐλατόν με,
ὃν πᾶσα κτίσις | εὐλογεῖ δοξάζουσα εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ
καὶ ἐνδοξοτέραν | ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφὶμ,
τὴν ἀδιαφθόρως | θεὸν λόγον τεκοῦσαν,
τὴν ὄντως θεοτόκον, | σὲ μεγαλύνομεν.

Ὁλέθριος σπεῖρα θεοστυγῶν,
πονηρευομένων | θεοκτόνων συναγωγὴ
ἐπέστη, Χριστέ, σοι | καὶ ὡς ἄδικον εἵλκε
τὸν κτίστην τῶν ἁπάντων, | ὃν μεγαλύνομεν.

Νόμον ἀγνοοῦντες οἱ ἀσεβεῖς,
φωνὰς προφητῶν τε | μελετῶντες διὰ κενῆς,
ὡς πρόβατον εἵλκον | σὲ τὸν πάντων δεσπότην
ἀδίκως σφαγιάσαι, | ὃν μεγαλύνομεν.

Τοῖς ἔθνεσιν ἔκδοτον τὴν ζωὴν
σὺν τοῖς γραμματεῦσιν | ἀναιρεῖσθαι οἱ ἱερεῖς
παρέσχον, πληγέντες | αὐτοφθόνῳ κακίᾳ,
τὸν φύσει ζωοδότην, | ὃν μεγαλύνομεν.

Ἐκύκλωσαν κύνες ὡσεὶ πολλοὶ,
ἐκρότησαν, ἄναξ, σιαγόνα σὴν ῥαπισμῷ·

---

27 εὐγνώμην Barth. typothetarum ut videtur, errore. — 28 εἰ καὶ . . . . ἀρνήσονται AV — 29 Matth. XVI 17. — 35 μὴ καυχοῦ A — fort.: τρίς. — 40 ποιήσῃ A — 41 εὐΐλατόν τε A. — 53 Is. LIII 7. — 59 ὡς οἱ A ὡς Barth. post tertium carmen in cod. A tria troparia in honorem Mariae composita adduntur, quae alius esse carminis acrostichide docemur.

ἠρώτων cε, coῦ δὲ | ψευδῆ κατεμαρτύρουν,
καὶ πάντα ὑπομείνας | ἅπαντας ἔcωcας.

XIII

Κανὼν εἰc τὸ μέγα cάββατον (Τριῴδ. cελ. 408).

Ἡ ἀκροστιχίc:

«Καὶ cήμερον δὲ cάββατον μέλπω μέγα.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Κύματι θαλάccης | τὸν κρύψαντα πάλαι
διώκτην τύραννον
ὑπὸ γῆν ἔκρυψαν | τῶν cεcωcμένων οἱ παῖδεc·
ἀλλ᾽ ἡμεῖc ὡc αἱ νεάνιδεc | τῷ κυρίῳ ᾄcωμεν·
ἐνδόξωc γὰρ δεδόξαcται.

Κύριε θεέ μου, | ἐξόδιον ὕμνον
καὶ ἐπιτάφιον
ᾠδήν coι ᾄcομαι, | τῷ τῇ ταφῇ cου Ζωῆc μοι
τὰc εἰcόδουc διανοίξαντι | καὶ θανάτῳ θάνατον
καὶ ᾅδην θανατώcαντι.

Ἄνω cε ἐν θρόνῳ | καὶ κάτω ἐν τάφῳ
τὰ ὑπερκόcμια
καὶ ὑποχθόνια | κατανοοῦντα, cωτήρ μου,
ἐδονεῖτο τῇ νεκρώcει cου· | ὑπὲρ νοῦν ὡράθηc γὰρ
νεκρὸc ζωαρχικώτατοc.

Ἵνα cου τῆc δόξηc | τὰ πάντα πληρώcῃc,
καταπεφοίτηκαc
ἐν κατωτάτοιc τῆc γῆc· | ἀπὸ γάρ cου οὐκ ἐκρύβη
ἡ ὑπόcταcίc μου ἡ ἐν Ἀδάμ· | καὶ ταφεὶc φθαρέντα με
καινοποιεῖc, φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ γ΄.

Cὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων | κρεμάcαντα
πᾶcαν τὴν γῆν ἀcχέτωc
ἡ κτίcιc κατιδοῦcα | ἐν τῷ Κρανίῳ κρεμάμενον,

Cod. A — Quatuor priora carmina a Marco monacho, quatuor posteriora a Cosma composita esse scholiastae codd. AV testantur, quam eandem rem Cedrenus rettulit: ὁ cοφώτατοc μοναχὸc Μάρκοc, οἰκονόμοc ὢν τῆc τοιαύτηc μονῆc, ὁ τὸ τετραῴδιον τοῦ μεγάλου cαββάτου ἀναπληρώcαc τοῦ κυρίου Κοcμᾶ . . .; praeterea in editionibus Triodii hirmi, e quibus quatuor certe priores aliorum esse carminum ipsae acrostichidis litterae arguunt, Cassiae feminae tribuuntur, cf. Leonem Allatium De libris eccles. Graecorum p. 72 sqq. — 3 γῆc Barth. — 13 χριcτέ μου A — 16 τὰ πάντα τῆc δόξηc A — 20 φιλανθρώπωc A

θαμβητικῶϲ ϲυνείχετο, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲα.

Cύμβολα τῆϲ ταφῆϲ ϲου | παρέδειξαϲ,
τὰϲ ὁράϲειϲ πληθύναϲ·
νῦν δὲ τὰ κρύφιά ϲου | θεανδρικῶϲ διετράνωϲαϲ
καὶ τοῖϲ ἐν ᾅδου, δέϲποτα, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζουϲιν.

Ἥπλωϲαϲ τὰϲ ἀγκάλαϲ | καὶ ἥνωϲαϲ
τὰ τὸ πρὶν διεϲτῶτα·
κατaϲτολῇ δὲ, cῶτερ, | τῇ ἐν ϲινδόνι καὶ μνήματι
πεπεδημένουϲ ἔλυϲαϲ, | οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε, κραυγάζονταϲ.

Μνήματι καὶ cφραγῖϲιν, | ἀχώρητε,
ϲυνεϲχέθηϲ βουλήϲει·
καὶ γὰρ τὴν δύναμίν ϲου | ταῖϲ ἐνεργείαιϲ ἐγνώριϲαϲ
θεουργικῶϲ τοῖϲ μέλπουϲιν· οὐκ ἔϲτιν ἅγιοϲ
πλήν ϲου, κύριε φιλάνθρωπε.

ᾠδὴ δ'.

Τὴν ἐν ϲταυρῷ ϲου θείαν κένωϲιν
προορῶν Ἀββακοὺμ | ἐξεϲτηκὼϲ ἐβόα·
cὺ δυναϲτῶν διέκοψαϲ | κράτοϲ, ἀγαθὲ,
ὁμιλῶν τοῖϲ ἐν ᾅδῃ | ὡϲ παντοδύναμοϲ.

Ἑβδόμην ϲήμερον ἡγίαϲαϲ,
ἣν εὐλόγηϲαϲ πρὶν | καταπαύϲει τῶν ἔργων·
παράγειϲ γὰρ τὰ ϲύμπαντα | καὶ καινοποιεῖϲ
ϲαββατίζων, ϲωτήρ μου, | καὶ ἀνακτώμενοϲ.

Ῥωμαλεότητι τοῦ κρείττονοϲ
ἐκνικήϲαντόϲ ϲου | τῆϲ ϲαρκὸϲ ἡ ψυχή ϲου
διῄρηται· ϲπαράττουϲι | ἄμφω γὰρ δεϲμοὺϲ
τοῦ θανάτου καὶ ᾅδου, | λόγε, τῷ κράτει ϲου.

Ὁ ᾅδηϲ, λόγε, ϲυναντήϲαϲ ϲοι
ἐπικράνθη, βροτὸν | ὁρῶν τεθεωμένον,
κατάϲτικτον τοῖϲ μώλωψι | καὶ πανϲθενουργὸν,
τῷ φρικτῷ τῆϲ μορφῆϲ δὲ | διαπεφώνηκεν.

---

24 θάμβει πολλῷ Barth. — 29 ᾅδῃ Barth. — 31 παλάμαϲ Barth. — 41 Prec. Abbac. 14. — 45 Genes. II 3. — 48 cῶτερ A — 51 ϲπαράττουϲα Barth. quod si retinueris, ἄμφω τοὺϲ δεϲμοὺϲ scribere debebis — 53 Ies. XIV 9.

ᾠδὴ ε΄.

Θεοφανείας σου, Χριστὲ,
τῆς πρὸς ἡμᾶς συμπαθῶς γενομένης,
Ἡσαΐας φῶς ἰδὼν ἀνέσπερον
ἐκ νυκτὸς ὀρθρίσας ἐκραύγαζεν·
ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ | καὶ ἐγερθήσονται
οἱ ἐν τοῖς μνημείοις
καὶ πάντες οἱ ἐν τῇ γῇ ἀγαλλιάσονται.

Νεοποιεῖς τοὺς γηγενεῖς
ὁ πλαστουργὸς χοϊκὸς χρηματίσας,
καὶ σινδὼν καὶ τάφος ὑπεμφαίνουσι
τὸ συνόν σοι, λόγε, μυστήριον·
ὁ εὐσχήμων δὲ βουλευτὴς | τὴν τοῦ σὲ φύσαντος
βουλὴν σχηματίζει,
ἐν σοὶ μεγαλοπρεπῶς | καινοποιοῦντός με.

Διὰ θανάτου τὸ θνητὸν,
διὰ ταφῆς τὸ φθαρτὸν μεταβάλλεις·
ἀφθαρτίζεις γὰρ θεοπρεπέστατα
ἀπαθανατίζων τὸ πρόσλημμα·
ἡ γὰρ σάρξ σου διαφθορὰν | οὐκ εἶδε, δέσποτα,
οὐδὲ ἡ ψυχή σου εἰς ᾅδην
ξενοπρεπῶς | ἐγκαταλέλειπται.

Ἐξ ἀλοχεύτου προελθὼν
καὶ λογχευθεὶς τὴν πλευρὰν, πλαστουργέ μου,
ἐξ αὐτῆς εἰργάσω τὴν ἀνάπλασιν
τὴν τῆς Εὔας, Ἀδὰμ γενόμενος,
ἀφυπνώσας ὑπερφυῶς | ὕπνον φυσίζωον
καὶ ζωὴν ἐγείρας
ἐξ ὕπνου καὶ τῆς φθορᾶς, | ὡς παντοδύναμος.

ᾠδὴ ς΄.

Συνεσχέθη, | ἀλλ᾽ οὐ κατεσχέθη
στέρνοις κητώοις Ἰωνᾶς·
σοῦ γὰρ τὸν τύπον φέρων
τοῦ παθόντος καὶ ταφῇ δοθέντος,
ὡς ἐκ θαλάμου, τοῦ θηρὸς ἀνέθορε·
προσεφώνει δὲ τῇ κουστωδίᾳ·
οἱ φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ
ἔλεον αὑτοῖς ἐγκατελίπετε.

---

57 Ies. XXVI 19. — 68 δὲ] γὰρ Barth. — 76 ᾅδου Barth. fort.: ἐν ᾅδου. — 79 λοχεύθεὶς A — 84 καὶ τῆς σαρκὸς A cum schol. — 91 Ion. II 9. — 92 αὐτῶν A

Ἀνηρέθης, | ἀλλ᾽ οὐ διηρέθης,
λόγε, ἧς μετέσχες σαρκός·
εἰ γὰρ καὶ λέλυταί σου
ὁ ναὸς ἐν τῷ καιρῷ τοῦ πάθους,
ἀλλὰ καὶ οὕτω μία ἦν ὑπόστασις
τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκός σου·
ἐν ἀμφοτέροις γὰρ εἶς ὑπάρχεις υἱὸς,
λόγος τοῦ θεοῦ, θεὸς καὶ ἄνθρωπος.

Βροτοκτόνον, | ἀλλ᾽ οὐ θεοκτόνον
ἔφυ τὸ πταῖσμα τοῦ Ἀδάμ·
εἰ γὰρ καὶ πέπονθέ σου
τῆς σαρκὸς ἡ χοϊκὴ οὐσία,
ἀλλ᾽ ἡ θεότης ἀπαθὴς διέμεινε·
τὸ φθαρτὸν δέ σου πρὸς ἀφθαρσίαν
μετεστοιχείωσας καὶ ἀφθάρτου ζωῆς
ἔδειξας πηγὴν ἐξ ἀναστάσεως.

Βασιλεύει, | ἀλλ᾽ οὐκ αἰωνίζει
ᾅδης τοῦ γένους τῶν βροτῶν·
σὺ γὰρ τεθεὶς ἐν τάφῳ,
κραταιὲ, ζωαρχικῇ παλάμῃ
τὰ τοῦ θανάτου κλεῖθρα διεσπάραξας
καὶ ἐκήρυξας τοῖς ἀπ᾽ αἰώνων
ἐκεῖ καθεύδουσι λύτρωσιν ἀψευδῆ,
σῶτερ γεγονὼς νεκρῶν πρωτότοκος.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἄφραστον θαῦμα! | ὁ ἐν καμίνῳ ῥυσάμενος
τοὺς ὁσίους παῖδας ἐκ φλογὸς
ἐν τάφῳ νεκρὸς | ἄπνους κατατίθεται
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Τέτρωται ᾅδης, | ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος
τὸν τρωθέντα λόγχῃ τὴν πλευρὰν,
καὶ σθένει πυρὶ | θείῳ δαπανώμενος
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὄλβιος τάφος! | ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενος
ὡς ὑπνοῦντα τὸν δημιουργὸν,
ζωῆς θησαυρὸς | θείας ἀναδέδεικται

---

114 αἰῶνας Barth. quod typothetarum errore pro αἰῶνος scriptum esse videtur. — 116 σῶτερ A Barth. expectamus σωτὴρ, sed vulgata lectio modorum concinnitate commendatur. — 129 θεῖος Barth.

εἰc cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Νόμῳ θανόντων | τὴν ἐν τῷ τάφῳ κατάθεcιν
ἡ τῶν ὅλων δέχεται ζωὴ
καὶ τοῦτον πηγὴν | δείκνυcιν ἐγέρcεωc
εἰc cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Μία ὑπῆρχεν | ἡ ἐν τῷ ᾅδῃ ἀχώριcτοc
καὶ ἐν τάφῳ καὶ ἐν τῇ Ἐδὲμ
θεότηc Χριcτοῦ | cὺν πατρὶ καὶ πνεύματι
εἰc cωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελῳδούντων·
λυτρωτὰ, | ὁ θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Ἔκcτηθι φρίττων, οὐρανὲ,
καὶ caλευθήτωcαν | τὰ θεμέλια τῆc γῆc·
ἰδοὺ γὰρ ἐν νεκροῖc λογίζεται | ὁ ἐν ὑψίcτοιc οἰκῶν
καὶ τάφῳ μικρῷ ξενοδοχεῖται·
ὃν παῖδεc εὐλογεῖτε, | ἱερεῖc ἀνυμνεῖτε,
λαὸc ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Λέλυται ἄχραντοc ναὸc,
τὴν πεπτωκυῖαν δὲ | cυνανίcτηcι cκηνήν·
Ἀδὰμ γὰρ τῷ προτέρῳ δεύτεροc | ὁ ἐν ὑψίcτοιc οἰκῶν
κατῆλθε μέχριc ᾅδου ταμείων·
ὃν παῖδεc εὐλογεῖτε, | ἱερεῖc ἀνυμνεῖτε,
λαὸc ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Πέπαυται τόλμα μαθητῶν,
Ἀριμαθαίαc δὲ ἀριcτεύει Ἰωcήφ·
νεκρὸν γὰρ καὶ γυμνὸν θεώμενοc | τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν
αἰτεῖται καὶ κηδεύει κραυγάζων·
οἱ παῖδεc εὐλογεῖτε, | ἱερεῖc ἀνυμνεῖτε,
λαὸc ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ὦ τῶν θαυμάτων τῶν καινῶν!
ὦ ἀγαθότητοc! | ὦ ἀφράcτου ἀνοχῆc!
ἑκὼν γὰρ ὑπὸ γῆν cφραγίζεται | ὁ ἐν ὑψίcτοιc οἰκῶν
καὶ πλάνοc θεὸc cυκοφαντεῖται·
ὃν παῖδεc εὐλογεῖτε, | ἱερεῖc ἀνυμνεῖτε,
λαὸc ὑπερυψοῦτε | εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

---

146 εὐλογοῦcι, ἱερεῖc ἀνυμνοῦcι καὶ ὑπερυψοῦcι A — 150 τῶν προτέρων A — 162 ἰδοὺ γὰρ A cum schol.

ᾠθὴ θ΄.

Μὴ ἐποδύρου μοι, μῆτερ, | καθορῶσα ἐν τάφῳ,
ὃν ἐν γαστρὶ ἄνευ σπορᾶς | συνέλαβες υἱόν·
ἀναστήσομαι γὰρ καὶ δοξασθήσομαι
καὶ ὑψώσω ἐν δόξῃ | ἀπαύστως ὡς θεὸς
τοὺς ἐν πίστει καὶ πόθῳ | σὲ μεγαλύνοντας.

Ἐπὶ τῷ ξένῳ σου τόκῳ | τὰς ὠδῖνας φυγοῦσα
ὑπερφυῶς ἐμακαρίσθην, | ἄναρχε υἱέ·
νῦν δέ σε, θεέ μου, ἄπνουν ὁρῶσα νεκρὸν,
τῇ ῥομφαίᾳ τῆς λύπης | σπαράττομαι δεινῶς·
ἀλλ᾽ ἀνάστηθι, ὅπως | μεγαλυνθήσομαι.

Γῆ με καλύπτει ἑκόντα, | ἀλλὰ φρίττουσιν ᾅδου
οἱ πυλωροὶ, ἠμφιεσμένον | βλέποντες στολὴν
ἡμαγμένην, μῆτερ, τῆς ἐκδικήσεως·
τοὺς ἐχθροὺς ἐν σταυρῷ γὰρ | πατάξας ὡς θεὸς
ἀναστήσομαι αὖθις | καὶ μεγαλύνω σε.

Ἀγαλλιάσθω ἡ κτίσις, | εὐφραινέσθωσαν πάντες
οἱ γηγενεῖς· ὁ γὰρ ἐχθρὸς | ἐσκύλευται ᾅδης·
μετὰ μύρων γυναῖκες προσυπαντάτωσαν·
τὸν Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὔᾳ | λυτροῦμαι παγγενῆ
καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ | ἐξαναστήσομαι.

XIV

Κανὼν εἰς τὴν Πεντηκοστὴν (Πεντηκ. σελ. 189).

Ἡ ἀκροστιχίς: «Πεντηκοστὴν ἑορτάζωμεν.»

ἦχος βαρύς.

ᾠδὴ α΄.

Πόντῳ ἐκάλυψε | Φαραὼ σὺν ἅρμασιν
ὁ συντρίβων πολέμους | ἐν ὑψηλῷ βραχίονι·
ᾄσωμεν αὐτῷ, | ὅτι δεδόξασται.

Ἔργῳ, ὡς πάλαι τοῖς | μαθηταῖς ἐπηγγείλω,
τὸ παράκλητον πνεῦμα | ἐξαποστείλας, Χριστὲ,
ἔλαμψας τὸ φῶς | κόσμῳ, φιλάνθρωπε.

166 μου Barth. — 171 ὠδῖνας nos: ὀδύνας A Barth. — 179 γὰρ ἐν σταυρῷ A, quod inconcinnitate accentuum offendit. — 182 σκυλεύεται A — 183 fort.: γυναῖκες ὑπαντάτωσαν. — 185 Matth. XVI 21. XVII 23. XX 18—19. XXVII 63. XXVIII. Marc. VIII 31. IX 31. X 33—34. XVI. Luc. IX 22. XVIII. 31—33. XXIV. Ioann. II 19—22. XX.

Codd. AV — v. 6 τῷ κόσμῳ φῶς V Barth.

Νόμῳ τὸ πάλαι προ|κηρυχθὲν καὶ προφήταις
ἐπληρώθη· τοῦ θείου | πνεύματος σήμερον
πᾶcι γὰρ πιστοῖc | χάριc ἐκκέχυται.

ᾠδὴ γ'.

Τὴν ἐξ ὕψουc δύναμιν, | τοῖc μαθηταῖc, Χριcτὲ,
ἕωc ἂν ἐνδύcηcθε, ἔφηc,
καθίcατε ἐν Ἱερουcαλήμ·
ἐγὼ δὲ ὡc ἐμὲ παράκλητον ἄλλον,
πνεῦμα τὸ ἐμόν τε καὶ | πατρὸc ἀποcτελῶ,
ἐν ᾧ cτερεωθήcecθε.

Ἡ τοῦ θείου πνεύματος | ἐπιδημήcαcα
δύναμιc τὴν μεριcθεῖcαν πάλαι
φωνὴν κακῶc ὁμονοηcάντων
εἰc μίαν ἁρμονίαν θείωc cυνῆψε,
γνῶcιν cυνετίζουcα | πιcτοὺc τῆc Τριάδοc,
ἐν ᾗ ἐcτερεώθημεν.

ᾠδὴ δ'.

Κατανοῶν ὁ προφήτηc | τὴν ἐπ' ἐcχάτων cου, Χριcτὲ,
ἔλευcιν ἀνεβόα·
τὴν cὴν εἰcακήκοα, κύριε, | δυναcτείαν, ὅτι πάνταc
τοῦ cῶcαι τοὺc χριcτούc cου ἐλήλυθαc.

Ὁ ἐν προφήταις λαλήcαc | καὶ διὰ νόμου κηρυχθεὶc
πρώην τοῖc ἀτελέcι
θεὸc ἀληθὴc ὁ παράκλητοc | τοῖc τοῦ λόγου ὑπηρέταις
καὶ μάρτυcι γνωρίζεται σήμερον.

Cῆμα θεότητοc φέρον | τοῖc ἀποcτόλοιc ἐν πυρὶ
πνεῦμα κατεμερίcθη
καὶ ξέναιc ἐν γλώccαιc ἐνέφηνεν, | ὡc πατρόθεν θεῖον cθένοc
ἐρχόμενόν ἐcτιν αὐτοκέλευcτον.

ᾠδὴ ε'.

Τὸ διὰ τὸν φόβον cου ληφθὲν, κύριε,
ἐν γαcτρὶ τῶν προφητῶν | καὶ κυηθὲν ἐπὶ γῆc
πνεῦμα cωτηρίαc
ἀποcτολικὰc καρδίαc κτίζει καθαρὰc
καὶ ἐν τοῖc πιcτοῖc εὐθὲc ἐγκαινίζεται·
φῶc γὰρ καὶ εἰρήνη διότι τὰ cὰ προcτάγματα.

---

17 δύναμιc add. m. sec. A. — articulum τὴν eiicere praestat. — 20 cυνετίζουcαν A — 22 Prec. Abbac. — 30 φέρων Barth. — 32 ξέναιc ἐν om. m. pr. A — 35 τῆc γῆc Barth. — 37 ἀποcτολικῆ A — 38 εὐθὺc V

Ἡ ἐπιφοιτήcαcα ἰcχὺc cήμερον
αὕτη πνεῦμα ἀγαθόν, | πνεῦμα cοφίας θεοῦ,
πνεῦμα ἐκ πατρὸc
ἐκπορευθὲν καὶ δι' υἱοῦ πιcτοῖc ἡμῖν πεφηνός,
μεταδοτικὸν ἐν οἷc κατοικίζεται
φύcει τῆc ἐν ᾗ κατοπτεύεται ἁγιότητοc.

ᾠδὴ ϛ΄.

Ναυτιῶν τῷ cάλῳ | τῶν βιωτικῶν μελημάτων,
cυμπλόοιc ποντούμενοc ἁμαρτίαιc
καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προcριπτόμενοc,
ὡc ὁ Ἰωνᾶc, Χριcτὲ, βοῶ coι·
ἐκ θανατηφόρου με βυθοῦ ἀνάγαγε.

Ἐκ τοῦ πνεύματόc cου | cάρκα ἐπὶ πᾶcαν, ὡc εἶπαc,
πλουcίωc ἐξέχεεc καὶ ἐπλήcθη
τῆc cῆc ἡ cύμπαcα γνώcεωc, κύριε·
ὅτι ἐκ πατρὸc ἀπεριγράπτωc
ἔφυc καὶ τὸ πνεῦμα ἀμερίcτωc πρόειcιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸc ἐμβληθέντεc
ὅcιοι παῖδεc
τὸ πῦρ εἰc δρόcον μετέβαλον
διὰ τῆc ὑμνῳδίαc, οὕτω βοῶντεc·
εὐλογητὸc εἶ, κύριε, | ὁ θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ῥητορευόντων τὰ θεῖα μεγαλεῖα
τῶν ἀποcτόλων
τοῦ πνεύματοc ἡ ἐνέργεια
ἐνομίζετο μέθη τοῖc ἀπιcτοῦcι,
δι' ἧc Τριὰc κεκήρυκται | εἷc θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν.

Τὴν ἀδιαίρετον φύcιν ὀρθοδόξωc
θεολογοῦμεν,
θεὸν πατέρα τὸν ἄναρχον,
τῆc αὐτῆc ἐξουcίαc λόγον καὶ πνεῦμα,
εὐλογητὸc εἶ, κράζοντεc, | ὁ θεὸc τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Ἀφλέκτωc πυρὶ ἐν | Cινᾷ προcομιλοῦcα
βάτοc θεὸν ἐγνώριcε

43 ἐκπορευτὸν Barth. — 46 ναυτιῶντα cάλῳ AV — 47 ποντούμενον AV — προcριπτόμενον A προcριπτούμενον V προcριπτούμενοc Barth. — 51 μου A — 52 ἐξέχεαc Barth. — ἐπληρώθη A — 54 πατρὸc υἱὸc ἀρρεύcτωc Barth. — 59 οὕτωc V — 64 ἀπιcτοῦcι Barth. ἀπιθοῦcι A ἀπειθοῦcι V — 65 τριὰc γνωρίζεται Barth.

τῷ βραδυγλώσσῳ καὶ δυσήχῳ Μωσεῖ·
καὶ παῖδας ζῆλος θεοῦ
τοὺς ἀναλώτους τῷ πυρὶ ὑμνῳδοὺς ἔδειξε·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ζωτικῆς ἐξ ὕψους | βιαίας φερομένης
ἠχητικῶς τοῦ πνεύματος
τοῦ παναγίου ἁλιεῦσι πνοῆς
πυρίνων εἴδει γλωσσῶν,
τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ ἐρρητορεύετο·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὡς μὴ θιγομένῳ | προσβαίνοντες ἐν ὄρει
μὴ πεφρικότες πῦρ δειματοῦν
δεῦτε καὶ στῶμεν ἐν τῷ ὄρει Σιών,
ἐν πόλει ζῶντος θεοῦ,
πνευματοφόροις μαθηταῖς νῦν συγχορεύοντες·
πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πεῖραν | κυοφορήσασα
καὶ παντεχνήμονι λόγῳ | σάρκα δανείσασα,
μῆτερ ἀπείρανδρε, | παρθένε θεοτόκε,
δοχεῖον τοῦ ἀστέκτου, | χωρίον τοῦ ἀπείρου
πλαστουργοῦ σου, σὲ μεγαλύνομεν.

Ἐπιπαφλάζοντος πάλαι | πυρίνου ἅρματος
ὁ ζηλωτὴς καὶ πυρίπνους | χαίρων ὀχούμενος
τὴν νῦν ἐκλάμψασαν | ἐπίπνοιαν ἐδήλου
ἐξ ὕψους ἀποστόλοις, | ὑφ' ἧς καταλαμφθέντες
τὴν Τριάδα πᾶσιν ἐγνώρισαν.

Νόμου τῶν φύσεων δίχα | ξένον ἠκούετο·
τῶν μαθητῶν τῆς μιᾶς γὰρ | φωνῆς ἀπηχουμένης,
πνεύματος χάριτι | ποικίλως ἐνηχοῦντο
λαοί, φυλαὶ καὶ γλῶσσαι, | τὰ θεῖα μεγαλεῖα
τῆς Τριάδος γνῶσιν μυούμενοι.

---

75 τοὺς] τρεῖς Barth. — 76 et 90 ἔργα κυρίου τὸν κύριον AV — 82 ἐρρητορεύοντο Barth. — 85 οἱ μὴ Barth., quod acrostichidis lectionem ἑορτάζομεν postulat — 92 διαπείρᾳ Barth. — κυοφορήσασαν V — 93 δανείσασαν AV — 103 γὰρ τῆς μιᾶς A

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΚΑΝΟΝΕΣ.

I

Κανὼν ἰαμβικὸς εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν (Δεκ. 25).

Ἡ ἀκροστιχίς:

Εὐεπίης μελέεσσιν ἐφύμνια ταῦτα λιγαίνει
υἱα θεοῦ, μερόπων εἵνεκα τικτόμενον
ἐν χθονὶ καὶ λύοντα πολύστονα πήματα κόσμου·
ἀλλ', ἄνα, ῥητῆρας ῥύεο τῶνδε πόνων.

ἦχος α΄.

ᾠδὴ α΄.

Ἔσωσε λαὸν θαυματουργῶν δεσπότης,
Ὑγρὸν θαλάσσης κῦμα χερσώσας πάλαι·
Ἐκὼν δὲ τεχθεὶς ἐκ κόρης, τρίβον βατὴν
Πόλου τίθησιν ἡμῖν, ὃν κατ' οὐσίαν
Ἰσόν τε πατρὶ καὶ βροτοῖς δοξάζομεν.

Ἤνεγκε γαστὴρ ἡγιασμένη λόγον,
Σαφῶς ἀφλέκτῳ ζωγραφουμένη βάτῳ,
Μιγέντα μορφῇ τῇ βροτησίᾳ θεὸν,
Εὔας τάλαιναν νηδὺν ἀρᾶς τῆς πάλαι
Λύοντα πικρᾶς, ὃν βροτοὶ δοξάζομεν.

Ἔδειξεν ἀστὴρ τὸν πρὸ ἡλίου λόγον,
Ἐλθόντα παῦσαι τὴν ἁμαρτίαν, μάγοις,
Σαφῶς πενιχρὸν εἰς σπέος, τὸν συμπαθῆ
Σὲ σπαργάνοις ἑλικτὸν, ὃν γεγηθότες
Ἴδον τὸν αὐτὸν καὶ βροτὸν καὶ κύριον.

ᾠδὴ γ΄.

Νεῦσον πρὸς ὕμνους οἰκετῶν, εὐεργέτα,
Ἐχθροῦ ταπεινῶν τὴν ἐπηρμένην ὀφρὺν,
Φέρων τε, παντεπόπτα, τῆς ἁμαρτίας
Ὑπερθεν ἀκλόνητον ἑστηριγμένους,
Μάκαρ, μελῳδοὺς τῇ βάσει τῆς πίστεως.

Νύμφης πανάγνου τὸν πανόλβιον τόκον
Ἰδεῖν ὑπὲρ νοῦν ἠξιωμένος χορὸς
Ἄγραυλος ἐκλονεῖτο τῷ ξένῳ τρόπῳ
Τάξιν μελῳδοῦσάν τε τῶν ἀσωμάτων
Ἄνακτα Χριστὸν, ἀσπόρως σαρκούμενον.

Codd. ABC — v. 2 Exod. XIV. — 5 δοξάζωμεν A — 7 Exod. III — 8 θεοῦ A — 9 Genes. III — 11 Matth. II — 16 fort. ἱκετῶν, at conf. Cosm. VII 11. — 22 Luc. II.

Ὕψους ἀνάccων οὐρανῶν, εὐcπλαγχνίᾳ
Τελεῖ καθ᾽ ἡμᾶc ἐξ ἀνυμφεύτου κόρης,
Ἄϋλος ὢν τὸ πρόcθεν, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐcχάτων
Λόγος παχυνθεὶc carκὶ, τὸν πεπτωκότα
Ἵνα πρὸc αὐτὸν ἑλκύcῃ πρωτόπλαcτον.

Γένους βροτείου τὴν ἀνάπλαcιν πάλαι
Ἅιδων προφήτης Ἀββακοὺμ προμηνύει,
Ἰδεῖν ἀφράcτως ἀξιωθεὶc τὸν τύπον·
Νέον βρέφοc γὰρ ἐξ ὄρους τῆc παρθένου
Ἐξῆλθε λαῶν εἰc ἀνάπλαcιν λόγος.

ᾠδὴ δ΄.

Ἶcoc προῆλθεc τοῖc βροτοῖc ἑκουcίωc,
Ὕψιcτε, cάρκα προcλαβὼν ἐκ παρθένου,
Ἰὸν καθᾶραι τῆc δρακοντείας κάραc,
Ἅγων ἅπαντας πρὸc cέλαc ζωηφόρον,
Θεὸc πεφυκὼc, ἐκ πυλῶν ἀνηλίων.

Ἔθνη τὰ πρόcθεν τῇ φθορᾷ βεβυcμένα,
Ὄλεθρον ἄρδην δυcμενοῦc πεφευγότα,
Ὑψοῦτε χεῖραc cὺν κρότοιc ἐφυμνίοιc,
Μόνον cέβοντεc Χριcτὸν ὡc εὐεργέτην,
Ἐν τοῖc καθ᾽ ἡμᾶc cυμπαθῶc ἀφιγμένον.

Ῥίζηc φυεῖca τοῦ Ἰeccαὶ, παρθένε,
Ὄρουc παρῆλθεc τῶν βροτῶν τῆc οὐcίαc,
Πατρὸc τεκοῦca τὸν πρὸ αἰώνων λόγον,
Ὡc ηὐδόκηcεν αὐτὸc ἐcφραγιcμένην
Νηδὺν διελθεῖν τῇ κενώcει τῇ ξένῃ.

ᾠδὴ ε΄.

Ἐκ νυκτὸc ἔργων ἐcκοτιcμένοιc πλάνηc
Ἱλαcμὸν ἡμῖν, Χριcτὲ, τοῖc ἐγρηγόρωc
Νῦν coι τελοῦcιν ὕμνον ὡc εὐεργέτῃ,
Ἔλθοιc πορίζων εὐχερῆ τε τὴν τρίβον,
Καθ᾽ ἣν ἀνατρέχοντεc εὕροιμεν κλέοc.

Ἀπηνὲc ἔχθοc τὸ πρὸc αὐτὸν δεcπότηc
Τεμὼν διαμπὰξ carκὸc ἐν παρουcίᾳ
Ἵνα κρατοῦντοc ὤλεcε θυμοφθόρου,

---

30 ἑλκύcει B — πρωτόπλαcτον scholiasta cod. A: πρωτόκτιcτον A ex corr. BC, fort. πρωτόπλαcτον ἑλκύcῃ — 34 Prec. Abbac. — 40 πηλῶν B — 44 cέβοντα Barth. — 46 παρθένοc . . . . παρῆλθε A. — 51 ἐcκοτιcμένηc A m. pr. — 52 ἱλαcμὸc A m. pr. B — 53 εὐεργέτηc A — 58 ψυχοφθόρου B

Κόcμον cυνάπτων ταῖc ἀΰλοιc οὐcίαιc,
Τιθεὶc προcηνῆ τὸν τεκόντα τῇ κτίcει.

Ὁ λαὸc εἶδεν, ὁ πρὶν ἡμαυρωμένοc
Μεθ' ἡμέραν φῶc τῆc ἄνω φρυκτωρίαc·
Ἔθνη θεῷ δὲ κλῆρον υἱὸc προcφέρει,
Νέμων ἐκεῖcε τὴν ἀπόρρητον χάριν,
Οὗ πλεῖcτον ἐξήνθηcεν ἡ ἁμαρτία.

ᾠδὴ ϛ'.

Ναίων Ἰωνᾶc ἐν μυχοῖc θαλαττίοιc
Ἐλθεῖν ἐδεῖτο καὶ ζάλην ἀπαρκέcαι·
Νυγεὶc ἐγὼ δὲ τοῦ τυραννοῦντοc βέλει,
Χριcτὲ, προcαυδῶ τὸν κακῶν ἀναιρέτην
Θᾶττον μολεῖν cε τῆc ἐμῆc ῥαθυμίαc.

Ὃc ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸc θεὸν θεὸc λόγοc
Νυνὶ κρατύνει, μὴ cθένουcαν τὴν πάλαι
Ἰδὼν φυλάξαι, τὴν καθ' ἡμᾶc οὐcίαν,
Καθεὶc ἑαυτὸν δευτέρᾳ κοινωνίᾳ,
Αὖθιc προφαίνων τῶν παθῶν ἐλευθέραν.

Ἵκται δι' ἡμᾶc Ἀβραὰμ ἐξ ὀcφύοc,
Λυγρῶc πεcόντας ἐν ζόφῳ τῶν πταιcμάτων
Υἱοὺc ἐγεῖραι τῶν κάτω νενευκότων,
Ὁ φῶc κατοικῶν, καὶ φάτνην παρ' ἀξίαν
Νῦν εὐδοκήcαc εἰc βροτῶν cωτηρίαν.

ᾠδὴ ζ'.

Τῷ παντάνακτοc ἐξεφαύλιcαν πόθῳ
Ἄπλητα θυμαίνοντοc ἠγκιcτρωμένοι
Παῖδεc τυράννου δύcθεον γλωccαλγίαν,
Οἷc εἴκαθε πῦρ ἄcπετον, τῷ δεcπότῃ
Λέγουcιν· εἰc αἰῶναc εὐλογητὸc εἶ.

Ὑπηρέταc μὲν ἐμμανῶc καταφλέγει,
Cώζει δὲ παφλάζουcα ῥοιζηδὸν νέουc,
Ταῖc ἑπταμέτροιc καύcεcι πυργουμένη,
Οὓc ἔcτεφε φλὸξ, ἄφθονον τοῦ κυρίου
Νέμοντοc εὐcεβείαc εἵνεκα δρόcον.

Ἀρωγὲ Χριcτὲ, τὸν βροτοῖc ἐναντίον,
Πρόβλημα τὴν cάρκωcιν ἀρρήτωc ἔχων,

59 κόcμου B — 66 Ion. II. — 68 τῷ B — 69 τῶν κακῶν A. — 71 Ioann. I. — 76 Matth. I. Luc. III. — 77 cκότει B. — 81 Daniel III. — 87 παφλάζουcαν A.

Ἠισχυνας, ὄλβον τῆς θεώσεως φέρων,
Μορφούμενος νῦν· ἧστινος δι' ἐλπίδα
Ἄνωθεν εἰς κευθμῶνας ἤλθομεν ζόφου.

Τὴν ἀγριωπὸν ἀκρατῶς γαυρουμένην,
Ἄσεμνα βακχεύσασαν, ἐξοιστρουμένην
Κόσμου καθεῖλες πανσθενῶς ἁμαρτίαν·
Οὓς εἵλκυσε πρὶν, σήμερον τῶν ἀρκύων
Σώζεις δὲ σαρκωθεὶς ἑκὼν, εὐεργέτα.

ᾠδὴ η'.

Μήτραν ἀφλέκτως εἰκονίζουσι κόρης
Οἱ τῆς παλαιᾶς πυρπολούμενοι νέοι
Ὑπερφυῶς κύουσαν, ἐσφραγισμένην·
Ἄμφω δὲ δρῶσα θαυματουργίᾳ μιᾷ
Λαοὺς πρὸς ὕμνον ἐξανίστησι χάρις.

Λύμην φυγοῦσα τοῦ θεοῦσθαι τῇ πλάνῃ,
Ἄλληκτον ὑμνεῖ τὸν κενούμενον λόγον
Νεανικῶς ἅπασα σὺν τρόμῳ κτίσις,
Ἄδοξον εὖχος δειματουμένη φέρειν
Ῥευστὴ γεγῶσα, κἂν σοφῶς ἐκαρτέρει.

Ἧκεις, πλανῆτιν πρὸς νομὴν ἐπιστρέφων
Τὴν ἀνθοποιὸν ἐξ ἐρημαίων λόφων
Ἡ τῶν ἐθνῶν ἔγερσις ἀνθρώπων φύσιν,
Ῥώμην βιαίαν τοῦ βροτοκτόνου σβέσαι,
Ἀνὴρ φανείς τε καὶ θεὸς προμηθείᾳ.

ᾠδὴ θ'.

Στέργειν μὲν ἡμᾶς, ὡς ἀκίνδυνον φόβῳ,
Ῥᾴον σιωπήν· τῷ πόθῳ δὲ, παρθένε,
Ὕμνους ὑφαίνειν συντόνως τεθηγμένους
Ἐργῶδές ἐστιν, ἀλλὰ καὶ, μῆτερ, σθένος,
Ὅση πέφυκεν ἡ προαίρεσις, δίδου.

Τύπους ἀφεγγεῖς καὶ σκιὰς παρηγμένας,
Ὦ μῆτερ ἁγνὴ, τοῦ λόγου δεδορκότες
Νέον φανέντος ἐκ πύλης κεκλεισμένης,
Δοξούμενοί τε τῆς ἀληθείας φάος
Ἐπαξίως σὴν εὐλογοῦμεν γαστέρα.

95 κεθμῶνα A — 97 ἐξοιστρουμένην Ven.: ἐξοιστρουμένου A ἐξοιστρημένου B — 101 Daniel III. — 104 θαυματουργίαν μίαν A — 106 τὴν πλάνην C — 110 κἂν cum indicativo aoristi coniunctum habes apud Andream quoque I 194 — 116 φόβον B — 118 τεθειμένους Ven.

Πόθου τετευχὼς καὶ θεοῦ παρουσίας
Ὁ χριστοτερπὴς λαὸς ἠξιωμένος
Νῦν ποτνιᾶται τῆς παλιγγενεσίας
Ὡς ζωοποιοῦ· τὴν χάριν δὲ, παρθένε,
Νέμοις, ἄχραντε, προσκυνῆσαι τὸ κλέος.

II

Κανὼν ἰαμβικὸς εἰς τὰ Θεοφάνεια (Ἰαν. 6).

Ἡ ἀκροστιχίς:

Σήμερον ἀχράντοιο βαλὼν θεοφεγγέϊ πυρσῷ
Πνεύματος ἐνθάπτει νάμασιν ἀμπλακίην
Φλέξας παμμεδέοντος ἐὺς πάϊς, ἠπιόων δὲ
Ὑμνηταῖς μελέων τῶνδε δίδωσι χάριν.

ἦχος β΄.

ᾠδὴ α΄.

Στείβει θαλάσσης κυματούμενον σάλον,
Ἤπειρον αὖθις Ἰσραὴλ δεδειγμένον·
Μέλας δὲ πόντος τριστάτας Αἰγυπτίων
Ἔκρυψεν ἅρδην ὑδατόστρωτος τάφος
Ῥώμῃ κραταιᾷ δεξιᾶς τοῦ δεσπότου.

Ὄρθρου φανέντος τοῖς βροτοῖς σελασφόρου
Νῦν ἐξ ἐρήμου πρὸς ῥοὰς Ἰορδάνου,
Ἄναξ ὑπέσχες ἡλίου σὸν αὐχένα,
Χώρου ζοφώδους τὸν γενάρχην ἁρπάσαι
Ῥύπου τε παντὸς ἐκκαθᾶραι τὴν κτίσιν.

Ἄναρχε, ῥείθροις συνταφέντα σοι, λόγε,
Νέον περαίνεις τὸν φθαρέντα τῇ πλάνῃ,
Ταύτην ἀφράστως πατρόθεν δεδεγμένος
Ὄπα κρατίστην· οὗτος ἠγαπημένος
Ἰσός τέ μοι παῖς χρηματίζει τὴν φύσιν.

ᾠδὴ γ΄.

Ὅσοι παλαιῶν ἐκλελύμεθα βρόχων,
Βορῶν λεόντων συντεθλασμένων μύλας,
Ἀγαλλιῶμεν καὶ πλατύνωμεν στόμα,
Λόγῳ πλέκοντες ἐκ λόγων μελῳδίαν,
Ὧι τῶν πρὸς ἡμᾶς ἥδεται δωρημάτων.

Codd. AB — v. 1 Exod. XIV — 5 τοῦ ὑψίστου ed. Paris. Ioannis Opp. a. 1712 — 7 Matth. III. Luc. III — 11 fort.: συμβαφέντα. — 13 ὑψόθεν B — 14 Matth. III. Luc. III — 19 μελῳδίας B

Νέκρωσιν ὁ πρὶν ἐμφυτεύσας τῇ κτίσει,
Θηρὸς κακούργου σχηματισθεὶς εἰς φύσιν,
Ἐπισκοτεῖται σαρκικῇ παρουσίᾳ,
Ὀρθρῳ φάναντι προσβαλὼν τῷ δεσπότῃ
Θλᾶν τὴν ἑαυτοῦ δυσμενεστάτην κάραν.

Ἕλκει πρὸς αὐτὸν τὴν θεόδμητον φύσιν,
Γαστρὸς τυράννου συγκεχωσμένην ὄροις·
Γεννᾷ τε αὖθις γηγενῶν ἀναπλάσει,
Ἔργον φέριστον ἐκτελῶν ὁ δεσπότης·
Ἵκται γὰρ αὐτὴν ἐξαλεξῆσαι θέλων.

ᾠδὴ δ'.

Πυρσῷ καθαρθεὶς μυστικῆς θεωρίας,
Ὑμνῶν προφήτης τὴν βροτῶν καινουργίαν
Ῥήγνυσι γῆρυν πνεύματι κροτουμένην,
Σάρκωσιν ἐμφαίνουσαν ἀρρήτου λόγου,
Ὤι τῶν δυναστῶν τὰ κράτη συνετρίβη.

Πεμφθεὶς ὁ πατρὸς παμφαέστατος λόγος,
Νυκτὸς διῶσαι τὴν καχέσπερον σχέσιν
Ἔκριζον ἥκεις καὶ βροτῶν ἁμαρτίαν,
Ὑΐας συνελκῦσαί τε τῇ σῇ βαπτίσει,
Μάκαρ, φαεινοὺς ἐκ ῥοῶν Ἰορδάνου.

Αὐτὸν προσιδὼν τὸν περίκλυτον λόγον,
Τρανῶς ὁ κήρυξ ἐκβοᾶται τῇ κτίσει·
Οὗτος προών μου, δεύτερος τῷ σαρκίῳ,
Σύμμορφος ἐξέλαμψεν ἐνθέῳ σθένει,
Ἔχθιστον ἡμῶν ἐξελεῖν ἁμαρτίαν.

Νομὴν πρὸς αὐτὴν τὴν φερέσβιον φέρων
Θηρᾷ δρακόντων φωλεοῖς ἐπιτρέχων·
Ἄπλητα κύκλα καββαλὼν θεὸς λόγος,
Πτέρνῃ τε τὸν πλήττοντα παμπήδην γένος,
Τοῦτον καθειργνὺς, ἐκκαώζει τὴν κτίσιν.

ᾠδὴ ε'.

Ἐχθροῦ ζοφώδη καὶ βεβορβορωμένον
Ἰὸν καθάρσει πνεύματος λελουμένοι

24 φάναντι Barth.: φανέντι AB. — 25 φλᾶν m. sec. AB — 27 γεννᾶται αὖθις A m. pr. — 34 ἄρρητον A m. sec. B — 36 ὁ πατρὸς Barth. et sic alter scholiasta cod. A legisse videtur: πρὸς πατρὸς in ras. AB — 38 ἁμαρτίας Barth. et alter scholiasta cod. A — 42 Matth. III 11. Luc. III 16 — 51 ζοφώδους καὶ βεβορβορωμένου B

Νέαν προcωρμίcθημεν ἁπλανῆ τρίβον,
Ἄγουcαν ἀπρόcιτον εἰc θυμηδίαν,
Μόνοις προcιτὴν, οἷc θεὸc κατηλλάγη.

Ἀθρῶν ὁ πλάcτης ἐν ζόφῳ τῶν πταιcμάτων
Cειραῖc ἀφύκτοις, ὃν διαρθροῖ δακτύλοιc,
Ἴcτηcιν ἀμφ' ὤμοιcιν ἐξάρας ἄνω,
Νῦν ἐν πολυρρύτοιcι δίναιc ἐκπλύνων
Αἴcχουc παλαιοῦ τῆc Ἀδὰμ καχεξίας.

Μετ' εὐcεβείας προcδράμωμεν εὐτόνωc
Πηγαῖc ἀχράντοιc ῥεύcεωc cωτηρίου,
Λόγον κατοπτεύcοντεc, ἐξ ἀκηράτου
Ἄντλημα προcφέροντα δίψηc ἐνθέου,
Κόcμου προcηνῶc ἐξακεύμενον νόcον.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἰμερτὸν ἐξέφηνε cὺν πανολβίῳ
Ἤχῳ πατὴρ, ὃν γαcτρὸc ἐξηρεύξατο·
Ναί, φηcιν, οὗτοc cυμφυὴc γόνοc πέλων,
Φωταυγὸc ἐξώρουcεν ἀνθρώπων γένουc
Λόγοc τ' ἐμοῦ ζῶν καὶ βροτὸc προμηθείᾳ.

Ἐκ ποντίου λέοντοc ὁ τριέcπεροc
Ξένωc προφήτηc ἐγκάτοιc φλοιδούμενοc
Αὖθιc προῆλθε, τῆc παλιγγενεcίαc
Cωτηρίαν δράκοντοc ἐκ βροτοκτόνου
Πᾶcιν προφαίνων τῶν χρόνων ἐπ' ἐcχάτων.

Ἀνειμένων πόλοιο παμφαῶν πτυχῶν
Μύcτηc ὁρᾷ πρὸc πατρὸc ἐξικνούμενον
Μένον τε πνεῦμα τῷ παναχράντῳ λόγῳ,
Ἐπελθὸν ὡc πέλειαν ἀφράcτῳ τρόπῳ,
Δήμοιc τε φαίνει προcδραμὸν τῷ δεcπότῃ.

ᾠδὴ ζ'.

Ἕφλεξε ῥείθρῳ τῶν δρακόντων τὰc κάραc
Ὁ τῆc καμίνου τὴν μετάρcιον φλόγα
Νέουc φέρουcαν εὐcεβεῖc κατευνάcαc·
Τὴν δυcκάθεκτον ἀχλὺν ἐξ ἁμαρτίαc
Ὅλην πλύνει δὲ τῇ δρόcῳ τοῦ πνεύματοc.

63 κατοπτεύοντεc B — ἀκηράτων A — 68 Matth. III. Luc. III. — 69 φωταυγὸc A: φώταυγοc B — 72 Ion. II. — 80 προcδραμεῖν Barth. — 81 ῥεῖθρον A — 82 Daniel III.

Cὲ ζωγραφοῦcαν τὴν Ἀcύριον φλόγα
Ἐκcτῶcαν ἵcτης, εἰc δρόcον μετηγμένην,
Ὕδωρ ὅθεν νῦν ἀμφιέccαο φλέγον
Cίντιν κάκιcτον, Χριcτὲ, προcκεκευθμένον,
Πρὸc τὴν ὄλιcθον ἐκκαλούμενον τρίβον.

Ἀπορραγέντοc τοῦ Ἰορδάνου πάλαι
Ἰcθμῷ περᾶται λαὸc Ἰcραηλίτης,
Cὲ τὸν κράτιcτον ἐκφοροῦντα τὴν κτίcιν
Ἠπειγμένωc νῦν ἐν ῥοαῖc διαγράφων
Πρὸc τὴν ἄρρευcτον καὶ ἀμείνονα τρίβον·

Ἴδμεν τὸ πρῶτον τὴν πανώλεθρον κλύcιν
Οἰκτρῶc cε πάντων εἰc φθορὰν παρειcάγειν,
Ὦ τριcμέγιcτα χρηματίζων καὶ ξένα,
Νῦν δὲ κλύcαντα, Χριcτὲ, τὴν ἁμαρτίαν
Δι' εὐπάθειαν καὶ βροτῶν cωτηρίαν.

ᾠδὴ η'.

Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίcιc γνωρίζεται,
Υἱοὶ δὲ φωτὸc οἱ πρὶν ἐcκοτιcμένοι·
Μόνοc cτενάζει τοῦ cκότουc ὁ προcτάτηc·
Νῦν εὐλογείτω cυντόνωc τὸν αἴτιον
Ἡ πρὶν τάλαινα τῶν ἐθνῶν παγκληρία.

Τριττοὶ θεουδεῖc ἐμπύρωc δροcούμενοι
Αἰγλῆντα τριτταῖc παμφαῶc ἁγιcτείαιc
Cαφῶc ἐδήλουν τὴν ὑπέρτατον φύcιν,
Μίξει βροτείᾳ πυρπολοῦcαν ἐν δρόcῳ
Εὐκτῶc ἅπαcαν τὴν πανώλεθρον πλάνην.

Λευχειμονείτω πᾶcα γηΐνοc φύcιc,
Ἐκ πτώcεωc νῦν οὐρανῶν ἐπηρμένη·
Ὦι γὰρ τὰ πάντα cυντετήρηται λόγῳ
Νάουcι ῥείθροιc ἐκπλυθεῖcα πταιcμάτων
Τῶν πρὶν πέφευγεν ἐκφανῶc λελουμένη.

ᾠδὴ θ'.

Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν τοῦ τόκου cου θαυμάτων,
Νύμφη πάναγνε, μῆτερ εὐλογημένη!

86 Ἀccύριον Barth. — 93 ἐμφοροῦντα Barth. — 96 Genes. VII. — 97 πάντων τὴν φθοράν A — 104 cυντόνοc A — 106 Daniel III. — 110 ὀλέθριον B — 114 ἐκπλυνθεῖcα A — 115 παμφαῶc B

Δι' ἧϲ τυχόντες παντελοῦϲ ϲωτηρίας
Ἐπάξιον κροτοῦμεν ὡϲ εὐεργέτι,
Δῶρον φέροντες ὕμνον εὐχαριϲτίας.

Ἴδμεν τὰ Μωϲεῖ τῇ βάτῳ δεδειγμένα,
Δεῦρο ξένοις θεϲμοῖϲιν ἐξειργαϲμένα·
Ὡϲ γὰρ ϲέϲωϲται πυρφοροῦϲα παρθένοϲ,
Ϲελαϲφόρον τεκοῦϲα τὸν εὐεργέτην
Ἰορδάνου τε ῥεῖθρα προϲδεδεγμένον.

Χρίειϲ τελειῶν τὴν βρότειον οὐϲίαν,
Ἄναξ ἄναρχε, πνεύματοϲ κοινωνίᾳ·
Ῥοαῖϲ ἀχράντοιϲ ἐκκαθάραϲ καὶ ϲκότουϲ
Ἰϲχὺν θριαμβεύϲαϲ τε τὴν ἐπηρμένην
Νῦν εἰϲ ἄρηκτον ἐξαμείβεαι βίον.

III

Κανὼν ἰαμβικὸϲ εἰϲ τὴν Πεντηκοϲτήν (Πεντηκ. ϲελ. 200).

Ἡ ἀκροϲτιχίϲ:

Θειογενὲϲ λόγε, πνεῦμα παράκλητον πάλιν ἄλλον
Ἐκ γενέτου κόλπων ἧκαϲ ἐπιχθονίοιϲ,
Οἷα πυρὸϲ γλώϲϲῃϲι φέρον θεότητοϲ ἀΰλου
Ϲῆμα τεῆϲ φύτληϲ καὶ χάριν ὑμνοπόλοιϲ.

ἦχοϲ δ'.
ᾠδὴ α'.

Θείῳ καλυφθεὶϲ ὁ βραδύγλωϲϲοϲ γνόφῳ
Ἐρρητόρευϲε τὸν θεόγραφον νόμον·
Ἰλὺν γὰρ ἐκτινάξαϲ ὄμματοϲ νόου
Ὁρᾷ τὸν ὄντα καὶ μυεῖται πνεύματοϲ
Γνῶϲιν, χεραίρων ἐνθέοιϲ τοῖϲ ᾄϲμαϲιν.

Ἔφη τὸ ϲεπτὸν καὶ ϲεβάϲμιον ϲτόμα·
Νοϲφιϲμὸϲ ὑμῖν οὐ γενήϲεται, φίλοι·
Ἐγὼ γὰρ εἰϲ πατρῷον ὕψιϲτον θρόνον
Ϲυνεδριάζων ἐκχεῶ τοῦ πνεύματοϲ,
Λάμψαι ποθοῦϲι τὴν χάριν τὴν ἄφθονον.

Ὄροϲ βεβηκὼϲ ἀτρεκέϲτατοϲ λόγοϲ
Γαληνόμορφον ἐκτελεῖ τὴν καρδίαν·

---

119 εὐεργέτι A cum schol., B: εὐεργέτην ed. Venet. εὐεργέτῃ Barth. — 121 Exod. III. — 123 ὡϲ codd. edd. — ϲέϲωϲτο A — 128 fort. τοῦ ϲκότουϲ, nisi nimia licentia Ioannem in ordine verborum mutando usum statuas. — 129 δέ B

Codd. AB — v. 1 Exod. XIX. XX. — 7 Ioann. XIV. — 11 ὅροϲ B, quo spectat alterius scholiastae cod. A interpretatio: ὁ τοῦ πατρὸϲ ὅροϲ (sic) καὶ λόγοϲ.

Ἔργον γὰρ ἐκπεράνας ηὔφρανε φίλους
Πνοῇ βιαίᾳ καὶ πυρὸς γλωττήμασι,
Νείμας τὸ πνεῦμα Χριστὸς, ὡς ὑπέσχετο.

ᾠδὴ γ΄.

Ἔρρηξε γαστρὸς ἠτεκνωμένης πέδας
Ὕβριν τε δυσκάθεκτον εὐτεκνουμένης
Μόνη προσευχὴ τῆς προφήτιδος πάλαι
Ἄννης, φερούσης πνεῦμα συντετριμμένον
Πρὸς τὸν δυνάστην καὶ θεὸν τῶν γνώσεων.

Ἀληπτός ἐστιν ἡ θεαρχικωτάτη·
Ῥήτρας γὰρ ἐξέφηνε τοὺς ἀγραμμάτους
Πλάνης σοφιστὰς συστομίζοντας λόγῳ
Καὶ τῆς βαθείας νυκτὸς ἐξαιρουμένους
Λαοὺς ἀπείρους ἀστραπῇ τοῦ πνεύματος.

Ἣν ἐκπορευτὸν ἐξ ἀγεννήτου φάους
Τὸ πανσθενουργόφωτον, ἄφθιτον σέλας,
Οὗ τὴν δι' υἱοῦ πατρικῆς ἐξουσίας
Νῦν ἐμφανίζει συμφυῆ φρυκτωρίαν
Πυρῶδες ἦχος ἐν Σιὼν τοῖς ἔθνεσιν.

ᾠδὴ δ΄.

Ἄναξ ἀνάκτων, οἷος ἐξ οἵου μόνος
Λόγος προελθὼν πατρὸς ἐξ ἀναιτίου,
Ἰσοσθενές σου πνεῦμα τοῖς ἀποστόλοις
Νημερτὲς ἐξέπεμψας ὡς εὐεργέτης
Ἄιδουσι δόξαν τῷ κράτει σου, κύριε.

Λουτρὸν τὸ θεῖον τῆς παλιγγενεσίας
Λόγῳ κεραννὺς συντεθειμένῃ φύσει
Ὀμβροβλυτεῖς μοι ῥεῖθρον ἐξ ἀκηράτου
Νενυγμένης σου πλευρᾶς, ὦ θεοῦ λόγε,
Ἐπισφραγίζων τῇ ζέσει τοῦ πνεύματος.

Κάμπτει τὰ πάντα τῷ παρακλήτῳ γόνυ
Γόνῳ τε πατρὸς, πατρὶ συμφυεστάτοις·

13 ἔργῳ B — εὔφρανε A — 14 Act. Apostol. II — 16 Reg. I 1, 11—17. — 22 ῥήτρας AB, cuius vocabuli usitata forma ῥήτορας in nonnullas editiones irrepsit — 23 πλάνης A et alter scholiasta cod. A: ἅλις B et prior scholiasta cod. A — 25 ἀστραπῇ AB — 26 Ioann. XV 26 — 28 πατρικῆς συνουσίας alter scholiasta cod. A: πατρικὴν συνουσίαν AB — 30 πυρώδης B, quod ut grammatices legibus commendari, ita metrices reiici adnotavit alter schol. cod. A — Act. Apostol. II 2—4. — 34 ἐξέπεμψας B m. sec. et schol. cod. A: ἐξέλαμψας A, B m. pr. — 35 δόξα Barth. — 38 ὀμβροβλυτοῖς A — 42 συμφυεστάτοις B: συμφυεστάτῳ varia lectio cod. B συμφυεστάτου A

Ἐν γὰρ προσώποις οἵδε τριττοῖς οὐσίαν
Νημερτὲς ἀπρόσιτον, ἄχρονον, μίαν·
Ἔλαμψε φῶς γὰρ ἡ χάρις τοῦ πνεύματος.

Τελεῖσθε πάντες τῇ θεαρχικωτάτῃ,
Ὅσοι λατρευταὶ τριττοφεγγοῦς οὐσίας·
Ὑπερφυῶς τελεῖ γὰρ ὡς εὐεργέτης
Καὶ πυρσομορφοῖ Χριστὸς εἰς σωτηρίαν,
Ὅλην πορίζων τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

ᾠδὴ ε΄.

Λυτήριον κάθαρσιν ἀμπλακημάτων,
Πυρίπνοον δέξασθε πνεύματος δρόσον,
Ὦ τέκνα φωτόμορφα τῆς ἐκκλησίας·
Νῦν ἐκ Σιὼν γὰρ ἐξελήλυθεν νόμος,
Ἡ γλωσσοπυρσόμορφος πνεύματος χάρις.

Καθώσπερ ηὐδόκησεν, αὐτεξουσίως
Ἀδέσποτον κάτεισι πνεῦμα πατρόθεν,
Σοφίζον ἐν γλώσσῃσι τοὺς ἀποστόλους,
Ἐπισφραγίζον τὸν φερέσβιον λόγον,
Πατροσθενὲς ξύμμορφον, ὃν σωτὴρ ἔφη.

Ἵητο τὰς φρένας μὲν ἐξ ἁμαρτίας
Ἑαυτῷ κατεσκεύαζε τῶν ἀποστόλων
Θεὸς λόγος πάνταρχος ἄχραντον δόμον,
Ὁμοσθενοῦς δὲ καὶ συνουσιωμένου
Νῦν ἐγκατοικίζεται πνεύματος φάος.

ᾠδὴ ς΄.

Ἱλασμὸς ἡμῖν, Χριστέ, καὶ σωτηρία
Ὁ δεσπότης ἔλαμψας ἐκ τῆς παρθένου,
Ἵν' ὡς προφήτην θηρὸς ἐκ θαλαττίου
Στέρνων Ἰωνᾶν, τῆς φθορᾶς διαρπάσῃς
Ὅλον τὸν Ἀδὰμ παγγενῆ πεπτωκότα.

Ἱμερτὸν ἡμῖν εὐθὲς ἐν τοῖς ἐγκάτοις
Αἰωνίως ἔξουσι πνεῦμα καινίσοις
Πατροπροβλήτως πάντοτε ξυνημμένον,

47 τῆς τριφεγγοῦς Barth. — οὐσία A cum rasura post α — 49 πυρσολαμπεῖ Barth. — 51 λουτήριον A — 60 πατροσθενὲς ξύμμορφον Barth., quocum conspirat interpretatio codicis A ὁ τῷ πατρὶ σύμμορφος καὶ ὁμοδύναμος: πατρόθεν ὀξύμμορφον AB, nisi quod πατρώθεν in A exaratum est — 62 κατεσκεύασε A — 64 συνουσιουμένου B — 65 metricum vitium tollere veriti sumus — 72 καινίσαις Barth. — 73 πάντοθεν συνημμένον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712.

Ὕλης ἀπεχθοῦς καυστικὸν μολυσμάτων,
Ῥύπου τε παντὸς ῥυπτικόν, παντοκράτορ.

Ὀρεκτὸν ἀξίωμα τοῖς ἀποστόλοις,
Σιωνίταις μίμνουσι σὴν παρουσίαν
Γνώρισμα, πνεῦμα πατρογεννήτου λόγου,
Λέσχην ἀπηνῆ τῶν ἐθνῶν ποππυσμάτων
Ὤκιστα δεικνὺς πυρπνόως καθιδρύεις.

ᾠδὴ ζ΄.

Σύμφωνον ἐθρόησεν ὀργάνων μέλος,
Σέβειν τὸ χρυσότευκτον ἄψυχον βρέτας·
Ἡ τοῦ παρακλήτου δὲ φωσφόρος χάρις
Σεβασμιάζει τοῦ βοᾷν, τριὰς μόνη,
Ἰσοσθενὴς, ἄναρχος, εὐλογητὸς εἶ.

Φωνὴν προφητόφθεγκτον ἠγνοηκότες
Ἔφασκον οἰνότευκτον ἄφρονες μέθην,
Ῥήσεις ξέναι ἠκούσθησαν ὡς ἀποστόλων·
Οἱ εὐσεβεῖς δέ σοι βοῶμεν ὀξέως,
Νεουργὲ τοῦ σύμπαντος, εὐλογητὸς εἶ.

Θέσπιν κατεβρόντησεν ὁ βλέπων ὅπα
Ἔνθους Ἰωὴλ τοῦ θεαρχικωτάτου,
Οἷς ἐκχεῶ, φήσαντος, οἷά περ λόγου,
Τοῦ πνεύματός μου, συμβοήσουσι· φύσις
Ἡ τριτσοφεγγόφωτος, εὐλογητὸς εἶ.

Τρίτη μὲν εὐμοίρησεν ὡρῶν τὴν χάριν,
Ὅπως ὑπεμφήνειε τρεῖς ὑποστάσεις
Σέβειν ἐν ἁπλότητι τῆς ἐξουσίας·
Ἀλλ' ἐν μιᾷ νῦν ἡμερῶν τῇ κυρίᾳ
Υἱὸς, πατὴρ καὶ πνεῦμα, εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Λύει τὰ δεσμὰ καὶ δροσίζει τὴν φλόγα
Ὁ τριτσοφεγγὴς τῆς θεαρχίας τύπος·
Ὑμνοῦσι παῖδες· εὐλογείτω τὸν μόνον
Σωτῆρα καὶ παντουργὸν ὡς εὐεργέτην
Ἡ δημιουργηθεῖσα σύμπασα κτίσις.

77 σοῦ A — 80 καθιδρύεις Barth. cum scholiasta cod. A: καθιδρύει AB — 87 Act. Apostol. II 13 — 88 ξενηκούσθησαν AB; nos integras potius partes excudendas curavimus — 89 βοῶμεν ἐνθέως Barth. — 92 Joel II 28 — 93 λόγον A — 96 τριττὴ A —. Act. Apostol. II 15 — 103 τὸν ὕμνον A

Μνήμην ὁ Χριστὸς τῶν βροτοσσόων ἐπῶν,
Ἃ πατρακουσθεὶς τοῖς ἀποστόλοις ἔφη,
Τὸ πνεῦμα τεύχει γλωσσοπυρσεύτῳ θέᾳ
Ἐφίζον· εὐλογητὸν οἰκειουμένη,
Ἡλλοτριωμένη δὲ, μέλπει σε κτίσις.

Σωτηριωδῶς, αὐτοδεσπότως ἰὸν,
Φῶς αὐτολαμπὲς καὶ παρεκτικὸν φάους
Ὑπάρχον ἧκες ἐμφοροῦν ἀποστόλοις,
Τιμῆεν ὡς ἅημα, τοῖς σοῖς οἰκέταις
Λελιπαρημένον τε πνεῦμα προσνέμεις.

Ἧισε προφητῶν πνευματέμφορον στόμα
Σὴν σωματωδῶς, ὦ μέδων, ἐνδημίαν·
Καὶ πνεῦμα κόλπων πατρικῶν προηγμένον,
Ἀκτιστοσυμπλαστουργοσύνθρονον σέθεν
Ἵης ἐνανθρωπήσεως πιστοῖς σέβας.

ᾠδὴ θ΄.

Χαίροις, ἄνασσα, μητροπάρθενον κλέος·
Ἅπαν γὰρ εὐδίνητον, εὔλαλον στόμα
Ῥητρεῦον οὐ σθένει σε μέλπειν ἀξίως·
Ἰλιγγιᾷ δὲ νοῦς ἅπας σου τὸν τόκον
Νοεῖν· ὅθεν σε σὺν πόθῳ δοξάζομεν.

Ὕδειν ἔοικε τὴν φυσίζωον κόρην·
Μόνη γὰρ ἐν δίνῃσι κεκρύφει λόγον,
Νοσοῦσαν ἀλθαίνοντα τὴν βροτῶν φύσιν,
Ὃς δεξιοῖς κλισμοῖσι νῦν ἱδρυμένος
Πατρὸς πέπομφε τὴν χάριν τοῦ πνεύματος.

Ὅσοις ἔπνευσεν ἡ θεόρρυτος χάρις,
Λάμποντες, ἀστράπτοντες, ἠλλοιωμένοι
Ὀθνείαν ἀλλοίωσιν, εὐπρεπεστάτην,
Ἰσοσθενοῦσαν τὴν ἄτμητον εἰδότες
Σοφὴν, τρίφεγγον οὐσίαν δοξάζομεν.

---

109 ἐφίζων altera lectio cod. B — 113 ἧκας A — ἀποστόλους A — 115 δὲ Barth. — προσνέμοις A et Barth. — 119 ἄκτιστον συμπλάστουργον ed. Paris. opp. Ioannis a. 1712 contra numerorum leges — 120 ἵης de coni. scripsimus: ἰεὶς AB Barth. — 121 μητροπαρθένων B — 125 σὺν πόθῳ A m. sec.: πόθῳ A m. pr. συμφώνως B — 126 Ὕδειν Barth. quod acrostichide confirmatur: ᾄδειν AB

IV

Κανὼν εἰc τὴν κυριακὴν τοῦ Πάcχα (Πεντηκ. cελ. 2)

ἦχοc α΄.

ᾠδὴ α΄.

Ἀναcτάcεωc ἡμέρα, | λαμπρυνθῶμεν λαοί·
πάcχα κυρίου, πάcχα·
ἐκ γὰρ θανάτου πρὸc ζωὴν | καὶ ἐκ γῆc πρὸc οὐρανὸν
Χριcτὸc ὁ θεὸc
ἡμᾶc διεβίβαcεν, | ἐπινίκιον ᾄδονταc.

Καθαρθῶμεν τὰc αἰcθήcειc | καὶ ὀψόμεθα
τῷ ἀπροcίτῳ φωτὶ
τῆc ἀναcτάcεωc Χριcτὸν | ἐξαcτράπτοντα, καὶ
«χαίρετε» φάcκοντοc
τρανῶc ἀκουcόμεθα, | ἐπινίκιον ᾄδοντεc.

Οὐρανοὶ μὲν ἐπαξίωc | εὐφραινέcθωcαν,
γῆ δὲ ἀγαλλιάcθω·
ἑορταζέτω δὲ κόcμοc | ὁρατόc τε ἅπαc
καὶ ἀόρατοc·
Χριcτὸc γὰρ ἐγήγερται, | εὐφροcύνη αἰώνιοc.

ᾠδὴ γ.

Δεῦτε πόμα πίωμεν καινὸν
οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον,
ἀλλ᾽ ἀφθαρcίαc πηγὴν | ἐκ τάφου ὀμβρήcαντοc Χριcτοῦ,
ἐν ᾧ cτερεούμεθα.

Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτὸc,
οὐρανόc τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια·
ἑορταζέτω δὲ πᾶcα κτίcιc | τὴν ἔγερcιν Χριcτοῦ,
ἐν ᾧ cτερεούμεθα.

Χθὲc cυνεθαπτόμην coι, Χριcτὲ,
cυνεγείρομαι cήμερον ἀναcτάντι coι·
cυνεcταυρούμην coι χθέc· | αὐτόc με cυνδόξαcον, cωτὴρ,
ἐν τῇ βαcιλείᾳ cου.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐπὶ τῆc θείαc φυλακῆc | ὁ θεηγόροc Ἀββακοὺμ
cτήτω μεθ᾽ ἡμῶν καὶ δεικνύτω

Cod. A — cantatur canon per totam hebdomadem paschalem et insequentibus diebus dominicis usque ad diem assumptionis Christi. — v. 5 ᾄδοντα A — 9 φάcκοντα Barth. — 22 δέ] γοῦν Barth. — πᾶcα ἡ A — 23 ἐν ᾗ ἑcτερέωται Barth. — 26 cῶτερ A — 28 Abbac. II.

φαεσφόρον ἄγγελον | διαπρυσίως λέγοντα·
σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ,
ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.

Ἄρσην μὲν ὡς διανοίξας | τὴν παρθενεύουσαν νηδὺν
πέφηνε Χριστός· ὡς βροτὸς δὲ
ἀμνὸς προσηγόρευται· ἄμωμος δὲ ὡς ἄγευστος
κηλῖδος τὸ ἡμέτερον πάσχα,
καὶ ὡς θεὸς ἀληθὴς τέλειος λέλεκται.

Ὡς ἐνιαύσιος ἀμνὸς | ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν
στέφανος Χριστὸς ἑκουσίως
ὑπὲρ πάντων τέθυται | πάσχα τὸ καθαρτήριον,
καὶ αὖθις ἐκ τοῦ τάφου ὡραῖος
δικαιοσύνης ἡμῖν ἔλαμψεν ἥλιος.

Ὁ θεοπάτωρ μὲν Δαυῒδ | πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ
ἥλατο σκιρτῶν· | ὁ λαὸς δὲ
τοῦ θεοῦ ὁ ἅγιος, | τὴν τῶν συμβόλων ἔκβασιν
ὁρῶντες, εὐφρανθῶμεν ἐνθέως,
ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος.

ᾠδὴ ε΄.

Ὀρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος
καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον | προσοίσωμεν τῷ δεσπότῃ,
καὶ Χριστὸν ὀψόμεθα | δικαιοσύνης ἥλιον,
πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα.

Τὴν ἄμετρόν σου εὐσπλαγχνίαν
οἱ ταῖς τοῦ ᾅδου σειραῖς | συνεχόμενοι δεδορκότες
πρὸς τὸ φῶς ἠπείγοντο, | Χριστέ, ἀγαλλομένῳ ποδὶ,
πάσχα κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι
τῷ προϊόντι Χριστῷ | ἐκ τοῦ μνήματος ὡς νυμφίῳ,
καὶ συνεορτάσωμεν | ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι
πάσχα θεοῦ τὸ σωτήριον.

ᾠδὴ ϛ΄.

Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς
καὶ συνέτριψας μοχλοὺς | αἰωνίους κατόχους
πεπεδημένων, Χριστέ, | καὶ τριήμερος
ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς | ἐξανέστης τοῦ τάφου.

---

33 ἄρσεν A Barth. — διανοίξας A: διανοῖξαν Barth. — 39 χρηστὸς Barth. — 40 τέθειται A — 43 Paralip. I, XIII 8 — 61 αἰωνίως schol. legisse videtur, nescio an recte — 62 πεπεδημένους A

Φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστὲ,
ἐξηγέρθης τοῦ τάφου, | ὁ τὰς κλεῖς τῆς παρθένου
μὴ λυμηνάμενος | ἐν τῷ τόκῳ σου,
καὶ ἀνέῳξας ἡμῖν | παραδείσου τὰς πύλας.

Σωτήρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον
ἱερεῖον ὡς θεὸς | σεαυτὸν ἑκουσίως
προσαγαγὼν τῷ πατρὶ | συνανέστησας
παγγενῆ τὸν Ἀδὰμ, | ἀναστὰς ἐκ τοῦ τάφου.

ᾠδὴ Ζ΄.

Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου ῥυσάμενος
γενόμενος ἄνθρωπος
πάσχει ὡς θνητὸς | καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν
ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν,
ὁ μόνος εὐλογητὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες
ὀπίσω σου ἔδραμον·
ὃν δὲ ὡς θνητὸν | μετὰ δακρύων ἐζήτουν,
προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα θεὸν,
καὶ πάσχα τὸ μυστικὸν σοῖς, Χριστὲ,
μαθηταῖς εὐηγγελίσαντο.

Θανάτου ἑορτάζομεν νέκρωσιν,
ᾅδου τὴν καθαίρεσιν,
ἄλλης βιοτῆς | τῆς αἰωνίου ἀπαρχὴν,
καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον,
τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν πατέρων
θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος
αὕτη ἡ σωτήριος
νὺξ καὶ φωταυγὴς, | τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας
τῆς ἐγέρσεως οὖσα προάγγελος,
ἐν ᾗ τὸ ἄχρονον φῶς ἐκ τάφου
σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

ᾠδὴ Η΄.

Αὕτη ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα,
ἡ μία τῶν σαββάτων, | ἡ βασιλὶς καὶ κυρία,

68 σῶτερ Barth. — 78 Matth. XXVIII. Marc. XVI. Luc. XXIV. Ioann. XX — 82 τοῖς Χριστοῦ μαθηταῖς A — 96 an ἡ κλυτή?

ἑορτῶν ἑορτὴ | καὶ πανήγυρίς ἐστι πανηγύρεων,
ἐν ᾗ εὐλογοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Δεῦτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος,
τῆς θείας εὐφροσύνης, | ἐν τῇ εὐσήμῳ ἡμέρᾳ
τῆς ἐγέρσεως | βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν,
ὑμνοῦντες αὐτὸν | ὡς θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἆρον κύκλῳ τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιὼν, καὶ ἴδε·
ἰδοὺ γὰρ ἥκασί σοι | θεοφεγγεῖς ὡς φωστῆρες
ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ | καὶ θαλάσσης καὶ ἑῴας τὰ τέκνα σου,
ἐν σοὶ εὐλογοῦντα | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Πάτερ παντοκράτορ καὶ λόγε καὶ πνεῦμα,
τριὰς ἑνιζομένη | ἐν ὑποστάσει φύσις,
ὑπερούσιε | καὶ ὑπέρθεε, εἰς σὲ βεβαπτίσμεθα
καὶ σὲ εὐλογοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Φωτίζου, φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ·
ἡ γὰρ δόξα κυρίου | ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε·
χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών·
σὺ δὲ, ἁγνὴ, | τέρπου, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.

Ὦ θείας! ὢ φίλης! ὢ γλυκυτάτης σου φωνῆς!
μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ | ἐπηγγείλω ἔσεσθαι
μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ·
ἣν οἱ πιστοὶ | ἄγκυραν ἐλπίδος
κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

Ὦ πάσχα τὸ μέγα | καὶ ἱερώτατον, Χριστέ·
ὢ σοφία καὶ λόγε | τοῦ θεοῦ καὶ δύναμις,
δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον
σοῦ μετασχεῖν | ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ
ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου.

V

Κανὼν εἰς τὴν κυριακὴν τοῦ Ἀντίπασχα (Πεντηκ. σελ. 26)

ἦχος α'.

ᾠδὴ α'.

Ἄισωμεν πάντες λαοὶ | τῷ ἐκ πικρᾶς δουλείας
Φαραὼ τὸν Ἰσραὴλ ἀπαλλάξαντι

104 duae syllabae abundant, sed eiecto Σιὼν numerorum aequalitatem restituere dubito. cf. Is. LX 4. — 106 ἑώσας A — 117 ὀφειλῆς A cum schol. — 118 Matth. XXVIII 20.

καὶ ἐν βυθῷ θαλάσσης | ποδὶ ἀβρόχως διηγήσαντι
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Σήμερον ἔαρ ψυχῶν, | ὅτι Χριστὸς ἐκ τάφου
ὥσπερ ἥλιος ἐκλάμψας τριήμερος
τὸν ζοφερὸν χειμῶνα | ἀπήλασε τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν·
αὐτὸν ἀνυμνήσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἡ βασιλὶς τῶν ὡρῶν | τῇ λαμπροφόρῳ ἡμέρᾳ
ἡμερῶν τε βασιλίδι φανότατα
δορυφοροῦσα τέρπει | τὸν ἔκκριτον τῆς ἐκκλησίας λαὸν,
ἀπαύστως ἀνυμνοῦσα | τὸν ἀναστάντα Χριστόν.

Πύλαι θανάτου, Χριστὲ, | οὐδὲ τοῦ τάφου σφραγῖδες,
οὐδὲ κλεῖθρα τῶν θυρῶν σοι ἀντέστησαν·
ἀλλ' ἀναστὰς ἐπέστης | τοῖς φίλοις σου, εἰρήνην, δέσποτα,
δωρούμενος τὴν πάντα | νοῦν ὑπερέχουσαν.

ᾠδὴ γ'.

Στερέωσόν με, Χριστὲ, | ἐπὶ τὴν ἄσειστον πέτραν
τῶν ἐντολῶν σου,
καὶ φώτισόν με | φωτὶ τοῦ προσώπου σου·
οὐκ ἔστι γὰρ ἅγιος πλήν σου, φιλάνθρωπε.

Καινοὺς ἀντὶ παλαιῶν, | ἀντὶ φθαρτῶν δὲ ἀφθάρτους
διὰ σταυροῦ σου,
Χριστὲ, τελέσας | ἡμᾶς ἐν καινότητι
ζωῆς πολιτεύεσθαι ἀξίως προσέταξας.

Ἐν τάφῳ περικλεισθεὶς | τῇ περιγράπτῳ σαρκί σου
ὁ ἀπερίγραπτος,
Χριστὲ, ἀνέστης· | θυρῶν κεκλεισμένων τε
ἐπέστης σοῖς μαθηταῖς, παντοδύναμε.

Τοὺς μώλωπάς σου, Χριστὲ, | οὓς ἑκουσίως ὑπέστης
ὑπὲρ ἡμῶν,
τοῖς μαθηταῖς σου | φυλάξας μαρτύριον
τῆς σῆς ἔδειξας ἐνδόξου ἀναστάσεως.

ᾠδὴ δ'.

Μέγα τὸ μυστήριον | τῆς σῆς, Χριστὲ, οἰκονομίας·
τοῦτο γὰρ ἄνωθεν προβλέπων | θεοπτικῶς ὁ Ἀββακούμ,

Cod. A — v. 11 ἔγκριτον Barth. — 14 σου ἀντέστησαν A — 15 ἐξαναστὰς Barth. una syllaba superflua — Luc. XXIX 36. Ioann. XX 19 — 17 ἄσειστον πέτραν A: in Pentecostario et Hirmologio voce ἄσειστον omissa numeri misere turbati sunt — 24 ἀξίως corruptum esse videtur, possis emendare θείως — 27 Χριστὸς A — δέ Barth. — 30 fort.: ὑπὲρ ἀνθρώπων — 32 ἐνδόξως A, modis magis consulueris, si scribas ἔδειξας ἐνδόξου τῆς σῆς ἀναστάσεως.

Ἐξῆλθες, ἐβόα σοι,
εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου, φιλάνθρωπε.

Χολῆς μὲν ἐγεύσατο, | τὴν πάλαι γεῦσιν ἰώμενος·
νυνὶ δὲ σὺν κηρίῳ μέλιτος | τοῦ φωτισμοῦ μεταδιδοὺς
Χριστὸς τῷ προπάτορι
καὶ τῆς αὐτοῦ γλυκείας μεθέξεως.

Χαίρεις ἐρευνώμενος· | διό, φιλάνθρωπε, πρὸς τοῦτο
προτρέπεις τὸν Θωμᾶν, προτείνων | διαπιστοῦντι τὴν πλευράν,
τῷ κόσμῳ πιστούμενος
τὴν σήν, Χριστέ, τριήμερον ἔγερσιν.

Πλοῦτον ἀρυσάμενος | ἐκ θησαυροῦ τοῦ ἀσυλήτου,
τῆς θείας, εὐεργέτα, λόγχῃ | διανυγείσης σου πλευρᾶς,
σοφίας καὶ γνώσεως
ἀναπιμπλᾷ τὸν κόσμον ὁ Δίδυμος.

Σοῦ ἡ παμμακάριστος | ὑμνεῖται γλῶσσα, ὦ Δίδυμε·
πρώτη γὰρ εὐσεβῶς κηρύττει | τὸν ζωοδότην Ἰησοῦν
θεόν τε καὶ κύριον,
ἐκ τῆς ἁφῆς πληροφορηθεῖσα τῆς χάριτος.

ᾠδὴ ε'.

Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες ὑμνοῦμέν σε, Χριστέ,
τὸν τῷ πατρὶ συνάναρχον | καὶ σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν·
τὴν εἰρήνην τῷ κόσμῳ | παράσχου, φιλάνθρωπε.

Ἐπιστὰς τοῖς φίλοις ἀθυμοῦσιν ὁ σωτὴρ
τῇ παρουσίᾳ ἅπασαν | ἀπελαύνει τὴν κατήφειαν
καὶ σκιρτᾶν διεγείρει | ἐν τῇ ἀναστάσει αὐτοῦ.

Ὦ τῆς ἀληθῶς ἐπαινουμένης τοῦ Θωμᾶ
φρικτῆς ἐγχειρήσεως! | τολμηρῶς γὰρ ἐψηλάφησε
τὴν πλευρὰν τὴν τῷ θείῳ | πυρὶ ἀπαστράπτουσαν.

Ἀπιστίαν πίστεως γεννήτριαν ἡμῖν
τὴν τοῦ Θωμᾶ ἀνέδειξας· | σὺ γὰρ πάντα τῇ σοφίᾳ σου
προνοεῖς συμφερόντως, | Χριστέ, ὡς φιλάνθρωπος.

ᾠδὴ ς'.

Τὸν προφήτην διέσωσας
ἐκ τοῦ κήτους, φιλάνθρωπε·
κἀμὲ τοῦ βυθοῦ τῶν πταισμάτων | ἀνάγαγε, δέομαι.

---

35 Prec. Abbac. 13 — 38 τοῦ om. A — 39 Χριστοῦ A — 41 χαίροις A — 58 ἐν om. Barth. — 60 fort.: φρικτῆς τῆς ἐγχειρήσεως

Τὸν Θωμᾶν οὐ κατέλιπες
βαπτιζόμενον, δέσποτα,
βυθῷ ἀπιστίας, παλάμας | προτείνας εἰς ἔρευναν.

Ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔλεγε·
ψηλαφῶντές με ἴδετε
ὀστέα καὶ σάρκα φοροῦντα· | ἐγὼ οὐκ ἠλλοίωμαι.

Τὴν πλευρὰν ἐψηλάφησε
καὶ πιστεύσας ἐπέγνω σε
Θωμᾶς, μὴ παρών σου τῇ πρώτῃ | εἰσόδῳ, σωτὴρ ἡμῶν.

ᾠδὴ ζ'.

Εἰκόνι λατρεύειν | μουσικῆς συμφωνίας
συγκαλουμένης λαοὺς
ἐκ τῶν ᾠδῶν Σιὼν ᾄδοντες | πατρικῶς οἱ παῖδες Δαυῒδ
τυράννου ἔλυσαν | τὸ παλίμφημον δόγμα,
καὶ τὴν φλόγα εἰς δρόσον μετέβαλον,
ὕμνον ἀναμέλποντες· ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς, εὐλογητὸς εἶ.

Ὡς πρώτη ὑπάρχει | ἡμερῶν καὶ κυρία
ἡ λαμπροφόρος αὕτη,
ἐν ᾗ ἀγάλλεσθαι ἄξιον | τὸν καινὸν καὶ θεῖον λαόν·
ἐν τρόμῳ φέρει γὰρ | καὶ αἰῶνος τὸν τύπον,
ὡς ὀγδοὰς τελοῦσα, τοῦ μέλλοντος·
ὕμνον ἀναμέλποντα· | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ὁ μόνος τολμήσας | τῇ ἀπίστῳ τε πίστει
εὐεργετήσας ἡμᾶς
Θωμᾶς ὁ Δίδυμος λύει μὲν | τὴν ζοφώδη ἄγνοιαν
τοῖς πᾶσι πέρασι | τῇ πιστῇ ἀπιστίᾳ·
ἑαυτῷ δὲ τὸν στέφανον πλέκει, σαφῶς
λέγων· σὺ εἶ κύριος | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Οὐ μάτην διστάσας | ὁ Θωμᾶς τῇ ἐγέρσει
σου οὐ κατέθετο,
ἀλλ' ἀναμφίλεκτον ἔσπευδεν | ἀποδεῖξαι ταύτην, Χριστὲ,
τοῖς πᾶσιν ἔθνεσιν· | ὅθεν δι' ἀπιστίας
πιστωσάμενος πάντας ἐδίδαξε

---

75 ἐπέγνωκε omisso σε Barth. — 76 σῶτερ A — 86 λαὸν Barth. et schol.: ναὸν A — 89 ante ὁ ὑπερυψούμενος totum membrum in cod. et Pentecostario intercidit, quam lacunam ut explerem, ὕμνον ἀναμέλποντα addidimus — 91 ἁπλήστῳ A cum schol.

λέγειν· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

Ἐμφόβως τὴν χεῖρα | ὁ Θωμᾶc τῇ πλευρᾷ cου
τῇ ζωηφόρῳ, Χριστὲ,
ἐνθεὶc ὑπότρομοc ἤcθετο | ἐνεργείαc, cῶτερ, διπλῆc
τῶν δύο φύcεων | τῶν ἐν coὶ ἡνωμένων
ἀcυγχύτωc καὶ πίcτει ἐκραύγαζε
λέγων· cὺ εἶ κύριος, | ὁ ὑπερυψούμενος
τῶν πατέρων καὶ ἡμῶν | θεὸc εὐλογητὸc εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸc | καιομένηc καμίνου
διαφυλάξαντα παῖδαc
καὶ ἐν μορφῇ ἀγγέλου | cυγκαταβάντα τούτοιc
ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ἐπιποθήcαc cου | τὴν χαρμόcυνον θέαν
τὸ πρὶν ἠπίcτει Θωμᾶc·
ἀξιωθεὶc δὲ ταύτηc | θεὸν καὶ κύριόν cε
ἐκάλει, δέcποτα,
ὃν ὑπερυψοῦμεν εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Τὸν ἀνακχόμενον | τῆc Θωμᾶ ἀπιcτίαc
καὶ ὑποδείξαντα πλευρὰν
καὶ τῇ αὐτοῦ παλάμῃ | ἀκριβολογηθέντα
ὑμνεῖτε κύριον
καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰc τοὺc αἰῶναc.

Coῦ τὸ περίεργον | θηcαυρὸν κεκρυμμένον
ἡμῖν ἀνέῳξε, Θωμᾶ·
θεολογήcαc γλώccῃ γὰρ | θεοφορουμένῃ,
ὑμνεῖτε, ἔλεγεc
καὶ ὑπερυψοῦτε Χριcτὸν εἰc τοὺc αἰῶναc.

ᾠδὴ θ΄.

Cὲ τὴν φαεινὴν λαμπάδα | καὶ μητέρα τοῦ φωτὸc,
τὴν ἀρίζηλον δόξαν
καὶ ἀνωτέραν πάντων τῶν ποιημάτων
ἐν ὕμνοιc μεγαλύνομεν.

Coῦ τὴν φαεινὴν ἡμέραν | καὶ ὑπέρλαμπρον, Χριcτὲ,
τὴν ὁλόφωτον χάριν,

116 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν A — 119 δὲ add. m. sec. A — 132 φωτὸc A cum schol.: θεοῦ Barth. — 135 ὃν ὕμνοιc A

ἐν ᾗ ὡραῖος κάλλει τοῖς μαθηταῖς σου
ἐπέστης, μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν χοϊκῇ παλάμῃ | ψηλαφώμενον πλευρὰν
καὶ μὴ φλέξαντα ταύτην
πυρὶ τῷ τῆς ἀΰλου θείας οὐσίας
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν ὡς θεὸν ἐκ τάφου | ἀναστάντα Ἰησοῦν
οὐ βλεφάροις ἰδόντες,
ἀλλὰ καρδίας πόθῳ πεπιστευκότες
ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

+

VI

Κανὼν εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Χριστοῦ (Πεντηκ. σελ. 150)

ἦχος πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

Τῷ σωτῆρι θεῷ, | τῷ ἐν θαλάσσῃ λαὸν
ποσὶν ἀβρόχοις | ὁδηγήσαντι
καὶ Φαραὼ πανστρατιᾷ | καταποντίσαντι,
αὐτῷ μόνῳ ᾄσωμεν, | ὅτι δεδόξασται.

Ἄισωμεν πάντες λαοὶ
τῷ ἐπὶ ὤμων Χερουβὶμ
ἀναληφθέντι | μετὰ δόξης Χριστῷ
καὶ συγκαθίσαντι ἡμᾶς
ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς
ᾠδὴν ἐπινίκιον, | ὅτι δεδόξασται.

Τὸν μείτην θεοῦ
καὶ ἀνθρώπων Χριστὸν
χοροὶ ἀγγέλων | θεασάμενοι
μετὰ σαρκὸς ἐν ὑψίστοις | ἐξεπλήττοντο,
συμφώνως δὲ ἀνέμελπον
ὕμνον ἐπινίκιον.

ᾠδὴ γ΄.

Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, Χριστὲ,
στερέωσόν μου τὴν διάνοιαν
εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν σου
τὴν σωτήριον ἀνάληψιν.

Ἀνέπτης, ζωοδότα Χριστὲ,
πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἀνύψωσας
ἡμῶν τὸ γένος, φιλάνθρωπε,
τῇ ἀφάτῳ εὐσπλαγχνίᾳ σου.

Αἱ τάξεις τῶν ἀγγέλων, Χριστὲ,
βροτείαν φύσιν θεασάμεναι
συνανιοῦσάν σοι ἀπαύστως
ἐκπληττόμεναι ἀνύμνουν σε.

ᾠδὴ δ΄.

Εἰσακήκοα, κύριε, ἀκοὴν
τῆς δυναστείας τοῦ σταυροῦ,
ὡς παράδεισος ἠνοίγη δι᾽ αὐτοῦ,
καὶ ἐβόησα·
δόξα τῇ δυνάμει σου, κύριε.

Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ ὁ τῶν ἀγγέλων
βασιλεὺς, τὸν παράκλητον

Cod. A — v. 6 Marc. XVI 19. Luc. XXIV 51. Act. apostol. I 9. — 9 fort.: τῶν ἀνθρώπων. — 11 fort.: τοῖς ὑψίστοις. — 12 post tertiam stropham alias duas et in hac et in altera oda addit Pentecostarium — 17 ἀνῆλθες Barth. — 21 Χριστέ] σωτὴρ Barth. — 24 ἐδόξαζον omisso σε A — 26 τοῦ σταυροῦ σου Barth.

ἡμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς ἀποστέλλων·
διὸ βοῶμεν·
δόξα, Χριστὲ, τῇ ἀναλήψει σου.

Ὡς ἀνῆλθεν ὁ σωτὴρ πρὸς τὸν πατέρα
σὺν σαρκὶ, κατεπλάγησαν
αὐτῷ αἱ τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ
καὶ ἐβόησαν·
δόξα, Χριστὲ, τῇ ἀναλήψει σου.

Αἱ τῶν ἄνω δυνάμεις ταῖς ἀνωτέραις
ἐβόων, πύλας ἄρατε
Χριστῷ τῷ ἡμετέρῳ βασιλεῖ,
ὃν ἀνυμνοῦμεν
ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι.

ᾠδὴ ε'.

Ὀρθρίζοντες βοῶμέν σοι, κύριε·
σῶσον ἡμᾶς·
σὺ γὰρ εἶ θεὸς ἡμῶν,
ἐκτός σου ἄλλον οὐκ οἴδαμεν.

Πληρώσας εὐφροσύνης τὰ σύμπαντα,
ἐλεῆμον,
ταῖς ἄνω δυνάμεσι
μετὰ σαρκὸς ἐπεδήμησας.

Ἀγγέλων αἱ δυνάμεις αἰρόμενον
σὲ ἰδοῦσαι,
τὰς πύλας, ἐκραύγαζον,
τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ἄρατε.

ᾠδὴ ϛ'.

Ἐκύκλωσέ με ἄβυσσος, | ταφή μοι τὸ κῆτος ἐγένετο·
ἐγὼ δὲ ἐβόησα | πρὸς σὲ τὸν φιλάνθρωπον,
καὶ ἔσωσέ με | ἡ δεξιά σου, κύριε.

Ἐσκίρτησαν ἀπόστολοι, | ὁρῶντες μετάρσιον σήμερον
τὸν κτίστην αἰρόμενον, | ἐλπίδι τοῦ πνεύματος
καὶ φόβῳ ἔκραζον· | δόξα τῇ ἀνόδῳ σου.

Ἐπέστησαν οἱ ἄγγελοι | βοῶντες, Χριστὲ, τοῖς μαθηταῖς σου·
ὃν τρόπον κατείδετε | Χριστὸν ἀνερχόμενον,
σαρκὶ ἐλεύσεται | δίκαιος πάντων κριτής.

Ὡς εἶδόν σε, σωτὴρ ἡμῶν, | αἱ ἄνω δυνάμεις ἐν ὑψίστοις
αἰρόμενον σύσσωμον, | ἐν φόβῳ ἐκραύγαζον·
μεγάλη, δέσποτα, | ἡ φιλανθρωπία σου.

ᾠδὴ ζ'.

Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸς | τοὺς ὑμνολόγους σώσας παῖδας
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

---

31 ἀποστεῖλαι Barth. cf. Luc. XXIV 49. Ioann. XV 26. Act. apostol. I 4 — 32 διὸ schol. Barth.: ἵνα A — 35 αὐτὸν A — 37 ἄνω] ἀγγέλων Barth. — 40 σὺν πατρὶ Barth. post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 49 post tertiam stropham duae aliae in Pentecostario additae sunt — 53 secunda et tertia stropha inverso ordine in Pentecostario leguntur — 54 φερόμενον A — 56 Act. apostol. I 10—11. — 58 οὕτω σαρκὶ A — ἁπάντων A — 59 δυνάμεις αἱ οὐράνιαι εἰς ὕψος Barth., quae lectio nisi eiecto articulo αἱ probari non potest. — 60 ἐκραύγαζον λέγουσα Barth. — 61 post quartam stropham θεοτοκίον addit Pentecostarium — 62 παῖδας σώσας A, quod non recepimus, quia in tertia stropha idem codex collocationem verborum ἄρας φύσιν comprobat

Ἐπὶ τῶν ὤμων, Χριστὲ, | τὴν πλανηθεῖσαν ἄρας φύσιν
ἀναληφθεὶς τῷ θεῷ | καὶ πατρὶ προσήγαγες.

Ὁ ἐν νεφέλῃ φωτὸς | ἀναληφθεὶς καὶ σώσας κόσμον
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

Ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ γῆς | πρὸς τὸν ἀσώματον πατέρα
εὐλογητὸς ὁ θεὸς, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η'.

Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων | γεννηθέντα υἱὸν καὶ θεὸν
καὶ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων | σαρκωθέντα ἐκ παρθένου μητρὸς,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐν δυσὶ ταῖς οὐσίαις | ἀναπτάντα ζωοδότην Χριστὸν
εἰς οὐρανοὺς μετὰ δόξης | καὶ πατρὶ συγκαθεζόμενον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν ἐκ δουλείας τὴν κτίσιν | τῶν εἰδώλων λυτρωσάμενον
καὶ παραστήσαντα ταύτην | ἐλευθέραν τῷ ἰδίῳ πατρὶ,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὸν τῇ αὐτοῦ καταβάσει | καθελόντα τὸν ἀντίπαλον
καὶ τῇ αὐτοῦ ἀναβάσει | ἀνυψώσαντα τὸν ἄνθρωπον,
ἱερεῖς, ὑμνεῖτε, | λαὸς ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν καὶ λόγον μητέρα θεοῦ,
τὴν ἐν χρόνῳ τὸν ἄχρονον | ἀφράστως κυήσασαν
οἱ πιστοὶ ὁμοφρόνως μεγαλύνομεν.

Σὲ τὸν λυτρωτὴν τοῦ κόσμου, Χριστὸν τὸν θεὸν,
οἱ ἀπόστολοι βλέποντες | ἐνθέως ὑψούμενον,
μετὰ δέους σκιρτῶντες ἐμεγάλυνον.

Σὲ τὸν καταβάντα ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς
καὶ τὸν ἄνθρωπον σώσαντα | καὶ τῇ ἀναβάσει σου
ἀνυψώσαντα, τοῦτον μεγαλύνομεν.

Χαῖρε, θεοτόκε μῆτερ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ,
ὃν ἐκύησας, σήμερον | ἐκ γῆς ἀνιπτάμενον
σὺν ἀγγέλοις ὁρῶσα ἐμεγάλυνες.

---

68 ἀνελθὼν ἐν σαρκὶ Barth. — 69 quintam stropham addit Pentecostarium — 72 αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας A — 78 σὲ σωτὴρ ὑμνοῦμεν καὶ σὲ ὑπερυψοῦμεν Barth. — 81 θεοτοκίον addit Pentecostarium — 87 inter alteram et tertiam duae aliae strophae insertae sunt in Pentecostario — 91 τοῦ θεοῦ om. A

VII

Κανὼν εἰc τὴν Κοίμηcιν τῆc θεοτόκου (Αὐγ. 15)

ἦχοc δ΄.

ᾠδὴ α΄.

Ἀνοίξω τὸ cτόμα μου,
καὶ πληρωθήcεται πνεύματοc·
καὶ λόγον ἐρεύξομαι | τῇ βαcιλίδι μητρί·
καὶ ὀφθήcομαι | φαιδρῶc πανηγυρίζων·
καὶ ἄcωγηθόμενοc | ταύτηc τὰ θαύματα.

Παρθένοι νεάνιδεc,
cὺν Μαριὰμ τῇ προφήτιδι
ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον | νῦν ἀλαλάξατε·
ἡ παρθένοc γὰρ | καὶ μόνη θεομήτωρ
πρὸc λῆξιν οὐράνιον | διαβιβάζεται.

Ἀξίωc ὡc ἔμψυχον
cὲ οὐρανὸν ὑπεδέξατο
οὐράνια, πάναγνε, | θεῖα cκηνώματα·
καὶ παρέcτηκαc | φαιδρῶc ὡραϊcμένη
ὡc νύμφη πανάμωμοc
τῷ βαcιλεῖ καὶ θεῷ.

ᾠδὴ γ΄.

Τοὺc coὺc ὑμνολόγουc, θεοτόκε,
ἡ ζῶcα καὶ ἄφθονοc πηγή,
θίαcον cυγκροτήcαντας
πνευματικὸν cτερέωcον,
καὶ ἐν τῇ θείᾳ μνήμῃ cου
cτεφάνων δόξηc ἀξίωcον.

Θνητῆc ἐξ ὀcφύοc προαχθεῖcα
τῇ φύcει κατάλληλον, ἁγνὴ,
τὴν ἔξοδον διήνυcαc·
τεκοῦcα δὲ τὴν ὄντωc ζωὴν
πρὸc τὴν ζωὴν μεθέcτηκαc
τὴν θείαν καὶ ἐνυπόcτατον.

Δῆμοc θεολόγων ἐκ περάτων,
ἐξ ὕψουc ἀγγέλων δὲ πληθὺc
πρὸc τὴν Cιὼν ἠπείγοντο
παντοδυνάμῳ νεύματι,
ἀξιοχρέωc, δέcποινα,
τῇ cῇ ταφῇ λειτουργήcοντεc.

ᾠδὴ δ΄.

Τὴν ἀνεξιχνίαcτον | θείαν βουλὴν
τῆc ἐκ τῆc παρθένου cαρκώcεωc
coῦ τοῦ ὑψίcτου
ὁ προφήτηc Ἀββακοὺμ
κατανοῶν ἐκραύγαζε·
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Θάμβοc ἦν θεάcαcθαι | τὸν οὐρανὸν
τοῦ παμβαcιλέωc τὸν ἔμψυχον
τοὺc κενεῶναc
ὑπερχόμενον τῆc γῆc·
ὡc θαυμαcτὰ τὰ ἔργα cου!
δόξα τῇ δυνάμει cου, κύριε.

Ἐν τῇ μεταcτάcει cου, | μῆτερ θεοῦ,
τὸ εὐρυχωρότατον cῶμά cου
καὶ θεοδόχον
τῶν ἀγγέλων cτρατιαὶ
ἱερωτάταιc πτέρυξι
φόβῳ καὶ χαρᾷ cυνεκάλυπτον.

Cod. A — v. 4 φαιδρὸc A — 5 τὰ θαύματα A cum schol.: τὴν κοίμηcιν Barth. — 7 Exod. XV 20—21. — 9 θεομήτωρ] θεοτόκοc Barth. — 12 ὑπεδέξαντο Barth. — 18 cυγκροτήcοντας A, sed aoriston scholiasta legisse videtur — 29 ἀγγέλων τε A — 33 λειτουργήcαντεc A — 34 primam stropham, cum parum apte cum reliquis cohaereat, non Ioannes composuisse, sed tamquam hirmum suo carmini proposuisse videtur, quod idem sentio de reliquis huius canonis carmniibus, quae quatuor strophis constant — 35 τῆc ἐκ τῆc Barth.: τὴν ἐκ A — 38 κατανοῶν Barth.: ἐξεcτηκὼc A, κατανοῶν ἐξεcτηκὼc scholiasta legisse videtur — Abbac. prec. 2 — 43 ὑπερχόμενοc A

Εἰ ὁ ἀκατάληπτος | ταύτης καρπὸς,
δι' ὃν οὐρανὸς ἐχρημάτισε,
ταφὴν ὑπέστη
ἑκουσίως ὡς θνητὸς,
πῶς τὴν ταφὴν ἀρνήσεται
ἡ ἀπειρογάμως κυήσασα;

ᾠδὴ ε'.

Ἐξέστη τὰ σύμπαντα
ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου·
σὺ γὰρ, ἀπειρόγαμε παρθένε,
γῆθεν μετέστης | πρὸς αἰωνίους μονὰς
καὶ πρὸς ἀτελεύτητον ζωὴν,
πᾶσι τοῖς ὑμνοῦσί σε
σωτηρίαν βραβεύουσα.

Κροτείτωσαν σάλπιγγες
τῶν θεολόγων σήμερον·
γλῶσσα δὲ πολύφθογγος ἀνθρώπων
νῦν εὐφημείτω· | περιηχείτω ἀὴρ,
ἀπείρῳ λαμπόμενος φωτί·
ἄγγελοι ὑμνείτωσαν
τῆς πανάγνου τὴν κοίμησιν.

Τὸ σκεῦος διέπρεπε
τῆς ἐκλογῆς τοῖς ὕμνοις σου
ὅλος ἐξιστάμενος, παρθένε,
ἔκδημος, ὅλος | ἱερωμένος θεῷ,
τοῖς πᾶσι θεόληπτος καὶ ὢν
ὄντως καὶ δεικνύμενος,
θεοτόκε πανύμνητε.

ᾠδὴ ς'.

Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάνδημον
τελοῦντες ἑορτὴν οἱ θεόφρονες
τῆς θεομήτορος
δεῦτε τὰς χεῖρας κροτήσωμεν,
τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα
πιστῶς δοξάζοντες.

Ἐκ σοῦ ζωὴ ἀνατέταλκε,
τὰς κλεῖς τῆς παρθενίας μὴ λύσασα·
πῶς οὖν τὸ ἄχραντον
ζωαρχικόν τέ σου σκήνωμα
τῆς τοῦ θανάτου πείρας
γέγονε μέτοχον;

Ζωῆς ὑπάρξασα τέμενος
ζωῆς τῆς ἀϊδίου τετύχηκας·
διὰ θανάτου γὰρ
πρὸς τὴν ζωὴν μεταβέβηκας
ἡ τὴν ζωὴν τεκοῦσα | τὴν ἐνυπόστατον.

ᾠδὴ ζ'.

Οὐκ ἐλάτρευσαν | τὴν κτίσιν οἱ θεόφρονες
παρὰ τὸν κτίσαντα,
ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν | ἀνδρείως πατήσαντες
ἔχαιρον ψάλλοντες· | ὑπερύμνητε,
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Νεανίσκοι καὶ | παρθένοι τῆς παρθένου τε
καὶ θεομήτορος
τὴν μνήμην σέβοντες, | πρεσβύται καὶ ἄρχοντες
καὶ βασιλεῖς σὺν κριταῖς | μελῳδήσατε·
ὁ τῶν πατέρων κύριος | καὶ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

59 δόξῃ] μνήμῃ A — 61 inde ab γῆθεν μετέστης antiquam hirmi formam, quam a poeta sic, uti cum Bartholomaeo scripsimus, variatam esse scholiasta testatur, librarius cod. A retinuit — 71 πανάγνου] παρθένου Barth. — 74 contortam verborum structuram equidem expedire nequeo, nisi neutrius generis formas ὅλον ἐξιστάμενον κ. τ. λ. reponam. 79 πάνδημον A cum schol.: πάντιμον Barth. — 83 πιστῶς A cum schol.: θεὸν Barth. — 88 τοῦ om. A — 94 τῇ κτίσει Barth. — 97 χαίροντες ἔψαλλον Barth.

Σαλπισάτωσαν | τῇ σάλπιγγι τοῦ πνεύματος
ὄρη οὐράνια,
ἀγαλλιάσθωσαν | βουνοὶ, καὶ σκιρτάτωσαν
θεῖοι ἀπόστολοι· | ἡ πανήγυρις
τῆς θεοτόκου σήμερον· | μυστικῶς εὐωχηθῶμεν.

Ἡ πανίερος | μετάστασις τῆς θείας σου
καὶ ἀκηράτου μητρὸς
τὰ ὑπερκόσμια | τῶν ἄνω δυνάμεων
ἤθροισε τάγματα | συνευφραίνεσθαι
τοῖς ἐπὶ γῆς σε μέλπουσιν· | ὁ θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

ᾠδὴ η΄.

Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ
ὁ τόκος τῆς θεοτόκου διεσώσατο·
τότε μὲν τυπούμενος, | νῦν δὲ ἐνεργούμενος
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν | ἐγείρει ψάλλουσαν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Τὴν μνήμην σου, ἄχραντε παρθένε,
ἀρχαί τε καὶ ἐξουσίαι σὺν δυνάμεσιν,
ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, | θρόνοι, κυριότητες,
τὰ Χερουβὶμ δοξάζουσι | καὶ τὰ φρικτὰ Σεραφίμ·
ἀνθρώπων δὲ τὸ γένος ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας,

Ὁ ξένως οἰκήσας, θεοτόκε,
ἐν τῇ ἀχράντῳ νηδύϊ σου σαρκούμενος,
οὗτος τὸ πανίερον | πνεῦμά σου δεξάμενος
ἐν ἑαυτῷ κατέπαυσεν ὡς ὀφειλέτης υἱός·
διό σε, τὴν παρθένον, ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὦ τῶν ὑπὲρ ἔννοιαν θαυμάτων
τῆς ἀειπαρθένου τε καὶ θεομήτορος·
τάφον γὰρ οἰκήσασα | ἔδειξε παράδεισον·
ᾧ παρεστῶτες σήμερον χαίροντες ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

106 ἀγαλλιάσθωσαν νῦν Barth. — 107 ἡ βασίλισσα πρὸς τὸν υἱὸν μεθίσταται σὺν αὐτῷ ἀεὶ κρατοῦσα Barth. — 115 διεσώζετο A — 117 ἐγείρει Ven.: ἤγειρε A ἀγείρει Barth. — ψάλλειν σοι Ven. — 119 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς A — 121 καὶ δυνάμεις A contra modorum concinnitatem — 126 ξένος A — 128 σῶμα legisse videtur scholiasta.

ᾠδὴ θ΄.

Ἅπας γηγενὴς | σκιρτάτω τῷ πνεύματι
λαμπαδοχούμενος·
πανηγυριζέτω δὲ | ἀΰλων νόων φύσις γεραίρουσα
τὴν ἱερὰν μετάστασιν | τῆς θεομήτορος,
καὶ βοάτω· | χαίροις, παμμακάριστε
θεοτόκε ἁγνὴ, ἀειπάρθενε.

Δεῦτε ἐν Σιὼν, | τῷ θείῳ καὶ πίονι
ὄρει τοῦ ζῶντος θεοῦ,
ἀγαλλιασώμεθα | τὴν θεοτόκον ἐνοπτριζόμενοι·
πρὸς γὰρ τὴν λίαν κρείττονα | καὶ θειοτέραν σκηνὴν
ὡς μητέρα | ταύτην εἰς τὰ ἅγια
τῶν ἁγίων Χριστὸς μετατίθησι.

Δεῦτε οἱ πιστοὶ | τῷ τάφῳ προσέλθωμεν
τῆς θεομήτορος·
καὶ περιπτυξώμεθα | καρδίας χείλη, ὄμματα, μέτωπα
εἰλικρινῶς προσάπτοντες· | καὶ ἀρυσώμεθα
ἰαμάτων | ἄφθονα χαρίσματα,
ἐκ πηγῆς ἀεννάου βλυστάνοντα.

Δέχου παρ' ἡμῶν | ᾠδὴν τὴν ἐξόδιον,
μῆτερ τοῦ ζῶντος θεοῦ·
καὶ τῇ φωτοφόρῳ σου | καὶ θείᾳ ἐπισκίασον χάριτι,
τῷ βασιλεῖ τὰ τρόπαια, | τῷ φιλοχρίστῳ λαῷ
τὴν εἰρήνην, | ἄφεσιν τοῖς μέλπουσι
καὶ ψυχῶν σωτηρίαν βραβεύουσα.

VIII

Κανὼν ἀναστάσιμος τῆς Ὀκτωήχου (Ὀκτ. σελ. 19)

ἦχος α΄.

ᾠδὴ α΄.

Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ
θεοπρεπῶς ἐν ἰσχύϊ δεδόξασται·
αὕτη γὰρ, ἀθάνατε, ἡ πανσθενὴς
ὑπεναντίους ἔθραυσε,
τοῖς Ἰσραηλίταις
ὁδὸν βυθοῦ καινουργήσασα.

Ὁ χερσὶν ἀχράντοις ἐκ χοὸς
θεουργικῶς κατ' ἀρχὰς διαπλάσας με
χεῖρας διεπέτασας ἐν τῷ σταυρῷ,
ἐκ γῆς ἀνακαλούμενος
τὸ φθαρέν μου σῶμα,
ὃ ἐκ παρθένου προσείληφας.

140 γεραίρουσαν A — 146 ἀγαλλιασόμεθα A — 153 ἀρευσώμεθα A — 155 βλυστάζοντα A — 161 βραβεύουσαν A

Canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et Paschatis cantari vel recitari solet — Codd. AD — v. 3 ἀθάνατε ex ἀθάνατος corr. A

Νέκρωσιν ὑπέστη δι' ἐμὲ
καὶ τὴν ψυχὴν τῷ θανάτῳ προδίδωσιν
ὁ ἐμπνεύσει θείᾳ ψυχήν μοι ἐνθεὶς,
καὶ λύσας αἰωνίων δεσμῶν
καὶ συναναστήσας
τῇ ἀφθαρσίᾳ ἐδόξασεν.

Χαῖρε, ἡ τῆς χάριτος πηγὴ,
χαῖρε, ἡ κλίμαξ καὶ πύλη οὐράνιος·
χαῖρε, ἡ λυχνία καὶ στάμνος χρυσῆ
καὶ ὄρος ἀλατόμητον,
ἡ τὸν ζωοδότην
Χριστὸν τῷ κόσμῳ κυήσασα.

ᾠδὴ γ'.

Ὁ μόνος εἰδὼς τῆς τῶν βροτῶν
οὐσίας τὴν ἀσθένειαν,
καὶ συμπαθῶς αὐτὴν μορφωσάμενος
περιζωσόν με ἐξ ὕψους δύναμιν
τοῦ βοᾷν σοι· ἅγιος | ὁ ναὸς ὁ ἔμψυχος
τῆς ἀφράστου σου δόξης, φιλάνθρωπε.

Θεός μου ὑπάρχων, ἀγαθὲ,
πεσόντα κατῳκτείρησας
καὶ καταβῆναι πρός με ηὐδόκησας
ἀνύψωσάς τε διὰ σταυρώσεως
τοῦ βοᾷν σοι· ἅγιος | ὁ τῆς δόξης κύριος,
ὁ ἀνείκαστος ἐν ἀγαθότητι.

Ζωὴ ἐνυπόστατος, Χριστὲ,
ὑπάρχων καὶ φθαρέντα με
ὁ συμπαθὴς θεὸς ἐνδυσάμενος
εἰς χοῦν θανάτου καταβὰς, δέσποτα,
τὸ θνητὸν διέρρηξας
καὶ νεκρὸς τριήμερος
ἀνέστης ἀφθαρσίαν ἡμφίεσας.

Θεὸν συλλαβοῦσα ἐν γαστρὶ,
παρθένε, διὰ πνεύματος
τοῦ παναγίου ἔμεινας ἄφλεκτος·
ἐπεί σε βάτος τῷ νομοθέτῃ Μωσεῖ
φλεγομένη ἄκαυστα | σαφῶς προεμήνυσε
τὴν τὸ πῦρ δεξαμένην τὸ ἄστεκτον.

ᾠδὴ δ'.

Ὄρος σε τῇ χάριτι τῇ θείᾳ κατάσκιον
προβλεπτικοῖς ὁ Ἀββακοὺμ
κατανοήσας ὀφθαλμοῖς,
ἐκ σοῦ ἐξελεύσεσθαι
τοῦ Ἰσραὴλ προανεφώνει τὸν ἅγιον
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν.

Τίς οὗτος σωτὴρ ὁ ἐξ Ἐδὼμ ἀφικόμενος
στεφηφορῶν ἐξ ἀκανθῶν
πεφοινιγμένος τὴν στολὴν
ἐν ξύλῳ κρεμάμενος;
τοῦ Ἰσραὴλ ὑπάρχει οὗτος ὁ ἅγιος
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν καὶ ἀνάπλασιν.

Ἴδετε λαὸς τῶν ἀπειθῶν καὶ αἰσχύνθητε·
ὃν ὡς κακοῦργον γὰρ ὑμεῖς
ἀναρτηθῆναι ἐν σταυρῷ
Πιλάτον ἠτήσασθε
φρενοβλαβῶς, θανάτου λύσας τὴν δύναμιν
θεοπρεπῶς ἐξανέστη τοῦ μνήματος.

Ξύλον σε, παρθένε, τῆς ζωῆς ἐπιστάμεθα·
οὐ γὰρ τῆς γνώσεως καρπὸς
θανατηφόρος τοῖς βροτοῖς
ἐκ σοῦ ἀνεβλάστησεν,
ἀλλὰ ζωῆς τῆς ἀϊδίου ἀπόλαυσις
εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ὑμνούντων σε.

15 ἐδόξασας A — 26 ἀχράντου Oct. — 30 τε D: δὲ A με Oct. — 31 ὁ ναὸς ὁ ἔμψυχος ὁ ἀνεικ. D — 35 ὡς συμπ. D — 37 νεκροὺς Oct. — 38 ἡμφίεσεν A — 43 φλεγομένην Oct. — 45 unum tantum versum hirmi huius et sequentis carminis exaratum exhibet D, quo cum accedat sententia parum cum reliquis strophis conexa, hirmos si minus omnes, at certe aliquot huius canonis ab Ioanne Damasceno extrinsecus adscitos esse iudico — 48 ἐκ σοῦ A m. pr.: ἐξ οὗ A m. sec. — ἐξελεύσεσθαι ex ἐξελεύσεται, ut videtur, corr. A — 53 πεφοινιγμένος ex πεφοινημένος corr. A — 60 Πιλάτον D: Πιλάτῳ A — 64 βρώσεως D

ᾠδὴ ε΄.

Ὁ φωτίσας
τῇ ἐλλάμψει τῆς σῆς παρουσίας
καὶ φαιδρύνας [Χριστὲ,
τῷ σταυρῷ σου τοῦ κόσμου τὰ πέρατα,
τὰς καρδίας φώτισον φωτὶ
τῆς σῆς θεογνωσίας
τῶν ὀρθοδόξως ὑμνούντων σε.

Τὸν ποιμένα
τῶν προβάτων τὸν μέγαν καὶ κύριον
Ἰουδαῖοι
διὰ ξύλου σταυροῦ ἐθανάτωσαν·
ἀλλ' αὐτὸς ὡς πρόβατα νεκροὺς
ἐν ᾅδῃ τεθαμμένους
κράτους θανάτου ἐρρύσατο.

Τῷ σταυρῷ σου
τὴν εἰρήνην εὐαγγελισάμενος
καὶ κηρύξας
αἰχμαλώτοις, σωτήρ μου, τὴν ἄφεσιν
τὸν κρατοῦντα ἰσχυρᾶς, Χριστὲ,
γυμνὸν ἠπορημένον
δείξας τῇ θείᾳ ἐγέρσει σου.

Τὰς αἰτήσεις
τῶν πιστῶς αἰτουμένων, πανύμνητε,
μὴ παρίδῃς,
ἀλλὰ δέχου καὶ ταύτας προσάγαγε
τῷ υἱῷ σου, ἄχραντε, θεῷ,
τῷ μόνῳ εὐεργέτῃ·
σὲ γὰρ προστάτιν κεκτήμεθα.

ᾠδὴ ς΄.

Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς ἐσχάτη ἄβυσσος,
οὐκ ἔστιν ὁ ῥυόμενος·
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς·
σῶσον τὸν λαόν σου ὁ θεὸς ἡμῶν·
σὺ γὰρ ἰσχὺς | τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Τῷ πταίσματι τοῦ πρωτοπλάστου, κύ-
δεινῶς ἐτραυματίσθημεν, [ριε,
τῷ δὲ μώλωπι ἰάθημεν τῷ σῷ,
ᾧ ὑπὲρ ἡμῶν ἐτραυματίσθης, Χριστέ·
σὺ γὰρ ἰσχὺς | τῶν ἀσθενούντων
καὶ ἐπανόρθωσις.

Ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐξ ᾅδου, κύριε,
τὸ κῆτος χειρωσάμενος
τὸ παμφάγον, παντοδύναμε, τῷ σῷ
κράτει καθελὼν αὐτοῦ τὴν δύναμιν·
σὺ γὰρ ζωὴ | καὶ φῶς ὑπάρχεις
καὶ ἡ ἀνάστασις.

Εὐφραίνονται ἐν σοὶ, παρθένε ἄχραντε,
τοῦ γένους οἱ προπάτορες,
τὴν Ἐδὲμ ἀπολαβόντες διὰ σοῦ,
ἣν ἐκ παραβάσεως ἀπώλεσαν·
σὺ γὰρ ἁγνὴ | καὶ πρὸ τοῦ τόκου
καὶ μετὰ γέννησιν.

ᾠδὴ ζ΄.

Σὲ νοητὴν, | θεοτόκε, κάμινον
κατανοοῦμεν οἱ πιστοί·
ὡς γὰρ παῖδας ἔσωσε τρεῖς,
ὁ ὑπερυψούμενος | κόσμον ἀνεκαίνισεν
ἐν τῇ γαστρί σου ὁλόκληρον,
ὁ αἰνετὸς τῶν πατέρων
θεὸς καὶ ὑπερένδοξος.

Ἔφριξε γῆ, | ἀπεστράφη ἥλιος
καὶ συνεσκότασε τὸ φῶς·
διερράγη τὸ τοῦ ναοῦ
θεῖον καταπέτασμα,
πέτραι δὲ ἐσχίσθησαν·

81 τεθειμένας D — 87 ἴσχυνας A — 90 loco eius, quod ex D repetivimus, in cod. A hoc theotokion exaratum est: Εὐφραίνονται οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ὁρῶσαί σε· ἀγάλλονται σὺν αὐταῖς τῶν βροτῶν τὰ συστήματα· τῷ γὰρ τόκῳ ἥνωνται τῷ σωτῆρι παρθένε θεοτόκε· ὃν ἐπαξίως δοξάζομεν, cuius numeri parum expediti sunt. — 108 τὸ κῆτος . . . τὸ παμφάγον ex τοῦ κήτους . . . τοῦ παμφάγου, ut videtur, corr. A — 120 ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ἐν τῇ γαστρί σου ἀνέπλασεν Oct.

διὰ cταυροῦ γὰρ ἤρθη ὁ δίκαιος,
ὁ αἰνετὸc τῶν πατέρων
θεὸc καὶ ὑπερένδοξοc.

Cὺ γεγονὼc | ὡcεὶ ἀβοήθητοc
καὶ τραυματίαc ἐν νεκροῖc
ἑκουcίωc τὸ καθ' ἡμᾶc,
ὁ ὑπερυψούμενοc
πάνταc ἠλευθέρωcαc
καὶ κραταιᾷ χειρὶ cυνανέcτηcαc,
ὁ αἰνετὸc τῶν πατέρων
θεὸc καὶ ὑπερένδοξοc.

Χαῖρε, πηγὴ | ἀειζώου νάματοc·
χαῖρε, παράδειcε τρυφῆc·
χαῖρε, τεῖχοc τὸ τῶν πιcτῶν·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε·
χαῖρε, ἡ παγκόcμιοc χαρὰ,
δι' ἧc ἡμῖν ἐξανέτειλεν
ὁ αἰνετὸc τῶν πατέρων
θεὸc καὶ ὑπερένδοξοc.

ᾠδὴ η'.

Ἐν καμίνῳ παῖδεc Ἰcραὴλ, | ὡc ἐν χωνευτηρίῳ,
τῷ κάλλει τῆc εὐcεβείαc | καθαρώτερον χρυcοῦ
ἀπέcτιλβον ψάλλοντεc·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Ὁ βουλήcει ἅπαντα ποιῶν, | ὁ καὶ μεταcκευάζων,
ἐκτρέπων cκιὰν θανάτου | εἰc αἰώνιον ζωὴν
τῷ πάθει cου, λόγε θεοῦ,
cὲ ἀπαύcτωc πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦμεν
καὶ ὑπερυψοῦμεν εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Cὺ καθεῖλεc cύντριμμα, Χριcτὲ, | καὶ τὴν ταλαιπωρίαν
ἐν πύλαιc καὶ ὀχυρώμαcι τοῦ ᾅδου ἀναcτὰc
ἐκ τάφου τριήμεροc·
cὲ ἀπαύcτωc πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον ὑμνοῦcι
καὶ ὑπερυψοῦcιν εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

Τὴν ἀcπόρωc καὶ ὑπερφυῶc | ἐξ ἀcτραπῆc τῆc θείαc
τεκοῦcαν τὸν μαργαρίτην | τὸν πολύτιμον, Χριcτὸν,
ὑμνήcωμεν λέγοντεc·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα | τὸν κύριον, ὑμνεῖτε
καὶ ὑπερυψοῦτε εἰc πάνταc τοὺc αἰῶναc.

---

127 ἤρται D — vv. 127 et 133 voce bisyllaba abundant. — 135 cod. D hoc alterum exhibet theotokion: Χαῖρε cεμνὴ, τοῦ Ἀδὰμ τὸ κώδιον, ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ ποιμὴν, ἐνδυόμενοc ἀληθῶc, ὅλον με τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὑπερυψούμενοc, δι' εὐcπλαγχνίαν ἀκατάληπτον, ὁ αἰνετὸc τῶν πατέρων. — 138 numeris reliquarum stropharum incisio ante vocabulum χαρὰ commendatur. — 143 ψάλλοντεc D: λέγοντεc A — 144 post ἔργα et in hac et in quarta stropha κυρίου add. Oct. — 145 ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰc τοὺc A, in reliquis strophis cum Oct. conspirat cod. A, cod. D extrema verba strophae omisit — 149 ὡc κύριον in secunda et tertia stropha Oct. — exspectamus ὑμνοῦcι καὶ ὑπερυψοῦcι — 156 loco eius, quod ex cod. D recepimus, cod. A hoc alterum exhibet theotokion: χαῖρε θρόνε ἔνδοξε θεοῦ, πιcτῶν χαῖρε τὸ τεῖχοc, δι' ἧc φῶc τοῖc ἐν cκότει ἐξανέτειλε Χριcτὸc, τοῖc cὲ μακαρίζουcι καὶ βοῶcιν· πάντα τὰ ἔργα τὸν κύριον ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε

ᾠδὴ θ΄.

Τύπον τῆς ἁγνῆς λοχείας σου
πυρπολουμένη βάτος ἔδειξεν ἄφλεκτος·
καὶ νῦν καθ᾽ ἡμῶν | τῶν πειρασμῶν ἀγριαίνουσαν
κατασβέσαι αἰτοῦμεν τὴν κάμινον,
ἵνα σε, θεοτόκε, | ἀκαταπαύστως μεγαλύνωμεν.

Ὢ πῶς ὁ λαὸς ὁ ἄνομος,
ὁ ἀπειθὴς καὶ πονηρὰ βουλευσάμενος
τὸν ἀλάστορα | καὶ ἀσεβῆ ἐδικαίωσε,
τὸν δὲ δίκαιον ξύλῳ κατέκρινε,
τὸν κύριον τῆς δόξης, | ὃν ἐπαξίως μεγαλύνομεν.

Σῶτερ ὁ ἀμνὸς ὁ ἄμωμος,
ὁ τὴν τοῦ κόσμου ἁμαρτίαν ἀράμενος,
σὲ δοξάζομεν, | τὸν ἀναστάντα τριήμερον,
σὺν πατρὶ καὶ τῷ θείῳ σου πνεύματι,
καὶ κύριον τῆς δόξης | θεολογοῦντες μεγαλύνομεν.

Σῶσον τὸν λαόν σου, κύριε,
ὅνπερ ἐκτήσω τῷ τιμίῳ σου αἵματι,
κατ᾽ ἐχθρῶν ἰσχὺν | τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος
καὶ ταῖς σαῖς ἐκκλησίαις, φιλάνθρωπε,
βραβεύων τὴν εἰρήνην | τῆς θεοτόκου ταῖς ἐντεύξεσιν.

ΘΕΟΦΑΝΟΥΣ

I

Κανὼν εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου (Μαρτ. 25).

Ἡ ἀκροστιχὶς κατ᾽ ἀλφάβητον.

ἦχος δ΄.

ᾠδὴ α΄.

κατὰ τὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.»

Ἀιδέτω σοι, δέσποινα, | κινῶν τὴν λύραν τοῦ πνεύματος
Δαυῒδ ὁ προπάτωρ σου· | ἄκουσον, θύγατερ,

---

161 τύπος A — 162 πυρπολουμένην βάτον ἔδειξεν ἄφλεκτον A — 174 πατρί τε Oct. contra numerorum aequalitatem. — 175 δόξης ὃν ἐπαξίως A — 176 loco eius quod ex cod. D recepimus cod. A hoc theotokion exhibet: Ἅπας ἐγκωμίων, πάναγνε, νόμος ἡττᾶται τῷ μεγέθει τῆς δόξης σου· ἀλλὰ δέσποινα παρ᾽ οἰκετῶν ἀναξίων σου, ἐξ εὐνοίας δὲ σοὶ προσφερόμενον (scr. προσφερομένων) προσδέχου, θεοτόκε, μετ᾽ εὐμενοίας (scr. εὐμενείας) τὸ ἐφύμνιον.

Duae extremae huius canonis odae ab Ioanne Monacho compositae esse feruntur, unde intellegitur, qua de causa inde ab octava oda novus literarum in initiis singulorum versuum collocatarum ordo ordiatur — Cod. A — v. 1 Psalm. XLIV 11

τὴν χαρμόσυνον | φωνὴν πρὸϲ τοῦ ἀγγέλου·
χαρὰν γὰρ μηνύει ϲοι | τὴν ἀνεκλάλητον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Βοῶ ϲοι γηθόμενοϲ· | κλῖνον τὸ οὖϲ ϲου καὶ πρόϲχεϲ μοι
θεοῦ καταγγέλλοντι | ϲύλληψιν ἄϲπορον·
εὗρεϲ χάριν γὰρ | ἐνώπιον κυρίου,
ἣν εὗρεν οὐδέποτε | ἄλλη τιϲ, πάναγνε.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Γνωϲθήτω μοι, ἄγγελε, | τῶν ϲῶν ῥημάτων ἡ δύναμιϲ·
πῶϲ ἔϲται ὃ εἴρηκαϲ; | λέγε ϲαφέϲτατα,
πῶϲ ϲυλλήψομαι | παρθένοϲ οὖϲα κόρη;
πῶϲ δὲ καὶ γενήϲομαι | μήτηρ τοῦ κτίϲαντοϲ;

Ὁ ἄγγελοϲ.

Δολίωϲ με φθέγγεϲθαι | διαλογίζῃ, ὡϲ ἔοικε,
καὶ χαίρω θεώμενοϲ | τὴν ϲὴν ἀϲφάλειαν·
θάρϲει, δέϲποινα· | θεοῦ γὰρ βουλομένου
ῥᾳδίωϲ περαίνεται | καὶ τὰ παράδοξα.

ᾠδὴ γ΄.

κατὰ τὸ «Τοὺϲ ϲοὺϲ ὑμνολόγουϲ.»

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἐξέλιπεν ἄρχων ἐξ Ἰούδα, | ὁ χρόνοϲ ἐπέϲτη δὲ λοιπὸν,
καθ' ὃν ἀναφανήϲεται | ἡ τῶν ἐθνῶν ἐλπὶϲ, ὁ Χριϲτόϲ·
ϲὺ δὲ, πῶϲ τοῦτον τέξομαι | παρθένοϲ οὖϲα, ϲαφήνιϲον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Ζητεῖϲ παρ' ἐμοῦ γνῶναι, παρθένε, | τὸν τρόπον ϲυλλήψεωϲ τῆϲ ϲῆϲ·
ἀλλ' οὗτοϲ ἀνερμήνευτοϲ· | τὸ πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον
δημιουργῷ δυνάμει ϲοι | ἐπιϲκιάϲαν ἐργάϲεται.

Ἡ θεοτόκοϲ.

Ἡ ἐμὴ προμήτωρ δεξαμένη | τὴν γνώμην τοῦ ὄφεωϲ, τρυφῆϲ
τῆϲ θείαϲ ἐξωϲτράκιϲται· | διόπερ κἀγὼ δέδοικα
τὸν ἀϲπαϲμὸν τὸν ξένον ϲου, | εὐλαβουμένη τὸν ὄλιϲθον.

Ὁ ἄγγελοϲ.

Θεοῦ παραϲτάτηϲ ἀπεϲτάλην | τὴν θείαν μηνύϲαι ϲοι βουλήν·
τί με φοβῇ, πανάμωμε, | τὸν μᾶλλον ϲὲ φοβούμενον;
τί εὐλαβεῖ με, δέϲποινα, | τὸν ϲὲ ϲεπτῶϲ εὐλαβούμενον;

---

3 φωνὴν τὴν τοῦ Barth. — 6 γὰρ χάριν A, quo numerorum dulcedo minuitur — 9 malo ϲαφέϲτερον — 11 κτίϲτου μου Barth. — 15 τὰ om. A — 18 παρθένον A — 22 Genes. III — 25 μηνύϲων Barth. — ϲοι βουλὴν schol. cod. A Barth.: ϲυμβουλήν A

ᾠδὴ δ΄.

κατὰ τὸ «Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ.»

Ἡ θεοτόκος.

Ἱεράν τινα παρθένον | τεξομένην ἀκήκοα
τοῦ προφήτου πάλαι | τὸν Ἐμμανουὴλ προθεσπίσαντος·
ἐπιποθῶ δὲ τὸ γνῶναι, | πῶς θεότητος
τὴν ἀνάκρασιν | φύσις βροτῶν ὑποστήσεται;

Ὁ ἄγγελος.

Κατεμήνυσεν ἡ βάτος | ἀκατάφλεκτος μείναca
δεξαμένη φλόγα, | κεχαριτωμένη ἀνύμφευτε,
τοῦ κατὰ σὲ μυστηρίου | τὸ παράδοξον·
μετὰ τόκον γὰρ | μενεῖς, ἁγνὴ, ἀειπάρθενος.

Ἡ θεοτόκος.

Λαμπρυνόμενος τῷ φέγγει | τοῦ θεοῦ παντοκράτορος,
ἀληθείας κήρυξ, | λέγε, Γαβριὴλ, ἀληθέστατα·
πῶς ἀκηράτου μενούσης | τῆς ἁγνείας μου
λόγον τέξομαι | μετὰ σαρκὸς τὸν ἀσώματον;

Ὁ ἄγγελος.

Μετὰ δέους σοι ὡς δοῦλος | τῇ κυρίᾳ παρίσταμαι·
μετὰ φόβου, κόρη, | νῦν κατανοεῖν εὐλαβοῦμαί σε·
ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον | καταβήσεται
ἐπὶ σὲ λόγος | ὁ τοῦ πατρὸς, ὡς ηὐδόκησεν.

ᾠδὴ ε΄.

κατὰ τὸ «Ἐξέστη τὰ σύμπαντα.»

Ἡ θεοτόκος.

Νοεῖν σου οὐ δύναμαι | τῶν λόγων τὴν ἀκρίβειαν·
θαύματα γὰρ γέγονε πολλάκις
θείᾳ δυνάμει | τερατουργούμενα,
σύμβολα καὶ τύποι νομικοί,
τέτοκε παρθένος δὲ | ἀπειράνδρως οὐδέποτε.

Ὁ ἄγγελος.

Ξενίζῃ, πανάμωμε· | καὶ ξένον γὰρ τὸ θαῦμά σου·
μόνη γὰρ τὸν πάντων βασιλέα
δέξῃ ἐν μήτρᾳ | σαρκωθησόμενον·
καὶ σὲ προτυποῦσι προφητῶν
ῥήσεις καὶ αἰνίγματα | καὶ τοῦ νόμου τὰ σύμβολα.

---

29 προθεσπίζοντα A, unde coniicias προθεσπίζοντος. cf. Ies. VII 14 — 30 τοῦ γνῶναι Barth. — 32 κατεμήνυεν A — 34 ἀπόρρητον Barth. — 35 μενεῖς γάρ A — 50 βασιλέαν A 51 μήτρα σου A

Ἡ θεοτόκος.

Ὁ πᾶcιν ἀχώρητος | καὶ πᾶcιν ἀθεώρητος
πῶc οὗτος δυνήcεται παρθένου
μήτραν οἰκῆcαι, | ἣν αὐτὸc ἔπλαcε;
πῶc δὲ καὶ cυλλήψομαι θεὸν,
λόγον τὸν cυνάναρχον | τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι;

Ὁ ἄγγελος.

Πρὸc τὸν cὸν προπάτορα | Δαυῒδ ἐπαγγειλάμενος
θήcειν ἐκ καρποῦ τοῦ τῆc κοιλίας
ἐπὶ τοῦ θρόνου | τῆc βαcιλείας αὐτοῦ,
τὴν τοῦ Ἰακὼβ cὲ καλλονὴν
μόνην ἐξελέξατο | λογικὸν ἐνδιαίτημα.

ᾠδὴ ϛ′

κατὰ τὸ «Ἐβόηcε προτυπῶν.»

Ἡ θεοτόκος.

Ῥημάτων cου | τὴν φωνὴν, Γαβριὴλ, τὴν χαρμόcυνον
δεξαμένη | εὐφροcύνης ἐνθέου πεπλήρωμαι·
χαρὰν γὰρ μηνύειc | καὶ χαρὰν καταγγέλλειc τὴν ἄληκτον.

Ὁ ἄγγελος.

Coὶ δέδοται | ἡ χαρὰ, θεομῆτορ, ἡ ἔνθεοc·
coὶ τὸ χαῖρε | πᾶca κτίcιc κραυγάζει, θεόνυμφε·
cὺ γὰρ μόνη μήτηρ | τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ προωρίcθηc, ἁγνή.

Ἡ θεοτόκος.

Τῆc Εὔαc νῦν | δι' ἐμοῦ καταργείcθω κατάκριμα·
ἀποδότω | δι' ἐμοῦ τὸ ὀφείλημα cήμερον·
δι' ἐμοῦ τὸ χρέοc | τὸ ἀρχαῖον δοθήτω πληρέcτατον.

Ὁ ἄγγελος.

Ὑπέcχετο | ὁ θεὸc Ἀβραὰμ τῷ προπάτορι
εὐλογεῖcθαι | ἐν τῷ cπέρματι τούτου τὰ ἔθνη, ἁγνή·
διὰ coῦ δὲ πέραc | ἡ ὑπόcχεcιc δέχεται cήμερον.

ᾠδὴ ζ′.

κατὰ τὸ «Οὐκ ἐλάτρευcαν τῇ κτίcει.»

Ἡ θεοτόκος.

Φῶc τὸ ἄϋλον | μηνύων ὕλῃ cώματοc
ἑνωθηcόμενον
δι' εὐcπλαγχνίαν πολλὴν, | φαιδρὸν εὐαγγέλιον,
θεῖα κηρύγματα | νῦν κραυγάζειc μοι·
εὐλογημένοc, πάναγνε, ὁ καρπὸc τῆc cῆc κοιλίαc.

59 Luc. I 32 — 61 τὸν θρόνον Barth. — 62 καλονὴν A — 66 χαρὰν ἥκειc κομίζων A
74 Genes. XII 2—3.

Ὁ ἄγγελος.

Χαῖρε, δέσποινα | παρθένε, χαῖρε, πάναγνε·
χαῖρε, δοχεῖον θεοῦ·
χαῖρε, λυχνία φωτός, | Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις,
Εὔας ἡ λύτρωσις, | ὄρος ἅγιον,
περιφανὲς ἁγίασμα | καὶ νυμφὼν ἀθανασίας.

Ἡ θεοτόκος.

Ψυχὴν ἥγνισε, | τὸ σῶμα καθηγίασε,
ναὸν εἰργάσατο
χωρητικόν με θεοῦ, | σκηνὴν θεοκόσμητον,
ἔμψυχον τέμενος | ἡ ἐπέλευσις
τοῦ παναγίου πνεύματος | καὶ ζωῆς ἁγνὴν μητέρα.

Ὁ ἄγγελος.

Ὡς πολύφωτον | λαμπάδα καὶ θεότευκτον
παστάδα βλέπω σε·
νῦν ὡς χρυσῆ κιβωτὸς | τοῦ νόμου τὸν πάροχον
δέχου, θεόνυμφε, | εὐδοκήσαντα
τὴν τῶν ἀνθρώπων ῥύσασθαι | διὰ σοῦ φθαρτὴν οὐσίαν.

ᾠδὴ η΄.

κατ' ἀλφάβητον.

Ὁ ἄγγελος.

Ἄκουε, κόρη παρθένε ἁγνή,
εἰπάτω δὴ ὁ Γαβριήλ,
Βουλὴν ὑψίστου ἀρχαίαν ἀληθινήν.
Γενοῦ πρὸς ὑποδοχὴν ἑτοίμη θεοῦ·
Διὰ σοῦ γὰρ ὁ ἀχώρητος
βροτοῖς ἀναστραφήσεται·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκος.

Ἔννοια πᾶσα ἡττᾶται βροτῶν,
ἀντέφησεν ἡ παρθένος,
Ζητοῦσα ἅπερ μοι φθέγγῃ παράδοξα·
Ἥσθην σου τοῖς λόγοις, ἀλλὰ δέδοικα
Θαμβηθεῖσα, μὴ ἀπάτῃ με
ὡς Εὔαν πόρρω πέμψῃς θεοῦ·
ἀλλ' ὅμως ἥδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ἴδε, σοι τὸ ἄπορον λέλυται,
φησὶ πρὸς ταῦτα [ὁ] Γαβριήλ·
Καλῶς γὰρ ἔφης τὸ πρᾶγμα δυστέκμαρτον.
Λόγοις σῶν χειλέων πειθαρχοῦσα λοιπὸν
Μὴ ἀμφίβαλλε ὡς πλάσματι,
ὡς πράγματι δὲ πίστευε·
ἐγὼ γὰρ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

---

86 καὶ σῶμα Barth. — 94 δέχου πανάμωμε Barth. — 101 ἀναστραφήσεται Barth.: συναναστρέφεται A — 103 Exclamatio εὐλογεῖτε κ. τ. λ. a reliqua stropharum parte ita disiuncta est, ut acrostichidis ordinem interrumpat — 110 ἥδη βοῶ] ἴδε βοᾷς et in hac et in quarta stropha Barth. — 112 nescio an τὸ vel σοι delendum sit — 113 ὁ cum superfluat uncinis inclusimus — 116 ἀμφίβαλε A

Ἡ θεοτόκος.

Νόμος οὗτος θεόθεν βροτοῖς,
ἡ ἄμεμπτος αὖθις φησὶ,
Ξυνοῦ ἐξ ἔρωτος τόκον προέρχεσθαι·
Οὐκ οἶδα συζύγου παντελῶς ἡδονήν·
Πῶς οὖν λέγεις, ὅτι τέξομαι;
φοβοῦμαι, μὴ ἀπάτῃ λαλῇς·
ἀλλ' ὅμως ἤδη βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ὁ ἄγγελος.

Ῥήματα, ἅπερ μοι φθέγγῃ, σεμνὴ,
ὁ ἄγγελος πάλιν βοᾷ,
Συνήθη πέλει λοχείας ἀνθρώπων θνητῶν·
Τὸν ὄντως θεόν σοι ἐπαγγέλλομαι
Ὑπὲρ λόγον τε καὶ ἔννοιαν
σαρκούμενον, ὡς οἶδεν αὐτός·
διὸ καὶ χαίρων βοῶ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

Ἡ θεοτόκος.

Φαίνῃ μοι ἀληθείας ῥήτωρ,
κατέθετο ἡ παρθένος·
Χαρᾶς κοινῆς γὰρ ἐλήλυθας ἄγγελος·
Ψυχὴν οὖν ἐπεὶ συγκαθήγνισμαι σώματι,
Ὡς τὸ ῥῆμά σου, γενέσθω μοι·
σκηνούτω ἐν ἐμοὶ ὁ θεὸς,
πρὸς ὃν βοῶ μετὰ σοῦ·
εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον.

ᾠδὴ θ'.

κατ' ἀλφάβητον ἀντιστρόφως.

Ὡς ἐμψύχῳ θεοῦ κιβωτῷ
Ψαυέτω μηδαμῶς χεὶρ ἀμυήτων·
Χείλη δὲ πιστῶν τῇ θεοτόκῳ ἀσιγήτως
Φωνὴν τοῦ ἀγγέλου ἀναμέλποντα
ἐν ἀγαλλιάσει βοάτω·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Ὑπὲρ ἔννοιαν συλλαβοῦσα θεὸν
Τῆς φύσεως θεσμοὺς ἔλαθες, κόρη·
Σὺ γὰρ ἐν τῷ τίκτειν τὰ μητέρων διέδρας,
Ῥευστὴ φύσις καίπερ καθεστηκυῖα·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Πῶς πηγάζεις γάλα, παρθένε ἁγνή;
Οὐ φέρει ἐξειπεῖν γλῶσσα βροτεία·
Ξένον γὰρ φύσεως ἐπιδείκνυσαι πρᾶγμα
Νομίμου γονῆς ὅρους ὑπερβαῖνον·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Μυστικῶς ταῖς ἱεροτεύκτοις γραφαῖς
Λαλεῖται περὶ σοῦ, μῆτερ ὑψίστου·
Κλίμακα γὰρ πάλαι Ἰακὼβ σε προτυποῦσαν
Ἰδὼν ἔφη· βάσις θεοῦ αὕτη·
ὅθεν ἐπαξίως ἀκούεις·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

Θαυμαστὸν τῷ ἱεροφάντῃ Μωσεῖ
Ἡ βάτος καὶ τὸ πῦρ ἔδειξε τέρας·
Ζητῶν δὲ τὸ πέρας εἰς διάβασιν χρόνου
Ἐν κόρῃ ἁγνῇ, ἔφη, κατοπτεύσω·

130 συνήθους Barth. — 133 ὡς οἶδεν αὐτὸς de coni. scripsimus· ὡς αὐτὸς οἶδεν ἐκ σοῦ A sed ἐκ σοῦ in rasura, ὡς οἶδεν ἐκ σοῦ Barth. — 136 fort.: τῆς ἀληθείας — 139 συγκαθήγνισμαι σώματι A cum schol.: καθήγνισμαι πνεύματι Barth. — 144 post ἐμψύχῳ vocabulum bisyllabum, ut οὔσῃ vel κόρῃ, excidisse videtur — 148 βοᾷ A cum rasura post α duarum vel trium syllabarum — 153 φύσις περ Barth. — 164 Genes. XXVIII 12—13. — 168 θαυμαστὸν A m. pr. Barth.: θαυμαστῶς A m. sec. — παράδοξον, post Μωσεῖ m. pr. additum, m. sec. delevit A — 169 Exod. III 2.

ἢ ὡc θεοτόκῳ λεχθείη·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ coῦ.

Δανιὴλ cε ὄρος καλεῖ νοητόν,
Γεννήτριαν θεοῦ ὁ Ἡcαΐας·

Βλέπει δὲ ὡς πόκον Γεδεών· ὁ Δαυῒδ δὲ
Ἁγίαcμα φάcκει, πύλην δέ cε ἄλλος·
ὁ Γαβριὴλ δέ coι κραυγάζει·
χαῖρε κεχαριτωμένη·
ὁ κύριος μετὰ coῦ.

ΙΩCΗΦ ΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ

I

Κανὼν εἰc ἀνάμνηcιν τοῦ cειcμοῦ ἔτει 740 γεγονότος (Ὀκτωβ. 26).

Ἡ ἀκροστιχίς:
«Ὦ Χριcτὲ, τῆc γῆc τὸν κλόνον παῦcον τάχος· Ἰωcήφ.»

ἦχος πλ. β΄.

ᾠδὴ α΄.

Ὡc φοβερὰ ἡ ὀργή cου, | ἐξ ἧc ἡμᾶc
ἐλυτρώcω, κύριε, | μὴ cυγχώcας ἐν τῇ γῇ
ἅπαν τὸ ἀνάcτημα ἡμῶν!
εὐχαρίcτωc cε διὸ | ἀεὶ δοξάζομεν.

Χαίρων ἀεὶ καθ' ἑκάcτην | τῇ παντελεῖ
διορθώcει, δέcποτα, | ὥcπερ φύλλον εὐτελὲc
διαcείειc ἅπαcαν τὴν γῆν,
εἰc τὸν φόβον cου πιcτοὺc | cτηρίζων, κύριε.

Ῥῦcαι cειcμοῦ βαρυτάτου | πάντας ἡμᾶc
καὶ μὴ δῴηc, κύριε, | ἀπολέcθαι παντελῶc
τὴν κληρονομίαν cου, πολλοῖc
παροργίζουcαν κακοῖc | cὲ τὸν μακρόθυμον.

Ἱκετικῶc coι βοῶμεν, | μῆτερ θεοῦ,
τὰ cυνήθη cπλάγχνα cου | ἐπὶ πόλιν καὶ λαὸν
cυμπαθῶc δεικνύουcα cειcμοῦ
βαρυτάτου καὶ φθορᾶc | ἡμᾶc ἀπάλλαξον.

---

173 Daniel II 35. 45. — 175 Ies. VII 14. — 176 Iudic. VI 36—40. Psalm. CXXXI 18 — 177 Genes. XXVIII 17.

Odae primae hirmus legitur hic in Octoecho p. 119 ed. Ven.: Ὡc ἐν ἠπείρῳ πεζεύcαc ὁ Ἰcραὴλ | ἐν ἀβύccῳ ἴχνεcι | τὸν διώκτην Φαραὼ | καθορῶν ποντούμενον θεῷ | ἐπινίκιον ᾠδὴν ἐβόα ᾄcωμεν. — v. 16 post hunc versum altera oda intercidit, quam a Iosepho melodo huic canoni insertam fuisse acrostichidis hoc loco facta lacuna docet.

ᾠδὴ γ΄.

Ἡ γῆ μαστίζεται, ἡμῶν | κακῶς διακειμένων
καὶ ἀεὶ τὴν ὀργήν cου | cυγκινούντων καθ' ἡμῶν,
οἰκτίρμον παμβασιλεῦ·
ἀλλὰ φεῖcαι, | δέcποτα, τῶν δούλων cου.

Cυccείcας, κύριε, τὴν γῆν | ἐcτερέωcας πάλιν,
νουθετῶν, ἐπιcτρέφων, | τὴν ἀcθένειαν ἡμῶν
cτηρίζecθαι ἐν τῷ cῷ
θείῳ φόβῳ | θέλων, ὑπεράγαθε.

Γεννώcας θάνατον πικρὸν | καὶ ceicμοὺc βαρυτάτουc
καὶ πληγὰc ἀνηκέcτουc | ἁμαρτίας, ἀδελφοὶ,
ἐκφύγωμεν καὶ θεὸν
μετανοίας | τρόποις ἐκμειλίξωμεν.

Ἡ μόνη οὖca ἀγαθὴ | τὸν πανάγαθον λόγον
ἐκτενῶc ἐκδυcώπει | τῆc παρούcηc τοῦ ceicμοῦ
ῥυcθῆναι πάντας ὀργῆc·
θεοτόκε | ἄχραντε, δεόμεθα.

ᾠδὴ δ΄.

Cαλεύειc, κύριε, | τὴν γῆν βουλόμενοc
ἑδραcμῷ ἀληθείας | πάντας ἡμᾶc,
δέcποτα, cτηρίζecθαι | cαλευομένουc προcβολαῖc
τοῦ δολίου πολεμήτορος.

Τῇ θείᾳ νεύcει cου | κλονεῖc τὰ cύμπαντα
καὶ δονεῖc τὰc καρδίας | τῶν ἐπὶ γῆc
κατοικούντων, δέcποτα· | τῆc οὖν δικαίας cου ὀργῆc
ἄνεc, κύριε, τὰ κύματα.

Οὐδ' ὅλωc ἔχοντας | εἰc νοῦν τὸν φόβον cου
ἐκφοβεῖc τῇ κινήcει | πάcηc τῆc γῆc,
μόνε εὐcυμπάθητε· | ἀλλὰ cυνήθωc ἐφ' ἡμᾶc
τὰ ἐλέη cου θαυμάcτωcον.

Ναόν ce, δέcποινα, | θεοῦ γινώcκονταc
ἐν ἁγίῳ ναῷ cου | χεῖραc οἰκτρὰc
αἴρομεν εἰc δέηcιν· | ἴδε τὴν κάκωcιν ἡμῶν
καὶ παράcχου cὴν βοήθειαν.

17 tertiae huius odae hirmus exstat in Octoecho p. 120: Οὐκ ἔcτιν ἅγιοc ὡc cὺ | κύριοc ὁ θεόc μου | ὁ ὑψώcαc τὸ κέραc | τῶν πιcτῶν cου ἀγαθὲ | καὶ cτερεώcαc ἡμᾶc | ἐν τῇ πέτρᾳ | τῆc ὁμολογίαc cου. — 33 Quartae odae hirmus exstat in Octoecho p. 121: Χριcτόc μοι δύναμιc | θεὸc καὶ κύριοc | ἡ cεπτὴ ἐκκληcία | θεοπρεπῶc | μέλπει ἀνακράζουcα | ἐκ διανοίαc καθαρᾶc | ἐν κυρίῳ ἑορτάζουcα — 37 Psalm. CIII 32.

ᾠδὴ ε'.

Καὶ cὺ, καρδία, ceίcθητι νῦν
βλέπουca θεοῦ τὴν ἀπειλὴν
ἐπικειμένην, καὶ βόηcον·
φεῖcαι τοῦ λαοῦ cου, δέcποτα κύριε,
καὶ παῦcον τὴν δικαίαν | ὀργήν cου, εὔcπλαγχνε.

Λαὸν καὶ πόλιν, ἥνπερ τῷ cῷ
αἵματι ἐκτήcω, Ἰηcοῦ,
μὴ παραδῷc εἰc ἀπώλειαν
ἐν τῷ cυνταράccειν τὴν γῆν ceicμῷ φοβερῷ·
χορὸc τῶν ἀποcτόλων | καθικετεύει cε.

Ὁδούc cου, δέcποτα, τὰc ὀρθὰc
γνώμῃ ὑπεκκλίνοντεc cτρεβλῇ
εἰc ἀγανάκτηcιν τρέπομεν
cὲ τὸν cυμπαθῆ τε καὶ ἀμνηcίκακον·
ἀλλ' ἵλεωc, οἰκτίρμον, | γενοῦ τοῖc δούλοιc cου.

Νῦν βοηθείαc ἦλθε καιρὸc,
νῦν καταλλαγῆc χρεία, ἁγνὴ,
πρὸc τὸν υἱόν cου καὶ κύριον,
ὅπωc οἰκτειρήcῃ προcκεκρουκόταc ἡμᾶc
καὶ τῆc ἐπικειμένηc | ὀργῆc λυτρώcηται.

ᾠδὴ ς'.

Οὐκ ἔχοντεc, δέcποτα, | παρρηcίαν δυcωπεῖν
οἱ ταπεινοὶ τὸ ὕψοc cου,
τοὺc ἐκλεκτοὺc ἀγγέλουc cου εἰc θερμὴν
κινοῦμεν παράκληcιν·
δι' αὐτῶν τῆc ὀργῆc cου | ἐξελοῦ ἡμᾶc.

Νῦν ἔγνωμεν, κύριε, | ὡc ἠθέληcαc ἡμᾶc
καὶ οὐδαμῶc cυνέχωcαc
ὑπὸ τὴν γῆν cυμπτώμαcι χαλεποῖc
πολλὰ πλημμελήcανταc·
εὐχαρίcτωc διό cε | μεγαλύνομεν.

---

49 Quintae huius odae hirmus in Octoecho p. 123 legitur hic: Τῷ θείῳ φέγγει cου ἀγαθὲ | τὰc τῶν ὀρθριζόντων coι ψυχὰc | πόθῳ καταύγαcον, δέομαι, | cὲ εἰδέναι, λόγε θεοῦ, | τὸν ὄντωc θεὸν | ἐκ ζόφου τῶν πταιcμάτων | ἀνακαλούμενον. — 69 Sextae huius odae hirmus legitur in Octoecho p. 124 hic: Τοῦ βίου τὴν θάλαccαν | ὑψουμένην καθορῶν | τῶν πειραcμῶν τῷ κλύδωνι | τῷ εὐδίῳ λιμένι cου προcδραμὼν | βοῶ coι· ἀνάγαγε | ἐκ φθορᾶc τὴν ζωήν μου, | πολυέλεε.

Προστάττειc caλεύεcθαι | τὰ θεμέλια τῆc γῆc,
ὅπωc ἡμεῖc παυcώμεθα
οἱ ταπεινοὶ caλεύεcθαι ἀρετῶν
τῆc κρείττονοc cτάcεωc
καὶ τῷ φόβῳ cou, λόγε, | cτηριζώμεθα.

Ἁγία θεόνυμφε, | ἀπορούμενον νυνὶ
τὸν cὸν λαὸν οἰκτείρηcον,
καὶ μητρικαῖc πρεcβείαιc τὴν καθ' ἡμῶν
θεοῦ ἀγανάκτηcιν
μεταποίηcον τάχοc, | δυcωποῦμέν cε.

ᾠδὴ ζ'.

Ὑπερύμνητοc εἶ, κύριε μακρόθυμε,
ὅτι οὐκ ἐθανάτωcαc
τοὺc οἰκέταc cou | cπαραγμῷ καὶ κλόνῳ φοβερῷ
τῆc γῆc, ἀλλ' ἐφόβιcαc ζητῶν
τὸ ἐπιcτρέψαι τῶν κακῶν
καὶ ζῆcαι πάντας ἡμᾶc.

Cτεναγμὸν ἀπὸ καρδίαc ἀναπέμψωμεν
καὶ δάκρυα προχέωμεν,
ὅπωc ἵλεων | τὸν δεcπότην εὕρωμεν Χριcτὸν,
ἐκτρίψαι cειcμῷ πάντας ἡμᾶc
διὰ πληθὺν ἁμαρτιῶν
ἐπαπειλοῦντα δεινῶc.

Οἴμοι κράξωμεν καὶ χεῖραc ἐκπετάcωμεν
πρὸc τὸν θεὸν τὸν ὕψιcτον
καὶ παυcώμεθα τοῦ λοιποῦ ποιεῖν τὸ πονηρόν·
ἰδοὺ ὁ cωτὴρ ἀγανακτῶν
caλεύει ἅπαcαν τὴν γῆν,
cτηρίξαι θέλων ἡμᾶc.

Νεῦcον, ἄχραντε, cωθῆναι τοὺc οἰκέταc cou,
ἀπολεcθῆναι μέλλονταc
ἐν ὀργῇ θεοῦ | καὶ θυμῷ μεγάλῳ καὶ φρικτῷ
τῆc νῦν ἐπελθούcηc ἀπειλῆc
διὰ τὸ πλῆθοc τῶν πολλῶν
ἁμαρτημάτων ἡμῶν.

89 Septimae huius odae hic in Octoecho p. 126 legitur hirmus: Δροcοβόλον μὲν τὴν κάμινον εἰργάcατο | ἄγγελοc τοῖc ὁcίοιc παιcί· | τοὺc Χαλδαίουc δὲ | καταφλέγον πρόcταγμα θεοῦ | τὸν τύραννον ἔπειcε βοᾷν· | εὐλογητὸc εἶ ὁ θεὸc, | ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.

ᾠδὴ η΄.

Τῆς δικαίας σου τάυτης | ὀργῆς, φιλάνθρωπε,
ἐπελθούσης ἀθρόως | συνεταράχθημεν
καὶ ἀπελπισμῷ | παντελεῖ συνεσχέθημεν,
προσαγανακτοῦντα | ὁρῶντες καθ' ἡμῶν σε.

Ἀνατείνωμεν χεῖρας, | πιστοὶ, καὶ ὄμματα
πρὸς τὸν μόνον δεσπότην | σώζειν δυνάμενον,
κράζοντες· Χριστὲ, | τὸν θυμόν σου ἀπόστρεψον
ἀφ' ἡμῶν ταχέως | φιλάνθρωπος ὑπάρχων.

Χιλιάδες ἀγγέλων, | μαρτύρων σύλλογος,
προφητῶν, ἀποστόλων, | ὁσίων, ἱεραρχῶν
ἅγιος χορὸς | ἱκετεύει σε, δέσποτα·
φείσαι τοῦ λαοῦ σου | τοῦ τεταπεινωμένου.

Ὁ γινώσκων, οἰκτίρμον, | τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν
καὶ εὐόλισθον πάντῃ | καὶ ἀδιόρθωτον
ἄνες τὴν ὀργὴν | καὶ τὸν τάραχον κόπασον
καὶ τῷ σῷ ἐλέει | οἰκτείρησον τὸν κόσμον.

Συμπαθὴς, θεοτόκε, | τὸν εὐσυμπάθητον
ἡ τεκοῦσα σωτῆρα, | ἴδε τὴν κάκωσιν
καὶ τὸν στεναγμὸν | τοῦ λαοῦ σου καὶ τάχυνον
τοῦ παρακαλέσαι | ἡμᾶς οἰκτειρηθῆναι.

ᾠδὴ θ΄.

Ἰδοὺ οἱ πάντες ἡμεῖς ἐπταίσαμεν,
καὶ φοβερῶς ἡ γῆ μηδὲν σφαλεῖσα κολάζεται·
νουθετῶν γὰρ ἡμᾶς ὁ φιλάνθρωπος
ὅλην αὐτὴν σαλεύει·
λάβωμεν αἴσθησιν
καὶ τῆς σωτηρίας ἑαυτῶν | ἐπιμελώμεθα.

Ὡρῶν καὶ χρόνων ὑπάρχων κύριος
μιᾷ ῥοπῇ ἠθέλησας ἐκτρίψαι τοὺς δούλους σου·
ὑπὸ δὲ τῆς πολλῆς εὐσπλαγχνίας σου,
δέσποτα, ἐκωλύθης·
εὐχαριστοῦμέν σοι
οἱ ἀναπολόγητοι ἡμεῖς, | μόνε φιλάνθρωπε.

113 Octavae odae hic legitur in Octoecho p. 127 hirmus: Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις | δρόσον ἐπήγασας | καὶ δικαίου θυσίαν | ὕδατι ἔφλεξας· | ἅπαντα γὰρ δρᾷς, | Χριστὲ, μόνῳ τῷ βούλεσθαι· | σὲ ὑπερυψοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας — 133 Nonae odae hirmus in Octoecho p. 128 exstat hic: Θεὸν ἀνθρώποις ἰδεῖν ἀδύνατον, | ὃν οὐ τολμᾷ ἀγγέλων ἀτενίσαι τὰ τάγματα· | διὰ σοῦ δὲ, πάναγνε, ὡράθη βροτοῖς | λόγος σεσαρκωμένος· | ὃν μεγαλύνοντες σὺν ταῖς οὐρανίαις στρατιαῖς σὲ μακαρίζομεν.

Ceicμοῦ, μαχαίρας, πικρᾶς ἁλώcεως
καὶ ἐθνικῆς, Χριστὲ, ἐπιδρομῆς καὶ cυμπτώcεως
καὶ λιμοῦ καὶ λοιμοῦ καὶ κακώcεως
πάcης ἄλλης, οἰκτίρμον,
ῥῦcαι τὴν πόλιν cου
ἅπαcάν τε χώραν τῶν πιcτῶc | ὑμνολογούντων cε.

Ἡ γῆ ἀγλώccως βοᾷ cτενάζουcα·
τί με κακοῖc μιαίνετε πολλοῖc, πάντες ἄνθρωποι;
καὶ ὑμῶν ὁ δεcπότης φειδόμενος
ὅλην ἐμὲ μαcτίζει;
λάβετε αἴcθηcιν
καὶ ἐν μετανοίᾳ τὸν θεὸν | ἐξιλεώcαcθε.

Φθορὰν τῷ τίκτειν μὴ ὑπομείναcα
πάcης φθορᾶc, παρθένε, ἐξελοῦ ἡμᾶc ἅπαντας
καὶ cειcμοῦ βαρυτάτου καὶ θλίψεωc,
παύουcα τοῦ δεcπότου
τὴν ἀγανάκτηcιν
ταῖc caῖc μητρικαῖc καταλλαγαῖc, | θεοχαρίτωτε.

II

Κανὼν εἰc τὴν θεοτόκον τῷ cαββάτῳ τοῦ ἀκαθίcτου ὕμνου (Τριῴδ. cελ. 283).

Ἡ ἀκροcτιχίc:
«Χαρᾶc δοχεῖον, coὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ· Ἰωcήφ.»

ἦχοc δ'.
ᾠδὴ α'.

Χριcτοῦ βίβλον ἔμψυχον | ἐcφραγιcμένην cε πνεύματι
ὁ μέγαc ἀρχάγγελοc, | ἁγνὴ, θεώμενοc
ἐπεφώνει coι· | χαῖρε, χαρᾶc δοχεῖον,
δι' ἧc τῆc προμήτοροc | ἀρὰ λυθήcεται.

Ἀδὰμ ἐπανόρθωcιc, | χαῖρε παρθένε θεόνυμφε,
τοῦ ᾅδου ἡ νέκρωcιc· | χαῖρε πανάμωμε,
τὸ παλάτιον | τοῦ πάντων βαcιλέωc·
χαῖρε θρόνε πύρινε | τοῦ παντοκράτοροc.

Ῥόδον τὸ ἀμάραντον, | χαῖρε, ἡ μόνη βλαcτήcαcα·
τὸ μῆλον τὸ εὔοcμον, | χαῖρε, ἡ τέξαcα·
τὸ ὀcφράδιον | τοῦ μόνου βαcιλέωc·
χαῖρε, ἀπειρόγαμε, | κόcμου διάcωcμα.

v. 1 Poeta in omnibus praeter quartam odis huius canonis modulos canonis Ioannis Damasceni in honorem obitus Mariae compositi (v. p. 229) secutus est.

Ἁγνείας θησαύρισμα, | χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐκ τοῦ πτώματος
ἡμῶν ἐξανέστημεν· | χαῖρε ἡδύπνοον
κρίνον, δέσποινα, | πιστοὺς εὐωδιάζον·
θυμίαμα εὔοσμον, | μύρον πολύτιμον.

ᾠδὴ γ΄.

Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον
ὡς χώρα ἀνήροτος σαφῶς,
χαῖρε ἔμψυχε τράπεζα,
ἄρτον ζωῆς χωρήσασα·
χαῖρε τοῦ ζῶντος ὕδατος
πηγὴ ἀκένωτος, δέσποινα.

Δάμαλις τὸν μόσχον ἡ τεκοῦσα
τὸν ἄμωμον, χαῖρε, τοῖς πιστοῖς·
χαῖρε ἀμνὰς κυήσασα
θεοῦ ἀμνὸν τὸν αἴροντα
κόσμου παντὸς τὰ πταίσματα·
χαῖρε θερμὸν ἱλαστήριον.

Ὄρθρος φαεινὸς, χαῖρε, ἡ μόνη
τὸν ἥλιον φέρουσα Χριστὸν
φωτὸς κατοικητήριον,
χαῖρε τὸ σκότος λύσασα
καὶ τοὺς ζοφώδεις δαίμονας
ὁλοτελῶς ἐκμειώσασα.

Χαῖρε πύλη μόνη, ἣν ὁ λόγος
διώδευσε μόνος, ἡ μοχλοὺς
καὶ πύλας ᾅδου, δέσποινα,
τῷ τόκῳ σου συντρίψασα,
χαῖρε ἡ θεία εἴσοδος
τῶν σωζομένων, θεόνυμφε.

ᾠδὴ δ΄.

Ἐν φωναῖς ᾀσμάτων πίστει
σοὶ βοῶμεν, πανύμνητε·
χαῖρε πῖον ὄρος
καὶ τετυρωμένον ἐν πνεύματι·
χαῖρε λυχνία καὶ στάμνε | μάννα φέρουσα
τὸ γλυκαῖνον
τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια.

Ἱλαστήριον τοῦ κόσμου,
χαῖρε, ἄχραντε δέσποινα·
χαῖρε κλίμαξ γῆθεν
πάντας ἀνυψώσασα χάριτι·
χαῖρε ἡ γέφυρα ὄντως | ἡ μετάγουσα
ἐκ θανάτου | πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς
ὑμνοῦντάς σε.

Οὐρανῶν ὑψηλοτέρα,
χαῖρε, γῆς, τὸ θεμέλιον
ἐν τῇ σῇ νηδύϊ,
ἄχραντε, ἀκόπως βαστάσασα·
χαῖρε κογχύλη πορφύραν | θείαν βάψασα
ἐξ αἱμάτων σου
τῷ βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Νομοθέτην ἡ τεκοῦσα
ἀληθῶς, χαῖρε δέσποινα,
τὸν τὰς ἀνομίας
πάντων δωρεὰν ἐξαλείφοντα·
ἀκατανόητον βάθος, | ὕψος ἄρρητον,
ἀπειρόγαμε, | δι᾽ ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.

Σὲ τὴν πλέξασαν τῷ κόσμῳ
ἀχειρόπλοκον στέφανον
ἀνυμνολογοῦμεν,
χαῖρέ σοι, παρθένε, κραυγάζοντες,
τὸ φυλακτήριον πάντων | καὶ χαράκωμα
καὶ κραταίωμα | καὶ ἱερὸν καταφύγιον.

---

46 Tertia oda sequitur modulos huius hirmi: Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ | ἐπὶ θρόνου θεότητος | ἐν νεφέλῃ κούφῃ | ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος | τῇ ἀκηράτῳ παλάμῃ | καὶ διέσωσε | τοὺς κραυγάζοντας· | δόξα, Χριστέ, τῇ δυνάμει σου.

ᾠδὴ ε΄.

Ὁδὸν ἡ κυήσασα
ζωῆς, χαῖρε, πανάμωμε,
ἡ κατακλυσμοῦ τῆς ἁμαρτίας
σώσασα κόσμον· | χαῖρε, θεόνυμφε,
ἄκουσμα καὶ λάλημα φρικτόν·
χαῖρε ἐνδιαίτημα
τοῦ δεσπότου τῆς κτίσεως.

Ἰσχὺς καὶ ὀχύρωμα
ἀνθρώπων, χαῖρε, ἄχραντε,
τόπε ἁγιάσματος τῆς δόξης,
νέκρωσις ᾅδου, | νυμφὼν ὁλόφωτε·
χαῖρε τῶν ἀγγέλων χαρμονή,
χαῖρε ἡ βοήθεια
τῶν πιστῶς δεομένων σου.

Πυρίμορφον ὄχημα
τοῦ λόγου, χαῖρε, δέσποινα,
ἔμψυχε παράδεισε, τὸ ξύλον
ἐν μέσῳ ἔχων | ζωῆς τὸν κύριον,
οὗ ὁ γλυκασμὸς ζωοποιεῖ
πίστει τοὺς μετέχοντας
καὶ φθορᾷ ὑποκύψαντας.

Ῥωννύμενοι σθένει σου
πιστῶς ἀναβοῶμέν σοι·
χαῖρε πόλις τοῦ παμβασιλέως,
δεδοξασμένα | καὶ ἀξιάκουστα
περὶ ἧς λελάληνται σαφῶς·
ὄρος ἀλατόμητον,
χαῖρε βάθος ἀμέτρητον.

Εὐρύχωρον σκήνωμα
τοῦ λόγου, χαῖρε ἄχραντε·
κόχλος ἡ τὸν θεῖον μαργαρίτην
προαγαγοῦσα, | χαῖρε πανθαύμαστε,
πάντων πρὸς θεὸν καταλλαγὴ
τῶν μακαριζόντων σε,
θεοτόκε, ἑκάστοτε.

ᾠδὴ ς΄.

Πηγὰς τοῦ λόγου ἀμόλυντε,
αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως,
χαῖρε πανάχραντε,
τῶν προφητῶν περιήχημα,
χαῖρε τῶν ἀποστόλων
τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Ἐκ σοῦ ἡ δρόσος ἀπέσταξε
φλογμὸν πολυθεΐας ἡ λύσασα·
ὅθεν βοῶμέν σοι·
χαῖρε ὁ πόκος ὁ ἔνδροσος,
ὃν Γεδεών, παρθένε, | προεθεάσατο.

Ἰδού σοι χαῖρε κραυγάζομεν,
λιμὴν ἡμῖν γενοῦ θαλαττεύουσι
καὶ ὁρμητήριον
ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων
καὶ τῶν σκανδάλων πάντων
τοῦ πολεμήτορος.

Χαρᾶς αἰτία χαρίτωσον
ἡμῶν τὸν λογισμὸν τοῦ κραυγάζειν σοι·
χαῖρε ἡ ἄφλεκτος
βάτος, νεφέλη ὁλόφωτε,
ἡ τοὺς πιστοὺς ἀπαύστως
ἐπισκιάζουσα.

ᾠδὴ ζ΄.

Ἀνυμνοῦμέν σε | βοῶντες· χαῖρε ὄχημα
ἡλίου τοῦ νοητοῦ·
ἄμπελος ἀληθινὴ | τὸν βότρυν τὸν πέπειρον
ἡ γεωργήσασα, | οἶνον στάζοντα
τὸν τὰς ψυχὰς εὐφραίνοντα | τῶν πιστῶς σε δοξαζόντων.

Ἰατῆρα | τῶν ἁπάντων ἡ κυήσασα,
χαῖρε θεόνυμφε·

ἡ ῥάβδος ἡ μυστικὴ | ἄνθος τὸ ἀμάραντον
ἡ ἐξανθήσασα, | χαῖρε δέσποινα,
δι' ἧς χαρᾶς πληρούμεθα | καὶ ζωὴν κληρονομοῦμεν.

Ῥητορεύουσα | οὐ σθένει γλῶσσα, δέσποινα,
ὑμνολογῆσαί σε·
ὑπὲρ γὰρ τὰ Σεραφὶμ | ὑψώθης κυήσασα
τὸν βασιλέα Χριστὸν, | ὃν ἱκέτευε
πάσης νῦν βλάβης ῥύσασθαι | τοὺς πιστῶς σε προσκυνοῦντας.

Εὐφημεῖ σε | μακαρίζοντα τὰ πέρατα
καὶ πόθῳ κράζει σοι·
χαῖρε ὁ τόμος, ἐν ᾧ | δακτύλῳ ἐγγέγραπται
πατρὸς ὁ λόγος, ἁγνὴ, | ὃν ἱκέτευε
βίβλῳ ζωῆς τοὺς δούλους σου | καταγράψαι, θεοτόκε.

Ἱκετεύομεν | οἱ δοῦλοί σου καὶ κλίνομεν
γόνυ καρδίας ἡμῶν·
κλῖνον τὸ οὖς σου, ἁγνὴ, | καὶ σῶσον τοὺς θλίψεσι
βυθιζομένους ἡμᾶς, | καὶ συντήρησον
πάσης ἐχθρῶν ἁλώσεως | τὴν σὴν πόλιν, θεοτόκε.

ᾠδὴ η΄.

Νηδύϊ τὸν λόγον ὑπεδέξω,
τὸν πάντα βαστάζοντα ἐβάστασας·
γάλακτι ἐξέθρεψας | νεύματι τὸν τρέφοντα
τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, | ἁγνὴ, ᾧ ψάλλομεν·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ
τὸ μέγα μυστήριον τοῦ τόκου σου·
παῖδες προεικόνισαν | τοῦτο ἐμφανέστατα
μέσον πυρὸς ἱστάμενοι | καὶ μὴ φλεγόμενοι,
ἀκήρατε ἁγία παρθένε·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Οἱ πρώην ἀπάτῃ γυμνωθέντες
στολὴν ἀφθαρσίας ἐνεδύθημεν
τῇ κυοφορίᾳ σου· | καὶ οἱ καθεζόμενοι
ἐν σκότει παραπτώσεων | φῶς κατωπτεύσαμεν,
φωτὸς κατοικητήριον, κόρη·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Νεκροὶ διὰ coῦ ζωοποιοῦνται·
Ζωὴν γὰρ τὴν ἐνυπόστατον ἐκύησας·
εὔλαλοι οἱ ἄλαλοι | πρὶν χρηματίζοντες,
λεπροὶ ἀποκαθαίρονται, | νόσοι διώκονται,
πνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη
ἤττηνται, παρθένε, | βροτῶν ἡ cωτηρία.

Ἡ κόσμῳ τεκοῦσα cωτηρίαν,
δι' ἧς ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος ἤρθημεν,
χαίροις παντευλόγητε, | σκέπη καὶ κραταίωμα,
τεῖχος καὶ ὀχύρωμα | τῶν μελῳδούντων, ἁγνή·
τὸν κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα
καὶ ὑπερυψοῦτε | εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

Ἵνα coι πιστοὶ | τὸ χαῖρε κραυγάζωμεν
οἱ διὰ coῦ τῆς χαρᾶς
μέτοχοι γενόμενοι | τῆς ἀϊδίου, | ῥῦcαι ἡμᾶς πειρασμοῦ,
βαρβαρικῆς ἁλώσεως | καὶ πάσης ἄλλης πληγῆς
διὰ πλῆθος, κόρη, παραπτώσεων
ἐπιούσης βροτοῖς ἁμαρτάνουσιν.

Ὤφθης φωτισμὸς | ἡμῶν καὶ βεβαίωσις,
ὅθεν βοῶμέν coι·
χαῖρε ἄστρον ἄδυτον | εἰσάγον κόσμῳ | τὸν μέγαν ἥλιον·
χαῖρε Ἐδὲμ ἀνοίξασα | τὴν κεκλεισμένην, ἁγνή·
χαῖρε στύλε πύρινε, εἰσάγουσα
εἰς τὴν ἄνω ζωὴν τὸ ἀνθρώπινον.

Cτῶμεν εὐλαβῶς | ἐν οἴκῳ θεοῦ ἡμῶν
καὶ ἐκβοήσωμεν·
χαῖρε κόσμου δέσποινα· | χαῖρε Μαρία, | κυρία πάντων ἡμῶν·
χαῖρε ἡ μόνη ἄμωμος | ἐν γυναιξὶ καὶ καλή·
χαῖρε σκεῦος, μύρον τὸ ἀκένωτον
ἐπὶ cὲ κενωθὲν εἰcδεξάμενον.

Ἡ περιστερὰ | ἡ τὸν ἐλεήμονα
ἀποκυήσασα,
χαῖρε ἀειπάρθενε· | ὁσίων πάντων | χαῖρε τὸ καύχημα,
τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα· | χαῖρε ἁπάντων τε
τῶν δικαίων θεῖον ἐγκαλλώπισμα
καὶ ἡμῶν τῶν πιστῶν τὸ διάσωσμα.

173 fort.: καὶ τεῖχος.

Φεῖcαι ὁ θεὸc | τῆc κληρονομίαc cου,
τὰc ἁμαρτίαc ἡμῶν
πάcαc παραβλέπων νῦν, | εἰc τοῦτο ἔχων | ἐκδυcωποῦcάν cε
τὴν ἐπὶ γῆc ἀcπόρωc cε | κυοφορήcαcαν,
διὰ μέγα ἔλεοc θελήcαντα
μορφωθῆναι, Χριcτὲ, τὸ ἀλλότριον.

III

Τριῳδιον ψαλλόμενον τῇ ε′ τῆc γ′ ἑβδ. τῶν νηcτειῶν (Τριῳδ. 225)

ἦχοc α′.

ᾠδὴ δ′.

κατὰ τὸ· «Ἐπὶ τῆc θείαc φυλακῆc.»

Ἁγιαcμοῦ παρεκτικὴν | χάριν δωρούμενοc ἡμῖν,
ἅγιε cταυρὲ, | ἀποcτόλων καύχημα καὶ cτήριγμα,
πρόκειcαι εἰc προcκύνηcιν
cήμερον πάcῃ τῇ οἰκουμένῃ,
τὸν τῆc νηcτείαc καιρὸν | κατευμαρίζων ἡμῖν.

Cκιογραφούcαc τὸν cταυρὸν | χεῖραc ἐκτείναc Ἀμαλὴκ
ἔτρεψε Μωcῆc· | ὃν τυποῦντεc χεῖραc ἐκπετάcωμεν
νηcτείαιc καὶ δεήcεcι,
cτῖφοc ὅπωc τρέψωμεν δαιμόνων
ἐκπολεμούντων ἡμᾶc | διὰ παντὸc φθονερῶc.

Θείῳ ἀρότρῳ τοῦ cταυροῦ | κατενεώcατε τὴν γῆν,
θεῖοι μαθηταὶ, | καρποφόρον ταύτην ἀναδείξαντεc
βλαcτάνουcάν εὐcέβειαν·
ὅθεν ὑμᾶc φωναῖc ἐτηcίαιc
ἀνευφημοῦντεc Χριcτὸν | ἀεὶ δοξάζομεν.

Μῆτερ θεοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, | ἀγάθυνόν μου τὴν ψυχὴν,
ἣν ὁ πονηρὸc | cυνηθείᾳ πονηρᾷ ἐκάκωcεν,
ἀθλίωc δελεάcαc με,
ὅπωc ὡc cωτηρίαc αἰτίαν
ὑμνολογῶ cε ἀεὶ | τὴν πολυΰμνητον.

ᾠδὴ η′.

κατὰ τὸ· «Αὕτη ἡ κλητή.»

Χαίροιc ὁ cταυρὸc ὁ τριμερὴc καὶ θεῖοc,
ἐν ᾧ ὁ εἷc τῆc τριάδοc | cάρκα φορέcαc ἐπάγη,

---

2 καύχημα καὶ cτήρ. ex cod. vaticano Maio in Spicileg. romano t. IV: cτήρ. καὶ καύχ. Triod. — 5 ἐξευμαρίζων Triod. — 14 ἡμᾶc Maio — 15 ἀνευφημοῦμεν, ἀεὶ Χριcτὸν δοξάζοντεc Maio — 22 ἐν eiiciendum videtur.

ἐμπαγέντας ἡμᾶς | ἀσεβείας εἰς βυθὸν λυτρωσάμενος,
δν ὑπερυψοῦμεν | Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Σθένος τὸν σταυρὸν | κραταιὸν κεκτημένοι
τοὺς δεινῇ δυναστείᾳ | τοῦ πονηροῦ δουλωθέντας
ἠλευθέρωσαν | οἱ τοῦ λόγου, μαθηταὶ ἀνακράζοντες,
σὲ ὑπερυψοῦμεν, | Χριστέ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

Οἴμοι! τί φρικῶδες τὸ βῆμα ἐκεῖνο,
ἐν ᾧ, λόγε, καθίσας | τὰ πεπραγμένα κρυφῇ μοι
φανερώσεις, Χριστέ, | στηλιτεύων τὴν ἀναισθησίαν μου;
ἀλλὰ φύσει ὢν συμπαθὴς φεῖσαί μου τότε.

Κόλπων οὐκ ἐκστὰς τῶν πατρῴων ἐν κόλποις
ἀνεκλίθης παρθένου | ἐπ' ἀνακλήσει τοῦ γένους,
οὗ ἐφόρεσας | διὰ σπλάγχνα, Χριστέ, τὸ ὁμοίωμα·
ὅθεν σε ὑμνοῦμεν, | Χριστέ, εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ'.

κατὰ τὸ· «Φωτίζου, φωτίζου.»

Φαιδρύνου, φωτίζου | ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ
τοῦ σταυροῦ ταῖς ἀκτῖσιν, | ὃν φέρεις προκείμενον
πάντων πιστῶν εἰς προσκύνησιν·
σὺ δὲ πληθὺς | πᾶσα τῶν δαιμόνων
σκότους πλησθεῖσα ἀπόδραθι.

Κράτος ἐγκρατείας | ὁ θεῖος πέφυκε σταυρὸς,
συνεργὸς ἀγρυπνούντων, | νηστευτῶν ἐνίσχυσις,
πολεμουμένων ὑπέρμαχος,
τοῦτον, πιστοὶ, | πόθῳ συνελθόντες
περιχαρῶς προσκυνήσωμεν.

Θεμέλιοι θεῖοι | τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ
ἑδρασμῷ εὐσεβείας | πάντας συντηρήσατε
καὶ ἐπὶ πέτραν στηρίξατε
τὴν ἀρραγῆ | τοῦ ἐκλεξαμένου
ὑμᾶς, ἀπόστολοι ἔνδοξοι·

Χαρὰν συλλαβοῦσα | τοῦ ἀρχαγγέλου τῇ φωνῇ
τῆς ἐμῆς νῦν καρδίας | τὴν λύπην ἀφάνισον
τὴν ψυχοφθόρον καὶ δίδου, ἁγνὴ,
χαροποιὸν | πένθος, ὅπως εὕρω
ἐκεῖ τὴν θείαν παράκλησιν.

---

23 exspectes λυτρωσόμενος — 27 ἀναμέλποντες Triod. — 32 fort.: ἀλλὰ συμπαθὴς ὢν | φύσει φεῖσαί μου τότε — φεῖσαι ὢν Maio — 35 Ἰησοῦ Triod. — 36 ὑμνοῦμεν βροτοὶ εἰς Triod. — 39 πιστῶν om. Maio.

ΜΗΤΡΟΦΑΝΟΥC

Κανὼν εἰς τὴν μακαρίαν τριάδα (Ὀκτ. σελ. 93).

Ἡ ἀκροστιχίς:

«Κανὼν ὁ πέμπτος φωτὶ τῷ τρισηλίῳ.»

ἦχος πλ. α΄.

ᾠδὴ α΄.

κατὰ τὸ· «Ἵππον καὶ ἀναβάτην.»

Κράτος τῆς ἐνιαίας | καὶ τρισηλίου μορφῆς
ἀνυμνοῦντες βοῶμεν· | τὸν νοῦν ἡμῶν καταύγασον,
θεὲ παντοδύναμε,
καὶ πρὸς τὴν σὴν, δέσποτα,
μετεώρισον δόξαν ἄφραστον.

Ἄνω σε τῶν ἀγγέλων | διάκοσμοι νοεροὶ
ἀσιγήτως ὑμνοῦσιν | ἐν τρισαγίοις ᾄσμασι
μονάδα τρισάριθμον
καὶ τριάδα σύμμορφον,
ὑπερούσιον, παντοδύναμον.

Νέκταρ τῆς σῆς ἀγάπης | γλυκύτατον, φωτουργὸν
τῇ ψυχῇ μου παράσχου, | τριὰς μονὰς ἀρχίφωτε,
καὶ θείαν κατάνυξιν,
καθαρτικὴν, δέσποτα
πολυέλεε πάσης κτίσεως.

Ὥσπερ ἐπὶ τὸν πόκον | κατῆλθεν ἀψοφητὶ
οὐρανόθεν, παρθένε, | ὁ ὑετὸς ἐν μήτρᾳ σου
ὁ θεῖος καὶ ἔσωσε
ξηρανθεῖσαν ἅπασαν
τῶν ἀνθρώπων τὴν φύσιν, ἄχραντε.

ᾠδὴ γ΄.

κατὰ τὸ· «Ὁ πήξας ἐπ' οὐδενός.»

Νοήσας τὰς νοερὰς | οὐσίας ὑπέστησας
ὑμνῳδοὺς ἀπαύστως | τῆς σῆς θεότητος,
τρίφωτε θεὲ καὶ παντουργέ· | ἀλλὰ καὶ τῶν πηλίνων
καὶ γηγενῶν δέξαι τὴν αἴνεσιν
καὶ τὴν ἱκεσίαν ὡς εὔσπλαγχνος.

Metrophanis hic canon octava quaque dominica inter diem festum Omnium sanctorum et paschatis hora nocturna legi solet. — Cod. D — v. 4 verbum δέσποτα huius strophae et quae in reliquis strophis ei respondent, a priore versu avulsa sequenti praemisit D — 13 καί om. D — 24 τὴν δέησιν Oct.

Ὁ πάσης κατὰ φύσιν | τροπῆς ἀνεπίδεκτος
τοῖς ἀλλοιουμένοις | ἡμῖν καὶ μέλπουσι
τὴν ἀνεξιχνίαστον πηγὴν | τῆς ἀγαθότητός σου
πλημμελημάτων δὸς συγχώρησιν,
ἥλιε τῆς δόξης τρισάκτιστε.

Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν | καὶ πνεῦμα δοξάσωμεν
ἐν ἀπαραλλάκτῳ | μορφῇ θεότητος,
σὲ τὸν ἑνικὸν καὶ τριλαμπῆ | κύριον τῶν ἁπάντων,
ὡς οἱ προφῆται καὶ ἀπόστολοι
παρὰ σοῦ σαφῶς ἐδιδάχθησαν.

Ἐφάνης τῷ Μωϋσῇ | ἐν βάτῳ ὡς ἄγγελος
βουλῆς τῆς μεγάλης | τοῦ παντοκράτορος,
τὴν σὴν ἐκ παρθένου προδηλῶν | σάρκωσιν, θεοῦ λόγε,
δι' ἧς ἡμᾶς μετεστοιχείωσας
καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀνεβίβασας.

ᾠδὴ δ'.

κατὰ τὸ «Τὴν θείαν ἐννοήσας σου κένωσιν.»

Μυεῖται τῆς μιᾶς κυριότητος | τὸ τριφαὲς ὁ Δανιὴλ,
Χριστὸν κριτὴν θεασάμενος
πρὸς τὸν πατέρα ἰόντα
καὶ πνεῦμα τὸ προφαῖνον τὴν ὅρασιν.

Πηλίνοις τοὺς ὑμνοῦντάς σε στόμασι | τὸν ὑπερούσιον θεὸν
τριαδικὸν ὑποστάσει
μοναδικὸν δὲ τῇ φύσει,
τῆς δόξης τῶν ἀγγέλων ἀξίωσον.

Τὸ ὄρος τὸ δασὺ καὶ κατάσκιον, | ὃ εἶδε πρὶν ὁ Ἀββακοὺμ,
ἐξ οὗ προῆλθεν ὁ ἅγιος,
τὸν δυσθεώρητον τόκον
ἐδήλου σῆς, παρθένε, συλλήψεως.

ᾠδὴ ε'.

κατὰ τὸ «Ὁ ἀναβαλλόμενος.»

Ὁ δι' ἀγαθότητα | κτίσας τὸν ἄνθρωπον
καὶ κατ' εἰκόνα | τὴν σὴν ποιήσας,
ἐν ἐμοὶ κατοίκησον,
τρίφωτε θεέ μου, | ὡς ἀγαθὸς καὶ εὔσπλαγχνος.

---

26 ἀπαράδεκτος Oct. — 28 τῆς σῆς ἀγαθοσύνης Oct. — 30 ἥλιε . . . τρισάκτιστε D: καὶ τὴν σωτηρίαν ὡς εὔσπλαγχνος Oct. — 31 δοξάζομεν Oct. — 38 σοῦ τὴν Oct. — 40 οὐρανούς Oct. — 41 Daniel VII 13—14. — 47 τε Oct.

Cύ με καθοδήγησον, | μονὰς τρισήλιε,
πρὸς τρίβους θείας | τῆς σωτηρίας,
καὶ τῆς σῆς ἐλλάμψεως
πλήρωσον ὡς φύσει | θεὸς ἀπειροδύναμος.

Φῶς τὸ ἀδιαίρετον | τῆς μιᾶς φύσεως,
μεμερισμένον | τοῖς χαρακτῆρσι,
τριλαμπὲς, ἀνέσπερον,
τὴν ἐμὴν καρδίαν | ταῖς αἴγλαις σου καταύγασον.

Ὡς κατεῖδε πάλαι σε, | ἁγνὴ πανάχραντε,
ὁ ὑποφήτης | βλέπουσαν πύλην
πρὸς τὸ φῶς τὸ ἄδυτον,
παρευθὺς ἐπέγνω | θεοῦ κατοικητήριον.

ᾠδὴ ϛ΄.

κατὰ τὸ «Μαινομένην κλύδωνι.»

Τριφαὴς ὑπάρχουσα | θεαρχία ὑποστατικῶς
ἑνιαία πέφυκας | ὡς σύμμορφος
καὶ ἰσουργὸς | καὶ κατ᾽ οὐσίαν καὶ βούλησιν.

Ἱκανῶς ἐδήλωσεν | ὁ προφήτης, ᾄδων τῷ πατρί·
σῷ φωτὶ, τῷ πνεύματι, | ὀψόμεθα
φῶς τὸν υἱὸν, | ἕνα θεὸν τὸν τρισήλιον.

Τῶν πταισμάτων λύτρωσιν | καὶ κινδύνων, δέσποτα θεὲ
ἑνικὲ καὶ τρίφωτε, κατάπεμψον
σοῖς ὑμνηταῖς | πρεσβείαις τῆς θεομήτορος.

ᾠδὴ ζ΄.

κατὰ τὸ «Ὁ ὑπερυψούμενος.»

Ὡς ἐλέους ἄβυσσον | κεκτημένος, κύριε,
καὶ πέλαγος ἄπειρον, | οἰκτίρμον, ἐλέησον
τοὺς ἕνα σε ὑμνοῦντας | τριλαμπῆ θεὸν τῶν ὅλων.

Τὸν ἀπερινόητον, | ἑνικὸν καὶ τρίφωτον
θεόν σε καὶ κύριον | ὑμνοῦντες λιτάζομεν·
παράσχου τοῖς σοῖς δούλοις | ἱλασμὸν ἁμαρτημάτων.

Ῥάδαμνον ἐβλάστησας | τῷ πατρὶ συνάναρχον,
ἄνθος τῆς θεότητος, | βλαστὸν συναΐδιον,
παρθένε, τὸν διδόντα | τὴν ζωὴν πᾶσιν ἀνθρώποις.

61 τῆς μιᾶς Oct.: ὁρῶ τῆς D — 64 καταύγασον ταῖς αἴγλαις σου Oct. — 66 βλέπουσαν πύλην ὁ ὑποφήτης D — 68 παρευθύς D: εὐθύς σε Oct. — 73 ὀψόμεθα τῷ πνεύματι Oct. — 75 κινδύνων δέσποτα Oct.: πειρασμῶν εὔσπλαγχνε D accentibus minus commodis — 77 πρεσβείας Oct. — 79 οἰκτιρμῶν D — 82 βοῶμεν σοι Oct.

ᾠδὴ η΄.

κατὰ τὸ «Σοὶ τῷ παντουργῷ.»

Ἵνα τῆς μιᾶς ἀνακαλύψης πάλαι
σαφῶς κυριότητος | τριττὴν ὑπόστασιν,
ὤφθης, θεέ μου, | ἐν σχήματι ἀνθρώπων
Ἀβραὰμ ὑμνοῦντι | σὸν κράτος ἑνιαῖον.

Σύ με πρὸς τὰς σὰς θεουργικὰς ἀκτῖνας
δέρκειν καταξίωσον, | φῶς τὸ ἀπρόσιτον,
πάτερ οἰκτίρμον | καὶ λόγε καὶ τὸ πνεῦμα,
τοῦ εὐαρεστεῖν σοι | ἀεί, κύριε πάντων.

Ἥστραψας ἡμῖν τῆς τρισηλίου δόξης
τὸν ἕνα, πανύμνητε, | Χριστὸν τὸν κύριον,
πάντας μυοῦντα | τὴν μίαν θεαρχίαν
ἐν τρισὶ προσώποις | ὑμνεῖν εἰς τοὺς αἰῶνας.

ᾠδὴ θ΄.

κατὰ τὸ «Ἡσαΐα χόρευε.»

Λαλιαί σε βρότειαι | κατ' ἀξίαν, | ἄναρχε μονάς,
οὐ σθένουσιν ὑμνεῖν· | πλὴν ὡς ἐφικτὸν
τολμῶντες ἐκ πίστεως, | θεαρχικὴ | σύνθρονε τριάς,
δόξαν προσφέρομεν | τῷ σῷ κράτει καὶ τὴν αἴνεσιν.

Ἰσορρόπῳ δόξῃ σε | τὸν μονάρχην | τρίφωτον θεὸν
δοξάζει τὰ Χερουβὶμ | καὶ τὰ Σεραφὶμ
ἀχράντοις ἐν στόμασι· | μεθ' ὧν ἡμᾶς | τοὺς ἁμαρτωλοὺς
πρόσδεξαι, κύριε, | τὸ σὸν κράτος μεγαλύνοντας.

Ὡς ἁγνὴ καὶ ἄμωμος | ἡ παρθένος | τέτοκας υἱόν,
λυτρούμενον ἡμᾶς | ἀπὸ τῆς φθορᾶς,
θεὸν ἀναλλοίωτον· | ἀλλὰ καὶ νῦν | ἄφεσιν ἡμῖν
τῶν παραπτώσεων | καταπέμψαι καθικέτευε.

89 Genes. XVIII 2 — 93 οἰκτίρμον] παντοκράτορ in πανκράτορ corr. D — 96 Χριστὸν καὶ κύριον D — 104 ὑμνοῦντα τὰ Χερ. D — 107 καὶ παρθένος Oct. — 108 ἀπὸ πειρασμῶν Oct. — 110 παραπτώσεως τοῦτον δοῦναι καθικέτευε Oct.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ.

Α

Ἀν. = Ἀναστασιματάριον. Δοξ. = Δοξαστάριον. Εἱρμ. = Εἱρμολόγιον.
Πανδ. = Πανδέκτη.

Ἀβραμιαῖοι ποτὲ p. 178 . . . . . Εἱρμ. 65. 324.
Ἄβυσσος ἐσχάτη p. 192 . . . . . Εἱρμ. 439.
Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι σωτὴρ p. 113 . . . . Ἀν. 152. 427.
Αἱ μυροφόροι γυναῖκες p. 95 . . . . . Εἱρμ. 473.
Ἀκήκοε κύριε p. 170 . . . . . Εἱρμ. 40. 284.
Ἄκουε κόρη παρθένε p. 240 . . . . . Εἱρμ. 309.
Ἀκήκοεν ὁ προφήτης p. 150 . . . . . Εἱρμ. 87. 340.
Ἅλιον ποντογενὲς p. 181 . . . . . Εἱρμ. 8. 330.
Ἄναξ ἀνάκτων p. 214 . . . . . Εἱρμ. 25. 400.
Ἀναστάσεως ἡμέρα p. 218 . . . . . Εἱρμ. 27. 375. Πανδ. 1, 338. 341. Δοξ. 2, 244.
Ἀνοίξω τὸ στόμα μου p. 229. 236. 247 . . . Εἱρμ. 57.
Ἅπας γηγενὴς p. 232. 251 . . . . . Εἱρμ. 61.
Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα p. 172 . . . . . Εἱρμ. 47. 297.
Ἀσπόρου συλλήψεως p. 155 . . . . . Εἱρμ. 89. 343.
Ἀστέκτῳ πυρὶ ἑνωθέντες p. 175 . . . . . Εἱρμ. 56. 305.
Ἄισωμεν πάντες λαοὶ p. 221 . . . . . Εἱρμ. 32. 382.
Αὕτη ἡ κλητὴ p. 220. 252 . . . . . Εἱρμ. 30. 380.
Ἀφλέκτως πυρὶ p. 203 . . . . . Εἱρμ. 93. 405.
Ἄφραστον θαῦμα p. 199 . . . . . Εἱρμ. 159. 373.

Β

Βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς p. 147 . . . . . Εἱρμ. 86. 339.
Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα p. 169 . . . . . Εἱρμ. 37. 280.

Γ

Γένους βροτείου p. 206 . . . . . Εἱρμ. 15. 265.

Δ

Δαυϊτικὴν προφητείαν p. 114 . . . . . Ἀν. 291. 460.
Δεῦτε ἀνυμνήσωμεν λαοὶ p. 113 . . . . . Ἀν. 151. 427.
Δεῦτε ἀπὸ θέας p. 95 . . . . . Εἱρμ. 472.
Δεῦτε ἴδωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν p. 92 . . . . Δοξ. 2, 235.
Δεῦτε, λαοί, ὑμνήσωμεν p. 117 . . . . . Ἀν. 6, 396.
Δεῦτε πόμα πίωμεν p. 218 . . . . . Εἱρμ. 27. 376.
Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ p. 119 . . . . . Ἀν. 197. 437.
Δόξα ἐν ὑψίστοις (ἡ δοξολογία) p. 37 . . . . Πανδ. 2, 646—834. Ἀν. 44—47. 89—92. 137—140. 185—188. 233—235. 279—282. 330—333. 382—385.

Δόξα σοι Χριστὲ σωτὴρ p. 115 . . . . . Ἀν. 347. 472.
Δροσοβόλον μὲν τὴν κάμινον p. 245 . . . . Εἰρμ. 439.
Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου p. 226 . . . . . Εἰρμ. 393.

Ε

Ἐβόησα ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου p. 153 . . . . . Εἰρμ. 88. 341.
Ἐβόησε προτυπῶν p. 239 . . . . . Εἰρμ. 308.
Ἐβόησαν ἐν εὐφροσύνῃ p. 185 . . . . . Εἰρμ. 72. 353.
Ἐβόησέ σοι ἰδὼν ὁ πρέσβυς p. 175 . . . . . Εἰρμ. 55. 304.
Ἔδωκας σημείωσιν p. 68. 125 . . . . . Εἰρμ. 181. 458.
Εἰκόνι λατρεύειν p. 224 . . . . . Εἰρμ. 34. 385.
Εἰσακήκοα κύριε p. 162 . . . . . Εἰρμ. 95. 238. 393.
Εἰσακήκοα τὴν ἔνδοξον p. 177 . . . . . Εἰρμ. 64. 322.
Εἰς τὸ ὄρος τοῖς μαθηταῖς p. 105 . . . . . Ἀν. 43.
Ἐκάλυψεν οὐρανοὺς p. 174 . . . . . Εἰρμ. 53. 301.
Ἔκνοον πρόσταγμα p. 163 . . . . . Εἰρμ. 97. 242.
Ἐκ νυκτὸς ἔργων p. 206 . . . . . Εἰρμ. 16. 268.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντα p. 152 . . . . . Εἰρμ. 87. 341.
Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζοντες p. 223 . . . . . Εἰρμ. 33. 384.
Ἔκστηθι φρίττων οὐρανὲ p. 200 . . . . . Εἰρμ. 162. 373.
Ἐκ φλογὸς τοῖς ὁσίοις p. 246 . . . . . Εἰρμ. 439.
Ἐκύκλωσέ με ἄβυσσος p. 227 . . . . . Εἰρμ. 394.
Ἐκύκλωσεν ἡμᾶς p. 234 . . . . . Ἀν. 28.
Ἔλαμψεν ἡ χάρις σου κύριε p. 93 . . . . . Πανδ. 1, 268. 270.
Ἐλευθέρα μὲν ἡ κτίσις γνωρίζεται p. 212 . . Εἰρμ. 46. 296.
Ἐμεγάλυνας Χριστὲ p. 187 . . . . . Εἰρμ. 118. 359.
Ἐν καμίνῳ παῖδες Ἰσραὴλ p. 235. . . . . Ἀν. 30. Εἰρμ. 413.
Ἐν κήτει Χριστέ p. 159 . . . . . Εἰρμ. 316.
Ἐν νόμου σκιᾷ καὶ γράμματι p. 176 . . . . Εἰρμ. 57. 307.
Ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου p. 91 . . Δοξ. 2, 91.
Ἐν τάφῳ κατετέθης p. 115 . . . . . Ἀν. 293. 461.
Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ p. 119 . . . . . Ἀν. 201. 440.
Ἐν τῷ θλίβεσθαί με p. 178 . . . . . Εἰρμ. 65. 324.
Ἐν τῷ σταυρῷ σου κατήργησας p. 113 . . . Ἀν. 58. 407.
Ἐξέστη τὰ σύμπαντα p. 230. 238. 248 . . . Εἰρμ. 59.
Ἐπεσκέψατο ἡμᾶς p. 112 . . . . . Εἰρμ. 209.
Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς p. 218. 252 . . . . Εἰρμ. 28. 377.
Ἔρρηξε γαστρὸς p. 214 . . . . . Εἰρμ. 74. 398.
Ἐρχόμενος ὁ κύριος p. 94 . . . . . Δοξ. 2, 81.
Ἐσπερινὴν προσκύνησιν p. 114 . . . . . Ἀν. 198. 438.
Ἔσωσε λαὸν p. 205 . . . . . Εἰρμ. 12. 260.
Εὐλογεῖτε παῖδες p. 164 . . . . . Εἰρμ. 98. 244.
Εὐλογητάρια (τὰ) p. 95 . . . . . Εἰρμ. 168.
Εὐφραινέσθω τὰ οὐράνια p. 87 . . . . . Ἀν. 109.
Εὐφράνθητι Ἱερουσαλὴμ p. 186. . . . . Εἰρμ. 73. 355.
Ἔφλεξε ῥείθρῳ p. 211. . . . . Εἰρμ. 44. 293.
Ἔφριξε παίδων εὐαγῶν p. 187 . . . . . Εἰρμ. 115 357.
Ἐχθροῦ ζοφώδης p. 210 . . . . . Εἰρμ. 42. 288.

Η

Ἡ δημιουργικὴ p. 180 . . . . . Εἰρμ. 6. 328.
Ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν p. 153 . . . . . Εἰρμ. 88. 342.
Ἠνοίγησάν σοι κύριε p. 113 . . . . . Ἀν. 58. 407.
Ἡ ὄντως εἰρήνη σὺ Χριστέ p. 107 . . . . . Ἀν. 277.
Ἡιτήσατο Ἰωσὴφ p. 92 . . . . . Δοξ. 2, 236.
Ἡσαΐα χόρευε p. 257 . . . . . Εἰρμ. 434.
Ἡ τὸν ἀχώρητον θεὸν p. 188 . . . . . Εἰρμ. 125. 360.
Ἡ φωνὴ τοῦ λόγου p. 171 . . . . . Εἰρμ. 42. 289.

Θ

Θαύματος ὑπερφυοῦς p. 168 . . . . . Εἰρμ. 19. 274.
Θείας πίστεως p. 57 . . . . . Εἰρμ. 194. 467.

Θείῳ καλυφθεὶς p. 213 . . . . . Εἰρμ. 74. 397.
Θεον ἀνθρώποις ἰδεῖν p. 246 . . . . . Εἰρμ. 440.
Θεὸς κύριος p. 186 . . . . . Εἰρμ. 74. 355.
Θεὸς ὢν εἰρήνης p. 167 . . . . . Εἰρμ. 15. 267.
Θεοφανείας σου Χριστὲ p. 198 . . . . . Εἰρμ. 153. 371.

Ι

Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται p. 94 . . . . . Πανδ. 2, 28.
Ἰδοὺ σκοτία καὶ πρωΐ p. 107 . . . . . Ἀν. 325.
Ἰησοῦς ὁ ζωῆς ἀρχηγὸς p. 170 . . . . . Εἰρμ. 41. 287.
Ἱλασμὸς ἡμῖν p. 215 . . . . . Εἰρμ. 76. 403.
Ἱμερτὸν ἐξέφηνε p. 211 . . . . . Εἰρμ. 43. 290.
Ἵππον καὶ ἀναβάτην p. 254 . . . . . Εἰρμ. 431.
Ἰσχὺν ὁ διδοὺς p. 169 . . . . . Εἰρμ. 38. 282.
Ἰταμῷ θυμῷ τε καὶ πυρὶ p. 182 . . . . . Εἰρμ. 8. 331.

Κ

Κἂν συνελήφθης Χριστὲ p. 114 . . . . . Ἀν. 291. 460.
Κατανοῶν ὁ προφήτης p. 202 . . . . . Εἰρμ. 91. 399.
Κατέλυσας τῷ σταυρῷ σου p. 88 . . . . . Ἀν. 297.
Κατεπλάγη Ἰωσὴφ p. 60 . . . . . Εἰρμ. 192. 467.
Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις p. 219 . . . . Εἰρμ. 29. 378.
Κατῆλθες ἐν τῷ ᾅδῃ p. 115 . . . . . Ἀν. 292. 461.
Κυκλώσατε λαοὶ p. 117 . . . . . Ἀν. 5. 396.
Κύματι θαλάσσης p. 196 . . . . . Εἰρμ. 147. 369.
Κύριε, ἡ ἐκ πατρός σου p. 113 . . . . . Ἀν. 153. 428.
Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις p. 104 . . . Πανδ. 2, 299. 306. 311. Δοξ. 2, 111.
Κύριε, ὁ τὸν ᾅδην σκυλεύσας p. 114 . . . . Ἀν. 200. 440.
Κύριος ὢν πάντων p. 191 . . . . . Εἰρμ. 436.

Λ

Λύει τὰ δεσμὰ p. 216 . . . . . Εἰρμ. 77. 406.
Λυτήριον κάθαρσιν p. 215 . . . . . Εἰρμ. 76. 401.

Μ

Μαινομένην κλύδωνι p. 256 . . . . . Εἰρμ. 433.
Μέγα θαῦμα p. 119 . . . . . Ἀν. 198. 438.
Μέγα τὸ μυστήριον p. 222 . . . . . Εἰρμ. 33. 384.
Μετὰ μύρων προσελθούσαις p. 106 . . . . . Ἀν. 88.
Μετὰ τὴν εἰς ᾅδου κάθοδον p. 108 . . . . . Ἀν. 392.
Μὴ ἐποδύρου μου μῆτερ p. 201 . . . . . Εἰρμ. 165. 374.
Μὴ τῆς φθορᾶς διὰ πεῖραν p. 204 . . . . . Εἰρμ 93. 406.
Μήτραν ἀφλέκτως p. 208 . . . . . Εἰρμ. 20. 276.
Μυστήριον ξένον p. 168 . . . . . Εἰρμ. 21. 278.
Μυστήριον παράδοξον p. 171 . . . . . Εἰρμ. 45. 294.
Μυστικὸς εἶ, θεοτόκε, παράδεισος p. 164 . . Εἰρμ. 98. 246.

Ν

Ναίων Ἰωνᾶς p. 207 . . . . . Εἰρμ. 17. 270.
Νάουσαν ἀκρότομον p. 184 . . . . . Εἰρμ. 70. 351.
Ναυτιῶν τῷ κάλῳ p. 203 . . . . . Εἰρμ. 92. 402.
Νενίκηνται τῆς φύσεως οἱ ὅροι p. 183 . . . Εἰρμ. 11. 333.
Νέους εὐσεβεῖς p. 171 . . . . . Εἰρμ. 43. 291.
Νεῦσον πρὸς ὕμνους p. 205 . . . . . Εἰρμ. 13. 263.
Νόμων πατρῴων οἱ μακαριστοὶ p. 192 . . . Εἰρμ. 440.
Νοτίου θηρὸς ἐν σπλάγχνοις p. 163 . . . . . Εἰρμ. 96. 241.

Ξ

Ξενίας δεσποτικῆς p. 193 . . . . . Εἰρμ. 441.

Ο

Ὁ διὰ σὲ θεοπάτωρ p. 118 . . . . . Ἀν. 154. 429.
Ὁ διασώσας ἐν πυρὶ p. 185 . . . . . Εἰρμ. 72. 354.
Ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς λόγος p. 115 . . . . . Ἀν. 346. 472.
Ὁ ἐν ἀρχῇ ἄναρχος λόγος p. 160 . . . . Εἰρμ. 318.
Ὁ ἐν καμίνῳ πυρὸς p. 227 . . . . . Εἰρμ. 395.
Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεὶς p. 72 . . . . . Εἰρμ. 182. 459.
Οἱ ἐν Βαβυλῶνι παῖδες p. 179 . . . . . Εἰρμ. 65. 325.
Οἱ ἐν καμίνῳ τοῦ πυρὸς p. 203 . . . . . Εἰρμ. 92. 403.
Οἱ παῖδες ἐν Βαβυλῶνι p. 192 . . . . . Εἰρμ. 493.
Οἱ παῖδες εὐσεβείᾳ p. 167 . . . . . Εἰρμ. 18. 71.
Οἱ τῆς κουστωδίας p. 114 . . . . . Ἀν. 199. 439.
Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ p. 238. . . . . Εἰρμ. 108. 345.
Ὁ κτησάμενος ἡμᾶς p. 159 . . . . . Εἰρμ. 315.
Ὅλην ἀποθέμενοι p. 76. 127 . . . . . Εἰρμ. 185. 461.
Ὁ μόνος εἰδὼς p. 233 . . . . . Ἀν. 24.
Ὃν στρατιαὶ p. 154 . . . . . Εἰρμ. 89. 343.
Ὁ παῖδας ἐκ καμίνου p. 220 . . . . . Εἰρμ. 29. 379.
Ὁ πήξας ἐπ' οὐδενός p. 354 . . . . . Εἰρμ. 432.
Ὁρθρίζοντες βοῶμέν σοι p. 227 . . . . . Εἰρμ. 394.
Ὁρθρίσωμεν ὄρθρου βαθέος p. 219 . . . . . Εἰρμ. 28. 378.
Ὄρθρος ἦν βαθὺς p. 106 . . . . . Ἀν. 183.
Ὄρος σε τῇ χάριτι p. 233 . . . . . Ἀν. 25.
Ὅσοι παλαιῶν p. 209 . . . . . Εἰρμ. 39. 283.
Ὁ τὰ σύμπαντα φέρων p. 160 . . . . . Εἰρμ. 319.
Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν p. 67. 123 . . Εἰρμ. 177. 456.
Ὅτε καιρὸς τῆς ἐπὶ γῆς p. 98 . . . . . Δοξ. 1, 179.
Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον p. 86. . . Ἀν. 64.
Ὅτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ p. 94 . . . . . Πανδ. 2, 29.
Ὁ τὴν ἀνάστασιν διδοὺς p. 119 . . . . . Ἀν. 197. 437.
Ὁ τῇ ψυχῆς ῥαθυμίᾳ νυστάξας p. 91 . . . . Δοξ. 2, 92.
Ὁ τόκος σου ἄφθορος ἐδείχθη p. 179. . . . Εἰρμ. 66. 325.
Ὁ τοῦ φωτὸς διατμήξας p. 177 . . . . . Εἰρμ. 323. 474.
Ὁ τῶν ἀνάκτων ἄναξ p. 99 . . . . . Δοξ. 1, 286.
Οὐκ ἐλάτρευσαν p. 230. 239. 249 . . . . . Εἰρμ. 60.
Οὐκ ἐν σοφίᾳ καὶ δυνάμει p. 158 . . . . . Εἰρμ. 313.
Οὐκ ἔστιν ἅγιος p. 243 . . . . . Εἰρμ. 436.
Οὐκ ἔστι σοι ὅμοιος p. 157 . . . . . Εἰρμ. 312.
Οὗτος ὁ θεὸς ἡμῶν p. 158 . . . . . Εἰρμ. 314.
Ὁ ὑπερυψούμενος p. 256 . . . . . Εἰρμ. 433.
Ὁ φωτίσας τῇ ἐλλάμψει p. 234 . . . . . Ἀν. 26.

Π

Παῖδας εὐαγεῖς p. 231. 250 . . . . . Εἰρμ. 61.
Πανεύφημοι μάρτυρες p. 63. 122 . . . . . Εἰρμ. 173. 455.
Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν p. 86 . . . . . Ἀν. 64.
Παρέλαβεν ὁ Χριστὸς p. 101 . . . . . Δοξ. 1, 340.
Πάσχα ἱερὸν p. 95 . . . . . Εἰρμ. 472.
Πάσχα τὸ τερπνὸν p. 95 . . . . . Εἰρμ. 473.
Πεποικιλμένη τῇ θείᾳ δόξῃ p. 180 . . . . . Εἰρμ. 5. 327.
Πλουσίων δωρεῶν τὰ κρείττονα p. 100 . . . Δοξ. 1, 282.
Ποίοις εὐφημιῶν στέμμασιν p. 83 . . . . . Εἰρμ. 179.
Πόντῳ ἐκάλυψε p. 201 . . . . . Εἰρμ. 90. 396.
Προκατιδὼν ὁ προφήτης p. 191 . . . . . Εἰρμ. 437.
Πρὸς σὲ ὀρθρίζω p. 194 . . . . . Εἰρμ. 136. 365.
Πύλας ᾅδου συνέτριψας p. 118 . . . . . Ἀν. 151. 427.
Πύλας χαλκᾶς συνέτριψας p. 113 . . . . . Ἀν. 153. 428.
Πυρσῷ καθαρθεὶς p. 210 . . . . . Εἰρμ. 40. 286.

Ρ

Ῥάβδος εἰς τύπον p. 162 . . . . . Εἰρμ. 95. 237.
Ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης p. 166 . . . . . Εἰρμ. 14. 264.

Ῥῆμα τυράννου p. 189 . . . . . Εἰρμ. 130. 362.
Ῥήσεις προφητῶν p. 181 . . . . . Εἰρμ. 6. 329.

C

Σαρκὶ ὑπνώσας p. 112 . . . . . Εἰρμ. 207.
Σὲ δοξάζομεν κύριε p. 115 . . . . . Ἀν. 347. 472.
Σὲ νοητὴν p. 234 . . . . . Ἀν. 29.
Σὲ τὴν μεσιτεύσασαν p. 87 . . . . . Ἀν. 109.
Σὲ τὴν ὑπερένδοξον νύμφην p. 160 . . . . Εἰρμ. 320.
Σὲ τὴν ὑπὲρ νοῦν p. 228 . . . . . Εἰρμ. 396.
Σὲ τὴν φαεινὴν p. 225 . . . . . Εἰρμ. 35. 387.
Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον p. 93 . . . . . Πανδ. 1, 325. Δοξ. 2, 230.
Σὲ τὸν ἐν πυρὶ δροσίσαντα p. 175 . . . . . Εἰρμ. 55. 304.
Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων p. 196 . . . . . Εἰρμ. 149. 370.
Σὲ τὸν σταυρωθέντα p. 113 . . . . . Ἀν. 57. 407.
Σήμερον κρέμαται ἐπὶ ξύλου p. 91 . . . . . Δοξ. 2, 179. 221.
Σήμερον συνέχει τάφος p. 92 . . . . . Δοξ. 2, 233.
Σοὶ τῷ παντουργῷ p. 257 . . . . . Εἰρμ. 434.
Σοῦ ἡ τροπαιοῦχος δεξιὰ p. 232 . . . . . Ἀν. 23. Εἰρμ. 408.
Σπλάγχνων Ἰωνᾶν p. 167 . . . . . Εἰρμ. 16. 269.
Σταυρὸν χαράξας Μωσῆς p. 161 . . . . . Εἰρμ. 94. 236.
Στείβει θαλάσσης p. 209 . . . . . Εἰρμ. 38. 281.
Στέργειν μὲν ἡμᾶς p. 208 . . . . . Εἰρμ. 21. 279.
Στερέωσόν με Χριστὲ p. 222 . . . . . Εἰρμ. 32. 383.
Στήλην κακίας p. 194 . . . . . Εἰρμ. 139. 366.
Σύμφωνον ἐθρόησεν p. 216 . . . . . Εἰρμ. 77. 404.
Συνεσχέθη, ἀλλ' οὐ κατεσχέθη p. 198 . . . Εἰρμ. 156. 372.
Σφαγήν σου τὴν ἄδικον p. 90 . . . . . Πανδ. 1, 383.

T

Τὰς ἑσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς p. 117 . . . . . Ἀν. 5. 395.
Τὰ τῆς Μαρίας δάκρυα p. 108 . . . . . Ἀν. 381.
Ταχὺ προκατάλαβε p. 58 . . . . . Εἰρμ. 197. 468.
Τὴν ἀνεξιχνίαστον θείαν βουλὴν p. 229. 248. Εἰρμ. 58.
Τὴν ἐκ νεκρῶν σου ἀνάστασιν p. 115 . . . . Ἀν. 346. 472.
Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν p. 197 . . Εἰρμ. 152. 370.
Τὴν ἐξ ὕψους δύναμιν p. 202 . . . . . Εἰρμ. 90. 398.
Τὴν θείαν ἐννοήσας p. 255 . . . . . Εἰρμ. 432.
Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον p. 230. 241. Εἰρμ. 59.
Τὴν παγκόσμιον δόξαν p. 117 . . . . . Ἀν. 8. 398.
Τὴν σήμερον μυστικῶς p. 92 . . . . . Δοξ. 2, 237.
Τὴν σοφίαν καὶ λόγον p. 62 . . . . . Εἰρμ. 201. 471.
Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ p. 195 . . . Εἰρμ. 143. 368.
Τὴν ὡραιότητα p. 56 . . . . . Εἰρμ. 193. 466. Πανδ. 1, 356.
Τῆς μαγδαληνῆς Μαρίας p. 106 . . . . . Ἀν. 136.
Της πίστεως ἐν πέτρᾳ με p. 189 . . . . . Εἰρμ. 129. 361.
Τῆς Σιὼν ἐπ' ὄρους p. 185 . . . . . Εἰρμ. 72. 353.
Τί τὸ ὁρώμενον θέαμα p. 92 . . . . . Δοξ. 2, 234.
Τιμηθείη τιμᾶται p. 190 . . . . . Εἰρμ. 435.
Τὸ ἀπ' αἰῶνος ἀπόκρυφον p. 87 . . . . . Ἀν. 160.
Τὸ διὰ τὸν φόβον σου p. 202 . . . . . Εἰρμ. 91. 400.
Τὸ θεῖον καὶ ἄρρητον κάλλος p. 181 . . . . Εἰρμ. 7. 329.
Τοῖς μαθηταῖς συνέλθωμεν p. 110 . . . . . Εἰρμ. 207.
Τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας ἡμῶν p. 114 . . Ἀν. 199. 438.
Τὸν ζωοποιόν σου σταυρὸν p. 118 . . . . . Ἀν. 150. 426.
Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων p. 228 . . . . Εἰρμ. 395.
Τὸν ἐν φλογὶ πυρὸς p. 225 . . . . . Εἰρμ. 35. 386.
Τὸν προφήτην διέσωσας p. 223 . . . . . Εἰρμ. 34. 385.
Τὸν συνάναρχον λόγον p. 87 . . . . . Ἀν. 206.
Τὸν σωτήριον ὕμνον p. 113 . . . . . Ἀν. 59. 408.
Τὸν τάφον σου σωτὴρ p. 54 . . . . . Εἰρμ. 192. 466.
Τόξον δυνατῶν ἠσθένησε p. 177 . . . . . Εἰρμ. 64. 322.
Τὸ στερέωμα τῶν ἐπὶ σοὶ πεποιθότων p. 173 Εἰρμ. 53. 300.

Τοῦ βίου τὴν θαλασσαν p. 244 . . . . . Εἰρμ. 438.
Τοῦ Γαβριὴλ φθεγξαμένου σοι p. 86 . . . . 'Αν. 13.
Τοῦ λίθου σφραγισθέντος p. 86 . . . . . 'Αν. 13.
Τοῦ ξύλου τῆς παρακοῆς p. 118 . . . . . 'Αν. 150. 426.
Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους p. 229. 237. 248 . . . Εἰρμ. 58.
Τὸ φαιδρὸν τῆς ἀναστάσεως p. 87 . . . . . 'Αν. 159.
Τύπον τῆς ἁγνῆς p. 236 . . . . . 'Αν. 32.
Τῷ δόγματι τῷ τυραννικῷ p. 188 . . . . . Εἰρμ. 123. 360.
Τῷ θείῳ φέγγει p. 244 . . . . . Εἰρμ. 438.
Τῶν οὐρανίων ταγμάτων p. 64 . . . . . Εἰρμ. 173. 455.
Τῷ παντάνακτος p. 207 . . . . . Εἰρμ. 18. 273.
Τῷ πρὸ τῶν αἰώνων p. 166 . . . . . Εἰρμ. 13. 261.
Τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης p. 191 . . . . . Εἰρμ. 438.
Τῷ σωτῆρι θεῷ p. 226 . . . . . Εἰρμ. 392.
Τῷ τὴν ἄβατον p. 187 . . . . . Εἰρμ. 113. 357.

Φ

Φανερῶν ἑαυτὸν p. 109 . . . . . 'Αν. 393.
Φλόγα δροσίζουσαν p. 182 . . . . . Εἰρμ. 9. 332.
Φῶς ἱλαρὸν p. 39 . . . . . Πανδ. 1, 212.
Φωτίζου, φωτίζου p. 221. 253 . . . . . Εἰρμ. 31. 381.

Χ

Χαῖρε πύλη κυρίου p. 87 . . . . . 'Αν. 206.
Χαίροις ἄνασσα p. 217 . . . . . Εἰρμ. 78. 407.
Χαίροις ἀσκητικῶν p. 74. 126 . . . . . Εἰρμ. 183. 460.
Χέρσον ἀβυσσότοκον p. 173 . . . . . Εἰρμ. 52. 299.
Χοροὶ Ἰσραὴλ p. 176 . . . . . Εἰρμ. 63. 321.
Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν p. 90 . . . . . Πανδ. 4, 1.
Χριστὸς γεννᾶται p. 165 . . . . . Εἰρμ. 11. 259.
Χριστός μου δύναμις p. 243 . . . . . Εἰρμ. 437.
Χριστὸς ὁ ἐρχόμενος p. 184 . . . . . Εἰρμ. 71. 352.

Ψ

Ψυχαῖς καθαραῖς p. 189 . . . . . Εἰρμ. 134. 364.
Ψυχή μου, ψυχή μου p. 90 . . . . . Πανδ. 1, 371.

Ω

Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι p. 70 . . . . . Εἰρμ. 181. 458.
Ὡς εἶδεν Ἡσαΐας p. 174 . . . . . Εἰρμ. 54. 302.
Ὡς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων p. 108 . . . . 'Αν. 390.
Ὡς ἐν ἠπείρῳ πεζεύσας p. 241 . . . . . Εἰρμ. 435.
Ὡς τῆς ἡμῶν ἀναστάσεως p. 88 . . . . . 'Αν. 297.
Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος (ἦχ. α΄) p. 65 . Εἰρμ. 174. 455.
,, ,, ,, ,, (ἦχ. πλ. δ΄) p. 81 Εἰρμ. 189. 463.
Ὦ τρισμακάριστον ξύλον p. 162 . . . . . Εἰρμ. 95. 239.
Ὦ τῶν σοφῶν σου κριμάτων p. 107 . . . . 'Αν. 231.
Ὦ τῶν ὑπὲρ νοῦν p. 202 . . . . . Εἰρμ. 48. 298.
Ὤφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου p. 183 . . . Εἰρμ. 70. 350.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΥΜΝΟΓΡΑΦΩΝ

τῶν Μηναίων Τριῳδίου Πεντηκοσταρίου Οκτωήχου Παρακλητικῆς.

Ἀνατόλιος. Ἰδιόμελα: 5. 8. 13. 14. 16. 24 Σεπτ. 1. 6. 7. 12. 18. 21. 24. 26. Ὀκτ. 1. 5. 8. 11. 12. 13. 24. 30. Νοεμ. 4. 11. 12. 17. 20. 23. 25. 26. 27. Δεκ. 1. 2. 6. 10. 16. 17. 19. 23. 25. 28. 31. Ἰαν. 2. 14. Φεβρ. 25. Μαρτ. 23. Ἀπριλ. 9. Μαι. 17. 24. Ἰουν. 1. 8. 15. 23. 24. 25. 27. Ἰουλ. 6. 15. 22. Αὐγ. Πεντηκ. p. 23. 42. 89. Ὀκτωηχ.

Ἀνδρέας Ἱεροσολυμίτης ἢ Κρήτης. Ἰδιόμελα: 14. 24. Σεπτ. 3. 12. 26 Ὀκτ. 30. Νοεμ. 25. 29. Δεκ. 2. Ἰαν. 2. Φεβρ. 25. Μαρτ. 24. 29. Ἰουν. — Κανόνες: 8. Σεπτ. 9. 20. Δεκ. 24. Ἰουν. 1. 29. Αὐγ. Τριῳδ. p. 34. 88. 88. 96. 104. 258. 323. 342. 349. 355. 362. Πεντηκ. p. 46. 83.

Ἀνδρέας Πυρρός· Ἰδιόμελα: 1. 20. 26. Σεπτ. 20. Δεκ. 2. Φεβ. 29. Ἰουν. 1. Ἰουλ.

Ἀνδρέας Τυφλός. Ἰδιόμελον: Τριῳδ. p. 321.

Ἄνθιμος πατρίαρχης. Ἀπολυτίκιον: 21. Σεπτ.

Ἀντώνιος Λαρίσσης. Ἰδιόμελον: 2. Νοεμ. — Κανών: 15. Μαι.

Ἀρσένιος. Ἰδιόμελα: 8. Νοεμ. 29. Ἰουν. 20. Ἰουλ. — Κανόνες: 10. Ἰουν. Πεντηκ. p. 182.

Βαβύλας. Ἰδιόμελα: 4. Σεπτ. 25. Νοεμ.

Βασίλειος. Ἰδιόμελα: 18. Ὀκτ. 1. Ἰαν. — Κανών: 21. Νοεμ.

Βυζάντιος. Ἰδιόμελα: 1. 2. 6. 16. 23. 26. 27. Σεπτ. 14. 23. 26. Ὀκτ. 6. 8. 11. 14. Νοεμ. 4. Δεκ. 21. Μαι. 24. 29. Ἰουν. 8. 15. 20. 24. 27. Ἰουλ.

Βύζας. Ἰδιόμελα: 14. Νοεμ. 13. 20. 22. Δεκ. 1. 6. 7. 9. 16. Ἰαν. 25. Μαρτ. 21. Μαι. 22. Ἰουλ. 6. Αὐγ.

Γαβριήλ. Pitra Hymn. p. 11. 13.

Γεράσιμος Ἀλεξανδρείας: Ἰδιόμελον: 18. Ἰαν.

Γερμανὸς πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 1. 7. 8. 20. 26. Σεπτ. 3. 7. 25. 26. Ὀκτ. 1. 6. 13. 30. Νοεμ. 9. 11. 12. 13. 25. Δεκ. 1. 6. 18. 20. 27. 30. Ἰαν. 2. Φεβρ. 2. 8. 24. Μαι. 29. Ἰουν. 1. 8. 15. 20. 27. Ἰουλ. 15. 29. Αὐγ. Πεντηκ. p. 92. — Κανόνες: 2. 13. Σεπτ. 17. Ἰουν. 16. Αὐγ.

Γεώργιος. Ἰδιόμελον: 24. Ἰουλ. — Κανόνες: 11. Σεπτ. 8. Ὀκτ. 21. Νοεμ. 8. 9. 29. Δεκ. 25. Φεβρ. 4. 16. 24. 29. Μαρτ. 13. Μαι. 24. Ἰουν. 31. Αὐγ. Τριῳδ. p. 2. 170.

Γεώργιος Σικελιώτης. Ἰδιόμελα: 26. Ὀκτ. 28. Νοεμ.

Γεώργιος Νικομηδείας. Ἰδιόμελα: 13. 20. 21. Νοεμ. 13. Ἰουλ.

Γρηγόριος. Ἰδιόμελον: 17. Ἰουν.

Δημήτριος. Ἰδιόμελον: 9. Ὀκτ.

Ἐφραὶμ Καρίας. Ἰδόμελα: 3. 9. 20. Σεπτ. 3. 8. Νοεμ. 29. Ἰουν. 26. Αὐγ.

Θεόδωρος Στουδίτης. Ἰδιόμελα: 25. Σεπτ, 20. Ὀκτ. 8. 13. 27. 28. Νοεμ. 11. 20. 22. 23. Δεκ. 11. 13. 17. 20. Ἰαν. 11. Φεβρ. 23. Ἀπριλ. Τριωδ. p. 64. 75. 95. Οκτωηχ. — Κανόνες: Τριῳδ. p. 14. 23. 130. 202. — Τριῴδια ἢ τετραῴδια: ὅρα πίνακα γ΄.

Θεόδωρος Δούκας. Κανών: Ὡρολογ. p. 445.

Θεοστήρικτος μοναχός. Κανών: Ὡρολογ. p. 434.

Θεοφάνης ὁ Γραπτός. Ἰδιόμελα: 14. 15. 26. Σεπτ. 9. Ὀκτ. 1. Νοεμ. 5. Δεκ. 2. 6. Ἰαν. 25. Μαρτ. 23. Ἀπριλ. 29. Ἰουν. 1. Ἰουλ. 15. Αὐγ. Τριῳδ. p. 280. 431. Πεντηκ. p. 185. Παρακλ. p. 158. 357. 393. — Κανόνες: 2. 3. 4. 5. 7. 15. 17. 20. 26. 28. Σεπτ. 3. 4. 6. 7. 9. 11. 13. 15. 17. 18. 19. 21. 23. 24. 26. 28. Ὀκτ. 2. 6. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 24. 25. 27. 28. 29. Νοεμ. 1. 2. 3. 5. 6. 7. 8. 11. 12. 14. 16. 17. 24. 26. 27. 30. Δεκ. 3. 4. 7. 9. 17. 18. 19. 20. 22. 23. 25. 26. 27. 28. 29. Ἰαν. 1. 4. 5. 8. 9. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 21. 23. 28. Φεβρ. 3. 8. 9. 11. 12. 16. 18. 25. 27. Μαρτ. 1. 2. 3. 4. 6. 12. 18. 23. 25. 30. Ἀπριλ. 4. 8. 9. 10 12. 14. 15. 16. 19. 23. Μαι. 1. 4. 8. 9. 11. 16. 19. 20. 23. 25. 29. 30. Ἰουν. 1. 3. 4. 8. 9. 13. 17. 18. 22. 26. 27. Ἰουλ. 2. 7. 8. 9. 15. 25. 26. 27. 28. Αὐγ. Τριῳδ. p. 125. 218. 327. Πεντηκ. p. 46. 83. 179. 185.

Ἰγνάτιος. Κανόνες: 11. Σεπτ. 13. 21. Μαρτ. 7. Ἀπριλ. 3. Ἰουν. Τριῳδ. p. 239.

Ἰκασία ἢ Κασία μοναχή. Ἰδιόμελα: 15. Νοεμ. 13. 25. Δεκ. 24. Ἰουν. 29. Ἰουν. (Pitra p. LXVI) Τριῳδ. p. 360. 408.

Ἰάκωβος πρωτοψάλτης. ὅρα Μηναῖον τοῦ Ἰουλίου p. 44 adn.

Ἰουστινιανός. ὅρα πίνακα γ΄.

Ἰωάννης. Ἰδιόμελον: 15. Αὐγ. — Κανόνες: 8. Σεπτ. 27. Ἰαν.

Ἰωάννης Δαμασκηνός. Ἰδιόμελα: Τριῳδ.

p. 13. 20. 431. 433. 434. 437. 440. 444. 447. 450. 454. Ὀκτωηχ. — Κανόνες: 23. Σεπτ. 1. Νοεμ. 1. 6. 15. 18. 20. 21. Ἰαν. 12. Μαι. 14. 24. 25. Ἰουν. 6. 15. Αὐγ. Τριῳδ. p. 113. Πεντηκ. p. 2. 189. Ὀτωηχ.

Ἰωάννης Εὐχαΐτων. Κανόνες: 30. Ἰαν. Τριῳδ. p. 116.

Ἰωάννης μοναχός. Ἰδιόμελα: 1. 5. 6. 13. 16. 26. 28. Σεπτ. 8. 10. 16. 22. Ὀκτ. 8. Νοεμ. 4. 13. 25. 26. 27. 30. Δεκ. 1. 2. 3. 6. Ἰαν. 2. 9. Φεβρ. 1. 9. 25. 26. Μαρτ. 23. Ἀπριλ. 9. Μαι. 24. 29. Ἰουν. 20. Ἰουλ. 1. 29. Αὐγ. Τριῳδ. p. 430. Πεντηκ. p. 22. 26. 82. 91. Κανόνες: 1. 13. 24. Σεπτ. 1. Ὀκτ. 7. 8. 30. Νοεμ. 9. 13. 25. 26. 27. Δεκ. 10. 30. Ἰαν. 9. Μαρτ. 6. 7. 24. Μαι. 14. 18. 21. 29. Ἰουν. 10. 20. Ἰουλ. 12. 29. Αὐγ. Τριῳδ. p. 329. Πεντηκ. p. 26. 150.

Ἰωάννης Μαυρόπους. Κανών: Ὡρολογ. p. 471.

Ἰωσήφ. Ἰδιόμελα: 3. 7. Ἰαν. Τριῳδ. p. 64. 66. 75. 95. 283. — Κανόνες καὶ τριῴδια: 3. 6. 7. 10. 13. 17. 19. 22. 25. 26. 27. 30. Σεπτ. 5. 10. 11. 12. 14. 16. 17. 19. 20. 22. 25. 26. 29. 30. 31. Ὀκτ. 1. 3. 4. 5. 7. 9. 10. 12. 20. 22. 23. 24. 25. 26. 28. 29. Νοεμ. 7. 10. 11. 15. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. Δεκ. 2. 3. 4. 5. 8. 13. 16. 21. 23. 27. Ἰαν. 3. 6. 7. 11. 19. 20. 26. 29. Φεβρ. 2. 6. 7. 10. 14. 15. 17. 19. 22. 23. 26. 28. 29. Μαρτ. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 13. 14. 15. 16. 17. 21. 22. 24. 26. 27. 28. Ἀπριλ. 3. 15. 17. 18. 20. 22. 36. 28. 31. Μαι. 5. 6. 7. 10. 12. 13. 16. 22. 26. 27. 28. Ἰουν. 1. 2. 7. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 23. 24. 25. 26. 28. 30. 31. Ἰουλ. 1. 3. 5. 11. 12. 14. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 24. 31. Αὐγ. Τριῳδ. p. 8. 30. 32. 35. 40. 43. 67. 95. 229. Πεντηκ. p. 70. 100. 124. 138. 151. Παρακλ. p. 128. 133. 139. 149. 169. 179. 189. 250. 255. 260. 265. 290. 294. 300. 305. 309. 314. 334. 338. 343. 347. 353. 368. 372. 376. 381. 385. 390. 405. 410. 415. 425. 431.

Κλήμης. Κανόνες: 4. Σεπτ. 8. Νοεμ. 30. Μαρτ. 4. Αὐγ.

Κοσμᾶς. Ἰδιόμελα: 6. 27. Ἰαν. 2. Φεβρ. 25. Μαρτ. 11. 29. 30. Ἰουν. 1. 6. Αὐγ. Πεντηκ. p. 42. — Κανόνες καὶ τριῴδια: 14. Σεπτ. 25. Δέκ. 6. 25. Ἰαν. 2. Φεβρ. 6. 15. Αὐγ. Τριῳδ. p. 327. 329. 337. 344. 352. 364. 378. 408. Πεντηκ. p. 189.

Κυπριανός. Ἰδιόμελα: 1. 14. 22. Σεπτ. 8. Νοεμ. 18. 20. 23. 27. 29. Δεκ. 28. Ἰάν. 1. Φεβρ. 9. Μαρτ. 8. Ἰουλ.

Κύριλλος Ἀλεξανδρεύς. ἀκολουθία τῶν Ὡρῶν: Τριωδ. p. 383.

Κύριλλος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 1. Σεπτ. 18. Ἰαν. 15. 24. Ἰουλ.

Κωνσταντῖνος Πορφυρογεννήτης. ὅρα πίνακα γ'.

Κουμούλας. Ἰδιόμελα: Πεντηκ. p. 42. 67.

Λέων ὁ σοφός. Ἰδιόμελα: 14. Σεπτ. 17. Αὐγ. Τριῳδ. p. 207. 319. 320. Πεντηκ. p. 187. Παρακλητ. p. 436—9.

Λέων μαΐστωρ. Ἰδιόμελα: 18. Ὀκτ. 21. Νοεμ. 8. Μαι.

Μάρκος Ἰδρούντος. Κανών: Τριῳδ. p. 408.

Μαυρολέων. Ἰδιόμελον: 15. Ἰουλ.

Μεθόδιος πατριάρχης: Ἰδιόμελα: 6. Μαρτ. 21. Μαι.

Μελέτιος Βλαστός ἱερομάρτυς Ἰδιόμελον: 8. Ὀκτ.

Μητροφάνης Σμύρνης. Κανόνες: Πεντηκ. p. 24. 43. 67. 97. 121. 162. 213. οἱ τριαδικοὶ κανόνες τοῦ Πεντηκοσταρίου οἱ αὐτοὶ καὶ τῆς Ὀκτωήχου.

Νικόλαος Μαλαξός. Ἰδιόμελα: 6. Δεκ. Τριῳδ. p. 123. — Κανών: 8. Φεβρ. — ἀκολουδία τοῦ ἁγίου Μητροφάνους: 4. Ἰουν.

Νικόλαος Χιλιοδρομεύς. Ἰδιόμελον: 1. Αὐγ.

Νεῖλος Ξανθόπουλος. Ἰδιόμελον: 30. Ἰαν.

Νικηφόρος Καλλίστου Ξανθοπούλου. ἀκολουθία εἰς τὴν ζωηδόχον πηγήν: Πεντηκ. p. 15—20.

Προκόπιος χαρτοφύλαξ. Ἰδιόμελον: 8. Ἰουλ.

Ρωμανός. Προσομοια: 20. Δεκ. ὅρα πίνακα γ'.

Σέργιος. Ἰδιόμελα: 8. 30. Σεπτ. 6. Δεκ.

Σέργιος Ἁγιοπολίτης. Ἰδιόμελα: 8. Σεπτ. 21. Νοεμ.

Σέργιος πατριάρχης. Ὕμνος ἀκάθιστος: Τριῳδ. p. 282.

Στέφανος. Ἰδιόμελον: Τριῳδ. p. 244. — Κανών: 1. Ἰαν.

Στέφανος Ἁγιοπολίτης. Ἰδιόμελον: 8. Σεπτ.

Στέφανος Σαββαΐτης. Κανόνες: 29. Σεπτ. 4. Δεκ. 20. Μαρτ.

Συκεώτης. Ἰδιόμελα: 17. Ἰαν. 5. Φεβρ. 6. Μαρτ.

Συμεὼν Θαυμαστορείτης. Ἰδιόμελον: 26. Ὀκτ.

Συμεὼν Μεταφραστὴς ἢ μοναχός. Προσόμοια: Τριῳδ. p. 256. — Τριῴδιον: 20. Δεκ.

Σωφρόνιος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 24. Δεκ. 6. Ἰαν.

Ταράσιος. Κανών: 25. Μαι.

Φιλόθεος πατριάρχης. Ἀκολουθίαι: 13. Ἰουλ. Τριῳδ. p. 170. Κανόνες. 26. Ὀκτ. 13. Νοεμ.

Φώτιος πατριάρχης. Ἰδιόμελα: 14. Ἰουν.

Χριστοφόρος. Κανών: Τριῳδ. p. 59.

INDEX

RERUM ET NOMINUM.

Accentuum vis in carminibus byzantinis p. LXXVIII—LXXX.
ἀκολουθία: p. XXXIV. LVII. ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου: p. LV. ἀκολ. τοῦ ἑσπερινοῦ: p. LVI.
ἀκροστιχὶς carminum christianorum: p. XVII.
ἄμβων: p. CXIII.
ἀνάβαθμοί: p. LVII. 53—54.
Anacreontea christiana: p. XXVI sqq. 43—51.
Ananeotes musicus: p. XXXIX.
anapaestici numeri: p. LXXXIII. XCV.
Andreas Cretensis melodus: p. XXXVI. XLII. 97—8. 147—161.
Andreas Pyrrhus melodus: p. XLII. 83.
Anastasius melodus: p. XXXV. CII sq.
ἀναστάσιμοι κανόνες: p. LXX.
ἀναστασιμάριον: p. LXXII.
Anatolius melodus: p. XXXIII. XLI sq. 113—7.
Anthimus poeta tropariorum: p. XXXII.
ἀντικένωμα: p. CXXVI.
ἀντίφωνα: p. LVIII. 51—3. antiphonicus cantus: p. CXII.
ἀπήχημα: p. CXXI.
ἁπλή: p. CXXV.
ἀπολυτίκια: p. LIX. 86—90.
ἀπόστιχα: p. LIX. 84.
ἀποστολικοὶ κανόνες: p. LXX.
ἀπόστροφος: d. CXXV.
ἀργὸν μέλος: p. CXV. ἀργὸν, σημάδιον: p. CXXV.
ἀργοσύντομον μέλος: p. CXV.
αὐτόμελον: p. LIX.
bacchiaci numeri: p. LXXXVII.
Bardesanis gnostici carmina: p. XXI.
βαρεῖα: p. LXXVII. CXXVI.
Basilii liturgia: p. XXXIV.
βάσις μουσική: p. CXXI.
basis Hermanniana ex carminibus byzantinis illustrata: p. LXXXII. XC. XCVIII.
Byzas seu Byzantius poeta: p. XLIII. 100—1.
Casia seu Casiana monacha: p. XLVIII. 103—4.
canonum poesis quo tempore floruerit: p. XXXV sq. nominis vis et origo illustratur: p. LXII sq.
chromatica scala: p. CXXII.
Chrysostomi liturgia: p. XXXIV.
clausularum varia genera: XC. clausulae versuum inter se discrepantes: p. XCIX sq.
Clementis Alexandrini hymnus: p. XVIII. 37—8.
cola sive versiculi carminum byzantinorum: p. LXXV sqq.
conciliorum ecclesiasticorum decreta ad cantum ecclesiasticum pertinentia: p. XXI. CXIV.
Constantinus Porphyrogenneta poeta: p. L. CII. 110—2.
Cosmas melodus: p. XXXV. XXXVI. XL. XLIX sq. 161—204.
χαμηλή: p. CXXV.
χειρονομία: p. CXIV.
χύμα; p. CXV.
dactylici numeri: p. LXXXIII. XCV.
διατονικὸν γένος μουσικῆς: p. CXVI.
dies festi ecclesiae graecae: p. LVI.
διψδια: p. LXVIII.
dochmiaci numeri: p. LXXXVII.
domestici cantores: p. CXIII.
δοξαστάριον: p. LXXIII.
doxologia: p. XXI. 37.
εἶδος καὶ εἰδύλλιον: p. LXIX.
εἱρμός: p. LX. εἱρμολόγιον: p. LXXII. εἱρμολογικὰ μέλη: p. CXV.
ἐλαφρόν: p. CXXV.
Elias Syncellus poeta: p. XXVI. 46.
ἐναρμόνιος κλίμαξ: p. CXXII.
ἐνδόφωνον: p. CXXVI.
Ephraim melodus: p. XLIII. 102.
ἐξαποστειλάρια: p. LX. 110—2.
ἕτερον ἢ σύνδεσμος: p. CXXVI.
ἑωθινὰ μέλη: p. LXI. 105—9.
ἤχοι ὀκτὼ μουσικῆς: p. CXI sq. CXVIII sq.
finales soni: p. CXX sq.
γένη τρία μουσικῆς: p. CXVI.
Georgius Pisida falso pro auctore hymni acathisti habitus: p. LIII.

Germanus patriarcha et poeta: p. XLIII. 98—9.
Gnosticorum hymni: p. XVI.
γοργόν: p. CXXV.
Gregorii Corinthii commentarii in canones celeberrimos: p. XXXVIII.
Gregorius theologus: p. XII—XV. 23—32.

Hierosolymorum monumenta a Sophronio illustrata: p. XXVII. 45. sacrae urbis auctoritas in rebus sacris: p. XXIV.
hirmus; vide εἱρμός.
horae christianae: p. LIV.
Hucbaldus: p. CXIX. CXX.
hymni christiani antiquissimi: p. XIX—XXIV. 37—9. ὕμνος ἀκάθιστος: p. LIII. 140—7.

iambici numeri: p. LXXXIV. XCVI.
idiomela: p. LXI.
instrumenta musica in ecclesia graeca non adhibita: p. CXIII.
Ioannes Cladas musicus: p. XXXIX.
Ioannes Cucuzeles musicus: p. XXXIX. CXXIV.
Ioannes Damascenus melodus: p. XXXVI. XL. XLIV sqq. CII. CXXIV. 117—121. 205—236.
Ioannes Γλυκὺς musicus: p. XXXIX.
Ioannes monachus melodus: p. XLVII.
Iosephi melodi: p. XXXVI. XLVII sq. 242—253.
ἴσον: p. CXIII. CXXI. CXXIV. ἰσοκρατοῦντες: p. CXIII.

καταβασίαι: p. LXVI.
καταλήξεις τελικαὶ, ἐντελεῖς, ἀτελεῖς: p. CXX.
κατανυκτικοὶ κανόνες: p. LXX.
καθίσματα: p. LXII. 54—65.
κεκραγάρια: p. LXXII.
κεντήματα: p. CXXV.
κοντάκια seu κονδάκια: p. LXVI. 90—91.
κουκούλια: p. XXVI.

λαμπαδάριος: p. CXIII.
latina poesis et musica sacra Graecorum exemplum secuta: p. XXV. XXXII. CXII. CXVIII.
Leon Sapiens rex et poeta: p. LI. 48. 105—9.
licentiae rhythmicae: p. XCVII—CI.
logaoedici numeri: p. LXXXIV. XCVII.

μακαρισμοί: p. LXVI.
Manuel Bryennius: p. CXVI.
Manuel Chrysaphe: p. XXXIX. 105.
Marcus Hidruntinus melodus: p. LI.
μαρτυρίαι μουσικῆς: p. CXVI.
μαρτυρικοὶ κανόνες: p. LXX.
μεγαλυνάρια: p. LXVI. 84—6.
μηναῖα: p. LXXI.
Methodius martyr. p. XVI sqq. 33—7.
Methodius patriarcha: p. LI. 99.
Metrophanes poeta: p. XXXVII. XLV. 354—7.
musica sacra cum poesi coniuncta: p. XXXVII. a poesis societate soluta: p. XXXIX.
Naassenorum hymnus: p. XV. XXI. 32.
Nepotis psalmodia: p. XXI.
Nicephorus Callistus, auctor Συναξαρίων: p. XXXVIII.
Nicolaus Malaxus poeta: p. XXXVIII.
Nili abbatis cum Ioanne et Sophronio colloquium de officiis divinis: p. XXX.

officia divina antiquissima: p. LIV sq.
οἶκοι: p. XXVI. LXVII.
ὀκτώηχος: p. XLV. LXX.
ὀλίγον, σημάδιον: p. CXXIV.
ὁμαλόν, σημάδιον: p. CXXVI.
ὅμοια, vide προσόμοια.
ὀξεῖα, σημάδιον: p. LXXVIII.
ᾠδαὶ πνευματικαί: p. XIX.
ᾠρολόγιον: p. LXXVII.

Pambonis abbatis sententia de cantilenis sacris: p. XXIX. CXI.
πανδέκτη: p. LXXIII.
παπαδικὰ μέλη: p. CXV.
παρακλητική: p. LXX.
parallelismus in carminibus byzantinis: p. CVII.
Pauli testimonium de vetustissimo cantu sacro: p. XIX.
πεντηκοστάριον: p. LXXI.
πεταστή: p. CXXV. LXXVII.
Philotheus patriarcha et poeta: p. XXXVIII.
Photius patriarcha et poeta: p. XXVI. LIII. 50. 99—100.
φθοραὶ ἤχου: p. CXXIV.
Plinii testimonium de carminibus christianis: p. XX.
πόδες σύνθετοι: p. XC.
polyphoniae usus in ecclesia graeca: p. CXIV.
προσόμοια: p. LXVII. 63—84.
prosae latinae: p. LXXIII.
πρωτοψάλτης: p. CXIII.
psalmorum cantus in ecclesia christiana: p. XX. LV.
psalterium: p. XX. LXX.
ψηφιστόν: p. LXXVII. CXXVI.
quantitas syllabarum a poetis christianis neglecta: p. XIX. XXVI.
reges carminibus sacris faciendis studebant: p. XXXVI sq.
rhythmica carmina: p. XXXIV.
rhythmus carminum byzantinorum: p. LXXVI sqq.
Romanus melodus: p. XXXIV. LI sq. 91. 131—140.

σημάδια μουσικῆς; p. CXXIV sqq.
sequentiae: p. XXV.
Sergius patriarcha et poeta: p. XXXV. LIII. CII. 140—7.
Sicilienses melodi: p. XXIV.
Sophronius Hierosolymitanus: p. XXVII. XXXV. LIII. 43—7. 96.
stanza: p. LXVII.
σταυρὸς, σημάδιον μουσικόν: p. CXXVI.
σταυροθεοτοκία: p. LXI.
σταυρώσιμοι κανόνες: p. LXX.
στιχηράριον: p. LXXII. στιχηραρικὰ μέλη: p. CXV.

stropharum compositio: p. CI—CVII.
Symeon melodus: p. XXXIII.
Synesius: p. IX—XII. 3—23.
σύντομον μέλος: p. CXV.

τερετίσματα: p. CXV.
Theodorus melodus: p. XXXVI. XLIII. 83. 101—2.
Theodori Prodromi commentarii in canones sacros: p. XXXVIII.
Theophanes ὁ Γραπτός: p. XXXVII, XL. XLIV. 121—130. 236—242.
Theophilus rex et melodus: p. XXXVI. CXIV.
theotokia: p. LXI.
Therapeutarum cantus: p. XVI. LVIII. CXIV.
Timocles auctor tropariorum: p. XXXII.
τόνος μείζων, ἐλάσσων, ἐλάχιστος: p. CXVII.
τόνοι δεσπόζοντες: p. CXXI.
toni octo musici, vide ἦχοι.
Τριῴδιον: p. LXXI.
τριῴδια et τετραῴδια: p. LXVIII.
trochaici numeri: p. LXXXIV. XCIV.
tropi: p. XXV.
τροπάρια: p. XXXII. LXVIII sq.
Τροπολόγιον: p. LXX.
versus ex pluribus colis constantes: p. XCI sqq.
ὑπακοή: p. XVI. LXIX.
ὑπορροή: p. CXXV.
ὑψηλή: p. CXXV.
Zonarae commentarii in Ioannis canones anastasimos: p. XXXVIII. commentarii in canones conciliorum: p. CXV.

Cod Mon 471 Fol. 297.

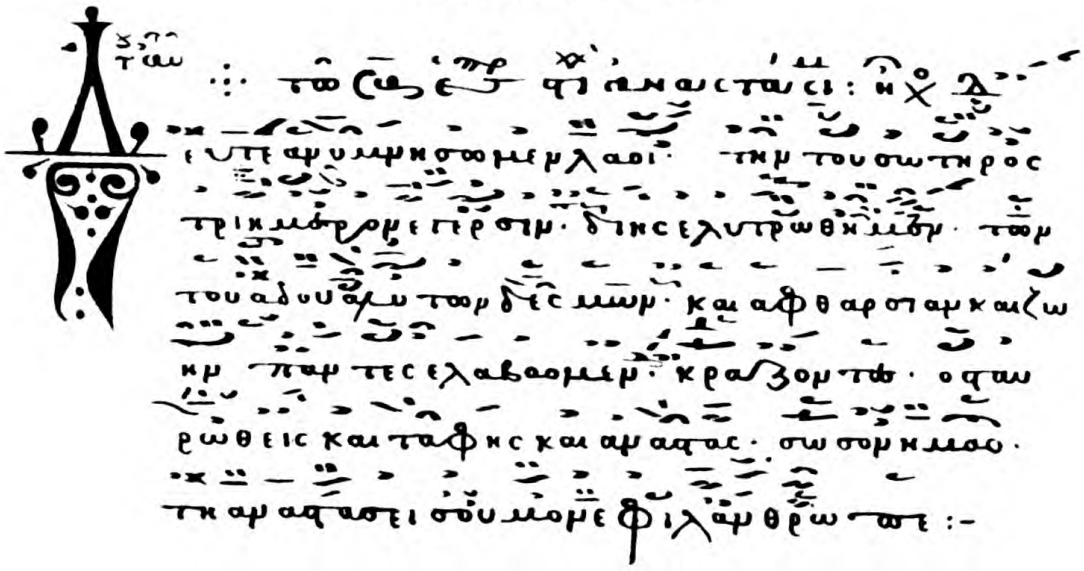

ΚΑΝΩΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΠΑΣΧΑ.
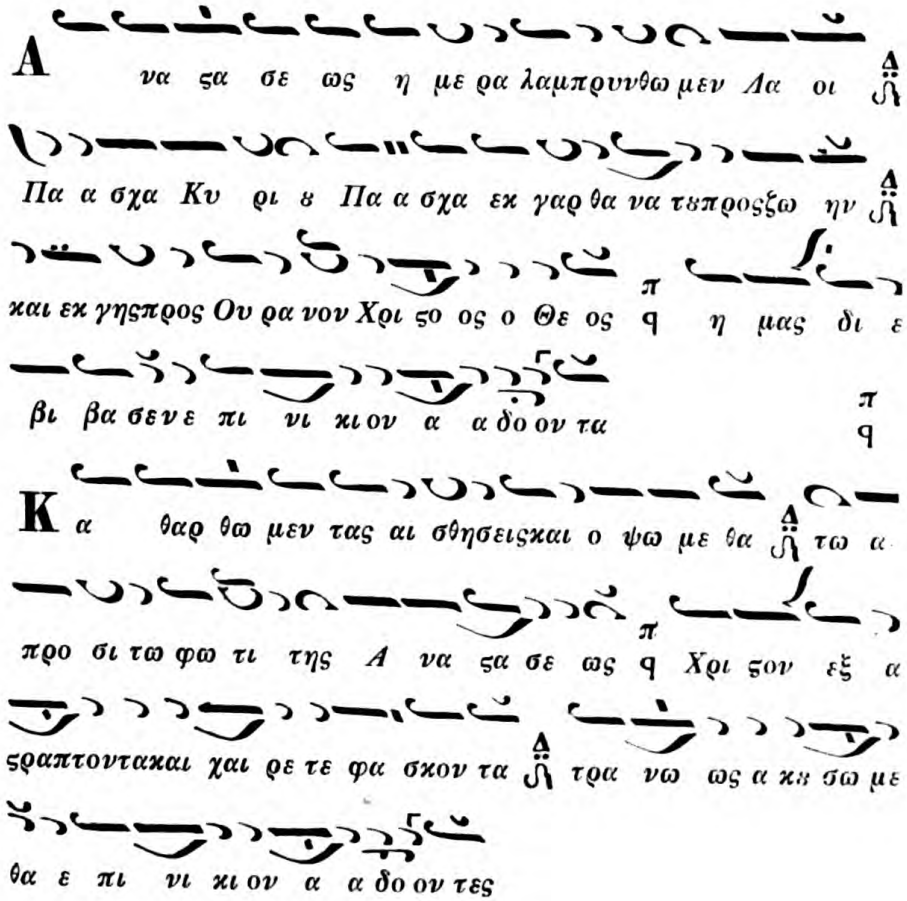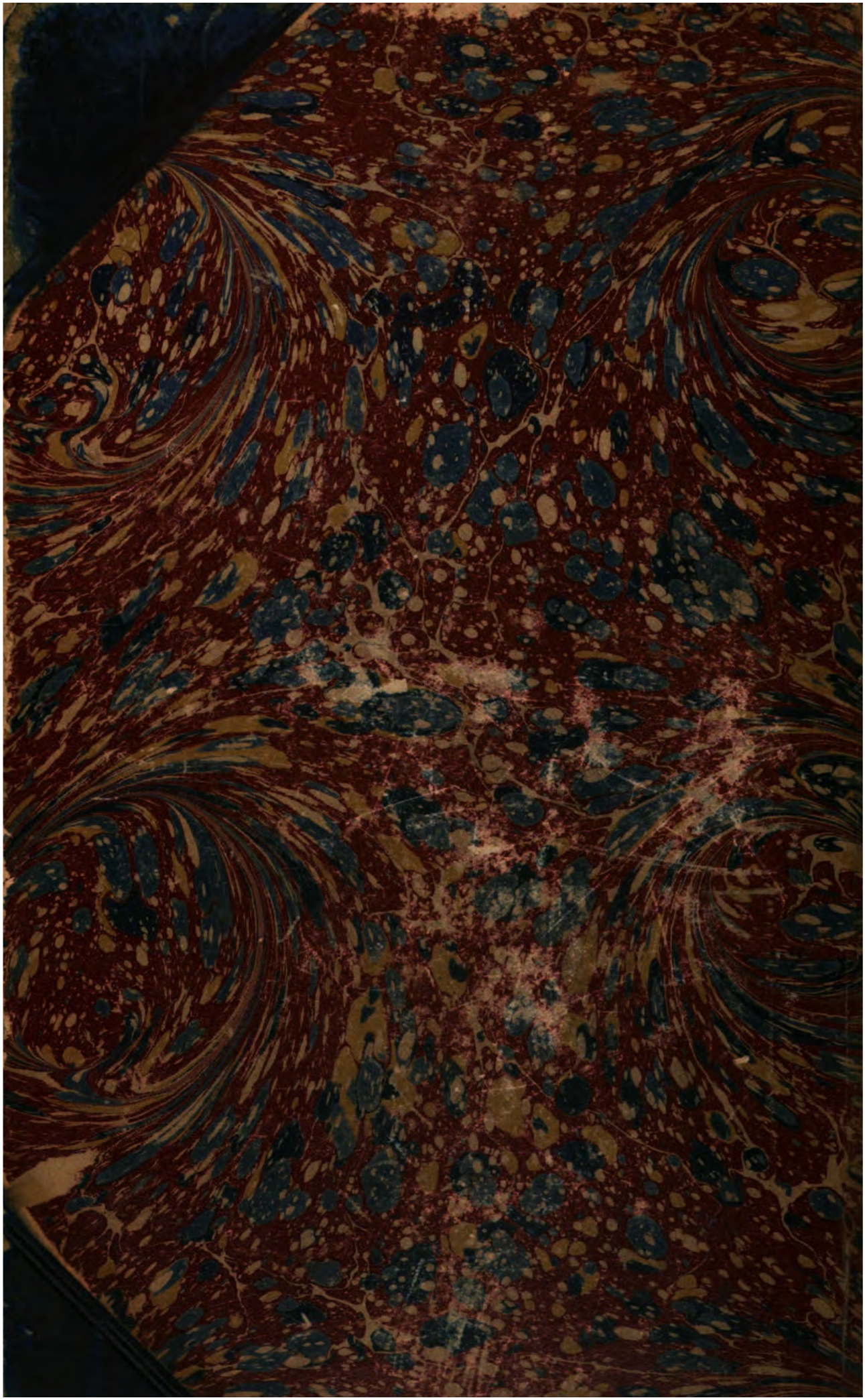
ᾠδὴ α'. ἦχος α'. Πα.